

The right of the people to
the peace and good government,
and to the protection of their
rights and liberties, shall not
be infringed.

done in presence of
witnesses 1853.

J. A. [Signature]

ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ
ΤΩΝΤΕ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΔΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ ΑΓΙΩΝ
ΠΑΤΕΡΩΝ,
ΕΚΔΟΘΕΝ,

*Σὺν πλείοσις ἄλλαις τῆν ἐκκλησιαστικῆν κατάστασιν
διεποδοσας διατάξεσι,*

ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΞΗΓΗΤΩΝ,

Καὶ διαφόρων ἀναγνωσμάτων,

ἱ.π.ο.

Γ. Α. ΡΑΛΛΗ ΚΑΙ Μ. Η ΟΤΑΗ,

*Εγκρισει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας,
Καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.*

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

1852.

ΦΩΤΙΟΥ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ

ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΩΝ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τούτοις προσετέθησαν

ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΔΩΝ,

ΥΠΟ ΤΗ

ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΚΑΙ ΦΩΤΙΟΥ,

ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,

ΚΑΙ ΝΕΙΛΟΥ,

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΡΟΔΟΥ, κτλ.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΣ ΙΣΤΟΡΟΥΜΕΝΑ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

1852.

Περὶ τῆς παρούσης ἐκδόσεως.

ΜΟΛΟΝΟΤΙ τὸ Σύνταγμα τοῦ Πατριάρχου Φωτίου, ὅπερ ἀπαρτίζει τὰ κυριώτατον τῆς παρούσης ἐκδόσεως μέρος, καὶ περὶ οὗ πλατύτερον ἐν τοῖς Προλεγομένοις πραγματευόμεθα 1), ἔσχεν ἀποκλειστικὸν σχεδὸν κύρος ὡς Συλλογὴ τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ προτίμησιν τῶν λοιπῶν προγενεστέρων αὐτοῦ συλλογῶν, διὰ τε τὴν μείζονα τοῦ συγγράμματος ἀκρίβειαν, καὶ τὴν ποικίλην ἐσωτερικὴν τε καὶ ἐξωτερικὴν παιδείαν τοῦ συγγραφέως, οὐ τὴν ὑπόληψιν καὶ ὡς θεολόγου, καὶ ὡς φιλοσόφου, καὶ ὡς μαθηματικοῦ, καὶ ὡς ῥήτορος, καὶ ὡς πολιτικοῦ, οὐδ' οἱ ἔχριστοι αὐτῷ ἀντίπαλοι ἐτόλμησαν νὰ διαμφισβητήσωσι 2)· μόλαταῦτα ἢ πλείστου λόγου αὕτη Συλλογὴ διέμεινεν, ὁμοῦ μὲ τὰς εἰς αὐτὴν ἐξηγήσεις Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ, καὶ Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμώνος, ἕως αὐτοῦ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, ἀγνωστος σχεδὸν εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην. Κατὰ πρῶτον δὲ, ἐπὶ τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου, Ἰωάννης ὁ Τίλιος, ἐπίσκοπος Βριόκου τῆς Γαλλίας,

1) Περιπτώσεις ἀνεξάρτητοι τῆς Θεολογίας ἡμῶν, ἰδίως δὲ ἡ ἔφεσις τοῦ νὰ ἐπισηφωθῶμεν καὶ τινὰ τῶν ἐν ταῖς πρωτίταις τῆς Εὐρώπης βιβλιοθήκαις σωζομένων ἀρχαίων χειρογράφων τοῦ Συντάγματος τοῦ Φωτίου, μᾶς ἀναγκάζουσι σήμερον ν' ἀναβάλωμεν τὴν δημοσίευσιν τῶν εἰς τὸν παρόντα τόμον ἀνακόντων Προλεγομένων, ἐν οἷς ἐκθέτομεν ἐν ἐκτίσει τὸ ἱστορικὸν τῶν πηγῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως δὲ τοῦ Συντάγματος τοῦ Φωτίου. Ἀλλὰ ταῦτα θέλουσι διανεμηθῆ πρὸς τοὺς φιλομούσους ἡμῶν συνδρομητὰς μετὰ τοῦ τρίτου τόμου, ἀν καὶ, ὡς ἀνάγκη εἰς τὸν πρῶτον, ὀφείλουσι μετ' αὐτοῦ νὰ βιβλιοδετηθῶσι.

2) Εἰς τῶν μᾶλλον δυσμενῶς περὶ Φωτίου συγγραψάντων, Νικητῆς, ὁ Παφλαγονίας ἐπίσκοπος, ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἰγνατίου, λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους τὰ ἑξῆς· «Ἦν δὲ οὗτος ὁ Φώτιος οὐ τῶν ἀγενῶν τε καὶ ἀνωμόμων, ἀλλὰ τῶν εὐγενῶν κατὰ σάρκα, καὶ περιφανῶν, ὅσπερ καὶ πρὸς τοὺς παλαιούς αὐτὸν διαμιλλᾶσθαι. Πάντα γὰρ συνέτραχεν ἐπ' αὐτῷ, ἢ ἐπιτελειότης τῆς φύσεως, ἢ σπουδὴ, ὁ πλοῦτος, δι' ὃν καὶ βίβλος ἐπ' αὐτὸν ἔρρει πᾶσα· πλέον δὲ πάντων ὁ τῆς δόξης ἕρωσ, δι' ὃν αὐτῷ καὶ νῦντες ἄνθρωποι [ἡγοῦνται], περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἐμμελῶς ἐσχολαστέον· ὅρα καὶ ἱστορίαν τοῦ Φωτίου ὑπὸ τοῦ Λεβῆ Ἰαγήρου (Histoire de Photius par l'Abbé Jager), ἰδίως σελ. 394 κτλ.

« Τοὺς ἱεροὺς θεσμοὺς εὖρημα μὲν καὶ δῶρον εἶναι
» Θεοῦ, δόγμα δὲ φρονίμων τε καὶ θεοφόρων ἀνθρώπων,
» ἐπακόρθωμα δὲ τῶν τε ἐκουσίων, καὶ παρὰ βούλησιν
» ἀμαρτημάτων, καὶ πολιτείας εὐσεβοῦς τε καὶ πρὸς ἀτε-
» λεύτητον ζωὴν ἀγούσης καρδία — πέπεισμαι. »

(Φωτίου Πρόλογος εἰς τὸν Νομοκάνονα).

προέτρεψε τὸν κατὰ τὴν αὐτὴν σύνοδον παρευρεθέντα Γεν-
τιανὸν τὸν Ἑρβέτον, ἄνδρα διασήμου ἐκκλησιαστικῆς παι-
δείας, νὰ μεταφράσῃ λατινιστὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ Φωτίου μετὰ
τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐκ χειρογράφου ἀνήκοντος εἰς
αὐτὸν τὸν Ἰωάννην Τίλιον· τὴν δὲ μετάφρασιν ταύτην ἐξέδωκε
κατὰ τὸ ἔτος 1561 ἐν Παρισίοις ὁ Οὐιλέλμος Μορέλλιος.
Κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν Ἑρρίκος ὁ Ἀγυλαῖος μετέφρασεν
ἐν Γερμανίᾳ λατινιστὶ τὸν Νομοκάνονα τοῦ Φωτίου, ἀπὸ χειρο-
γράφου ἀνήκοντος εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Βονιφατίου Ἀμερβα-
χίου, ὁμοῦ μὲ τὰ ἐπ' αὐτοῦ σχόλια τοῦ Βαλσαμῶνος, ἀλλ' ἄνευ
τῆς Συλλογῆς τῶν κανόνων, ἐκδοὺς αὐτὸν μόνον λατινιστὶ, ἐν
Βασιλείᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1561 παρὰ Ἰωάννη τῷ Ὀπωρινῷ. Κα-
τὰ τὸ ἔτος 1615 ὁ σοφὸς Χριστόφορος Ἰουστέλλος, εὐρῶν
Ἑλληνικὸν χειρόγραφον τοῦ Νομοκάνονος ἐν τῇ Παλατινῇ βι-
βλιοθήκῃ, ἐξέδωκεν αὐτὸν ἑλληνιστὶ μετὰ τῆς διαληφθείσης
Λατινικῆς τοῦ Ἀγυλαίου μεταφράσεως, παρὰ τῷ Ἀβραάμ. Πακάρ-
δω ἐν Παρισίοις, ὡς ταῦτα δηλοῦνται ἐκ τῆς πρὸς Φρεδε-
ρίκον τὸν πέμπτον, Κόμητα Παλατῖνον, Δούκα τῆς Βαυαρίας,
ἀφιερωτικῆς αὐτοῦ ἐπιστολῆς. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1620, ἐξε-
δόθη ἐν Παρισίοις ὀλόκληρον τὸ Σύνταγμα τοῦ Φωτίου, ἦτοι
ὅ,τε Νομοκάνων καὶ ἡ συναγωγὴ τῶν κανόνων, μετὰ τῆς ἐρμη-
νείας τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐκ χειρογράφου ἀγνώστου σήμερον,
τοῦ ὁποῦ αἰ παρ' αὐτῶν τῶν ἐκδοτῶν ὁμολογοῦμεναι ἐλλείψεις
ἀνεπληρώθησαν ὀπωσοῦν ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς Οὐατικανῆς βι-
βλιοθήκης, καὶ τινος μικροῦ πληρεστέρου χειρογράφου ἐκ τῆς βι-
βλιοθήκης τοῦ ἐνδόξου προέδρου τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου
τῆς Γαλλίας Ἀχιλλέως Ἀρλαίου. Ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα τὰ ἐπίσημα
βοηθήματα, οἱ Γάλλοι ἐκδόται συνομολογοῦσιν ὅτι δὲν ἐπέτυχον
πλήρες καὶ ἀκριβὲς χειρόγραφον, ὅπερ νὰ ἀντιστοιχῇ εἰς τὴν
πληρεστέραν Λατινικὴν τοῦ Ἑρβέτου μετάφρασιν 1). Τοῦτ' αὐτὸ

βεβαιοῖ καὶ ὁ Κύριος Βερνάρδος Μορτρέλιος, ὅστις, ἐν τῇ περὶ τῆς
ἱστορίας τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου σοφωτάτῃ αὐτοῦ συγγραφῇ ἐπι-
φέρει· « Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἑρβέτος εἶχεν ὑπ' ὄψιν χειρόγραφον
πολλῶ ἐντελέστερον τῶν εἰς τοὺς Γάλλους ἐκδότας χρησιμευ-
σάντων, πλεῖστα τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως χωρὶα ἐλλείπουσιν
ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου· καὶ ἐζητήθη εἰς μάτην χειρόγραφον
δυνάμενον νὰ συμπληρώσῃ τὰ κενὰ ταῦτα (1). Ὁ Νομοκάνων
τοῦ Φωτίου, μετὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐξεδόθη τὸ
δεύτερον κατὰ τὸ ἔτος 1661 ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ
τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου, ὑπὸ Οὐιλέλ-
μου Βοέλλου καὶ Ἑρρίκου Ἰουστέλλου, σελ. 787—1140 (2).

Τὴν τετάρτην καὶ τελευταίαν τοῦ Φωτιανοῦ Νομοκάνονος
ἐκδοσιν ὀφειλομένην εἰς τὸν ἀκάματον ὑπὲρ τῆς παιδείας ζῆλον
τοῦ κλεινοῦ Καρδινάλιου Κ. Ἀγγέλου τοῦ Μαίλου, τοῦ ἀληθοῦς
τούτου εὐεργέτου τῶν γραμμάτων, ὅστις δὲν ἀπηύδησεν ἀνα-
καλύπτων πρὸ ἐτῶν, εἰς τὸ ἀχανὲς πέλαγος τῆς παρ' αὐτοῦ ἐφο-
ρευομένης Οὐατικανῆς βιβλιοθήκης, ἀξιολογώτατα ἀνέκδοτα συγ-
γράμματα, καὶ καταπλουτίζων διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν τὴν
φιλολογίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας. Τὸν Νομοκάνονα τοῦ Φωτίου
ἐξέδωκεν οὗτος ἐν Ρώμῃ κατὰ τὸ ἔτος 1842 ἐν τῷ Ζ' τόμῳ
τῆς οὕτω παρ' αὐτοῦ καλεσθείσης Ῥωμαϊκῆς Στάχυολογίας
(Spicilegium Romanum). Ἀλλ' ἡ ἐκδοσις αὕτη δὲν διακρίνε-
ται τῶν προηγουμένων διὰ μόνης τῆς μείζονος τῶν κειμένων
ἀκριβείας· τὸ μέγιστον αὐτῆς πλεονέκτημα εἶναι, ὅτι ὁ ἀναγνώ-

les vita et sapientia facile omnium clarissimi accesserant, exemplar est
nactus amplissimum. In hoc tamen omnia deficiunt, quod non semper
Photii in Nomocanone verba à Theodori scholiis et commentatione
distinguant.

(1) Mais comme Hervet avait fait usage d'un manuscrit beaucoup
plus complet que ceux dont se servirent pour le texte grec les libraires
de Paris, plusieurs parties de la traduction latine manquèrent du
texte grec correspondant, et on chercha vainement un manuscrit pour
combler ces lacunes.

(2) Bibliotheca iuris canonici veteris insigniorum antiquorum Cano-
num collectores Græcos complectens, qui nunc primum in lucem
eduntur ex Bibliotheca Christophori Justelli, opera et studio Gulielmi
Voelli, theologi ac Socii Sorbonici, et Henrici Justelli, Christophori Ps.

1) Et tamen, ut ingenuè rem fateamur, vix industria et labore omni
consequi potuimus, ut lacunas omnes, et quæ deerant in exemplari
Græco suppleremus. Neque enim in perfectum ullum et expletum
incidimus, quod Herveti latinam versionem æquaret. Qui in Italia, cum
Tridentino Concilio adfuisset, ad quod ex omni orbe terrarum Præsu-

στης εὑρίσκει ἐν αὐτῇ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὀλοσχερῶς ἐκτεθειμένους, ἐνῶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τοῦ Νομοκάνονος ἐκδόσεσιν ἀπαντᾷ τις μόνον τοὺς ἐνδεικνύοντας αὐτοὺς ἀριθμοὺς, ὑφείλιον γὰ ἀναζητῆσαι τὰ καίμενα αὐτῶν ἐντὸς τῆς ἐν τοῖς χειρογράφοις, συνήθως μετὰ τὸν Νομοκάνονα, ἐνίοτε δὲ πρὸ αὐτοῦ εὑρισκομένης συναγωγῆς τῶν κανόνων. Ὁ Νομοκάνων τοῦ Φωτίου μετὰ τοῦ προλόγου αὐτοῦ ἐξεδόθη, ἀλλὰ μόνον Ῥωσσιῶτι, καὶ ἐντὸς τοῦ Κώδικος τῶν Κανόνων τῆς Ῥωσσικῆς ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1558, ὁ Ἰωάννης Κουϊντίνος, καθηγητῆς τοῦ κανονικοῦ δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Παρισίων, ἐξέδοτο τοὺς ὀγδοήκοντα πέντε Ἀποστολικούς κανόνας μετὰ μόνης τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως τῆς εἰς αὐτοὺς ἐρμηνείας Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ 1). Ὀλόκληρον δὲ τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν τῆς εἰς τοὺς συνοδικούς κανόνας ἐρμηνείας τοῦ Ζωναρᾶ μετὰ τῶν κανόνων, ἐξέδοτο ὁ Ἀντώνιος Σαλμάτιος ἐν Μεδιολάνοις, κατὰ τὸ 1613 ἔτος 2). Τέλος οἱ τε Ἀποστολικοὶ κανόνες, καὶ οἱ συνοδικοὶ, μετὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ζωναρᾶ, ἐξεδόθησαν Ἑλληνιστὶ καὶ Λατινιστὶ ἐν Παρισίῳ κατὰ τὸ ἔτος 1618, ἐκ τινος χειρογράφου τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης 3). Προσέθεντο δὲ οἱ ἐκδόται καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Μηνᾶ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελευθούσης συγκόδου, καὶ τὰς

1) *Octoginta quinque regulae seu Canones Apostolorum graece et latine, cum vetustis Joannis monachi Zonarae in eosdem commentariis latine; ex editione Joannis Quintini. Parisiis, Andreas Wechelus, 1558, 4ov.*

2) *Joannis Zonarae commentarii in Canones veterum conciliorum, nunquam antea editi, nunc primo de graeco in latinum translati, ex interpretatione et cum annotationibus Antonii Salmatiae; adjectus est Canonum contextus ex Gentiani Herveti editione. Mediolani, Melchior Tradatus, 1613, 4ov.*

3) *Canones SS. Apostolorum et SS. Conciliorum, cum commentariis Joannis Zonarae, a viris doctissimis latinitate donati et annotationibus illustrati, nunc primum graece et latine conjunctim editi; adjectum est Concilium Constantinopoli sub Menna patriarcha, una cum Constitutionibus Apostolorum utraque lingua pariter erutum ex regis christianissimi et aliarum Bibliothecarum codicibus, studio et labore Joannis Quintini Haedui, Lutetiae Parisiorum. Typis regis, 1618, in fol.*

Ἀποστολικὰς Διαταγὰς μετὰ τινῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιστολῶν. Ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία τοῦ Ζωναρᾶ εἰς τὰς κανονικὰς ἐπιστολάς τῶν ἁγίων Πατέρων δὲν συμπεριελήφθη ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκδόσει, δημοσιευθεῖσα κατὰ πρῶτον Ἑλληνιστὶ τε καὶ Λατινιστὶ κατόπιν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νεοκαισαρείας, ἢ Θαυματουργοῦ, Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Βασιλείου τοῦ Σέλευκειας, κατὰ τὸ ἔτος 1621 καὶ 1622 ἐν Παρισίῳ 1).

Τὰς τῆδε καχεῖσε ἐσκορπισμένας ταύτας πηγὰς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τῆς εἰς αὐτὰς ὀλοσχεροῦς ἐρμηνείας τῶν δύο ἀρχαίων Ἑξηγητῶν, Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ καὶ Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος, συνήψε πρῶτος εἰς ἐν ὁ Οὐιλέλμος Βευεργίος, πρεσβύτερος τῆς Ἀγγλικανῆς ἐκκλησίας, ἐπεξεργασθεὶς ἐξ ὑπαρχῆς καὶ τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν συμφωνότερον πρὸς τὸ σωζόμενον Ἑλληνικὸν κείμενον, ὅπερ ἐν γένει κατέστησεν ἐντελέστερον διὰ τῆς προσθήκης πλείστων ἕως τότε ἀνεκδότων μερῶν τῆς ἐρμηνείας τοῦ τε Ζωναρᾶ καὶ ἰδίως τοῦ Βαλσαμῶνος. Ὁ κυριώτατος χειρόγραφος κώδιξ, ἐφ' οὗ ἐστηρίχθη ἡ ἐργασία τοῦ Βευεργίου, ὑπῆρξεν ὁ ἐν τῇ Ὄξωνείᾳ βιβλιοθήκῃ Βοδληϊάνειος, ὑπ' ἀριθ. μὲν 194 ὡς πρὸς τὴν εἰς τοὺς Ἀποστολικούς κανόνας ἐρμηνείαν τοῦ Ζωναρᾶ καὶ τοῦ Βαλσαμῶνος, ὑπ' ἀριθ. δὲ 205 ὡς πρὸς τὴν εἰς τὸ σύνολον τοῦ συντάγματος ἐξήγησιν. Ὁ κώδιξ οὗτος, ὅν, ὡς ἐκ τοῦ χάρτου, τῆς γραφῆς, τῆς βιβλιοδετήσεως καὶ ἄλλων παρομοίων τῆς ἀρχαιότητος σημεῖων, τεκμαίρεται γραφέντα ὁ Βευεργίος κατὰ τὴν ιγ'. ἑκατονταετηρίδα, καὶ τὸν ὁποῖον ὀνομάζει τιμιώτατον τοῦ κανονικοῦ δικαίου κειμήλιον, δὲν ἦτον θεμιτὸν, λέγει, γὰρ διαμένη εἰσέτι κεκρυμμένος ἐν μιᾷ βιβλιοθήκῃ 2).

1) *S. Gregorii Thaumaturgi sive Neocæsar.; Macarii Aegyptii et Basilii Seleuciae opera omnia, nunc primum graece et latine conjunctim edita (a Ger. Vossio); acc. J. Zonarae expositio canonicarum epistolarum, Paris. 1621 (et 1622) seu 1626, in fol.*

2) *Neque enim fas erat, ut tam preciosum juris canonici monumentum in una Bibliotheca diutius lateret; quo non modo omnes, quae in priori fuerunt editione, lacunae suppletæ sunt; verum etiam alia quamplurima ibi desiderata, hic interseruntur, et omnia ferè usque adeo emen-*

Ἐκτὸς δὲ τῶν κωδίκων τούτων, ὁ Βευερήγιος ἔκρινε χρῆσιν καὶ δύο ἐτέρων, ὧν ὁ μὲν ἀνήκειν εἰς τὸν Ριχάρδον Ἀλλέστριν, καθηγητὴν τῆς Θεολογίας ἐν τῇ Ὄξωνείᾳ Ἀκαδημίᾳ, καὶ διευθυντὴν τοῦ Λίτωνείου γυμνασίου, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐν Βασιλείᾳ τῆς Ἑλβετίας βιβλιοθήκην, κληροδοτηθεὶς ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Ἀμερβαχίου, κατὰ τὸ 1593 ἔτος. Ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ τελευταίου χειρογράφου πηγάζοντα διάφορα ἀναγνώσματα δὲν ἐπρόφθασαν νὰ τυπωθῶσιν εἰμὴ εἰς τὸ τέλος τοῦ β'. τόμου, ἐν παραρτήματι, ὅπερ καθίστησιν οὐκ ὀλίγον δυσχερῆ τὴν χρῆσιν αὐτῶν, ὡς ἐξ οἰκείας πείρας τὸ ἐβεβαιώθημεν. Ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Ζωναρᾶ, ἐγένετο χρῆσις τοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων ὑπ' ἀριθ. 1322 Κώδικος, φέροντος τὰ παράσημα Ἑρρίκου τοῦ Β', καὶ ἐτέρου ἀνήκοντος εἰς τὸν ἐν Παρισίοις δικηγόρον Λύγουστον Γαλλάνδην, νῦν δὲ εἰς τὴν Κοισλιανὴν βιβλιοθήκην ὑπ' ἀριθ. 39. Μολονότι ἐν γένει ὁ Νομοκάνων εὑρίσκεται ἐν ταῖς χειρογραφοῖς κώδιξι, μετὰ τῆς συναγωγῆς τῶν κανόνων, συνήθως μὲν προηγούμενος αὐτῆς, ὅθεν καὶ ὡς ἐκ τούτου παρά τισι καλούμενος προκάνων, ἐνίοτε δὲ ἐπόμενος μετὰ τοὺς κανόνας, ὁ Βευερήγιος δὲν περιέλαβεν αὐτὸν ἐν τῷ Συνοδικῷ. Ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἐπλούτισε τὴν ἔκδοσίν του διὰ τῆς καὶ ἐν τῷ β'. τόμῳ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου τοῦ Βοέλλου καὶ Ἰουστέλλου προεκδοθείσης Ἐπιτομῆς τῶν κανόνων, γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα, Σύνοψις Ἀλεξίου τοῦ Ἀριστηνοῦ, σελ. 673—709, ἢ Ἐπιτομὴ αὐτῶν ὑπὸ Συμεῶνος τοῦ Μαγίστρου καὶ Λογοθέτου, σελ. 710—748, κατατάξας αὐτὴν, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ζωναρᾶ, ὑφ' ἕκαστον τῶν ἀντιστοιχούντων κανόνων, καὶ διατηρήσας τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστηνοῦ, οὐχί, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, καθὼς συγγραφῆς τῆς διαληφθείσης Ἐπιτομῆς, ἀλλ' ὡς σχολιαστοῦ αὐτῆς, προσεὶς καὶ τὴν μέχρι τότε ἀνέκδοτον εἰσέτι ταύτην ἑρμηνείαν τοῦ Ἀριστηνοῦ. Ἐχρήσατο δὲ πρὸς τοῦτο τέσσαρσι κώδιξι χειρογραφοῖς, ὧν ὁ μὲν, ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Κανταβρυγίας ὑπαγομένου γυμνασίου τῆς ἁγίας Τριάδος· ὁ δὲ

ἐκ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὄξωνίας Βοδληϊανῆς βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθ. 221, ὅπερ ἀντίγραφόν ἐστὶ ὁ προηγούμενος, ὁ τρίτος, ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας βιβλιοθήκης τοῦ Θωμᾶ Βράονος, καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας, καὶ ὁ τέταρτος πάλιν ἐκ τῆς Βοδληϊανῆς βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθ. 716, τοῦ ὁποίου ὅμως, ὡς ἀργότερον εὑρεθέντος, ἀν καὶ τῶν λοιπῶν πλουσιωτέρου, δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ χρῆσιν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔργου του, εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὰς κανονικὰς τῶν Πατέρων ἐπιστολάς.

Ὁ Βευερήγιος δὲν διετήρησεν ἀκριβῶς τὴν ἐν ταῖς χειρογραφοῖς παραδεδεγμένην κατάταξιν τῆς ὕλης, ἀλλ' ἐπενεγκῶν μικράς τινας εἰς αὐτὴν τροποποιήσεις, ἐξέδοτο κατόπιν ἐκάστου τῶν κανόνων τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Βαλσαμώνος, εἶτα τὴν τοῦ Ζωναρᾶ, καὶ τέλος τὸ ἀντιστοιχοῦν μέρος τῆς Ἐπιτομῆς τῶν κανόνων, μετὰ τῶν σημειώσεων τοῦ Ἀριστηνοῦ 1). Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ καταστήσῃ τὴν ὡραίαν ταύτην ἔκδοσιν ἀληθῆ, ὡς καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν, Πανδέκτην τοῦ κανονικοῦ δικαίου, καὶ νὰ μὴ παραλείψῃ οὐδὲν λόγου ἄξιον μνημεῖον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς νομολογίας, ἐξέδοτο ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ Συνοδικοῦ τόμῳ καὶ τὸ κατὰ στοιχεῖον Σύνταγμα Ματθαίου τοῦ Βλάσταρη.

Τὸ κανονικὸν τοῦτο εὑρετήριο εἶχε καταστῆ, διὰ τὸ εὐμέθοδον καὶ εὐσύνοπτον αὐτοῦ, γενικωτάτης μεταξὺ τῶν διδασκάλων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας χρήσεως, ὅπως τὸ πρόχειρον τῆς ἐξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, μεταξὺ τῶν νομοδιδασκάλων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου· ἡ δὲ καθημερινὴ αὐτοῦ χρῆσις βεβαιούται καὶ ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν σωζομένων αὐτοῦ ἀντιγράφων ἰδίως δὲ καὶ ἐκ τῆς περιστάσεως,

1) Συνοδικὸν sive Pandectæ Canonum SS. Apostolorum et Conciliorum ab Ecclesia Græca receptorum, nec non Canonicarum SS. Patrum Epistolarum; una cum scholiis antiquorum singulis eorum annexis, et scriptis aliis huc spectantibus; quorum plurima e Bibliothecæ Bodleianæ aliarumque MSS. Codicibus nunc primum edita; reliqua cum iisdem MSS. summa fide et diligentia collata. Totum opus in duos tomos divisum, Guilielmus Beveregius. Ecclesiæ Anglicanæ Presbyter, recensuit, Prolegomenis munivit, et annotationibus auxit Oxonii, e Theatro Sheldoniano, sumptibus Guilielmi Wells et Roberti Scott Bibliop. Lond. MDCLXXII.

ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1498 μεταφράσθη καὶ εἰς τὴν καθομι-
λουμένην γλῶσσαν, ὑπὸ τινος Νικολάου Κουνάλη, ἡ Κρη-
τοπούλου· τῆς δὲ μεταφράσεως ταύτης σώζονται διάφορα ἀν-
τίγραφα ἢ ἐπιτομαί. Κατὰ τὸ ἔτος 1567 ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ
τύπου ἀπόσπασμα τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ εἰσαγωγῆς παρὰ τοῦ
Αντωνίου Λύγουςτινου, ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν Ἑλληνικῶν Διατά-
ξεων(1). Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1596, ὁ Φρέερος ἐξέδωκεν ἐν τῇ Συλ-
λογῇ τοῦ Ἑλληνο-Ρωμαϊκοῦ δικαίου τοῦ Λεῦγκλαβίου τὰ κεφάλαια
8 καὶ 9 ἐκ τοῦ στοιχείου Β, περὶ τῶν βαθμῶν, καὶ τὰ
κεφ. 2, 4, 9, 11, 13, 15, 19, ἐκ τοῦ στοιχείου Γ, ἐκ τῶν
περὶ τοῦ γάμου, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Ματθαίου τοῦ Μοναχοῦ
ζητήματα καὶ ὑποθέσεις γαμικαί(2).

Ὡσαύτως μικρὸν μέρος αὐτοῦ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Λαββαίου(3).
Καὶ τέλος ἡ ἱστορία τῶν πολιτικῶν νόμων, τὸ δεύτερον δη-
λονότι μέρος τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Βλάσαρη, εὑρίσκεται δημοσιευ-
μένον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Φαβρικίου, τὸ δὲ ἀφο-
ρῶν τὰ Βασιλικά μέρος τῆς ἱστορίας ταύτης, ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκ-
δόσεως τοῦ Φαβρώτου.

Διάφοροι σοφοὶ τῆς Εὐρώπης προέθεντο κατὰ τὴν 17. ἑκα-
τονταετηρίδα νὰ ἐκδώσωσι τὸ Σύνταγμα τοῦ Βλάσαρη. Ἰδίως
μεταξὺ τῶν ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων χειρογρά-
φων, σώζεται ἀντίγραφον τοῦ Συντάγματος ὑπ' ἀριθ. 406,
πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παρεσκευασμένον διὰ χειρὸς Ἰακώ-
βου τοῦ Γοάρου, μετὰ μεταφράσεως Λατινικῆς καὶ σημειώ-
σεων ἀγνωεῖται δὲ ὁ λόγος τῆς μὴ ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου
τούτου. Ὁμοίαν ἐργασίαν ὑπ' ἀριθ. 1340 ἐν τῇ αὐτῇ Βι-
βλιοθήκῃ εὑρίσκομεν γενομένην ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Κοτελέρου
καὶ Κλαυδίου τοῦ Ἰολίου.

Πρῶτος ὁ Βευεργίγιος ἐξέδωκε πλῆρες τὸ Σύνταγμα τοῦτο
ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τοῦ Συνοδικοῦ σελ. 1—272. Ἡ ἐκδοσις
αὕτη ἐνεργήθη ἐπὶ τῇ βάσει δύο Κωδίκων χειρογράφων, τοῦ

μὲν ἐκ τῆς Βοδλινιανῆς Βιβλιοθήκης ὑπ' ἀρ. 458, τοῦ δὲ, ἐκ
τῆς ἰδιαιτέρας Βιβλιοθήκης Ἰσαακίου τοῦ Οὐοσαίου, μετὰ με-
ταφράσεως Λατινικῆς, παρασκευασθείσης ὑπὸ τινῶν σοφῶν τῆς
Ὁξωνίας. Ὡς παράρτημα δὲ τοῦ Συντάγματος ἐξέδοτο πραγ-
ματεῖαν τινὰ τοῦ αὐτοῦ Βλάσαρη «Περὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκου-
μενικῆς συνόδου, ἣτις ἀπεκατέστησε Φώτιον τὸν Πατριάρχην
εἰς τὸν Ὀρόνον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ διέλυσε τὰ σκάνδαλα
τῶν δύο Ἐκκλησιῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Ῥώμης, ἀπὸ τοῦ
λόγου τοῦ Βέγκου, οὗ ἡ ἀρχὴ, Ἦν ἂν μακάριον, πρὸς τούτοις
καὶ τὰ πρακτικὰ αὐτῆς ταύτης τῆς Συνόδου.»

Εἶναι ἀδύνατον εἰς ὄντινα ἀνερευνᾶ τοὺς ἀτρίτους πόνους,
μετ' ὧν ὁ Βευεργίγιος ἀνήγειρε τὸ περικαλλές τοῦτο εἰς τὴν ἐπι-
στήμην τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Ὁρθοδόξου Ανατολικῆς Ἐκ-
κλησίας μνημεῖον, νὰ μὴ κυριευθῇ ὑπὸ αἰσθήματος βαθυτάτης
πρὸς τὴν μνήμην τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρὸς εὐγνωμοσύνης. Θεο-
λόγος ἄριστος, κάτοχος βαθυτάτων περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν
ἀρχαιολογίαν γνώσεων, Ἑλληνιστῆς διακεκριμένος, ἂν καὶ ἐτέρας
θρησκευτικῆς ὁμολογίας, ἀπηλλαγμένος ἅμως πάσης ἀδίκου
πρὸς τὴν μητέρα τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν προλήψεως, φλε-
γόμενος ὑπὸ θεοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ζήλου, ζῶν ἐν ἐνὶ λόγῳ
κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀναγεννήσεως τῶν γραμ-
μάτων, ὅτε ἀπάντων τῶν Ἑθνῶν οἱ πεπαιδευμένοι ἠμιλλῶντο νὰ
κορεσθῶσιν ἀπὸ τὰ νάματα τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας, τίς ἄλλος παρὰ
τὸν Βευεργίγιον ἠδύνατο ἐπιτυχέστερον νὰ ἀντλήσῃ εἰς τὰς
περὶ αὐτὸν πλουσίας πηγὰς τῶν πρωτίστων τῆς Εὐρώπης βι-
βλιοθηκῶν, πρὸς ἃς, διὰ νὰ εἶπω κατὰ Νικήταν, βιβλίος ἔρρει
πάσα; Τὸ λέγω δὲ θαρραλέως, εἰς τὸ ὠραῖον καὶ δίκαιον τοῦτο
αἶσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης οὐδεὶς φίλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς
παιδείας, οὐδεὶς ἀληθῶς Ἑλληνικῆ ψυχῆ ὑπάρχει ἀλλοτρία.
Τὸ Συνοδικὸν τοῦ Βευεργίγιου εὑρίσκεται, καθόσον ἡ σπάνις τοῦ
βιβλίου τὸ ἐπιτρέπει, εἰς τὰς χεῖρας ἀπάντων τῶν ποιμεναρ-
χῶν καὶ διδασκάλων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, θεωρούμενον
παρ' αὐτῶν ὡς Θεσαυρὸς πολυτίμου. Ἀλλ' εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἐκ-
κλησιαστικὴ παιδεία ἀναζωπυρεῖται ἐπὶ μᾶλλον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐ-
τῆς ἐξίτι, πόσον ἐπαισθητὴ, ἢ μᾶλλον ἐπιζήμιος εἰς τὴν σπουδὴν

(1) Collectio Constitutionum Graecarum.

(2) Ὁρα Λεῦγκλ. Τόμ. 1. Σελ. 478—490.

(3) Observaciones in Synopsin Σελ. 200—207.

τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἀποθάνει ἢ σπάνις, ἢ ἀληθέστερον, ἢ παντελῆς ἤδη ἐν τῇ βιβλιομπορίᾳ ἔλλειψις τοῦ προκειμένου βιβλίου! Τοῦτο πρὸ πολλοῦ συνηθάνετο ὁ Ἀνατολικὸς κληρὸς, καὶ ἐν γένει ὕσσι καλῶς γνωρίζουσι τὸν μεταξὺ τῆς μελέτης τῶν θείων καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν νόμων ὑφιστάμενον στενὸν σύνδεσμον, καὶ ὡς ἀφ' ἐνὸς στόματος ἅπαντες συνομολογοῦντες τὴν κατεπείγουσαν ἀνάγκην, ἐπεκαλοῦντο νέαν τοῦ Συνοδικοῦ ἔκδοσιν. Ἄλλ' ἅπαντες οὗτοι οἱ λόγοι δὲν ἦσαν ικανοὶ νὰ μᾶς πείσωσι ν' ἀναδεχθῶμεν τὸν κατὰ πολὺ τὰς προσωπικὰς ἡμῶν δυνάμεις ὑπερτεροῦντα ἀγῶνα τῆς ἐκτελέσεως τηλικούτου ἔργου, ὅπερ πολὺ ἐπιτυχέστερον ἠδύναντο βεβαίως νὰ κατάρτισωσιν ἄνδρες εἰδικώτεροι, καὶ ἡμῶν πολλῶν κάρρονες, (τοιούτων δὲ οὐκ ἀμοιρεῖ τὸ ἔθνος μας)· ἐὰν ἰδιάζουσά τις περίστασις, εὐτυχέστατος διὰ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου οἰωνὸς, δὲν μᾶς ἐπέβαλλε τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ τρέζωμεν τοῦτο τὸ στάδιον. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μητροπολίτου Ἀργολίδος, πρώην Διγίνης, Κυρίου Γερασίμου (1), ἀνεύρομεν κειμήλιον ὄντως, ὡς ἐκφράζεται ὁ Βευσερήγιος, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, Κώδικα χειρόγραφον, περιέχοντα ὁλοσχερὲς τὸ Σύνταγμα τοῦ Πατριάρχου Φωτίου μετὰ τοῦ Νομοκάνονος, καὶ τῶν ἐξηγήσεων Ἰωάννου τοῦ Ζωναρά καὶ Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος. Ὁ Κώδιξ οὗτος, συγκείμενος ἐκ 490 φύλλων ὠραίου χάρτου, καθαρῶτατα καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας τε καὶ κομψότητος γεγραμμένος, κατηρτίσθη ἐν Τραπεζοῦντι κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος αψοθ'. τὴν 21 τοῦ Ἰουνίου, διὰ χειρὸς τοῦ ἀκολουθῶντος διευθύναντος τὴν τῆς πόλεως ταύτης Ἑλληνικὴν σχολὴν Ἰλίου τοῦ Νικολάου Καντίλογλη, κατὰ διαταγὴν τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κ. Δωροθέου(2), ἀπὸ

τοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Μητροπόλεως ἐκείνης σωζομένου ἀρχαίου Κώδικος τοῦ ἔτους 1311, ὡς τοῦτο βεβαιοῦται ἐκ τῆς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου εὑρισκομένης προσφωνητικῆς πρὸς τὸν ἤδη μνησθέντα μητροπολίτην Τραπεζοῦντος Κ. Δωροθέον ἐπιστολῆς τοῦ Σουμελίτου Χ. Ἰωάννου (1). Τὸν Κώ-

τὸ ἐπληροφορήθην ὑπὸ δύο νέων Τραπεζουντίων, φοιτησάντων εἰς τὰς παρὰ τῷ Ὀθωνεῖω Πανεπιστημίῳ περὶ Ἐμπορικοῦ Δικαίου παραδόσεις, τῶν Κυρίων Πλάτωνος Παρασκευᾶ, λέγω, καὶ Γ. Παρηγόρη, γνωσκόντων αὐτὸν ἐκ παραδόσεως, καθὼ συμπολίτην, καὶ μάλιστα συγγενῆ τῶν γονέων τοῦ ἐτέρου αὐτῶν.

(1) Ἰδού πῶς περὶ τούτου ἐκφράζεται ἡ διαληφθεῖσα προσφωνητικὴ ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν ἐθεωρήσαμεν καλῶς ἡμῶν νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα, καθὼ βεβαιοῦσαν τὴν ἐπισημότητα τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ παρ' ἡμῖν χειρογράφου.

«Πρὸς τὸν Κυριόρχην τῆς παρούσης Ἱερᾶς Βίβλου Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος Κ.Κ. Δωροθέον.»

Πόθεν ἀρξασθαι τῶν σῶν πλεονεκτημάτων τὸ πέλγος, ἢ ἱερὰ κεφαλὴ, διεξιέναι ἀμνησῶν, ὧν ἐνεκα οὐ διέλειψας εἰς πέρας ἀγαγέσθαι οὐπερ ἦψω θεῖου ἐπιχειρήματος, ταύτην τὴν ἱερὰν Βίβλον τῶν Νομοκάνων, ἐκ τοῦ παλαιῦ ὑπολειφθέντος τῇ σῇ Μητροπόλει βιβλίου, ἀντιγράφον δι' ἰδίου αὐτῆς παιδὸς καλογράφου ποιήσασθαι, καὶ ταῖς βουλομένοις ῥαδίως ὑπεξελεῖν, καὶ ἀνάγνωσιν ποιήσασθαι πρόχειρον. Καίπερ οὐσα ἡ ἡμετέρα θεοφροσύνης πανιερότης πιεζομένη ὑπὸ νέφους διαφόρων μερίμων, ἕπως κατάρτισαι τὰ λογικὰ αὐτῆς ποιμνία δυνήσθαι, ὡς μὲν τῇ πνευματικῇ σου διδασκαλίᾳ ἀρδευομένη, οὐς δὲ καὶ εἰς βέλτιον ἀποκαταστῆσαι τῇ τῶν ἡθῶν κοσμιότητι, ὑπὲρ ὧν ἐνεκα οὐκ ἠνέσχευ, κατὰ τὸ Κυριακὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς Εὐαγγελίαις ῥητόν, τεθῆναι τὸν λύχνον ὑπὸ τὸν μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα λάμπῃ καὶ δαδουχῇ τὰς ψυχὰς τῶν μετερχομένων ταύτην τὴν ἱερὰν βίβλον, καὶ τοῦτο δαπάνῃ καὶ ἀναλώμασιν οὐκ ὀλίγαις τῆς αὐτῆς πανιερότητας.

Ἐν γὰρ τῇ ἱερᾷ ταύτῃ βίβλῳ, πρετροπῇ τε καὶ ἀξιώσει τοῦ ἐν τοῖς παροχηκόσιν εὐδαίμοσιν αἰῶσιν ἀναδειχθέντος ἀειδίμου τε καὶ φιλοχρίστου βασιλέως κυροῦ Ἐμμανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ συνοδικῆ ἀποφάσει, ἐ ἀγιώτατος τῶν Θεοπολιτῶν πρόεδρος Κ.Κ. Θεόδωρος ὁ Βαλσαμῶν, ὡς ἄλλος ὑπόπτερος ἀστὸς, πάντας τοὺς κατὰ παράδον ἱεροῦς τε καὶ θεῖους κανόνας ἐκτεθειμένους τῶν τε πανσέπτων Ἀποστόλων, καὶ πνευματεμφορῶν διδασκάλων, τοὺς παρὰ τῶν ἀγίων ἐπτὰ οἰκουμηνικῶν συνόδων, καὶ τῶν κατὰ μέρος τοπικῶν Κανόνων, καθ' ἕνα ἕκαστον, συναθῶ τῷ Ἰωάννῃ Ζωναρᾷ, ἀνδρὶ ἐλλογιμῷ, καὶ πρωτοασκηρῆτῃ τῆς εὐαγεῦς βασιλείδος τῶν πόλεων διεξῆλθεν, ἐκδοὺς τῇ τοιαύτῃ ἐρμηνείᾳ. Ἐμπης ἕτερον τῶν σῶν πλεονεκτημάτων τῇ λήθῃ παραδραμεῖν μὴ ἀνεχόμενος, διεξέρχεται. Ἀφ' οὗ τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ ὁρόνου ἐγκρατῆς διεγένετο, οὐδενὸς ἦψω πράγματος, ἀλλὰ πάσῃ σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων σχολὴν τῇ σῇ ἐπαρχίᾳ ἠνέωξας, ὑφ' ἧς οἱ πλείονες τῶν ἐκ τοῦ ποιμνίου σου παιδῶν τῇ ἐπιδόσει τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων ἐφωτίσθησαν τε καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ κόσμιον τῶν ἡθῶν μετηνέχθησαν, ἀφ' ὧν εἰς ὑπάρχει καὶ ὁ ταύτην τὴν βίβλον καλῶς ἀντιγραφάμενος. Ὅθεν

(1) Πρὸς μητρὸς θεῖου τοῦ ἐτέρου τῶν ἐκδοτῶν Κ. Γ. Α. Ῥάλλη.

(2) Ἐκ τῆς ἐν τῷ τέλει τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Κώδικος ἐξῆς σημειώσεως ἠρύσθησαν τὰς ἀνωτέρω πληροφορίας· «Δαπάνῃ καὶ εὐχῇ τοῦ πανιερωτάτου μου αὐθέντου καὶ δεσπότη, μητροπολίτου Τραπεζοῦντος καὶ ὑπερτίμου Κ. Δωροθέου, εἴληψε τέρμα τὸ παρὸν Νομοκάνονον, κατὰ τὸ αψοθ'. σωτήριον ἔτος, Ἰουνίου κ'.α', διὰ χειρὸς ἐμοῦ τληπαθοῦς Ἰλίου τοῦ Νικολάου Καντίλογλη, Τραπεζουντίου.» ὅτι δὲ ὁ Ἰλίας τοῦ Νικολάου Καντίλογλη ἐχρημάτισε διδάσκαλος τῆς ἐν Τραπεζοῦντι Ἑλληνικῆς Σχολῆς

δικα τοῦτον ἐπεσκέφθη, κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπιστημονικὴν περιόδου του, ὁ κλεινὸς τῆς Γερμανίας Νομοδιδάσκαλος Κύριος Ζαχαρίας, εἰς ἣν ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου ἐν γένει, καὶ ἡ Ἑλλάς ἰδίως, πλείστην ὀφείλουσιν εὐγνωμοσύνην, διὰ τὰς περὶ τὸ Βυζαντινὸν δίκαιον ἀτρυτὸς αὐτοῦ ἐρεύνας, καὶ πλείστου λόγου ἀξίας ἀνακαλύψεις (1). Ὅτι δὲ ὁ Κώδιξ οὗτος εἶναι τοῦ ἔτους 1311, βεβαιοῦται ὑπὸ τοῦ Κ. Μορτρελλίου, ἐν τῷ περὶ τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου ἀξιολόγῳ αὐτοῦ συγγράμματι (2).

Μετὰ τὴν προμνησθεῖσαν προσφωνητικὴν ἐπιστολὴν, ἐν ἀρχῇ τοῦ Κώδικος τούτου, εὐρίσκεται ἡ διὰ στίχων πολιτικῶν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχον Γεώργιον τὸν Ξιφιλίνον προσφώνησις τοῦ βαλσαμῶνος, ἧς τὴν λατινικὴν μετάφρασιν ἀναγινώσκοντες ἀνακαλύπτει τῆς ἐρμηνείας τοῦ βαλσαμῶνος ὑπὸ τοῦ Γενναίου Ἰεροκλάου, τοῦ ἔτους 1020, καὶ ἐν τοῖς Προλεγομένοις τοῦ Βουερηγίου, σελ. XII, γενομένην βεβαίως ἀπὸ τοῦ Γιλιανείου κώδικος, ὃν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Ἑρβέτος. Τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τῶν στίχων τούτων, ὅτινες, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, δὲν εὐρίσκοντο ἐν τοῖς διαφόροις χειρογράφοις, ὧν ἔκαμε χρῆσιν ὁ Βουερηγίος, εὐρίσκει ὁ ἀναγνώστης σελ. 3 τοῦ παρόντος τόμου. Μετὰ ταῦτα, ἔπεται ὁ πίναξ, οὐχὶ ἐντελής, τῶν ἐν τῷ χειρογράφῳ περιεχομένων, μεθ' ὧν οἱ σελ. 1—3 δημοσιευόμενοι στίχοι

ἡ πανουργικὴ τε καὶ τελεταρχικὴ τοῦ παναγίου Πνεύματος χάρις ἐπιδραβεύσαι σοὶ ἀμοιβαίᾳ τὰς δωρεάς τε καὶ χάριτας, ὑπὲρ οὗ ἠγωνίασά ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ταύτης βίβλου, ἐν τῇ παρόντι αἰῶνι, ἐν δὲ τῇ μέλλοντι ἀξιώσαι σε τῆς αἰωνίου τε καὶ ἀλήκτου αὐτοῦ βασιλείας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν ἀμήν.

αψπ'. Νομ.

Ὁ τῶν εἰλικρινεστάτων κατὰ πνεῦμά αὐτῆς υἱῶν ἐλάχιστος Συμελίτης Χ. Ἰωάννου, ὁ Τραπεζοῦντιος.

(1) C. E. Zachariae D. *Historiae Juris Graeco-Romani delineatio*. Ita in Bibliotheca τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Περιστεριώτου prope Trapezuntem est Codex, Photii Nomocanonem et Syntagma cum commentariis Zonarae et Balsamonis continens, jussu metropolitae Trapezuntini ex Codice, qui nunc quoque in bibliotheca metropoleos extat, anno 1774 descriptus. Σελ. 87 σελ.

(2) Mortreuil, *Histoire du droit Byzantin* Τόμ. γ', σελ. 439. Σημειωτέον ὅτι ὁ Κ. Mortreuil μνημονεύει αὐτοῦ καὶ ἑτέρου χειρογράφου εὐρισκομένου ἐν Τραπεζοῦντι ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἀντιγραφέντος, ὡς καὶ τοῦ ἡμετέρου, κατὰ τὸ ἔτος αψοδ'. κατὰ διαταγὴν τοῦ τότε Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος.

τοῦ Βαλσαμῶνος, περὶ τῆς ἐξηγήσεως αὐτοῦ εἰς τὸν Νομοκάνονα· ἐπέρχεται δὲ, ἀνευ τοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἰουσέλλου ἐκδοθέντος προλόγου, ὁ Νομοκάνων μετὰ τῆς τοῦ Βαλσαμῶνος ἐξηγήσεως, καὶ μετ' αὐτὸν αἱ ἐρωτήσεις μοναχῶν τινῶν περὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, καὶ αἱ εἰς αὐτὰς ἀπαντήσεις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας συνόδου, ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Νικολάου.

Ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ συναγωγὴ τῶν κανόνων κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν· Οἱ κανόνες τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, οἱ τῆς ἐν Νικαίᾳ, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς ἐν Ἐφέσῳ, τῆς ἐν Χαλκηδόνι, τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ, καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον· εἶτα ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Ταρασίου πρὸς τὸν Πάπαν Ἀδριανόν μεθ' ἣν οἱ κανόνες τῆς Α'. καὶ Β'. Συνόδου, τῆς ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας, οἱ τῆς ἐν Καρχηδόνι ἐπὶ Κυπριανοῦ, οἱ τῆς ἐν Ἀγκύρας, τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, τῆς ἐν Γάγγρα, τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, τῆς ἐν Σαρδικῇ, τῆς ἐν Κάρθαγένῃ, μετὰ τῆς πρὸς Βονιφάτιον, τὸν Πάπαν Ῥώμης, ἐπιστολῆς τῆς Συνόδου ταύτης, τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου, ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, πρὸς τὴν ἐν Ἀφρικῇ σύνοδον· ἑτέρας πρὸς τὴν αὐτὴν σύνοδον τοῦ Ἀπτικοῦ, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· καὶ τῆς πρὸς Κελεστίνου, τὸν Πάπαν Ῥώμης, Β'. ἐπιστολῆς τῆς ἐν Ἀφρικῇ Συνόδου. Τέλος τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπὶ Νεκταρίου ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου, περὶ Ἀγαπίου καὶ Βαγαδίου, καὶ μετ' αὐτὰ αἱ κανονικαὶ ἐπιστολαὶ μετὰ τῶν κανόνων τῶν ἁγίων Πατέρων. Ἐν τέλει δὲ χρονολογικοὶ τινες πίνακες ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς βασιλείας τοῦ Ἀυτοκράτορος Λέοντος· κατάλογος τῶν ἐν Βυζαντίῳ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκοπησάντων· ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἀπὸ Κωνσταντινου τοῦ μεγάλου ἕως Μιχαὴλ Κομνηνοῦ τοῦ Παλαιολόγου Ἀυτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως· εἶτα κατάλογος τῶν ἀπὸ Ἀαρῶν ἕως τῆς μλώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀρχιερέων τε καὶ βασιλέων τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ μετὰ ταῦτα, τῶν Ἀυτοκρατόρων τῆς Ῥώμης μέχρι τοῦ Κωνσταντος. Ἐπὶ τέλους δὲ, ἡ κατὰ τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν ἀπαρίθμησης τῶν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑποκειμένων μητροπόλεων, ἀρχιεπισκοπῶν καὶ ἐπισκοπῶν.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀκριβείαν τοῦ ἡμετέρου Κώδικος, παρεκτός ὀλίγων μεταθέσεων, αἵτινες ἀπαντῶνται εἰς τὰ πρῶτα μέρη τοῦ Νομοκάνονος, σύγχυσις ἥτις φαίνεται κοινὴ εἰς τὰ πλεῖστα χειρόγραφα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ αὐτῶν τῶν ἐκδοτῶν τῆς καθ' Ἑρβέτον ἐξηγήσεως τοῦ Βαλσαμῶνος, ἡ ἐπιμελής παραβολὴ αὐτοῦ πρὸς τὰς ὑφισταμένας ἐκδόσεις τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν ἐξηγήσεων τοῦ Ζωναρᾶ καὶ τοῦ Βαλσαμῶνος μᾶς ἐπεισε τάχις, ὅτι, ὡς πρὸς τε τὴν ὀρθότητα τῆς γραφῆς, καὶ ὡς πρὸς τὸ τέλειον τῶν κειμένων, ὁ Τραπεζούντιος Κώδιξ ὑπερέχει κατὰ πολὺ ἀπάντων τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων, ὅσων ἔκαμον χρῆσιν ὅ,τε Βοέλλος καὶ Ἰουστέλλος, εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Νομοκάνονος, οἱ ἐκδότης τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος καθ' Ἑρβέτον, καὶ τῆς τοῦ Ζωναρᾶ κατὰ Κουϊντίνον, καὶ τέλος αὐτὸς ὁ Βευερήγιος εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Συνοδικοῦ. Τρανωτάτη τούτου ἀπόδειξις εἶναι, ὅτι, κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐνίοτε δὲ καὶ τῆς τοῦ Ζωναρᾶ, ἡ Λατινικὴ μετάφρασις περιέχει περιόδους ὀλοκλήρους μὴ ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον, ὅπερ ἐκ πρώτης ἀναγνώσεως ἀναφαίνεται ἐλλιπές. Τοῦτο ὁμολογοῦσιν εὐλικρινῶς αὐτοὶ οἱ ἐκδότης, ὡς εἶδαμεν, δυσανασχετοῦντες διότι δὲν ἠτύχησαν νὰ εὔρωσι Κώδικα ἀκριβέστερον, ὅσος ἦτον ὁ Κώδιξ οὐ ἔκαμον χρῆσιν ὁ Ἀγυλαῖος ἀφ' ἐνός, καὶ ὁ Ἑρβέτος ἀφ' ἐτέρου, ὅτε κατὰ πρῶτον μετεφράσθη παρ' αὐτῶν ὁ Νομοκάνων καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ Βαλσαμῶνος. Μολονότι δὲ οἱ Βοδληϊάνοι Κώδικες καὶ ὁ Ἀμερβάχειος, ὧν ἔκαμε χρῆσιν ὁ Βευερήγιος, ἦσαν προφανῶς πληρέστεροι τῶν, ἀφ' ὧν ἐγένοντο αἱ προηγούμεναι ἐκδόσεις τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ τοῦ Ζωναρᾶ, οὐχ ἥττον ὁμῶς τὸ κατ' αὐτοὺς ἐν τῷ Συνοδικῷ Ἑλληνικῶν κείμενον περιέχει, ἐκτὸς πολλῶν προσθηκῶν, οὐκ ὀλίγας ἄλλαθι ἐλλείψεις, παραβαλλόμενον πρὸς τὰς προηγουμένας Λατινικὰς μεταφράσεις τοῦ Ἑρβέτου καὶ τοῦ Κουϊντίνου. Αἱ ἐλλείψεις αὗται δὲν φαίνονται κατὰ πρώτην ἔποψιν εἰς τὸν ἀναγινώσκοντα τὸ Συνοδικόν, χωρὶς νὰ τὸ παραβάλῃ μὲ τὰς προηγουμένας Λατινικὰς μεταφράσεις, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ὁ Βευερήγιος, θεωρήσας βεβαίως τὰ χειρόγραφα, ἃ εἶχεν ὑπ' ὄψιν, ὡς ἀκριβῆ, καὶ ἐπεξεργασθεὶς ἐξ ὑπαρχῆς τὰς προῤφεςώσας Λατι-

νικὰς μεταφράσεις, κατέστησε τὴν παρ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν σύμφωνον μὲ τὸ ἐν τῷ Συνοδικῷ Ἑλληνικόν κείμενον, ἂν καὶ ἐνίοτε καὶ αὐτὸς βιάζεται νὰ ὑποδείξῃ ἐλλείψεις τινὰς τῶν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ χειρογράφων, ἃς δὲν τῷ ἐστάθη δυνατόν ν' ἀναπληρώσῃ.

Ἐκτὸς τῆς περιστάσεως ταύτης, ἥτις ἀσφαλίζει τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Τραπεζουτίου Κώδικος ἐφ' ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἡμῶν χειρογράφων τοῦ Συντάγματος τοῦ φωτίου, εὕρισκομεν ἐν αὐτῷ καὶ τεμάχια ὀλοκλήρα ἐρμηνειῶν εἴτε τοῦ Ζωναρᾶ, εἴτε τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐντελῶς μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτα, ἅπερ οὔτε εἰς τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Ἀγυλαίου, τοῦ Ἑρβέτου, ἢ τοῦ Κουϊντίνου ἀπαντῶνται.

Τοιοῦτον κεκτημένοι Κώδικα, ἐνομίσαμεν ἱερὸν ἡμῶν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τοὺς ὑπαδούς αὐτῆς καθήκον, νὰ μὴ κρύψωμεν τῷ ὄντι τὸν λόγον ὑπὸ τὸν μύδιον, ἀλλὰ νὰ τὸν θέσωμεν ἐπὶ τὴν λυχνίαν τοῦ τύπου, καὶ, ἀναδεχθέντες τὸ πολύμοχθον τῆς προκειμένης ἐκδόσεως ἔργον, τοῦτο ἐπράξαμεν.

Δὲν περιωρίσθημεν μολαταῦτα εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Συντάγματος κατὰ τὸν Τραπεζούντιον Κώδικα, ἀλλὰ θεωρήσαντες συντελεστικώτατον εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, νὰ ἔχη ὁ ἀναγνώστης συγχρόνως ὑπ' ὄψιν ὅ,τι οἱ ἀρχαῖοι ἐξηγηταὶ συνέγραψαν περὶ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, ἠκολουθήσαμεν τὸ σύστημα τοῦ Βευερηγίου, κατατάξαντες ὑφ' ἑκάστον κανόνα, ἐκτὸς τῶν ἐξηγήσεων τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ τοῦ Ζωναρᾶ, καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν μέρος τῆς Ἐπιτομῆς τῶν κανόνων μετὰ τῶν σχολίων τοῦ Ἀριστηνοῦ, ἂν καὶ ἐν τῷ Τραπεζουντιῷ Κώδικι δὲν περιέχονται.

Μολονότι δὲ ἐπροσπαθήσαμεν πάντοτε νὰ θέσωμεν ἐν τῷ κειμένῳ τὴν ἀρίστην γραφὴν, ἐθεωρήσαμεν χρέος ἱερὸν νὰ ὑποβάλωμεν τὴν ἐκλογὴν ἡμῶν εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐπιστημόνων, σημειώσαντες πάντοτε ἀκριβῶς τὴν πηγὴν ὅθεν ἠρύσθημεν τὴν προτιμηθεῖσαν γραφὴν, ὡς καὶ τὰς ἀλλοίας γραφὰς τῶν λοιπῶν ἐκδόσεων, ἢ τοῦ χειρογράφου, ὅσας αἱ τοῦ τελευταίου δὲν ἐπροτιμήθησαν.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸ κείμενον τῶν κανόνων, ἐπροσπαθήσαμεν ὅσον ἐνεστι, νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶμεν τῆς γραφῆς τοῦ παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἐν χρῆσει Πηδαλίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐν

αὐτῶ παρσισέφρυσάν τινα λάθη, ἀνεζητήσαμεν ἐν γένει τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῶν ἐν τῷ καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ τοσοῦτον ἀκριβεῖ Τραπεζουντίῳ Κώδικι, καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἱερῶν κανόνων τοῦ Βρυναίου, ἀκολουθήσαντος πάντοτε σχεδὸν τὸν Μάνσην, καὶ συμπύκνοντος ὡς ἐπιτοπολὸν μετὰ τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου.

Δὲν ἐκρίναμεν δὲ ἀσυντελὲς νὰ παραθέσωμεν καὶ τὰ ἐκ τῶν λοιπῶν ἐκδόσεων διάφορα ἀναγνώσματα, ὥστε ὁ κάτοχος τοῦ ἡμετέρου βιβλίου θέλει γνωρίζει, διὰ τῶν ὑποσημειώσεων, ἀπασῶν σχεδὸν τῶν ὑφισταμένων ἐκδόσεων τὰς διπτογραφίας, διακρινόμενας διὰ τῶν ἐφεξῆς σημείων*

Π. — Πηδάλιον.

Χ. Τρ. — Χειρόγραφος Κώδιξ τῆς Τραπεζοῦντος.

Ε. — Ἐκδοσις τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος καθ' Ἑρβετον.

Κ. — Ἐκδοσις τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ζωναρά κατὰ Κουέντινον.

Ι. — Ἐκδοσις τοῦ Νομοκάνονος ὑπὸ Ἰουστέλλου κατὰ τὸ 1645 ἐν Παρισίοις.

Β. — ἡ Ἰουστ. — Βιβλιοθήκη τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου ὑπὸ Βοέλλου καὶ Ἰουστέλλου, τὸ 1661 ἐν Παρισίοις.

Βευερ. — Συνοδικὸν τοῦ Βευερηγίου.

Βρ. — Ἐκδοσις τῶν Κανόνων ὑπὸ Βρυναίου, τὸ 1839 ἐν Βερολίῳ.

Μ. — Ἐκδοσις τῶν Κανόνων ὑπὸ Μάνση.

Μ. ἐν περισελ. — Διπτογραφίαι σημειούμεναι ἐν τῷ περισελίῳ τοῦ Μάνση.

Βίν. — Συλλογὴ τῶν πρακτικῶν τῶν συνόδων ὑπὸ Βινίου.

Συν. Συλλ. — Συνοδικὴ Συλλογὴ ὑπὸ Σ. Μήλια, Βενετία 1764.

Σ. Ρ. — Ἐκδοσις τοῦ Νομοκάνονος μετὰ τῶν κανόνων ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Σταχυολογίᾳ τοῦ Κ. Α. Μάου, ἐν Ρώμῃ 1842.

Ἄρδ. — Συλλογὴ τῶν κανόνων ὑπὸ Ἄρδουίνου.

Λ. ἡ Λευγλ. — Λευγλαβίου Συλλογὴ τοῦ Ἑλληνο-Ρωμαϊκοῦ δικαίου.

Ν. — Νεαρά ἢ Νεαράι.

Βασιλ. — Βασιλικὰ, (ἐκδοσις τῆς Λειψίας ὑπὸ Ἄμβραχ).

* — λέξεις, ἢ φράσεις ἐλλείπουσα ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσι, καὶ ἐξαχθεῖσα ἐκ τοῦ Τραπεζουντίου χειρογράφου

Μετὰ τὸν Νομοκάνονα τοῦ Φωτίου, ἐξεδώκαμεν ἐν τῷ τέλει τοῦ ἀ. τόμου, ἐν εἴδει εἰσαγωγῆς εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐν τοῖς ἐπομένοις τόμοις συνοδικῶν διατάξεων, πραγματείας τινὰς περὶ τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων, κατὰ τὴν χρονολογικὴν αὐτῶν τάξιν. Καὶ πρῶτον, τὸν περὶ αἱρέσεων καὶ συνόδων πρὸς Ἄνθιμον τὸν θεοφιλέστατον διάκονον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας λόγον τοῦ ἀγίου Γερμανοῦ, τοῦ κατὰ τὰ ἔτη 715—730 ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχεύσαντος. Καὶ ταύτης δὲ τῆς πραγματείας ἡ εὔρεσις ὀφείλεται εἰς τὰς ἐνδελεχεῖς ἐρεῦνας τοῦ ἐφόρου τῆς ἐν Ρώμῃ Οὐατικανῆς βιβλιοθήκης Κυρίου Α. Μάου. Σημειωτέον δὲ μετὰ τοῦ Κυρίου Α. Μάου, ὅτι αὕτη καὶ μόνη εἶναι ἡ ἀληθὴς τοῦ ἀγίου Γερμανοῦ περὶ συνόδων πραγματεία, καὶ οὐχὶ ἡ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰουστέλλου τῶν 1645, καὶ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Κανονικοῦ δικαίου τοῦ Βοέλλου καὶ Ἰουστέλλου τῶν 1661, κατόπιν τοῦ Νομοκάνονος ἀνωνόμως ἐκδοθεῖσα, ὡς κακῶς ὁ Στέφανος Μαῖνιος (1) ὑπέλαβε, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Γαλλάνδιος (2), καὶ ὁ Σχέλιος (3) ἐπανέλαβον.

Μετὰ τὸν λόγον τοῦ ἀγίου Γερμανοῦ, ἔπεται ἡ περὶ τῶν 28 οἰκουμενικῶν συνόδων ἤδη μνησθεῖσα ἀνώνομος πραγματεία· εἶτα ἡ ἐν τῇ πρὸς Μιχαῆλον, τὸν ἀρχοντα Βουλγαρίας, ἐπιστολῇ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου περιεχομένη· καὶ τέλος ἡ τοῦ Νείλου, μητροπολίτου Ρόδου κατὰ τὸ ἔτος 1360, περὶ τῶν ἐννέα οἰκουμενικῶν (ὡς ὁ Νεῖλος τὰς ὀνομάζει) συνόδων, ὅπως αὗται εὔρηνται ἐκδεδομέναι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βοέλλου καὶ Ἰουστέλλου.

Καθόσον ἀφορᾷ τὸ μέρος τῆς ἐκδόσεως ἡμῶν, τὸ ἀφορῶν τὴν ἐξήγησιν τῶν ἱερῶν Κανόνων, δὲν ἀκολουθήσαμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Βευερηγίου γενομένην μεταβολὴν τῆς τάξεως τῶν Ἐξηγητῶν, ἀλλ' ἐπροτάξαμεν πάντοτε τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Βαλσαμῶνος τὴν τοῦ Ζωναρά, καὶ ὡς ἀρχαιοτέραν ἐκείνης, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ὑπὸ τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ αὐτολεξεῖ ἐπαναλαμβάνομένην,

(1) S. Le Moynes; Varia Sacra, Leida 1685, εἰς 4ον Τόμ. 1.

(2) Τόμ. 12 τῆς Βιβλιοθήκης αὐτοῦ.

(3) Istoria della letteratura Greca profana, di F. Shoell, dal dotto Emilio Tipaldo, Venezia, 1829, Τόμ. 5, μέρος 3, σελ. 38.

καὶ διότι τοιαύτην τάξιν ἀκολουθοῦσιν ἅπαντα τὰ χειρόγραφα, ὡς καὶ ὁ καὶ καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς ἐπόψεις τοσοῦτον ἀκριβοῦς Γραπεζούντιος Κώδιξι.

Ἐν τῷ τέλει παντὸς τόμου ἐτέθη πίναξ ἀναλυτικὸς ἀπάντων τῶν ἐν ἐκάστῳ περιεχομένων ἱερῶν Κανόνων, κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν αὐτῶν σειρὰν· τοῦτον δὲ ἐρανίσθημεν μετ' ὀλιγίστων τροποποιήσεων ἐκ τοῦ Κατοικικοῦ Χριστοφόρου τοῦ μοναχοῦ, τοῦ κατὰ τὸ 1800 ἔτος ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τυπογραφίῳ ἐκδοθέντος.

Ὁ δεῦτερος τόμος περιέχει τοὺς Κανόνας τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τοὺς τῆς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Α' καὶ Β', καὶ τοὺς τῆς ἐν τῷ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἥτις ἐπίσης θεωρεῖται ὡς Οἰκουμενική.

Ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ περιλαμβάνονται ἅπασαι αἱ τοπικαὶ Σύνοδοι· ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ αἱ Κανόνες τῶν κατὰ μέρος ἁγίων Πατέρων, μετὰ τῶν κανονικῶν αὐτῶν ἐπιστολῶν.

Μολονότι ὁ Γραπεζούντιος Κώδιξι δὲν περιέχει τὸ κατὰ στοιχεῖον Σύνταγμα τοῦ Βλάσταρη, ἡ καθημερινὴ αὐτοῦ παρὰ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας χρῆσις μᾶς ἐπεισε νὰ τὸ περιλάβωμεν ἐντὸς τοῦ πέμπτου τόμου τῆς παρούσης ἐκδόσεως. Τέλος θέλωμεν ἐκδώσει ἐν τῷ ἕκτῳ τόμῳ διαφόρους αὐτοκρατορικὰς καὶ πατριαρχικὰς διατάξεις, τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν ἀφορώσας, εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ Συλλογῇ τοῦ Λεῦγκλαίου, εἴτε ἐν ἄλλαις τοιαύτης φύσεως Συλλογαῖς σωζομένων. Γενικὸς δὲ ἀναλυτικὸς, καὶ κατὰ ἀλφαβητικὴν τάξιν συντεταγμένος ἔλεγχος ἀπάντων τῶν ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει διαλαμβανομένων, θέλει καθιστᾷ τὴν χρῆσιν αὐτῆς προχειροτάτην, καὶ διευκολύνει τὴν ἀνεύρεσιν καὶ λύσιν ὁποιοῦδήποτε κανονικοῦ ζητήματος.

Πρὶν θέσωμεν πέρασ εἰς τὸν περὶ τῆς παρούσης ἐκδόσεως πρόλογον, ἱερὸν ἡμῶν καθήκον θεωροῦμεν, ν' ἀποδώσωμεν ἐντάυθα δημοσίως τὸν φόρον τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν κλεινὸν καὶ ἀρχαῖον τοῦ γένους διδάσκαλον, τὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ Ὁρίνου Μέγαν Οἰκονόμον καὶ Ἐξάρχον, Κύριον Κωνσταντῖνον τὸν ἐξ Οἰκονόμων, ἕνεκα τῶν σοφῶν καὶ εἰς τὴν

ἀκριβοῦσαν τῆς ἐκδόσεως ταύτης συντελεστικωτάτων διορθώσεων καὶ παρατηρήσεων, δι' ὧν ὠδηγήθημεν πολλάκις εἰς τὴν λύσιν τῶν παρουσιασθεισῶν ἡμῖν ἀποριῶν, καὶ εἰς τὴν ἀνόρθωσιν ἐλλείπων ἢ ἐφθαρμένων χωρίων, ὅτε τὰ ἐνόητα λοιπὰ βοηθήματα δὲν ἐξήρκουν.

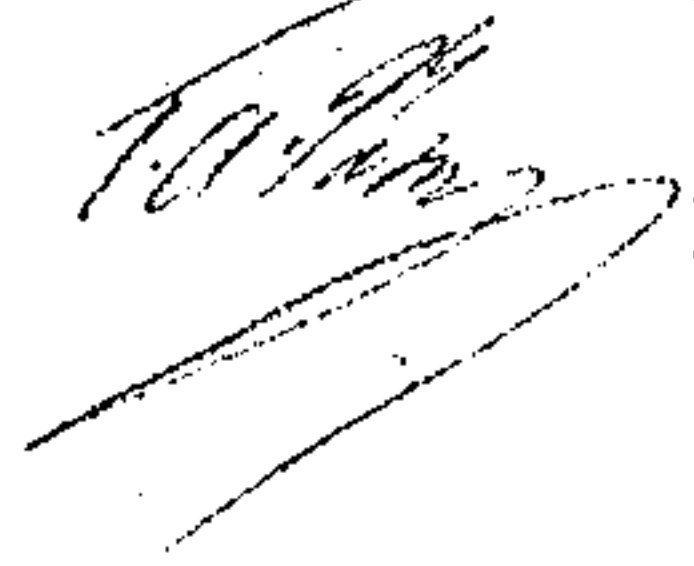
Ἄλλὰ δὲν ὀφείλομεν νὰ παρασιωπήσωμεν οὐδὲ τὴν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας γενομένην μητρικὴν ὄντως ἀποδοχὴν καὶ ἐπιδοκιμασίαν τοῦ ἡμετέρου ἔργου· οὐδὲ τὴν γενναίαν καὶ αὐτόχρημα ἡγεμονικὴν προστασίαν, τῆς ὁποίας ἡ Αὐτοῦ Ἵψηλότης, ὁ καὶ τὴν καταγωγὴν, καὶ τὴν καρδίαν Ἑλλην, Ἰγεμῶν τῆς Μολδαυίας Κύριος Γρηγόριος ὁ Γάικας, ἠξίωσε τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν, εὐρῶν αὐτὴν σύμφωνον μὲ τὰ χριστιανικώτατα καὶ φιλόμουσα αὐτοῦ αἰσθήματα. Ὁμοίαν εὐνοϊκωτάτην καὶ ἡγεμονικωτάτην ἀποδοχὴν εὔρεν ἡ ἐπιχειρήσις ἡμῶν καὶ παρὰ τῷ Ἵψηλοτάτῳ καὶ μουσοσεφεῖ Ἰγεμόνι τῆς Βλαχίας, Κυρίῳ Βάρβῳ Δημητρίου Στιρβέη, ὅστις ἐν μέσῳ τῶν ὑψηλῶν Αὐτοῦ καὶ ἡγεμονικῶν ἔργων, δὲν εὕρισκε εὐαρεστοτέραν ἀναψυχὴν, εἰμὴ ἐν τῇ προστασίᾳ τῶν Μουσῶν. Εἶθε καὶ αἱ λοιποὶ τῶν Ἑλληνικῶν Μουσῶν, καὶ ἰδίως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παιδείας φίλοι, ὑπολογίζοντες ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ ἐκ τῆς προκειμένης ἐκδόσεως προσδοκώμενα διὰ τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἐπιστήμην πλεονεκτήματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς δυσχερείας, τὴν ἐνδελεχῆ ἐργασίαν, καὶ τὴν δαπάνην, ὅσα ἡ ἔκτασις αὐτῆς προκπατεῖ, νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ γενναία αὐτῶν σύμπραξις καὶ συνδρομὴ εἶναι στοιχεῖα ἀναπόφευκτα πρὸς τὴν αἰσίαν τῆς ἐργώδους ἡμῶν ἀλλὰ κοινωφελεστάτης ἐπιχειρήσεως ἀποπεράτωσιν.

Ἐν Ἀθήναις, 6 Αὐγούστου 1852.

Ε Π Η

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΘΕΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΗΤΟΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΗΣ,
ΚΥΡΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΣΑΜΩΝΟΣ,
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΑΜΦΙ ΤΟΝ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΑ
ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν μου
θεωρεῖται κλεψίτυπον, καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

ΑΣΤΕΡΕΣ ὡς πολύφατοι ἀφεγγοῦς ὄμματα νυκτός,
Κανόνες ἐκγεγάσιν ἐρικυδέων Κηρύκων,
Θεσπεσίων Πατέρων τε περικλυτέα θεσπίσματα,
Ἄλλ' οὕτω τελέθοντες ἀπλανεῖς οὐρανοβάται,
Παύροις ἐν πεδίοισιν Ἰλαδὸν ἔτελλον φῶτα.
Τοὶ γὰρ ἀντολήθεν ἑωσφόροι ἀμφανέντες,
Κεῖσε πανημέριοι λάμπτον, καὶ κατὰ νύκτα.
Ἄλλοι δ' ἑσπερίοισιν ἐνὶ μερόπεσσιν φύντες,
Υἱάων κατεσάωσαν (1) ἁμαρτίνην ἐρεβεννήν.
Μῆνις γὰρ κρυόεσσα διοτρεφέων βασιλῆων,
Καὶ τοὺς γ' εὐδρομέοντας ἐπὶ τόπον ἴσχανε τυτθὸν,
Ὠκεανὸς δ' οὐς γέινατο παγχθονίης συνοδικῆς,
Τούτους ἐν μεμβράναις, ὡς γ' ἐν σήμασι θνητοῦ,
Κατὰ Μωσῆν ἰσόθεον, Φαραοκτόνον ἐσθλὸν,
Μήτηρ κάτθετο κυδρῆ, ὀψιγόνοις μέγ' ὄνειαρ·
Λύτᾳρ οὐδὲ μαχεύμενοι ἔσχον ἐτάρων ἰσχύν·
Ἰσχανε γὰρ σύμπνοιαν ἀφιλτέρα διάστασις.
Ἄναξ εὐρυμέδων δὲ κραταιὸς, πάνσοφος Λέων,
Καὶ φῶτιος τ' ἀγακλυτὸς πατριάρχης,
Τὴν δ' οὐρανίην τετραγωνίσαντες σφαῖραν,
Τέτταρα κατὰ κλίματα, ἠδὲ μέτρα πάσης γῆς,

(1) Ἰσ. οὐ κατέπαυσαν,
(ΤΟΜ. Α'.)

Κανόνων, ὡς ἀστράσιν ἀπλανέσιν, ἠδὲ πλανήταις,
 Πρὸς δὲ νόμοις, ἠπειροιο λευκαίνουσι κελεύθους,
 Θεῖα (1) κατηστέρισαν σοφίῃ τε φραδμοσύνη τε.
 Ἐπτάπολον σφαῖραν γὰρ ἠὲ δὲ δρίζοντ' ἀγλαὸν (2),
 Ἐπτάδα τ' ἀθέσφατον ἀειστρεφῆων πλανητῶν,
 Ἐπτὰ παγχθονίων συνόδων κανόνας ὀλολαμπεῖς,
 Ἐνθάδε προῖαψαν ἀειφανῶς ἀνατέλλειν.
 Ὡς δύο καὶ δέκα δὲ ψυχροτροφῆας αὖ ἀστέρας (3),
 Ζώδια τοὺς καλέουσι ἀμύμονες οὐρανοφάνται,
 Δώδεκα Κηρύκων ζαθέων κανόνας, ἰδ' ἔφετμᾶς,
 Λάμπειν ἐν μερόπεσσι πλανήταις τετάχατον.
 Ἰδῆς, ἦν ἐθέλης, καὶ πληιάδων ἑπτάδα,
 Λυγὰς ὡς προχέουσαν ἀειλαμπεῖς ἐνὶ κόσμῳ,
 Θεῖα θεοπρόπια ἑπτὰ συνόδων ἀγίων,
 Ἄς τοπικᾶς φάσκουσι ἀληθεῖς ἱεροφάνται.
 Ἄθρει καὶ πόλον αὖτε νότιον, νειλοτροφῆα,
 Κύδιον Ἀθανάσιον, ἐρίηρόν τε Κύριλλον.
 Ἄστέρας Ἀλεξανδρείης, ὄμματα Λιβύης.
 Καὶ πόλον ἴδε βόρειον, Καππαδοκέων πατέρα,
 Βασίλειον πάμμεγαν, ἄτρυτον ἀσεβοφόντην.
 Καὶ μὴν καὶ θρασυκάρδιον ἰρίωνα, κρατερὸν,
 Ἰωάννην Χρυσόστομον, Ἀντιοχέων κρηπίδα,
 Ἄρτεμιν ὡς, σφάττοντα βασιλείαν Εὐδοξίαν (4),
 Οὐνεκα χήρας οἰνοτόκον λωβήσατο γαῖαν.
 Ἔστιν καὶ λύρα τετραχόρδος ταῖς δ' ἐνὶ μολπαῖς,
 Θείου πνεύματος αὐρῆ πληπτομένη πλησμῖως,
 Ἦτις ἐσσομένοισι μετ' ἀνθρώποισιν ἔσται,
 Ἀοιδὰς ἰάγουσα ἀληθοῦς σωτηρίας.
 Ἔστων δ' οὗτοι κυδάλιμοι Γρηγόριοι δύο,
 Νυσσαέων ὁ πρόεδρος, καὶ ὃς ἀνά παῖσαν γῆν
 Λάμψε θεηγορίῃ, διδάγμασί τε Θεοῖο.
 Ἄραρον ἠδὲ λύρας τετραχόρδοιο φθόγγῳ

(1) Χειρόγραφον Τραπεζοῦντος — Ἰεῖα, Ἰουατέλλου καὶ Βοῦλλου, Βιβλιοθήκη τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου. — (2) Ἰα. ἐρίζοντ' αὐτ' ἐπ' ἀγλαόν. — (3) Ἰα. ἀστέρας αὐτῆς ψυχροτροφῆας. — (4) X. Τρ. — Ἀδοξίαν Β.

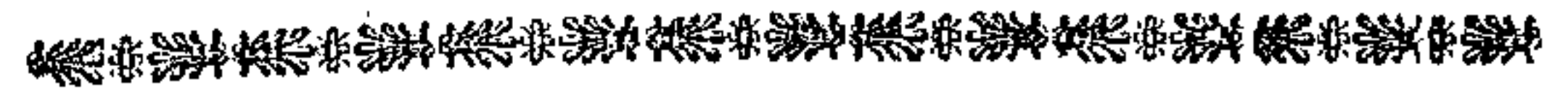
Καὶ Πέτρος, Ἀλεξάνδροιο ὃς λάχε πτολίεθρον.
 Πρὸς δ' αὖ Διονύσιος, Ἀχαιοῶν ἄρχαμος ἱρός.
 Τοίην οὐρανίην κατηστέρισαν πυκτίδα,
 Ἄναξ, ἠδὲ πατριάρχης, Ῥώμης συνοχῆς.
 Ὅσοι γοῦν ὄραατε ἀπλανῶς διὰ ταύτης
 Κανονικὰ θεσπίσματα, πιστῶν δεύτερα φῶτα,
 Καὶ νόμιμ' ἐκσφαιρισθέντα τῆς συστοιχίας,
 Λιτάζεσθε Θεοῖο τρισυπόστατον φύσιν,
 Ἢ πόλον ἐστερέωσεν, ἰδ' ἀστρων ἀπλετα φύλα,
 Εὐσεβέσιν μὲν κείνοις, ἀρχιερεῖ, βασιλεῖ τε,
 Οἱ ταῖς δ' ἐν μεμβράναισιν πόλον ἐξετάνουσαν,
 Ἡῦτε δέριν, κατὰ Δαβὶδ (1) ἀσματογραφῆα,
 Ἄιδίην πορσύναι οὐρανῶν βασιλείην.
 Τῷ δ' αὖ Ἀντιοχείης ταπεινῷ πατριάρχῃ,
 Βαλασαμῶν Θεοδώρῳ, ὃς τῶνδ' οὐρανίων,
 Σωματίων πολύπευσεν ἀπειρεσίους δυνάμεις,
 Πλανητῶν τε νόμων ὑποχθονίην κατάδυσιν,
 Πρὶν λάχῃ θρόνον Ἀντιοχείης πάρος κυδρῆς,
 Σωτηρίην ψυχῆς, ταύτης γὰρ πέρι θρηνεῖ.

Στίχοι (2) τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Θεοδώρου τοῦ Βαλασαμῶνος, πρὸς τὸν ἀγιώτατον καὶ οἰκουμενικὸν πατριάρχην Γεώργιον τὸν Ξιφυλίτην.

ΤΑΣ κανονικὰς εὐσεβεῖς παραδόσεις,
 Τρέμων, καθὰ πέλαγος ἀτλαντοφόρον,
 Διήλθον, ὡς χάρυβδιν Ἀσκραῖος ξένος,
 Ἢ τὴν Ἰερυθρὰν Ἰσραηλίτης γέρον,
 Σῆς δεξιᾶς χάρισιν ἐστηριγμένος,
 Ὡς πατριαρχῶν εὐσεβέστατον κλέος.
 Ὅθεν καλὰ μυστικῆς βακτηρίας,
 Διχῆ τὸ δυσπρόσιτον αὐτῶν κουφίσας,

(1) X. Τρ. — κατὰ δάδ', Β. — (2) Οἱ στίχοι οὗτοι εὐρηγῆται ἐν τῇ Χειρ. Τραπεζ.

Εἰς βιβλία γὰρ συνεγραψάμην δύο,
 Τῶν κανονικῶν τὰς διδαγματουργίας,
 Ζητῶ σε, τὸν λάμποντα ταῖς εὐπραξίαις,
 Καὶ πάντας αὐγάζοντα διδασκαλίαις,
 Στῦλον γενέσθαι τῆς ὁδοῦ τοῦ βιβλίου,
 Αἰγυπτίους μὲν καταπιμπρῶντα τρόπους,
 Σωτηρίους δὲ φωταγωγοῦντα τρίβους.
 Θεόδωρός σοι Βαλσαμῶν ταῦτα γράφω,
 Ὁ πατριάρχης τῆς θεωνουμένης
 Ἄντιόχου γῆς, ἀλλὰ καὶ πάσης Ἰῶ.

ΦΩΤΙΟΥ,

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,

ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΑ ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΤΑ μὲν σώματα καταλλήλως ἐνύλου μεταλαμβάνοντα τροφῆς, ἀκμάζει τε, καὶ θάλλει, μέχρι τοῦ τεταγμένου ταῖς τοιαύταις αὐξήσεσι μέτρου τε καὶ χρόνου. Ἡ δὲ λογικὴ ψυχὴ τῆς συγγενεῖ καταρδομένη τε καὶ πιανομένη λόγῳ, πνευματικῶς ἐπιδίδωσι καὶ τοῦ σώματος ἐπὶ γῆς ἀντέχεσθαι δοκοῦσα, τὰ πολλὰ πρὸς ὑψηλοτέρας ἀνάγεται θεωρίας, καὶ τῶν οὐρανίων ἀψίδων ἐνδοθεὶ γίνεται, τὴν ἐκ μέτρου τε καὶ χρόνου μηδαμῶς ὑφισταμένη κώλυσιν· ἄνω τε ταῖς φωταγωγαῖς συνομιλεῖ καὶ συμπολιτεύεται δυνάμεσιν, οὐ τῶν ἐν σκιαῖς, ἀλλὰ τῶν ὄντως ἀγαθῶν ἀπολαύουσα. Ἐπρεπε γὰρ ἀναλόγως ἐνθάδε, τὴν μὲν ἀθάνατον ἀπέραντα, τὸ δὲ θνητὸν ἐπίκηρα παρὰ τοῦ δημιουργοῦ κληρώσασθαι. Διὸ προσήκει τούτοις ἐκάστοτε προσεθίζειν τε καὶ συνδεσμεῖν τὸ τῆς ψυχῆς ἀεικίνητον, καὶ μὴ δίδοναι καιρὸν αὐτῇ, τῶν γνησίων ἀφεμένη δογμάτων, νόθου τινὸς ἀντιλαμβάνεσθαι· οὕτω γὰρ αὐτῇ λόγοις τε καὶ πράγμασιν ἀγαθοῖς ἐνδιατριβούση, καὶ τὰς καθ' ὕπνον καὶ δι' ὄνειράτων φαντασίας ἐνθιέους ἔχειν συμβήσεται. Ταῦτα κατ' ἐμαυτὸν ἐννοῶν, καὶ τὸ πάλαι τινὶ τῶν ἔξω σοφῶν εἰρημένον ἐπὶ τοὺς ἱεροὺς μεταβιβάζων θεσμοῦς, καὶ πεπεισμένος τούτους εὐρημα μὲν καὶ δῶρον εἶναι Θεοῦ, δόγμα δὲ φρονίμων τε καὶ θεοφόρων ἀνθρώπων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ παρὰ βούλησιν ἀμαρτημάτων, καὶ πολιτείας εὐσεβοῦς τε καὶ πρὸς ἀτελεύτητον ζωὴν ἀγούσης ἀσφαλῆ κανόνα, προθύμως ἐνεχείρησα τοὺς ὑπὸ τῶν ἐν χρόνῳ διαφόροις γεγεννημένων ἀγίων δέκα συνόδων ἐπὶ βεβαιώσει τοῦ σωτηρίου δόγματος, καὶ χρηστῆ διδασκαλίᾳ πάντων ἀνθρώπων, ἐκτεθέντας θεοπρεπῆς κανόνας εἰς ταῦτον συναγαγεῖν, ἐκάστης συνόδου τῆ προσηγορίᾳ τοὺς αὐτῆς ἔχα-

μένους ὑποτιθεῖς· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς λεγομένους τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· εἰ καὶ τινες αὐτοὺς ἀμφιβόλους διὰ τινος αἰτίας ἠγήσαντο. Τὴν δὲ κατὰ τὴν ἐν Λιβύῃ Καρχηδόνα γεγενημένην ἐν χρόνοις Ὀνωρίου, καὶ Ἀρχαδίου, τῶν τῆς εὐσεβοῦς λήξεως, ἱερὰν σύνοδον εὐρηκῶς πολλὰ τε καὶ πολλὴν ὠφέλειαν εἰσάγειν τῷ βίῳ δυνάμενα διαταξαμένην, (εἰ καὶ τινὰ μὲν αὐτῶν πρὸς μόνην τὴν ἐπιχώριον ἀναφέρεται κίνησιν τε καὶ κατάστασιν, τινὰ δὲ πρὸς τὰ κανονισμένα κοινῶς τε καὶ ἰδιαζόντως, καὶ τὴν κρατοῦσαν ἐν ταῖς ἄλλαις διοικήσεσιν, ἤγουν ἐπαρχίαις, ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν ἀπεμφάνει· ὧν ἐν καθέστηκε τὸ παρ' αὐτῶν διορισθὲν, ὥστε τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἀναγνώστου ἐν κλήρω καταλεγόμενους, ἐκ τρόπου παντὸς τῶν πρὸ τῆς τοιαύτης χειροτονίας συζευχθεισῶν αὐτοῖς ἀπέχεσθαι νομίμων γαμετῶν· οὐ γὰρ ἐξ ἐπιτάγματος, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ, τῶν τοιούτων προσώπων ἕκαστον, ἢ τὴν ἀποχὴν διὰ φιλόθεον ἄσκησιν, ἢ τὴν ἀμικτον συνάφειαν διὰ τὸ τοῦ γάμου τίμιον ἐν ἡμῖν ἐπιτηδεύει, μῶμον οὐδένα δίκαιον ἐκ τοῦ γινομένου παντελῶς ὑφίστάμενον), τῷ παρόντι συνέζευξα σπουδάσματι· καλὸν ἠγησάμενος ἐνταύτῳ μνημονεῦσαι καὶ τὰ παρὰ τινῶν ἁγίων Πατέρων ἰδιαζόντως ἐν ἐπιστολαῖς, πύσσει τε καὶ ἀποκρίσεσιν, εὐσεβῶς εἰρημένα, καὶ τινὰ τρόπον, κανόνος τύπον παρέχεσθαι δυνάμενα. Οὐκ ἄγνωθον μὲν, ὡς καὶ τοῖς μεγάλοις Βασιλεῦσι τε καὶ Γρηγορίῳ δοκεῖ, χρῆναι κανόνας ἐκκλησιαστικοὺς ἐκείνους λέγειν τε καὶ κρίνειν, οὐς οὐ μόνον καθ' ἑαυτὸν τις, ἀλλὰ πλείους ἅγιοι Πατέρες εἰς ταύτην συνελθόντες, κοινῇ γνώμῃ καὶ μεμεριμημένη βασάνῳ διετάξαντο· λογισάμενος [δὲ] τὰς τοιαύτας τῶν διδασκάλων ἐκθέσεις, ἢ περὶ τῶν ἤδη συνοδικῶς εἰρημένων εἶναι, καὶ πάντως χρήσιμόν τι συνεισάγειν ἐκείνοις τῆ σαφηνείᾳ τῶν, ὡς εἰκός, τισὶ δυσκαταλήπτων εἶναι δοξάντων, ἢ παντελῶς αὐτὰ περὶ τινῶν ὑπάρχειν καινῶν, οὐδαμῶς κατὰ λέξιν, ἢ νοῦν, ἐμφαινομένων ταῖς ἀναγεγραμμέναις συνοδικαῖς ζητήσεσιν τε καὶ τομαῖς· καὶ δύνασθαι τοὺς ἐπὶ τισὶ τοιούτοις κρίνειν λαχόντας, ἐκ τε τῆς τῶν προσώπων ἀξιοπιστίας, ἐκ τε τοῦ πνευματικοῦ φωτός, τοῦ κατ' ἐνέργειαν Θεοῦ τοῖς εἰρημένοις ἐπαστράπτοντος, οὐ μόνον ἀνεγκλήτους, ἀλλὰ καὶ λίαν

ἐπικινουμένας ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις. Πάντων δὲ τῶν συνειλεγμένων τὴν δύναμιν εἰς τίτλους δέκα πρὸς τέτρασι συνελθόν, καὶ τούτων ἕκαστον εἰς διάφορα κεφάλαια διελών, εἶτα τοὺς πρὸς ἕκαστην ζήτησιν ἀρμόζοντας ὅρους ὑποθεῖς, τὰς τε προσηγορίας τῶν αὐτοῦς εὐραχμένων δηλώσας, καὶ τὸν ἀριθμὸν διὰ τῶν ἀριθμητικῶν στοιχείων, εὐσύνοπτον, ὡς αἶμαι, κατὰ δύναμιν τὸ σύνταγμα πεποιήματι. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τυπῶσαι τὴν ἔκθεσιν, φημι δὴ διὰ τῶν ἀριθμητικῶν στοιχείων, ἀλλὰ μὴ ῥητῶς ἕκαστῳ κεφαλαίῳ τὴν πρόσφορον ὑποβαλεῖν ἀνάγνωσιν, παρέσχετο τὴν αἰτίαν τὸ μὴ βούλεσθαι με πρὸς τὴν χρεῖαν τῶν διαφόρων ζητήσεων, ἢ πολλάκις τὸν αὐτὸν κανόνα γράφειν, καὶ προσκορῆ φάνεσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἢ τὸν ἕνα περὶ πλειόνων διαλαμβάνοντα κεφαλαίων, ἐξ ἀνάγκης εἰς πολλὰ κατκτέμνειν τε καὶ διασπυθίζειν· ὅπερ τισὶ τῶν πρώτων γεγένηται, καὶ δικαίαν οὐκ εὐλόγου με τόλμης ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ κατατομῇ παρὰ τισὶν αἰτίαν ἀπενέγκασθαι. Εἶπου δὲ χρειώδη πρὸς τὰς τοιαύτας κανονικὰς συγγραφὰς τὴν πολιτικὴν νομοθεσίαν ὑπέληξα, ταύτης βραχέα τε καὶ συντετριμμένα τοῖς συγγενέσι κεφαλαίοις προσήρμοσεν ἐν ἰδιάζοντι μέρει τῆς δε τῆς βίβλου, τῶν εἰς ἐκκλησιαστικὴν ἀνηκόντων εὐταξίαν, ἐν τε τοῖς βασιλικαῖς θεσπίμασιν, ἐν τε ταῖς τῶν σοφῶν ἐρμηνεύσεσιν, σύντομον ἐν συναγωγῇ ποιησάμενος ἔκθεσιν, ἅμα μὲν εἰς ἀνάμνησιν, ἅμα δὲ πρὸς τελείαν αὐτῶν τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἔρευναν. Γένοιτο δὲ με σὺν Θεῷ, ταῖς τῶν ἁγίων εὐχαῖς βοηθούμενον, ἐξανύοντα τὸν σκοπὸν, μάλιστα μὲν ἐμαυτῷ, καὶ ἑτέροις χρήσιμόν τι πορίσασθαι, ἐπὶ [τῷ] τῆς γούν σπουδῆς τε καὶ προθυμίας τὸν μισθὸν ἀπενέγκασθαι.

Ὁ μὲν παρῶν πρόλογος, ἀφ' οὗ τὸ Χριστιανῶν δόγμα τοῖς τῶν Ἀποστόλων φθόγγοις εἰς τὴν οἰκουμένην διήπλωται, ἐξ ἐκείνου τοῦς μέχρι τῆς πέμπτης συνόδου κανόνας εἰς ἐν συναγαγεῖν ὀρέμενος σκοπὸν, τὸ πέρασ ὧν ὑπέσχετο τῆς ἐπαγγελίας ἐπέθετο οὐκ ἀνάξιον. Καὶ οὗς αὐτὴ τε ἡ πέμπτη, καὶ αἱ προλαβοῦσαι διετύπωσαν, εἰς ἐν τε ἠθροίσαντο· καὶ εἴ τινος ἄλλου· καὶ ἕνα τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν, τὸ μεταξὺ τοῦ χρόνου διάστημα εἰς τοσοῦτον ὕψος ἀρετῆς ἀναδραμεῖν ἔδειξεν, ὥστε

καὶ τὸ ἀξιόπιστον αὐτοὺς λαθεῖν, τοὺς τε λόγους εἰς κανονικὴν ἐλθεῖν ἰσοτιμίαν καὶ σύνταξιν, οὐδὲ τούτων τοὺς πόνους, τῆς προκειμένης πραγματείας τὸ συγγενὲς οὐ νοθεύοντας, οὐκ ἀπεξένωσεν.

Ἐπεὶ δὲ ὁ μετὰ τὴν πέμπτην σύνοδον χρόνος ἄλλα τε κατὰ τὸν βίον οὐκ ὀλίγα ἐνεώχρωσε, καὶ συνόδους Ἰσραὴς ἐπὶ διαφόροις αἰτίαις τὴν σύστασιν λαβοῦσας ἀνέδειξε, τῶν μὲν (1) παλαιῶν ἀνδρῶν τοῖς πόνοις οὐ λυμαινόμενοι, ὅπερ πολλοὺς πολλάκις ἢ ἀπορία τοῦ ἐξ οἰκείας ἐπιγνωσθῆναι σπουδῆς τολμῆσαι συνήλασε, καὶ κλοπῇ τῶν ἀλλοτρίων ὄφρ' ἄνασπάσαι σοφίας ἠπάτησεν· ἀλλ' οὖν ἡμεῖς γε τοὺς ἀγαθοῦ τινος ἄρξαντας τῷ βίῳ, εἰς αἰδῶ καὶ ἐπαίνους ἀναφέροντες, κὰν τούτῳ τιμᾶν ἐγινώσκωμεν, οἷς ἐπόμεθα. Τοῖς οὖν ἐκείνων καμᾶτοις ἄσυλον διατηροῦντες τὸ προνόμιον, μᾶλλον δὲ καὶ συναυξάνοντες, τὰ μετὰ ταῦτα γεγεννημένα τοῖς προλαβοῦσι συνάπτομεν· καὶ ἦν περ αὐτοῖς ὑστερίζων ὁ χρόνος οὐκ ἔδωκε, ταύτην αὐτοῖς ἡμεῖς τὴν προσθήκην, ὡς ζῆμίαν, ἀποκαθιστῶντες, ὀλόκληρον αὐτοῖς, ὅσα γε εἰς τὸν παρόντα χρόνον, ἐπιδείκνυμεν τὸ φιλοπόνημα. Διόπερ τὸ παρὸν βιβλίον περιέχει μὲν ὃ προεῖπεν ὁ πρόλογος· περιέχει δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν εἰρημὸν, καὶ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν τῆς συντάξεως, ἣν οἱ πρὸ ἡμῶν ἐφιλοτεχνήσαντο, καὶ οὗς ἡ οἰκουμενικὴ ἕκτη διωρίσατο σύνοδος· ναὶ δὴ καὶ οὗς ἡ ἐβδόμη τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, τῶν κατὰ Νίκαιαν δὲ συγκροτηθειῶν τὴν δευτέραν τάξιν ἐπέχουσα· ἢ καὶ τὴν εἰκονομαχικὴν καθελοῦσα λύσσα, οὐκ ὀλίγους τῶν τὴν ἱεράν πολιτείαν ἐπανορθούντων Θεσμοῦς συνετάξατο. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ οὗς μετὰ ταῦτα ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρώτη καὶ δευτέρα σύνοδος, ἐριδὸς τινος ἀναβρίπισθαισης, τὸν πάνσεπτον ναὸν τῶν Ἀποστόλων ποιησαμένη τῶν πραγματοποιμένων ἀκροατήριον, ἐτυπώσατο· ἀλλὰ καὶ οὗς ἡ μετὰ ταῦτα σύνοδος, ἐπὶ κοινῇ τῆς ἐκκλησίας ὁμολογίᾳ συστάσα, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον ἐπισφραγίσασα· αἰρετικὴν δὲ πᾶσαν καὶ σχισματικὴν ἀποβαλοῦσα πλάνην, καὶ τούτους τοῖς τῶν ἀδελφῶν συνόδων κανόσι συνέταξεν.

Ἐπεὶ πᾶσι δὲ καὶ νομικῶς τινὰς ῥήσεις ὁ νῦν εἰρημένος τοῦ

βιβλίου πόνος, αἱ τοῖς Ἰσραῖς συμφθέγγονται κανόσιν, οὐδὲ τὴν τούτων παράθεσιν ἀτιμάσας, ταῖς ἱερολογίαις συνέζευξεν. Ἴνα δὲ καὶ τὸν χρόνον τις εἰδέη, ὅς τοῖς φθάσασιν τὸν παρόντα συνηρημένο, ἔστι μὲν κατὰ χιλιάδα ἐτῶν μετρούμενος, εἰς τὸ ἑξαπλάσιον ταύτης ἀναβαίνων, ὑπερβάλλων δὲ καὶ ταῦτα, καὶ μηδὲ μέχρι τῶν τριακοσίων ἐτῶν τὸν δρόμον ἰστῶν, εἰς τὸ ἐννενηκοντὸν πρῶτον ἔτος ἐλαύνων, ὑπ' αὐγᾶς ἡλίου τὴν προκειμένην πράξιν προήνεγκεν.

(1) Ἰσως ἡμεῖς γε τῶν παλαιῶν.

ΕΚ ΠΟΙΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΤΙΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΩΝ,
ΚΑΙ ΠΟΣΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΗΘΟΡΙΣΘΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑ.

Οι λεγόμενοι (1) τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διὰ Κλήμεντος κανόνες πε'.

Συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ τῶν τιη'. ἁγίων Πατέρων κανόνες κ'.

Συνόδου τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανόνες κε'.

Συνόδου τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανόνες ιδ'.

Συνόδου τῆς ἐν Γάγγρα κανόνες κ'.

Συνόδου τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας κανόνες κε'.

Συνόδου τῆς ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Φρυγίας κανόνες νθ'.

Συνόδου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ρν'. ἁγίων Πατέρων κανόνες ζ'.

Συνόδου τῆς ἐν Ἐφέσῳ τῶν σ'. ἁγίων Πατέρων κανόνες ζ'.

Τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆ πρὸς τοὺς Παμφυλίας ἐπισκόπους.

Συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ'. ἁγίων Πατέρων κανόνες κή.

Συνόδου τῆς ἐν Σαρδικῇ κανόνες κα'.

Συνόδου τῆς ἐν Καρθαγένῃ κανόνες ρλή.

Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανόνων ά.

Συνόδου τῆς ἑκτῆς κανόνες ρβ'.

Συνόδου τῆς ἑβδόμης κανόνες κβ'.

Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως πρώτης καὶ δευτέρας κανόνες ιζ'.

Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς πρὸς Βασιλειδὴν ἐπιστολῆς, κανόνες δ'.

Πέτρου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυρος ἐκ τοῦ περὶ μετανόιας λόγου κανόνες ιδ'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ Πάσχα κανόνων ά.

Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ ἐπιστολῆ κανονική.

Βασιλείου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας ἐκ τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον ἐπίσκοπον Ἰκονίου κανονικῶν τριῶν ἐπιστολῶν κανόνες πδ'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐξ ἐπιστολῆς ἑτέρας πρὸς τὸν αὐτὸν ἐπίσκοπον Ἀμφιλόχιον κανόνων ά.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῆ κανονική πρὸς Διόδωρον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῆ κανονική πρὸς Γρηγόριον πρεσβύτερον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῆ κανονική πρὸς ἀρχιεπισκόπους.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῆ κανονική πρὸς τοὺς ὑφ' ἐαυτὸν ἐπισκόπους.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος γεγραμμένων.

Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ἐκ τῆς πρὸς Λητόιον, ἐπίσκοπον Μελιτινῆς, κανονικῆς ἐπιστολῆς κανόνες ή.

Γιμοθέου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας τοῦ Παλαιοῦ, ἀπὸ τῶν γραφεισῶν αὐτῷ πεύσεων καὶ ἀποκρίσεων κανόνες ιή.

Θεοφίλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας προσφώνησις περὶ τῶν ἁγίων Θεοφανείων.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ τοῦ διὰ τὴν Λυκὴ πόλιν τῆς Αἰγύπτου κανόνες ι'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῆ πρὸς Ἀφύγγιον ἐπίσκοπον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῆ πρὸς Ἀγάθωνα ἐπίσκοπον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῆ πρὸς Μηνᾶν ἐπίσκοπον.

Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κανόνες γ'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς κατὰ Λιβύην καὶ Πεντάπολιν ἐπισκόπους ἐπιστολῆς κανόνες δ'.

Γενναδίου, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς σὺν αὐτῷ ἁγίας συνόδου ἐγκύκλιος ἐπιστολῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς ὁσιωτάτους μητροπολίτας.

Πρῶτος Γεννάδιος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.

Ἰστέον, ὅτι ἡ ἐκθεσις τῶν προκειμένων συνόδων οὐ γέγονε πρὸς τὴν τάξιν τῶν χρόνων καθὼς (1) συνῆλθον· ἡ μὲν γὰρ ἐν Νικαίᾳ μεταγενεστέρα κατὰ τὸν χρόνον οὖσα τῆς τε ἐν Ἀγκύρᾳ

(1) Β. — ἐν δὲ Χ. Τρ. οὕτω. Κανόνες τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

(1) Ἰα. καθ' οὗς.

καὶ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, διὰ τὸ τῆς τιμῆς ἐξαιρετοῦ προτέτακται ἢ δὲ ἐν Σαρδικῇ καὶ ἐν Καρθαγένῃ, τῷ χρόνῳ τινῶν τῶν λοιπῶν συνόδων προτερεύουσαι, μετ' αὐτάς ἐτέθησαν, διὰ τὸ πολλὰ περὶ τινῶν ἐπιχωρίων, ἤγουν τῶν δυτικῶν μερῶν, διορίσασθαι. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου τῶν Βασιλέων ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθοῦσα πασῶν μεταγενεστέραν ἔλαχε τάξιν, διὰ τὸ μὴ ζήτησεως ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλ' ἐγκαινίων χάριν τοῦ ἐν Ρουρινιαναῖς εὐκτηρίου αὐτοῦς συνελθεῖν οὕτω τε τινῶν πρερυπιπτουσῶν ἀμφισβητήσεων τὴν τομὴν ποιήσασθαι.

Π Ι Ν Α Κ Ε ,

Σὺν Θεῷ, τοῦ παρόντος βιβλίου, τοῦτ' ἔστι τῶν δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλων τῶν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου Πατριάρχου κυρίου Φωτίου συγγραφεύτων (1).

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ θεολογίας, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ κανόνων, καὶ χειροτονιῶν. σελ. 35.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. ΠΕΡΙ θεολογίας, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως.
- » Β'. Πόσους δεῖ κρατεῖν κανόνας ;
 - » Γ'. Περὶ τοῦ φυλάττεσθαι τὸ ἄγραφον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος ὡς νόμον, καὶ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἀνάγκην φυλάττειν τὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου.
 - » Δ'. Ὅτι οὐχ ὑφ' ἐνὸς ἐπισκόπου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινότητος οἱ κανόνες ἐκτίθενται.
 - » Ε'. Περὶ πατριαρχῶν, καὶ μητροπολιτῶν, καὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ λεγομένων πριμάτων.
 - » Ϛ'. Περὶ τοῦ τίνας καὶ ποῦ χειροτονοῦσιν ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, καὶ ἐὰν ὁ χειροτονηθεὶς διὰ λιβέλλου παραιτῆται τὴν ἐπισκοπὴν.
 - » Ζ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆν ταῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὴν τῶν ἱερέων ἐκλογὴν.
 - » Η'. Περὶ τῆς γινομένης ἀντιλογίας ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου.
 - » Θ'. Περὶ τοῦ χρόνου, οὗ ἐντὸς δεῖ τοὺς ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι.
 - » Ι'. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι τινα ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὀρθοδόξους ποιῆσαι.
 - » ΙΑ'. Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων.
 - » ΙΒ'. Πῶς ὁ ἐθνικός, ἢ ὁ ἐν νόσῳ, ἢ ὁ νεωστὶ βαπτι-

(1) Ἐν τῷ πίνακι τοῦ Χ. Τρ. ἀναγινώσκονται μόνοι οἱ τίτλοι, ἀντὶ τῶν κεφαλαίων.

- οβείς, καὶ ὁ ἐκ φούλης διαγωγῆς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικός.
- » ΙΓ'. Πῶς ὁ σχολάζων ἐπίσκοπος γίνεται εἰς σχολάζουσαν ἐπισκοπὴν.
- » ΙΔ'. Πότε γίνεται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικός, εὐνοῦχος, ἢ ἄλλως ἐμπαθῆς τὸ σῶμα.
- » ΙΕ'. Περὶ τοῦ τὸν δαιμονιζόμενον μὴ κληροῦσθαι.
- » ΙΣ'. Περὶ τοῦ μὴ πειθαρχοῦντος τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, βουλομένῳ χειροτονεῖν αὐτὸν εἰς μείζονα βαθμὸν.
- » ΙΖ'. Περὶ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ χειροτονηθέντος καὶ μὴ δεχθέντος ὑπὸ τῆς παροικίας, ἢ μὴ καταδεξιμένου, ἢ μὴ δυναθέντος ἀπελθεῖν.
- » ΙΗ'. Περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸν τελευταῖον ἐπίσκοπον ἕτερον ἀνθ' ἑαυτοῦ χειροτονεῖν.
- » ΙΘ'. Περὶ τοῦ μὴ ἀπλῶς ἐν πόλει καὶ κώμῃ βραχείᾳ γίνεσθαι ἐπίσκοπον.
- » Κ'. Περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο μητροπολίτας, ἢ ἐν μιᾷ πόλει δύο ἐπισκόπους, ἢ ἐν δυοῖ πόλεσιν ἕνα κληρικόν.
- » ΚΑ'. Περὶ τῶν χειροτονοῦντων ἐν ταῖς μὴ οὔσαις ὑπ' αὐτοῦ πόλεσιν, ἢ ἐπαρχίαις.
- » ΚΒ'. Περὶ τῶν διὰ προστασίας ἀρχόντων γινομένων ἐγκρατῶν ἐκκλησιῶν.
- » ΚΓ'. Περὶ τῶν διὰ γάμου, ἢ παλλακισμῶν, μὴ χειροτονουμένων ἐπισκόπων.
- » ΚΔ'. Περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων, ἢ λαμβανόντων ὄφρικιον.
- » ΚΕ'. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναχειροτονήσεις.
- » ΚΣ'. Περὶ τοῦ μὴ μετιέναι ἐπίσκοπον, ἢ κληρικόν, ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν.
- » ΚΖ'. Περὶ τοῦ ὑποκειμένου ἀμαρτήματι καὶ χειροτονηθέντος.
- » ΚΗ'. Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἀρρένων, καὶ θηλειῶν.

- ΚΕΦΑΛ. ΚΘ'. Περὶ ποιήσεως χωρεπισκόπων, καὶ πότε, καὶ πῶς προσφέρουσιν, ἢ μεταδιδάσκει, καὶ τίνας χειροτονοῦσιν, ἢ οὐ.
- » Α'. Περὶ τοῦ ἐπτὰ καὶ μόνους εἶναι διακόνους, καὶ ἢ πόλις μεγάλη ἦ.
- » ΛΑ'. Τίνας εἰσὶ κληρικοί, ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως;
- » ΛΒ'. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι οὐ τινος ἢ γυνὴ ἐμοιχεύθη, καὶ ἐὰν γυνὴ κληρικοῦ μοιχευθῇ.
- » ΛΓ'. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι κληρικὸν ἀπολελυμένως, ἀλλὰ πάντως εἰς ἐκκλησίαν, ἢ εἰς μοναστήρια.
- » ΛΔ'. Περὶ περιοδευτῶν, καὶ τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἐκκλησιῶν.
- » ΛΕ'. Περὶ τοῦ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν πτωχείων, καὶ μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων.
- » ΛΣΤ'. Περὶ δούλων κληρουμένων.
- » ΛΖ'. Περὶ διακονισσῶν, καὶ ὅτι γυνὴ οὐ γίνεται πρεσβυτέρα.
- » ΛΗ'. Περὶ τῶν διὰ τῆς χειροτονίας λυομένων ἀμαρτημάτων.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ τῆς ποιήσεως ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἀναθημάτων, καὶ κληρικῶν παρὰ γνώμην ἐπισκόπων ἱσίωντων θυσιαστήρια, καὶ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν, καὶ μαρτυρίων μὴ ἔχόντων λείψανα ἁγίων. σελ. 82.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ τῆς ποιήσεως ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν, καὶ μαρτυρίων μὴ ἔχόντων λείψανα ἁγίων.
- » Β'. Περὶ ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἀναθημάτων.
- » Γ'. Περὶ κληρικῶν ἀποσχιζόντων, καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων ἱσίωντων θυσιαστήρια.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ εὐχῶν, καὶ ψαλμωδίας, καὶ ἀναγνώσεως, καὶ ἀναφορᾶς, καὶ κοινωνίας, καὶ φορεσίας, καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν. σελ. 114.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Πόλων ὁ λαὸς εὐχῶν ἀκροᾶται, καὶ διὰ τί πρὸς ἀνατολᾶς ὀρῶντες εὐχόμεθα.
- » Β'. Περὶ τοῦ τίνα, καὶ πῶς, καὶ ποῖα δεῖ ψάλλειν, ἢ εὐχεσθαι, ἢ ἀναγινώσκειν.
- » Γ'. Περὶ τοῦ χρῆναι κατὰ σάββατον ἀναγινώσκεσθαι εὐαγγέλιον μετὰ ἐτέρων γραφῶν.
- » Δ'. Περὶ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς, καὶ κοινωνίας.
- » Ε'. Πῶς διδῶσαι τὴν εἰρήνην οἱ κληρικοί, καὶ οἱ λαϊκοί.
- » Ϛ'. Περὶ τῶν διακρινομένων κοινωνεῖν ἀπὸ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος.
- » Ζ'. Περὶ τοῦ μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἐξεῖναι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς τὸ θυσιαστήριον.
- » Η'. Πότε προσφέρουσι καὶ διδῶσαι κοινωνίαν οἱ χωρεπίσκοποι.
- » Θ'. Περὶ τοῦ μὴ προσφέρειν διάκονον, μήτε διδόναι πρεσβυτέρῳ κοινωνίαν.
- » Ι'. Περὶ φορεσίας, καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ὑπηρέτην ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν.
- » ΙΑ'. Περὶ τῶν διαγόντων ἐν πόλει, καὶ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνούντων.
- » ΙΒ'. Περὶ τῶν ἀκουόντων τῶν γραφῶν, καὶ μὴ προσκαρτερούντων ἐν τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ, καὶ μὴ μεταλαμβάνόντων.
- » ΙΓ'. Περὶ δαιμονιζομένων πῶς κοινωνοῦσιν, ἢ οὐ.
- » ΙΔ'. Περὶ τῶν ἐξωθεν ἐκκλησίας προσφερόντων, ἢ ἐκκλησιαζόντων.

- ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'. Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἰρετικοῖς, ἢ Ἰουδαίοις, ἢ ἐπιτροπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν θυσίας.
- » ΙΣΤ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰ ἅγια λόγῳ εὐλογιῶν εἰς τὰς παρουσίας πέμπεσθαι.
- » ΙΖ'. Περὶ τοῦ μὴ διδόναι τοῖς σώμασι τῶν τελευταίωντων κοινωνίαν.
- » ΙΗ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς κοινωνεῖν.
- » ΙΘ'. Πῶς ὁ ὄνειρασθεὶς κοινωνεῖ.
- » Κ'. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναφορὰν παρόντων αἰρετικῶν.
- » ΚΑ'. Πότε δεῖ τῆς γαμετῆς διὰ τὴν κοινωνίαν ἀπέχεσθαι.
- » ΚΒ'. Πῶς γίνεται προσηγορὰ περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ κατηχομένων, καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν μετὰ δύο ἑβδομάδας τῆς τεσσαρακοστῆς δέχεσθαι πρὸς τὸ φῶτισμα.
- » Β'. Περὶ τῶν ἐπιορκιζόντων.
- » Γ'. Πῶς δεῖ βαπτίζειν.
- » Δ'. Περὶ τοῦ χρῆναι τοὺς φωτιζομένους ἀπαγγέλλειν τὴν πίστιν.
- » Ε'. Περὶ τοῦ βαπτίζεσθαι τοὺς ἀγνοοῦντας εἰ ἐβαπτίσθησαν.
- » ΣΤ'. Περὶ τοῦ μὴ βαπτίζεσθαι τοὺς τελευτήσαντας.
- » Ζ'. Περὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτανόντων, καὶ περὶ κατηχομένων.
- » Η'. Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν δεχομένων βάπτισμα αἰρετικῶν.
- » Θ'. Περὶ τῶν ἐν νόσῳ βαπτιζομένων.
- » Ι'. Περὶ ἐγκύου βαπτιζομένης.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'. Περὶ τοῦ ὀφείλειν μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα χρίσθαι.

- » ΙΒ'. Περὶ ποιήσεως τοῦ ἁγίου χρίσματος.
- » ΙΓ'. Περὶ τῶν δις, ἢ μὴ δεόντως βαπτιζομένων, καὶ τῶν τοὺς ἀσθενεῖς μὴ βαπτίζοντων.
- » ΙΔ'. Τίνας ἐξ αἰρετικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν μετιόντες βαπτίζονται, καὶ τίνας μόνον χρίονται.
- » ΙΕ'. Πῶς ὁ δαιμονιζόμενος, ἢ ἐν νόσῳ παραφρονῶν βαπτίζεται.
- » ΙΣΓ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας εἰς ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν βαπτισθῆναι.
- » ΙΖ'. Ἐὰν ὁ κατηχούμενος πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινοῦσῃ.

ΤΙΤΛΟΣ Ε'.

Περὶ τῶν καταφρονούντων τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ συνάξεων, καὶ μνημῶν, καὶ τῶν ἐσθιόντων ἐν ἐκκλησίαις, καὶ περὶ ἀγαπῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις, καὶ τὰς μνῆμας εὐκαταφρονήτους.
- » Β'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγάπας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐσθίειν.
 - » Γ'. Περὶ τῶν εὐτελιζόντων τὰς γινομένας ἀγάπας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ μέρη ἐκλαμβάνειν εἰς ἀγάπην.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤ'.

Περὶ καρποφοριῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ καρποφοριῶν.
- » Β'. Τίνας δεῖ λαμβάνειν καρποφορίαν, ἢ διδόναι· καὶ

περὶ τῶν λαμβανόντων ἀπὸ ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον.

ΚΕΦΑΛ. Γ'. Περὶ τῶν προσφερόντων συναγωγαῖς, ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

Περὶ νηστείας καὶ τεσσαρακοστῆς, καὶ τοῦ πάσχα, καὶ τῆς πεντηκοστῆς, καὶ κυριακῆς, καὶ σαββάτου, καὶ γο-
νουκλισίας.

ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ νηστείας, καὶ τῶν κεκωλυμένων ἢ ἐπιτετραμμέ-
νων γίνεσθαι ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν.

- » Β'. Περὶ τοῦ μήτε τὴν λεχῶ, μήτε τὸν ἐκ νόσου μὴ δυνάμενον ἀναγκάζεσθαι τὸ πάσχα νηστεύειν.
- » Γ'. Περὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὥρας τοῦ πιασχαλλοῦ καὶ τῶν θεοφανείων.
- » Δ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι ἐν κυριακῇ θείωρια γίνεσθαι, ἢ γόνυ κλίνειν ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἐγγωροῦν δεῖ σχολάζειν τὴν κυριακὴν, οὐ μὴν τὸ σάββατον, καὶ ὅτι δεῖ γραφὰς ἀναγιγνώσκειν τὸ σάββατον.
- » Ε'. Τίς ἢ αἵτια τῆς γονουκλισίας, καὶ τοῦ μὴ τοῦτο γίνεσθαι ἐν κυριακῇ, καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ διατί πρὸς ἀναισολὰς εὐχόμεθα.

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

Περὶ παροικιῶν, καὶ πῶς διάγουσιν ἐπίσκοποι, καὶ κληρικοί, καὶ περὶ ἀποδημίας αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν κατ' ἔτος συνό-
δων, καὶ ξενοδόχων, καὶ διδασκάλων, καὶ συστατικῶν καὶ εἰρηνικῶν ἐπιστολῶν, καὶ ποῖα πράττουσιν ἰδιωτικῶς, ἢ δη-
μόσια πράγματα, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ ἀλλήλους τιμῶσι.

ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ παροικιῶν καὶ τῶν ἀπὸ βασιλικῶν τύπων γενομένων καινισμῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Β'. Περὶ τοῦ μὴ ἐπίσκοπον, ὡς ἔτυχεν, ἀποδημεῖν, ἢ κληρικὸν ἐν ἑτέρῳ διώγειν ἐπαρχίᾳ.
- » Γ'. Περὶ τοῦ χρῆναι τοὺς ἐπισκόπους τὰς αἰτίας τῆς ὁδοιπορίας τῶν δι' αὐτῶν παριόντων ἐπισκόπων πολυπραγμονεῖν.
- » Δ'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ἀπιόντων πρὸς βασιλέα, ἢ τοὺς περὶ αὐτόν.
- » Ε'. Περὶ ὑποδοχῆς ξένων, καὶ περὶ εἰρηνικῶν, καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν.
- » ΣΤ'. Περὶ διαφορᾶς εἰρηνικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν.
- » Ζ'. Τίσι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους βοηθεῖν, καὶ περὶ ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων, μὴ χορηγούντων τοῖς ἐνδεέσιν ἐκκλησιαστικοῖς.
- » Η'. Περὶ συνόδων, καὶ τῶν εἰς αὐτάς μὴ ἀπιόντων.
- » Θ'. Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἐμαγκιπατεύειν.
- » Ι'. Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἀρμόζοντας αὐτοῖς τόπους παρὰ αἰρετικῶν κατεχομένους.
- » ΙΑ'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν τοὺς ἀναγνώστας τῷ δήμῳ προσκυνεῖν.
- » ΙΒ'. Περὶ ἐπισκόπων μὴ ἐπισρεφόντων τοὺς αἰρετικούς, καὶ περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν μὴ διδασκόντων τὸν λαόν, καὶ ὅτι ἐπίσκοπος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀπολογεῖται τῷ Θεῷ, καὶ πότε τοῦ λαοῦ ἀμαρτήσαντος ὁ κλῆρος ἀφορίζεται.
- » ΙΓ'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κοσμικὸν τι πραττόντων, δημόσιον, ἢ ἰδιωτικόν, ἢ μίσθωσιν, ἢ ἐπιτροπήν.
- » ΙΔ'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν συνόντων γυναιξὶ συνεισάκτοις.
- » ΙΕ'. Πῶς δεῖ ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, ἢ ἐγκρατευομένους εἰσιέναι πρὸς γυναῖκας.
- » ΙΣΤ'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν κληρικὸν συνεστιασθαι τῷ δευτερογαμοῦντι, ἢ παρανόμως γαμοῦντι.

- ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'. Περὶ τοῦ μηδὲν ποιεῖν τοὺς κληρικούς ἄνευ τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν.
- » ΙΗ'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν τοὺς κληρικούς ἐκ συμβολῆς συμπόσια.
- » ΙΘ'. Περὶ τῆς ἐκ χρόνου τάξεως τῶν ἐπισκόπων, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ καθέζονται, καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ ἀμαρτημάτων, καὶ δικῶν ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, καὶ ἀφορισμοῦ, καὶ καθαιρέσεως, καὶ ποῖα ἀμαρτήματα ἢ χειροθεσία λύει.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Τίνες καὶ παρὰ τίσι κατηγοροῦσιν ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν.
- » Β'. Πόσοι καὶ τίνες καταμαρτυροῦσιν ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν.
- » Γ'. Ἐάν τις ἐπὶ πολλοῖς ἐγκλήμασι κληρικοῦ κατηγορήσας μὴ ἀποδείξῃ τὸ προτεθὲν πρῶτον κεφάλαιον.
- » Δ'. Περὶ τῶν μὴ πειθαρχούντων ταῖς οἰκείαις ἐπισκόποις, καὶ περὶ ἐπισκόπου δεχομένου τὸν ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐκβληθέντα ἐπίσκοπον, ἢ ἀπὸ κοινῆς γενόμενον.
- » Ε'. Περὶ δικῶν ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.
- » ΣΤ'. Περὶ ἀναψηλαφήσεως ψήφων ἐπισκόπων.
- » Ζ'. Ἐάν ἐπίσκοπος ἔχων πρὸς συνεπίσκοπον μὴ δικάσῃται, ἀλλὰ χειρὶ πράξῃ.
- » Η'. Πότε δύναται ἐπίσκοπος κινεῖν ἐπίσκοπον παρὰ ἄρχοντι πολιτικῷ.
- » Θ'. περὶ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.
- » Ι'. Περὶ τῶν ἀφοριζομένων, ἢ ἐκβαλλομένων τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς κοινῆς.
- » ΙΑ'. Ἐκ ποίων αἰτιῶν ἀφορίζεται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς, καὶ ἐάν ἐπίσκοπος κατηγοροῦμε-

νος διὰ λιβέλλου παραιτεῖται τὴν ἐπίσκοπὴν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον γενόμενον ἐκβαλλόμενον εὐλόγως ἢ ἀλόγως εἰς πρεσβυτέρου κατάγειν βαθμὸν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'. Ὅτι ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἐπίσκοπος οὐ κοινωνεῖ τῷ παρ' αὐτοῦ ἀφορισθέντι, οὔτε οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι κοινωνοῦσι τῷ ἀφορισάντι.

» ΙΓ'. Πόσοι ἐπίσκοποι καθιροῦσιν ἐπίσκοπον.

» ΙΔ'. Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν καθαιρεῖται.

» ΙΕ'. Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀφορίζεται καὶ καθαιρεῖται, ἢ καθαιρεῖται, καὶ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς ἐκκλησίας ἐκκόπτεται.

» ΙΣΤ'. Ἐκ ποίων αἰτιῶν κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀναθεματίζεται.

» ΙΖ'. Ὅτι οὐ χρὴ δις ἐκδικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτό.

» ΙΗ'. Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν τελείως ἐκβάλλεται.

» ΙΘ'. Πότε τις καθέδρας μὲν ἢ στάσεως ἱερατικῆς μετέχει, οὐκ ἐναργεῖ δέ τι τῶν λοιπῶν.

» Κ'. Περὶ τοῦ μὴ πιστεύεσθαι τὸν ἐπίσκοπον λέγοντα ἰδιαζόντως αὐτῷ τὸν κληρικὸν συνομολογήσαι τὸ ἁμάρτημα.

» ΚΑ'. Περὶ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ ἐσθιόντος κρέα ἐν αἵματι, ἢ θηριάλωτον, ἢ θνησιμαῖον.

» ΚΒ'. Περὶ τοῦ τοὺς ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ πάντας τοὺς τὰ ἱερά ψηλαφῶντας ὀφείλειν ἀπέχεσθαι τῶν ἰδίων γαμετῶν.

» ΚΓ'. Περὶ κληρικοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς.

» ΚΔ'. Περὶ κληρικοῦ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάζοντος.

» ΚΕ'. Περὶ κληρικῶν ἀπαστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐναιιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ περὶ μαντείων, καὶ φαρμακειῶν, καὶ περιάπτων.

» ΚΣΤ'. Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν τυπτόντων, ἢ φουβούντων.

» ΚΖ'. Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν κυβευόντων, ἢ μεθυσκομένων, ἢ θέαις παραβαλλόντων, τυμβωρυχοῦν-

των, κλεπτόντων, ἐπιορκούντων, τοκιζόντων, ἢ λαμβανόντων ἡμιόλια, ἢ ἕτερον αἰσχρὸν ἑαυτοῖς ἐπινοούτων κέρδος.

ΚΕΦΑΛ. ΚΙΗ'. Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, ἢ τὸν οἶνον, ἢ τὰ κρέα.

» ΚΘ'. Περὶ τῶν ἐπιτετραμμένων ἢ κακωλυμένων γάμων, καὶ περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τοὺς ἀναγνώστας ἐφήβους γενομένους, εἰ βούλονται γαμεῖν, καὶ περὶ παλλακισμοῦ, καὶ μοιχείας, καὶ πορνείας.

» Λ'. Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἀρπαζόντων.

» ΛΑ'. Περὶ ἱερατικῶν συλλουομένων γυναίξί.

» ΛΒ'. Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν γινομένων λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευομένων.

» ΛΓ'. Περὶ τῶν συνεπισταμένων ἁμαρτάνουσι κληρικοῖς, καὶ μὴ φανερούτων.

» ΛΔ'. Περὶ τοῦ καθαιρεῖσθαι τοὺς κληρικοὺς διδόντας ἐγγύας.

» ΛΕ'. Περὶ κληρικῶν ἐσθιόντων ἐν καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ.

» ΛΣΤ'. Περὶ κληρικῶν ὑβρίζόντων βασιλέα, ἢ ἐπίσκοπον, ἢ ἄρχοντα, ἢ πρεσβύτερον.

» ΛΖ'. Περὶ τῶν ποιούντων συνωμοσίας, ἢ φαρσίας.

» ΛΗ'. Ποῖα ἁμαρτήματα λύει ἡ χειροθεσία.

» ΛΘ'. Περὶ μετανοίας, καὶ τίνες ἄδειαν ἔχουσι διδόναι μετανοοῦσι καταλλαγὴν, καὶ ὅτι ἔξεστι τῷ ἱερεῖ μειῶν καὶ αὔξειν τὰ ἐπιτίμια.

ΤΙΤΛΟΣ Γ΄.

Περὶ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου.

- ΚΕΦΑΛ. Α΄. Περὶ τοῦ χρῆναι τὸν οἰκονόμον ἐκ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας εἶναι.
- » Β΄. Περὶ διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.
- » Γ΄. Περὶ πραγμάτων καὶ προσόδων τῶν ἀνεπισκόπων ἐκκλησιῶν.
- » Δ΄. Περὶ ἐκποιήσεως πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν.
- » Ε΄. Περὶ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν κτωμένων ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν.
- » ΣΤ΄. Περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, καὶ ὅτι οὐκ ὄφειλεν ἀδιάθετος τελευτᾶν.
- » Ζ΄. Περὶ τοῦ τὰς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν οὔσας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας κατὰ τὴν κρατήσασαν διοικεῖσθαι συνθήκην.
- » Η΄. Περὶ τοῦ μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικὸν διδόναι διὰ δωρεᾶς ἢ διὰ διαθήκης αἰρετικῶν, κἄν εἴη συγγενῆς αὐτοῦ.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ΄.

Περὶ μοναστηρίων καὶ μοναχῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Α΄. Περὶ ποιήσεως μοναστηρίων, καὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι αὐτὰ ἰδιωτικά, καὶ πραγμάτων τῶν μοναζόντων.
- » Β΄. Περὶ τῶν ἐξ ἐτέρων μοναστηρίων γινομένων ἡγουμένων ἢ κληρικῶν.
- » Γ΄. Περὶ δούλων μοναζόντων, ἢ προφάσει εὐλαβείας καταφρονοῦντων καὶ μὴ δουλευόντων τοῖς δεσπόταις.

- ΚΕΦΑΛ. Δ΄. Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε μοναχὸν ἐξίεναι τοῦ μοναστηρίου, καὶ πράγματα πράττειν, καὶ ὅτι ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον εἶσι.
- » Ε΄. Περὶ τοῦ μὴ γαμεῖν μοναχοὺς, ἢ τισιν ὡς ἀδελφαῖς συνεῖναι, μήτε τὰς ἐπαγγελιομένης παρθέναν ἑτέροις συνοικεῖν.
- » ΣΤ΄. Περὶ μοναχῶν ποιούντων φατρίας ἢ συνωμοσίας.
- » Ζ΄. Περὶ τοῦ μὴ συλλοῦεσθαι ἀσκητὰς γυναῖξιν.
- » Η΄. Περὶ φυλακῆς ἱερῶν παρθένων.
- » Θ΄. Περὶ φθορᾶς ἱερῶν παρθένων.
- » Ι΄. Περὶ χρόνου τῆς ἡλικίας τῶν λαμβανουσῶν τὸ σχῆμα, καὶ ποία λέγεται παρθένος.
- » ΙΑ΄. Περὶ μοναχῶν, γινομένων κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν ἢ ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευομένων.
- » ΙΒ΄. Περὶ τῶν χρωμένων σχήματι μοναχικῶν, καὶ καταψηφιζομένων τῶν κοινῇ χρωμένων ἐσθῆτι.
- » ΙΓ΄. Περὶ γυναικὸς φορούσης ἀνδρῶν.
- » ΙΔ΄. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἀποκείρεσθαι δι' ἄσκησιν.
- » ΙΕ΄. Περὶ τοῦ προφάσει ἀσκήσεως μὴ τεκνοτροφοῦντος ἢ πατροτροφούντος.
- » ΙΣΤ΄. Ποῖα πολιτικὰ πράγματα, ἢ κηδεμονίας οἱ μοναχοὶ δύνανται μετιέναι.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ΄.

Περὶ αἰρετικῶν, καὶ Ἰουδαίων, καὶ Ἑλλήνων.

- ΚΕΦΑΛ. Α΄. Τί ἐστὶν αἵρεσις, καὶ τί σχίσμα, καὶ τί παρασυναγωγή.
- » Β΄. Τί ἐστὶν αἰρετικός.
- » Γ΄. Περὶ βιβλίων αἰρετικῶν.
- » Δ΄. Περὶ καθαιρέσεως ἑσάνων.
- » Ε΄. Περὶ Νεστορίου, Μουσαίου, Εὐτυχισανοῦ, Μαξίμου,

Πορφυρίου(1), καὶ Κελεστίου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν
καταστάτων αἰρετικῶν, ἢ ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν.

- ΚΕΦΑΛ. ΣΤ'. Περὶ τοῦ μὴ ὑφείλκειν ἀναφοράν γίνεσθαι παρόν-
τος αἰρετικοῦ.
- » Ζ'. Περὶ κληρικῶν αἰρετικῶν τῆς ὀρθοδόξου προσιών-
των ἐκκλησίᾳ.
- » Η'. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ
συνευχομένων αἰρετικοῖς, ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς
ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν βάπτισμα, ἢ ὕσιναν.
- » Θ'. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν λαμβανόντων εὐ-
λογίας ἐξ αἰρετικῶν, ἢ Ἰουδαίων, ἢ εὐχομένων ἐν
ἐκκλησίαις, ἢ μοναστηρίοις αἰρετικῶν, ἢ ἐθνικῶν,
ἢ σάββατιζόντων, ἢ συνεορταζόντων τοῖς Ἰου-
δαίοις, ἢ προσφερόντων συναγωγαῖς ἢ ἱεροῖς ἐ-
θνῶν, καὶ περὶ ἀγγελιῶν.
- » Ι'. Περὶ ἐπισκόπου ἐν εἰδήσει λέγοντος κοινωνικὸν
τὸν αἰρετικόν.
- » ΙΑ'. Περὶ τοῦ μὴ ἀπιέναι πρὸς τοὺς τῶν αἰρετικῶν ψευ-
δομάρτυρας.
- » ΙΒ'. Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι τοὺς αἰρετικούς εἰς τὴν
ἐκκλησίαν.
- » ΙΓ'. Περὶ γάμων αἰρετικῶν πρὸς ὀρθοδόξους.
- » ΙΔ'. Περὶ τῶν ἐξ αἰρετικῶν εἰς ὀρθοδόξον ἐπιστρα-
φέντων, καὶ εἰ δυνατόν τούτους κληροῦσθαι, καὶ
τίνες αὐτῶν βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρι-
στοῦ καὶ ὅτι πρῶτος δεῖ τοῖς αἰρετικοῖς κε-
χεῖσθαι, διὰ τὸ ἐπιστρέφασθαι αὐτούς.
- » ΙΕ'. Περὶ τοῦ μήτε ἐπισκόπους, μήτε κληρικούς δω-
ρεῖσθαι ἢ ἐν διαθήκαις διδόναι τι αἰρετικοῖς, καὶ
ὅσιν αὐτῶν συγγενεῖς.
- » ΙΣΤ'. Περὶ αἰρετικῶν μετανουούντων.
- » ΙΖ'. Πῶς ἐκδικουῖσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἀρμόζοντας
αὐτοῖς τόπους παρ' αἰρετικῶν κατεχομένους.

ΚΕΦΑΛ. ΙΙΙ'. Περὶ τῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ ἐν Ἐφέσῳ πραχ-
θέντα.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

Περὶ λαϊκῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ τοῦ ἀποκινεῖσθαι τὸν λαϊκὸν τῆς ἁγίας
κοινωνίας ἐπὶ τρεῖς κυριακὰς ἐν πόλει διάγον-
τα, καὶ μὴ συνελθόντα τῆς ἐκκλησίᾳ.
- » Β'. Περὶ λαϊκῶν δευτερογαμούντων, ἢ πολυγαμούντων,
καὶ κεκωλυμένων γάμων, καὶ μίξεως.
- » Γ'. Περὶ τῶν ὑπονοουσῶν ἀποθανεῖν τοὺς ἀνδρας αὐ-
τῶν ἀπολιμπανομένους, καὶ γαμουσῶν.
- » Δ'. Περὶ τῶν διαζευγνυμένων.
- » Ε'. Περὶ πορνείας, μοιχείας, καὶ φθορᾶς, καὶ ἀρρενο-
κοιτίας.
- » ΣΤ'. Ἐὰν γυνὴ λαϊκοῦ μοιχευθῆ.
- » Ζ'. Περὶ φθορᾶς καὶ γάμου χήρας, καὶ τίς λέγεται
χήρα.
- » Η'. Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἀρπαζόντων, ἢ
βιαζομένων, ἢ φθειρόντων παρθένους, καὶ περὶ συ-
νιστόρων αὐτῶν.
- » Θ'. Περὶ τῶν παρὰ γνώμην τῶν οἰκείων γονέων ἢ
δεσποτῶν γαμουσῶν.
- » Ι'. Περὶ τῶν πορνεουσῶν, καὶ ἀναιρουσῶν τὰ τικτόμε-
να, ἢ ποιουσῶν φθόρια.
- » ΙΑ'. Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, καὶ οἶνον, καὶ
κρέα.
- » ΙΒ'. Περὶ λαϊκῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων.
- » ΙΓ'. Περὶ λαϊκῶν ἐσθιόντων εἰδωλόθουτα, ἢ κρέα ἐν
αἵματι, ἢ πικρὰ, ἢ θηριάλωτα, ἢ θνησιμαῖα.
- » ΙΔ'. Περὶ λαϊκοῦ ὑβρίζοντος βασιλέα.
- » ΙΕ'. Περὶ ὀρθοδόξων λαμβανόντων εὐλογίας ἀπὸ αἰ-
ρετικῶν Ἰουδαίων, ἢ συνεορταζόντων, ἢ συννη-

(1) Χ. Τραπεζιῦντος καὶ ἑρσ.

στευόντων Ιουδαίους, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τῷ σαββάτῳ σχολάζειν, ἀλλὰ κατὰ τὸ δυνατόν τῇ κυριακῇ, καὶ περὶ τῶν εὐχομένων ἐν μοναστηρίοις, ἢ ἐν ἐκκλησίαις αἰρετικῶν.

- ΚΕΦΑΛ. ΙΣΤ'. Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων μὴ εἶναι τοὺς κληρικούς τῶν μοναστηρίων, καὶ πτωχείων καὶ μαρτυρίων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων.
- » ΙΖ'. Περὶ λαϊκῶν προστιθεμένων τοῖς ἀφοριζομένοις, ἢ ἀποσχίζουσι πρεσβυτέρους, καὶ χωρὶς τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν θυσιαστήρια πηγνυμένων.
- » ΙΗ'. Περὶ ἐπιόρκων, καὶ ἐν ποίοις δεῖ τοὺς ὀμνύοντας μὴ εὐορκεῖν.
- » ΙΘ'. Περὶ τῶν ὀμνυόντων ὅρκους ἑλληνικούς.
- » Κ'. Περὶ ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαίδων, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ μάντεων, καὶ περιάπτων.
- » ΚΑ'. Περὶ σκηναίων, καὶ μίμων, καὶ τῶν ὁμοίων μετανοούντων.
- » ΚΒ'. Περὶ θεωρίων, καὶ παιγνίων.
- » ΚΓ'. Περὶ κλεπτῶν, καὶ τυμβωρύχων, καὶ ληστῶν, καὶ ἱεροσύλων.
- » ΚΔ'. Περὶ τοῦ μὴ βαλλίσειν, ἢ ὀρχεῖσθαι ἐν γάμοις.
- » ΚΕ'. Περὶ τοῦ μὴ συλλοῦζεσθαι γυναῖξιν ἄνδρας.
- » ΚΣΤ'. Περὶ τοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς.
- » ΚΖ'. Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς θυσιαστήριον, καὶ ὅτι μόνοις(1) τοῖς ἱερατικαῖς ἔξεστι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ.
- » ΚΗ'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἀπὸ συμβολῆς συμπόσια.
- » ΚΘ'. Περὶ κυβερύοντων ἢ μεθυσκομένων.
- » Λ'. Περὶ δαιμονιζομένων.
- » ΛΑ'. Περὶ τοῦ λαϊκοῦ ἀφορισθέντος, καὶ δεχθέντος ἐξ ἐτέρου παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίσαντος.
- » ΛΒ'. Περὶ τῶν ἐν κυριακῇ ἢ σαββάτῳ νηστευόντων.

- » ΛΓ'. Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον Θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις εὐκαταφρονήτους.
- » ΛΔ'. Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου.
- » ΛΕ'. Περὶ τῶν ἀκρωμένων τῶν γραφῶν, καὶ μέχρι τέλους μὴ προσκαρτερούντων, ἢ μὴ κοινωνούντων.
- » ΛΣΤ'. Περὶ τῶν ἰδίᾳ ἐκκλησιαζόντων.
- » ΛΖ'. Περὶ τοῦ ἐπιθυμήσαντος συγκαθευθῆσαι γυναικὶ καὶ μὴ πράξαντος.
- » ΛΗ'. Περὶ τῶν μὴ νηστευόντων τὴν τεσσαρακοστὴν, καὶ τετράδα, καὶ παρασκευὴν.
- » ΛΘ'. Περὶ τῶν ἀφαιρουμένων τῆς ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον.
- » Μ'. Περὶ λαϊκῶν δι' ἀδικίαν(1) ἀκοινωνήτων γενομένων.
- » ΜΑ'. Περὶ τοῦ μὴ διδάσκειν λαϊκούς.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

Περὶ κοινῶν πάντων ἀνθρώπων (2).

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ πλεονεξίας.
- » Β'. Περὶ ἀλογευομένων.
- » Γ'. Περὶ φονέων καὶ ληστῶν.
- » Δ'. Περὶ τοῦ τοὺς ἐπιτίμιαν ἀκοινωνησίας ἔχοντας ὀφείλειν κοινωνεῖν μέλλοντας τελευτᾶν, καὶ τί γίνεται ἐὰν διὰ τοῦτο μεταλαβόντες μὴ ἀποθάνωσι.
- » Ε'. Περὶ τοῦ ὄνειρασθέντος ἢ ἀπὸ κοίτης τῆς ἰδίας γαμετῆς ὄντος, καὶ θέλοντος κοινωνῆσαι, καὶ ποίας ἡμέρας δεῖ τῆς πρὸς ἀλλήλους μίξεως διὰ τοῦτο ἀπέχεσθαι.
- » ΣΤ'. Πῶς γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος.
- » Ζ'. Περὶ τοῦ ἔχοντος γαμετὴν δαιμονιζομένην, καὶ διὰ τοῦτο θέλοντος ἄλλην λαβεῖν.

(1) Τὸ μόνοις οὐχ εὐρηται ἐν Μ, καὶ Ι.

(1) Οὐχ εὐρηται ἐν Ιουστ. Ἐρβ. καὶ Β.—(2) Περὶ κοινῶν πραγμάτων Χ. Τρ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΤΩΝ

ΙΕΡΩΝ ΚΑΙ ΘΕΙΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΩΝ ΤΕ ΑΓΙΩΝ,

Καὶ πανευφήμεων Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν τοπικῶν ἤτοι μερικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων πατέρων· πρὸς δὲ καὶ δῆλωσις τῶν ἐνεργούντων νόμων καὶ μὴ ἐνεργούντων, τῶν ἀναταττομένων ἐν τοῖς δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλοις τοῖς κατ' ἀρχὴν τῶν κανόνων κειμένοις, πονηθεῖσα κατὰ πρόσταξιν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν Θεοδώρῳ τῷ εὐτελεῖ διακόνῳ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, Νομοφύλακι, Χαρτοφύλακι, καὶ πρώτῳ τῶν Βλαχερνῶν τῷ Βαλσαμῶν(1), τῷ μετὰ χρόνους τινὰς γεγονότι Πατριάρχῃ Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας, καὶ πάσης ἀνατολῆς.

Κ. Π. ΠΡΟΘΕΣΘΕ τοῖς ἠγορημένοις ὑμῶν καὶ ὑπαίκετε· οὗτοι γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, φησὶν ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος ὁ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος· Βασιλεῦσι δὲ θειοτάτοις καὶ Πατριάρχαις ἁγιωτάτοις κελεύουσι δουλικῶς ὑπαίκειν καὶ πείθεσθαι, πολλῶν μᾶλλον ἀπρητημένον ἐστὶν ὡς ὀφειλόμενον. Τῷ τοι(2) καὶ ἡμεῖς ὀρισθέντες παρὰ τοῦ θεοστεφοῦς ἁγίου ἡμῶν Λύτοκράτορος (3) κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότης καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τοῦ γεγονότος ὑπάτου τῶν φιλοσόφων, κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Ἀγγιᾶλου, τοὺς ἱεροὺς κανόνας κατασκεύασθαι, καὶ τὰ ἐν τούτοις ἀσαφῆ, καὶ τοῖς νόμοις τὸ δοκεῖν ἐναντιούμενα σαφηνίσαι καὶ ἐρμηνεύσαι, ὡσαύτως καὶ τὰ

(1) Ἄποσα ἢ φράσις «τῷ μετὰ χρόνους τινὰς γεγονότι πατριάρχῃ Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας καὶ πάσης ἀνατολῆς» οὐχ ἔβρη· κὶ ἐν Χ. Τρ.— (2) Χ. Τρ.— Λεὶ δὲ ἐπιδόσεις Ε, Ι, καὶ Β, γράφουσι, τούτῳ καὶ ἡμεῖς.— (3) Ἰσ. αὐθέντου, Σημ. Β.

παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου Πατριάρχου κυροῦ Φωτίου συγγραφέντα, καὶ εἰς δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλους θεωρούμενα, καὶ πρὸ τῶν κανόνων συγκεφαλαιωθέντα, μετ' ἐπιστασίας πολυπραγμονῆσαι· καὶ τὰ μὲν ἐν τούτοις τεθέντα νόμιμα καὶ ἐνεργοῦντα παραδηλώσαι, τὰ δὲ σχολιάσαντα καὶ μὴ δεχθέντα κατὰ τὴν τελευταίαν ἀνακάρθασιν τῶν νόμων, τὴν γενομένην παρὰ τοῦ αἰοιδίμου Βασιλέως κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, αὐτοῖς ἀναδιδάξαι, ὡς ἂν μὴ τινες ἐντυγχάνωσι τούτοις, καὶ τὰ ἀπρακτῆσαντα νόμιμα ὡς ἐνεργοῦντα καὶ ἔμπρακτα δέχονται, κἀντεῦθεν ὡς πλανῆται τῆς εὐθείας καὶ βασιλικῆς ὁδοῦ ἀποτρέχωσιν, ὅπερ καὶ ἐν τῷ ρηθέντι παναγιωτάτῳ δεσπότη ἡμῶν, τῷ ὑπὲρ πάντας τὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν τέως γενεάν ὄντας σοφοῦς σοφωτέρῳ, συμπεσεῖν ἐκινδύνευσεν ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τοῦ μητροπολίτου ἐκείνου Ἀμασείας κυροῦ Λέοντος, πρὸς τὸ παρὸν ἀπετολμήσαμεν πόνημα, θαρρήσαντες ἐπὶ τῇ ἀντιλήψει καὶ τῇ εὐχῇ τῶν ἐπιτρεψάντων τοῦτο ἡμῖν. Καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἐν τοῖς εἰρημένοις δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλοις συγγραφέντα νόμιμα παρὰ τοῦ "Φωτίου" (1) τοῦ συνθεμένου τὸ νομοκάνονον, πρὸ τῆς τῶν νόμων ἀνακαθάρσεως, ὡς εἴρηται, κατασκεψάμενοι εἰς δύο αὐτὰ διειλομεν, καὶ ἐσαφηνίσσαμεν ποῖα ἐξ αὐτῶν ἐνεργοῦντά εἰσιν, ὡς καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ ἐδάφει τῶν ἐξήκοντα νομίμων βιβλίων κείμενα, καὶ τίνα τελείως ὡς μὴ δεχθέντα ἐν τῇ ἀνακαθάρσει ἠπράκτησαν. Εἶτα παρεδηλώσαμεν τίνα ἐκ τούτων ἐν τοῖς πεντήκοντα βιβλίοις τῶν διγέστων καὶ τοῖς 16' βιβλίοις τῶν κωδικῶν πρὸ τούτου κείμενα, ἄρτι ἐν ποίοις βιβλίοις καὶ τίτλοις τῶν βασιλικῶν κατεστρωμένα εὐρίσκονται. Ἰσαύτως καὶ τὰ ἐν τούτοις δοκοῦντα ἐναντιοφανῆ ἐλύσαμεν κατὰ τὰς παλαιὰς ἐρμηνείας, καὶ κατὰ τὴν προσοῦσαν ἡμῖν οὐδαμινὴν γνῶσιν· ὡσπερ καὶ τὰ ἀπὸ τῶν Ἰουστινιανείων νεαρῶν μὴ δεχθέντα ἐν τῇ ἀνακαθάρσει καὶ παρὰ τοῦ "Φωτίου" (2) ὡς ἐνεργοῦντα καταγραφέντα, ὡς πέτραν σκανδάλου περιείλομεν. Καὶ ἄλλα δὲ τίνα χρειώδη καὶ ἐνεργοῦντα θεσπίσματα μετὰ τὴν ἀνακαθάρσιν ἐξενεχθέντα ἀπὸ τῶν βασιλικῶν προσταγ-

μάτων, *καὶ σημειωμάτων* (1), καὶ νεαρῶν θεσπισμάτων, ἔτι γέμην (2) καὶ συνοδικῶν πράξεων ἐν τῷ τοιούτῳ πονήματι κατεστρώσαμεν, ὡς ἂν ἔχωσι πανταχόθεν οἱ ἐντυγχάνοντες τὸ ἀσφαλές καὶ ἀπερικλόνητον. Εἴ τι τοῖνον μὴ καθῆκον ἴσως γέγραπται ἢ ἐν τούτοις, ἢ ἐν ταῖς τῶν κανόνων ἐρμηνείαις, ἀξιούσθω συγγνώμης· οὐδὲ γὰρ ἡμέτερόν ἐστι τόλμημα τὸ τοῦ πονήματος μέγεθος, ἀλλὰ τῆς ἐξ ἀνάγκης ὑπακοῆς ἀποκύημα.

(1) X. Gr. — οὐχ εἴρηται δ' ἐν E. I. καὶ B. — (2) X. Gr. — εἴγε μὴ B. εἴγε μὲν E.

ΤΙΤΛΟΣ Α΄

ΠΕΡΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ,

ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ, ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΩΝ,

ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ θεολογίας και ὀρθοδόξου πίστεως. Ἀποστόλων κανῶν μθ΄. και ν΄. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανῶν α΄. έ. Συνόδου Ἐφέσου κανῶν ζ΄. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν β΄. Συνόδου στ΄. κανῶν α΄. ογ΄. πά.

Κείμενον.

Βιβλίον α΄. τοῦ κώδικος τίτλ. α΄. διάτ. α΄. έ. στ΄. ζ΄. και ή. (1).

Σχόλιον.

Ἡ πρώτη διάταξις (2) τοῦ α΄. τίτλου τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος έστι κεφ. α΄. τοῦ α΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, Χριστιανός έστιν ὁ πιστεύων μιαν εἶναι θεότητα έν ἴση έξουσία τοῦ πατρὸς, και (3) τοῦ υιοῦ, και τοῦ ἁγίου πνεύματος· ὁ γάρ παρά τὰ εἰρημένα δοξάζων αίρετικός έστιν· ή δέ έ. ς΄. ζ΄. και ή. διάτ. οὐκ έτέθησαν εις τὰ βασιλικά.

(1) X. Tr. — E. I. B. ζ΄. κ΄. θ΄. — (2) X. Tr. διαταγή, ή δέ λέξις αυτη εἴρηται πάντοτε έν τῷ X. τούτῳ, ὡςάκις παρατίθενται διατάξεις τοῦ κώδικος και τῶν Νεαρῶν. — (3) Ὁ και έλλείπει έν E. I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Πόσους δεῖ κρατεῖν κανόνας. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν α'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν α'. Συνόδου στ'. κανὼν β'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν β'.

Κεῖμενον.

Ἡ γ'. διάταξις τοῦ β'. τίτλου τῶν νεαρῶν, τοὺς τῶν ἑπτὰ συνόδων κανόνας θέλει κρατεῖν καὶ τὰ δόγματα αὐτῶν ὡς τὰς θείας γραφάς. Ἐν δὲ τῷ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διατάξει μδ'. καὶ τῇ α. καὶ δ'. διατάξει τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν, πῆ μὲν ὅτι οἱ κανόνες ὡς νόμοι κρατοῦσι, πῆ δὲ ὅτι τοῖς κανόσιν οἱ νόμοι ἀκολουθοῦσι. Καὶ βιβλ. α'. τίτλω β'. διατ. ιβ'. ὅτι οἱ τοῖς κανόσιν ἐναντιούμενοι πραγματικοὶ τύποι ἄκυροί εἰσιν.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλ. τίτ. γ'. κεφ. α'. Θέματι α'. οὕτως ἔχοντι Θεσπίζομεν τοῖνον, τάξιν νόμων ἐπέχειν τοὺς ἁγίους ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων ἑπτὰ συνόδων ἐκτεθέντας ἢ βεβαιωθέντας, τοῦτέστι τῆς (1) ἐν Νικαίᾳ τῶν τυχ. καθ' ἣν Ἄρειος (2) ὁ τῆς μανίας ἐπώνυμος ἀνεθεματίσθη, καὶ τῆς ἐν (3) Κωνσταντινουπόλει τῶν ἁγίων ρν'. πατέρων, ὑφ' ὧν ὁ πνευματομάχος Μακεδόνης ἐστηλιτεύθη, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ α'. ἐν ἣ Νεστόριος κατεκρίθη, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καθ' ἣν Εὐτυχῆς μετὰ Νεστορίου ἀνεθεματίσθη· πρὸς δὲ ταύταις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ β'. δι' ἧς Ὠριγένης μετὰ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, καὶ ἕτεροὶ τινες δυσσεβεῖς παρεδειγματίσθησαν, καὶ ἔτι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ γ'. ἥτις διαφοροὺς αἱρέσεις θριαμβεύσασα τὰ τῶν προγενεστέρων ἁγίων συνόδων θεία δόγματα ἐπεκύρωσε, καὶ ἐπὶ πᾶσι τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ

(1) X₂ Tr. — τοὺς B₂ E₁ — (2) X₂ Tr. — ὁ Ἄρειος B₂ E₁ — (3) ἐν τῇ B₂ E₁

β'. ἐξ ἧς οἱ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων λυττήσαντες ἐξ ἴσου τοῖς προλαβοῦσιν αἰρετικοῖς τῆς καθολικῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἀπεκηρύχθησαν. Τῶν γὰρ προειρημένων ἁγίων συνόδων τὰ δόγματα, καθάπερ τὰς θείας γραφάς δεχόμεθα, καὶ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττομεν. Ἡ μδ'. διατ. τοῦ γ'. τίτλ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ α. καὶ δ'. διατάξεις τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν, ὧν ἡ μὲν ἕκτη ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος, ἡ δὲ πγ' (1). ὁμοίως οὐδὲ ἡ ιβ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος καὶ μηδὲ σὺ ταύταις προσχῆς, (2) πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲ ἐναντιοῦνται τῇ ρλά. Ἰουστινιανέῳ νεαρᾷ, εἴτα ὅτι οὐδὲ ἐδέχθησαν ἐν ταῖς βασιλικαῖς.

[Σημείωσαι τὴν παροῦσαν νεαρὰν "λέγουσαν" (3) ὡς νόμους κρατεῖν, μὴ μόνον τοὺς παρὰ τῶν ζ'. ἁγίων συνόδων ἐκτεθέντας κανόνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς παρὰ τούτων βεβαιωθέντας, ἡγουν τοὺς κανόνας τῶν τοπικῶν συνόδων καὶ ἀνάγνωθι τὸν β'. κανόνα τῆς ζ'. συνόδου, βεβαιοῦντα μὴ μόνον τὰς τοπικὰς συνόδους, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων ἁγίων συγγράμματα.]

Ἐτερον σχόλιον.

Περὶ μὲν οὖν (4) τῶν ἐν τῷ παρόντι β'. κεφαλαίῳ δηλωθέντων νομίμων ἐγράφησαν τὰ εἰκότα. Ἰνῶσκε δὲ ὅτι διαφόρως εἰπόν τινες καὶ ταῦτα ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου, μὴ ὀφείλουν κρατεῖν τοὺς κανόνας, ἐνθα νόμοις ἐναντιοῦνται, διὰ τὸ πρὸ τῆς ἀνακαθάρσεως τούτους συγγραφῆναι, καὶ οὕτω σχολάσαι (5) τοὺς αὐτοῖς μὴ συνάδοντας. Ἄλλοι δὲ προκομίσαντες κανόνας τοῖς νόμοις ἐναντιοιμένους, καὶ χρησάμενοι τῇ παρούσῃ ρλά. νεαρᾷ τῇ κειμένῃ ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλ. τίτ. γ'. κεφ. α'. λεγούσῃ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττεσθαι, καὶ ὡς θείας γραφάς, ἐπεστόμισαν τοὺς ἀντιθετοῦντας

(1) Τὸ τε X₂ Tr. καὶ αἱ ἐκδ. E₁ H₁ B₂ γράφουσιν ἐσφαλμένως π'. ἀντὶ πγ'. Δ. ἐκδ. — (2) Ἡ φράσις αὕτη ἀπὸ τοῦ πρῶτον μὲν οὐχ εὑρηται ἐν Χειρ. Tr. ἀλλ' εἰς τὰς ἐκδ. Ἐρβητίου, Ἰουστέλλου καὶ Βοέλλου. — (3) λέγουσαν X₂ Tr. — οὐχ εὑρηται δὲ ἐν E₁ καὶ B₂. — (4) τὸ μὲν οὖν οὐχ εὑρηται ἐν X₂ Tr. — (5) σχολάσασθαι. Ἐρβ. B₂.

αὐτοῖς· ὅτε κάκενων εἰπόντων ἀνένδεκτον εἶναι τὴν τριαύτην νεαρὰν, ὡς παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ λεγομένην γενέσθαι, καὶ μεμνημένην καὶ τῶν μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν συνόδων, καὶ οὕτως ἀποπὸν τι δῆθεν κατασκευαζόντων, αὐτοὶ μᾶλλον κάκτουτου καταλαμβάνεσθαι, εἶπον, τὸ οἰκειώσασθαι τὰ τῆς νεαρᾶς τὴν ἀναθεώρησιν καὶ ἀνακθάρασιν τῶν νόμων ποιησάμενον βασιλέα. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἦν, οὐκ ἂν καὶ τοὺς τῶν μεταγενεστέρων συνόδων κανόνας ὡς νόμους κρατεῖν προσέθετο, καὶ ὡς θείας γραφάς(1), ἀλλὰ καὶ ταύτην ὡς καὶ ἄλλας Ἰουστινιανέους νεαρὰς ἵνα(2) ἐσχόλασεν ἐκ τοῦ μὴ κατασρῶσαι αὐτὴν εἰς τὰ βασιλικά, ὅπερ ἐδέχθη καὶ παρὰ τῷ βασιλεῖ τῷ ἁγίῳ.

[Ἐπισημαίωσαι τὴν παραῦσαν ἐρμηνείαν, καὶ ἔχων αὐτὴν ἐπὶ μνήμης, λέγε τοὺς κανόνας ἰσχύειν πλέον τῶν νόμων· οἱ μὲν γὰρ, ἥγουν οἱ κανόνες παρὰ βασιλέων, καὶ ἁγίων πατέρων ἐκτεθέντες καὶ στηριχθέντες ὡς αἱ θεῖαι γραφαὶ δέχονται· οἱ δὲ (3) νόμοι παρὰ βασιλέων μόνον ἐδέχθησαν, ἢ συνετέθησαν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ κατισχύσουσι τῶν θείων γραφῶν οὐδὲ τῶν κανόνων.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ φυλάττεσθαι τὸ ἀγγραφον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος ὡς νόμον· καὶ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἀνάγκην φυλάττειν τὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Συνόδου ς'. κανὼν πᾶ. Βασίλειος ἀπὸ τῆς πρὸς Διόδωρον ἐπιστολῆς, καὶ ἐκ τοῦ κζ'. καὶ ἐκ τοῦ κθ'. κεφ. τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον ἐπιστολῶν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Καὶ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ νόμου τὸ ἔθος ὡς ἀγγραφος νόμος ἰσχύει, ὅτε ἐν δικαστηρίῳ ἢ συνήθεια βεβαιωθῆ, καὶ ὅτε μὴ ἐγγράφῳ νόμῳ ἐναντιοῦται. Εἰ δὲ ἐν τισι

τόποις μήτε συνήθειαν τοῦ ζητουμένου ἐστὶν εὑρεῖν, τότε τῷ ἔθει τῆς Ῥώμης ἐπεσθαι δεῖ· ὡς βιβλίῳ ἀ. τῶν διατάξεων, τίτ. γ'. διατάξει δ'. καὶ λβ'. λγ'. λδ'. λέ. λς'. λζ'. λή., καὶ βιβλίῳ ἦ. τοῦ κώδικος τίτ. νβ'. διατ. ἀ. β'. γ'. εὔρηται δὲ καὶ βιβλίῳ ν'. τίτ. ιζ'. (1) διατ. ρβ'. ὅτι δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος παραβαίνομεν τὴν συνήθειαν.

Σχόλιον.

Τὸ δ'. διάταγμα τοῦ γ'. τίτλ. τοῦ ἀ. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν β'. τίτ. ἀ. κεφ. μα. οὕτω λέγον· Περὶ ὧν ἔγγραφος οὐ κεῖται νόμος, παραφυλάττειν δεῖ τὸ ἔθος καὶ τὴν συνήθειαν· εἰδὲ καὶ τοῦτο ἐλλείπει, ἀκολουθεῖν δεῖ(2) τοῖς πλησιάζουσι καὶ εοικόσι τῷ ζητουμένῳ. Εἰ δὲ μήτε ταῦτα εὑρίσκεται, τότε νόμιμον, ὃ τινι ἢ Ῥώμη κέχρηται, φυλάττειν δεῖ· καὶ θέμα β'. Ἡ παλαιὰ συνήθεια ἀντὶ νόμου φυλάττεται καὶ θέμα ς'. Ἐἴσπερ ἢ θέσις τοῦ νόμου ἔγγραφος καὶ ἀγγραφός ἐστι, οὕτω καὶ ἢ ἀναρσεις αὐτοῦ (3), ἢ δι' ἐγγράφου γίνεται νόμου ἢ δι' ἀγράφου, τουτέστι τῆς ἀχρησίας· καὶ κεφ. μβ'. Ἡ μακρὰ συνήθεια ἀντὶ νόμου κρατεῖ ἐν οἷς οὐκ ἔστιν ἔγγραφος· καὶ κεφ. μγ'. Τότε κεχρήμεθα τῇ συνηθείᾳ τινὸς πόλεως ἢ ἐπαρχίας, ὅτε ἀμφισβητηθεῖσιν ἐν δικαστηρίῳ ἐβεβαιώθη· καὶ κεφ. μδ'. Καὶ τὰ μακρὰ συνηθείᾳ δοκιμασθέντα, καὶ ἐν πολλοῖς ἐνιαυτοῖς φυλαχθέντα, οὐχ ἥττον τῶν ἐγγράφων κρατοῦσι· καὶ κεφ. μέ. εἰς τοσοῦτον δοκιμασθέντα ὡς καὶ μὴ(4) δεηθῆναι ἐγγράφου· καὶ κεφ. μς'. Ἐν τῇ τῶν νόμων ἐρμηνείᾳ, τῇ συνηθείᾳ δεῖ προσέχειν τῆς πόλεως· καὶ κεφ. μζ'. Καὶ ὅπως ἐπὶ τῶν ὁμοίων διὰ παντὸς ἐψηφίσθη. Διδάσκει δὲ καὶ ὁ Στέφανος ἐν τῷ μβ'. κεφ. διδασκαλίαν ἀρίστην, καὶ λύει τὰς περὶ ἀγράφου συνηθείας ἐναντιοφανείας, λέγων οὕτως· Ἡ χρονία συνήθεια τότε ὡς νόμος κρατεῖ, ὅτε μὴ ἐγγράφῳ διαμάχηται νόμῳ. Καὶ μὴ νόμιζε τοῦτο ἐναντίον εἶναι τῷ τέλει τοῦ προλαβόντος διατάγματος (5).

(1) Ἐλλείπουσιν ἐν Χ. Τρ. αἱ λέξεις καὶ ὡς θείας γραφάς. — (2) Ἰσ. ἐν λ. ἐκδ. — (3) οἱ δὲ οἱ νόμοι ἑρβ. Β. — (4) Τὸ μὴ οὐχ εὑρηται ἐν Χ. Τρ. — (5) Δι. γέστου Χ. Τρ.

(1) Χ. Τρ. — (2) δεῖ, Χ. Τρ. οὐχ εὔρηται ἐν ἑρβ. καὶ Β. — (3) αὐτοῦ Χ. Τρ. οὐχ εὑρηται δ' ἐν ἑρβ. καὶ Β. — (4) Τὸ μὴ οὐχ εὑρηται ἐν Χ. Τρ. — (5) Δι. γέστου Χ. Τρ.

ἐκεῖ μὲν γὰρ περὶ συνήθειας λέγον φησὶ, ὅτι δύναται αὐτὴ νόμον ἀνελεῖν· ἐνταῦθα δὲ περὶ συνήθειας φησὶ καὶ λέγει, ὅτι καινὸν οὐκ εἰσάγει νόμιμον ἢ συνήθεια, εἰ παλαιῶ τινι νόμῳ μάχεται· δυνατόν μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἀσυνήθειας μὴ κεχρῆσθαι νόμῳ, οὐ μὴν καὶ ἐναντίως κεχρῆσθαι. Σημειῶσαι οὖν τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν ὡραίαν οὖσαν, καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις συχναζούσαν (1). Ἡ δὲ α'. β'. καὶ γ'. διατάξεις τοῦ νβ'. τίτ. τοῦ ἡ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ ρβ'. διάτ. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ν'. βιβλίου τῶν διγέσεων (2) ἐστὶ κεφ. ρπγ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἔχον οὕτω· Δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος ἐναλλάσσομεν τὴν συνήθειαν, πλὴν σὺ τὸν τοιοῦτον νόμον ἐρμήνευε κατὰ τοὺς ὀπισθεν καταστρωθέντας νόμους, ἤγουν ἐν τῷ παρόντι γ'. κεφ. καὶ λέγε, τότε τὴν μακρὰν συνήθειαν ἐναλλάσσεσθαι διὰ τι χρήσιμον, ὅτε μὴ βεβαιωθῇ αὕτη ἐν δικαστηρίῳ, καὶ ὡς νόμος ἔγγραφος (3) κρατήσῃ. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα προσέθετο, τὸ δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος ἐναλλάσσομεν τὴν συνήθειαν.

Ἴτεροι σχόλιοι.

Νόμος ἔγγραφος (4) οὐκ ἔστι διοριζόμενος τὴν θέλουσαν ἀποκαρῆναι καὶ διαζυγῆναι τοῦ οἰκείου ἀνδρὸς μὴ ἀπεντεῦθεν ἀποκείρεσθαι, ἀλλ' εἰς μοναστήριον ἀπάγεσθαι καὶ διὰ τριμηναίου καιροῦ δοκιμάζεσθαι, μὴ ποτε κατ' ἀψιμαχίαν τὴν ἀπόκαρσιν ἐξητήσῃτο. Ἀλλ' ἐξ ἀγράφου συνήθειας δοκιμασθείσης πολλάκις ἐπὶ δικαστηρίου καὶ βεβαιωθείσης νενόμισται μὴ ἄλλως τὴν ἀπόκαρσιν ἐπιτρέπεσθαι τῆς γυναικὸς, εἰ μὴ μετὰ τρίμηνον ἐρωτωμένη, τῷ ἀγαθῷ τούτῳ σκοπῷ ἐρμένει. Καὶ ἐγυμνάσθησαν τὰ περὶ τούτου ἐφ' ἱκανὸν ἐπὶ βασιλικῷ βήματι· πολλῶν γὰρ λεγόντων ὀφείλειν τὴν γυναῖκα τοῦ Πυρρόγεωργίου ἐκείνου ἀπεντεῦθεν ἀποκαρῆναι, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν φρονήματος στερεοῦ ὡς καὶ τεσσαράκοντα ἔτη οὖσαν, μὴ εἶναι δὲ νόμον ἔγγραφον χάριν τοῦ τριμήνου, ὁ θεοσεφής (5), κράτις, καὶ

ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς τὴν μακρὰν συνήθειαν, κυρωθεῖσαν ὡς εἴρηται, ἀντὶ νόμου ἔγγραφου ἐδέξατο, καὶ σημειώματι ἐστήριξεν (1), ὥστε τότε ἡ ἀγράφος συνήθεια παραβαίνεται τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος, ἤγουν αἰτιῶν προκειμένων εὐλόγων, ὅτε μὴ ἐβεβαιώθη διὰ δικαστικῆς διαγνώσεως· εἶδον γὰρ καὶ ἄγραφον συνήθειαν μὴ οὕτω κυρωθεῖσαν ἀθετηθεῖσαν. Συνήθειας γὰρ οὔσης τοὺς ἀπὸ ἱερέων λαϊκοὺς μονάσαντας, καὶ ὄντας πρότερον καταγεγραμμένους εἰς διακονίας ἱερέων, καὶ μετὰ τὸν μοναδικὸν (2) εἶον τῶ τῶν διακονιῶν συγκαταλέγεσθαι σώματι (3) καὶ μετὰ λαϊκῶν ἱερέων συναναστρέφεσθαι, ὁ παναγιώτατος ἡμῶν δεσπότης κύριος Μιχαὴλ τὴν μακρὰν ταύτην συνήθειαν ὡς οὐδὲν ἐλογίσατο, καὶ διώριστο ἀπὸ μόνον λαϊκῶν ἱερέων τὰς διακονίας συνίστασθαι, καὶ τοὺς μοναχοὺς παρὰ ταῖς οἰκείαις προσεδρεύειν μοναῖς, συνήθειας οὔσης τοῖς Ἰουδαίοις δικάζεσθαι παρὰ μόνῳ τῷ στρατηγῷ τοῦ στενοῦ, ὁ κραταῖος καὶ ἅγιος ἡμῶν (4) βασιλεὺς διώριστο παρὰ παντὸς δικαστηρίου κατὰ νόμους τούτους δικάζεσθαι· καὶ ἡ συνήθεια ἐλογίσθη ὡσεὶ οὐδὲν μὴ στηριχθεῖσα νομίμως.

[Σημειῶσαι τὴν παραῦσαν ἐρμηνείαν χάριν ἀγράφου συνήθειας ὡς αναγκαιοτάτην διαφόρων νόμων περὶ μακρᾶς συνήθειας νομοθετούντων, καὶ ἐναντιουμένων ἀλλήλοις, ὡς τῶν μὲν λεγόντων τὴν μακρὰν συνήθειαν ἐν δικαστηρίῳ στηριχθεῖσαν ἄκυρον εἶναι ὅτε νομίμη ἐναντιοῦται ἔγγραφῳ, τῶν δὲ παρακελευομένων τὰύτην κρατεῖν καὶ ἐγγραφῷ ἐναντιοῦται. Τὸ παρὸν σ'. θέμα τοῦ μή. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λύει τὴν ἐναντιοφάνειαν· φησὶ γὰρ τὴν θέσιν τοῦ νόμου ἀγραφον εἶναι καὶ ἔγγραφον, ὡσαύτως καὶ τὴν ἀναίρεσιν, καὶ τὴν μὲν θέσιν διὰ τῆς ὑπὸ ἀγράφου συνήθειας ἀχρησίας ὡς ἐπιβαρῆ τοῖς ὑπηκόοις ἀναίρεσθαι διὰ τὸ φιλάνθρωπον· τὴν δὲ ἀναίρεσιν διὰ συνήθειας ἤτοι ἀγράφου νόμου μὴ ἀπρακτεῖν, διὰ τὸ ἐναντιοῦσθαι φιλάνθρωπῳ νόμῳ· οὕτω λύσον τὴν ἐναντιοφάνειαν, ἀκολουθῶν τῷ διαλεχθέντι κεφαλαίῳ, τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Στε-

(1) Ἡ λέξις συχναζούσαν οὐχ εἰρηται ἐν X. Τρ. — (2) τοῦ κώδικος, B. 'I. τῶν διατάξεων E. — (3) Ἄλλως, ἀγραφος. — (4) X. Τρ. — ἀγραφος E. B. 'I. — (5) Θεοσεφής X. Τρ.

(1) ἀπεστάρει X. Τρ. — (2) X. Τρ. μονάδα Eρβ. B. 'I. — (3) σώματι πειρωμένους, καὶ μετὰ λαϊκῶν X. Τρ. — (4) ἀθέλητος βασιλεὺς X. Τρ.

φάνου, καὶ τῷ νόμῳ τῷ λέγοντι, πρὸς τὸ φιλανθρωπότερον τοὺς νόμους ἐρμηνεύεσθαι. Περὶ ἐκείνης μέντοι τῆς συνηθείας ἐκλαβοῦ (8) ταῦτα τῆς ἐν δικαστηρίῳ στηριχθείσης.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ὅτι οὐχ ὑφ' ἐνὸς ἐπισκόπου ἀλλ' ὑπὸ τῆς κοινότητος οἱ κανόνες ἐκτίθενται. Βασιλείου κανὼν περὶ τὸ τέλος μζ'. Γρηγορίου Νύσσης περὶ τὰ μέσα κανὼν στ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Πατριαρχῶν, καὶ μητροπολιτῶν, καὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ λεγομένων πριμάτων (9). Ἀποστόλων κανὼν λδ'. Συνόδου Νικαίας δ'. στ'. ζ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν θ'. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β'. γ'. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν ή. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν θ'. ιζ'. κή. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ'. δ'. ε'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιζ'. λθ'. Συνόδου στ'. κανὼν λστ'. λθ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Περὶ τῆς τάξεως τῶν Πατριαρχῶν, καὶ τῶν παρ' αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ὑπὲρ τῆς αὐτῶν χειροτονίας δεδομένων· καὶ ὅτι πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν κεφαλὴ ἐστὶν ἡ Κωνσταντινούπολις, ἀνάγνωθι βιβλίον α. τοῦ κώδικος τίτ. α. διατ. ζ'. τίτ. β'. διατ. στ'. καὶ κ'. καὶ κδ'. καὶ τίτ. α. τῶν νεαρῶν διατ. β'. καὶ τίτ. β'. διατ. γ'. ἢ δὲ ιστ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου φησὶν, ὅτι ὁ (2) Κωνσταντινουπόλεως ἔχει τῶν ἄλλων προεδρίαν. Καὶ ἡ ή. διατ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν καὶ ἡ γ'. τοῦ β'. τίτ. ποιῶσι τὸν πρῶτος Ἰουστινιανῆς ἀρχιεπίσκοπον, καὶ ὅτι μείζων ἐστὶ μητροπολίτου, καὶ ὅτι ὑπὸ τῆς συνόδου αὐτοῦ χειροτονεῖται, καὶ ποίας ἐπαρχίας ἔχει.

Σχόλιον.

Ἡ ζ'. διατ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ σ'. διατ. τοῦ β'. τίτλου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐστὶ κεφ. σ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶν οὕτω· Δεῖ τοὺς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ περὶ κανονικοῦ τινος ζήτησιν ποιουμένους ἀναφέρειν τοῦτο ἐπὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ παρ' αὐτοῦ τῆ ἱερατικῆ συνόδῳ καὶ ἀγία κρίσει καὶ θεῷ νόμῳ διακρίνεσθαι. Ἡ δὲ κ'. καὶ κδ'. διατ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ μὲν τοι β'. διατ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανείας ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. θ'. οὕτως ἔχοντι· Πρὸ δὲ πάντων ἐκεῖνο θεσπίζομεν φυλαχθῆναι, ἵνα μηδεὶς διὰ δόσεως χρυσοῦ ἢ ἄλλων πραγμάτων ἐπίσκοπος χειροτονηθῆ. Εἰ δέ τι τοιοῦτον ἀμαρτηθεῖη, αὐτοὶ ἐκυτοῦς οἱ δίδόντες, καὶ οἱ λαμβάνοντες, καὶ οἱ μέσοι αὐτῶν κατὰ τὰς θείας γραφὰς καὶ τοὺς θείους κανόνας κατακρίσει ὑποβάλλουσι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ δίδους καὶ ὁ λαμβάνων καὶ ὁ μέσος γενόμενος τῆς ἱερωσύνης, ἢ τῆς τοῦ κλήρου τιμῆς ἀποκινείσθω. Τὸ δὲ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας δοθὲν, τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκεῖνη ἐκδικείσθω ἢς ἐβουλήθη τὴν ἱερωσύνην ἀνήτασθαι. Εἰ δὲ καὶ κοσμικὸς εἴη ὁ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας ἀντιλαμβάνων, ἢ μέσος τῷ πράγματι γινόμενος, τὰ δοθέντα πράγματα ἐν διπλῷ αὐτὸν ἀπαιτεῖσθαι κελεύομεν, τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκδικηθησόμενα. Οὐ μόνον δὲ τὰ κατὰ τοῦτον δεδομένα τὸν τρόπον ἐκδικεῖσθαι προσάττομεν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἀσφάλειαν ὑπὲρ τούτου καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ἐκτεθεῖσαν, καὶ τὴν τῶν ἐνεχύριων ἢ τὴν τοῦ ἐγγυητοῦ ἐνοχὴν καὶ πᾶσαν ἄλλην οἰανδῆποντε ἀγωγὴν ἀργεῖν θεσπίζομεν. Καὶ πρὸς τούτοις, ὁ τὴν ὑπόσχεσιν λαμβάνων μὴ μόνον τὴν ὁμολογίαν ἀποδιδότω, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τοσοῦτον ὅσον ἡ ὁμολογία περιέχει ἀπαιτεῖσθαι ὄφειλον τῇ ἐκκλησίᾳ δοθῆναι. Εἴ τις μὲν τοι ἐκ τῶν ἐπισκόπων εἴτε πρὸ τῆς ἰδίας χειροτονίας, ἢ μετὰ τὴν χειροτονίαν βουληθῆ τὰ ἴδια πράγματα, ἢ μέρος ἐξ αὐτῶν προσαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢς τὴν ἱερωσύνην λαμβάνει, οὐ μόνον οὐ κωλύομεν, καὶ πάσης καταδίκης καὶ ποι-

(8) ἐκ κλεῦ Β. — (9) πριμάτων Χ. Τρ. — (2) ἡ Χ. Τρ.

νῆς τοῦ παρόντος νόμου(1) ἐλεύθερον εἶναι θεσπίζομεν, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπαίνου ἄξιον κρίνομεν, ἐπειδὴ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀγορὰ (2) ἀλλὰ προσφορά. Ἡ ις'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ ἡ. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ια'. οὕσα Ἰουστινιάνειος νεαρά. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλ. ε. τῶν βασιλ. τίτ. γ'. κεφ. α. Θέματι β'. οὕτως ἔχουσα· Καὶ διὰ τοῦτο θεσπίζομεν κατὰ τοὺς αὐτῶν ὅρους τὸν ἀγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Πάπαν πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων, τὸν δὲ μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως τῆς Νέας Ῥώμης δευτέραν τάξιν ἐπέχειν, μετὰ τὸν ἀγιώτατον ἀποστολικὸν Ὁρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τῶν δὲ ἄλλων πάντων προτιμᾶσθαι. Τὸν δὲ κατὰ καιροὺς μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἔχειν ἀεὶ ὑπὸ τὴν οἰκείαν δικαιοδοσίαν τοὺς ἐπισκόπους τῶν ἐπαρχιῶν Δακίας Μεδιτερράνιας, καὶ Δακίας Ῥιπενσίας, Πραιβιλέας, καὶ Δαρδανίας, καὶ Μυσίας τῆς ἀνωτέρας, καὶ παρ' αὐτοῦ τούτους χειροτονεῖσθαι, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐπαρχίαις τὸν τάπον ἐπέχειν αὐτὸν τοῦ ἀποστολικοῦ Ῥώμης Ὁρόνου, κατὰ τὰ ὀρισθέντα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πάπα Βιγιλίου (3). Καὶ τὸν ὅμοιον τρόπον τὸ δίκαιον τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅπερ τῷ ἐπισκόπῳ Ἰουστινιανῆς Καρχηδόνος τῆς Ἀφρικῆς διοικήσεως δεδώκαμεν, ἐξ οὗ περ ὁ θεὸς τὰύτην ἡμῖν ἀπεκατέστησε, φυλάττεσθαι κελεύομεν.

[Σημειῶσαι(4) ἀπὸ τῆς παρουσίας Ἰουστινιανείου νεαρᾶς τὰ πρόνομα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, οὗτος γάρ ἐστιν ἀρχιεπίσκοπος τῆς α. Ἰουστινιανῆς τῆς πατρίδος τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ. Καὶ ἡ μὲν Βουλγαρία διὰ τοῦτο καλεῖται Ἰουστινιανῆ, διὰ τὸ τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀποκαταστήσαι τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων τὴν τοιαύτην χώραν. Διὰ γὰρ τοῦτο μέμνηται τὸ παρὸν κεφάλαιον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τῶν πριβάτων τῆς ἐν τῇ Ἀφρικῇ Καρχηδόνος, δηλονότι τῶν προνομίων αὐτῆς. Πρίβα-

(1) X. Tr. Αἱ δὲ ἐκδ. Γ. Ε. Β. θεσπίζομεν τοῦ παρόντος νόμου.—(2) ἀγορασία X. Tr. — (3) X. Tr. καὶ Ε. — Οἱ δὲ Γ. καὶ Β. Βασιλείου. — (4) Ἡ Σ. αὕτη σφαλερὰ ὡς στηριζομένη εἰς τὴν ἐσφαλμένην γραφὴν πριβάτων ἀντὶ πριμάτων Β.

τον γὰρ λέγεται κατὰ Λατίνους τὸ εἰδικόν, καὶ ἀνάγνωθι τὸ τέλος τοῦ σχολίου τοῦ παρόντος κεφ. μέρος ὃν τῆς ρλά. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, καὶ διοριζόμενον ἔχειν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Καρχηδόνος τὰ πρόνομα τοῦ ἀποστολικοῦ Ὁρόνου.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τοῦ τίνας καὶ ποῦ χειροτονοῦσιν ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, καὶ ἐὰν ὁ χειροτονηθεὶς διὰ λιβέλλου παραιτεῖται τὴν ἐπισκοπὴν. Ἀποστόλων κανὼν α. β'. λέ. Συνόδου Νικαίας κανὼν δ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιγ'. ιθ'. κβ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ε. ιβ'. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν ἡ. καὶ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ σύνοδον. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν στ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κή. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιγ'. ιή. μθ'. νστ'. Συνόδου στ'. κανὼν λγ'. λζ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν β'. Συνόδου α. καὶ β'. συγκροτηθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, κανὼν ιστ'. Βασιλείου ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς χωρεπισκόπους. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς, κανὼν α. γ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῆς, κανὼν α. γ'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν στ'.

Κεῖμενον.

Βιβλίον α. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. ιβ'. λ'. μβ'. μζ'. νβ'. καὶ τίτ. α. τῶν νεαρῶν διάτ. α. β'. καὶ ιζ'.

Σχόλιον.

Ἡ ιβ'. διάτ. καὶ ἡ λ'. μβ'. μζ'. καὶ νβ'. τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ δὲ α. τίτ. τῶν νεαρῶν, καὶ ἡ αὐτοῦ α. καὶ β'. καὶ ιζ'. διατάξεις ἐτέθησαν εἰς νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ε'. ρκγ'. καὶ ρλζ'. πλὴν ἡ μὲν ε'. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· ἡ δὲ ρκγ'. ἐστὶ κεφάλαιον θ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου, ὅπερ καὶ ἐτέθη παρ' ἡμῶν

εἰς κεφάλαιον ε. τοῦ παρόντος τίτ. καὶ ζήτει αὐτό. Ἡ δὲ ρλζ' νεαρὰ ἐστὶ κεφ. ή. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου, ὅπερ κατετέθη(1) εἰς σχόλιον τοῦ ή. κεφ. τοῦ παρόντος τίτλου περὶ τὸ τέλος, καὶ ζήτει τοῦτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆν τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὴν τῶν ἱερέων ἐπιλογὴν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιγ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῆς γενομένης ἀντιλογίας ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιθ'. Συνόδου Καραγάγνης κανὼν μθ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Τίτλος α. τῶν νεαρῶν διάτ. α. β'. ιζ'. ἐν οἷς καὶ περὶ ἀντιλογίας χειροτονίας κληρικῶν, καὶ ἡγουμένων. Ἡ μὲν γὰρ πρώτη διάταξις τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν παρακελεύεται τὰς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τῆς ἐκκλησίας γίνεσθαι, πρὸς τὸ ἄδειαν ἔχειν πάντα τὸν βουλόμενον ἀντιλέγειν· καὶ εἶγε πρὸ τῆς χειροτονίας γένηται ἢ ἀντίρρησις, μὴ πρότερον χειροτονεῖσθαι, πρὶν ἂν ἡ ἐξέτασις γένηται, καὶ φανῇ πανταχόθεν ἀνεύθυνος· εἰ δὲ πρὸ τῆς ἐξετάσεως χειροτονηθεῖ, τῆς ἱερατείας (2) ἐκπεσεῖται σὺν τῷ χειροτονήσαντι. Εἰ μὲν τοι ὁ πρὸ τῆς χειροτονίας ἀντειπὼν συκοφάντης φανείη, ἢ μὴ ἐπεξέλθῃ, χωριζέσθω διηνεκῶς τῆς ἁγίας κοινωνίας παρὰ τοῦ τὴν χειροτονίαν ποιούντος, ἢ δὲ χειροτονία γινέσθω. Ἡ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι ἐν ἢ ἀντίρρησις ἐπὶ αἰτία γένηται ἐμποδί-

σαι τῇ χειροτονίᾳ δυναμένη κατὰ τοὺς νόμους ἢ τοὺς κανόνας, καὶ ὅτι παρόντος ἑκατέρου μέρους ἡ ἐξέτασις γίνεται, ἢ τοῦ κατηγοροῦ ὑπερτιθεμένου ἐπὶ τρεῖς μῆνας πληρῶσαι τὴν κατηγορίαν, καὶ ὅτι μὴ δεικνὺς ὁ κατήγορος ἢ ἀποφεύγων ἐκβάλλεται τῆς ἐπαρχίας ἢ ἐνοικεῖ. Γενομένης δὲ τῆς χειροτονίας πρὸ τῆς ἐξετάσεως, ὁ μὲν χειροτονηθεὶς ἐξωθεῖται, ὁ δὲ χειροτονήσας ἐπὶ ἐνιαυτὸν κωλύεται τῆς ἁγίας (2) λειτουργίας, καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ προσκυροῦται τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ. Ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις θέλει τὰ αὐτὰ κρατεῖν καὶ ἐπὶ ταῖς χειροτονίαις τῶν κληρικῶν. Ἡ δὲ ιζ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου φησὶν, ὅτι τινὸς κατηγοροῦντος ἐφ' οἷα δῆποτε αἰτία τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι, γινέσθω πρότερον ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγοροῦ ἐπεξιόντος· εἰ δὲ ἀπολειφθῇ ἢ ἀναβάλληται, ποιείτω τὴν ζήτησιν εἴσω τριῶν μηνῶν ὁ μέλλων χειροτονεῖν, καὶ ἐὰν ἀνεύθυνος φανῇ, παρόντος ἢ ἀπολειφθέντος τοῦ κατηγοροῦ χειροτονεῖσθαι· καὶ ὁ κατήγορος, εἰ μὲν κληρικὸς ἐστίν, ἐκβάλλεται τοῦ βαθμοῦ εἰ δὲ λαϊκὸς, σωφρονίζεται. Τῆς δὲ χειροτονίας γενομένης πρὸ ἐξετάσεως, τῆς ἱερωσύνης ὁ χειροτονήσας καὶ ὁ χειροτονηθεὶς ἐκβάλλονται. Λέγει δὲ τὰ αὐτὰ κρατεῖν καὶ ἐπὶ χειροτονίᾳ κληρικῶν, καὶ ἐπισκόπων, καὶ ἡγουμένων.

Σχόλιον.

Ἡ α. διάτ. τοῦ α. τίτλ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάν. ς'. ἥτις οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ιζ'. διάτ. ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάν. ρκγ' (3) κειμένη ἐν βιβλ. γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. 1. οὕτως ἔχοντι· εἰ δὲ τις κατηγορίαν ποιήσῃ κατὰ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἢ ἄλλου κληρικοῦ, καὶ ἡγουμένου, ἐφ' οἷα δῆποτε αἰτία, ἀναβαλλέσθω

(1) κατεστρώθη X. Tr. — (2) X, Tr. — χειροτονίας B, Π, καὶ D.

(2) θείας X. Tr. — (3) ρλζ'. X, Tr. καὶ E.

ἢ τοιαύτη χειροτονία, καὶ γινέσθω πρότερον ἐξέτασις τῆς κατηγορίας παρόντος τοῦ κατηγόρου καὶ ἐπεξιόντος τοῖς παρ' αὐτοῦ προσαγγελλοῦσι. Εἰ δὲ ἀπολυμπάνοιτο, ἢ ἀναβάλλοιτο ὁ κατήγορος, καὶ οὕτως ὁ τὴν χειροτονίαν μέλλων ποιεῖν ζήτησιν ἀκριβεστάτην ποιέσθω μηνῶν εἰς τριῶν, καὶ εἰ μὲν ὑπεύθυνον εὖρη τὸν τὴν κατηγορίαν ὑπομείναντα, εἴτε κατὰ τοὺς θεῖους κανόνας, εἴτε κατὰ τοὺς ἡμετέρους νόμους, κωλέσθω ἢ χειροτονία. Εἰ δὲ ἀνεύθυνος φανείη, εἴτε παρόντος τοῦ κατηγόρου ἢ καὶ ἀπόντος, γινέσθω ἢ χειροτονία. Ὁ δὲ κατήγορος, εἴτε παρὼν μὴ ἀποδείξῃ, εἴτε ἀποφύγῃ, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, ἐξωθείσθω τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, τὸν προσήκοντα σωφρονισμὸν ὑπομενέτω. Εἰ δὲ τις πρὸ ἐξετάσεως τὸν κατηγορηθέντα χειροτονήσῃ, ὅτε χειροτονήσας, καὶ ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐκβαλλέσθω.

[Σημείωσαι τὴν παροῦσαν νεαρὰν διηνεκεῖ ἀφορισμῶ καθυποβάλλουσαν τὸν συκοφαντικῆ ψυχῆ κωλύσαντα τὴν τοῦ ἐπισκόπου χειροτονίαν· ὅπερ ἐστὶ καινὸν καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀνηρέθη. Ἔτι σημείωσαι, ὅτι οὔτε ἡ ἕκτη νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἢ διηνεκεῖ ἀφορισμῶ τὸν κατήγορον καθυποβάλλουσα, οὔτε τὸ ἕβδομ' ἀφορισμῶ κεφάλαιον διοριζόμενον ἐκβάλλεσθαι τῆς ἐπαρχίας ἢ ἐναικεῖ τὸν κατήγορον, ἐδέχθησαν εἰς τὰ βασιλικά· ἀλλὰ τὸ φιλανθρωπώτερον κεφάλαιον τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, τὸ διοριζόμενον τὸν τοιοῦτον συκοφάντην λαϊκὸν μὲν ὄντα σωφρονίζεσθαι, κληρικὸν δὲ καθαιρεῖσθαι. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐντὸς μηνῶν τριῶν τέμνεσθαι τὴν κατὰ τοῦ χειροτονεῖσθαι ὀφείλοντος εἰσαγομένην κατηγορίαν, ἢ παρόντος τοῦ κατηγόρου ἢ καὶ ἀπόντος, εἰδικόν ἐστι διὰ τὸ χρήσιμον τῆς χειροτονίας. Νομίζω οὖν, ὅτι οἱ μεταγενέστεροι νόμοι οἱ διοριζόμενοι διὰ τριακονθημέρων ἐπιφωνημάτων μετακαλεῖσθαι τοὺς κατηγόρους, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ περὶ κατηγόρων νομοθετηθέντα οὐκ ἔχουσι χώραν ἐπὶ τοῦ παρόντος θέματος (1). Εἰ γὰρ δοθείη τοῦτο, σχολάσει τὸ γινέσθαι τὴν ἐξέτασιν ἐντὸς τριμηνιαίου καιροῦ. Ἢ μὲν τοὶ τῶν ἐγ-

γράφων δόσις ἀπαραίτητος (1) γενήσεται, τοῦ κατηγόρου δι' ὀλιγοήμερων μηνυμάτων ἐγγράφων μετακαλουμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ χρόνου οὗ ἐντὸς δεῖ τοὺς ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν κέ. Συνόδου στ'. κανὼν ιδ'.

Κείμενον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι, ἐὰν ὑπέρθωνται οἱ τῆς πόλεως ἐφ' ἕξ μηνῶν ψηφίσασθαι τὸν ἐπίσκοπον, ποιέτω τὴν χειροτονίαν ἣ ἰνὶ ἀρμόζει, κινδύνῳ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, τῶν ἄλλων πάντων παραφυλαττομένων.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρηγ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφάλαιον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἔσο δὲ εἰδῶς ὡς *τούτω* (2) τῷ νομίμῳ χρόμνος ὁ ἀγιώτατος ἡμῶν δεσπότης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύρ Μιχαὴλ ἐπεφωνήσατο τὸν μητροπολίτην ἐκεῖνον Ἀρμασίας κύρ Λεόντιον (3) ἐκ τρίτου, χάριν τοῦ (4) ψηφίσασθαι τὴν ἐπισκοπὴν τὴν Ἀμισὸν πρὸ χρόνου ἐνός ἡδὴ χηρεύσαν (5). Ἐλεγε γὰρ ὡς ἐπεὶ χρονιαῖος παρῆλθε καιρὸς, καὶ ἡ Ἀμισὸς οὐκ ἐψηφίσθη παρὰ τοῦ μητροπολίτου, ἀλλὰ καὶ τρία γεγονῆσαι πρὸς αὐτὸν ἐπιφωνήματα ἐξ ὀρισμοῦ τούτου, ὡς ἂν ψηφίσαιτο (6) τὴν ἐπισκοπὴν, ἡ δὲ οὐκ ἐποίησε τοῦτο, καλῶς αὐτὸς κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ τοιούτου νόμου, ἵνα ψηφίσηται αὐτὴν, καὶ ποιήσῃ τὴν χειροτονίαν τοῦ ψηφισθησομένου· ὅτε καὶ τινῶν λεγόντων μὴ δεχθῆναι εἰς τὰ βασιλικά τὴν τοιαύτην τῆς νεαρᾶς διάταξιν (7), κἀντεῦθεν ἀπρακτον εἶναι, αὐτὸς ἐπέμενε λέγων, μὴ δίκαιον εἶναι κεραιάν ἀθετηθῆναι ἐκ τῶν ἐν τῷ νομοκάνονι γεγραμμένων, τῷ ὡς θεογρά-

(1) Θεσπίματος Β, ἐν περισελίδῳ.

(1) ἀπαραίτητος X. Τρ. — (2) X. Τρ. — ὡς τῷ νομίμῳ Β. — (3) X. Τρ. — Κύριον Λέοντα 'Ε. 'Ι. Β. — (4) X. Τρ. — τοῦ μὴ ψηφίσασθαι 'Ε. 'Ι. Β. — (5) χηρεύσαν X. Τρ. — (6) X. Τρ. ψηφίσηται, Β. — (7) διάταξιν X. Τρ.

φους πλάκας παρὰ τῆ ἐκκλησίας λογιζομένῳ· ἀλλ' ὕστερον μαθὼν ἐκ τε τῶν βασιλικῶν χειλέων, καὶ ἐκ τῶν προκρίτων τῆς συγκλήτου βουλῆς, ὅπερ καὶ πρότερον ἤκουεν, εἰς τὴν τοῦ παρόντος πονήματος ἐπέσπευσε συγγραφὴν, καθὼς καὶ ἐν τῷ προοίμῳ παραδηλώσαμεν· τῆς γοῦν τοιαύτης νεαρᾶς μὴ ἐνεργούσης κρατεῖ ὁ κέ. κανὼν τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου(1). Ὁ χάριν τῆς χειροτονίας τοῦ ἐπισκόπου τῷ παρόντι κανόνι περιεχόμενος χρόνος διττῶς ἐρμηνεύεται. Ὁ μὲν γὰρ κέ. κανὼν τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου διαρρίζεται ἐντὸς τριῶν μηνῶν εἰς τὰς χηρευούσας ἐκκλησίας ἐπισκόπους ἐπικηρύττεσθαι· ὁ δὲ ἰδ'. κανὼν τῆς ς'. συνόδου περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἡλικίας τοῦ ἐπισκόπου διδάσκει· ἡ δὲ παράβασις ἐκείνου μὲν ἐκκλησιαστικῶ καθυποβάλλει ἐπιτιμίῳ, τούτου δὲ καθαιρέσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι τινα ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ χριστιανοὺς ὀρθοδόξους ποιῆσαι. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λστ'.

Κεῖμενον.

Καὶ ἡ ιη. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβλίου καὶ ἡ ι. τοῦ ια. τίτ. τιμωρεῖται τοὺς Σαμαρείτας καὶ Ἑλληνας βαπτισομένους, καὶ μὴ προσάγοντας γαμετὰς αὐτῶν καὶ παῖδας τοὺς ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι.

Σχόλιον.

Ἡ ιη. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ ι. τοῦ ια. τίτλου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου. Ἐρωτήσῃ τις ὡς τοῦ λς'. κανόνος τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου διοριζομένου, μὴ κληροῦσθαι τινα, εἰ μὴ ποιῆσει χριστιανοὺς πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, πῶς αἱ παροῦσαι διατάξεις αἱ λέγουσαι τοὺς ἐξ Ἑλλήνων γεγονότας πιστοὺς τιμωρεῖσθαι εἰ μὴ προσάγουσι τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι γαμετὰς αὐτῶν, καὶ παῖ-

(1) Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ σχολίου μέχρι τέλους αὐτοῦ οὐκ εὑρηται ἐν X. Τρ.

δας, καὶ πάντας τοὺς ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν, οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ, σύνδρομοι (1) οὔσαι κατὰ ταῦτα τῷ κανόνι. Λύσις. Λεῖ μὲν διατάξεις οὐ παρελήφθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ διὰ τὴν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου(2) παραγγελίαν τὴν διοριζομένην μὴ λύεσθαι τὸ τῶν ἀπίστων συνοικέσιον(3), ἐὰν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν πιστὸς γένηται. Τί γὰρ, φησὶν, οἶδας ἐὰν ὁ πιστὸς μεταγάγη πρὸς τὴν πίστιν τὴν ἀπίστον σύζυγον αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐναντίον; Ὁ δὲ κανὼν οὐ θέλει συνοικεῖν "τὸν"(4) μηδέποτε γεγονότα ἄπιστον, ἀλλ' ὀρθοδόξουντα μετ' ἀπίστου· πολλῶ δὲ πλέον μετὰ κλήρωσιν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ παραχωρεῖ αὐτὸν κληρωθῆναι. Καὶ ἕτεροι δὲ κανόνες οὐ παραχωροῦσι τῷ πιστῷ συναφθῆναι μετὰ ἀπίστου. Διαφορὰ γοῦν ἐστὶν ἀπίστου εἰς τὴν πίστιν ἐπιστρέψαντος, καὶ τοῦ ἐκ γενετῆς ὄντος πιστοῦ· ὁ μὲν γὰρ συγγνώμης ἀξιοῦται μὴ ἐκβάλλων τοὺς προσγεγεῖς αὐτῷ ἀπίστους, μεταστρέψαι κἀκείνους ἐλπίζόμενος εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν· ὁ δὲ τιμωρεῖται ὡς μετ' ἀπίστων συγκοινωνῶν, καὶ οὐ παραχωρεῖται κληροῦσθαι. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν οδ'. κανὼνα τῆς ἐν τῷ Ἰρούλλῳ συνόδου οὕτω διαιροῦντα τοὺς πιστοὺς, καὶ πρὸς τῷ τέλει ταῦτα διεξιόντα· ἡγίασται γὰρ ὁ ἄπιστος, ἀνὴρ ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ ἄπιστος γυνὴ ἐν τῷ ἀνδρὶ. Ἀνάγνωθι καὶ ἀπὸ τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου τὸ περὶ τούτου πρόσφορον χωρίον λέγον· Ἀδελφοὶ εἴ τις ἀδελφὴν γυναῖκα ἔχη ἄπιστον, καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ εἰπέ ἀπὸ πάντων καλῶς ἱερωσύνης ἀξιοῦσθαι "τὸν"(5) βαπτισθέντα καὶ ἀγιάζοντα ἄλλους, καὶ πρὸ τοῦ βαπτίσαι τοὺς σὺν αὐτῷ οἰκοῦντας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ι. Συνόδου α. καὶ β'. συγκροτηθείσης ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιζ'.

Κεῖμενον.

Ἡ β'. διάταξις τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν οὐ συγχωρεῖ

(1) X. Τρ. — σύνδρομοι 'E. V. B. — (2) X. Τρ. — (3) X. Τρ. — συνοικέσιον 'E. V. B. — (4) X. Τρ. — οὐ μηδέποτε 'E. B. — (5) X. Τρ. — τὸ τὸν ἐλλείπει ἐν 'E. B.

ἀπὸ λαϊκῶν εὐθέως ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, ἀλλὰ πρό-
τερον κληρικὸν γίνεσθαι, καὶ μένειν ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὰς
γραφὰς διδασκόμενον καὶ τοὺς κανόνας. Ἡ δὲ α'. διάταξις
τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου οὐ βούλεται αὐτὸν οὐχ ἤτ-
τον ἕξ μηνῶν προκληρωθῆναι ἢ προμονάσαι(1).

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστίν, ὡς ἀνωτέ-
ρω εἴρηται, νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ργ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κε-
φάλαιον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Καὶ ἡ α'. διάταξις τοῦ
α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ς'. καὶ οὐδὲ αὐ-
τῇ, περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων διαλαμβά-
νουσα, κατεστρώθη εἰς τὰ βασιλικά. Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν
γινομένων ἐπισκόπων πολλὰ ἐν διαφόροις Ἰουστινιανέοις νεαραῖς
ἐγράφησαν· ἠπράκτησαν δὲ πάντα ὡς μὴ συντεθέντα εἰς τὰ
βασιλικά (2). Πρόσχευς τοίνυν χάριν τούτου μόνον τῷ ιζ'. κα-
νόνι τῆς ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συγκροτηθείσης α'.
καὶ β'. συνόδου ἐκεῖσε δὲ πάντως εἰρήσεται ὅπως τὰ τοῦ
κανόνος ἐκλαμβάνονται, καὶ ἀπὸ τῶν νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ
τοῦ βασιλέως τί κρατεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Πῶς ὁ ἐθνικός, ἢ ὁ ἐν νόσῳ, ἢ ὁ νεωστὶ βαπτισθείς, καὶ
ὁ ἐκ φαύλης διαγωγῆς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος ἢ κλη-
ρικός. Κανὼν Ἀποστόλων π'. Συνόδου Νικαίας κανὼν β'.
Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιβ'. Συνόδου Λαοδικείας
κανὼν γ'.

(1) Τὸ καίμενον τοῦτο ἐλλείπει ἐν Ε' καὶ Ι. ὁ δὲ Β. προσέθετο αὐτὸ ἐν τῷ τέλει
τοῦ Νομοκάνονος, ἐδηγηθεὶς ἐκ τοῦ Χειρογράφου τοῦ Καρδινάλιου Ἰουλίου τοῦ Μα-
ζαρηνοῦ, ἔπερ ἦν προδήλως πληρέστερον τῶν Χ. ἐφ' ὧν ἐγένετο προσηγουμένως
ἡ ἐκδοσις. Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον Χ. Ἦρ. πληρέστερον καὶ τοῦ Μαζαρηνοῦ Χ. περιέ-
χει ἐν εἰσαίῳ τόπῳ τὸ διαληφθὲν καίμενον, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα χωρία ἐντελέ-
στερον ἐν αὐτῷ γρηγορήματα εἶδομεν.

(2) Ὡς περ ἄλλη οἰαδὴποτε Ἰουστινιανῆ νεαρὰ περὶ τούτου διαλεγομένη, ὅλη
αὕτη ἡ φράσις οὐχ εὑρηται ἐν Χ. Ἦρ. Ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς ὑπάρχει ἡ ἐν τῇ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Πῶς ὁ σχολάζων ἐπίσκοπος γίνεται εἰς σχολάζου-
σαν ἐπισκοπήν. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Πότε γίνεται ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς εὐνοῦχος, ἢ ἄλ-
λως ἐμπαθῆς τὸ σῶμα. Ἀποστόλων κανὼν κβ'. οζ'.
οή. Συνόδου Νικαίας κανὼν α'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ὁ πολιτικός νόμος τοὺς ἑαυτοὺς ἢ ἑτέρους εὐνου-
χίζοντας διαφόρως τιμωρεῖται, ποτὲ μὲν κεφαλικῶς, ποτὲ
δὲ δημεύσει καὶ ἐξορία, ποτὲ δὲ ταυτοπαθεία. Καθόλου* γὰρ*
(1) ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν *οὐδένα* (2) συγχωρεῖ εὐνουχίζε-
σθαι, ἀλλὰ παρὰ βαρβάρους καὶ (3) μόνους βαρβάρους. Εἰ
δὲ τις παρ' ἡμῶν εὐνουχισθῆ, ἐλευθεροῦται εἴπερ ἦν δοῦλος,
κἂν διὰ νόσον εὐνουχισθῆ, ὡς βιβ. δ'. τοῦ κώδ. τίτ. μβ'. διατ.
α. β'. καὶ βιβ. μή. τίτ. ἡ. διατ. γ'. δ'. ε. στ'. ιά. καὶ ἐν
τῇ περὶ τῶν εὐνουχίζόντων ρμβ'. νεαρῶν.

Σχόλιον.

Ἡ α. καὶ β' διατ. τοῦ ρβ'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώ-
δικος ἐτέθησαν ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ιθ'. τίτ. α. κεφ. πζ'.
ὁ καὶ ἔχει οὕτως. Ἡ διάταξις κελεύει ὥστε μηδένα Ῥωμαῖον εὐ-
νουχίζεσθαι, μηδὲ ἔξω τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἐδάφους, μηδὲ ἀγοράζειν μη-
δένα τὸν εὐνουχισθέντα Ῥωμαῖον, ἀλλὰ καὶ τὸν εὐνουχισάντα, καὶ
αὐτὸν *τὸν* (1) ἀγοράσαντα καὶ τὸν συμβολαιογράφον τὸν συγγρά-
ψαντα αὐτοῦ τὸ συμβόλαιον, καὶ τὸν τελώνην τὸν κομισά-
μενον τέλος τι ὑπὲρ τούτου τιμωρεῖσθαι· τὰ δὲ βάρβαρα ἀν-
δράποδα τὰ εὐνουχίζόμενα ἔξωθεν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἐδάφους,

σχολίῳ ἀποκατασταθεῖσα παροῦσα περίοδος ἀπὸ τοῦ » Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν
κτλ. ἧτις οὐχ εὑρηται ἐν Ε. Ι. καὶ Β.

(1) Χ. Ἦρ. — δὲ Ε. Ι. Β. — (2) Χ. Ἦρ. — οὐ συγχωρεῖ Ε. Β. — (3) Ὅ καὶ
ὅχ. εὑρηται ἐν Χ. Ἦρ. — (4) Χ. Ἦρ. — τὸν οὐχ εὑρηται ἐν Ε. καὶ Β.

ἐξέστω πᾶσι τοῖς ἐμπόροις καὶ ἀγοράζειν καὶ πιπράσκειν. Τοῦ δὲ μ.η. βιβ. τοῦ κώδικος ὁ ἡ. τίτ. κεῖται ἐν βιβ. ξ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. λθ'. τὰ δὲ κεφάλαια ταῦτα παρελείφθησαν, καὶ οὐκ ἐτέθησαν. Ἡ δὲ ρμθ'. (1) νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. νά. κεφ. δ'. ὃ καὶ ἔχει οὕτω· Θεσπίζομεν ἐν οἷω δὴποτε τόπω τῆς ἡμετέρας πολιτείας εὐνουχίζειν τολμῶντας ἢ τολμήσοντας οἰονδὴποτε πρόσωπον, εἰ μὲν ἄνδρες εἴεν οἱ τοῦτο τολμήσαντες, ἢ καὶ τολμῶντες, ταῦτά τοῦτο παθεῖν ὃ κεποιήκασι, καὶ εἰ περισιωθεῖεν, τὰ πράγματα αὐτῶν τῷ δημοσίῳ προσκυροῦσθαι, διὰ τοῦ κατὰ καιρὸν τῆν τῆς σῆς ἐνδοξότητος ἀνύοντος ἀρχῆν, καὶ κείνους ἐν Γύψῳ πέμπεσθαι, ὀφείλοντας τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνον ἐκεῖ εἶναι· εἰ δὲ γυναῖκες εἴεν αἱ τοῦτο ποιοῦσαι, καὶ ταύτας τιμωρεῖσθαι, καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν διὰ τοῦ κατὰ καιρὸν τῆν αὐτὴν ἀνύοντος ἀρχῆν τῷ δημοσίῳ προσκυροῦσθαι, καὶ εἰς ἐξορίαν πέμπεσθαι, ἵνα ἐξ ἧς ἐνόμισαν ἢ ἐνόησαν (2) ἀσεβείας κέρδος αὐταῖς περιποιεῖν, ἐξ αὐτῆς τιμωρίαν καὶ ἔκπτωσιν τῶν ἰδίων πραγμάτων ὑποστῶσι. Τοὺς μὲν τοὶ ἐπιτάξαντας, καὶ ἐπὶ τούτῳ πρόσωπα παραδεδωκότας, ἢ καὶ οἴκους, ἢ τόπον τινὰ ἐπὶ τούτῳ παρασχομένους εἴτε παρέχοντας, εἴτε ἄνδρες εἴεν, εἴτε γυναῖκες, τὰς αὐτάς κελεύομεν ὑποστῆναι τιμωρίας, ὡς συνίστορας γενομένους τῆς ἀδίκου ταύτης πράξεως. Αὐτοὺς δὲ τοὺς εὐνουχισθέντας ἐχρῆν μὲν ἀπὸ παλαιότερων χρόνων *ἐλευθέρους εἶναι*, (3) πλὴν κελεύομεν τοὺς ἀπὸ τῆς ἰ. ἐπινεμησίσεως (4) τοῦ νῦν ἐπελθόντος κύκλου εὐνουχισθέντας παρ' οὐτινοσοῦν ἐν τόποις τῆς ἡμετέρας πολιτείας ἐλευθέρους εἶναι, καὶ κατὰ μηδένα τρόπον ἢ οἰονδὴποτε εἶδος συναλλάγματος εἰς δουλείαν καθέλκεσθαι, μηδὲ συμβόλαιον ἐπ' αὐταῖς ἀγοραῖον, ἢ ἰδιόχειρον, καθ' οἰονδὴποτε τρόπον ἢ κατὰ περίνοιαν γινόμενον, ἢ γενησόμενον κρατεῖν, ἀλλὰ μηδὲ τὰς λεγομένας ἀνακρίσεις ἐπὶ τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι προσώποις ἢ γινόμενας κρατεῖν· ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς τοιούτοις (5) συναλλάγμασι τὸ λοιπὸν ὑπουργοῦντας,

τὰς ἀνωτέρω εἰρημένους κελεύομεν ὑποστῆναι ποινάς. Εἰ μὲν τοὶ διὰ πάθος συμβῆ δούλον εὐνουχισθῆναι, καὶ κείνον κελεύομεν τῆς ἐλευθερίας τυγχάνειν. Οἱ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὄντες ἐλεύθεροι πάθει ὡς εἰκὸς τοιούτῳ περιπίπτοντες ἑαυτῶν ἔχουσιν ἐξουσίαν, ἢν ἂν θέλωσι θεραπείαν ἑαυτοῖς προσάγειν. Τοὺς εὐνουχισθέντας τοίνυν (1) ἀπὸ τοῦ μνημονευθέντος χρόνου ἐν τῇ ἡμετέρῃ πολιτείᾳ παρ' οἰονδὴποτε προσώπῳ ὄντας κελεύομεν ἀναζητηθῆναι, καὶ ἐλευθέρους εἶναι, καὶ μηδέποτε εἰς δουλείαν τούτους καθέλκεσθαι. Εἰ μὲν τοὶ θαρρήσουσι τινες ἐξ αὐτῶν τῶν εὐνουχισθέντων τινὰς μετὰ τὸν παρόντα ἡμῶν ἐπισχεῖν νόμον, δίδομεν ἄδειαν καὶ τοῖς εὐνουχισθεῖσιν αὐταῖς, ὡς ἅπαξ ἐλευθερίας ἐκ τοῦ παρόντος ἡμῶν τυχοῦσι νόμου, ἐνταῦθα μὲν τῇ τε βασιλείᾳ προσιέναι, τῷ τε κατὰ καιρὸν ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ, καὶ τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἡμῶν ἀρχουσι παραγγέλλειν, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ταῖς κατὰ τύπον ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις καὶ τοῖς τούτων ἀρχουσιν, ἐφ' ᾧ προνοία πάντων τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων καὶ κινδύνῳ τῶν πειθομένων αὐτοῖς τάξεων, εἴτε ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἴτε ἐν ἑτέρῳ οἰονδὴποτε τόπῳ τῆς ἡμετέρας πολιτείας, τούτους ἐκδικεῖσθαι, καὶ φυλάττεσθαι τὴν ἐκ τοῦ παρόντος ἡμῶν νόμου δίδομένην αὐτοῖς ἐλευθερίαν· παριδεῖν γὰρ φόνους τοσοῦτους γινόμενους κατὰ πρόφασιν τῶν τοιαῦτα τολμῶντων ἐν τῇ ἡμετέρῃ πολιτείᾳ οὐδαμῶς ἀνεχόμεθα. Εἰ γὰρ βάρβαροι ἀκούσαντες τῶν ἡμετέρων περὶ τούτου παραγγελμάτων (2) ταῦτα ἐφύλαξαν, πῶς ἂν ἡμεῖς συγχωρήσωμεν μετὰ τοσαύτας τῶν πρὸ ἡμῶν βεβασιλευκότων νομοθεσίας τοιοῦτό τι ἀμαρτάνεσθαι, ἢ καὶ ἀνεκδίκητον ἐν τῇ ἡμετέρῃ πολιτείᾳ καταλιμπανέσθαι;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΙΕ'.

Περὶ τοῦ τὸν δαιμονιζόμενον μὴ κληροῦσθαι. Ἀποστόλων κανὼν οθ'. (3).

(1) τοίνυν αὐτοὺς X. T.—(2) παραγγελιῶν, νεαρὰ ρμθ'. — (3) ὁ ἰ. ἰ. καὶ B, κατὰ λάθος γράφουσιν οθ'.

(1) ὁ ἰ. καὶ T. κατὰ λάθος γράφουσιν ρμθ'. — (2) Ἡ νεαρὰ φέρει, ἢ νομιζουσι.—(3) Νεαρὰ ρμθ'. κεφ. θ'. — (4) τῆς duodecimae indictiois, νεαρὰ ρμθ'. — (5) X, T. τὸς τοιούτους ἰ. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ τοῦ μὴ πειθαρχοῦντος (1) τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, βουλομένῳ χειροτονεῖν αὐτὸν εἰς μείζονα βαθμόν. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λά. Βασιλείου κανὼν ι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ χειροτονηθέντος, καὶ μὴ δεχθέντος ὑπὸ τῆς παροικίας, ἢ μὴ καταδεξαμένου, ἢ μὴ δυνηθέντος (2) ἀπελθεῖν. Ἀποστόλων κανὼν λστ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιή. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιή. Συνόδου στ'. κανὼν ιζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸν τελευταῖον ἐπίσκοπον ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖν. Ἀποστόλων κανὼν οστ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τοῦ μὴ ἀπλῶς ἐν πόλει βραχεία, ἢ κόμη γίνεσθαι ἐπίσκοπον. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'. Συνόδου Χαρδικῆς κανὼν στ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο μητροπολίτας, ἢ ἐν μιᾷ πόλει δύο ἐπισκόπους, ἢ ἐν δυοῖ πόλεσιν ἐνα κληρικόν. Συνόδου Νικαίας κανὼν ή. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ι. ιβ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιε

Κεῖμενον.

Ὁ Ἐλενόποντος δύο ἔχει μητροπολίτας, ὡς ἡ κή. νεαρά· καὶ ἡ Παφλαγονία διαφόρους, ὡς ἡ κθ'. νεαρά· καὶ ἡ Φρυγία Καπατιανή, καὶ ἡ β'. Καππαδοκία. Οὔτε δὲ δύο πόλεων (1) δύναται τις εἶναι ἐπίσκοπος, ἐξήρηται ὁ Τομέως (2), αὐτὸς γὰρ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν Σκυθίας προνοεῖ καὶ ἡ Λεοντόπολις Ἰσαυρίας ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπόν (3) ἐστὶν Ἰσαυροπόλεως, ὡς βιβ. α. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διατ. λέ. οὔτε δὲ ἡγούμενος γίνεται δύο μοναστηρίων, ὡς διάτ. λθ'. τοῦ αὐτοῦ τίτλου (4).

Σχόλιον

Ἡ κή. νεαρά κεῖται εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ς'. τίτ. ιβ'. κεφ. α. ἣτις ἐνταῦθα οὐκ ἐτέθη παρ' ἡμῶν διὰ τὸ μεγάλως ἀλλοιωθῆναι τὴν τῶν ἐν ταύτῃ δηλουμένων χωρῶν κατάστασιν ὑπὸ τῶν ἀθέων βαρβάρων, καὶ διὰ τοῦτο ἀπρακτῆσαι (5) τὰ τῆς νεαρᾶς. Καὶ ἡ κθ'. νεαρά ἐγράφη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ς'. τίτ. ιγ'. κεφ. α. ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἐτέθη διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ἡ μὲν τοι (6) λέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφάλαιον γ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τοῦ γ'. βιβ. τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον. Τὴν ἀφαιρούμενον πόλεως οἷας δῆποτέ τις πάλαι οὔσης, ἢ νῦν πολισθείσης, τὸ τῆς ἰδικῆς ἐπισκοπῆς δίκαιον ἢ ἕτερον προνόμιον, κἂν ἀπὸ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς, ἀτιμοῖ καὶ δημεύει ἢ διάταξις, ἀκυροῦσα καὶ τὴν ἐγχείρησιν ὑπεξαιρεῖ δὲ τὰς ἐν Σκυθίᾳ ἐπαρχίας, καὶ Λεοντόπολιν τῆς Ἰσαυρίας. Ἡ δὲ λθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Σημείωσαι. Τῷ ἐνταῦθα καταστρωθέντι νόμῳ, ἡγουν τῷ γ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου μὴ προσχῆς ἀνηρέθη γὰρ ὑπὸ τοῦ ιζ'. κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου καὶ τοῦ λή. κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ καὶ ἀνάγνωθι τὸν τοιοῦτον λή. κανόνα καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ.

(1) X. T. — Ἡ οὐκ εἰς δύο πόλεις Ε. 'I. B. — (2) Ἡ Τομέων Σκυθίας πόλις Δ. 35 Κώδ. 1. 3. — (3) X. T. — ὑπὸ τὴν ἐπισκοπὴν Ε. 'I. B.

(5) X. T. — καὶ τὰ τῆς νεαρᾶς Ε. 'I. B. — (6) Ἡ λέ. διάτ. Ε. 'I. B.

(1) Περὶ τοῦ μὴ πειθαρχοῦντι Ε. 'I. καὶ B. — (2) Ἡ μὴ δυναμένου Ε. 'I. B.

κατεστρώθησαν γὰρ ἐν αὐτῇ σημειώματα (1) βασιλικῶν ῥήματι διαλαμβάνοντα πῶς τοῖς βασιλεῦσιν ἐφεῖται ἐκκλησιαστικὰ μετασκευάζειν δίκαια καὶ προνόμια. Σημειῶσαι. Ἡ λθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος ἡ διοριζομένη μὴ γίνεσθαι τινα *ἡγούμενον* (2) δύο μοναστηρίων μὴ ὀφείλουσα ἐνεργεῖν, διὰ τὸ μὴ τεθῆναι εἰς τὰ βασιλικὰ, ἐνεργεῖ ἀκολούθως τῷ ιε. κανόνι τῆς ζ'. συνόδου, τῷ διοριζομένῳ μὴ γίνεσθαι τινα κληρικὸν εἰς δύο ἐκκλησίας μιᾶς πόλεως· εἰ γὰρ οὐκ ἐφεῖται κληροῦσθαι τινα εἰς δύο ἐκκλησίας, πολλῶν πλέον οὐδὲ ἡγούμενος δύο μοναστηρίων προστίθεται, ὡσπερ οὐδὲ κεφαλὴ μία δύο σωμάτων. Τὸ δὲ προΐστασθαι τὸν Παντοκράτορινόν (3) ἡγούμενον πολλῶν μοναστηρίων οὐκ ἐναντιοῦται τῷ κανόνι· τὰ γὰρ πολλὰ μοναστήρια ὡς ἐν λογιζονται, διὰ τὸ κατ' ἐπίδοσιν περιελθεῖν εἰς τὸν Παντοκράτορα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ τῶν χειροτονοῦντων ἐν ταῖς μὴ οὔσαις ὑπ' αὐτοῦς πόλεσιν ἢ ἐπαρχίαις. Ἀποστόλων κανὼν λέ. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιγ'. κβ'. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν ἡ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τῶν διὰ προστασίας ἀρχόντων γινομένων ἐγκρατῶν ἐκκλησιῶν. Ἀποστόλων κανὼν λ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν γ'.

Σχόλιον.

Ἀνάγνωθι τὸ α. κεφ. τοῦ ἡ. τίτλου τοῦ παρόντος συντάγματος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παραγεγραμμένα.

(1) τὸ X. Γρ. γράφει σημεῖα βασιλικῶν ῥήματι διαλαβάνοντι, αἱ δὲ ὑφιστάμεναι ἐκδόσεις σημεῖα μετὰ βασιλικὰ ῥήματα. Διωρθώθη δὲ ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας καὶ ἀναλόγως τῆς λατινικῆς μεταφράσεως. Δ. ἐκδ. — (2) X. Γρ. — τὸ ἡγούμενον ἐλλείπει ἐν Ἑρβ. καὶ Ἰουστ. ὁ δὲ B. εἰκάζει τὴν ἀνάγκην τῆς λέξεως ταύτης παραθέτων αὐτὴν ἐν περιελιδῶ. — (3) Τὸν Παντοκράτορινόν X. Γρ. καὶ B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τῶν διὰ γάμον ἢ παλλακισμόν μὴ χειροτονοῦμένων ἐπίσκοπων. Ἀποστόλων κανὼν ιβ'. ιη. ιθ'. Συνόδου στ'. κανὼν γ'. ιβ'. Βασιλείου κανὼν ιβ'.

Κεῖμενον.

Τίτλος α. τῶν νεαρῶν, διάτ. α. β' ιζ'. ἐν αἷς εἴρηται, ὅτι ὁ χειροτονοῦμενος ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος ὀφείλει εἶναι παρθένος, ἢ ἐκ παρθενίας μονογαμήσας παρθένον.

Σχόλιον.

Ἡ α. β'. καὶ ιζ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐτέθησαν εἰς νεαρὰς Ἰουστινιανέους ς'. ρκγ'. ρλζ'. πλὴν τὰ τῆς ς'. νεαρᾶς οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ· τὰ δὲ τῆς ρκγ'. νεαρᾶς ἐτέθησαν ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α. κεφ. κζ'. οὕτω λεγοντι· Κληρικούς δὲ οὐκ ἄλλως χειροτονεῖσθαι συγχωροῦμεν εἰ μὴ γράμματα ἴσασι, καὶ ὀρθὴν πίστιν καὶ βίον σεμνὸν ἔχουσι, καὶ οὐδὲ παλλακίην, οὐ φυσικὸν ἔσχον ἢ ἔχουσι παῖδα, ἀλλὰ ἢ σωφρόνως βιοῦντας, ἢ γαμετὴν νόμιμον, καὶ αὐτὴν μίαν καὶ πρώτην ἐσχηκότας, ἢ ἔχοντας, καὶ μηδὲ χήραν μηδὲ διαζευχθεῖσαν ἀνδρὸς, μηδὲ ἄλλως τοῖς νόμοις ἢ ταῖς θεαῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην. Ἡ δὲ τῆς ρλζ'. νεαρᾶς ἐτέθησαν ἐν κεφ. ζ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. οὕτως ἔχοντι· Θεσπίζομεν ὑσάκις χρεια γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι, συνιέναι τοὺς κληρικούς καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ἧς μέλλει ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, καὶ προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ἐπὶ τρισὶ προσώποις ψήφισμα ποιεῖν, καὶ ἕκαστον αὐτῶν ὀμνύναι κατὰ τῶν θεῶν λόγων, καὶ ἐγγράφειν ἐν αὐτοῖς ὅτι τε οὐ διὰ δόσιν, οὔτε διὰ ὑπόσχεσιν, οὔτε διὰ φιλίαν, ἢ χάριν, ἢ ἄλλην οὐρανδῆτινα προσπάθειαν, ἀλλ' εἰδότες αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς καὶ καθολικῆς πίστεως, καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὸ λ'. ἔτος εἶναι, τούτους ἐπελέξαντο, καὶ ὅτι οὐδὲ γαμετὴν ἔχειν, ἢ παλλακίην, ἢ παῖδας φυσικούς αὐτοὺς γινώσκουσιν ἐσχηκέναι ἢ ἔχειν, ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον τις ἐξ αὐτῶν γαμετὴν εἶχε,

καὶ αὐτὴν μίαν καὶ οὐδὲ χήραν, οὐδὲ ἀνδρὸς ἀποζευχθεῖσαν, οὐδὲ τοῖς νόμοις, οὐδὲ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην. Ἄλλ' οὐδὲ πολιτευόμενον ἢ ταξιώτην τινὰ τῶν ψηφίζομένων εἶναι γινώσκουσι πλὴν εἰ μὴ ἐν μοναστηρίῳ οὐχ ἦντον δεκαπέντε ἐτῶν, μοναχικὸν ὁ πολιτευόμενος ἢ ὁ ταξιώτης εἶον ἀδιαβλήτως ἐξετέλεσε, δηλ. τῆς ἐμπροσθεν ἡμῖν εἰρημένης παρατηρήσεως, καὶ ἐπὶ τούτων τῶν προσώπων ἐν τοῖς γινομένοις περὶ αὐτῶν ψηφίσμασι φυλαττομένης, ἵνα ἐκ τῶν οὕτω ψηφίζομένων τριῶν προσώπων ὁ βελτίων χειροτονηθῇ τῇ ἐπιλογῇ καὶ τῷ κρίματι τοῦ χειροτονοῦντος. Σημείωσαι, εἰ καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης ρλζ'. Ἰουστινιανέου νεαρᾶς, ἦτοι τοῦ ζ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κωλύεται τὸ ψηφίζεσθαι τινὰ εἰς ἐπισκοπὴν ἔχοντα γαμετὴν νόμιμον, ἀλλὰ σὺ μὴ προσχῆς ταύτη, πρόσχες δὲ μάλλον τῷ μὴ κανόνι τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ συνόδου, ἐν καὶ ἀνάγνωθι καὶ λέγε, καὶ ἀπὸ τούτου προτιμᾶσθαι τῶν νόμων τοὺς κανόνας. Ἀνάγνωθι δὲ καὶ τὰ γραφέντα παρ' ἡμῶν εἰς τὸν διαληφθέντα κανόνα. Σημείωσαι. Ἐρωτήσῃ δὲ τις ὡς τῆς παρούσης Ἰουστινιανέου νεαρᾶς δεχθείσης εἰς τὰ βασιλικά τῆς διοριζομένης, μὴ ἄλλως χειροτονεῖσθαι τινὰ ἐπίσκοπον εἰμὴ ἐπὶ τρισὶ προσώποις ψήφισμα γένοιτο παρὰ τῶν κληρικῶν καὶ τῶν πρώτων τῆς πόλεως, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐπομόσεται κατὰ τῶν θείων εὐαγγελίων περὶ αὐτοῦ ὅσα τῇ νεαρᾷ περιέχονται, πῶς οὐδέν τι ἐκ τούτων σήμερον ἐνεργεῖ; Λύσις (1). Ἀπὸ τοῦ δ'. κανόνος τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, τοῦ ιθ'. (2) τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ τοῦ ιθ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, διοριζομένων τὰς ψήφους τῶν ἀρχιερέων, καὶ τὰς χειροτονίας παρὰ ἐπισκόπων ἐπὶ τῷ κρίματι τούτων γίνεσθαι, ἠπράκτησε τὸ, προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων γίνεσθαι τὰς ψήφους τῶν ἐπισκόπων παρὰ τῶν κληρικῶν καὶ τῶν πολιτῶν. Διὰ γὰρ τοῦτο ὡς εἶπεν οὐκ ἐνεργεῖ καὶ ὁ ἐν τῷ ζ'. βιβ. κείμενος νόμος, καὶ διοριζόμενος δικάζειν τοὺς δικαστὰς προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων. Τὸ δὲ ἐπὶ τρισὶ προσώποις γίνεσθαι τὰς ψήφους παρὰ τῶν ἐπισκόπων τὴν σήμερον, ὡς νομίζω, ἀπὸ τῆς παρούσης νεαρᾶς ἠναγκασμένον ἐστίν.

1) X. Tr.—(2) X. Tr.—R. B. ἠ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων, ἢ λαμβανόντων ὀφθίκια. Ἀποστόλων κανῶν κθ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν β'. (1). Συνόδου ἕκτης κανῶν κβ'. κγ'. Ταρρασίου ἀρχιεπισκόπου πρὸς Ἀδριανὸν πάπαν Ῥώμης ἐπιστολή. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανῶν δ'. ε. ιθ'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἐπιστολῆς. Γενναδίου καὶ τῆς σὺν αὐτῷ συνόδου ἐκ τῆς ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ὀσιωτάτους μητροπολίτας ἐπιστολῆς.

Κείμενον.

Βιβλίον α. τίτ. γ'. διάτ. λ'. μά. καὶ τίτ α. τῶν νεαρῶν, διάταξις α. β'. ιά., ἐν αἷς εἴρηται καὶ περὶ τῶν διδομένων ἐμφανιστικῶν παρὰ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ ὅτι ἐν Βυζαντίῳ μόνοι οἱ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, οὐ μὴν οἱ τῶν ἄλλων κληρικοὶ τοῖς αὐτῶν συγκληρικοῖς ταῦτα διδῶσιν. Οἱ δὲ παρασχόντες οὐ διδῶσιν πλέον ἐνὸς ἐνιαυτοῦ διάρια. Οὔτε δὲ φρόντισμα οἰονδήποτε ἢ διοίκησιν ἐκκλησιαστικὴν ἐπὶ δόσει τις δύναται λαβεῖν, ἢ ἐπὶ τῶν πτωχείων γίνεσθαι, ἢ ξενῶνος, ἢ εὐαγοῦς οἴκου προστῆναι. Πάντα δὲ τὰ ἐπὶ τούτῳ διδόμενα ἢ ὑπισχνούμενα, ἢ ἐκκλησία, ἢ ὁ εὐαγῆς οἶκος ἐκδικεῖ. Ἐξουσίαν δὲ ἔχουσιν οἱ ἐπίσκοποι, καὶ πρὸ τῆς χειροτονίας, καὶ μετὰ ταῦτα ταῖς ἐκκλησίαις προσφέρειν.

Σχόλιον.

Ἡ λ'. καὶ μά. διάτ. τοῦ γ'. τίτλ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά, καὶ διὰ τοῦτο ἠπράκτησαν. Ἢ μὲν τοὶ α. β'. καὶ ιά. διάταξις τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν εἰσι νεαρὰ Ἰουστινιανέου στ'. ρκγ'. καὶ νς'. Καὶ τῆς μὲν ς'. τὸ παρὸν κεφάλαιον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ὡσαύτως οὐδὲ ἡ

1) X. Tr.—δ' ἰ δ' Ἑρβ. καὶ B. προτάττουσι τὴν παράθεσιν τοῦ κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ.

νς'. νεαρὰ διδάσκουσα περὶ τῶν ἐν τῷ Βυζαντίῳ διδομένων ἐμφανιστικῶν παρὰ τῶν ἐν ταύτῳ γινομένων κληρικῶν. Ἡ δὲ ρκγ'. νεαρὰ ἐτέθη, ὡς πολλάκις εἴρηται, ἐν βιβ. γ'. τῶν βασιλ. τίτ. α. κεφ. θ'. καὶ ἐφεξῆς, ἅπερ θ'. κεφάλαιον καταστρώθη ἔξωθεν τοῦ ε. κεφαλαίου τοῦ παρόντος τίτλου, ὃ καὶ ἀνάγνωθι διδάσκον περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων. Περὶ δὲ τῶν διδομένων διαρτίων ζήτησι τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου κεφ. λβ. καὶ λς'. οὕτως ἔχοντα. Ἀλλ' οὐδὲ κληρικὸν οἰουδήποτε βαθμοῦ διδόναι τι ἐκείνῳ ὑφ' οὗ χειροτονεῖται ἢ ἄλλῳ οἰωνδήτινι προσώπῳ οὐ συγχωροῦμεν, μόνως δὲ παρέχειν αὐτὸν τὰς συνηθείας τοῖς τῷ χειροτονοῦντι ὑπηρετουμένοις, καὶ ἐξ ἔθους κομιζομένοις ἐνὸς ἐνιαυτοῦ διάρικα μὴ ὑπερβαίνουσας. Ἐν δὲ τῇ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ ἐν ἣ (1) κατατάσσεται τὴν θέλαν πληροῦν λειτουργίαν, καὶ μηδὲν παντελῶς τοῖς ἰδίοις συγκληρικῶς διδόναι ἕνεκα (2) τῆς ἰδίας ἐμφανείας, μηδὲ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τῶν ἰδίων παρὰ μυσθίων ἢ τῶν ἄλλων μεριτικῶν (3) αὐτὸν ἀποστερεῖσθαι, ἀλλὰ μηδὲ ξενοδόχον ἢ πτωχοτρόφον, ἢ νοσοκόμον, ἢ ἄλλου εὐαγοῦς οἰουδήποτε οἴκου διοικητὴν, ἢ οἰωνδήποτε ἐκκλησιαστικὸν φρόντισμα χειρίζοντα διδόναι τι ἐκείνῳ ὑφ' οὗ προβάλλεται, ἢ ἄλλῳ οἰωνδήποτε προσώπῳ ὑπὲρ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ διοικήσεως. Ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ἅπερ διετυπώσαμεν ἢ διδοὺς, ἢ λαμβάνων, ἢ μεσίτης γινόμενος, τῆς ἱερωσύνης ἢ τοῦ κλήρου, ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἰωνδήποτε διοικήσεως γυμνωθήσεται, τῶν διδομένων ἐκδικουμένων τῷ εὐαγεῖ τόπῳ, οὗτινος τὸ τοιοῦτον πρόσωπον τὴν χειροτονίαν, ἢ φρόντισμα, ἢ διοίκησιν ἔλαβεν. Εἰ δὲ κοσμικὸς εἴη ὁ λαμβάνων, ἢ μεσίτης γινόμενος, τὸ δοθὲν διπλοῦν ἀπαιτηθήσεται, καὶ τῷ εὐαγεῖ τόπῳ, ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτον πρόσωπον τὴν διοίκησιν ἢ τὴν χειροτονίαν ἢ τὴν φροντίδα ἔλαβε, παρεχέσθω. Εἰ δὲ τις κληρικὸς οἰουδήποτε βαθμοῦ, ἢ διοικητὴς οἰουδήποτε εὐαγοῦς οἴκου, ἢ πρὸ τῆς χειροτονίας, ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἰωνδήποτε διοικήσεως, ἢ φροντίδος, μετὰ ταῦτα βουλευθῆ τι τῶν ἐδῶν πραγμάτων προσαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ χειροτονεῖται,

(1) X. Tr. — Αἱ ἀνω μνησθεῖσαι ἐκδόσεις φέρουσιν ἦ. — (2) X. Tr. — Εἰς δὲ τὰς ἐκδόσεις κεῖται, ὑπὲρ τῆς ἰδίας. — (3) μεριτικῶν X. Tr.

ἢ τῷ τόπῳ, οὗτινος τὴν διοίκησιν ἢ τὴν φροντίδα ἀναδέχεται, οὐ μόνον οὐ κωλύομεν τοῦτο γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον προτρέπομεν αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα ὑπὲρ σωτηρίας τῆς ἰδίας ψυχῆς ποιεῖν. Ἡμεῖς γὰρ ἐκεῖνα μόνως διδοῦσαι κωλύομεν, ἅτινα ἰδικῶς τισι προσώποις παρέχονται, οὐ μὴν ταῖς ἀγιωτάταις ἐκκλησίαις καὶ τοῖς ἄλλοις εὐαγεῖσιν οἴκοις προσφερόμενα. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ τέλος τοῦ θ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβ. εἰς κεφ. ε. τοῦ παρόντος τίτλου, διὰ τὸ ἐκεῖ καταστρωθῆναι τὸν παρόντα νόμον.

Σημείωσαι. Ἡ μὲν παρούσα νεαρὰ καθαιρέσει καθυποβάλλει τοὺς κανονικοὺς χειροτονουμένους, ἢ ἕτερόν τι φρόντισμα ἐκκλησιαστικὸν ἐπὶ χρήμασι λαμβάνοντας, καὶ τοὺς μεσάσαντας ἐπὶ τούτοις λαϊκοὺς τῇ εἰς τὸ διπλάσιον ἀπαιτήσει τοῦ δοθέντος αὐτοῖς ἐνοχοποιεῖ. Ὁ δὲ β'. κανὼν τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀναθέματι καθυποβάλλει τοὺς τὰ τοιαῦτα μεσάζοντας λαϊκοὺς. Τὸ μὲν τοι τιμωρεῖσθαι τοὺς λαϊκοὺς ἐπὶ χρήμασιν ἀναδεχομένους διοικήσεις εὐαγῶν οἴκων, ἀπὸ τῆς παρούσης νεαρᾶς ἀναφαίνεται. Ποῖος οὖν ἐστὶν ὁ ἀναδεχόμενος λαϊκὸς διοίκησιν εὐαγοῦς οἴκου, ἢ δουλείαν ἐκκλησιαστικὴν, ἢ κληρικὸς γινόμενος, ἢ ἐν κελλιωτικῇ μονῇ κατατασσόμενος ἀδοτῆ, ἀγνοῶ καὶ διὰ τοῦτο γονυπετῶ πρὸς θεὸν πάντας ἡμᾶς ἐκ τῆς τοιαύτης βουθῆναι ἀπειλής, ἐὰν γὰρ ἀνομίᾳ παρατηρήσης, κύριε (1), τίς ὑποστήσεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναχειροτονήσεις. Ἀποστόλων κανὼν ξή. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ τοῦ μὴ μετιέναι ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιε. ιστ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κα. Συνόδου Χαλκηδόνος κα.

(1) X. Tr. — εἰς δὲ τὰς ἀνω ἐκδόσεις, ἐὰν παρατηρήσῃ κύριος.

νών έ. ιβ'. κ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανών ά. β'. ιέ. Συνόδου Καρθαγένῃς κανών νδ'. ζ'. Συνόδου στ'. κανών ιζ'. η', και κ'.

Κε ί μ ε ν ο ν .

‘Η θ'. και ι. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει πῶς εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως οἱ τῶν ἄλλων αὐτῆς ἐκκλησιῶν (1) κληρικοὶ μετατίθενται.

Σχόλιον.

‘Η θ'. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος γ'. και ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. β'. κεφ. ά., ἥτις μετὰ τὸ ἀπαριθμῆσαι τοὺς ὀφείλοντας εἶναι κληρικοὺς εἰς τε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, και εἰς ἑτέρους θείους ναοὺς, και κωλύσαι τὴν ἐξ ἑτέρας ἐκκλησίας εἰς ἑτέραν μετάβασιν τῶν κληρικῶν, φησὶ και ταῦτα ῥητῶς· Εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν εὐαγγῶν μοναστηρίων κωλύομεν ἐξ ἑτέρου μοναστηρίου πρὸς ἕτερον μεταβαίνειν, πολλῶ μᾶλλον οὐδὲ τοῖς εὐλαβεστάτοις κληρικοῖς τοῦτο ἐφήσομεν, κέρδους τε και ἐμπορίας ἀπόδειξιν ἔχειν τὴν τοιαύτην ἐπιθυμίαν ἠγούμενοι. Εἰ δὲ και ποτε τοιαύτην τινὰ (2) μετάστασιν ἢ σὴ μακαριότης, ἢ ἢ κατὰ καιρὸν βασιλεία γενέσθαι συνίδοι, μὴ ἄλλως τοῦτο πράντεσθαι, πρὶν ἂν εἰς τὸν εἰρημένον ἡμῶν ἀριθμὸν περισταίη, ὥστε τὴν μετάστασιν εἰς τὴν τοῦ λείποντος τάξιν γίνεσθαι, ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ τὸν ἀριθμὸν τινα παντελῶς ἐμβαίνοντα, τοῦτο γὰρ ἐξ οὐδεμιᾶς μηχανῆς οὐδὲ ἐκ τινος τρόπου γίνεσθαι συγχωροῦμεν. ‘Η δὲ ι. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ις'. και ἐτέθη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. ά. θ. και ἀνάγνωθι διδάσκον τὰ αὐτὰ σχεδόν, και τὸ τοὺς λείποντας κληρικοὺς ἀπὸ τῶν περισσῶν δουλευτῶν γίνεσθαι.

[Σημείωσαι, ὅτι ἀπὸ τῆς παρούσης νεαρῆς ἐνεδόθη τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ και μόνῳ εἰς ἑτέρας ἐνορίας και δίχα γνώμης τοῦ ἐπισκόπου αὐτῶν(3) ἀπὸ ἑτέρων ἐκκλησιῶν

δέχεσθαι κληρικοὺς, και τῷ ἰδίῳ κλήρῳ ἐγκαταλέγειν, ἢ και ἐπισκόπους ποιεῖν. Τοῦτο δὲ ἐνεδόθη και τῷ ἐπισκόπῳ Καρχηδόνας. Ἀνάγνωθι και τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου κανόνα ξγ'.(4) και τῆς οἰκουμενικῆς ζ'. συνόδου κανόνα ι. και τὰ ἐν αὐτοῖς γραφέντα· τότε δὲ λέγεται (2) δύνασθαι τὸν Κωνσταντινουπόλεως και τὸν Καρχηδόνας ἀπὸ ἑτέρων ἐνοριῶν κληρικοὺς σφετερίζεσθαι παρὰ γνώμην τῶν χειροτονησάντων αὐτοὺς, ὅτε ἐν ἐνδείᾳ εἰσὶ κληρικοὶ· ὅπερ τέως εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως χώραν οὐκ ἔχει, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ κλήρου αὐτοῦ, και τὸ πάντως ἐπὶ πᾶσιν ἀνεύδεός· και ὅταν δὲ ἀνάγκη συνωθῆ τούτους ἀλλότριον λαβεῖν κληρικόν, ἄλλως οὐ δυνήσονται τοῦτο ποιῆσαι, εἰμὴ ἑλλιπῆς ἐστὶν ἀριθμὸς τῶν κληρικῶν αὐτῶν. Ὅπως δὲ σήμερον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν ἢ ἀθέτησις ἀκινδύνως γίνεται, ἀγνοῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Περὶ ὑποκειμένου ἀμαρτήματι, και χειροτονηθέντος· Συνόδου Νικαίας κανών θ'. ι. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανών θ'. ι. Βασιλείου κανών κζ'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανών δ'. ε'. η'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἀρρένων και ὀηλειῶν. Συνόδου Καρθαγένῃς κανών ιστ'. Συνόδου στ'. κανών ιδ'. ιέ. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανών ιά. Συνόδου Χαλκηδόνας κανών ιέ.

Κε ί μ ε ν ο ν .

‘Η θ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ά. βιβ. τοῦ κώδικος οὐ συχωρεῖ γίνεσθαι διακόνισσαν τὴν μὴ ὑπερβάσαν (3) τὸν ἕ· ἐνιαυτόν· ἢ δὲ ά. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν, ν'. ἐτῶν

(1) X. Τρ. — Εἰς τὰς ἐκδόσεις κεῖται, ἐκκλησίας. — (2) X. Τρ. — εἰς τὰς ἐκδόσεις κεῖται, τοιαύτην μετάστασιν. — (3) X. Τρ. — αὐτὰ δὲ Ε. 'Ι. και Β. προσθέτουσιν ἐνταῦθα κατὰ πλεονασμὸν ἔχει δὲ τοῦτο τὸ προνόμιον και ὁ Καρθαγένῃς ἐπίσκοπος και ζήτει.

(1) Δ. ἐκδ. — νέ. 'Ε. 'Ι. Β. — (2) 'Ε. — λέγεσθαι 'Ι. Β. — (3) X. Τρ. — ὑπερβάλλουσαν 'Ε. 'Ι. Β.

αὐτὴν εἶναι θέλει, ὡς εἶγε διὰ τινὰ αἰτίαν ἀναγκαίαν ἐλάττω των οὕσα ταύτης τῆς ἡλικίας χειροτονήθη, βούλεται μοναστηρίῳ ἐμβληθῆναι, ἐν ᾧ ἀνδρῶν ἐπιμιξία οὐκ ἔστιν, οὔτε αὐτεξούσιος δίαίτα. Ἡ μὲν τοι β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐ θέλει διακόνισσαν ἐκκλησίας γίνεσθαι τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν ἥττονα. Ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις φησι τὸν χειροτονούμενον πρεσβύτερον μὴ ὀφείλειν εἶναι ἥττονα τῶν λ'. ἐτῶν, καὶ κέ. τὸν διάκονον, τὸν δὲ ἀναγνώστην ἢ (1), καὶ τὸν ἐπίσκοπον λέ. Ἡ δὲ ιζ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. θέλει αὐτὸν ὑπερβεβηκέναι τὰ λ'. ἔτη.

Σχόλιον.

Ἡ θ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ α. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ζ'. οὕσα νεαρὰ Ἰουστινιάνειος, ὡς διεληπται. Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κεῖται δὲ ἐν βιβ. τῶν βασιλ. γ'. τίτ. α. κεφ. κθ'. ἔχοντι οὕτω· Διακόνισσαν δὲ ἐν ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ μὴ χειροτονεῖσθαι, ἥτις ἐλάττων ἐστὶν ἐνιαυτῶν μ'., ἢ εἰς δεύτερον ἦλθε γάμον. Ὡσαύτως φησὶ τοῦ αὐτοῦ τίτ. κεφ. κή. μέρος ἐν τῆς αὐτῆς νεαρᾶς ταῦτα· Πρεσβύτερον δὲ ἐλάττονα τῶν λ'. ἐνιαυτῶν γενέσθαι οὐκ ἐπιτρέπομεν· ἀλλ' οὐδὲ διάκονον ἢ ὑποδιάκονον ἥττονα τῶν κέ. ἐνιαυτῶν, οὔτε ἀναγνώστην ἐλάττονα τῶν ιή. ἐνιαυτῶν. Πλὴν γίνωσκε ὅτι ἡ μὲν νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰς πλάτος εὐρισκομένη λέγει γίνεσθαι ἀναγνώστην τὸν ὄντα χρόνων ἢ. καὶ ἐπίσκοπον τὸν ὄντα χρόνων λε'. καθὼς τοῦτό φησι καὶ τὸ παρὸν βιβλίον. Ἐν δὲ τῇ ἀνακαθάρσει ὁ μὲν χρόνος τοῦ ἐπίσκοπου παρελείφθη τελείως, ὁ δὲ χρόνος τοῦ ἀναγνώστου ἐπλεόνασεν· ἀντὶ γὰρ ἢ. χρόνων, ιή. χρόνων εἶναι φησι τὸν ἀναγνώστην. Ὀφείλεις οὖν προσέχειν πλέον τοῖς γεγραμμένοις ἐν τοῖς βασιλικοῖς παρὰ τοῖς περιεχομένοις ἐν τοῖς βιβλίοις τοῖς ἐνεργοῦσι πρὸ τῆς ἀνακαθάρσεως, καὶ σχολάσασιν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλζ'. ἥτις

ἐτέθη ἐν βιβ. τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α. κεφ. ή. ὅπερ κεφάλαιον κατεστρώθη ἐν τῷ κγ'. κεφαλαίῳ τοῦ παρόντος τίτλου, ἔχον κατὰ τὰς ἀρχὰς οὕτω, Θεσπίζομεν δσάκις χρεια γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι. *Λέγει δὲ τὸ τοιοῦτον κεφάλαιον καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος χειροτονηθῆναι ἐπισκόπου* (1) ταῦτα ῥητῶς ἐν μέρει· Ἀλλ' εἰδότες αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς καὶ καθολικῆς πίστεως, καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὰ λ'. ἔτος εἶναι, τούτους ἐπελέξαντο· ἀναιρεῖ γοῦν ἡ τοιαύτη νεαρὰ ὅσον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ἐπίσκοπου τὴν ρκγ'. νεαρὰν.

Ἔτερον σχόλιον.

Σημείωσαι, ὅτι ἀπὸ τοῦ παρόντος κή. κεφ. καὶ τῶν ἐν αὐτῷ γραφέντων, ἔμαθες τοὺς χρόνους τῶν ὀφειλόντων χειροτονεῖσθαι· ὅτι δὲ χάριν τῶν λαμβανόντων ὀφφίκια ἢ ἀξιώματα ἀτελῶν κατέστρωται εἰς τὸ δημοσιακὸν σέκρετον (2) πρόσταγμα τοῦ αἰοδίδμου Βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ· γίνωσκε καὶ τοῦτο ἔχον* οὕτω* (3) κατὰ ῥῆμα· Πολλοὶ προσαγγείλαντες ὠφέλειαν τοῦ δημοσίου τινὰ, ἢ αἰτούμενοι κατὰ φιλοτιμίαν λαβεῖν, ἢ ἀνταλλάξαι, ἢ πωλῆσαι ἀξίωμα οἰονδήποτε, ἢ ὀφφίκιον, μεταβιβάζουσι ταῦτα εἰς παῖδας μικροῦς· ἵνα οὖν μὴ τοῦτο γίνηται, μηδὲ δοκῶσι φενακίζειν ἢ ἀπατᾶν οἱ τοιοῦτοι, διορίζεται ἡ βασιλεία μου, ἵνα ὅστις λάβῃ ἀξίωμα ἢ ὀφφίκιον, εἴτε διὰ προσαγγελίαν, εἴτε δι' εὐνοϊάν τινα, εἴτε κατὰ ἐναλλαγὴν, εἴτε κατὰ δωρεὰν καὶ φιλοτιμίαν τῆς βασιλείας μου, ἢ ψυχικὸν αὐτῆς, μὴ δέχεσθαι πρόσωπον (4) τιμώμενον ἐλάττον τῶν κ'. χρόνων, ἀλλὰ πάντες οἱ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας ἢ ἀξίωμα ἢ ὀφφίκιον λαμβάνοντες, ἔστωσαν μείζους τῶν κ'. χρόνων. Ὅτε δὲ ἡ βασιλεία μου, οὐ διὰ τοιαύτην αἰτίαν, ἀλλ' ἀμέσως τιμήσῃ τινὰ, ἢ δωρήσεται ὀφφίκιον τινι, κἄν ἐλάττων ἢ τῶν κ'. χρόνων ὁ τιμώμενος, καταστρωννύσθω οὕτως ἀναμφιβόλως. Καταστρωθήτω οὖν τὸ παρὸν πιττάκιον ἐν τοῖς τῶν ὑφ' ἡμᾶς δεκρέτων (5) χαρτίοις, εἰς δῆλω-

(1) X, Tr. — κ'. ε. γ. B. ἐν δὲ περιελιδίῳ ὁ B. διορθοῖ ιή.

(1) X, Tr. — εἰς τὰς ἐκδόσεις E. 'I. καὶ B. ἡ φράσις αὕτη οὐκ εὐρίσκεται.
— (2) X, Tr. εἰς τὸν δημοσιακὸν σέκρετον. — (3) X, Tr. — (4) τὸ τιμώμενον X, Tr.
— (5) σέκρετων χαρτίοις X, Tr.

σιν τῆς προσταξέως καὶ οικονομίας τῆς βασιλείας μου, ὡς ἂν οὕτως ἐνεργεῖται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν. Ὀφείλει δὲ προκείσθαι εἰς τὸ πιττάκιον τοῦ ἀμέσως τιμωμένου τὸ, καταστρωθῆτω, μὴ κωλυόμενον ἀπὸ τῆς γεγυμίας προσταξέως παρὰ τῆς βασιλείας μου περὶ τῶν τιμωμένων ἐλαττόνων τῶν κ'. ἐτῶν· καὶ ἔστω γινώρισμα τοῦτο τῶν ἀμέσως ὡς εἴρηται τιμωμένων, ὡς ἐν εἰδήσει τούτου γινομένης τῆς βασιλείας μου. Τῷ μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ιε'. Διὰ τοῦ Βασιλέως.

Σημ. Τὰ μὲν ἄλλα τῶν καταστρωθέντων ἐνταῦθα νόμων χάριν τῶν ἐπισκόπων, τῶν ἱερέων, τῶν διακόνων, καὶ τῶν ὑποδιακόνων περὶ τῶν χρόνων τῆς ἡλικίας αὐτῶν, κρατοῦσι καὶ ἐνεργοῦσιν, ὅτι καὶ ταῖς κανόσι ταῦτα ἔδοξαν· τὸ δὲ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ χρόνου τῶν ἀναγνώστων ὅπως οὐκ ἐνεργεῖ ἀγνοῶ. Τοῦ γὰρ νόμου λέγοντος ἡ. χρόνων ὀφείλειν εἶναι τὸν ἀναγνώστην, σήμερον σφραγίζονται ἀναγνώσται κληρικοὶ ἑξαετείς, ἔτι δ' ὅτε καὶ τριετείς. Ἀνάγνωθι οὖν τὸν ιδ' καὶ ιε'. κανόνα τῆς στ'. συνόδου καθαιρέσει καθυποβάλλοντας τοὺς χειροτονοῦντας διακόνους καὶ ὑποδιακόνους πρὸ συμπληρώσεως τοῦ κέ. χρόνου αὐτῶν, ὡσαύτως καὶ τοὺς ἱερεῖς πρὸ τοῦ λ'. χρόνου. Οἱ δὲ λέγοντες μὴ βλάπτεσθαι τοὺς σφραγίζομένους ἀναγνώστας πρὸ συμπληρώσεως τοῦ ἡ. χρόνου τῆς ἡλικίας αὐτῶν, διὰ τὸ μὴ μεμνησθαι καὶ τούτων τοὺς κανόνας, κακῶς λέγουσιν· ἐνθα μὲν γὰρ οὐδέν τι οἱ κανόνες διορίζονται, ὀφείλομεν τοῖς νόμοις ἀκολουθεῖν, καὶ (1) ἐκ τῶν ὁμοίων τέμνειν τὰ ὅμοια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ ποιήσεως χωρεπισκόπων, καὶ πότε, καὶ πῶς προσφέρουσιν ἢ μεταδιδόασιν, καὶ τίνας χειροτονοῦσιν ἢ οὐ. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιγ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιγ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ι'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς χωρεπισκόπους ἐπιστολῆς.

(1) X. Tr. — ἢ E. I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τοῦ ἑπτὰ καὶ μόνους εἶναι διακόνους *ὀφείλειν* (1), καὶ ἢ πόλις μεγάλη ἦ. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιδ'. Συνόδου στ'. κανὼν ιστ'. (2).

Κεῖμενον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν ἐκάστη ἐκκλησίᾳ λειτουργούντων ἢ ποσότης τῆς προσόδου (3) καὶ ἢ κρατήσασα *ὀρίζει* (4) συνήθεια. Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. προστάττει ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι πρεσβυτέρους ἑξήκοντα, διακόνους ἑκατὸν, καὶ εἴκοσι διακονίσσας, ὑποδιακόνους ἐνενηκόντα, ἀναγνώστας ἑκατὸν δέκα, ψάλτας εἰκοσιπέντε, θυρωροὺς ἑκατόν. Ἡ δὲ ι'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. βούλεται ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκκλησίαις φυλάττεσθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς ὀρισθὲν στατοῦτον. Ἀπὸ δὲ τύπου τοῦ δεσπότη τοῦ Ἰρακλείου ὠρίσθησαν ἐν τῇ αὐτῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ πρεσβύτεροι ὀγδοήκοντα, διάκονοι διακόσιοι πεντήκοντα (5), διακονίσσαι τεσσαράκοντα, ὑποδιάκονοι ἑβδομήκοντα ἀναγνώσται ἑκατὸν ἑξήκοντα, ψάλται εἰκοσιπέντε, θυρωροὶ ἑβδομήκοντα πέντε.

Σχόλιον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστιάνειος γ'. τοῦτο δὲ τὸ κεφάλαιον αὐτῆς οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· τοῦ αὐτοῦ δὲ τίτ. ἢ θ'. διάτ. ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος γ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. θ'. κεφ. α'. Θέματι προτελευταίῳ, οὕτως ἔχοντι· ἕως θεσπιζομεν μὴ περαιτέρω μὲν ξ'. (6) πρεσβυτέρων κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν εἶναι, διακόνους

(1) X. Tr. — (2) τὸ X. Tr. καὶ E. I. B. παραθέουσιν ἰσφαλμένως τὸν καν. ιβ'. — (3) X. Tr. — προσόδων E. I. B. — (4) X. Tr. — ἐν δὲ ταῖς ἐκδ. I. E. B. οὐχ εἴρηται. (5) τὸ X. Tr. γράφει διάκονοι ἑκατὸν πεντήκοντα. — (6) Οἱ ἀριθμοὶ κείνται ὀλογράφως ἐν X. Tr.

vous δὲ ἄρρενας ρ'. καὶ μ'. θηλείας, καὶ ὑποδιακόνους ἡ', καὶ ἀναγνώστας δὲ ρί., καὶ ψάλτας κέ., ὡς εἶναι τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐν οὐκὲ. προσώποις, καὶ ρ'. πρὸς τούτοις τῶν καλουμένων πυλωρῶν. Καὶ ἡ β. διάταξις τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ις'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν, τίτ. γ'. κεφ. α. ὅ καὶ ἀνάγνωθι εἰ θέλεις· οὐ κατεστρώθη γὰρ ἐνταῦθα διὰ τὸ παντελῶς ἀχρηστῆσαι (1). Οὐ μόνον δὲ τὰ τοῦ τοιοῦτου νόμου ἠχρήστησαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς Ἰρακλείου νεαρᾶς τῆς μνημονευομένης ἐν τῷ παρόντι συντάγματι· καὶ γὰρ ἐδέξατο ἀπὸ συνηθείας ἀριθμὸν κληρικῶν ἢ ἐκκλησία ἕτερον, διὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀνωμαλίαν. Οὐδενὶ γὰρ ἠγνόηται ὡς εἰ μὴ τὸ ἔλεος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως προέφθασεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ὡς καὶ πανταχοῦ, *ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ ἐτήσιος χειραγωγία τοῦ τρισμακαρίστου* ἁγίου βασιλέως καὶ πατρὸς αὐτοῦ (2), εἰς ὀλίγον πάντη ποσὸν (3) ἂν (4) περιέστη ὁ τῶν κληρικῶν ἀριθμὸς διὰ τὴν τῶν πραγμάτων στενοχωρίαν. Διὸ καὶ αὐτῶν μὲν ὑπερεύχασθαι χρεῶν· ταῖς δὲ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν παλαιωτέραις νομοθεσίαις μὴ προσέχειν· ἀρκετὸν γὰρ εἰ τῇ μακρᾷ συνηθείᾳ ἐπόμειθα, καὶ κατὰ ταύτην ποιούμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΛΑ'.

Τίνες εἰσὶ κληρικοὶ ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, Συνόδου Λαοδικείας κανῶν. κδ'.

Κεῖμενον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν κληρικοὺς λέγει πρεσβυτέρους, διακόνους, ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας. Ἡ μὲν τοι στ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος καὶ ἐξορκιστῶν καὶ πυλωρῶν μέμνηται.

(1) X. T. ἀχρηστεῦσαι. — (2) X. T. — ὁ δὲ 'E. 'I. καὶ B. εὐτως, εἰ μὴ τὸ ἔλεος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως καὶ τοῦ ἁγίου βασιλέως ἡμῶν καὶ πατρὸς αὐτοῦ προέφθασεν. — (3) X. T. — 'I. B. παντάποσον. — παντάποσον 'E. — (4) 'E. — ἴνα X. T. καὶ 'I.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α. κεφ. μβ'. τοιοῦτον μὲν αἶον ἐντὸς φησὶ τὰ λα'. κεφ. μὴ περιέχοντι, διαλαμβάνοντι δὲ ταῦτα ῥητῶς· τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ ὑποδιακόνους, καὶ ἀναγνώστας, καὶ ψάλτας, οὓς πάντας κληρικοὺς καλοῦμεν, τὰ πράγματα ἀφ' οἰουδήποτε τρόπου εἰς τὴν αὐτῶν δεσποτείαν περιελθόντα ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἔχειν ἐξουσίαν προστάττομεν, καὶ ὁμοιότητα τῶν στρατιωτικῶν πεκουλίῶν, ὥστε δύνασθαι αὐτοὺς καὶ δωρεῖσθαι κατὰ (1) νόμους καὶ ἐπ' αὐτοῖς διατίθεσθαι, εἰ (2) καὶ ὑπὸ τὴν τῶν γονέων εἶσιν ἐξουσίαν· οὕτω μὲν τοι γε, ὥστε τοὺς τούτων παῖδας, ἢ τούτων μὴ ὑπόντων, τοὺς γονεῖς αὐτῶν τὸ νόμιμον μέρος κομιζέσθαι. Ἡ ζ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδ. ἐτέθη ἐν βιβ. γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. ε. πλὴν τὸ περὶ τῶν ἐξορκιστῶν παρελείφθη ἐν τῇ ἀνακαθάρσει· ἔχει γὰρ οὕτω τὸ κεφάλαιον· Πᾶς κληρικὸς ἄχρι καὶ τῶν ὀστικῶν, προσωπικῶν ἐξκουσατευέσθω λειτουργιῶν· καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Σὺ δὲ γίνωσκε, ὅτι ἄλλους σήμερον ἐπιγινώσκει ἢ ἐκκλησία ὀστικῶν καὶ πυλωρῶν· δι' ὃ οὐκ ὀφείλομεν προσέχειν τοῖς περὶ τούτων γεγραμμένοις, ἀλλὰ τῇ κρατούσῃ συνηθείᾳ. Κληρικοὶ δὲ ἐκεῖνοι καλοῦνται καὶ σήμερον, οὓς τὸ μβ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβ. ἀπληρομήσατο ὅπερ καὶ κατεστρώθη ἐν μέρει ἄνωθεν.

Σημείωσαι. Ὁ μὲν συνθέμενος τὸ νομοκάνονον πατριάρχης μέλλων διδάξαι τίνες εἰσὶ κληρικοὶ, παρέπεμψεν αὐτίκα (3) εἰς τὸν κδ'. κανόνα τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου συναριθμοῦντα τοῖς κληρικοῖς καὶ τοὺς μοναχοὺς· ἐγὼ δὲ οὐκ ἀφίσταμαι τῶν ἔγγραφω εἰς τὸν ιδ'. κανόνα τῆς ζ'. συνόδου, καὶ ἀνάγνωσον (4) ταῦτα. Προστίθημι δὲ τοῖς γραφεῖσι καὶ ταῦτα, ὅτι εἰδοθῆ ἀπὸ μόνης τῆς ἀποκάρσεως ἀναγνώστας εἶναι τοὺς μα-

(1) τοὺς X. T. — (2) εἰ δὲ καὶ 'E. 'I. B. — (3) X. T. — αἱ δὲ ἐκδ' 'E. 'I. καὶ B. αὐτό, — (4) X. T. — αἱ δὲ ἐκδόσεις 'E. 'I. καὶ B. καὶ ἀπὸ ταῦτα.

ναχούς, ἀδιαστίκτως τὰ τῶν ἀναγνωστῶν ἐνεργήσουσι πάν-
τες μοναχοὶ ἀποκεκαρμένοι, καὶ παρὰ μοναχῶν ἱερέων ἀπε-
κάρησαν, μήτε ἡγουμένων ὄντων, μήτε ἀπὸ ἐπισκόπου λα-
βόντων τὸ ἐνδόσιμον, ὅπερ ἀτοπον. Καὶ γυναῖξι δὲ μοναχαῖς
τοῦτο τὸ δίκαιον ἐπιφιλοτιμηθήσεται διὰ τὴν ἀπόκαραν,
ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ πλεόν ἀτοπώτατον. Μὴ γοῦν προσχῆς τῇ
κακῇ συνηθείᾳ, ζήτει δὲ τὴν διόρθωσιν (1).

Σημείωσαι, ἀπὸ τοῦ παρόντος νόμου καὶ μόνου ἀναφαίνε-
σθαι τὸ μὴ ἀπολύεσθαι ἐκ τῆς ὑπεξουσιότητος διὰ τὸ κληρω-
θῆναι· τὸ δὲ ἔχειν *τὸν* (2) ὑπεξούσιον κληρικὸν τὰ ἀφ' οἴου-
δήποτε τρόπου ἐπικτηθέντα αὐτῷ πράγματα κατὰ δεσποτείαν
καὶ χρῆσιν καθ' ὁμοιότητα τῶν στρατιωτικῶν πεκουλίων, μὴ ἐκ-
λάβης (3) καὶ εἰς τὰ ἀπὸ ληγάτων, ἢ κληρονομιῶν, ἢ δωρεῶν
περιελθόντα αὐτοῖς τὰ καὶ λεγόμενα πεκούλια ἀπροσπόριστα,
ἀλλ' εἰς μόνον τὰ προφάσει τοῦ κλήρου ἐπικτηθέντα αὐτοῖς.
Οὕτω γὰρ ἐκληπτέον τὸ ἀφ' οἴουδήποτε (4) τρόπου, ὅτι οὐδὲ
ἀνεγράφησαν ὑπὸ τοῦ (5) παρόντος νόμου οἱ περὶ τῶν πε-
κουλίων νόμοι. Ζήτει δὲ καὶ τὸν λβ'. κανόνα τῆς ἐν Καρθα-
γένῃ συνόδου, ἕτερόν τι διδάσκοντα παρὰ τὸν παρόντα νόμον
χάριν τῶν προφάσει τοῦ κλήρου περιελθόντων πραγμάτων εἰς
τοὺς κληρικούς, καὶ χάριν τῶν ἐν διαθήκαις καταλιμπάνεσθαι
ὀφειλόντων ὑπὸ τούτων πραγμάτων· νομίζω γὰρ ὡς προτιμη-
θήσονται τὰ τοῦ κανόνος καὶ ἀπὸ συνηθείας κακῆς (6) τοῦτο
οὐ γίνεται. Καὶ ταῦτα μὲν χάριν τῶν πραγμάτων τῶν κληρι-
κῶν, καὶ τῆς ὑπεξουσιότητος αὐτῶν. Τὰ δὲ τοῦ Κωνσταν-
τινουπόλεως (7) μόνου ἀρχοντίκια ἀπολύουσι τῆς ὑπεξουσιότητος
τοὺς κληρικούς, καὶ ἀνάγνωθι τὰ περὶ τούτου παρ' ἡμῶν γρα-
φέντα εἰς τὸ λς'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. Τὸ δὲ ἀξίωμα
τῆς ἐπισκοπῆς ἀπεντεῦθεν (8) ἀπαλλάττει τοὺς χειροτονουμέ-
νους ἐκ τῆς ὑπεξουσιότητος, καθὼς καὶ τὰ περὶ τούτου ἐν τῷ
αὐτῷ κεφ. πλατύτερον καρεδηλώσαμεν.

(1) X. Tr. — E. I. B. τὴν διάλυσιν. — (2) X. Tr. — ἐν E. I. B. οὐ
κεῖται τόν. — (3) X. T. — E. I. B. μὴ ἐκλαβοῦ. — (4) X. T. — E. I. B. ἀφ' οἴ-
ουδήποτε. — (5) X. Tr. — E. I. B. ὑπὸ παρόντος νόμου. — (6) X. Tr. — E. I. B.
ἐλλείπει τὸ κακῆς. — (7) E. I. B. καὶ μόνον. — (8) X. Tr. — E. I. καὶ B. ἀπέγαθαι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι οὔτινος ἢ γυνὴ ἐμοιχευθῆ,
καὶ εἴαν γυνὴ κληρικοῦ μοιχευθῆ. Συνόδου Νεοκαισαρείας
κανῶν ἢ.

Κεῖμενον.

Καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος *πάντας* (1) τοὺς τὰς γυναῖκας ἐ-
αυτῶν μοιχευομένας μὴ ἀπολύοντας τιμωρεῖται. Ἡ δὲ β'.
διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγει, ὅτι προ-
αγωγός ἐστὶν ὁ τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν μοιχευθεῖσαν μὴ
ἀπολύσας, οὐ μὴν ὁ φιλῶς ὑποπτεύσας. Σήμερον δὲ καὶ
μετὰ *τὴν* (2) καταδίκην δύναται ὁ ἀνὴρ ἀναλαβεῖν ἐκ τοῦ
μοναστηρίου τὴν μοιχευθεῖσαν αὐτοῦ γυναῖκα, κατὰ τὴν
παρατήρησιν τῆς περὶ ῥεπουδίου ρλδ'. νεαρᾶς.

Σχόλιον.

Ὁ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβ. τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ ξ'.
τῶν βασιλικῶν τίτ. λζ'. κεφ. μβ'. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. πα-
ρελείφθη (3). Ἡ ρλδ'. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ κή.
τῶν βασιλικῶν τίτ. ζ'. κεφ. α. θέρμ. ζ'. ἐν μέρει οὕτως ἔχοντι·
Τὴν *δὲ* (4) μοιχευθεῖσαν γυναῖκα ταῖς προσηκούσαις ὑπαβαλ-
λομένην ποιναῖς ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι· καὶ εἰ μὲν εἰσω
διετίας ὁ ἀνὴρ αὐτὴν ἀναλαβεῖν βουληθεῖη, ἐξουσίαν αὐτῷ
διδόαμεν τοῦτα ποιεῖν, καὶ συνοικεῖν αὐτῇ, μηδένα κιν-
δυνον ἐντεῦθεν εὐλαβουμένῳ, μήτε διὰ τῶν ἐν μέσῳ γινο-
μένων καταβλαπτομένου τοῦ γάμου. Καὶ ταῦτα μὲν φησὶν
ὁ πολιτικὸς νόμος, καὶ ἔχε τὰ τῆς νεαρᾶς ταύτης ἐπὶ τῶν
λαϊκῶν. Ὁ γὰρ ἐκκλησιαστικὸς νόμος, ἦται ὁ ἢ κανὼν τῆς
ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου οὔτε τὸν ἀνδρα τῆς μοιχευθείσης
γυναικὸς εἰς ὑπηρεσίαν ἱερατικὴν παραχωρεῖ ἔρχεσθαι, οὔτε
τὸν ἱερέα τὸν σύζυγον τῆς μετὰ τὴν χειροτονίαν μοιχευθείσης
παραχωρεῖ καὶ αὐθις εἶναι ἱερέα, ἀλλ' ἀναγκάζει τοῦτον ἀπο-

(1) X. Tr. — οὐχ εὔρηται ἐν E. I. B. — (2) X. T. — E. I. B. ἐλλείπει
τὸ, τὴν. — (3) καὶ οὐκ ἐτέθη X. Tr. — (4) X. Tr. — οὐχ εὔρηται ὁ δὲ ἐν ταῖς
ἐκδόσεσιν E. I. καὶ B.

λύσαι τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ θέλει τέως ἱερα-
τεύειν (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι κληρικὸν ἀπολελυμένως,
ἀλλὰ πάντως εἰς ἐκκλησίαν ἢ μοναστήρια. Συνόδου Χαλ-
κηδόνης κανὼν στ'. (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

Περὶ περιοδευτῶν (3), καὶ τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἐκκλη-
σιῶν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'.

Κεῖμενον.

Ἡ ια'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου λέγει ἐκ τῶν
χωρίων, καὶ ἐκ τῶν κωμῶν, καὶ οὐκ ἔξωθεν εἰς τὰς ἐκ-
κλησίας αὐτῶν χειροτονεῖσθαι, ὥστε συντελεῖν ἰδίαν κα-
πιτιῶνα καὶ τὸ δημόσιον. Ἡ δὲ ιστ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ.
καὶ ἡ β'. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησι τοὺς ἐναπογρά-
φους καὶ ἀκόντων τῶν δεσποτῶν ἐν ταῖς κατ' αὐτοὺς
κτήσεις χειροτονεῖσθαι, ἐφ' ᾧ διὰ τῶν δεσποτῶν τὴν κα-
πιτιῶνα συντελεῖν, καὶ διὰ ὑποκαταστάτων λειτουργεῖν.

Σχόλιον.

Ἡ ια'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέ-
θη εἰς βιβλίον γ'. τῶν βασιλικῶν, τίτ. γ'. κεφ. στ'. οὕτως
ἔχον· Ἐξ αὐτῆς τῆς κώμης, ἐν ᾗ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία κατ' ἀνα-
λογίαν τῶν τόπων κληρικοὶ κρίσει τοῦ ἐπισκόπου χειροτονεῖ-
σθωσαν, καὶ τὴν οἰκείαν (4) ἐπιγινωσκέτωσαν κεφαλιτιῶνα. Ἡ
ιστ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βα-
σιλικὰ ἢ δὲ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ
Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ'.

τίτ. α'. κεφ. λδ'. οὕτως ἔχον· Τοὺς ἐναπογράφους ἐν αὐταῖς
μόνον ταῖς κτήσεις, ἐν αἷς εἰσὶν ἐναπόγραφοι, κληρικοὺς καὶ
παρὰ γνώμην τῶν δεσποτῶν γίνεσθαι συγχωροῦμεν, ἐφ' ᾧ
μέντοι ὥστε κληρικοὺς αὐτοὺς γινομένους αὐταῖς τὴν ἐπιχει-
μένην αὐτοῖς γεωργίαν πληροῦν. Πλὴν γίνωσκε ὅτι αὕτη ἡ νεαρὰ ἢ
περὶ τῶν ἐναπογράφων ἄλλως εἶχε πρὸ τοῦ συντεθῆναι τὸ πλά-
τος τῶν νεαρῶν, καὶ ἄλλως ἐγράφη εἰς τὸ πλάτος, καὶ μετετέθη
εἰς τὰ βασιλικὰ. Πρῶτον μὲν γὰρ καπιτιῶνός τε ἐμέμνητο
ἦτοι κεφαλιτιῶνος, ὅτι καὶ καπίτους ἢ κεφαλὴ κατὰ Λατί-
νους λέγεται, καὶ δι' ὑποκαταστάτων λειτουργεῖν τοὺς ἐναπο-
γράφους διωρίζετο. Εἰς δὲ τὸ πλάτος καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ τὸ
ἐν ἔξ αὐτῶν ἦτοι τῆς κεφαλιτιῶνος οὐκ ἐτέθη· δι' ὃ καὶ ὀφεί-
λεις προσέχειν χάριν μὲν τῆς κεφαλιτιῶνος, ἦτοι τοῦ κανο-
νικοῦ, τῷ ἄνωθεν καταστρωθέντι νόμῳ καὶ κειμένῳ ἐν βι-
βλίῳ γ'. τίτ. γ'. κεφ. στ'. χάριν δὲ τῶν ἐναπογράφων τῷ νζ'.
κανόνι τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, καὶ τῇ ρκγ'. Ἰουστινιανείῳ
νεαρᾷ, ἡγουν τῷ λδ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βα-
σιλικῶν, τῷ καὶ ἄνωθεν καταστρωθέντι· χάριν δὲ τοῦ κανο-
νικοῦ καὶ τῶν ὑπὲρ χειροτονίας διδομένων συνηθειῶν, ἐνεργεῖ
μέχρι τοῦ νῦν χρυσόβουλλον τοῦ αἰδίου βασιλέως κυρίου
Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ, οὕτως ἔχον ἐν μέρει· Τυποῖ δὲ ἡ βα-
σιλεία μου, καὶ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἱερέων, καὶ ἐπὶ τῷ
κανονικῷ τὸν παλαιὸν ἐνεργεῖν τύπον, καὶ μηδὲν ἐπὶ τῇ χει-
ροτονίᾳ λαμβάνειν πλέον τὸν χειροτονοῦντα τοῦτον ἐπίσκο-
πον (1), ἀλλ' ἢ μόνα τὰ ζ'. χρυσᾷ νομίσματα τῆς προτιμω-
μένης χαραγῆς τῆς βασιλείας μου, ἡγουν ἐν μὲν ὅτε ποιεῖ
αὐτὸν λιτὸν παπᾶν ἦτοι ἀναγνώστην, τρία δὲ ὅτε χειροτονεῖ
αὐτὸν διάκονον, καὶ ἕτερα τρία ὅτε πληροῖ (2) αὐτὸν ἱερέα,
ἦτοι πρεσβύτερον. Ὡσαύτως καὶ ὑπὲρ τοῦ κανονικοῦ ἀπὸ τοῦ
ἔχοντος χωρίου λ'. καπνοῦς, νόμισμα ἐν χρυσοῦ ὅμοιον, ἀρ-
γυρᾷ δύο, κριθῶν ἕνα, κριθῆς (3) μολίους ἕξ, οἴνου μέτρα ἕξ,
ἀλεύρου μόδια ἕξ, καὶ ὀρνίθων λ'. ἀπὸ δὲ τοῦ ἔχοντος κ'. κα-

(1) Καὶ ζήτει τὸν κανόνα τοῦτον Χ. Τρ. — (2) κατ' ἀνάλογον τὸ Χ.
Τρ. καὶ 'Ε. — (3) Χ. Τρ. — Β. περιοδεύοντων. — (4) ἰδίαν Χ. Τρ.

(1) Χ. Τρ. ἢ τὸν ἀρχιεπίσκοπον. — (2) Χ. Τρ. ποιεῖ. — (3) Χ. Τρ. κοίθου — 'Ε.
'Ι. καρπὸν μολίους ἕξ.

πνοῦς, τὸ δίδμοιρον τοῦ νομίσματος, καὶ ἀντὶ τῶν δύο ἀργυρῶν ἀργυροῦν ἁ. μέσαρνον ἔν, κριθῆς (1) μόδια δ'. οἴνου μέτρα δ'. ἀλεύρου μόδια δ'. καὶ ὀρνίθια κ'. ἀπὸ δὲ τοῦ ἔχοντος ι. καπνοῦς χωρίου, ἀργυρᾶ ε. ἀρνίον ἔν (2), κριθῆς μόδια β', οἴνου μέτρα β'. ἀλεύρου μόδια β'. καὶ ὀρνίθια ι. καθὼς καὶ ἐν ταῖς σιγγίλλοις τῶν παλαιῶν πρακτικῶν (3) ἀναγράφεται· καὶ ἡ σύμφωνος κατάθεσις τῶν ὄλων θεματικῶν παρέστησε τῇ βασιλείᾳ μου. Σὺν τῷ τοιοῦτῳ δὲ χρυσοβούλλῳ τυπικῷ γέγονε καὶ σημείωμα συνοδικὸν κατὰ τὴν ιε. τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τῆς ι'. Ἰνδικτιῶνος παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Νικολάου παρακελευόμενον κατὰ τὸ τοιοῦτον χρυσοβούλλον δίδοσθαι τὰ κανονικά, καὶ τὰ ὑπὲρ χειροτονίας.

[Σημείωσαι (4). Ἀναγκαῖον διὰ τὰ ζητούμενα κανονικά παρὰ τῶν ἀρχιερέων, καὶ μὴ δίδόμενα ἴσως, οἱ πλείους γὰρ τῶν λαϊκῶν οὐ δίδουσι καλοθελῶς πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς αὐτῶν τὰ κανονικά, λέγοντες τὸ εὐαγγελικὸν ῥῆμα, δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε, ὅπερ ἐστὶν ἀμέτοχον· οὐδὲ γὰρ ἐστὶ μισθὸς τὸ χάριν ἀποτροφῆς δίδόμενον τῷ ἀρχιερεῖ.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ΄.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν πτωχείων, καὶ μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν η'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΣΤ΄.

Περὶ δούλων κληρουμένων. Ἀπαστόλων κανὼν πβ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν.

Ἡ λς'. διάταξις τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ἁ. βιβλίου τοῦ κώ-

δικός φησιν ὅτι δοῦλος οὔτε κατὰ γνώμην τοῦ δεσπότητος κληροῦται, εἰμὴ πρότερον ἐλευθερωθῇ. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ ἁ. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι ἐὰν γινώσκοντος, καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ δεσπότητος κληρωθῇ, ἐλευθεροῦται, καὶ εὐγενῆς γίνεται. Εἰ δὲ ἠγγνόησε, δεικνὺς εἴσω ἐνι-αυτοῦ τὴν τύχην λαμβάνει αὐτόν. Ὁ δὲ ἐλευθερούμενος ἐὰν κοσμικὸς γένηται, παραδίδεται εἰς δουλείαν τῷ δεσπότη αὐτοῦ. Ἡ δὲ αὐτῇ διάτ. λέγει ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ καὶ δουλικῆς καὶ ἐναπογράφου τύχης ἐλευθεροῖ, καὶ ὑπεξουσιότητος· τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἡ πά. νεαρᾶ, ἡ διαλαμβάνουσα διὰ ποίων ἀξιωματῶν βουλευτηρίου τις ἐλευθεροῦται, καὶ ὑπεξουσιότητος.

Σχόλιον.

Ὁ γ'. τίτ. τοῦ ἁ. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν κεφ. β'. πλὴν τὸ κεφ. τοῦτο παρελείφθη εἰς τὴν ἀνακάθαρσιν, καὶ οὐκ ἐτέθη. Ἡ β'. διάτ. τοῦ ἁ. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρᾶ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. ἁ. κεφ. λζ'. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Τὸ δὲ ἐλευθεροῦσθαι τοὺς ἐναπογράφους μέρος ἐστὶ τῆς αὐτῆς ρκγ'. νεαρᾶς, καὶ ἐτέθη ἐν βιβ. γ'. τῶν βασιλ. τίτ. α. κεφ. ια'. ἔχοντι οὕτω· Μετὰ δὲ τὴν χειροτονίαν καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης τοὺς ἐπισκόπους εἶναι ἐλευθέρους κελεύομεν, εἰ μὴ ταξιώτης παρὰ τὴν προειρημένην χειροτονηθεῖν παρατήρησιν· τοὺς γὰρ τοιοῦτους τῆς ἐπισκοπῆς ἀποκινουμένους τῇ τάξει ἀποκαθίστασθαι κελεύομεν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς τοιαύτης τύχης τῇ ἱερωσύνῃ ὕβρις γένηται. Ἡ μὲν τοι πά. Ἰουστινιάνειος νεαρᾶ κεῖται εἰς βιβλίον λά. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε. κεφ. α. οὕτως ἔχον περὶ τὴν ἀρχὴν· Θεσπίζομεν τοὺς τε ἐμβάθμους ὑπάτους, καὶ ἐφεξῆς παρακελεύεται ἡ αὐτῇ νεαρᾶ ἵνα πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἔχοντες ὀφθίκια ἄρχοντες αὐτεξούσιοι ᾧσι, κὰν τῆς πατρικῆς χειρὸς οὐκ ἔφθασαν ἀπολυθῆναι. Ἡ μὲν τοι θ'. ι. καὶ ια'. νεαρᾶ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου παρακελεύονται τὸν κληρωθέντα δοῦλον ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δεσπότητος, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν μονάσαντα, καὶ τὸν γεγονότα

(1) X. Τρ. κριθῶν. — Ε. Ή. καρπὸν. — (2) X. Τρ. — Οἱ δὲ Ή. Β. ἄρνα ἔν. — (3) X. Τρ. — Ε. Ή. Β. πραιτόρων. — (4) ἡ σημείωσις αὕτη εὑρίσκεται μὲν κενὰ ἐν περισηλίῳ τοῦ X. Τρ. δι' ἐρυθρᾶς γραφῆς. μὴ ἀποτελοῦσα μέρος τῶν ρημάτων.

ἐπίσκοπον, ἀποκαθιστάσθαι τῷ προτέρῳ δεσπότη. Σὺ γοῦν μαθὼν ἀπὸ τοῦ ιά. κεφ. τοῦ α. τίτλου τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, ὅτι καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης οἱ ἐπισκοπικῶς τετιμημένοι ἀξιῶματι ἐλευθεριάζουσι, μὴ ἐναντιωθῆς τῷ λζ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου λέγοντι, μὴ ἄλλως τὸν δούλον ἐλευθεροῦσθαι κἂν κληρωθῆ, εἰμὴ παρακολουθῆ (1) καὶ τοῦ δεσπότη εἰδῆσις, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο νόει καὶ ἐκεῖνο τὸ κεφ. οἱ γὰρ λέγοντες, ὅτι διὰ τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἀξίωμα ἐλευθεροῦται ὁ δούλος, κἂν παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη ἐπίσκοπος γένηται, οὐ καλῶς λέγουσιν ἐρμηνεύεται γὰρ *καὶ* τὸ τοιοῦτον κεφάλαιον ἀπὸ τοῦ ἐφεξῆς κεφ. μιᾶς γὰρ εἰσι νεαρᾶς καὶ ἀμφότερα, καὶ πάντως ἀπὸ τοῦ μεταγενεστέρου ἦτοι τοῦ λζ'. κεφ. τὸ προγενέστερον κεφ. ἦτοι τὸ ιά. ἐρμηνευθήσεται. Αἱ νεαρᾶι δὲ τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ὡς καὶ ἀνάγνωθι μετ' ἐπιμελείας, καὶ τὸν κληρωθέντα, καὶ τὸν μονάσαντα, καὶ τὸν ἐπίσκοπον γεγονότα δούλον, ἀποκαθιστῶσι πρὸς τὴν προτέραν δουλικὴν τύχην, ἂν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δεσπότη τοιοῦτου τινὸς *ὁ δούλος* (2) ἀξιώθῃ. Πλὴν εὐρίσκων τὴν ἐνεαρᾶν τοῦ αὐτοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ λέγουσαν ὅτι τὸ παλαιὸν μέχρι τριῶν χρόνων ἠδύνατο ὁ δεσπότης τὸν μονάσαντα φυγάδα δούλον αὐτοῦ ἀνακαλεῖσθαι, τούτου δὲ τοῦ χρόνου παρελθόντος ἀπεκλείετο, καὶ διοριζομένην τὸν γνώμη τοιαύτη μονάσαντα οἰκέτην κατὰ πάντα καθ' ὅν ἂν εὐρίσκηται καιρὸν ὑπὸ τὸν πρότερον δεσπότην τάττεσθαι, καὶ διὰ τὸ εἶναι τὸν δούλον ἀφανῆ μὴ βλάπτεσθαι τὸν δεσπότην ἐκ τῆς παραδρομῆς τῆς τριετίας· ἐσπούδασα εὐρεῖν τὸν περὶ τῆς τριετίας διδάσκοντα νόμον, καὶ οὐχ εὔρον αὐτὸν ἄνευ μόνου τοῦ καταστρωθέντος ἄνωθεν, καὶ λέγοντος ἐντὸς ἐνιαυτοῦ δύνασθαι τὸν δεσπότην ἀναζητεῖν τὸν κληρωθέντα δούλον δίχα γνώμης αὐτοῦ· διὸ καὶ ἀναγκάζομαι ἀκολουθεῖν τοῖς παρὰ τοῦ σοφοῦ νομοθετηθεῖσι. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ τὰ τῆς τοιαύτης νεαρᾶς εἴπερ θελήσει τις ἀπολεπτύναι (3), μεγάλην ἂν (4) εὐρήσῃ

ἀμφιβολίαν (1). Εἰ γὰρ, ὡς αὕτη φησὶ, τὸν ἐν φυγῇ ὄντα δούλον καὶ μονάσαντα μέχρι τῆς ἐμφανείας αὐτοῦ ὁ δεσπότης ἀναζητεῖ, πάντως ἐξ ἀντιδιαστολῆς τὸν μὴ ἐν φυγῇ μοναχὸν ὄντα δούλον, ἀλλ' ἐμφανιζόμενον ἐντὸς μόνης τριετίας ὁ δεσπότης ἀνακαλέσεται, τοῦτο δὲ μὴ ποιήσας ἀποκλεισθήσεται· τοῦτο ἕπερ διορίζεται γίνεσθαι ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ἢ ῥηθεῖσα Ἰουστινιάνειος νεαρᾶ (2). Εἰ ταῦτα οὕτως εἴπῃς καὶ ἐρμηνεύσῃς, συμβιβασθήσονται αἱ τῶν βασιλέων νεαρᾶι ἄνευ μόνου τοῦ χρόνου ἐπὶ τριετίαν δίκνουμένου διὰ περίθαλψιν τοῦ δεσπότη. Ἀπὸ τῆς ργ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς τῆς κειμένης, ὡς εἴρηται, ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. καὶ διοριζομένης μετὰ τὴν χειροτονίαν, καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης τοὺς ἐπισκόπους ἐλευθέρους εἶναι· ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τῆς πά. νεαρᾶς τῆς κειμένης ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν λά. τίτ. ε. κεφ. α. καὶ παρακελευομένης πάντας τοὺς τιμηθέντας παρὰ βασιλέων ἀξιώμασιν ἢ ὀφφικίοις ἀρχοντικοῖς, ἀπαλλάττεσθαι τῆς ὑπεξουσιότητος, καὶ δίχα γνώμης τοῦ πατρὸς, εἰπόντινες καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας, ἅμα τῷ σφραγισθῆναι, ἀξιωματικούς εἶναι, καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ αὐτεξουσίου γίνεσθαι. Χρόμενοι δὲ καὶ τῷ παρὰ τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως καὶ ἱσαποστόλου ἀγίου Κωνσταντίνου ἀπολυθέντι νεαρῷ θεσπίσματι πρὸς τὸν τε πάπαν Ῥώμης ἄγιον Σιλβέστρον, τῷ καὶ καταστρωθέντι παρ' ἡμῶν ἔξωθεν τοῦ α. κεφ. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ διοριζομένῳ ἔχειν ἐπ' εὐθείας τὸν πάπαν Ῥώμης ἀξιώμασι τιμᾶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν κληρικούς, ὁποίοις καὶ ὁ βασιλεὺς τιμᾶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν, καὶ εἶναι τὴν ἱερὰν σύνοδον οἶαν καὶ τὴν βασιλικὴν σύγκλητον· ὡσαύτως καὶ τοῖς νόμοις τοῖς καταστρωθεῖσιν ὁμοίως (3) παρ' ἡμῶν, καὶ διοριζομένοις ἔχειν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια τῆς παλαιᾶς Ῥώμης. Ἔτεροι δὲ τῷ τέλει τῆς πά. νεαρᾶς χρησάμενοι, τῆς κειμένης ἐν τῷ ε. τίτλῳ τοῦ λά. βιβλ. (4) καὶ λεγούσης ταῦτα ῥητῶς· Πρόδηλον δὲ ὡς οὐκ ἔστιν ὅς ἀγνοεῖ, πρὸ

(1) X. Tr. — 'E. I. B. παρακολουθήσει. — (2) X. Tr. καὶ 'E. — οὐχ εὐρηται ἡ λέξις ἐν B. — (3) X. Tr. — ἀπολειφθεῖναι 'E. I. B. — (4) Δ. ἐκδ. — τὸ X. Tr. καὶ αἱ ἐκδ. ἴνα.

(1) X. Tr. — 'E. I. καὶ B. μεγάλας . . . ἀμφιβολίας. — (2) νεαρᾶ ἰ. 'E. καὶ B. — τὸ ἰ. οὐχ εὐρηται ἐν X. Tr. — (3) X. Tr. — 'E. I. καὶ B. ὁμοίως καὶ διοριζομένους. — (4) X. Tr. — 'E. I. καὶ B. ἐν τῷ ε. βιβλ. τοῦ λά. τίτλου.

γε (1) ἀπάντων τοῖς ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις ἅμα τῇ χειροτονίᾳ καὶ τὴν αὐτεξουσιότητα προσγίνεσθαι. Οἱ γὰρ πάντων ὄντες πνευματικοὶ πατέρες πῶς ἂν ὑπὸ τὴν ἐτέρων ἐξουσίαν τελοῖεν, ἐπεχείρησαν εἰπεῖν ἀπὸ μόνου τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἐλευθεριάζειν τοὺς ἐπισκόπους τῆς ὑπεξουσιότητος· οὐ μὴν δὲ καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας αὐτεξουσίου γίνεσθαι ἐκ (2) τῆς πατριαρχικῆς σφραγίδος, ἣ γὰρ ἂν, φασί, καὶ τοῦτο τῇ νεαρᾷ προσετέθη. Ἔμοι δὲ δοκεῖ μὴ καλῶς λέγειν τούτους, οὐδὲ γὰρ ἀνηρέθη τὸ νεαρὸν θέσπισμα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ὑπὸ τῆς Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, τὸ διοριζόμενον ἐπίσης τῇ βασιλείᾳ καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ἐν ἀξιώμασι (3) σεμνύνεσθαι, ἀλλὰ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος διδομένου μὴ μόνον παρὰ τῶν πατριαρχῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ μητροπολιτῶν, κἀν τεῦθεν τινῶν ἀμφιβαλλόντων μὴ γίνεσθαι αὐτεξουσίου τοὺς ἐπισκόπους πάντας, ἢ Ἰουστινιανείου νεαρὰ πάντας τοὺς ἐπισκόπους αὐτεξουσίου γίνεσθαι διωρίσατο, κἀν μὴ παρὰ πατριαρχῶν χειροτονῶνται. Ὅθεν καὶ ἀνευδοιάστως φημι ἀξιωματικούς εἶναι τοὺς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἄρχοντας, καὶ ὀφείλγειν αὐτοὺς τιμᾶσθαι ὡς τῆς ἱερᾶς συγκλήτου λογάδας, κατὰ τὸ θέσπισμα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τὰ λοιπὰ νόμιμα τὰ ἄνωθεν μνημονευθέντα. Τοῦτο δὲ ἰδικόν ἐστι προνόμιον τοῖς ἄρχουσι τοῦ θρόνου τῆς ἐκκλησίας τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν διὰ τὸ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου θέσπισμα. Οἱ γὰρ ἄρχοντες τῶν ἄλλων πατριαρχῶν, προσέτι γε μὴν καὶ τῶν μητροπολιτῶν, καὶ τῶν ἐπισκόπων, τῶν αὐτῶν προνομίων οὐκ ἀξιοθήσονται.

Σημείωσαι. Ἀπὸ τῶν ἐν τῷ παρόντι λς'. κεφαλαίῳ καταστρωθεισῶν νεαρῶν συνάγαγε καὶ εἶπε, ὅτι οἱ παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη κληρούμενοι δούλοι, ἢ καὶ ἐπισκοπεύοντες, εἰς τὸν πρότερον δεσπότην καὶ ἄκοντες ἀντιστρέφονται, ἐκ τῆς χειροτονίας μὴ ὠφελοῦμενοι. Ὡσαύτως εἶπε, ὅτι οὐκ ἀπροσδιορίστως δύναται ὁ δεσπότης ἀνακαλεῖσθαι τούτους, ἀλλ' ἐντὸς τριετίας μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτοὺς εἶδησιν τοῦ γεγονότος

(1) X. Tr. — 'E. 'I. B. πρὸς γε. — (2) X. Tr. — ἐν 'E. 'I. καὶ B. οὐ κείται τὸ ἐκ. — (3) ἀξιώμασι, X. Tr.

ψηφιζομένης. Ἔτι εἶπε ὅτι τοῦ νόμου λέγοντος τὸν ἐπερωτώμενον, καὶ μὴ ἀντιλέγοντα ἀλλὰ σιωπῶντα, κερδαίνοντα μὲν ἀντὶ συναινοῦντος παραλαμβάνεσθαι, ζημιούμενον δὲ ἀντὶ ἀρνούμενου· ἐπὶ τοῦ παρόντος θέματος ὁ εἰδὼς τὴν χειροτονίαν τοῦ δούλου αὐτοῦ καὶ μὴ ἀντιλέγων ἀντὶ συναινοῦντος λογίζεται, καὶ ταῦτα βλαπτόμενος· καὶ ἐστὶ τρίτο ἰδικόν διὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ἔτι εἶπε ὅτι ἀπὸ μόνης τῆς ἐπισκοπικῆς χειροτονίας οἱ ὑπεξούσιοι αὐτεξούσιοι γίνονται, οὐ μὴν ἀπὸ κληρώσεως οἰαζομένου. Τὰ δὲ ἀρχοντίκια τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ μόνου αὐτεξουσίου ποιοῦσι τοὺς ὑπεξουσίου. Τὸ δὲ εἰς τριετίαν παρεκτείνεσθαι τῷ δεσπότη τὴν ἀνάκλησιν τοῦ χειροτονηθέντος δούλου ἀπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐστὶ καὶ κρατεῖ, κἀν *ἐπιβλαβές* (1) τῇ ἐλευθερίᾳ ἐστὶ, διὰ τὸ δίκαιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΖ'.

Περὶ διακονισσῶν, καὶ ὅτι γυνὴ οὐ γίνεται πρεσβυτέρα. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ια'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιε'. Συνόδου ζ'. κανὼν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ'.

Περὶ τῶν διὰ τῆς χειροτονίας λυομένων ἀμαρτημάτων. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ'.

(1) Διόρθ. ἐκδ. — Οἱ 'E. 'I. καὶ B. ἐπιβλαβές, τὸ δὲ X. Tr. δυσανάγνωστον.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ,

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΑΘΙΕΡΩΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ, ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΩΝ
ΜΗ ΕΧΟΝΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΑ ΑΓΙΩΝ,

Και περί ιερῶν σκευῶν, και ἀναθημάτων, και κληρικῶν
παρὰ γνώμην ἐπισκόπων ἰστώντων θυσιαστήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ποιήσεως ἐκκλησιῶν, και περί καθιερώσεως ἐκ-
κλησιῶν και μαρτυρίων μὴ ἐχόντων λείψανα ἁγίων. Συ-
νόδου Καρθαγένης κανῶν ς'. πγ'. Συνόδου Νικαίας τὸ
β'. κανῶν ζ'. ιζ'.

Κεῖμενον.

Ἐν τῷ ιδ'. κεφαλαίῳ τοῦ γ'. τίτ. τοῦ παρόντος συν-
τάγματος παρεγράφη πῶς γίνεται ἐκκλησία. Λέγει δὲ
και διάταξις ιε'. τοῦ β'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος,
ὡς ἐάν τις δωρήσῃται πρᾶγμα κινητὸν, ἢ ἀκίνητον, ἢ
αὐτοκίνητον, (1) εἰς πρόσωπον μάρτυρος, ἢ προφήτου,
ἢ ἀγγέλου, ὡς αὐτῷ μέλλων εὐκτήριον οἰκοδομεῖν, και
τὴν δωρεὰν ἐμφανίσῃ, ἐφ' ᾧ ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἀναγκά-
ζεται τὸ ἔργον, κἂν μὴ ἤρχθῃ, πληρῶσαι μετὰ κλη-
ρονόμων (2), και πληρωθέντος δοῦναι τὰ τῆς δωρεᾶς. Ἐν
αὐτῷ και ἐπὶ ξενοδοχείων, και νοσοκομείων, και πτωχείων,
ἀδείας οὔσης τοῖς ἐπισκόποις και οἰκονόμοις ἐνάγειν αὐτοῖς
(3). Τούτων δὲ πληρουμένων ἢ διοικήσεις κατὰ τὰ δόξαν-
τα τοῖς φιλοτιμησαμένοις (4) και τοὺς ἐπιτεθέντας ὄρους

γίνεται. Καὶ ἡ μέ. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ αὐτοῦ α.
βιβλίου φησὶν, ὅτι ἐάν τις εὐσεβῆ ποιήσοιτο διατύπωσιν
ἢ ἐν ἐνστάσει, ἢ ληγάτῳ, ἢ εἰς τὴν πίστιν αὐτῶν (1), ἢ
μόρτις καῦσα δωρεὰν, ἀνάγκη ἔχει ὁ κελευσθεὶς διὰ τοῦ
ἐπισκόπου, κἂν ἐκωλύθῃ ἀπὸ διαθεμένου προνοῆσαι (2),
εἰ μὲν ἐκκλησίαν ἐπετρέπη ποιῆσαι, πληρῶν (3) αὐτὴν εἰσω-
τριετίας, εἰ δὲ ξενῶνα, εἰσω ἐνιαυτοῦ· δυνατὸν γὰρ και
οἶκον εἰς ἀνάκλησιν (4) τῶν ἀσθενούντων μισθοῦσθαι, ἕωσὺ
τὸ ἔργον πληρωθῇ. Τοῦ δὲ τοιούτου χρόνου παρερχομέ-
νου ἀπαιτεῖ τὸ καταλειφθὲν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ καρπῶν
και ἐπαυξήσεων ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς τοῦ διαθεμένου τε-
λευτῆς, και ποιεῖται τὰς οἰκοδομὰς τῶν ἐκκλησιῶν, και
τῶν ξενῶνων, και τῶν γηροκομείων, ἢ ὀρφανοτροφείων,
ἢ νοσοκομείων, ἢ πτωχείων, και προχειρίζεται τοὺς δι-
οικητὰς αὐτῶν, εἴγε μὴ ῥητῶς ὁ τελευτήσας εἴπῃ τὸν
ὀφείλοντα διοικεῖν· εἰ δὲ και ὀνομάζῃ, ἀδειαν ἔχει ὁ ἐπί-
σκοπος κακῶς αὐτὸν διαγενόμενον ἀποκινεῖν, και ποιεῖν
ἄλλον· εἰ δὲ ὁ κελευσθεὶς και παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ὀχληθεὶς
ἀρχικὴν ὑπόμνησιν ἀναμείνῃ, δίδωσι διπλοῦν τὸ καταλει-
φθὲν ῥαθυμοῦντος δὲ τοῦ ἐπισκόπου ἀναγκάζει πληρω-
θῆναι τὸ διατυπωθὲν ὁ μητροπολίτης ἢ ὁ τῆς διοικήσεως
ἐκείνης ἀρχιεπίσκοπος, και πᾶς βουλόμενος τῶν πολι-
τῶν κινεῖ. Εἰ δὲ μετὰ τὴν ἰδίαν τελευτὴν οἱ κληρονόμοι
ἐκελεύσθησαν δοῦναι, ἢ τι ποιῆσαι, ὁ προδηλούμενος χρό-
νος μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτῶν ἀριθμεῖται· οἱ δὲ ἀρ-
χοι ἀναγκάζουσι ταῦτα πληροῦσθαι.

Σχόλιον.

Ἡ ιε. διάταξις τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος,

(1) φιδείκομψις X. Τρ. — (2) X. Τρ. — προνοῆσαι. 'E. Π. — (3) πλη-
ρωθῆναι 'E. Π. και X. Τρ. — διοικήσῃ κατὰ τὸ κεῖμενον τῆς διατ. 15 τοῦ κώδ. 1.
3. διορθ. ἐκδ. — (4) ἀνάκλησιν 'E. Π. X. Τρ. ἀλλὰ διορθώθη κατὰ τὴν μνη-
σθεῖσαν διατ. τοῦ κώδικος ἐν ἣ ἀναγιγνώσκειται δυνατὸν οὖν και οἶκον μισθῶσαι
σθαι, και τοὺς ἀρρώστους ἐγκατακλιναί, ἐκδ.

(1) ἢ δίκαιον Δ. 15 κώδ. 1. 2. — (2) κληρικῶν 'E. Π. B. — (3) αὐτοῦς Δ.
15 κώδ. 1. 2. — (4) φιλοτιμησαμένοις X. Τρ.

ἐτέθη ἐν βιβλίῳ ἐ. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφαλαίῳ ζ'. οὕτως ἔχουσα ὡς ἐντὸς συνωψίσθη (1). Ἡ μέ. διάταξις τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, καὶ μηδὲ σὺ ταύτῃ προσχῆς. Ἀνάγνωθι δὲ τὸ θ'. κεφάλαιον τοῦ τίτ. γ'. τοῦ ἐ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, μέρος ὄν τῆς ρλά. Ἰουστινιανείου νεαρχῆς, τὰ αὐτὰ σχεδὸν νομοθετοῦν καὶ καταστρωθὲν εἰς τὸ ἐπιὸν καταβατόν. Κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς ιδ'. Ἰνδικτιῶνος γέγονε νεαρχὰ τοῦ ἁγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ ἐν μέρει τάδε διεξιούσκα. Σὺν τούτοις καὶ τοῦτο θεσπίζοντες τοῖς προγραφεῖσι προστίθεμεν. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐν τοῖς ἐπιτελευταίαις αὐτῶν διατάγμασιν, ἐπιτρόπους ἤγουν διοικητὰς τῶν παρ' αὐτῶν διορισθέντων καταλιμπάνουσι, καὶ τούτοις ἀνατιθέασι τὴν τῶν πραγμάτων αὐτῶν οἰκονομίαν τε καὶ διοίκησιν, τὸν Χριστὸν κληρονόμον γράφοντες, τὸ γλυκὸ τοῦτο καὶ κοσμοσωτήριον ὄνομα. Τοῦτο δὲ δοκοῦσι ποιεῖν δι' ὧν τοῖς πένησι τὰς περιουσίας αὐτῶν καταμερισθῆναι προστάτουσι. Τοῦ γὰρ αἰτοῦντος λαμβάνοντος ἵσταται ὁ Χριστὸς συγκοιλαινῶν τούτῳ τὴν χεῖρα· ἐφόσον γάρ, φησιν, ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων ἀδελφῶν ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Παρακελευόμεθα οὖν ὅταν ἐπιτροπικαὶ τοιαῦται διοικήσεις πρόκεινται, καὶ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας διανομαί, καὶ πρὸς ψυχικὰς οἰκονομίας, καὶ ὀρφανῶν ἀφελίκων τε καὶ πενήτων ἀναγωγὰς καὶ διατροφὰς τείνωσι, μὴ χῶραν ἔχειν ἐν ταύταις τοὺς τῶν δικαστηρίων ὑπερβιδασμοὺς, καὶ τὰς ἐντεῦθεν χρονοτριβῆσεις· συμβαίνει γὰρ ἐντεῦθεν τὰς τῶν τελευτῶντων ζημιούσθαι ψυχὰς, καὶ τοὺς ἐπ' ἀγαθῷ καὶ κοινῇ λυσιτελείᾳ τοῦ παντὸς τεθέντας νόμους, εἰς τοῖναντίον περιίστασθαι· οὐ γὰρ δίκαιον κρίνει ἢ βασιλεῖα μου τὴν ἐπὶ τοῖς λοιποῖς δικαστηρίοις κρατοῦσαν ἀκολουθίαν, καὶ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσιν ἀμφιβολίας ἀπεντεῦθεν λύεσθαι, μὴ λιθέλλου διδομένου, εἰδήσεως δὲ τριημέρου ἢ καὶ ἐπὶ τέταρτον παρεκτεινομένης, μήτινος γὰρ δικαστικῆς ὑποθέσεως ἐπει-

σαγομένης, ἢ τῶν προσόντων ἐκάστῳ δικαίῳ γενήσεται καταξέτασις, καὶ μετακληθήσονται καὶ ἄμφω τὰ μέρη δίχαινος ὑπερημερίας, καὶ ἀπαιτηθήσονται ἐκάτερα τὰ μέρη (1) τὰ δοκοῦντα συντελεῖν αὐτοῖς προβαλέσθαι, καὶ οὕτω δι' ὀλίγου καιροῦ μηνιαίου τυχόν, ἢ καὶ εἰς δεῦτερον παρεκτεινομένου κατὰ τὸ δόξαν τῷ δικαστῇ, προσήκουσαν δέξοιτο λύσιν τὸ ἀνακύψαν ἀμφίβολον, τηρουμένων δηλονότι τῶν νόμων ἐπὶ τῆς οἰκείας ἔδρας καὶ παγιότητος, ὅσοι μὴ μετὰ τὸν τοῦ τελευτήσαντος θάνατον, εὐθὺς τοὺς ἐκείνου διαδόχους εἰς δικαστήριον ἔλκεσθαι διακελεύονται (1), ἀλλὰ μετὰ παραδρομῆν ἡμερῶν τινῶν καθὼς τὰ περὶ τούτων πλατύτερον τοῖς βασιλικαῖς διηγόρευται. Εἰ δέ γε ἐπίτροπος εἰς ὑπερθέσεις φανεῖται χωρῶν, καὶ τοιαῦτα σκαιωρῶν φωραθείη, καὶ πρὸς ὑπερβιδασμοὺς χωρήσῃ, μὴ ποιῶν καθὼς ὁ διαθέμενος διετάξατο, τῆς ἐπιτροπῆς καὶ οἰκονομίας τῶν τοῦ τελευτήσαντος πραγμάτων μετακινήσεται, ἀνατεθήσεται δὲ αὕτη, οἷς ἂν ὁ βασιλεὺς διορίσῃται, ἢ τούτου ἴσως ἀποδημοῦντος, ὁ τῆς πόλεως ἑπαρχος, ἅμα τῷ τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας οἰκονόμῳ, τὴν τούτου ποιήσεται οἰκονομίαν τε καὶ διοίκησιν, ὀφείλοντες εἰδήσιν διδόναι τῶν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσιν οἰκονομουμένων τῷ βασιλεῖ, καὶ τῷ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ, εἰ τύχῃ τὸν βασιλέα ἀπόδημον εἶναι, καὶ μὴ κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ τὰ τοῦ τελευτήσαντος πληρωθῶσι θελήματα.

Κεῖμενον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρχῶν φησι διὰ δημοσίων προσώπων δις ὀχλούμενον τὸν κελευσθέντα παρὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ ὑπερθέμενον, ἐκπίπτειν παντὸς κέρδους, καὶ τὴν οὐσίαν πᾶσαν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ τῶν ἐν μέσῳ ἐπαυξήσεων δαπανᾶν εἰς τὰ διατυπωθέντα, μὴ παρακρατουμένου φαλκιδίου· τὸ αὐτὸ ἐστὶ καὶ πρὸς ἄπαξ τι ληγατευθῆ. Ἡ αὕτη γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρχῶν φησιν εἶσω ἕξ μηνῶν μετὰ τὴν ἐμφά-

(1) Ἄπασα ἢ πρώτη αὕτη περίοδος ἐλλεῖπει ἐν Χ. Τρ.

(1) Χ. Τρ. — τὰ μέρη δίχαινος ἐ. '1 Β. — (2) διερίζονται Β. ἐν περισελίδι.

νειαν τῆς διαθήκης, ἐξ ὑπερθέσεως καρπῶν, καὶ τόκους, καὶ ἐπαυξήσεις, ἀπὸ τελευτῆς τοῦ καταλείποντος ἀπαιτεῖσθαι. Ἡ αὐτὴ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν εἰσω πενταετίας τὴν ἐκκλησίαν ὀφείλιν πληροῦσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους εὐαγεῖς οἴκους εἰσω ἐνιαυτοῦ, εἰ δὲ μὴ ἐντὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ ποιήσουσιν οἱ κληρονόμοι, ἀναγκαζέσθωσαν οἶκον ἀγοράζειν, ἢ μισθοῦσθαι, ἐνθα δύναται τὰ κελευσθέντα πληροῦσθαι τὰ δὲ περὶ τῆς διοικήσεως ὁμοίως τῇ προλαβούσῃ μ.ε. διατάξει διατυποῖ.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάταξις τοῦ β'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τίτλω γ'. τὰ δὲ συνοψισθέντα εἰσὶ τοῦ αὐτοῦ τίτλου κεφάλαιον θ'. οὕτως ἔχον· Εἰ δὲ ὑπὲρ ἀναρρύσεως αἰχμαλώτων τι καταλέλειπται, καὶ μὴ ὀνόματι ὁ διαθέμενος εἴπῃ, διὰ τίνος χρῆ γενέσθαι τὴν ἀναρρύσιν, καὶ οὕτω κελεύομεν τὰ πράγματα τὰ ἐπὶ τούτῳ (1) καταλειφθέντα, τὸν τῶν (2) τόπων ἐπισκόπον καὶ τὸν τούτου οἰκονόμον λαβεῖν, καὶ τὸ τοιοῦτον εὐσεβὲς ἔργον πληροῦν. Ἐν πάσαις γὰρ ταῖς τοιαύταις εὐσεβέσι βουλήσεσι, τοὺς ὀσιωτάτους τῶν τόπων ἐπισκόπους βουλόμεθα προνοεῖν, ὥστε πάντα κατὰ τὴν τοῦ τελευτήσαντος βούλησιν προβαίνειν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα παρὰ τῶν διαθεμένων ἢ τῶν δωρησαμένων ἀπαγορευθῆ αὐτοῖς ἔχειν πρὸς αὐτὰ τινα μετουσίαν. Εἰ δὲ οἱ ταῦτα ποιῆσαι κελευσθέντες ἀπαξ καὶ δις παρὰ τοῦ μακαριωτάτου τῶν τόπων ἐπισκόπου καὶ τῶν τούτων οἰκονόμων διὰ δημοσίων προσώπων ὑπομνησθέντες ὑπέρθωνται τὰ διατυπωθέντα πληρῶσαι, κελεύομεν τούτους ἅπαν τὰ κέρδους τὸ καταλειφθὲν αὐτοῖς παρὰ τοῦ ταῦτα κελεύσαντος ἀπολλῦναι, τοὺς δὲ ὀσιωτάτους τῶν τόπων ἐπισκόπους πάντα τὰ πράγματα τὰ πάσαις ὡς εἴρηται ταῖς εὐσεβέσιν αἰτίαις ἀφορισθέντα, μετὰ καρπῶν καὶ ἐπαυξήσεων τοῦ μέσου χρόνου, καὶ τοῦ μνημονευθέντος χρόνου κέρδους ἐκδικεῖν, καὶ ἅπερ ὁ διαθέμενος διε-

τύπωσε, πληροῦν, εἰδόμενος ὡς, εἰ ῥαθυμήσαιεν, ὑπὲρ πάντων τούτων λόγον τῷ Θεῷ παρέξουσιν. Εἰ μὲν τοι ὁ ὀσιώτατος τῶν τόπων ἐπίσκοπος παραλείπῃ τι τῶν ἡμῖν εἰρημένων, ἐξέστω καὶ τῷ ὀσιωτάτῳ αὐτοῦ μητροπολίτῃ ταῦτα ἀπαιτεῖν καὶ πληροῦν· καὶ παντὶ δὲ ἑτέρῳ ἄδεια ἔστω, τὴν τοιαύτην ζήτησιν κινεῖν, καὶ σπουδάζειν ἵνα πᾶσι τρόποις αἱ τοιαῦται εὐσεβεῖς αἰτίαι πληρωθῶσιν. Εἰ δὲ ὁ κληρονόμος τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειμμένα μὴ πληρώσῃ, λέγων τὴν καταλειφθεῖσαν αὐτῷ κληρονομίαν (1) μὴ ἀρκεῖν εἰς ταύτας, κελεύομεν, παντὸς τοῦ ἐκ τοῦ φαλκιδίου κέρδους σχολάζοντος, ὅσον δήποτε εὐρεθῆ ἐν τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ προχωρεῖν ἐν τῇ προνοίᾳ τοῦ ἁγιωτάτου τῶν τόπων ἐπισκόπου εἰς τὰς αἰτίας εἰς ἃς καταλέλειπται. Εἰ δὲ ληγᾶτον παρὰ τίνος εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειφθεῖη, κελεύομεν εἰσω μηνῶν ἐξ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς διαθήκης ἀριθμουμένων, τοῦτο πᾶσι τρόποις παρέχεσθαι οἷς καταλέλειπται. Εἰ δὲ ὑπέρθωνται οἱ τούτῳ βεβαρημένοι τὸ τοιοῦτον ληγᾶτον παρέχειν, καὶ καρπῶν, καὶ τόκους, καὶ πᾶσαν νόμιμον ἐπαυξήσιν ἀπαιτηθήσονται ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς τελευτῆς τοῦ (2) ταῦτα καταλιπόντος. Εἰ δὲ ληγᾶτον ἐτήσιον οἰρηδῆποτε σεβασμίῳ οἴκῳ καταλειφθεῖη, εἰ μὲν οἱ τοῦτο (3) δοῦναι κελευσθέντες, ἢ ὁ τόπος, ἐξ οὗ ἐκελεύσθη τοῦτο παρέχεσθαι, ἐν τῇ αὐτοῦ ἢ τῇ γείτονι ἐπαρχίᾳ εἴη, κελεύομεν μηδενὶ τρόπῳ (4) τὸ τοιοῦτον ληγᾶτον ἐκποιεῖσθαι. Εἰ δὲ οἱ τόποι ἢ τὰ πρόσωπα ἐξ ὧν τοῦτο δοθῆναι προσετάχθη, πορρωτέρω εἴησαν, τῆνικαῦτα ἐξέστω ἐκεῖνοις οἷς τοῦτο καταλέλειπται, εἰ καὶ τὸ ἐνεχόμενον μέρος συναινεῖ, ἀμείβειν τὸ ληγᾶτον, καὶ πλησίον λαμβάνειν ὑπὲρ τούτου πρόσδοτον εὐπορον, καὶ μετὰ προσθήκης οὐκ ἐλάττονος τοῦ τετάρτου μέρους τῆς καταλειφθείσης ποσότητος, καὶ μηδὲ πολλοῖς δημοσίοις (5) τελέσμασι βεβαρημένης. Εἰ δὲ καὶ πωλῆσαι βούλεται τοιοῦτον, μὴ ἔλαττον εἰς τὸ τρίμημα λαβεῖν, τοῦ ὅσον ὑπὲρ τοιοῦτου ληγᾶτου ἐπὶ λέ. ἐνιαυτοῖς συνάγεται· οὕτω μὲν τοι ὥστε τὸ τοιοῦτον τρίμημα εἰς τὸ συμφέρον τοῦ προεπιρημένου σεβασμίου οἴκου ὅπου κατελείφθη προχωρεῖν. Καὶ κε-

(1) X. Tr. — ἐπὶ τούτῳ E. I. B. — (2) X. Tr. — τούτων τόπων E. I. B.

(1) περιουσίαν X. Tr. — (2) X. Tr. ἑλλείπει τὸ τοῦ E. I. B. — (3) X. Tr. οἱ τοιοῦτοι E. I. B. — (4) X. Tr. μὴ ἐπὶ τρόπῳ I. B. — (5) ἐκαστοῖς X. Tr.

φάλαιον ζ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου οὕτως ἔχον· Ἔστι κατασκευὴν εὐκτηρίου ναοῦ, ἢ ξενῶνος, ἢ πτωχείου, ἢ ὄρφανοτροφείου, ἢ νοσοκομείου, ἢ ἄλλου σεβάσμιου οἴκου, ἐν τελευταίᾳ βουλήσει γενέσθαι διατυπώσει, τὸ εὐκτήριο μὲν πέντε εἴσω ἐνιαυτῶν πληροῦσθαι κελεύομεν προνοίᾳ τοῦ τῶν τόπων ἐπισκόπου, καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀρχόντος, τὸν δὲ ξενῶνα, καὶ τὸ πτωχεῖον, ἢ ἄλλον σεβάσμιον οἶκον, εἴσω ἐνὸς ἐνιαυτοῦ γίνεσθαι. Εἰ δὲ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ μὴ ποιήσωσιν οἱ κληρονόμοι τὸν ξενῶνα, ἢ οἷονδ' ἕποτε σεβάσμιον οἶκον, ὑπὸ τοῦ διαθεμένου διατυπωθέντα γενέσθαι, κελεύομεν τούτους οἶκον ἢ ἀγοράζειν, ἢ μισθοῦσθαι, ὅπου δύνανται τὰ κελευσθέντα πληρῶσαι, ἕως ἂν ὁ τοιοῦτος σεβάσμιος οἶκος πληρωθῇ. Καὶ εἰ μὲν αὐτὸς ὁ διαθέμενος ὀρίσῃ τοὺς ὀφείλοντας ξενοδόχους γενέσθαι, ἢ πτωχοτρόφους, ἢ ἄλλους τοιούτους διοικητάς, εἴτε τοῖς ἰδίοις κληρονόμοις τὴν τοιαύτην ἐπιλογὴν παράσχη, κελεύομεν τρόποις ἅπασιν τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ, τὰ παρ' αὐτοῦ διατυπωθέντα πληροῦν, τῶν κατὰ τὸν μακαριωτάτων ἐπισκόπων ἐποπτευόντων εἰ καλῶς ἢ διοικήσας προβαίνει, καὶ εἰ εὖρωσι μὴ χρησίμους ὄντας τοὺς διοικητάς, ἀδειαν ἔχόντων ἀνευ ζημίας ἄλλους ἀντὶ τοιούτων ἐπιτηδεύουσιν ποιεῖν.

[Σημείωσαι (1) ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα καταστρωθεισῶν νεαρῶν, ὅτι τὰ παρὰ τῶν κτητόρων γινόμενα τυπικὰ εἰ μὴ τοῖς κανόσιν ἐναντιοῦνται, κρατοῦσιν, ὅτι ὁ κατὰ χώραν ἐπίσκοπος, καὶ οἰκονόμος αὐτοῦ καταναγκάζουσι καὶ μὴ βουλομένους μὴ μόνους τοὺς διαδόχους τῶν δωρησαμένων πράγματά τινα χάριν εὐσεβοῦς αἰτίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς δωρησαμένους, δοῦναι τὰ δωρηθέντα, κἂν μὴ ἐνεδόθη τοῦτο παρὰ τοῦ διαθεμένου, ἢ κἂν καὶ ἐκωλύθη, ὅτι τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλιμπανόμενα οὐ φαλκιδουῦνται (2), ὅτι ἔξεστι τοῖς ἐπισκόποις μετακινεῖν ἀπὸ τῆς διοικήσεως τῶν οἴκων, τοὺς καταλιμπανόμενους παρὰ τῶν κτητόρων διοικητάς κακοὺς ἀναφαινομένους, καὶ ἄλλους ποιεῖν. Καὶ ταῦτα σημειωσάμενος λέγε, ἀνυπόστατα εἶναι τὰ ἐν τοῖς τυπικοῖς γραφόμενα παρὰ τῶν

(1) ἢ Σημ. κεῖται ἐν περισελιδίῳ τοῦ Χ. Τρ. δι' ἰρυθρᾶς γραφῆς. — (2) Χ, Ζ, καὶ Ε. — φαλκιδουῦνται Ἰ. φαλκιδουῦνται Β.

κτητόρων χάριν τοῦ μὴ μετέχειν ὅλως τοὺς ἐγχωρίους ἀρχιερεῖς εἰς τὰ παρ' αὐτῶν κτιζόμενα μοναστήρια. ὡσαύτως καὶ τὰ τῶν ἀρχιερέων ὑπομνήματα τὰ διαλαμβάνοντα μὴ μετέχειν εἰς τὰ μοναστήρια τοὺς μετ' αὐτοὺς ἐπισκόπους, καὶ τοὺς παρὰ τοῦτο ἐπισειομένους ἐκ παραδασίας ἀφορισμοὺς στρέφουσι ὡς ἀνευλόγους εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀφορισάντων.]

Κεῖμενον.

Λέγει δὲ βιβλίον α'. τῶν διατάξεων τίτ. ἡ. διάτ. α'. ὅτι τὰ ἱερά Θεοῦ δικαίου εἰσὶ, καὶ ὑπ' οὐδενὸς δεσπόζονται· ἱερόν δὲ πρᾶγμα ἐστὶ, τὸ ἀνιερωθὲν δημοσίῳ· τὰ γὰρ ἰδιωτικὰ οὐκ εἰσὶν ἱερά, ἀλλὰ βέβηλα. Εἰ δὲ καταπέση τὸ οἰκοδόμημα, μένει ὁ τόπος ἱερός ὡς διάταξις στ'. καθιεροῦνται δὲ καὶ ἐν πόλεσι καὶ ἐν χωρίοις. Δημόσιος δὲ τόπος παρ' ἐκκέλευσιν βασιλέως οὐ γίνεται ἱερός, ὡς διάταξις ἡ. καὶ θ'. Ἄδιατίμητον δὲ ἐστὶ τὸ ἱερόν, ὡς διάταξις ι. καὶ ἰνστιτουτίων β'. τίτ. α'. φησὶν, ὅτι ἱερόν ἐστὶ τὸ ὀρθῶς καὶ διὰ τοῦ ἱερέως τῷ Θεῷ ἀνιερωμένον, ὡς οἱ ναοὶ καὶ τὰ σκεύη τοῦ δὲ ναοῦ καταπεσόντος μένει ὁ τόπος ἱερός. Οὐκ ἐστὶ δὲ ἱερόν ὅπερ τις κατ' οἰκίαν αὐθεντίαν ὡς ἱερόν ποιήσῃ καὶ τίτ. στ'. ὅτι οὐ κτᾶται τις τὰ ἱερά διὰ τῆς χρονίας νομῆς, οὔτε ἰσχυρῶς τις ἐπερωτᾷ λαβεῖν ἱερόν, ὡς ἰνστιτουτίων γ'. τίτ. ιθ'. καὶ τίτ. κγ'. ὅτι οὐδεὶς ἐν εἰδήσει ἀγοράζει ἱερόν· εἰ δὲ ἀπατηθεὶς ἠγόρασεν ὡς ἰδιωτικόν, κινεῖ ἐπὶ τῷ διαφέροντι. Καὶ ἰνστιτουτίων δ'. τίτ. ιε'. ὅτι κωλύεται τις ἐν ἱερῷ κτιζειν. Βιβλίον α'. τίτ. ιστ'. διάταξις ζ'. Οἱ ἀρχόντες ἐπιβλέπουσι τὰ ἱερά καὶ παρασκευάζουσιν αὐτὰ φιλοκαλεῖσθαι. Βιβλίον β'. τίτ. ιδ'. διάταξις ξ'. Οὐ καλῶς τις πακτεύει μὴ (1) καθιεροῦν τὸν ἴδιον τόπον. Βιβλίον στ'. τίτ. α'. διάταξις κγ'. Τὰ ἱερά ὡς ἡμέτερα ἐκδικεῖν οὐ δυνάμεθα. Βιβλίον ἡ. τίτ. α'. διάτ. ιδ'. Ἱεροῦ τόπου

(1) Χ, Τρ. — ὁ μὴ ἐλλείπει ἐν Ἰ. Ε, καὶ Β.

παρεντιθεμένου και ἡ δι' αὐτοῦ πάροδος εἰς ἰδιωτικὸν ἐμποδίζεται· δουλεία γὰρ οὐ συνίσταται διὰ τοῦ τοιούτου (1) τόπου. Βιβλίον ιά. τίτ. ζ'. διάταξις λστ'. Τὰ ἱερὰ γινόμενα ὑπὸ τοὺς πολεμίους παύεται εἶναι ἱερὰ, ὡσπερ ὁ ἐλεύθερος δουλῶθεις· ἀπολυθέντα δὲ τῆς συμφορᾶς ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν κατάστασιν. Βιβλίον ιζ'. τίτ. β'. διάτ. ξγ'. ὅτι ἐὰν ἀνιερῶθῃ τὸ κοινὸν πρᾶγμα, λύεται ἡ ἐπ' αὐτῷ κοινωνία. Καὶ βιβλίον ιη. τίτ. α. διάτ. δ'. στ'. ξβ'. Τοῦ ἱεροῦ πράγματος ἀγορασία συνίσταται, ἐὰν ἀγνοῖ ὁ ἀγοραστής ἱερὸν αὐτὸ εἶναι, καὶ ἔχει κατὰ τοῦ πράτου (2) εἰς ὅπερ αὐτῷ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι· εἰ δὲ γινώσκει ὁ ἀγοραστής, οὐ συνίσταται ἡ πρᾶσις. Καὶ διάτ. ογ', τοῦ αὐτοῦ τίτ. Τοῦ ἱεροῦ πεσόντος ὁ τόπος οὐ γίνεται βέβηλος, ὅθεν οὐδὲ πωλεῖται.

Σχόλιον.

Τὸ α. διάταγμα τοῦ ἡ. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τῶν διατάξεων (3) ἐστὶ βιβλίον μς'. τῶν βασιλικῶν τίτλος γ'. κεφάλαιον α. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Τὸ ς'. διάταγμα ἐστὶ κεφάλαιον ἡ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου ὁμοίον κατὰ πάντα τῷ διατάγματι (4). Ὡσαύτως καὶ τὸ ἡ. θ'. καὶ ι. τὰ παρὰ (5) τοῦ α. καὶ στ'. τίτλου τῆς β'. ἰουστιτουτιῶνος οὕτως ἔχουσιν, ὡς ἐν τοῖς ἰνστιτούτοις ἐγράφη. Ζήτει οὖν ἀπὸ τούτων μαθεῖν τελειότερον τὰ ἐκ τούτων γραφέντα (6) ἐν τῷ παρόντι συντάγματι. Τὸ δὲ παρὰ γνώμην τῶν ἱερέων γεγονός ἱερὸν παρά τινος, οὐκ ἔστιν ἱερὸν, ὡς οἶμαι νοεῖται δὲ ὅσον εἰς τὸ λογίζεσθαι ἐπισκοπικὸν, καὶ ἔχειν προνόμια καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ μὴ λογίζεσθαι ἰδιωτικὸν (7), ἐπεὶ τοι γε εἰς τὸ μὴ κοινωθῆναι, καὶ μὴ ἱερὸν ὀνομάζεται, ἀλλὰ ἅγιόν ἐστι· καὶ τὸ οἰκοδομηθὲν δίχα εὐχῆς ἱερέως, καὶ καταπέση ὡς ἅγιον, οὐκ ἔτι κοινωθήσεται (8). Τὸ ζ'. διάταγμα τοῦ ις'. τίτλου τοῦ α.

(1) X. Tr. — διὰ τούτου 'E. 'I. B. — (2) κατὰ τοῦ πράγματος X. Tr. — (3) τῶν διγέστων X. Tr. — (4) τῷ διγέστω X. Tr. — (5) τὸ περὶ X. Tr. — (6) τθέντα X. Tr. — (7) καὶ μὴ λογίζεσθαι ἱερὸν οὐ κεῖνται ἐν X. Tr. — (8) ἢ φράσις ἔχει ἄλλως ἐν X. Tr. Ἐπειτα γὰρ εἰς τὸ μὴ κοινωθῆναι ἱερὸν ἔστι

βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ς'. τίτλος β'. κεφάλαιον θ'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Τὸ ζ'. διάταγμα τοῦ ιδ'. τίτλου τοῦ β'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ιά. τίτ. α. κεφ. ξ'. λέγον τὰ αὐτά. Τὸ κγ'. διάταγμα τοῦ β'. τίτλου τοῦ ς'. βιβλίου τῶν διγέστων (1) ἐστὶ βιβλίον ιέ. τίτλος α. κεφάλαιον κγ'. ἴεμα β'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Τὸ ιδ'. διάταγμα τοῦ α. τίτλου τοῦ ἡ. βιβλίου τῶν διγέστων (2) ἐστὶ βιβλίον νη. τίτλος α. κεφάλαιον ιδ'. θέμα τελευταῖον ὁμοίως ἔχον. Τὸ λστ'. διάταγμα τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ ιά. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν νθ'. τίτ. α. κεφάλαιον λς'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Τὸ ξγ'. διάταγμα τοῦ β'. τίτλου τοῦ ιζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ιθ'. τίτλος α. κεφάλαιον ξγ'. θέμα τελευταῖον λέγον· λύεται ἡ κοινωνία φθειρομένων τῶν προσώπων, ἢ τοῦ πράγματος, ἢ τῆς ἀγωγῆς, ἢ τῆς γνώμης· προσώπων μὲν ἐπὶ τῆς μεγάλης ἢ μέσης καταστάσεως ἐναλλαγῆς, καὶ θανάτου· φθείρεται δὲ τὸ πρᾶγμα ὅταν ἡ παντελῶς οὐχ ὑπεστῆ, ἢ τὴν κατάστασιν ἐνῆλλαξέν ἀνιερῶθῆν ἢ καὶ δημευθῆν. Ἀκούων δὲ τοῦ νόμου μεμνημένου βεβηλότητος, μὴ ἐκλαβοῦ αὐτὴν εἰς ἀκαθαρσίαν ἀλλ' εἰς ἰδιωτείαν. Τὸ ε. ς'. καὶ ξβ'. διατάγματα τοῦ α. τίτ. τοῦ ιη. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον ιθ'. τίτ. α. κεφ. δ'. τὰ αὐτά λέγον· καὶ τὸ ογ'. διάταγμα τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ ιθ'. βιβλίου τίτ. α. κεφάλαιον ογ'. οὕτως ἔχον ὡς γέγραπται. Γίνωσκε δὲ ὅτι τὰ μὲν μὴ ἱερῶθέντα ἅγια καὶ πωλοῦνται, καὶ δωροῦνται, καὶ οὐ σουκαπιτευθόνται, καὶ διὰ χρόνου κυριεύονται· τὰ δὲ ἱερὰ ὅπως δῆποτε οὐ δεσπόζονται, καὶ ὅτι ὁ μὲν κλέψας ἱερὸν, ὡς ἱερὸς συλος κολάζεται· ὁ δὲ κλέψας ἰδιωτικὴν ἅγιαν εἰκόνα, ὡς κλέπτῃς ἐνέχεται. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ τούτων διαφοραί. Εἰ δὲ τις ἐρεῖ καὶ πῶς πωλοῦνται μοναστήρια καὶ σκευοφυλάκια, ἀκουσάτω ὅτι τοιοῦτό τι οὔτε ἀγοράζεται, οὔτε πωλεῖται· τὸ δὲ δίκαιον τὸ ἐπὶ τούτοις προσαρμόζον τινὲ καὶ

καὶ γὰρ εὐκτερίον τις οἰκοδομήσῃ δίχα εὐχῆς ἱερέως, ἱερὸς ἐστὶ ὁ τοιοῦτος τόπος, καὶ οὐκ ἔτι κοινωθήσεται. — (1) X. Tr. — β', τίτλου 'E. B. — (2) X. Tr. ἐν. 'I. 'E. B. ἐλλείπει τῶν διγέστων.

πωλείται και αγοράζεται· ὁ γὰρ ἀγοράζων ἱερὸν τόπον ἢ σκευὸς ἐν εἰδήσει ἀπόλλυσι τὸ τίμημα, και κολάζεται και ζήτει βιβλίον . . . τίτλον . . . κεφάλαιον (1). Ἐξ εὐλόγων δὲ τινων αἰτιῶν πωλείται ἔστιν ὅτε και τὰ ἱερά· και ζήτει τὸν α. και β'. τίτλον τοῦ ε. βιβλίου, διδάσκουσι γὰρ περὶ ἐκκλησιῶν, και μοναστηρίων, και εὐαγῶν οἰκων, και περὶ τῶν πραγμάτων και δικαιωμάτων αὐτῶν, και περὶ ἐκποιήσεως, και ἐμφυτεύσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Και ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἱερῶν· τὰ δὲ ἐπὶ καρποφορία προσαγόμενα οὐκ εἰσὶν ἱερά· και ζήτει βιβλίον νδ'. τίτλον γ'. κεφάλαιον α.

Κεῖμενον.

Και βιβλίον κδ'. τίτ. α. διάταξις ε. Καλῶς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου τόπον ἐφ' ᾧ ποιῆσαι ναὸν ἐν αὐτῷ, και γίνεται ὁ τόπος ἱερός. Βιβλίον κζ'. τίτ. ι. διάτ. ιβ'. 'Ὁ τοῦ μαινομένου κουράτωρ οὐ δύναται πρᾶγμα αὐτοῦ καθιεροῦν. Βιβλίον λ'. διάτ. λθ'. 'Ὁ ἱερὸν ληγατεύων δοκεῖ μαίνεσθαι, και οὔτε τὸ τίμημα δίδοται, ἐπειδὴ οὔτε ὅλως πωλείται. Βιβλίον λθ'. τίτλος α. διάτ. α. 'Ἡ περὶ τῆς καινοτομίας παραγγελία χώραν ἔχει, ἵνα μὴ γένηται παρὰ τὸν νόμον ἔργον ἐν ἱερῷ τόπῳ. Τίτ. γ'. διάτ. ιζ'. 'Ἰεροῦ τόπου παρεντιθεμένου δουλεία οὐ συνίσταται. Βιβλίον μα. τίτ. β'. διάτ. λά. Νέμεσθαι παυόμεθα τόπον γινομένου ἱεροῦ, κἂν μὴ ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχωμεν. Τίτ. γ'. διάτ. θ'. Τὰ ἱερά οὐ κτώμεθα διὰ χρονίας νομῆς. Βιβλίον μγ'. τίτ. α. διάτ. α. β'. Οὐ δεῖ γίνεσθαι τι κατὰ ἱεροῦ τόπου, και γενόμενον ἀποκαθίσταται. Τίτ. ς'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. α. τίτ. α. Οὐκ ἔξεστί τι ποιεῖν, ἢ ἐμβάλλειν ἐν ἱερῷ τόπῳ ὅπερ ἀμορφίαν και οὐ κόσμον αὐτῷ φέρει· τοῦτο δὲ πρὸς τὰ ἰδιωτικὰ ἱερά οὐκ ἀνήκει. 'Ἡ δὲ φυλακὴ τῶν ἱερῶν τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν ἐπιτέτραπται. Τίτ. η. διάτ. β'. Κτί-

ζειν οὐκ ἔξεστι κατὰ τόπου ἱεροῦ, ἀλλὰ και τὸ κτισθὲν καταλύεται. Βιβλίον μδ'. τίτ. στ'. διάτ. γ'. Οὐκ ἔξεστι τὸ ἐπίδικον τῷ Θεῷ καθιεροῦν, και ὁ τοῦτο ποιήσας δίδωσι τὸ διπλοῦν τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ, ὑπὲρ ὧν δυνατωτέρῳ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ παρεδόθη.

Σχόλιον.

Τὸ ε. διάταγμα τοῦ α. τίτλου τοῦ κδ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἔστι βιβλίον λ'. τίτλος α. κεφάλαιον ε. θέμα η. Εἰ και πολῦτιμον κενοτάφιον δωρήσομαι τῇ γαμετῇ μου, ἔρρωται, μεθ' ἡμῶν τοι θάψει ἐν αὐτῷ. Εἰ δὲ και αὕτη ἐν αὐτῷ ταφῇ, γίνεται εἰς ταφὴν ἀνιερωμένον, και ἐπὶ τῷ προσαγαγεῖν τῷ Θεῷ, καλῶς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου ἢ τόπον, ἐφ' ᾧ ποιῆσαι ἐν αὐτῷ δημόσιον ἔργον ὅπερ ἐπηγγείλατο, ἢ ναὸν, και γίνεται ὁ τόπος ἱερός. Τὸ ιβ'. διάταγμα τοῦ ι. τίτλου τοῦ κζ'. βιβλίου ἔστι βιβλίον λη. τίτλος ι. κεφάλαιον ι. θέμα β'. κεφάλαιον ια. και ιβ'. οὕτως ἔχον· Ὁ κουράτωρ τοῦ μαινομένου καλῶς ἴδιον πρᾶγμα ὡς τοῦ μαινομένου ἐκποιεῖ, οὐ μὴν τὸ τοῦ μαινομένου ὡς ἴδιον. Δύναται δὲ ἐπὶ συμφέροντι τοῦ μαινομένου ἐνεχυριάζειν, καθιεροῦν δὲ αὐτοῦ πρᾶγμα οὐ δύναται. Τὸ λθ'. διάταγμα τοῦ λ'. βιβλίου ἔστι βιβλίον μδ'. τίτλος α. κεφάλαιον λυ'. θέμα τελευταῖον. Εἰ δὲ τις τὰ δημόσια ἢ τὰ ἱερά, ἢ τὰ ἰδικὰ τοῦ βασιλέως ληγατεύσει, μαίνεσθαι δοκεῖ και οὔτε τὸ τίμημα αὐτοῦ δίδοται, ἐπειδὴ τὰ μὲν οὐδ' ὅλως πωλείται, τὰ δὲ βασιλικά οὐ παρὰ γνώμην τοῦ βασιλέως. Τὸ α. διάταγμα τοῦ α. τίτλου τοῦ λθ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἔστι βιβλίον νη. τίτλος ι. κεφάλαιον α. θέμα β'. Τὸ δὲ περὶ τῆς καινοτομίας παράγγελμα, ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν ἔργοις ἀρμόζει. Εἰ γὰρ ἤδη γέγονε τὸ ὅπερ βία ἢ λάθρα πραχθὲν, ἢ τὸ περὶ τόπου σεβασμίου, ἢ τὸ περὶ τόπου ἱεροῦ, ἢ τὸ περὶ ποταμοῦ δημοσίου, ἢ τὸ περὶ ὄχθης δημοσίας, χώραν ἔχει. Τὸ ιζ'. διάταγμα τοῦ γ'. τίτλου ἔστι βιβλίον νη. τίτλος ιγ'. κεφάλαιον ιζ'. θέμα δ'. περὶ τὸ τέλος· Εἰ δὲ κείται μεταξὺ ἡμῶν τόπος ἱερός, ἢ εἰς ταφὴν, ἢ ἅγιος, οὐ δύναται συστῆναι δουλεία. Τὸ λά. διάταγμα τοῦ β'. τίτλου τοῦ μα. βιβλίου ἔστι τίτλος β'.

(3) οὔτε τὸ X. Τρ. οὔτε αἱ ἐκδόσεις 'Ε. 'Ι. και Β. σημειοῦσι τὸν ἀριθμὸν τοῦ βιβλ. τίτ. και κεφ.

κεφάλαιον λ'. θέμα θ'. τοῦ ν'. βιβλίον Παύομαι νέμεσθαι ὅπερ ἄλλος ἀφείλετό μου, καὶ τὸ μνημεῖον ἱερὸν γενόμενον. Πρόσχεσ οὖν ὅτι ἐν τῇ ἀνακαθάρσει οὐκ ἐτέθη τὸ ἐντὸς κει-
 μενον μέρος τοῦ νόμου τὸ λέγον, κὰν μὴ ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχωμεν καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλεις προσέχειν πλέον τοῖς ἐν τοῖς βασιλικοῖς (1) περιεχομένοις. Τὸ θ'. διά-
 ταγμα τοῦ γ'. τίτλου ἐστὶ βιβλίον γ'. τίτλος γ'. κεφάλαιον θ'. Διὰ χρονίας νομῆς δεσπόζονται τὰ σωματικά, χωρὶς ἱερῶν ἢ ἀγίων, ἢ δημοσίων, ἢ δήμου Ῥωμαίων, ἢ πόλεως, ἢ ἐλευθέρων ἀνθρώπων. Τὸ α. καὶ θ'. διάταγμα τοῦ α. τίτλου τοῦ μγ'. βιβλίον τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον *τῶν βασιλικῶν* (2) νή. τίτλος ιδ'. κεφάλαιον θ'. θέμα παρατέλευτον. Τὰ νόμιμα παραγγέλματα ἀρμόζουσι ἢ διὰ θεῖον δίκαιον, ὡς περ ἵνα μη-
 δὲν (3) γένηται ἐν ἱερῷ τόπῳ, ἢ κὰν γένηται, ἵνα ἀποκατα-
 στη, καὶ περὶ τοῦ εἰσκομίσαι νεκρὸν, ἢ κτίσαι τάφον. Τὸ α. διάταγμα τοῦ στ'. τίτλου ἐστὶ τίτλος ιε'. κεφάλαιον α. τοῦ νή. βιβλίου οὕτως ἔχον· λέγει ὁ πραιτωρ, ἐν ἱερῷ τόπῳ ἢ ποιεῖν ἢ εἰσπέμπειν τι κωλύω. Τοῦτο περὶ ἱεροῦ τόπου, οὐ περὶ βεβήλου ἀρμόζει, οὐ διὰ τὸ κοσμεῖσθαι αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ βλάπτεσθαι. Ἡ δὲ φροντίς τῶν ἱερῶν τόπων τοῖς φροντίζου-
 σιν αὐτῶν ἀνήκει. Τὸ θ'. διάταγμα τοῦ ή. τίτλου τοῦ μγ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον νή. τίτλος ή. κεφάλαιον ε. θέμα ια. οὕ-
 τως ἔχον ὡς καὶ ἐν τῷ κειμένῳ ἐγράφη. Τὸ γ'. διάταγμα τοῦ στ'. τίτλου τοῦ μδ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον κζ'. κεφάλαιον θ'. λέγον οὕτως ὡς ἐγράφη εἰς τὸ κείμενον (4). Ἐρωτήσῃ τις καὶ τίνος χάριν οὐ προσετέθη ἐν τοῖς βασιλικοῖς τὸ μέρος τοῦ-
 το τοῦ νόμου τὸ λέγον, κὰν μὴ ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἰδιω-
 τικὸν αὐτὸν ἔχωμεν (5). Ἐνομοθετήθη ἐν κεφαλαιῷ ιγ'. τοῦ δ'. τίτλου τοῦ μ'. βιβλίου, μὴ περικόπτεσθαι τὴν οὐσουκα-
 πητίαν, ἐκ τοῦ λαβεῖν διὰ παραγγελίας εἰδήσιν τὸν καλῆ τῇ πίστει νομέα, ὅτι ἀλλοτρίον νέμεται. Ἐδοξεν οὖν διὰ τοῦτο τῷ κοιούντι τὴν ἀνακόθασιν, ἀδικίον εἶναι τὸ περικόπτεσθαι τὴν

(1) X. Tr. — βασιλικῶ B. — (2) X. Tr. — (3) X. Tr. μὴ γένηται B.

(4) ὡς καὶ ἐντὸς ἐγράφη ἀπαραλλάκτως X. Tr. — (5) τὸ X. Tr. φέρει ἐν κε-
 φαλαῖα δι' ἐρωτησίων γραμμῶν τὸ λύσις, μεθ' ἧς ἔπεται ἡ ἀπάντησις.

νομήν τοῦ καλῆ πίστει νομέως, ἐκ τοῦ ἀνατεθῆναι τῷ θεῷ τὸ παρὰ τοῦ καλῆ πίστει νομέως νεμόμενον, καὶ μᾶλλον εἰ μὴδὲ τὴν περὶ τούτου εἰδήσιν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἄλλως ὡς (1) ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἐνέμετο. Διὰ τοι τοῦτο τὸ μέρος τοῦ νόμου τὸ λέγον, κὰν μὴ ὡς ἱερὸν, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν νε-
 μόμεθα, οὐκ ἐδέχθη. Ἄγια ἐνταῦθα μὴ τὰ ἰδιωτικά ἅγια εἴπῃς, ἀλλὰ τὰ μνημεῖα, τὰ καὶ βελεγίσα λεγόμενα· τὰ γὰρ ἰδιωτικά ἅγια ὡς τὰ μὴ ἱεροθέντα δεσπόζονται.

Κ εἶ μ ε ν ο ν .

Βιβλίον μέ. τίτ. α. διάτ. λή. Καλῶς ἐπερωτῶ σε κτίσαι ἱερὸν, καὶ ἡ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ γὰρ μίσθωσις ἐρῶται. Διά-
 ταξις πγ'. Οὐ δυνατόν ἱερὸν ἐπερωτᾶν, κὰν εἰ δύναται γε-
 νέσθαι ἰδιωτικόν· εἰ γὰρ καὶ ἰδιωτικὸν ἐπερωτηθῶ τόπον, καὶ συμβῆ αὐτὸν χωρὶς δόλου μου καθιερωθῆναι, ἐλευθε-
 ροῦμαι, καὶ εἰ συμβῆ ἐκ τίνος νόμου γενέσθαι πάλιν ἰδιω-
 τικὸν τὸν τόπον, οὐκ ἐνέχομαι. Οὐ δύναμαι δὲ ἱερὸν ἐπε-
 ρωτᾶν ὑφ' αἵρεσιν τὴν ὅταν ἰδιωτικὸν γένηται· ἐκεῖνα γὰρ ἐπερωτᾶν δυνάμεθα, ὅσα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπερωτή-
 σεως τῆς χρήσεως καὶ τῆς δεσποτείας ἡμῶν εἶναι δύ-
 ναται. Διάταξις ια. Ἐὰν τὸ ἐπερωτηθὲν πράγμα ἐστὶ μὲν ἐν φύσει, οὐ δύναται δὲ δοθῆναι διὰ τὸ τυχὸν αὐτὸ γε-
 νέσθαι ἱερὸν· εἰ μὲν ἐν καιρῷ τῆς ἐπερωτήσεως ἢ μετὰ ταῦτα τοῦ ἐπερωτηθέντος ἦν, καὶ οὕτω γέγονε ἱερὸν, ἐνέχεται· ὡς περ δὲ δι' ἐτέρου πωλήσαντος αὐτὸ γέγονεν ἱερὸν. Εἰ δὲ τοῦ πράγματος ὄντος ἀλλοτρίου συμβῆ δι' ἐτέ-
 ρου ἱερὸν γενέσθαι, οὐκ ἐνέχεται ὁ ἐπερωτηθεὶς, εἰ μὴ μετὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὸν ὑπέρθεσιν γέγονε τὸ πρᾶγμα ἱερὸν. Διάτ.
 ριζ'. Ἀνισχύρως ἐπερωτῶ ὑφ' αἵρεσιν ὑπὸ τοῦ νόμου κε-
 κωλυμένην, οἷον δίδως, εἴαν τις πωλήσῃ τὸ ἱερὸν, εἰ καὶ δυνατόν ἐστὶν ὕστερον ἐναλλαγῆναι τὸ δίκαιον αὐτοῦ.

(1) X. Tr. — ἄλλως B.

Σχόλιον.

Τὸ λή. διάταγμα τοῦ α. τίτλου τοῦ μέ. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον μγ'. τίτ. α. κεφ. ιζ'. Θέμα ε. οὕτως ἔχον· Καλῶς ἐπερωτῶ σε παριστᾶν τόδε, ἢ κτίζειν ἱερὸν ἢ μνημείου τόπον· καὶ ἢ ἐπὶ τῶν τοιούτων γάρ. τόπων μίσθωσις ἔρρωται. Τὸ πγ'. διάταγμα τούτου ἐστὶ βιβλίον μγ'. τίτλος α. κεφάλαιον πγ'. Θέμα δ'. Οὔτε ἱερὸν, οὔτε μνημείου πρᾶγμα, οὔτε τὸ διηνεκῶς τῇ δημοσίᾳ χρήσει (1) ἀφορισθὲν ἐπερωτᾶν δύναμαι, οὔτε τὸν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, κἂν εἰ δύναται δοῦλος ὁ ἐλεύθερος γενέσθαι, καὶ ὁ ἱερὸς ἢ ὁ δημόσιος ἰδιωτικός. Εἰ γὰρ καὶ ἰδιωτικὸν ἐπερωτηθῶ τόπον, ἢ δοῦλον, καὶ συμβῆ τὸν τόπον καθιερωθῆναι ἢ τὸν δοῦλον ἐλευθερωθῆναι χωρὶς δόλου μου, ἐλευθεροῦμαι, καὶ εἰ συμβῆ ἔκ τινος νόμου πάλιν τὸν τόπον ἰδιωτικὸν, ἢ τὸν ἐλεύθερον δοῦλον γενέσθαι, οὐκ ἐνέχομαι. Καὶ θέμα ζ'. τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου λέγον· Τὸν ἐλεύθερον οὐ δύναμαι ἐπερωτᾶν ὑπὸ αἵρεσιν τοῦ ὅτε δοῦλος γένηται, οὔτε τὸ ἱερὸν ἢ μνημεῖον ὅτε γένωνται ἰδιωτικά· ἐκεῖνα γὰρ ἐπερωτᾶν δυνάμεθα, ὅσα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπερωτήσεως, τῆς χρήσεως, καὶ τῆς δεσποτείας ἡμῶν γενέσθαι δύναται. Τὸ ια. διάταγμα ἐστὶ βιβλίον μγ'. τίτ. α. κεφάλαιον ια. Θέμα β'. τὰ αὐτὰ σχεδὸν διαλαμβάνον ὅσα καὶ ὁ πατριάρχης περιφραστικῶς ἔγραψε. Τὸ ρζ'. διάταγμα ἐστὶ τοῦ μγ'. βιβλίου καὶ τίτλου, κεφαλαίου ρζ'. Θέματος δ'. λέγον· Ἄνισχύρως ἐπερωτῶμαι ὑπὸ αἵρεσιν ὑπὸ τοῦ νόμου κεκωλυμένην, οἷον δίδως ἐὰν Πέτρος πωλήσῃ τὸ ἱερὸν, ἢ τὸ μνημεῖον, ἢ τὸ τῇ δημοσίᾳ χρήσει ἀφορισμένον· εἰ καὶ δυνατόν ἐστὶ τὸ δίκαιον τῶν τοιούτων ἐναλλαγῆναι πραγμάτων· τὸ αὐτὸ κἂν τῇ φύσει ἀδύνατός ἐστιν ἢ αἵρεσις.

Μίσθωσις δὲ ἢ ἐπὶ τῷ ἱερῷ ἔρρωται (2), ἢ συστάσα χάριν τοῦ κτισθῆναι τὸ ἱερὸν, οὐ μὴν ἢ ἐπὶ ἐκδόσει τοῦ ἱεροῦ. Ἐὰν γὰρ τις ἐκλάβῃται μισθωτικῶς μοναστήριον, οὐ μόνον οὐκ ὠφελήσεται ἀπὸ τῆς μισθώσεως ὡς οὔσης παρανόμου καὶ ἀνισχύ-

(1) Χρῆζ. X. Τρ. — (2) Κατὰ ταύτην τὴν τάξιν εὐρηται ἐν X. Τρ. ἅπαν τὰ χωρίον τοῦτο ἀπὸ τοῦ, Μίσθωσις δὲ ἢ ἐπὶ τῷ ἱερῷ ἔρρωται, ἕως τῆς λέξεως κατάκρισιν, ἐν ἧ αὐ ἐκδ. B. I. καὶ B. θέτουσιν αὐτὸ ἐν τῇ τέλει τοῦ σχολίου ὡς σημείωσιν· Βεβαίως κατὰ τὴν σειράν τῆς ἐννοίας προτιμητέα ἡ γραφὴ τοῦ X. Τρ.

ρου, ἀλλὰ καὶ κολασθήσεται· οἱ γὰρ μισθούμενοι καὶ οἱ πακτωτικῶς ἐκλαμβάνόμενοι μοναστήρια, ὡς παράνομον συνάλλαγμα πεποιηκότες, ὑφορέσθωσαν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ νόμου κατάκρισιν.

Κεῖμενον.

Βιβλίον μζ'. τίτλος κβ'. διάτ. β'. Οἱ σὺν δπλοῖς κατέχοντες τόπον ἱερὸν ὑπόκεινται ποινῇ· κινεῖται γὰρ κατ' αὐτῶν ὁ περὶ καθοσιώσεως νόμος. Καὶ βιβλίον μή. τίτ. δ'. διάτ. α., βιβλίον ν'. τίτ. ιστ'. διάτ. ιζ'. Τὰ ἱερὰ οὐκ εἰσὶ δημοσία.

Σχόλιον.

Τὸ β'. διάταγμα τοῦ κβ'. τίτλου τοῦ μζ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον ξ'. (1) τίτλος λβ'. κεφάλαιον β'. Ὁ παράνομον ποιῶν σύστημα τῇ κατὰ τῶν σὺν ὅπλοῖς τόπον δημοσίον ἢ ἱερὸν κατεχόντων ὑπόκειται ποινῇ. Τὸ α. διάταγμα τοῦ δ'. τίτλου τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον ξ'. τίτλος λς'. κεφάλαιον α. Ὁ περὶ τῶν ἐπιβούλων νόμος ὁμοίος ἐστὶ τῷ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ ἐνέχεται αὐτῷ ὁ κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δήμου πλημμελήσας, καὶ ὁ σπουδάσας κατὰ δόλον παρὰ κέλευσιν Βασιλέως ἀναιρεθῆναι τοὺς ὁμήρους, ἢ ἵνα ἐνοπλοὶ ἄνθρωποι ἐν πόλει κατὰ τῆς πόλεως ὤσιν, ἢ ἵνα τόπος ἢ ἱερὰ κατασχεθῶσιν, ἢ στασιώδης γένηται σύνοδος, ἢ ἵνα φονευθῆ ὁ ἄρχων· καὶ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους ἄγγελον ἢ γράμματα πέμψας, καὶ σημεῖον αὐτοῖς δεδωκῶς, ἢ ἄλλως βοηθήσας αὐτοῖς, καὶ ὑπονοθεύσας, ἢ ἐρεθίσας στρατιώτας πρὸς στάσιν ἢ θόρυβον κατὰ τῆς πολιτείας. Τὸ ιζ'. διάταγμα τοῦ ις'. τίτλου τοῦ ν'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον β'. τίτ. β'. κεφ. ιζ'. οὕτω λέγον περὶ τὰς ἀρχάς· Ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις οὐ περιέχεται οὔτε τὰ ἱερὰ, οὔτε τὰ μνημεῖα, οὔτε τὰ ταῖς δημοσίαις χρήσεσιν ἀφορισμένα, ἀλλ' εἴ τινα ἐστὶ τῶν πόλεων, οἷον αἰ οὐσίαι.

Κεῖμενον.

Βιβλίον λγ'. τίτ. α. διάτ. κ'. Ἐὰν ληγατεύσω τοῖς

(1) τῶν βασιλικῶν Σ, ἐκδ.

εροφύλαξι δέκα νομίματα δίδοσθαι τῷ καιρῷ τῆς ἐορτῆς, αὐτῷ τῷ ἱερῷ δοκῶ τὰ ἰ. νομίματα καταλιπεῖν ἐτήσια. Βιβλίον λδ'. τίτ. α. διάτ. ιζ'. Ἐὰν ἀφορίσας δούλους μου εἰς παραφυλακὴν τοῦ παρ' ἐμοῦ κτιζομένου ἱεροῦ ληγατεύσω αὐτοῖς ἐτήσια πρὸς ἀποτροφήν, καὶ βεστιάριον, λαμβάνουσιν ἀπὸ μου τελευταῖης μέχρις οὗ πληρωθῆ ὁ ναός· δοῦλοι δὲ μένουσι τοῦ κληρονόμου οὗς ὁ διαθέμενος εἰς παραφυλακὴν τοῦ αὐτοῦ κτισθέντος ἱεροῦ ἀφώρισεν, εἰ μὴ αὐτοὺς ἠλευθέρωσεν, ὡς βιβ. μ'. τίτ. ιβ'. διάτ. λέ. βιβ. κδ'. τίτ. α. διάτ. ε. Καλῶς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου πρᾶγμα ἐφ' ᾧ τῷ Θεῷ προσαγαγεῖν αὐτό. Βιβ. λδ'. τίτ. β'. διάτ. λζ'. Ἐὰν εἴπω γενέσθαι σταυροὺς ἀπὸ ἑκατὸν λιτρῶν καὶ ἀνατεθῆναι τῷ δε τῷ ἱερῷ, πάντες δὲ οἱ ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ὄντες ἀργυροῖ καὶ χαλκοῖ εἰσιν, οὐ μὴν χαλκοῦς δίδωσιν, οὔτε χρυσοῦς ἀναγκάζεται ποιεῖν, ἀργυροῦς δὲ ὁ κληρονόμος ἀναγκάζεται.

Σχόλιον.

Τὸ κ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ λγ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ κ'. κεφ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Τὸ ιζ'. διάταγμα τοῦ α. τίτ. τοῦ λδ'. βιβλίου ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον μδ'. τίτ. ιδ'. κεφ. ιζ'. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Τὸ λέ. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ μ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον μ. τίτ. ή. κεφ. λέ. Κτιζὼν τις εὐκτῆριον ἀφώρισεν αὐτῷ δούλους, τοῦ κληρονόμου ἔσονται οὗτοι. Τὸ ε. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλ. ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν λ'. τίτ. α. κεφ. ε. θέμα ή. ἔχον ἐν μέρει καθὼς εἰς τὸ κείμενον ἐτέθη. Τὸ λζ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ λδ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον μδ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. ιε. κεφ. λζ'. θέμα τελευταῖον οὕτως ἔχον· Ἐὰν εἴπω γενέσθαι σταυροὺς ἀπὸ ρ'. λιτρῶν, καὶ ἀνατεθῆναι ἐν τῷ δε τῷ ἱερῷ, πάντες δὲ οἱ ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ὄντες ἀργυροῖ καὶ χαλκοῖ εἰσιν, ἀργυροῦς ὁ κληρονόμος ἀναγκάζεται ποιεῖν, οὐ μὴν χαλκοῦς δίδωσιν, οὔτε χρυσοῦς.

Κεῖμενον.

Βιβ. λέ. τίτ. β'. διάτ. α. Καὶ ἐπὶ τοῖς τῷ Θεῷ ληγατευομένοις, χώρα τῷ φαλκιδίῳ. Βιβ. ν'. τίτ. ιβ'. διάτ. β'. Ἐάν τις πρᾶγμα καρποφορήσῃ, γίνεται αὐτὸς ἐνοχος, οὐ μὴν τὸ πρᾶγμα· ὅταν δὲ τὸ πρᾶγμα καταβληθῆ, αὐτὸ μὲν ἱερὸν οὐ γίνεται, ἐλευθεροῦται δὲ ὁ ἐπαγγελιάμενος· ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἐπαγγελίας ἐνέχονται αὐτεξούσιοι ἔφηβοι, οὐ μὴν ὑπεξούσιοι ἔφηβοι παρὰ γνώμην τῶν πατέρων ἢ τῶν δεσποτῶν. Εἰ δέ τις τὸ ἰ. μέρος καρποφορήσῃ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων, ἕως ἂν αὐτὸ χωρίσῃ, οὐ παύεται εἶναι τῆς οὐσίας αὐτοῦ· εἰ δὲ τελευτήσῃ μὴ χωρίσας, ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ, διαβαίνει γὰρ εἰς κληρονόμους ἢ τῆς καρποφορίας ἐνοχή. Βιβ. α. τοῦ κώδικος τίτ. β'. διάτ. α. Ἐξεστὶ τῷ βουλομένῳ καταλιμπάνειν ἐν τελευταίᾳ βουλήσει ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις· βεβαίως γὰρ εἶναι δεῖ τὰς τῶν τελευτώντων βουλήσεις. Διάτ. ιγ'. Ἐν ἐρῶμένῃ διαθήκῃ, ἢ κωδικέλλῳ, ἢ (1) ἀγράφῳ βουλήσει ἔξεστὶ ταῖς χήραις, καὶ ταῖς διακονίσσαις, καὶ ταῖς ἱεραῖς παρθένοις, καὶ ταῖς μοναστρίαις, καὶ ταῖς ἄλλαις ἱεραῖς καταλιμπάνειν ἐκκλησίαις, καὶ κληρικοῖς, καὶ μοναχοῖς, καὶ πτωχοῖς, ἐν ἐνοστάσει, καὶ ὑποκαταστάσει, καὶ ληγάτοις, καὶ φιδεικομμίσις ἰδιοῖς καὶ καθ' ὁμάδα.

Σχόλιον.

Τὸ α. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου τῶν διατ. (2) ἐστὶ βιβλ. μά. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. α. θέμα γ'. λέγον ἐν μέρει φαλκιδιοῦσθαι καὶ τὰ τῷ Θεῷ ληγατευόμενα· ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ κεφ. φησὶν ὁ Παλαιὸς ταῦτα ῥητῶς· Ἢ παρὶ διαφόρων κεφαλαίων ἐκκλησιαστικῶν ρλά. νεγρά· οὐ συγχωρεῖ τῷ φαλκιδίῳ περιόπτεσθαι τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας ληγατευόμενα. Ὁ δὲ

(1) X. Tr. — καὶ E. 1, B. — (2) τῶν διαφόρων X. Tr.

σχολιαστής φησι ταῦτα· Οἶμαι ὡς τὸ παρὸν διάτ. ἀνηρέθη παρὰ τῆς ρλά. νεαρᾶς τῆς κειμένης ἐν τῷ γ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου, καὶ αὐτίκα διδάσκει πλατύτερον πῶς ἀνηρέθη ὁ νόμος οὗτος. Καὶ ταῦτα μὲν εἶπον ὁ σχολιαστής καὶ ὁ Παλαιός. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὅτι οὐ καλῶς αὐτοῖς ἐξελήφθησαν τὰ τῆς νεαρᾶς· οὐδὲ γὰρ ἀδιαστίκτως ἀφακιδίωτα δίδονται τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειφθέντα. Ἄλλ' εἰ μὲν κακοπραγμονήσαι (1) ὁ κληρονόμος περὶ τὴν δόσιν τοῦ ληγατευθέντος, ἀπόλλυσι τὸν ἀνήκοντα τούτῳ φαλκίδιον, καὶ δίδωσι τὰ ληγατευθέντα ὡς ἡ νεαρά φησιν, εἰ δὲ εὐγνωμονήσαι περὶ τὴν δόσιν τούτων, λαμβάνει τὸν ἀνήκοντα αὐτῷ φαλκίδιον· φησὶ γὰρ ἡ αὐτὴ νεαρὰ κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τίτ. γ'. κεφ. θ'. οὕτω ῥητῶς· Εἰ δὲ ὁ κληρονόμος τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειμμένα μὴ πληρώσει, λέγων τὴν καταλειφθεῖσαν αὐτῷ περιουσίαν μὴ ἀρκεῖν εἰς ταύτας, κελεύομεν παντὸς τοῦ ἐκ τοῦ φαλκιδίου κέρδους σχολάζοντος, ὅσονδ' ἴποτε εὔρεθῆ ἐν τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ, προχωρεῖν τῇ προνοίᾳ τοῦ ἀγιωτάτου τῶν τόπων ἐπισκόπου εἰς τὰς αἰτίας, εἰς ἃς καταλείπεται. Ζήτει καὶ τὸ ὅλον θ'. κεφ. καὶ ἀνάγνωθι αὐτὸ ἀναγκαῖον ἔν. Τὸ ε'. διάτ. τοῦ ιε'. τίτ. τοῦ ν'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν νδ'. τίτ. ιδ'. κεφ. ε'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγγράφη. Ἡ α. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. α. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Κεῖμενον.

Διάταξις ιθ'. Αἱ γινόμεναι μέχρι πεντακοσίων νομισμάτων δωρεαὶ ἀνεμφανίστως εἰς ἐκκλησίαν, ἢ ξενοδοχείον, ἢ νοσοκομεῖον, ἢ ὀρφανοτροφεῖον, ἢ βρεφοτροφεῖον ἢ πτωχεῖον, ἔρρωνται· αἱ δὲ λοιπαὶ κἂν εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας γένωνται, χρήζουσιν ἐμφανείας, καὶ αἱ λεχθεῖσαι ὑπὲρ τὰ πεντακόσια νομίσματα οὔσαι, ἐξηρημένων τῶν βασιλικῶν δωρεῶν. Διάταξις κβ'. Τὰ εἰς εὐαγεῖς οἴκους ἀπὸ φιλοτι-

μίας βουλευτικῆς ἐρχόμενα οὐχ ὑπόκεινται τῇ τῶν ἐπικερδῶν ἤτοι λουκρατίων διαγραφῇ. Διάταξις κγ'. Ἐάν *τι* (1) δωρηθῆ, ἢ κληρονομία, ἢ ληγάτον εὐαγεῖ τόπῳ καταλειφθῆ εἰς ἀνάβρυσιν αἰχμαλώτων, κινήτων ἢ ἀκίνητων, ἀρμόζουσι περσοναλίαι, καὶ ἰν βέμ, καὶ ὑποθηκαίαι, καὶ μόνη τῇ τῶν ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ἐκβάλλονται παραγραφῇ· οὗτος γὰρ ὁ χρόνος ἐστὶ τοῦ μακροβίου ἀνθρώπου. Διάταξις κδ'. Ἐάν τις γράψῃ τὸν δεσπότην Χριστὸν κληρονόμον, μὴ προσθεῖς εὐκτηρίου προσηγορίαν, ἢ ἐκκλησία τοῦ τόπου καθ' ἣν *ἦν* (2) ὁ τελευτήσας δοκεῖ γεγράφθαι. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ληγάτου, καὶ προχωρεῖ εἰς ἀποτροφὴν πτωχῶν. Εἰ δὲ τινι τῶν ἀγίων ἀγγέλων ἢ μαρτύρων καταλίπη μὴ μνημονεύσας οἴκων· εἰ μὲν ἐστὶν *ἐν* (3) ἐκείνῃ τῇ πόλει ἢ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς τοιοῦτος οἶκος, αὐτὸς λαμβάνει· εἰ δὲ μὴ ἐστὶν, ὁ ἐν τῇ μητροπόλει λαμβάνει· εἰ δὲ μήτε ἐκεῖ τοιοῦτός ἐστὶν οἶκος, αἱ κατὰ τὸν τόπον ἐκκλησίαι λαμβάνουσιν αὐτὰ, τῶν ἄλλων οἴκων αὐταῖς παραχωρούντων, εἰ μὴ δειχθῆ ὁ τελευτήσας ἕτερον ἐνθυμηθεῖς καὶ ἕτερον εἰπών· τότε γὰρ τὸ ἀληθές καὶ οὐ τὸ γεγραμμένον κρατεῖ. Εἰ δὲ τόπον εἶπη ῥητὸν, εὔρεθῶσι δὲ πολλοὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν τῇ πόλει, ἢ τῇ περιουκίδι, εἰ μὲν πρὸς τινα τούτων εἶχε μείζονα προσπάθειαν, ἢ συνεχῶς ἐκεῖ ἐφοίτα, αὐτῷ δοκεῖ καταλειφθῆαι τοιοῦτου δὲ τινος μὴ εὐρισκομένου, ὁ μᾶλλον ἐκ τῶν τοιούτων οἴκων ἐνδεής λαμβάνει τὸ καταλειφθέν.

Σχόλιον.

Ἡ ιθ'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. η. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ἐπὶ λέξεων ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγγράφη. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἡ κβ'. διάταξις ἐτέθη εἰς βιβλίον ε. τίτ. α. κεφ. ι. πλὴν οὐχ ὡς εἰς τὸ κείμενον κεῖται, ἀλλὰ ἄλλως· φησὶ γὰρ, μὴ δια-

(1) εἰ μὲν κακοπραγμονήσαι X, Tr.

(1) X, Tr. — ἐάν διαδωρηθῆ 'E, 'I, B. — (2) X, Tr. — (3) X, Tr.

γραφέσθω ἐκκλησία, ἢ εὐσεβὴς οἶκος, ἢ μοναστήριον ἐπὶ κέρδει. Καὶ σημειώσαι τούτο πολλὰ χρησιμεῦον εἰς τοὺς ἐκπρονέζοντας μοναστήρια, καὶ πωλοῦντας, καὶ ἀγοράζοντας εὐαγεῖς οἴκους. Ἢ γγ'. διάταξις καὶ ἡ κδ'. οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά· σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι καὶ ἡ τοιαύτη διάταξις διορίζεται μόνη ἑκατονταετία τοὺς εὐαγεῖς οἴκους ἐκβάλλεσθαι, ἀλλὰ τὸ α'. κεφ. τῆς ριά. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, ἥτοι τὸ τελευταῖον κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ἐβιβλίου τῶν βασιλικῶν ταῦτα ῥητῶς θεσπίζει· Πᾶσα ἀγωγή προσήκουσα σεπτῶ οἴκῳ, εἴτε προσωπικῇ, εἴτε ὑποθηκαρῖα ἐστίν, οὐχ ὑπερβαίνει τὰ μί. ἔτη, τῶν ἀρμοζουσῶν ἐκάστῳ οἴκῳ τοιοῦτῳ εὐαγεῖ προσκαίρων παραγραφῶν φυλακτουσῶν μὲν τοι γε τοὺς αἰεὶ χρόνους.

Κεῖμενον.

Καὶ τίτλου τρίτου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάταξις κδ'. φησὶν ἐρῶσθαι τὸ τοῖς πτωχοῖς καταλιμπανόμενον. Διάταξις κή. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Ἐρῶνται τὸ καταλιμπανόμενον εἰς ἀναρρῦσιν αἰχμαλώτων. Καὶ εἰ μὲν εἶπεν ὁ διαθέμενος τὸν ἀφείλοντα ὑπουργῆται τῷ πράγματι, αὐτὸς ἀπαιτεῖ, καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν συνείδησιν πληροῖ τὴν διατυπωσιν· εἰ δὲ μὴ εἶπε τὸ πρόσωπον, ὁ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος ἐν ἧ ὁ διαθέμενος ἐτέχθη, λαμβάνει τὸ καταλειφθὲν, φανερόν ἐπὶ πράξεως δῶρον παρὰ τῷ ἄρχοντι συνισταμένης τὸ ποσὸν τῶν δοθέντων αὐτῷ χρημάτων, καὶ μετ' ἐνιαυτὸν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναρρυσθέντων καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν δοθέντων. Εἰ δὲ βάρβαρος ἦν ὁ διαθέμενος, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ πόλεως ἀμφιβάλλεται, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου καθ' ὃν ἐτελεύτησε, λαμβάνει τὰ χρήματα, καὶ πληροῖ τὸ διατυπωθέν· ὁ δὲ γινώσκων τὸ καταλειφθὲν καλῶς ποιεῖ λέγων τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ οὐκ ἔστι δηλατήριος. Ἢ τρίτη διάταξις τοῦ δευτέρου τίτλου τῶν νεαρῶν εἶπε, τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως, ἐν ἧ τὴν οἴκησιν εἶχεν ὁ διαθέμενος, λαμβάνειν τὰ χρήματα, καὶ ποιεῖν τὰ διατυπωθέντα. Διάταξις μέ.

Ἐὰν ἐτήσιον διηνεκὲς ληγατευθῆ, ἢ δωρηθῆ τόποις εὐαγεῖσιν, ἢ κλήρῳ, ἢ μοναχοῖς, ἢ μοναστρίαις, ἢ πτωχοῖς, καὶ ἀπλῶς εὐαγεῖσιν οὐκ ἀπηγορευμένοις συστήμασιν, οὐκ ἔξεστιν ἐπ' αὐτοῖς διαλύεσθαι, εἰ μὴ δοθῆ πρόσδοδος εὐθαλῆς, μηδὲ βεβαρημένη δημοσίῳ, καὶ προσθήκη οὐχ ἥττον τοῦ τετάρτου τῆς καθαρᾶς προσόδου μέρος ἔχουσα, μηδέποτε ἐκποιηθσόμενα(1). Δεῖ δὲ καὶ συνθήκας, καὶ διαλύσεις ἐγγράφους ἐπὶ τούτῳ γίνεσθαι, καὶ ἐν ὑπομνήμασιν ἐμφανίζεσθαι. Εἰ δὲ παρὰ ταῦτα, ἐκπίπτει τοῦ δοθέντος χρυσίου ὁ διαλυσάμενος, καὶ ἐκδικεῖ τὸ πρᾶγμα ὁ εὐαγῆς οἶκος, ἔχων εἰς ὑποθήκην τὰ πράγματα τοῦ καταλιπόντος, καὶ ἐπὶ καρποῖς, καὶ προσόδοις, καὶ πάσῃ νομίμῳ ἐπαυξήσει, καὶ οὐκ ἀντίκειται τῇ ἀγωγῇ χρονία παραγραφῆ, κατ' ἐνιαυτὸν γὰρ τίκεται. Τῷ μὲν τοι δεδωκότι τὸ χρυσίον ὑπόκειται ὁ συμβαλὼν αὐτῷ μετὰ κληρονόμων, καὶ οἰκοθεν αὐτὸ δίδωσιν, ὡς ἡ νέ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου.

Σχόλιοι.

Ἢ κδ'. διάτ. τοῦ γγ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστ βιβλίον μδ'. τίτ. ιη'. κεφ. λδ'. οὐκ ἐτέθη δὲ ἐν τοῖς βασιλικοῖς, ὡς ὁ κώδιξ διελάμβανεν· ἀλλ' οὕτω φησὶν ὁ βασιλικός· Τὸ τοῖς πτωχοῖς καταλιμπανόμενον μὴ νομιζέσθω ἄδηλον. Ἢ κή. διάταξις οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἢ γγ'. διάτ. τοῦ ββ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανίου ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γγ'. κεφ. ἡ. οὕτως ἔχοντι· Εἰ δὲ καὶ τις ὑπὲρ ἀναρρῦσεως αἰχμαλώτων, ἢ ἀποτροφῆς πενήτων κληρονομίαν ἢ ληγάτον καταλείπη ἐν πράγμασι κινήτοις, ἢ αὐτοκινήτοις, ἢ ἀκινήτοις, εἴτε ἄπαξ, εἴτε ἐτήσιον, καὶ τοῦτο τρόποις ἅπασιν κατὰ τὴν τοῦ διαθεμένου γνώμην ἀπὸ τῶν κελευσθέντων τοῦτο ποιῆσαι, πληροῦσθαι. Εἰ δὲ μὴ ἰδικῶς εἶπη ποίου τόπου πένησι ταῦτα κατέλιπε, κελεύμεν τὸν ὑσιώτατον τῆς πόλεως ἐπίσκοπον ἐν ἧ οἰκίαν (2) ὁ

(1) X. Tr. E. — ἐκποιηθσόμενον B. — (2) τὴν οἰκίαν X. Tr.

διαθέμενος εἶχε παραλαμβάνειν τὰ αὐτὰ πράγματα, καὶ τοῖς τῆς αὐτῆς πόλεως πένησι διανέμειν. Ἢ δὲ μ.έ. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· ὡσαύτως οὐδὲ ἡ νέ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἢ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐπὶ τοῦ τοιούτου ληγάτου φησὶν· Εἰ μὲν οἱ δίδοναι καὶ οἱ λαμβάνειν κελευσθέντες, ἢ ὁ τόπος ἐξ οὗ ἐτυπώθη δίδεσθαι ἐν τῇ αὐτῇ ἢ τῇ γείτονι ἐπαρχίᾳ εἴησαν, μηδενὶ τρόπῳ τὸ ληγάτον ἐκποιεῖσθαι· Εἰ δὲ πορρωτέρω εἰσὶν, ἕξεστιν ἑκατέρου μέρους συναινοῦντος, πλησίον ὑπὲρ αὐτοῦ (1) λαμβάνειν πρόσδοτον εὐπορον, καὶ μετὰ προσθήκης τοῦ δ'. τῆς καταλειφθείσης ποσότητος μὴ βεβαρημένης πολλοῖς τελέσμασιν. Εἰ δὲ πωλῆσαι τὸ ληγάτον βούλοιντο, μὴ λαμβανέτωσαν ἥττονα τιμὴν τοῦ συναγομένου ἐπὶ λέ. ἐνιαυτοῦς ἀπὸ τοῦ ληγάτου, ὥστε μὲν τοι τὸ τίμημα, εἰς τὸ συμφέρον τοῦ σεβασμίου οἴκου, ᾧ κατελείφθη προχωρησαι.

Σηόλιον.

Ἢ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. θ'. ὃ δὲ καὶ κατεστρώθη ἐξ ὁλοκλήρου ἐν τῷ καταρχῆς τοῦ παρόντος κεφαλαίου, ἀρχόμενον οὕτως, Εἰ δὲ ὑπὲρ ἀναρρύσεως αἰχμαλώτων, "καὶ τὰ ἐξῆς" (2).

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἢ δὲ μ.έ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβ. φησὶν, ὅτι ἐρρωμένως γράφει τις αἰχμαλώτους κληρονόμους, καὶ λαμβάνει τὴν κληρονομίαν ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὁ τῆς πόλεως οἰκονόμος, ἐν ᾗ τὴν οἴκησιν εἶχε, καὶ δαπανῶσιν εἰς ἀναρρύσιν τῶν αἰχμαλώτων, ἢ τὰς τιμὰς τῶν πραγ-

μάτων, ἢ τὰς προσόδους τῶν ἀκινήτων, παρακρατοῦντες φαλκίδιον, καὶ ἐνάγονται ἐπὶ τοῖς χρέεσι. Καὶ τοὺς πτωχοῖς καλῶς τις γράφει κληρονόμους· καὶ ἐὰν μὴ προσδιορίσῃται ποίους, ὁ ξενοδόχος τῆς αὐτῆς πόλεως λαμβάνει τὰ πράγματα, καὶ ἐκ τῆς διαπράξεως αὐτῶν ἀγοράζει πρόσδοτον. Εἰ δὲ πολλοὶ ξενῶνές εἰσιν ἐν τῇ πόλει, ὁ μᾶλλον ἀπορώτερος αὐτὰ λαμβάνει, τὰ περὶ τούτου δοκιμάζοντος τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν κληρικῶν. Εἰ δὲ μὴ ἔχη ξενῶνα ἢ πόλις, διανέμονται τὰ πράγματα διὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ οἰκονόμου εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἢ ἄλλως ἐνδεεῖς μὴ παρακρατουμένου φαλκιδίου. Εἰ δὲ πρὸς δῆλον ἢ ἀδῆλον (1) ὄνομα ἐκκλησίας, ἢ εὐαγοῦς οἴκου ἀπιδῶν κατέλιπεν, αὐτὸς λαμβάνει μόνος, μὴ ὑφιστάμενος φαλκίδιον. Ἢ δὲ τρίτη διάταξις τοῦ δευτέρου τίτλου τῶν νεαρῶν λέγει, ὅτι τοῖς πένησι διὰ τοῦ ἐπισκόπου διανέμονται. Καὶ ἡ πεντηκοστὴ δευτέρα διάταξις τοῦ τρίτου τίτλου τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ κώδικος φησὶν, ὅτι ἐὰν τις βαρυνθῇ ὑποκαταστάσει ἢ ἀποκαταστάσει (2) ἐξ ἀπαιδίας, καὶ μὴ βουληθῇ γαμῆσαι δι' ἀσκήσιν, μένει ἔχων τὰ πράγματα καὶ δαπανᾷ ταῦτα περιῶν, ἢ καταλιμπάνει ὡς θέλει, εὐσεβῶς μὲν τοι. Εἰ δὲ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν παιδοποιίας καταλειφθῇ αὐτοῖς, ἔχουσιν αὐτὰ, καὶ μὴ παιδοποιοῦντες. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ παρθενευούσαις, καὶ ἐπὶ τοῖς γαμεῖν κωλυομένοις κληρικοῖς. Ἢ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ πρώτου τίτλου τῶν νεαρῶν λέγει, ὅτι ὁ βεβαρημένος ληγάτῳ, ἢ ἀποκαταστάσει *ὑπὸ αἵρεσιν" (1) γάμου, ἢ ἀπαιδίας, ἢ ἐὰν οὕτω δωρηθῇ ἢ ἐαθῇ τινι, καὶ γένηται κληρικὸς, ἢ μοναχὸς, ἢ διακόνισσα, ἢ ἀσκήτρια, σθέννυται ἢ ἀποκατάστασις· ἀλλ'

(1) πρόδηλον ἢ ἀδῆλον X. Γρ.— ὁ B. φρονεῖ ὀβελιστέον τὸ, ἀδῆλον, ὅπερ ἀληθῶς οὐκ ἀναγινώσκεται ἐν τῇ διατάξει 48 Κώδ. I. 3. — (2) ὁ ἕρος οὗτος οὐκ εὔρηται ἐν X. Γρ. — (3) X. Γρ. — οὐχ εὔρηται ἐν E. I. καὶ B.

(1) X. Γρ. — αὐτῆ E. B. — (2) X. Γρ.

ἐπὶ μὲν κληρικῶν καὶ διακονισσῶν τῶν ἐκκλησιῶν, κρατεῖ ὅτε μέχρι τῆς ἰδίας ζωῆς τοῖς τοιοῦτοις ἐπιμένοιν· καὶ τὰ ὑπὸ τοιαύτην αἴρεσιν δωρηθέντα, ἢ καταλειφθέντα εὐσεβῶς δαπανήσουσιν, ἢ καταλιποῦσιν· οἱ γὰρ μοναχοὶ καὶ ἀσκήτριάι καὶ τῶν μοναστηρίων αὐτῶν ἐξέλθουσιν, ὅπως τὰ τοιαῦτα πράγματα μετὰ τῶν ἄλλων αὐτῶν πραγμάτων τοῖς μοναστηρίοις διαφέρει. Εἰ δὲ ἐπὶ ἀναρβύσει αἰχμαλώτων, ἢ πτωχῶν ἀποτροφῇ ὑπὸ τὰς εἰρημένους αἰρέσεις ἢ ὑποκατάστασις γένηται, ἐξ οὐδενὸς τῶν εἰρημένων ἀποκλείεται (1) τρόπων.

Σχόλιον.

Ἡ μὲν διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ε. τίτ. γ'. κεφ. ή. ὅ καὶ κατεστρώθη εἰς τὸ παρελθὸν καταβατόν. Ἡ νβ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ μὲντοι β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν δ'. τίτ. α. κεφ. ε. καὶ ε'. οὕτω σχεδὸν ὡς ἐνταῦθα κεῖται.

Κείμενον.

Λέγει δὲ ἡ α. καὶ μόνη διάταξις τοῦ μὲν. τίτλου τοῦ στ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ὅτι ἔρρωται τὸ καταλιμπανόμενον θεμιτῶ συστήματι, ἢ σωματείῳ, οἷον συγκλητικοῖς, ἢ βουλῇ, ἢ τάξει ἀρχόντος, ἢ ἰατροῖς, ἢ διδασκάλοις, ἢ συνηγόροις, ἢ στρατιώταις, ἢ ὁμοτέχναις* (2), ἢ ἱερεῦσιν, ἢ ἑτέρῳ τινί· καὶ μερίζονται κατὰ πρόσωπον ἐξ ἴσου οἱ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τελευταίας ἐν τῷ καταλόγῳ εὑρισκόμενοι, εἰ μὴ ῥητὸν ποσὸν ὁ διαθέμενος ἐκάστῳ ὀρίσῃ. Καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς αὐτῆς διατάξεως, ὅτι εἰάν· πρὸς

(1) X. Γρ. καὶ E. ἀποκλείεται B. — (2) X. Γρ. — ἐλλείπει ἐν E. I. καὶ B. εὔρηται δὲ ὁ ἕρος αὐτὸς ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει.

ἀπαξ, ἢ ἐτήσιον καταλειφθῆ εὐσεβῶς, ἢ ἐκκλησίαις, ἢ ξενώσιν, ἢ πτωχείοις, ἢ εὐαγέσιν οἴκοις, ἢ κοινῶ κληρικῶν, ἢ εἰς αἰχμαλώτων ῥύσιν, ἢ αὐτοῖς τοῖς πτωχοῖς, ἢ τοῖς αἰχμαλώτοις, κρατεῖ ἢ τοῦ τελευταίου βούλησις. Ἰνστιτουτιῶνος τρίτου τίτλος κζ'. Ἔστιν ὅτε τὸ κατὰ πλάνην ἰνδεβίτως διδόμενον οὐ ῥεπετιτεύεται, ὡς ἐπὶ τῶν ληγατευομένων εὐαγέσιν οἴκοις σκοπῶ ὀρησκείας ἢ εὐσεβείας· ἰνστιτουτιῶνος τετάρτου τίτλος ιστ'. Τὸ ληγατευόμενον εὐαγέσιν οἴκοις ἐξ ἀρνήσεως διπλασιάζεται. Φησὶ δὲ καὶ ἡ δευτέρα διάταξις τοῦ δευτέρου βιβλίου τῶν νεαρῶν, ὡς εἰάν τινες οἰωδῆποτε σεβασμίῳ οἴκῳ ὅπουδῆποτε καθεστῶτι ἀπορον κτήσιν δωρήσωνται, ἢ πωλήσωσιν, ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ παράσχωσιν, ἢ καταλίπωσι, μὴ βλάπτεσθαι τὸν σεβάσμιον οἶκον, ἢ δημοσίῳ ὀνόματι, ἢ ἄλλης οἴασοῦν αἰτίας χάριν βαρύνεσθαι, ἀλλ' ἅπαν τὸ τοιοῦτον (1) βάρος, εἰς τοὺς δεδωκότας καὶ τοὺς αὐτῶν κληρονόμους ἐπανιέναι, ἀναγκαζομένους καὶ τὰς δοθείσας κτήσεις ἀναλαβεῖν, καὶ πᾶσαν ζημίαν προσγενομένην τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ ἀποκαθιστᾶν. Εἰ δὲ κατὰ τινὰ δόλον, καὶ τινὰ ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀπορῶν ἐδόθη τοῖς εὐαγέσιν οἴκοις, τὰ μὲν δοθέντα τὸν σεβάσμιον οἶκον ἀποκερδαίνειν, τὰ δὲ ἀπορα πράγματα τῷ δεδωκότι καὶ τοῖς αὐτοῦ κληρονόμοις ἀποκαθίστασθαι. Ἡ δὲ α. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι ὁ τοιοῦτότι πράξας οἰκονόμος, ἢ ἡγούμενος, ἢ ξενοδόχος, ἢ νοσοκόμος, ἢ πτωχοτρόφος, ἢ ὀρφανοτρόφος, ἢ γεροντοκόμος, οἴκοθεν τῷ δεδωκότι θεραπεύσει τὴν ἐντεῦθεν αὐτῷ συμβᾶσαν ζημίαν.

Σχόλιον.

Ἡ α. διάτ. τοῦ μὲν. τίτ. τοῦ στ'. βιβλίου τοῦ κώδικος κεῖται ἐν βιβλίῳ μδ'. τίτ. ιή. κεφ. λ'. καὶ ζήτει τοῦτο περὶ τὰ μέσα διαλαμβάνον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Τὰ δὲ

(1) X. Γρ. — τοιοῦτου E, B.

λεγόμενα περιέχεσθαι ἐν τῷ κζ'. τίτλω τῆς γ'. καὶ ις'. τίτ. τῆς δ'. Ἰνστιτουτιῶνος, οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ μὲν τοι β'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ ιή. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου, καὶ φησι σχεδὸν τὰ αὐτά· ἡ δὲ α'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῶν νεαρῶν οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Β'.

Περὶ ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀναθημάτων. Ἀποστόλων κανῶν ογ'. Συνόδου α'. καὶ β'. συγκροτηθείσης ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν α'. ι'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β'.

Κεῖμενον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ β'. τίτλου τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος φησιν, ὅτι κινητῶν ὑπόντων ἔξωθεν τῶν ἱερῶν σκευῶν, ἀργεῖ τῶν ἀναγκαίων ἀκινήτων καὶ τῶν ἱερῶν ἢ ἐκποίησις, καὶ ἡ ὑποθήκη. Καὶ ἡ κά. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου φησὶν, ὅτι ὁ μὴ δι' ἀνάβρυσιν αἰχμαλώτων ἱερά σκεύη ἀγοράζων, ἢ ἀπλώματα, ἢ λαμβάνων εἰς ὑποθήκην ἢ ἐνέχυρον, καὶ τῶν τιμῶν καὶ τοῦ χρέους ἐκπίπτει, καὶ ἐκδικοῦνται διὰ τῶν ἐπισκόπων, καὶ οἰκονόμων, καὶ σκευοφυλάκων, εἰ καὶ ἔχωνεύθησαν, ἢ καὶ αἱ τιμαὶ αὐτῶν ἀπαιτοῦνται, εἰ καὶ μὴ φαίνονται. Φησὶ βιβλίον ιή. τίτ. α'. διάτ. ξβ'. ὅτι ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τὸ ἱερόν ὡς ἰδιωτικὸν ἀγοράζων, εἰ καὶ μὴ συνίσταται ἢ πράσις, ὅμως ἔχει κατὰ τοῦ πράτου εἰς ὅπερ αὐτῷ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι. Καὶ Ἰνστιτουτιῶν β'. τίτ. α'. φησὶν, ὅτι τὰ ἱερά σκεύη οὔτε πιπράσκειται, οὔτε ὑποτίθεται εἰ μὴ διὰ λύσιν αἰχμαλώτων· ἡ δὲ α'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπιτιμίῳς ὑποβάλλει τοὺς ἱερά σκεύη παρὰ τὸν νόμον ἐνεχυράζοντας, ἢ πωλοῦντας, ἢ χωνεύοντας, ἢ ἐκποιοῦντας, εἰ μὴ διὰ λύσιν αἰχμαλώτων.

Σχόλιον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ κά. τὸ μὲν τοι ξβ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ιή. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον ιθ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. ξβ'. θέμα β'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Ὁ α'. τίτ. τῆς β'. Ἰνστιτουτιῶνος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ α'. διάτ. τοῦ β'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφάλαιον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Κεῖμενον.

Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν ὥστε τὰ ἱερά σκεύη τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν ὅπουδῆποτε κειμένων εὐκτηρίων, μὴ ἄλλως πιπράσκεισθαι, ἢ ὑποτίθεσθαι εἰ μὴ εἰς ἀνάβρυσιν αἰχμαλώτων. Εἰ δὲ πλείονα εἶεν σκεύη μηδεμίαν ἀναγκαίαν ποιοῦντα (1) χρῆσιν, συμβῆ δέ τινα τῶν εὐαγῶν οἴκων βαρύνεσθαι χρέεσι, καὶ μὴ ὑπεστὶν ἕτερα κινητὰ πράγματα ἐξ ὧν ὀφείλει διδόναι τὰ χρέη, ἄδεια ἐστὶ, συνισταμένης πράξεως ἀζημίως, ἐπισκόπου μὲν ἐκποιοῦντος παρὰ τῷ μητροπολίτῃ, μητροπολίτου δὲ παρὰ τῷ ἰδίῳ πατριάρχῃ, τὰ περιττὰ σκεύη ἄλλοις εὐαγέσιν οἴκοις χρεῖαν ἔχουσι πωλεῖν, ἢ χωνεύειν καὶ πιπράσκειν, καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς τὸ χρέος παρέχειν, ὥστε μὴ τὰ ἀκίνητα αὐτῶν ἐκποιεῖσθαι. Λέγει δὲ βιβλίον α'. τίτ. ιή. διάταξις ιγ'. ὅτι οἱ ἄρχοντες ἀναζητοῦσι τοὺς ἱεροσύλους· καὶ βιβλίον ι'. τίτ. β'. διάτ. δ'. ὅτι τὰ ἐξ ἱεροσυλίας κτηθέντα οὐ διαίρουνται οἱ κληρονόμοι· καὶ βιβλίον μέ. τίτ. α'. διάτ. κστ'. ὅτι ἀνισχύρως τις ὁμολογεῖ ἱεροσυλεῖν, καὶ οὐχ ἀρμόζει ἐκ τούτου ἀγωγή.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάταξις τοῦ β'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκ'. κείμενη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν τίτ. β'. κεφ.

(1) X. Γρ. — ἐμποιοῦντα 'B. 'I. B.

κά. οὕτως ἔχοντι καθὼς εἰς τὸ κείμενον διελήφθη. Τὸ ιγ'. διάτ. τοῦ ιη. τίτ. τοῦ α. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον στ'. τίτ. α. κεφ. μβ'. οὕτως ἔχον ὁ ἄρχων φροντιζέτω τῆς εἰρήνης ζητῶν τοὺς ἱεροσύλους, καὶ ἀνδραποδιστάς, καὶ κλέπτας, καὶ ὑποδοχεῖς, καὶ πρὸς τὸ πλημμέλημα ἐπεξιών αὐτοῖς. Τὸ δ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ι. βιβλίου ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον μβ'. τίτ. γ'. κεφ. δ'. Θέμα β'. λέγον· Ἐξηρημένων τῶν χρεῶν τὰ λοιπὰ πράγματα κατὰγονται εἰς τὸ διαιροῦν τῇ φαιμίᾳ τὸν κληρὸν δικαστήριον, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα, καὶ τὰ μαγικὰ βιβλία, καὶ τὰ ὅμοια· ὑφρίκιον δέ *ἐστὶ* (1) δικαστοῦ παραχρῆμα τὰ τριαῦτα διαφθεῖρειν. Οὐ διαιρεῖται δὲ τὰ ἀπὸ ἱεροσυλίας κτηθέντα, ἢ τὰ ἀπὸ δήμου κλαπέντα, ἢ ἀπὸ βίας κτηθέντα, ἢ ἐφόδου. Σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι πάντα ὅσα κακῇ πίστει νέμεται ὁ τελευτήσας, οὐ κατὰγεται εἰς τὸ διαιρετικὸν δικαστήριον, ἀλλὰ φυλάττεται τῷ ἰδίῳ δεσπότη ἀμειώτα. Τὸ κατ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μέ. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν μγ'. τίτ. α. κεφ. κέ. λέγον· Λί αἰσχροὶ ἐπερωτήσεις ἀνίσχυροί εἰσιν, ὡς ὅταν τις ὁμολογῇ φόνον ποιεῖν ἢ ἱεροσυλίαν, οὔτε γὰρ ἀγωγή ἐκ τῶν τοιούτων ἀρμόζει.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Καὶ βιβ. μῆ. τίτ. δ'. διάτ. α. ὅτι ὅμοιον ἐστὶ τὸ ἔγκλημα τῆς καθουσιώσεως τῷ περὶ τῆς ἱεροσυλίας. Καὶ τίτ. ιγ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. α. Ὁ περὶ τῆς ἱεροσυλίας κινεῖται νόμος κατὰ τοῦ ὑφελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν χρημάτων, ἢ στρέψαντος εἰς ἰδίας χρείας, ἢ πρᾶσκευάσαντος κατὰ δόλον γενέσθαι τι τούτων. Διάτ. δ'. Οἱ ἱεροσῦλοι πρὸς τὸ ποιῶν τοῦ ἁμαρτήματος τιμωροῦνται.

Σχόλιον.

Τὸ α. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ'. τίτ. λστ'. κεφ. α. λέγον· Ὁ περὶ τῶν ἐπιβούλων νόμος ὅμοιος ἐστὶ τῷ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ ἐνέχεται αὐτῷ ὁ κατὰ τοῦ Ῥωμαικοῦ δήμου πλημμελήσας,

(1) X. Tr.

καὶ ἡ σπουδάσας κατὰ δόλον πικρὰ κέλευσιν βασιλέως ἀναίρεθῆναι τοὺς ὑμῆρους, ἢ ἵνα ἐνοπλοὶ ἄνθρωποι κατὰ τῆς πόλεως ἐν πόλει ὦσιν, ἢ ἵνα τόπος ἢ ἱερὰ κατασχεθῶσιν, ἢ στασιώδης γένηται σύναδος, ἢ ἵνα φανευθῇ ὁ ἄρχων, καὶ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγγελὸν ἢ γράμματα πέμψας, ἢ σημεῖον αὐτοῖς δεδωκώς, ἢ ἄλλως βοηθήσας αὐτοῖς, καὶ ὑπονοθεύσας, ἢ ἐρεθίσας στρατιώτας πρὸς στάσιν ἢ θόρυβον κατὰ τῆς πολιτείας. Τὸ α. διάτ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον ξ'. τίτ. μέ. κεφ. β'. Ὁ δὲ πεκουλάτους κινεῖται κατὰ τοῦ ὑφελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν, ἢ τῶν μνημείων, ἢ δημοσίων, ἢ χρημάτων, ἢ στρέψαντος εἰς ἰδίας χρήσεις· πλὴν τῶν ἀπὸ νόμου ἐπιτετραμμένων, καὶ τῶν παρασκευασάντων κατὰ δόλον γενέσθαι τι τούτων, καὶ τοῦ μίξαντος τῷ δημοσίῳ χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ χαλκόν, ἢ ἕτερον βλάπτον αὐτά. Τὸ δ'. διάτ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Διάτ. ς'. Τὸ ἐξ ἱεροῦ ἰδιωτικὰ χρήματα ὑφελέσθαι οὐκ ἐστὶν ἱεροσυλία, ἀλλὰ κλοπή. Ἐν δὲ τῷ ις'. διατάγματι τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλίου λέγει, τὸν τόπον διακρίνειν τὸν κλέπτην ἀπὸ τοῦ ἱεροσύλου. Καὶ βιβλίον ς'. τοῦ κώδικος τίτ. β'. διατ. γ'. ὅτι ὁ κλέπτων τὸ μῆπω τῷ Θεῷ καθιερωθὲν ὡς κλέπτῃς ἐνάγεται.

Σχόλιον.

Τὸ ς'. διάτ. τοῦ δ'. (1) τίτ. τοῦ μῆ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ'. καὶ τίτ. μέ. κεφ. ς' καὶ φησι, τὸ ὑφελέσθαι ἀπὸ ἱεροῦ χρήματα ἰδιωτικὰ οὐκ ἐστὶν ἱεροσυλία ἀλλὰ κλοπή. Τὸ ις'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ'. τίτ. νά. κεφ. ις'. λέγον, τὸν τόπον ποιεῖν τὴν κλοπὴν, ἢ τὴν ἱεροσυλίαν· καὶ φαίνονται μὲν ἐναντία τὰ κεφ. οὐκ εἰσὶ δέ· ἀλλ' ὁ μὲν ἰδιωτικὰ χρήματα κλέπτων, κὰν ἐξ ἱεροῦ τόπου, κλέπτῃς ἐστίν· ὁ δὲ τὰ ἀνατεθειμένα τῷ Θεῷ κλέπτων, κὰν ἐξ ἰδιωτικοῦ τόπου

(1) ιγ'. B. ἐν περισελιδίῳ.

κλέψῃ, ὡς ἱερόσυλος ἐνέχεται. Πλὴν ἐπεὶ εἰσὶ τινὰ ἱερά μὴ ἀνατεθειμένα τῷ Θεῷ, ὡς τὰ ἰδικῶς ἡμῖν διαφέροντα εἰκονισματα, καὶ λοιπὰ μὴπω ναοὺς ἡμοναστηρίοις ἀνατεθέντα, κατὰ τοῦτο λέγει τὸ ις'. κεφάλαιον τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, τὸν τόπον ποιεῖν τὴν κλοπὴν, ἢ τὴν ἱεροσυλίαν. Ὁ γὰρ τὴν ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν οὖσαν ἁγίαν εἰκόνα κλέπτων, οὐκ ἔστιν ἱερόσυλος, ἀλλὰ κλέπτῃς. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο οὕτως ἐρμηνεύσομεν, εἴπωμεν πάντως καὶ τὸν κλέπτοντα νομίσματα ἔχοντα εἰκόνα Χριστοῦ, ἢ Θεοτόκου, ὡς ἱερόσυλον ἐνάγεσθαι ὅπερ ἄτοπον καὶ ψευδές. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι τῶν βασιλικῶν βιβλίων ξ'. τίτ. ς'. κεφ. κ'. λέγον· Ὁ τὸ μὴπω καθιερωθὲν κλέψας κατέχεται τῇ φούρτι, οὕτω γὰρ ἱερόσυλός ἐστιν ὁ κλέψας τὸ μηδέπω καθιερωθὲν ἐκ τοῦ τοιούτου οὖν κεφαλαίου φαίνεται ὡς καλῶς ἐλύθη ἀνωτέρω ἢ δοκοῦσα ἐναντιοφωνία τῶν κεφαλαίων.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Βιβλίον μὴ. τίτ. ιγ'. διάτ. ζ'. (1). Ἡ τοῦ ἱεροσύλου ποινὴ ἀπὸ τῆς ποιότητος τῶν προσώπων, καὶ τοῦ ἁμαρτήματος, καὶ τοῦ καιροῦ, καὶ τῆς ἡλικίας, καὶ τῆς φύσεως, ἢ βαρυτέρα, ἢ ἐλαφροτέρα ἐπιφέρεται· τινὲς γὰρ θηρίοις παραδίδονται, τινὲς καίονται, τινὲς φουρχίζονται μεμετρημένη δὲ (2) ποινὴ ἐστὶ τὸ παραδοθῆναι θηρίοις τὸν νυκτερινὸν ἱερόσυλον, τὸν ἡμερινὸν δὲ μέτριόν τι ἱεροσυλοῦντα μεταλλάττεσθαι, τὸν δὲ τίμιον δεπορτατεύεσθαι. Διάτ. ιά. Οἱ ἱερόσυλοι κεφαλικῶς κολάζονται· ἱερόσυλοι δὲ εἰσὶν οἱ τοὺς δημοσίους ναοὺς κλέπτοντες· οἱ δὲ ἰδιωτικὰ ἱερά καὶ τοὺς μικροὺς ναοὺς ἀφυλάκτους ὄντας κλέπτοντες, ἤττον μὲν τῶν ἱεροσύλων, πλεόν δὲ τῶν κλεπτῶν τιμωροῦνται. Ὁ δὲ ἐξωτικὸς ὑποκλέπτων τὰ ἱερά ὑπόκειται τῷ τῆς ἱεροσυλίας ἐγκλήματι· ὁ γὰρ τὴν αὐτῶν φυλακὴν πεπιστευμένος, κὰν ὑφέληται τι ἐξ αὐτῶν, οὐχ

ὑπόκειται τούτῳ τῷ νόμῳ. Διάτ. ιβ'. Δεπορτατεύεται ὁ ἐμβάλλων (1) ἄνθρωπον κιβωτῷ, καὶ παραθέμενος αὐτὸν ἐν ναῷ, ἐὰν ἐκεῖνος ἐξιὼν τῆς κιβωτοῦ κλέψῃ τινὰ τοῦ ἱεροῦ. Διάτ. ιστ'. Τὸ τῆς ἱεροσυλίας καὶ κατὰ κληρονομίαν ἀρμόζει· περὶ γὰρ χρημάτων ὑφαιρεθέντων ἐστὶν ἐν αὐτῷ ζήτησις.

Σχόλιον.

Τὸ ζ'. διάτ. τοῦ ιγ'. τίτλου τοῦ μ. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ τὸ ιά. τὸ δὲ ιβ'. ἐστὶ κεφ. ιγ'. τοῦ μ. τίτ. (2) τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον δηλοῦται ὡσαύτως καὶ τὸ ις'. ἐστὶ κεφάλαιον ις'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. τὰ αὐτὰ διεξιόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ κληρικῶν ἀποσχιζόντων, καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων ἱστώντων θυσιαστήρια. Ἀποστόλων κανὼν λά. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ε. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ι. Συνόδου ς'. κανὼν λά. Συνόδου α. καὶ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιβ'. ιγ'. ιδ'. ιέ.

(1) X. Tr. — ἐκβάλλον E. I. B. — (2) X. Tr. — τὸ τίτ. οὐχ εὔρηται ἐν E. I. B.

(1) στ'. B. ἐν περιελιδίῳ. — (2) X. Tr. — καὶ θ. H. B.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

ΠΕΡΙ ΕΥΧΩΝ, ΚΑΙ ΨΑΛΜΩΔΙΑΣ,

ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ, ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ, ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ,

ΚΑΙ ΦΟΡΕΣΙΑΣ, ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΙΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ, ΨΑΛΤΩΝ,
ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΤΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΟΙΩΝ ὁ λαὸς εὐχῶν ἀκροᾶται, καὶ διὰ τί πρὸς ἀνα-
τολὰς ὄρωντες εὐχόμεθα. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ε'
καὶ ιθ'. Βασιλείου ἐκ τοῦ κζ'. κεφ. τοῦ περὶ τοῦ ἁγίου
πνεύματος.

Κεῖμενον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει τὴν εὐχὴν
τῆς ἁγίας κοινωνίας καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὀφείλει
ἐξακούεσθαι τῷ λαῷ.

Σχόλιον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ κεφ. κά. τοῦ α'
τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Πρὸς ταῦταις
κελεύομεν πάντας ἐπισκόπους τε καὶ πρεσβυτέρους μὴ μετὰ
τὸ σεσωπημένον, ἀλλὰ μετὰ φωνῆς τῷ πιστοτάτῳ λαῷ ἐξα-
κουομένης τὴν θείαν προσκομιδὴν, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἁγίῳ βαπτί-
σματι προσευχὴν ποιεῖσθαι, πρὸς τὸ κἀντεῦθεν τὰς τῶν ἀκούον-
των ψυχὰς εἰς πλεονα κατάνυξιν, καὶ τὴν πρὸς τὸν δεσπότην
Θεὸν διανίστασθαι δοξολογίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ τίνας, καὶ πῶς, καὶ ποῖα δεῖ ψάλλειν, ἢ
εὐχεσθαι, ἢ ἀναγινώσκειν. Ἀποστόλων κανὼν ξ'. πέ.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιε'. ιζ'. ιθ'. κγ'. νθ'. Συνό-
δου Καρθαγένης κανὼν κδ'. μς'. ργ'. Συνόδου σ'. κανὼν
λγ'. ξγ'. οέ. πά. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ χρῆναι κατὰ σάββατον ἀναγινώσκεσθαι εὐαγ-
γέλιον μετὰ ἑτέρων γραφῶν. Συνόδου Λαοδικείας κα-
νὼν ιστ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς καὶ κοινωνίας. Ἀποστόλων
κανὼν γ'. δ'. λά. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ'. Συνόδου
Ἀγκύρας κανὼν α'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιγ'.
Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ'. μθ'. Συνόδου Καρθαγένης
κανὼν λζ'. μά. μς'. Συνόδου στ'. κανὼν κά. κγ'. κή. νς'.
νή. ξβ'. καὶ ρά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Πῶς διδῶσαι τὴν εἰρήνην οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ λαϊκοί.
Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ἐννεακαιδέκατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν διακρινομένων κοινωνεῖν ἀπὸ πρεσβυτέρων
γεγαμηκότων. Συνόδου Γαγγρῶν (I) κανὼν τέταρτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἐξεῖναι κοινωνεῖν ἐν
τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς

(1) X. Tr. — Γαγγράδας 'E. T. D.

τὸ Ουσιαστήριον. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ'. μδ'.
Συνόδου στ'. κανὼν ξθ'. σή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Πότε προσφέρουσι καὶ διδῶσι κοινωσίαν οἱ χωρεπίσκοποι. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν τρισκαιδέκατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ μὴ προσφέρειν διάκονον, μήτε διδόναι πρεσβυτέρῳ κοινωσίαν. Συνόδου Νικαίας κανὼν εή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ φορεσίας καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ὑπηρέτην ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κἀ. κβ'. κγ'. κέ. μγ'. Συνόδου στ'. κανὼν κζ'. Συνόδου Νικαίας τὸ δεύτερον κανὼν ιδ'. ιστ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῶν διαγόντων ἐν πόλει, καὶ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωούντων. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιά. Συνόδου στ'. κανὼν ὀγδοηκοστός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τῶν ἀκούοντων τῶν γραφῶν, καὶ μὴ προσκαρτερούντων ἐν τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ, καὶ μεταλαμβάνοντων. Ἀποστόλων κανὼν ή. θ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν θ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ δαιμονιζομένων πῶς κοινωνοῦσιν (1). Ἀποστόλων κανὼν οθ'. Τιθομέου κανὼν γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐκκλησίας προσφερόντων, ἢ ἐκκλησιαζόντων. Ἀποστόλων κανὼν λά. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν στ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν θ'. ε. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νή. Συνόδου ἑκτης κανὼν λά. νθ'.

Κεῖμενον.

Ἡ ζ'. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν, καὶ ἡ γ'. τοῦ θ'. τίτ. φασίν, ὅτι δεῖ τὸν θέλοντα εὐκτῆριον, ἢ ἐκκλησίαν κτίσαι, διαλέγεσθαι περὶ τούτου τῷ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ, καὶ δωρεῖσθαι τὰ ἀρκοῦντα πρὸς τὴν λυχνοκαίαν, καὶ τὴν ἱεράν λειτουργίαν, καὶ τὴν ἀδιάφορον τοῦ τόπου τήρησιν, καὶ τὴν ἀποτροφήν τῶν προσεδρευόντων, καὶ τότε τὸν ἐπίσκοπον τὸ πρᾶγμα πᾶσι φανεροῦντα, δημοσίᾳ ἐκεῖσε προϊέναι, καὶ σὺν εὐχῇ πηγνῦναι σταυρὸν, καὶ τότε τὸ ἔργον ἄρχεται καὶ ὅτι ὁ ἀρξάμενος νέον κτίζειν ἢ παλαιὸν ἀνανεοῦν, ἀναγκάζεται μετὰ κληρονόμων αὐτοῦ, παρὰ τῶν οἰκονόμων, καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ ἀρχοντος τὸ ἀρχθὲν πληρῶσαι.

Σχόλιον.

Ἡ ζ'. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ξζ'. καὶ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. δ'. καὶ ε. ἃ καὶ ἔχουσιν ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψισθησαν.

(1) ἢ οὐ. X. Τρ.

Κείμενον.

Εἰ δέ τις ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ, προαστεῖῳ, ἢ χωρίῳ, ἱερὰν ἐκτελέσῃ λειτουργίαν, ἢ τισιν ἐκτελεῖν συγχωρήσῃ, ἢ δέχα κληρικῶν ἀφοριζομένων παρὰ τοῦ τῶν τόπων ἐπισκόπου, ὁ τόπος ἐν ᾧ τοῦτο γέγονεν ἐν εἰδήσει τοῦ δεσπότη προσκυροῦται τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τοῦ ἀρχόντος κατὰ τὸ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν. Ἡ γὰρ στ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν εἶπεν αὐτὸν φισκοῦσθαι, καὶ ἡ ιέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος. Εἰ δὲ ἠγγνόησε τὸ γινόμενον ὁ δεσπότης, οὐ ζημιούται, ἀλλ' οἱ γινώσκοντες φροντισταί, καὶ μισθωταί, καὶ ἐμφυτευταί, ἐξορίζονται τῆς ἐπαρχίας, τῶν πραγμάτων αὐτῶν προσκυρουμένων τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ δὲ ὑπαρχοὶ ταῦτα *παρορῶντες* (1) ἐν εἰδήσει ν'. λίτρας ζημιούνται, καὶ ἡ τάξις ν'. ἔξεστι μὲν τοῖς τοῖς ἔχουσιν ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν εὐκτήρια, εὐχεσθαι, οὐ μὴν καὶ λειτουργίας παρὰ τὰ εἰρημένα ποιεῖν.

Σχόλιον.

Περὶ τῆς γ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν διελάβομεν εἰς τὸ διελθὸν σχόλιον. Ἡ ζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἢ λέγουσα φισκοῦσθαι, ἢτοι δημοσιεύεσθαι τὸν τόπον, ἐν ᾧ γίνεται τι ἱερὸν παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων, ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος νή. ἦτις καὶ ἠπράκτησεν ὡς μὴ τεθείσα εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ιέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἰρετικοῖς, ἢ Ἰουδαίοις, ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν οὐσίας. Ἀποστόλων

(1) X. Tr. — πληροῦντες ἑ, I. B.

κανῶν ι. μέ. μς'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν β'. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν λγ'.

Κείμενον.

Ἡ δ'. διάταξις τοῦ στ'. τίτλου τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι συνάγοντες οἱ αἰρετικοί, καὶ οἱ πρὸς αὐτοὺς συναγόμενοι, τὰς ἀπὸ τῶν διατάξεων ποινὰς ὑπομένουσι, καὶ οἱ οἴκοι, ἐν οἷς ἀμαρτάνεται τοῦτο, τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ προσκυροῦνται.

Σχόλιον.

Ἡ δ'. διάτ. τοῦ ζ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλβ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ιά. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. τελευταίῳ, καλουμένη ἕδικτον περὶ πίστεως, Κωνσταντινοῦπολίταις, κωλύουσα τὰς παρασυνάξεις, καὶ τὰ παραβαπτίσματα τῶν αἰρετικῶν, καὶ διαλαμβάνουσα ὅσα εἰς τὸ κείμενον διελήφθησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰ ἅγια, λόγῳ εὐλογιῶν, εἰς τὰς παροικίας πέμπεσθαι. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τοῦ μὴ δίδοναι τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων κοινωνίαν. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ιη'. Συνόδου ἑκτης κανῶν πγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς κοινωνεῖν. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. β'. δ'. Τιμοθέου κανῶν στ'. ζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Πῶς ὁ ὄνειρασθεὶς κοινωνεῖ. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. δ'. Τιμοθέου κανῶν ιβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναφορὰν παρόντων αἰρετικῶν. Τιμοθέου κανῶν ἑννατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Πότε δεῖ τῆς γαμετῆς διὰ τὴν κοινωνίαν ἀπέχεσθαι. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. γ'. Τιμοθέου κανῶν ε'. ιγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

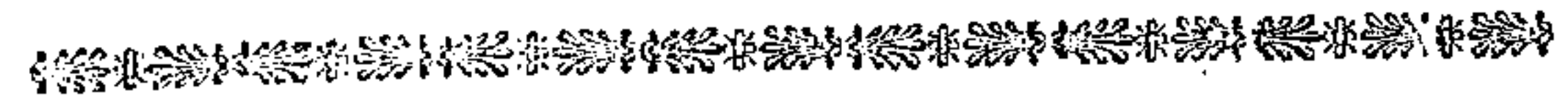
Πῶς γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος. Τιμοθέου κανῶν τεσσαρασκαιδέκατος.

Κεῖμενον.

Ὁ πολιτικὸς νόμος τὸν ἑαυτὸν ἀνελόντα, ἢ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσαντα διὰ φόβον ἐγκλήματος, οὐ μὴν διὰ νόσον, ἢ μῖσος ζωῆς, τιμωρεῖται ὡς τὸν ἕτερον ἀνελόντα, καὶ δημεύει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ὡς βιβλίον μῆ. τίτ. κά. καὶ βιβλίον θ'. τοῦ κώδικος τίτ. ν'.

Σχόλιον.

Ὁ κά. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. γ'. καὶ δ'. τοῦ νγ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τὰ αὐτὰ διεξιόντα ὁ δὲ ν'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΩΝ,

ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ὀφείλειν μετὰ δύο ἐβδομάδας τῆς τεσσαρακοστῆς δέχεσθαι πρὸς τὸν φωτισμόν. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν με'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν ἐπιορκιζόντων. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν εικοστὸς ἕκτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Πῶς δεῖ βαπτίζειν. Ἀποστόλων κανῶν μθ'. ν'. Συνόδου ἑκτης κανῶν νθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ χρῆναι φωτιζομένους ἀπαγγέλλειν τὴν πίστιν. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν μς'. μζ'. Συνόδου ἑκτης κανῶν οή.

Κεῖμενον.

Πί. διάτ. τοῦ ή. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος παρακελεύεται τοὺς Ἕλληνας μικροὺς μὲν ὄντας χωρὶς ἀναβολῆς βαπτίζεσθαι, τοὺς δὲ τελείους πρότερον τὰς γραφὰς κατὰ τοὺς ἀγίους κανόνας διδασκομένους. Καὶ ἰστέον ὅτι οὐχ εὑρίσκομεν κανόνα τι τοιοῦτο διδά-

σκοντα. Ἡ δὲ γ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν, β'. οὔσα περὶ Σαμαρειτῶν, κειμένη δὲ ἐν τῷ ῥητῷ τῶν ἐν τῷ πατριαρχεῖω βιβλίων βιβλ. ρλγ'. Θεσπίζει μὴ προχείρως τοὺς Σαμαρείτας ἐπὶ τὸ ἅγιον εἰσδέχεσθαι βάπτισμα, ἀλλὰ τοὺς μὲν χρηστῆς διδασκαλίας αἰσθανομένους ἐπὶ διετίαν κατηχεῖσθαι, καὶ οὕτω βαπτίζεσθαι, τοὺς δὲ νέους πάνυ, καὶ διδασκαλίας οὐ συνιέντας, καὶ χωρὶς τῆς παρατηρήσεως ταύτης, ἀξιοῦσθαι τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

Σχόλιον.

Ἡ ι. διάτ. τοῦ η'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἔστιν εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρμδ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν α'. τίτ. α. κεφ. νά. ἣτις καὶ γραφήσεται εἰς τὸ τέλος τοῦ ζ'. κεφ. τοῦ δ'. τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ βαπτίζεσθαι τοὺς ἀγνοοῦντας εἰ ἐβαπτίσθησαν. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν οβ'. Συνόδου ἕκτης κανὼν πδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τοῦ μὴ βαπτίζεσθαι τοὺς τελευτήσαντας. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν οκτωκαιδέκατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτανόντων, καὶ περὶ κατηχομένων παραπιπτόντων. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιδ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιβ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ε'. Βασιλείου κανὼν κ'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ

ὑπομνηστικοῦ κανὼν ε'. Κυρίλλου ἐκ τῶν πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῶν κανὼν δ'.

Κείμενον.

Ἡ α. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος "φησιν" (1) ὅτι ἐὰν Ἰουδαῖος διὰ τὸ φυγεῖν ἔγκλημα, ἢ χρέος, θελήσῃ χριστιανίσει, οὐ δεῖ αὐτὸν προσδεχθῆναι, ἕως ἂν ἀνεύθυνος φανῆ, καὶ τὸ χρέος καταβάλῃ. Ἡ δὲ ι. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου θέλει τοὺς Ἑλληνας βαπτίζεσθαι, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν χωρὶς ἀναβολῆς μικρὰ ὄντα, τὰ δὲ τέλεια προδιδάσκεσθαι κατὰ τοὺς κανόνας τὰς γραφάς. Ἡ δὲ γ'. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπὶ διετίαν θέλει τοὺς τελείους Σαμαρείτας κατηχεῖσθαι (2).

Σχόλιον.

Ἡ α. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἔστι κεφ. μδ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον καθὼς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη. Ἡ ι. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ μὲν ται γ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρμδ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ α'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. νά. Θεσπίζουσα Σαμαρείτας μηδὲν τι λαμβάνειν ἀπὸ διαθήκης, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, ἢ ἐκ δωρεᾶς, μηδὲ διατίθεσθαι αὐτοὺς, ἢ δωρεῖσθαι αἰρετικοῖς, μόνους δὲ τοὺς γεωργοὺς Σαμαρείτας κληρονομεῖν, καὶ ἐξ ἀδιαθέτου, καὶ ἐκ διαθήκης ἀλλήλους, ἀλλὰ μηδὲ γίνεσθαι τινα ἐκ τούτων στρατιώτην, ἢ συνήγορον, ἢ ἕτερόν τι ὀφρῖκιον αὐτοὺς ἐγχειρίζεσθαι, κατηχεῖσθαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ διετίαν, δεκτικούς ὄντας τῆς κατηχήσεως, ἔτι μὴν ἐλευθεροῦσθαι καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν ἐξωνουμένους δούλους χριστιανούς ὄντας.

(1) X. Γρ. — (2) X. Γρ. — εἰσακατηχεῖσθαι B. H. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν δεχομένων βάπτισμα αἰρετικῶν. Ἀποστόλων κανὼν μς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν ἐν νόσῳ βαπτισομένων. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιβ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μζ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μέ. Τιμοθέου κανὼν δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ ἐγκύου βαπτισομένης. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ς'.

Κεῖμενον.

Καί τοι ἐν τῇ α. διατ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κέ. βιβλίου τῶν διατάξεων φησι, τὸ κυοφορούμενον εἶναι μέρος τῆς ἐγκύου· ἐν δὲ τῇ ι. διατ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ μά. βιβλίου, καὶ βιβλίου ν'. τίτ. ις'. διάτ. κς'. ὅτι τὸ κυοφορούμενον οὐκ ἔστι μέρος τῆς μητρὸς· καὶ ἄλλα δὲ διάφορα νόμιμα περὶ τούτου συνήγαγον ἐν τῇ γραφείῃ μοι περὶ ἐναντιοφανειῶν μόνῃ βίβλῳ.

Σχόλιον.

Τὸ α. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κέ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἔστι θεμα β'. τοῦ α. κεφ. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ λά. βιβλίου οὕτως ἔχον· Τὸ ἐγκυμονοῦμενον πρὶν ἢ τεχθῆ μέρος ἐστὶ τῆς γυναικὸς· καὶ διὰ τοῦτο ἕως ἂν τεχθῆ, οὐκ ἀρμόζει τῷ πατρὶ τὸ περὶ παίδων δόγμα. Τὸ ι. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ μά. βιβλίου τῶν διατάξεων ἔστι θεμα γ'. τοῦ ι. κεφ. τοῦ μ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· Τὸ τεχθὲν ἀπὸ βοδὸς ἢ δούλης κλεψίμου, καὶ κληρονόμος τοῦ κλέπτου, καὶ ἀγοραστῆς ἀγνοῶν διὰ χρόνιαν νομῆς δεσπόζει· τὸ γὰρ τεχθὲν οὐκ ἔστι μέρος τοῦ

κλεψιμαίου. Τὸ κστ'. διάτ. τοῦ ιστ'. τίτ. τοῦ ν'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἔστι κεφ. κς'. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Ὁ τοκετὸς κλεψιμαίας δούλης οὐκ ἔστι μέρος αὐτῆς. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἐρωτήσῃ τις, τίνας χάριν τοῦ ι. κεφ. τοῦ παρόντος συντάγματος περὶ ἐγκύου βαπτισομένης διδάσκοντος, ἐμνήσθη ὁ πατριάρχης τῶν ρηθέντων κεφαλαίων ὡς δοκούντων ἐναντιοφανῶν; Ἀμφιβολία ἦν περὶ τοῦ εἰ χρὴ τὴν κυοφοροῦσαν βαπτίζεσθαι· ἔλεγον γὰρ τινες ὡς ἐπεὶ τὸ κυοφορούμενον τοῖς μητρικαῖς ἐγκάτοις κρυπτόμενον συνήνεται τῇ μητρὶ διάλου ὡς μέρος αὐτῆς, καὶ οὐ δύναται σὺν τῇ μητρὶ φωτισθῆναι διὰ τὸ μηκέτι εἰς φῶς ἐλθεῖν, μηδὲ προαίρεσιν ἔχειν τῆς ὁμολογίας τοῦ θείου βαπτίσματος, οὐδὲ ἢ ἐγκυμονοῦσα ὀφείλει βαπτίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένει τὴν εἰς τὸ φῶς τοῦ κυοφορούμενου ἐξέλευσιν, ἵνα μὴ τὸ μὲν ἐκ τῶν μερῶν αὐτῆς βαπτισθῆ, τὸ δὲ μείνη ἀφώτιστον, καὶ ὅτι ἂν σὺν τῇ ἐγκυμονούσῃ τὸ κυοφορούμενον βαπτισθῆ, μετὰ τὸ εἰς φῶς ἐξελθεῖν ἐὰν βαπτισθῆ, εὐρεθείη *δὶς* (1) βαπτίζομενον, ὑπερ ἄτοπον. Καὶ ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ σύνοδος ἔλυσεν ἐν στ'. κανόνι τὸ ἀμφίβολον οὕτω διορισμένη περὶ κυοφορούσης, ὅτι δεῖ φωτίζεσθαι ὅποτε βούλεται, οὐδὲν γὰρ ἐν τούτῳ κοινωνεῖ ἢ τίκτουσα τῷ τικτομένῳ διὰ τὸ ἐκάστου ἰδίαν τὴν προαίρεσιν τὴν ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ δείκνυθαι. Τοῦ γοῦν θείου τούτου κανόνος λέγοντος μὴ ἐπικοινωνεῖν τῇ τικτούσῃ τὸ τικτόμενον, ὃ τὸ παρὸν σύνταγμα συνθέμενος πατριάρχης εὕρισκων τοὺς διαληφθέντας νόμους, ποτὲ μὲν λέγοντας (2) μέρος εἶναι τῆς ἐγκύου τὸ κυοφορούμενον παρὰ τὴν δύναμιν τοῦ κανόνος, ποτὲ δὲ μὴ εἶναι, τέθεικεν ἐν τῷ ὕφει τὰ ἐναντιοφανῆ, τὴν λύσιν ὡς ἔοικεν εἰς τὴν ἡμετέραν ἀναρτήσας ἀμάθειαν. Φαμὲν τοίνυν ὡς οὐκ ἐναντιοῦνται ἀλλήλοις τὰ ρηθέντα νόμιμα· τὸ γὰρ κυοφορούμενον αἰετὸ πρὸ τοῦ τεχθῆναι μέρος ἐστὶ τῆς μητρὸς, ὡς καὶ τὸ τοῦ λά. βιβλίου κεφάλαιόν φησι, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναται ὁ πατήρ ἀνακαλεῖσθαι αὐτὸ ὡς ὑπεξούσιον· μετὰ μὲν τοι τὸ γεννηθῆναι ἀνακαλεῖται τοῦτο, ὡς μὴ ὂν μέρος τῆς μητρὸς. Καὶ ὁ καλῆ δὲ

(1) X. Tr. — δὲ *X. I. B. — (2) X. Tr. — λέγουσα E. I. B.

πίσται νεμηθείς τὸ τεχνὸν ἀπὸ κλοπιμαίας δούλης δεσπόζει αὐτοῦ, ὡς μὴ ὄντος κλοπιμαίου. τὸ μὲν τοι κεφ. ε. οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι μέρος τῆς κυφορούσης τὸ κυφορούμενον ἐπέτρεψε τὸ βάπτισμα (1) ταύτης, μέρος γὰρ ἐστὶν αὐτῆς πρὸ τοῦ τεχνῆσαι, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἐπικοινωνεῖν τὴν τιμωσαν τῇ τιμωμένῳ, ἡγοῦν μὴ λογίζεσθαι καὶ ταύτην ἀφόνιστον ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ κυφορούμενον βάπτισματος ἠμολογίαν ἀναδέχεσθαι. Πότε (2) δὲ ὁ τοκετὸς τῆς κλοπιμαίας δούλης δεσπόζεται, καὶ πότε οὐ, φασὶ νόμοι διάφοροι. Καὶ ζήτηι τὰ γραφέντα ἐξωθεν τοῦ ἄνωθεν καταστρωθέντος κς'. κεφ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ ὀφείλειν μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα χρίεσθαι. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν μῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ ποιήσεως τοῦ ἁγίου χρίσματος. Συνόδου Καραγάγνης κανῶν ε'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῶν δις, ἢ μὴ δεόντως βαπτιζομένων, καὶ τῶν τοὺς ἀσθενεῖς μὴ βαπτιζόντων. Ἀποστόλων κανῶν μζ'. μθ'. ν'.

Κερίμενον.

Περὶ τῶν ἀναβαπτιζόντων, καὶ ἀναβαπτιζομένων διαλαμβάνουσιν ἡ α. καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος· ἡ μὲν γὰρ τῷ ἐπισκόπῳ καθάρσει

ἐπάγει, ἢ δὲ ἐσχάτην τιμωρίαν καὶ τῷ βαπτίσαντι καὶ τῷ βαπτισθέντι, εἴγε ἡλικίας ἐστὶν ἐγκλήματος δεκτικῆς. Γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ τῇ ἡβῃ πλησιάζων ἐπ' οὐδεμιᾶ αἰτία βοηθεῖται, ὡς βιβλίου κθ'. τίτ. ε. διάταξις ιδ'. Ἔστι δὲ καὶ ἡβῃ ἐπὶ μὲν τοῦ ἄρρενος δ ιδ'. ἐνιαυτὸς πεπληρωμένος, ἐπὶ δὲ τῆς θήλειας ἡ συμπλήρωσις τοῦ ιβ'. ἐνιαυτοῦ, ὡς βιβλίου κή. τίτλου α. διάταξις ε. καὶ βιβλίου τοῦ κώδικος ε. τίτ. ξ'. διάταξις γ'. Ἰνστιτουτιῶνος α. τίτ. κβ'. Εἰ δὲ τισι ληγατευθῆ ἀποτροφή ἕωσοῦ εἰσὶν ἀνήθοι, ὁ μὲν ἄρρην λαμβάνει ἕως οὗ πληρώσῃ τὸν ιή. ἐνιαυτὸν, ἢ δὲ θήλειαν τὸν ιδ'. ὡς βιβλίου λδ'. τίτ. α. διάτ. ιδ'. Ἀνήθος δὲ το πλαστόν οὐ πλημμελεῖ, ὡς βιβλίου μῆ. τίτ. ι'. διάτ. κβ'. καὶ ἡ μοιχεία μετὰ τὴν ἡβῆν πλημμελεῖται, ὡς διάτ. λς'. τοῦ ε. τίτ. τοῦ αὐτοῦ μῆ. βιβλίου. Ἡ δὲ διαλαμβάνουσα περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς λς'. νεαρά φησιν, ὅτι οἱ ἀναβαπτισθέντες στρατεύεσθαι μὲν οὐ δύνανται, μεταμέλου δὲ χώραν ἔχουσι.

Σχόλιον.

Ἡ α. καὶ β'. διάταξις τοῦ ε'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. τὸ ιδ'. διάταγμα τοῦ ε. τίτ. τοῦ κθ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. ιδ'. τοῦ ιστ'. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Ἐὰν πλησιάζων τῇ ἡβῃ ἀνήθος παρακαθεύδων τῷ ἀναιρεθέντι δεσπότη μὴ δημοσιεύσῃ τὸ γεγονός, τιμωρεῖται. τοῖς γὰρ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην ἀνήθοις συγχωρεῖ, οὐ μὴν τοῖς ὑπηρέταις, ἢ μετόχοις, εἰ δύνανται νοεῖν τὸ πραττόμενον· οἱ γὰρ τοιοῦτοι οὐδὲ ἀφ' ἐτέρας αἰτίας βοηθοῦνται. τὸ ε. διάτ. τοῦ α. τίτλου τοῦ κή. βιβλίου ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ ε. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου οὕτω διεξιόν· Ὁ ἄρρην πληρώσας τὰ ιδ'. ἔτη διατίθεται, ἢ δὲ θήλειαν τὰ β'. ὁ δὲ γεννηθεὶς καλένδαις Ἰανουαρίαις δοκεῖ πληροῦν τὸν ἐνιαυτὸν ἀπὸ ε'. ὥρας τῆς νυκτὸς τῆς προμίας καλεγδῶν Ἰανουαρίων τοῦ ἐξῆς ἔτους. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ξ'. τίτ.

(1) τὸ φώτισμα. X. Tr. — (2) X. Tr. — ποτὰ Ε. 'I. B.

τοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. γ'. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ λή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· τὸ παλαιὸν ἢ μὲν τῶν θηλειῶν ἤβη ἀπὸ μόνων τῶν ιβ'. ἐνιαυτῶν ἐκρίνετο, ἢ δὲ τῶν ἀρρένων ἐκ τοῦ πληρωθῆναι τὸν ιδ'. ἐνιαυτὸν μετὰ τοῦ συντρέχειν καὶ τὴν τοῦ σώματος ἕξιν, ὡς ἔγνωσ καὶ ἐν τοῖς ἰνστιτούτοις. Ἡ διάταξις οὖν κελεύει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων ἀπὸ τῶν ιδ'. ἐνιαυτῶν κρῖνεσθαι, μὴ ἐπιζητούντων ἡμῶν τὸ σχῆμα τοῦ σώματος διὰ τὸ ἀπρεπέες. Ὁ δὲ κβ'. τίτ. τῆς α. ἰνστιτουτιῶνος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ α. τίτ. τοῦ λδ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐτέθη εἰς βιβλίον μδ'. τίτ. ιδ'. καὶ ζήτει κεφ. αὐτοῦ ιδ'. οὕτως ἔχον· Ἐὰν ἀνήθοις ληγατεύσω διατροφάς, καὶ μὴ δείκνυται ἕως πότε ἠθέλησα (1) λαμβάνειν αὐτάς, ἕως οὗ ζῶσι λαμβάνουσιν. εἰ δὲ εἶπον μέχρι τῆς ἡβης, ὁ μὲν ἀρρῆν μέχρι τοῦ ιη'. ἔτους, ἢ δὲ θήλεια τοῦ ιδ'. λαμβάνουσιν. Ἐπὶ μόνων δὲ τῶν διατροφῶν φιλαγάθως οὕτως ἢ ἡβη ὀρίζεται. τὸ κβ'. διάτ. τοῦ ι. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου ἐστὶ κεφ. κβ'. τοῦ μά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω διαλαμβάνον· οὔτε τῷ λιθονιανείῳ (2) δόγματι, οὔτε τῷ ἐγκλήματι τοῦ πλαστοῦ ἀνήθος ὑποπίπτει. τὸ λζ'. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου ἐστὶ κεφ. μ'. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον· Μετὰ τὴν ἡβὴν πλημμελεῖ ὁ νέος μοιχείαν, καὶ ὑπόκειται τῷ νόμῳ. Ἡ δὲ λζ'. νεαρὰ ἐτέθη εἰς βιβλίον α. τίτλον α. κεφ. μέ. οὕτως ἔχον· Αἰρετικὸς μὴ βαπτίζετω, μήτε πολιτευέσθω, μήτε μετελθέτω οἷονδὴ ποτε πολιτικὸν ὄφρικιον. Ὁ ἀναβαπτισθεὶς στρατείας μόνης κωλύεται, Ἰουδαῖος Χριστιανὸν ἀνδράποδον μὴ ἐχέτω, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ ταῦτα μὲν διδάσκουσι τὰ κεφ. περὶ τῶν ἀνήθων καὶ τῶν ἀναβαπτιζομένων, ἢ ἄλλως ἀμαρτανόντων, πότε συγγινώσκονται, καὶ πότε οὐ συγγινώσκονται, καὶ ποῖος χρόνος ὁ μετὰ τὴν ἡβὴν ἐστὶ. τὸ δὲ συναγαγὼν εἶπέ, ὅτι ἡ ἀνηθότης εἰς τρία διαιρεῖται· εἰς ἡφαντὰ ἀνήθον τὸν ἐστερημένον φωνῆς, καὶ ἡδὴ συμπληροῦναι τὴν τριετίαν· εἰς πρόξιμον ἡφαντὰ τὸν πλησιάζοντα τῇ φωνῇ, καὶ συμπληροῦντα τὸν ζ'. ἐνιαυτὸν· καὶ εἰς πρόξιμον ἀναβαπτιστὸν τὸν πλησιάζοντα τῇ ἡλικίᾳ, καὶ δεκτικὸν ὄντα

(1) Χρ. Γρ. — ἢ θέλησις Ε. Ι. Β. — (2) Χ. Γρ. — Λιθονιείῳ Γ. Ι. Β.

δόλου, ὅστις ἀπὸ τοῦ ζ'. ἐνιαυτοῦ καὶ μέχρι τοῦ ιδ'. καὶ αὐτοῦ προβαίνει (1)· καὶ οἱ μὲν μὴ δεκτικοὶ δόλου ἀνήθοι ἀπὸ ἀμαρτήματος οὐκ εὐθύνονται, οἱ δὲ παρὰ τούτους, ἡγουν οἱ πληρώσαντες τὸν ζ'. ἐνιαυτὸν, καὶ ἀναβαπτιζόμενοι εὐθύνονται, καὶ ἄλλως ἀμαρτήσαντες τιμωροῦνται, κατὰ τὸ ιδ'. κεφ. τοῦ ις'. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου, ὅπερ καὶ ἐνταῦθα κατεστρώθη κατ' ὃ δὴ κεφ. ἐρμηνεύσει ὀφείλεις καὶ τὸ κβ'. κεφ. τοῦ μά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου· καὶ εἰπέ ἐκεῖνον τὸν ἀνήθον μὴ ὑποπίπτειν τῷ ἐγκλήματι τοῦ πλαστοῦ, τὸν ἡττονα τοῦ ζ'. ἐνιαυτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸ μ'. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἐρμηνεύσον. τὸ γὰρ μετὰ τὴν ἡβὴν ὑποκεῖσθαι τὸν νέον τῷ περὶ μοιχείας ἐγκλήματι τοιοῦτόν ἐστιν ἡγουν τὸ ἐνέχεσθαι αὐτὸν πλημμελοῦντα (2) οὐ μόνον ἐν ἀνηθότητι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα. τὸ δὲ περὶ τῶν διατροφῶν ἐστὶ παρὰ κανόνος (3) διὰ τὸ ἀναγκαιότατον τῶν διατροφῶν, καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ ιδ'. κεφ. τοῦ ιδ'. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλίου φησὶν, ὅπερ κατεστρώθη ἐνταῦθα. Πλὴν γίνωσκε ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἀνήθοι οὐ κολάζονται ὡς οἱ τέλειοι, ἀλλὰ μετρίως τιμωροῦνται· καὶ ζήτει βιβλίον λέ. τίτ. ις'. κεφ. α. θέμα τελευταῖον, καὶ βιβλίον ξ'. τίτ. ν'. κεφ. ιε. θέμα β'. καὶ βιβλίον β'. τίτ. γ'. κεφ. ρή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Τίνες ἐξ αἰρετικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν μετιόντες βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρίονται. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ζ'. ἢ. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ'. Συνόδου ε'. κανὼν ιε. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ἢ. Βασιλείου κανὼν μζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Πῶς ὁ δαιμονιζόμενος, ἢ ἐν νόσῳ παραφρονῶν, βαπτίζεται. Τιμοθέου κανὼν β'. δ'.

(1) προβαίνων ἀφεταὶ τοῦ ιε'. Χ. Γρ. — (2) πλημμελοῦντα ἐν τῇ ἡβῃ οὐ μόνον ἐν ἀνηθότητι ἀλλὰ κλ. Χ. Γρ. — (3) παρὰ νόμους διορθ. ὁ Β. ἐν παριστιδίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν βαπτισθῆναι. Τιμοθέου κανὼν ς΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Ἐὰν δὲ κατηχούμενος πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινωνήσῃ. Τιμοθέου κανὼν α΄.

ΤΙΤΛΟΣ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑΦΡΟΝΟΥΝΤΩΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ, ΚΑΙ ΣΥΝΑΞΕΩΝ, ΚΑΙ ΜΝΗΜΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΘΙΟΝΤΩΝ ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙΣ·
ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις, καὶ τὰς μνήμας εὐκαταφρονήτους. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ε΄. ιθ΄. Συνόδου στ΄. κανὼν ος΄. πη΄. ιζ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγάπας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐσθίειν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κή. Συνόδου Καραθαγένης κανὼν μβ΄. Συνόδου ς΄. κανὼν οδ΄. ος΄. ιζ΄.

Κεῖμενον.

Καὶ ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος κωλύει τοὺς προσφεύγοντας ἐσθίειν ἢ καθεύδειν ἐντὸς ναοῦ, ἀλλὰ διάγειν ἀσφαλῶς ἐντὸς τῶν προθύρων ἐν αὐλαῖς, καὶ στοαῖς, καὶ λουτροῖς, καὶ κήποις.

Σχόλιον.

Ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλίον ἐ. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. ια΄. οὕτως ἔχον· Μέχρι τῶν πρὸ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς τῆς ἐκκλησίας ὄρων, τὸ ἀσφαλές ἐχέτωσαν οἱ προσφεύγοντες, ἐνδοτέροις λουτροῖς, ἢ κήποις, ἢ οἰκῆμασιν, ἢ αὐλαῖς, ἢ στοαῖς χρώμενοι, καὶ κωλυέσθωσαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἢ ἐσθίειν, ἢ ὑπνοῦν ὄπλοις δὲ ἑαυτοὺς μὴ ἀσφαλίζέτωσαν, ἀλλ’ ἀποκλιθέσθωσαν ταῦτα παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ, ἢ

πειθόμενοι πρῶτον, ἢ μετὰ ταῦτα ἐκβαλλόμενοι κατὰ κέλευσιν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν δικαστῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Γ'.

Περὶ τῶν εὐτελιζόντων τὰς γινομένας ἀγάπας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ μέρη λαμβάνειν εἰς ἀγάπην. Συνόδου Γαλατῶν κανὼν ια'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κζ'.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΚΑΡΠΟΦΟΡΙΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ καρποφοριῶν. Ἀποστόλων κανὼν γ'. δ'. οα'. Συνόδου ε'. κανὼν κη. νζ'. οθ'. 4θ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον κανὼν β'.

Κεῖμενον.

Ἡ λή. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου, φησὶν ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους, ἢ τοὺς κληρικοὺς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀγγαρίας διδόναι, ἢ διὰ ταῦτα ἀφορίζειν, ἢ ἀναθεματίζειν, ἢ μὴ διδόναι κοινωνίαν, ἢ μὴ βαπτίζειν, κὰν ἔθος ἐκράτησε τοιοῦτο· ὁ δὲ παραβαίνων ἐκπίπτει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καὶ δίδωσι δέκα λίτρας. Ταῦτα δὲ κρατεῖ ἐν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ καὶ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς, καὶ τοῖς ἀνήκουσι τόποις τοῖς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου χειροτονουμένοις μητροπολίταις, ἢ τοῖς ἐξ ἐκείνων γινομένοις ἐπισκόποις. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ α. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ συντάγματος περὶ προσφορῶν, καὶ τῶν δωρουμένων, ἢ καταλιμπανομένων εὐαγέσιν οἴκοις.

Σχόλιον.

Ἡ λή. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, *καὶ ἠπράκτησε* (1).

(1) X. Tr. — τὸ, καὶ ἠπράκτησε οὐχ εὔρηται ἐν E. I. καὶ B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τίνας δεῖ λαμβάνειν, ἢ διδόναι καρποφορίαν, καὶ περὶ τῶν λαμβανόντων ἀπὸ ἐκκλησίας κηρὸν, ἢ ἔλαιον. Ἀποστόλων κανὼν οβ'. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ζ'. ἢ Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν ζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν προσφερόντων συναγωγαῖς, ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν. Ἀποστόλων κανὼν οά. οβ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ α. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος φησιν ὅτι τὸ τῆ ὀμάδι *τῶν* (1) Ἰουδαίων ληγατευόμενον, οὐκ ἀπαιτεῖται καὶ ἡ θ'. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ἐάν τι δωρηθῆ ἢ καταλειφθῆ ἐπὶ συστάσει ἐλληγνισμοῦ, ἢ πόλις αὐτὸ λαμβάνει.

Σχόλιον.

Ἡ α. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν α. τίτ. α. κεφ. ιδ'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη.

(1) X. Tr.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ, καὶ τῆς ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ,

ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ,
ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, ΚΑΙ ΣΑΒΒΑΤΟΥ,
ΚΑΙ ΓΟΝΥΚΛΙΣΙΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ νηστείας, καὶ τῶν κεκωλυμένων, ἢ ἐπιτετραμμένων γίνεσθαι ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξστ'. ξθ'. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιή. ιθ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μθ'. ν'. νβ'. Συνόδου στ'. κανὼν κθ'. νβ'. νε. νστ'. κθ'. Πέτρου κανὼν ιέ.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ ε. διάταξις τοῦ ιβ'. τίτλου τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικος φησιν, ὅτι ἐν ταῖς προλαβούσαις τοῦ πάσχα μ'. ἡμέραις, πᾶσα ζήτησις τῶν ἐγκληματικῶν βασάνων σχολάζει καὶ ἡ στ'. διάταξις, ὅτι ἀπρακτοί εἰσιν αἱ πρὸ τοῦ πάσχα ζ'. ἡμέραι, καὶ ζ'. μετὰ τὸ πάσχα, καὶ ἡ χριστουγέννα, καὶ τὰ θεοφάνεια, καὶ ἡ τοῦ πάθους τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἡ κυριακῆ, καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, οὔτε θέα τελεῖται, οὔτε δίκη λέγεται. Ἐν δὲ ταῖς ιέ. ἡμέραις τοῦ πάσχα, οὔτε χρέος ἰδιωτικόν, ἢ δημόσιον ἀπαιτεῖται. Ἡ δὲ ζ'. διάτ. ἐπιτρέπει ἐν ταῖς αὐταῖς ιέ. ἡμέραις ἐλευθερίας καὶ ἐμαγκιπατίωνας πράττεσθαι, καὶ τὰ ἐπ' αὐταῖς ὑπομνήματα συνίστασθαι. Ἡ δὲ ἡ. διάτ. φησὶν ὅτι καὶ ἐν τῇ μ'. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα βασανίζονται οἱ λησταί, ἐφ' ᾧ καὶ τοὺς συνίστορας ἐξαιρεῖν, καὶ διαφερόντως οἱ Ἰσαυροί. Ἡ δὲ γ', διάτ. τοῦ δ'. τίτ.

τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πασχαλίας, οὐδεὶς ἐγκλείεται, ἢ δεσμεῖται, πλὴν μοιχοῦ, καὶ αἰσχροουργοῦ, καὶ ἄρπαγος παρθένων, καὶ τυμβωρύχου, καὶ γόητος, καὶ παραχαράκτου, καὶ φονέως, καὶ πάτροκτόνου, καὶ τυράννου· πάντες γὰρ οὗτοι πάντοτε ἀπολαμβάνουσιν (1), ἀπαξ δὲ μόνον οἱ λοιποὶ συγγινώσκονται.

Σύγγραφοι.

Ἡ ε. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ. κδ'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. Ἡ ς'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐστὶ κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου κγ'. Ἡ ζ'. διάταξις ἐστὶ κεφ. κδ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου. Ἡ η. διάτ. ἐστὶ κεφ. κέ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου τὰ τῶ κειμένων περιεχόμενα λέγον. Καὶ ἡ γ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ. κς'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον σχεδόν, ὡς παρὰ τοῦ πατριάρχου συνωψίσθη. Εἰ θέλεις δὲ μάθειν ἀκριβῶς κατὰ ποίαν ἡμέραν ἀπρακτοῦσι τὰ δικαστήρια, ἀνάγνωθι τὴν κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς ιδ'. (2) Ἰνδικτιῶνος (3) τοῦ ς' χροδ'. ἔτους ἀπολυθείσαν προσκυνητὴν νεαράν τοῦ Θεοσιεφοῦς, κρατίστου, καὶ ἁγίου ἡμῶν αυτοκράτορος κυρίου Μανουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ ταῦτα μετὰ τὸ προοίμιον διαλαμβάνουσιν· Θεσπίζομεν οὖν ἐκεῖνας εἶναι τῶν ἡμερῶν ἀπράκτους ἕως ἐν τῇ παρούσῃ διαταγῇ ρητῶς ἀπαριθμησόμεθα, καὶ τινες μὲν αὐτῶν τὸ πάντῃ ἀπρακτον ἔχειν, ὡς μηδαμῶς δι' ὄλου τοῦ αὐτῶν διαστήματος συνίστασθαι δικαστήριον, εἰ μὴ βρασιλεὺς ἕως οἰκονομίας τρόπῳ, ἢ ἀνάγκῃς, ὅποια πολλάκις τὸ περιπετὲς τῶν πραγμάτων νεανεύεται, θελήσῃ καθῆσαι καὶ ἐν αὐταῖς δικαστήρια· τινὰς δὲ ἀπὸ μέρους ἄγειν τῶν δικαστηρίων σχολῆν, ὡς οἶον ἔωθεν μέχρι καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τῆς θείας λειτουργίας καιρὸν, ἵνα τοῖς δικαστικῆς ἐξέλι προσανέχθαι εὐχῆ, καὶ τῇ περὶ τὸ θεῖον δοξολογίᾳ καὶ μετὰ τὴν θείαν ἱεροτελεσίαν ἐπιμελεῖσθαι καὶ

τῆς δικαιοσύνης, καὶ τοῖς ἄδικα πεπονησὶν ἐπαρήγειν κατὰ τὴν τῶν νόμων ἰσχύν. Οἱ μὲν τοι οὕτω μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπιτετραμμένοι δικάζειν ἐν τοῖς γινομένοις παρ' αὐτῶν σημειώμασι μεμνήσονται τοῦ καιροῦ καθ' ὃν τὰ σημειώματα πράττονται. Καὶ δὴ πρῶτον περὶ τῶν τελείως ἀπράκτων διαληπτέον. Ἡ τοίνυν κατὰ τὴν η. τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, γενεθλίου ἡμέραν τῆς παναχράντου δεσποίνης, καὶ θεομήτορος, ἀπρακτός ἐστιν ὡσαύτως καὶ ἡ ιδ'. τῇ ὑψώσει τετιμημένη τοῦ ζωηφόρου σταυροῦ· καὶ ἡ κς'. διὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου μετάστασιν. Ἡ στ'. τοῦ Ὀκτωβρίου διὰ τὸ τὴν μνήμην ἐν αὐτῇ τελεῖσθαι τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ. Ἡ θ'. διὰ τὸν τοῦ Ἀλφαίου Ἰάκωβον τὸν Ἀπόστολον· καὶ ἡ ιη. διὰ τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν. Ἡ ιγ'. τοῦ Νοεμβρίου μηνός, ὅτι ἐν αὐτῇ ἡ μνήμη τοῦ Χρυσσοστόμου (1) πατρὸς τελεῖται· ἡ ιδ'. ὅτι ἐν αὐτῇ ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος ἐορτάζεται· ἡ ιστ'. ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς καὶ Ἀπόστολος τιμᾶται Ματθαῖος· ἡ κβ. ὅτι τὰ εἰς τὸν ναὸν εἰσὸδια τῆς θεομήτορος ἐν ταύτῃ πανηγυρίζεται· καὶ ἡ λ'. ὅτι ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐν αὐτῇ ἐορτάζεται. Ἡ θ'. τοῦ Δεκεμβρίου ὡς τῆς συλλήψεως ἐν αὐτῇ τελουμένης τῆς ὑπεραγίας μητρὸς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἡ κ'. μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς στ'. τοῦ Ἰανουαρίου, ὡς ἐν αὐταῖς ἐορταζομένων τῶν γενεθλίων, καὶ τοῦ βαπτίσματος τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ιη. τοῦ αὐτοῦ Ἰανουαρίου διὰ τοὺς θείους πατέρας καὶ διδασκάλους (2) Ἀθανάσιον καὶ Κύριλλον· ἡ κέ. τοῦ αὐτοῦ μηνός διὰ τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ἡ θ'. τοῦ Φεβρουαρίου διὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ὑπαπαντῆν· καὶ ἡ γ'. διὰ τὴν τῆς μνήμης τοῦ Θεοδόχου Συμεῶν τελετήν. Ἡ κέ. Μαρτίου, διὰ τὸν τῆς θεομήτορος εὐαγγελισμόν. Αἱ πασχαλῖαι τῶν ἡμερῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς τοῦ Λαζάρου ἐγέρσεως μέχρι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μετὰ τὸ ἅγιον πάσχα ὀγδόην. Ἡ κέ. τοῦ Ἀπριλίου διὰ τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Μάρκον, καὶ ἡ λ'. διὰ τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Θεολόγου καὶ Εὐαγγελιστοῦ ἀδελφόν. Ἡ ὀγδόη τοῦ Μαΐου

(1) Ἰα. ἀπολαμβάνονται. Διόρθ. Β' ἐν περισελίδῳ. — (2) I. X. Γρ. — (3) ἐπιγεμῆσιώς Β' ἐν περισελίδῳ.

(1) X. Γρ. — τοῦ Χριστοῦ πατρὸς. 'E. 'I. B. ὁ δὲ B. διορθῶν ἐν περισελίδῳ ἅγι Χριστοῦ, Θεοῦ. — (2) πατέρας καὶ διδασκάλους πατέρας. 'E. 'I. B.

διὰ τὴν μνήμην τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· ἢ
 ι. διὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου Σίμωνος τοῦ Ζηλωτοῦ· ἢ καὶ. διὰ
 τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ ἱσαποστόλων καὶ μεγάλων βασι-
 λέων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης· καὶ ἡ κστ'. διὰ τὴν τοῦ Ἀπο-
 στόλου Ἀλφαίου τοῦ Ἰούδα. ἢ ια'. τοῦ Ἰουνίου διὰ τὸν Ἀπό-
 στολον Βαρθολομαῖον· ἢ ιθ'. διὰ τὸν Ἀπόστολον Ἰούδαν τὸν καὶ
 Θαδδαῖον, καὶ Λεβθαῖον, καὶ Ἰακώβον· ἢ κδ'. διὰ τὸ τοῦ προ-
 δρόμου γενέθλιον· ἢ κθ'. διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς κορυφαίοις τῶν Ἀπο-
 στόλων Πέτρου καὶ Παύλου πανηγυρίων. καὶ ἡ λ'. διὰ τὴν ἐπὶ
 τοῖς ιβ'. ἢ κέ. τοῦ Ἰουλίου διὰ τὴν τῆς ἁγίας Ἄννης τῆς μη-
 τρός τῆς Θεομήτορος κοίμησιν. ἢ στ'. τοῦ Αὐγούστου διὰ τὴν
 τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταμόρφωσιν· ἢ θ'. διὰ τὴν
 μνήμην τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Μαθίου· ἢ ιε'. διὰ τὴν ὑπερένδοξον
 τῆς ἁγίας Θεοτόκου μετάστασιν· ἢ κ'. διὰ τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου
 Ἀποστόλου Θαδδαίου· ἢ κδ'. διὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου Βαρθολο-
 μαίου· καὶ ἡ κθ'. διὰ τὴν τοῦ τιμίου Προδρόμου ἀποτομὴν. Ταύ-
 ταις ὡς τέλει ἀπράκτοις (1) συνεξετασθήσονται καὶ αἱ μεσό-
 τήτες τῆς τεσσαρακονθήμερου νηστείας καὶ τῆς πεντηκοστῆς,
 καὶ ἡ τοῦ Σωτῆρος ἀνάληψις, καὶ αἱ πᾶσαι τῶν ἐν τῷ ἐνι-
 αὐτῷ ἡμερῶν κυριώνυμοι, ὡς ἐν αὐταῖς ἀποκεκλειῖσθαι πᾶσαν
 πάροδον εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ μηδέν τι μηδένα τῶν δικά-
 ζειν λαχόντων δικαστικὸν διαπράττεσθαι. Αἴ γε μὴν τῶν δικα-
 στηρίων ἀπὸ μέρους σχολάζουσαι, καὶ μὴ κκθ' ὀλόκληρον ὡς
 προειλήφαμεν ἀπρακτῆσαι, εἴεν ἂν αὐταί· ἢ στ'. τοῦ Σεπ-
 τεμβρίου μηνός, ὅτι ἐν αὐτῇ τὸ ἐν Χώναις (2) τοῦ ἀρχιστρα-
 τήγου Μιχαὴλ θαῦμα τετρατοῦργηται. ἢ κγ'. τοῦ Ὀκτω-
 βρίου, ὅτι τὴν μνήμην τοῦ ἀδελφοθέου Ἰακώβου τελοῦμεν· ἢ
 κστ'. ὅτι τὸν μεγαλομάρτυρα καὶ μυρόβλητον Δημήτριον ἑορ-
 τάζομεν. ἢ πρώτη τοῦ Νοεμβρίου διὰ τὸ τοὺς θαυματουργοὺς
 καὶ ἀναργύρους Κοσμάν, καὶ Δαμιανὸν ἑορτάζεσθαι· ἢ ὀγδόη
 διὰ τὸ τὴν σύναξιν τῶν Ἄσωμάτων τελεῖσθαι· καὶ ἡ κή. διὰ τὸ τὸν
 ὀσιομάρτυρα Στέφανον τὸν νέον πανηγυρίζεσθαι. ἢ τετάρτη τοῦ
 Δεκεμβρίου διὰ τὴν καλλιμάρτυρα Βαρβάραν· καὶ ἡ ἕκτη διὰ

(1) X, Tr. — ἀπράκταις 'E, 'I, καὶ B. — (2) X, Tr. — Χώνοις 'E, 'I, B.

τὸν ἐν θαύμασι περιώνυμον καὶ μυροβλύτην Νικόλαον. ἢ δεκάτη
 τοῦ Ἰανουαρίου διὰ τὸν Νύσσης θεῖον Γρηγόριον· ἢ ἑκκαίδεκά-
 τη διὰ τὴν πρόσκύνησιν τῆς τιμίας τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀπο-
 στόλων Πέτρου ἀλύσεως· ἢ ἑνεακαίδεκάτη διὰ τὴν ἀνακομι-
 δὴν τοῦ τιμίου νεκροῦ τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου (1)· καὶ ἡ κζ'.
 διὰ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ σεβασμίου λειψάνου τοῦ Χρυσοστό-
 μου (2). ἢ ἑβδόμη τοῦ Φεβρουαρίου διὰ τὸν μεγαλομάρτυρα στρα-
 τηλάτην Θεόδωρον· καὶ ἡ ἑπτακαίδεκάτη διὰ τὸν ἀθληφόρον
 Θεόδωρον τὸν Τήρωνα. ἢ ἑνάτη τοῦ Μαρτίου ὡς τῆς μνήμης
 τελοῦμένης τῶν ἁγίων μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ μ'. ἢ κγ'. τοῦ
 Ἀπριλίου ὡς τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τιμωμένου. ἢ δευ-
 τέρα τοῦ Μαΐου διὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον. ἢ ὀγδόη τοῦ Ἰου-
 νίου διὰ τὸν μεγαλομάρτυρα στρατηλάτην Θεόδωρον· ἢ ἑνάτη
 διὰ τὸν ὄσιον πατέρα ἡμῶν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας· καὶ ἡ κζ'.
 διὰ τὸν ὄσιον καὶ θαυματουργὸν Σαμψών. ἢ πρώτη τοῦ Ἰουλίου, ὅτι
 ἐν αὐτῇ τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων τὴν μνήμην
 τελοῦμεν· ἢ δευτέρα, ὅτι τῆς καταθέσεως τῆς τιμίας εὐθῆτος
 τῆς Θεομήτορος μνημονεύομεν· ἢ ὀγδόη, ὅτι τὸν μεγαλομάρτυρα
 Προκόπιον ἑορτάζομεν· ἢ ια'. ὅτι τὴν καλλιμάρτυρα Εὐφημίαν
 πανηγυρίζομεν· ἢ κ'. ὅτι προφήτην Ἠλίαν τιμῶμεν· ἢ κζ'. ὅτι
 τὸν ἀθλοφόρον καὶ θαυματουργὸν Παντελεήμονα ἑορτάζομεν· καὶ
 ἡ τοῦ Αὐγούστου λα'. διὰ τὴν τῆς τιμίας ζώνης τῆς ἀχράντου
 Θεοτόκου κατάθεσιν· αὐταὶ δὲ αἱ πῶς μὲν ἀπρακτοὶ, πῶς δὲ
 ἔμπρακτοὶ. Τὰς μὲν τοὶ διὰ βασιλικὴν ἢ γέννησιν, ἢ ἀναγό-
 ρουσιν σχολάζουσας τῶν ἡμερῶν, καὶ ταύτας ταῖς ἔμπράκτοις
 ἐγκρίνει ἡ βασιλεῖα μου, ἀφ' ἐαυτῆς ἀρχομένη τοῦ παρόντος θε-
 σμοθετήματος, καὶ ἐν οἷς αὐτὴ διαπράξαιτο διδάσκουσα τοὺς
 λοιπούς. Οὐχ οὕτω γὰρ ὁ τῆς παρουσίας διατάξεως λόγος πείσει
 τοὺς αὐτῷ προσανέχοντας, ὡς ἡ παρὰ τῆς βασιλείας μου πράξις.
 Αὐτὰς γὰρ τὰς ἡμέρας ἐν αἷς ἡ βασιλεῖα μου καὶ εἰς τὸν τῆδε
 βίον προσῆκται, καὶ εἰς βασιλεῖα προνοία θεοῦ ἀνηγόρευται, ἔμ-
 πράκτους εἶναι θεσπίζει, καὶ μηδεμίαν ἐκχειρίαν ἐν ταύταις ἄγειν
 τὰ δικαστήρια. Πᾶσαι μὲν τοὶ αἱ παρὰ τὰς ἀνω καταγραφείσας

(1) X, Tr. — οὐχ εὐρίσκεται ἡ λέξις ἐν 'E, 'I, καὶ B. — (2) τοῦ Χρυσοστόμου X, Tr.

ἡμέρας τοῦ χρόνου, καὶ ἔμπροκτοι ἔσονται, καὶ δικαστήρια ἐν αὐταῖς γενήσονται, καὶ ἐκβιβασμοὶ ἀκολουθῶς ταῖς δικαστικαῖς ἀποφάσεσι. Πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ Θεὸς φίλον ἔσται τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου Θεομοθέτημα, ταλανίζων γὰρ τοὺς Φαρισαίους ὁ Κύριος, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐλέου τὴν κρίσιν προέταξε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τοῦ μήτε τὴν λεχῶ, μήτε τὸν ἐκ νόσου μὴ δυνάμενον, ἀναγκάζεσθαι τὸ πάσχα νηστεύειν. Τιμοθέου κανὼν ἡ. ι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τῆς ἡμέρας, καὶ τῆς ὥρας τῆς πασχαλίου, καὶ τῶν Θεοφανείων. Ἀποστόλων κανὼν ζ'. Συνόδου Ἀγτιοχείας κανὼν α'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν σγ'. Συνόδου στ'. κανὼν ξστ'. πθ'. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς, κανὼν α'. Θεοφίλου ἐκ τῆς περὶ τῶν Θεοφανείων προσφωνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι ἐν κυριακῇ Θεώρια γίνεσθαι, ἢ γόνυ κλίνειν ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἐγγωροῦν δεῖ σχολάζειν τὴν κυριακῇ, οὐ μὴν τὸ σάββατον, καὶ ὅτι δεῖ γραφὰς ἀναγινώσκειν τὸ σάββατον. Συνόδου Νικαίας κανὼν κ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κθ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξα'. Συνόδου ς'. κανὼν ιθ'. ξς'. Πέτρου κανὼν ιε'. Θεοφίλου ἐκ τῆς περὶ τῶν Θεοφανείων προσφωνήσεως.

Κεῖμενον.

Ἡ ε'. διάταξις τοῦ ιβ'. τίτλου τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγει τὴν κυριακῇ ἀπρακτον εἶναι. Ἡ δὲ θ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐν αὐτῇ οὐχ ὑπομιμνήσκειται τις, ἢ ἐγγύας ἀπαιτεῖται, ἢ δημόσιον, ἢ ἰδιωτικὸν χρέος, οὔτε δικάζεται, οὔτε σκηνικὴ θέα, *ἢ κυνήγια*, (1) ἢ ἵπποδρόμιον τελεῖται· ἀλλ' εἰ καὶ φθάση βασιλέως νατάλιον ἐν κυριακῇ, ὑπερτίθεται τὸ Θεώριον. Ὁ δὲ Θεωρῶν ἐν κυριακῇ ἀποστρατεύεται, καὶ δημεύεται, καὶ ὁ ἐκβιβαστῆς (2) παραβάς τὸν νόμον. Ἐξεστὶ δὲ πακτεύειν καὶ διαλύεσθαι ἐν κυριακῇ. Εἴρηται δὲ βιβλίῳ α. τίτ. θ'. διατάξει β'. καὶ ιγ'. ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐν τῷ σαββάτῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις αὐτῶν ἑορταῖς, οὔτε σωματικῶς λειτουργοῦσιν, οὔτε τι ποιῶσιν, οὔτε διὰ δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν αἰτίαν ἐνάγονται, ἢ χριστιανοῖς ἐνάγουσιν.

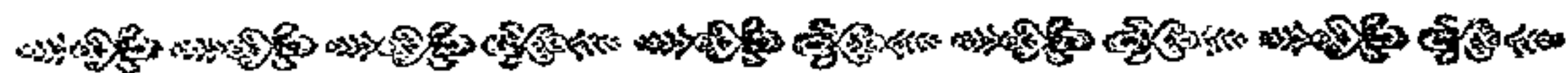
Σχόλιον.

Ἡ στ'. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. εἰσὶ κεφ. τελευταῖον τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον σχεδὸν ὡς ἐντὸς διελήφθη· πλὴν τὸ μὲν πλάτος κυριακῆς μόνης ἐμνηστο, ὁ δὲ βασιλικὸς πᾶσαν ἡμέραν ἀφωρισμένην (3) εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν παρομοίως τιμᾶσθαι διορίζεται. Προστίθῃσι δὲ σιωπᾶν καὶ τοὺς ταξέωτας, καὶ τοὺς δικολόγους, καὶ τοὺς κήρυκας, γίνεσθαι δὲ πάντα τὰ συναλλαγματικὰ σύμφωνα ἀκωλύτως οὐ μόνον δι' ἀγοραίων ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ διὰ σημειωμάτων δικαστῶν. Νατάλια δὲ εἰσὶ τὰ τῶν βασιλέων γενέθλια, καὶ ἡ τούτων ἀναγόρευσις. Ἡ β'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ ιγ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν α. τίτ. α. κεφ. λή. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κεῖμενον ἐγράφη.

(1) X. Tr. — οὐχ εἴρηται ἐν 'E. 'I. καὶ B. — (2) X. Tr. — ἐκβιβαστῆς E. 'I. B. — (3) X. Tr. — ἀφωρισμένως 'E. 'I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Τίς ἡ αἰτία γονυκλισίας, καὶ τοῦ μὴ τοῦτο γίνεσθαι ἐν κυριακῇ, καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ διὰ τί πρὸς ἀνατολὰς εὐχόμεθα. Βασιλείου ἐκ τοῦ κζ'. κεφ. τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΟΙΚΙΩΝ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΔΙΑΓΟΥΣΙΝ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ, ΚΑΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΙΜΙΑΣ
ΑΥΤΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΕΤΟΣ ΣΥΝΟΔΩΝ,

Καὶ ξενοδοχίας, καὶ διδασκαλίας, καὶ συστατικῶν, καὶ εἰρηρικῶν ἐπιστολῶν· καὶ ποῖα πράττουσιν ἰδιωτικὰ, ἢ δημόσια πράγματα, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ ἀλλήλους τιμῶσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ παροικιῶν, καὶ τῶν ἀπὸ βασιλικῶν τύπων γενομένων καινισμῶν. Συνόδου Χαλκηδόνης κανῶν ιζ'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν γγ'. νς'. οά. Συνόδου ς'. κανῶν κέ. λς'. λζ'. λή. λθ'.

Κεῖμενον.

Ἡ ς'. διάταξις τοῦ θ'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν ὅτι τὰς ἀναφουρέντας κανονικὰς ἀμφισβητήσεις ἐν ὅλῳ τῷ Ἰλλυρικῷ οὐ δεῖ τέμνεσθαι παρὰ γνώμην τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς αὐτοῦ συνόδου, ἣτις ἔχει τὰ προνόμια τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. Ἡ δὲ ιστ'. διάτ. ἀκυροῖ τὰ γινόμενα ἐν τῇ κατὰ Ζήνωνος τυραννίδι, παρὰ τὰ πρώην βασιλικά θεσπίσματα περὶ ἱερέων, ἢ καταστάσεως ἐκκλησιαστικῆς (1), καὶ τὰ πρώην ἀνανεοῦται, καὶ φησὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν τῶν ἄλλων προεδρίαν. Ἡ δὲ λέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου λέγει· Ἐκάστη

(1) X. Tr. — καταστάσεων ἐκκλησιαστικῶν. Ἐ. Γ. Β.

πόλις ἴδιον ἐχέτω ἐπίσκοπον. Καὶ δὲ διὰ Θείας ἀντιγραφῆς τολμήσῃ τις ἀφελῆσθαι πόλιν τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἢ τῆς περιοικίδος αὐτῆς, ἢ τινος ἄλλου δικαίου, γυμνοῦται τῶν ὄντων καὶ ἀτιμοῦται. Ἐξήρηται δὲ ἡ Τόμειων Σκυθίας πόλις, ὃ γὰρ ἐπίσκοπος αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν προνοεῖ, καὶ ἡ Λεοντόπολις Ἰσαυρίας ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπόν ἐστιν Ἰσαυροπόλεως. Ὅτι δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει τὰ προνόμια τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, εἴρηται βιβλίῳ ιά. τοῦ κώδικος, τίτλῳ κά. διατ. α. καὶ μόνη. Ἡ δὲ α. διατ. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος Ῥώμην αὐτὴν ὀνομάζεσθαι λέγει.

Σχόλιον.

Ἡ στ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. στ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς κατεστράθη. Ἐδὲ ἔχειν τὴν Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια τῆς παλαιᾶς Ῥώμης οὐ προσετέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν κή. κανόνα τῆς δ'. συνόδου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γράφοντα. Ἡ ιστ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ λέ. διατ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. γ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη (1), ἄνευ τοῦ ἔχειν τὸν Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. Ἡ α. διατ. τοῦ κά. τίτ. τοῦ ιά. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. στ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον. Ἡ Κωνσταντινούπολις μὴ μόνον τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ῥώμης προνομίους κεχρήσθω. Ἡ δὲ α. διατ. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. κ'. τοῦ στ'. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· *Πᾶσα πόλις* (2) τῆς συνηθείας τῆς Ῥώμης ἀκολουθεῖν ὀφείλει. Οἷα δὲ εἴσι τὰ προνόμια τῆς ἐν τῇ παλαιᾷ Ῥώμῃ ἀγίας ἐκκλησίας παρῆσθησιν ἡμῖν τὸ παρὰ τοῦ Ἰσαυροστόλου ἀγίου μεγάλου Κων-

(1) ὡς ἐν τῷ πλάτει ἐδηλώθη Χ. Τρ. ἔλλειπει δὲ καὶ ἡ τελευταία φράσις, ἄνευ τοῦ ἔχειν κτλ. — (2) Χ. Τρ. — ἔλλειπουσιν αἱ δύο λέξεις ἐν Π. Ἡ Δ.

σταντίνου γεγονὸς ἐγγραφον θεσπισμα πρὸς τὸν ἅγιον Σίλβεστρον τὸν τότε πάπαν τῆς Ῥώμης, ὃ καὶ ἔχει οὕτως·

Δέον ἐκρίναμεν μετὰ πάντων τῶν σατραπῶν ἡμῶν, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς δόξης, ἵνα ὡς ὁ ἅγιος Πέτρος ἐκ προσώπου τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐστὶν εἰς τὴν γῆν, οὕτω καὶ οἱ ἐπίσκοποι, οἱ διάδοχοι τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, ἀρχικὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν γῆν ἔχωσι, πλέον παρ' ὃ ἔχει ἡ βασιλεία τῆς δόξης ἡμῶν, καὶ τοῦτο παρεχωρήθη ἀφ' ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας ἡμῶν. Καὶ θέλωμεν ἡμεῖς αὐτὸν τὸν κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων, καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἐκ προσώπου αὐτοῦ, πρώτους πρὸς τὸν Θεὸν πατέρας εἶναι καὶ δεφένσωρας. Καὶ ὥσπερ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἡμῶν εἰς τὴν γῆν σέβεται καὶ τιμᾶται, οὕτω θεσπίζομεν σέβεσθαι καὶ τιμᾶσθαι τὴν ἀγίαν τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν, καὶ πλέον παρὰ τὴν βασιλείαν ἡμῶν, καὶ τὸν γῆινον θρόνον, τὴν ἀγίαν καθέδραν τοῦ ἀγίου Πέτρου δοξάζεσθαι καὶ ὑψοῦσθαι· δίδόντες αὐτῇ δύναμιν καὶ δόξης ἀξίωμα, καὶ διακρίνοντες θεσπίζομεν ἵνα ἔχη ἐξουσίαν ἀρχικὴν, καὶ εἶναι ταύτην κεφαλὴν τῶν τεσσάρων θρόνων, ἧτοι τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀπλῶς εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας ἀπάσης τῆς οἰκουμένης. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος ὁ μέλλων εἶναι εἰς τὴν ἀγίαν τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν ὀφείλει εἶναι ἐνδοξος καὶ ὑψηλότερος παρὰ πάντας τοὺς ἱερεῖς τοῦ κόσμου· καὶ εἴ τι ἐστὶ πρὸς θεραπείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὸς διόρθωσιν καὶ στερέωσιν τῆς πλίστεως τῶν Χριστιανῶν, ἵνα κρίνηται παρ' αὐτοῦ· δίκαιον γὰρ ἐστὶν ἵνα ἐκεῖσε ὁ ἅγιος νόμος ἔχη τὴν κεφαλὴν καὶ ἀρχὴν, ὅπου ὁ ἅγιος νομοθέτης, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, τὸν μακάριον Ἀπόστολον Πέτρον ἐκέλευσε κρατεῖν τὴν καθέδραν, καὶ ὅπου τὸ πάθος τοῦ σαυροῦ ἔπαθε, καὶ μακαρίου θανάτου ποτήριον ἔπιε, καὶ ἐγένετο ἀκόλουθος τοῦ μαῖστορος καὶ κυρίου αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ τὰ ἔθνη ἵνα κλίνωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, διὰ τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ὁ διδάσκαλος αὐτῶν ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος, διὰ τὸν Χριστὸν ἐκτείνας τὸν τράχηλον, στέφανον τοῦ μαρτυρίου ἐδέξατο· καὶ ἕως τοῦ

τέλους τοῦ κόσμου, ἵνα ἀναζητῶσι τὸν διδάσκαλον ὅπου τὰ τῶν ἁγίων* αὐτοῦ (1) λείψανα ἀναπαύονται· καὶ ἐκεῖ ὕπτιοι καὶ εἰς τὴν γῆν ἠπλωμένοι, τοῦ οὐρανοῦ βασιλέως καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δουλεύωμεν ὀφφίκια, ὅπου ἐδουλεύσαμεν τῷ ὑπερηφάνῳ ἐκείνῳ βασιλεῖ. Παραδιδόμεν οὖν αὐτοῖς τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις, τοῖς μακαρίοις κυρίοις μου, τῷ Πέτρῳ καὶ Παύλῳ, καὶ μετ' αὐτοὺς τῷ μακαρίῳ Σιλβέστρῳ, καὶ πατρὶ ἡμῶν, τῷ μεγάλῳ ἐπισκόπῳ, καὶ καθολικῷ πάπῃ τῆς πόλεως Ῥώμης, καὶ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, οἵτινες ἕως τοῦ τέλους τοῦ κόσμου μέλλουσι προκαθῆσθαι εἰς τὸν θρόνον τοῦ μακαρίου Πέτρου ἀπὸ τῆς σήμερον, τὸ ἡμέτερον βασιλικὸν παλάτιον τὸ Λατερανέσιον, τὸ ὑπερβαῖνον καὶ ὑπερνικῶν τὰ τοῦ ὄλου κόσμου παλάτια· ἐπ' ἐκεῖνα δὲ καὶ τὸ διάδημα, ἧτοι τὸν στέφανον τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἅμα καὶ τὸν λῶρον, καὶ τὸ ὠμοφόριον ὅπερ περικυκλοῖ τὸν βασιλικὸν τράχηλον, ἅμα δὲ καὶ τὴν πορφυρᾶν χλαμύδα, καὶ χιτῶνα κόκκινον, καὶ πάντα τὰ βασιλικά ἐνδύματα, καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν βασιλικῶν ἀλόγων ὁμοίως καὶ τὰ βασιλικά σκῆπτρα, καὶ πάντα τὰ σίγνα, καὶ τὰ βάντα (2), καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήματα τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος, καὶ τὴν δόξαν τῆς ἡμῶν ἐξουσίας. Ἄνδρας τε εὐσεβεστάτους κληρικούς πολλῶν τάξεων τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ Ῥωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ δουλεύοντας θεσπίζομεν κοσμεῖσθαι, καὶ ἔχειν ἐκείνην τὴν ὑψηλότητα καὶ μεγαλωσύνην, ἣν κεκόσμηται ἡ μεγάλη σύγκλητος ἡμῶν, ἧτοι οἱ πατρῖκιοι, καὶ οἱ κόνσουλοι, ἧτοι οἱ ὑπατοὶ, καὶ τὰ λοιπὰ ἀξιώματα· καὶ ὡς ἡ βασιλικὴ στρατιὰ κεκόσμηται, οὕτω θεσπίζομεν κοσμεῖσθαι καὶ τὸν κλῆρον τῆς ἁγίας Ῥώμης (3) ἐκκλησίας· καὶ οἷον τρόπον ἢ βασιλικὴ δύναμις διὰ πολλῶν ὀφφικίων κεκόσμηται, ἧτοι κουδικουλαρίων, πορταρίων, ἐξκουβίτων, οὕτω καὶ τὴν ἁγίαν τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν κοσμεῖσθαι θέλομεν· καὶ ἵνα κατὰ πλάτος τὸ ἐπισκοπικὸν φῶς ὑπερλάμπῃ, θεσπίζομεν καὶ τοῦτο, ἵνα οἱ κληρικοὶ τῆς ἁγίας Ῥωμαίων ἐκκλησίας καβαλικεύωσιν ἄλογα

(1) X. Tr. οὐχ εὑρηται ἐν Ε. Γ. Β. — (2) Βασιλικά σύμβολα ἐν εἴδει σημαίων, τὰ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς Bannier, παρὰ δὲ τοῖς Ἰταλοῖς bandiere λεγόμενα, (φλάμπουρα). — (3) Τῆς ἁγίας μεγάλης ἐκκλησίας X. Tr.

κεκόσμημένα διὰ ὀθονίων λευκῶν· καὶ ὡς ἡ ἡμετέρα σύγκλητος φέρει ὑποδήματα, ἧτοι σανδάλια λευκά διὰ ὀθονίων, οὕτω καὶ τὰ οὐράνια, ὡς καὶ τὰ γήινα, πρὸς αἴνεσιν τοῦ Θεοῦ. Ἐπέκεινα δὲ πάντων διδόμεν ἄδειαν, καὶ παραχωροῦμεν αὐτῷ τῷ ἁγιωτάτῳ πατρὶ ἡμῶν, τῷ Σιλβέστρῳ ἐπισκόπῳ καὶ πάπῃ τῆς πόλεως Ῥώμης, καὶ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ μακαρίοις ἐπισκόποις, εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν αὐτὴν μεγάλην καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν, ἵνα εἴαν τις τῆς συγκλήτου βουλευθῇ μετὰ ἰδίου θελήματος καὶ εὐαρέστου γενέσθαι κληρικὸς, καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἁγίων κληρικῶν συναριθμεῖσθαι, μὴ τις τολμᾷ ἀπὸ πάντων ἐμποδίζειν τούτῳ. Ἐθεσπίσαμεν δὲ πρὸς τούτοις ἵνα καὶ ὁ αὐτὸς θεοσεβῆς πατὴρ ἡμῶν Σιλβέστρος, μέγας ἐπίσκοπος, καὶ πάντες οἱ (1) διάδοχοι αὐτοῦ καὶ ἐπίσκοποι ἵνα φορῶσι τὸ διάδημα, ἧτοι τὴν στεφάνην, ἣν παρεδώκαμεν αὐτῷ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ καὶ μαργαριταρίων ἀτιμῆτων, καὶ ἵνα αὐτῇ χρήσωνται εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, εἰς τὴν αἴνεσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων. Αὐτὸς δὲ ὁ μακαριώτατος πάπῃς Σιλβέστρος ὑπὲρ τὴν στεφάνην, ἧτοι τὴν παπαλήθραν (2) ἣν εἶχε πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πέτρου, οὐκ ἤθελε βαστάζειν στεφάνην ἐκ χρυσοῦ, ἢ μαργαριταρίων· ἡμεῖς δὲ, διότι οὐκ ἤθελεν ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἐκ χρυσοῦ στεφάνην, τὸν ὑπέρλαμπρον λῶρον, σημαίνοντα τὴν ἁγίαν ἀνάστασιν, τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ αὐτοῦ ἰδίαις χερσὶν ἐπέθηκεμεν καὶ κρατοῦντες τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου αὐτοῦ, διὰ τὴν προσκύνησιν καὶ τὸν φόβον τοῦ ἁγίου Πέτρου, στρατώρος ὀφφίκιον ἐποιήσαμεν, θεσπίζοντες, ἵνα πάντες οἱ διάδοχοι αὐτοῦ τῷ λῶρῳ χρήσωνται εἰς τὰς προελεύσεις, πρὸς μίμησιν τῆς βασιλείας. Διὰ τοῦτο δὲ, ἵνα μὴ τὸ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς καταφρονῆται, ἀλλὰ πλεον παρὰ τὴν βασιλείαν ἡμῶν τὴν γῆιναν, καὶ κράτους δόξῃ κοσμηται, ἰδοὺ τὸ παλάτιον ἡμῶν, ὡς προείπομεν, καὶ τὴν Ῥωμαίων πόλιν, καὶ πάσης τῆς Ἰταλίας, ἢ δυσμῶν χωρῶν ἐπαρχίας, τόπους, καὶ κάστρα, τῷ

(1) οἱ ὀρθόδοξοι Ε. — (2) Ἰσοῦ παπαμίτρον, ἢ καλύπτρον, Β. ἐν περισελιδίῳ.

προγεγραμμένω μακαριωτάτῳ ἐπισκόπῳ, καὶ πατρὶ ἡμῶν Σιλβέστρῳ καθολικῷ πάπῃ παραδιδόμεν, καὶ ἀφήκαμεν αὐτῷ καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ δύναμιν στερεὰν βασιλικῷ προστάγματος, διὰ ταύτην τὴν θείαν κέλευσιν καὶ πραγματικὸν σύστημα ἐθεσπίσαμεν διαμένειν, καὶ τοῖς ἀνδράσι τῆς ἀγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας εἰς τὸν αἰῶνα παρεχωρήσαμεν. Διὰ τοῦτο δὲ χρήσιμον ἐνοήσαμεν τὴν βασιλείαν ἡμῶν, καὶ τὸ κράτος τῆς βασιλείας εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας μεταφέρειν, καὶ ἐν τῇ Βυζαντίῳ χώρῃ, τόπῳ χρησίμῳ, τὴν πόλιν ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἡμῶν ἰδρυθῆναι, καὶ τὴν ἡμῶν βασιλείαν ἐκεῖ συστήναι· διότι ὅπου ἐστὶν ἡ ἀρχικὴ ἱερατεία, καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν οὐρανῶν δεδομένη, ἀδίκον ἐστίν· ἵνα ἐκεῖ ὁ γῆϊνος βασιλεὺς ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν. Τοῦτο δὲ τὸ ὕφος τῆς βασιλείας ἡμῶν ἰδίαις χερσὶ καταστρώσαντες εἰς τὰ τίμια λείψανα τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου καὶ κορυφαίου Πέτρου ἐθήκαμεν, καὶ ἐκεῖ ὠμόσαμεν ταῦτα πάντα ἀπαράθραυστα διαφυλάττειν, καὶ τοὺς διαδόχους ἡμῶν βασιλεῖς ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἡμῶν ταῦτα φυλάττειν παραδεδώκαμεν· τῷ πατρὶ ἡμῶν τῷ ἀγίῳ καὶ καθολικῷ ἐπισκόπῳ καὶ πάπῃ, καὶ δι' αὐτοῦ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἐπισκόποις, τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ προσνεύοντος, παραδιδόμεν ὅλα τὰ προγεγραμμένα καλῶς εἰς τὸν αἰῶνα διαφυλάττεσθαι.

Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τοῦ παρόντος ἡδίκτου, ἦτοι βασιλικῷ προστάγματος τοῦ ἀγίου μεγάλου Κωνσταντίνου, δικαιούται ὁ πάπας Ῥώμης διὰ πάντων τῶν βασιλικῶν προνομίων μεγαλύνεσθαι ἄνευ μόνου τοῦ στέμματος· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς ὅπουδῆποτε γινομέναις προελεύσεσιν αὐτοῦ, καὶ ταῖς θείαις αὐτοῦ ἱεροτελεστίαις, διὰ βασιλικῷ λόρῳ τὴν κεφαλὴν κατακαλύπτεται· ἀμφιέννυται δὲ καὶ ἀληθινὰ ὑποδήματα, καὶ καθαλικεύει μετ' ἀληθινοῦ σελοχαλίνου, κατὰ τοὺς βασιλεῖς, τιμᾷ δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν διὰ ἀξιωματῶν βασιλικῶν. Ὅτι δὲ ἡ δευτέρα σύνοδος δέδωκε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια πάντα τοῦ πάπα Ῥώμης, ἐπεχείρησαν τινὲς τῶν πατριαρχῶν ὡς ὁ Κηρουλάριος (1) ἐκεῖνος κύρ (2) Μιχαὴλ, καὶ

ἕτεροι τῆς αὐτῆς ἀποσεμνύνεσθαι προνομίῳ, οὐ γέγονε δὲ αὐτοῖς εἰς καλὸν ἢ ἐγχείρησις. Τιμᾶσθαι δὲ δι' ἀξιωματῶν τοὺς κληρικούς τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐ κεκώλυται· πλὴν καὶ ταῦτα κεκολοβωμένα εἰσίν. Ὁ δὲ κατὰ καιροὺς χαρτοφύλαξ ἀπὸ τοῦ παρόντος ἡδίκτου δικαιούται καθαλικεύειν κατὰ τὴν λιτὴν τῶν ἀγίων νοταρίων τὸ πατριαρχικὸν ἄλογον μετὰ ὀθονίου λευκοῦ. Ἔδει δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὡς καθδδηναρίου πατριαρχικοῦ σκέπεσθαι μετὰ χρυσοῦς τιάρας, ἧτις καὶ ἐν χαρτοφυλακίῳ ἀπόκειται. Ἀλλὰ καὶ ὁ κατὰ καιροὺς πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ παρόντος ἡδίκτου δικαιούται μετὰ λώρου λειτουργεῖν· ἔλαβε γὰρ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ πάπα Ῥώμης Κελεστίνου, ὅτε ἡ ἐν Ἐφέσῳ γέγονε σύνοδος κατὰ Νεστορίου. Τοῦ γὰρ Κελεστίνου μὴ δυναμένου παρουσιάσαι εἰς Ἐφεσον, καὶ κρίναι τὸν Νεστόριον, συνέδοξεν ἐπιτραπῆναι τὸν ἅγιον Κύριλλον ὑπὸ τοῦ Κελεστίνου προκαθῆσαι τῆς συνόδου ἀντ' αὐτοῦ. Εἰς γοῦν παράστασιν τοῦ ἔχειν αὐτὸν τὸ δίκαιον τοῦ πάπα Ῥώμης Κελεστίνου, ἐκάθησε μετὰ λώρου, καὶ κατεδίκασε τὸν Νεστόριον. Ἐκτοτε οὖν μετὰ τοῦ αὐτοῦ λώρου ἱεουργοῦσι, καὶ προσδεύουσιν οἱ πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας, καὶ αἰτίασιν οὐχ ὑποπτεύουσιν. Ἀνάγνωθι τὴν περὶ τούτου ἐπιστολὴν τοῦ ἀγίου Κελεστίνου κατεστρωμένην οὕσαν εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς γ' συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον ἀποδημεῖν, ἢ κληρικὸν ἐν ἑτέρῃ διάγειν ἐπαρχίᾳ. Ἀποστόλων κανῶν ιδ'. ιε'. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν ιη'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν γ'. ιγ'. κβ'. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν μά. μβ. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανῶν β'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν ιγ'. κγ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανῶν γ'. ια'. ιβ'. ιστ'. ιζ'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν κγ'. οα'. Συνόδου στ'. κανῶν ιζ'. ιη'. κ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανῶν ι'. Συνόδου α. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανῶν ιστ'.

(1) Χ. Γρ. — Κηρουλλος 'Ε. 'Ι, Β. — (2) Χ. Γρ. — καὶ Κύριος 'Ε. 'Ι, Β.

Κεῖμενον.

Ἡ μ.β'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος φησιν, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ἐφ' οἰωδήποτε πράγματι παρὰ κέλευσιν βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει μὴ γινέσθω, ἀλλὰ ἀποκρισιάριον στελλέτω· ὁ δὲ παραβαίνων ἀφορίζεται καὶ ἀγανακτεῖται. Ἡ δὲ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν· Μηδεὶς ἐπίσκοπος ἔξω τῆς ἑαυτοῦ ἐκκλησίας πλέον ἐνιαυτοῦ ἀπολιμπανέσθω, εἰ μὴ κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν, τῶν πατριαρχῶν ἀναγκαζόντων αὐτοὺς ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις προσκαρτερεῖν· εἰ δὲ παρὰ κέλευσιν βασιλικὴν πέραν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπολειφθεῖη, ὁ τοῦ κλίματος πατριάρχης αὐτὸν καλεῖτω τοῖς νεομισμένοις κηρύγμασι, φυλάττων τὴν τῶν ἱερῶν κανόνων παρατήρησιν. Εἰ δὲ μείνει ἀπειθῶν, ἐξωθείτω αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ ἕτερον ποιείτω. Εἰ δὲ οὐ μητροπολίτης, ἀλλ' ἕτερος ἐπίσκοπός ἐστιν ὁ ἀπολιμπανόμενος, ὁ μητροπολίτης ἐπ' αὐτῷ ποιείτω τὰ εἰρημένα. Εἰ δὲ προφασίσοιτο δίκης ἕνεκεν ἰδικῆς, ἢ ἐκκλησιαστικῆς, ὀφείλειν ἀπολιμπανέσθαι, δεήσεις τῇ βασιλείᾳ διὰ τῶν οἰκονόμων, ἢ κληρικῶν, ἢ ἀποκρισιαρίων πεμπέτωσαν, τευξόμενοι περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῶν ζητουμένων. Μη' ἀνιέτω δὲ ἐπίσκοπος ἐν Βυζαντίῳ, πρὶν ἂν κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ οἰκείου μητροπολίτου λάβῃ γράμματα τὰ καλούμενα συστατικὰ πρὸς τὴν βασιλείαν, μαρτυροῦντα τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἀποδημίας· ὁ δὲ μητροπολίτης ἀποδημῶν τὰ πατριαρχικὰ λαμβανέτω γράμματα, καὶ μὴ δι' ἑαυτῶν μηνυέτωσαν πρὸς τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ τῷ πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἀποκρισιάριοις τῆς αὐτῶν διοικήσεως κοινοῦσθωσαν, καὶ αὐτοῖς συνεισίστωσαν. Ἐξέστι δὲ αὐτοῖς, καὶ διὰ τῶν ρεφερενδάρων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ διὰ τῶν ἀποκρισιαρίων τῶν πατριαρχῶν αὐτῶν, ἀναφέρειν τῷ βασιλεῖ. Ἡ δὲ ζ'.

διάτ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐὰν ἐπίσκοπος χρόνον πολὺν τῆς ἰδίας ἐκκλησίας ἀπολειφθῇ, μὴ χορηγείτω αὐτῷ δαπάνας ὁ οἰκονόμος, ἀλλ' ἢ τοιαύτη δαπάνη παρεχέσθω εἰς προφάσεις ἐκκλησιαστικὰς, καὶ εὐσεβεῖς. Καὶ ἡ γ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάταξις φησιν, ὅτι ἐπίσκοπος χωρὶς γραμμάτων τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ ἀνιῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλότριον ἑαυτὸν ποιεῖ τοῦ σχήματος. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι κατὰ χρείας ἀναγκαίας ἐκδημοῦντες οἱ ἐπίσκοποι γράμματα λαμβανέτωσαν τῶν πατριαρχῶν αὐτῶν, ἢ μητροπολιτῶν, ἢ κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν ἀποδημείτωσαν· καὶ οἱ ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχῃν χωρὶς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ μὴ ἀνίτωσαν, καὶ ὁ οὕτως ἀποδημῶν μὴ πλέον ἐνιαυτοῦ τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν ἑάτω. Ὁ δὲ παραγινόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰοσδήποτε ἐπίσκοπος εἰσίστω πρὸς τὸν πατριάρχῃν, καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. Τοῖς δὲ παρὰ ταῦτα καὶ ὑπὲρ τὸν χρόνον ἀποδημοῦσιν οἱ οἰκονόμοι δαπάνας μὴ χορηγείτωσαν, καὶ προτρεπέτωσαν αὐτοὺς οἱ ἱερεῖς, ὑφ' οὓς τελοῦσι, διὰ γραμμάτων ὑποστρέφειν, καὶ ὑπερτιθεμένους πρὸς τοὺς ἀγῶνας καλεῖτωσαν, καὶ μὴ ὑποστρέφοντας εἰσω τοῦ ὠρισμένου χρόνου ἐκβαλλέτωσαν, καὶ ἄλλους χειροτονεῖτωσαν. Τὰ αὐτὰ περὶ κληρικῶν οἰουδήτινος βαθμοῦ κρατεῖ. Ἡ δὲ ιβ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν παρακελεύεται, ἵνα ἐὰν τινος ἐκκλησίας ἀποστῶσι κληρικοὶ, ἕτεροι ἀντικαθιστάμενοι τὰς αὐτῶν σιτήσεις λαμβάνωσι, καὶ μηδὲ ὑποστρέφοντας αὐτοὺς λαμβάνειν αὐτάς, καὶ μὴ κερδαίνειν αὐτάς τοὺς χορηγοῦντας. Εἰ δὲ στερήσουσι, κτήσις αὐτῶν ῥητὴ τοῖς πριβάτοις ἀφορίζεται, ὥστε τὴν χορηγίαν τῆς σιτήσεως ἐκεῖθεν γίνεσθαι.

Σχόλιον.

Ἡ μ.β'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ

ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Οὐδὲ ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὕσα *νεαρά* (1) Ἰουστινιάνειος ς'. Οὐδὲ ἡ ζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὕσα *νεαρά* (2) Ἰουστινιάνειος ζζ'. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος πς'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ς'. τῶν βασιλικῶν τίτ. κβ'. περὶ τὸ τέλος οὕτως ἔχοντι. Οὔτε δὲ μοναχόν, οὔτε κληρικόν, οὔτε ἐπίσκοπον κελεύομεν ἔρχεσθαι ἐνταῦθα ἄνευ (3) τοῦ ἁγιωτάτου αὐτῶν πατριάρχου, καὶ εἰδέτωσαν ὡς ἀναξίους ἐναντὶς τοῦ σχήματος ποιήσουσι. Καὶ σημείωσαι ὅτι τὸ μὲν πλάτος τῶν νεαρῶν μόνου ἐπισκόπου ἐμνήσθη, τὰ δὲ βασιλικά οὔτε ἐπίσκοπον, οὔτε κληρικὸν παραχωροῦσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιδημεῖν ἄνευ γνώμης τοῦ πατριάρχου. Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν, τίτ. α'. κεφ. ιη. καὶ ιθ'. ἃ καὶ ἔχουσιν οὕτω καθὼς συνωψίσθησαν. αὐτὸ δὲ πρόσχες μᾶλλον τῷ ις'. κανόνι τῆς ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων α'. καὶ β'. συνόδου *εἰς* (4) ἑξάμηνον στενωχώρησαν τὸν τῆς ἀποδημίας χρόνον. Ἡ ιδ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος νζ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. δ'. καὶ οὕτω σχεδὸν περιλήψεως ἔχουσα, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη· ἀνάγνωθι οἷον ταύτην. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Νικολάου συνοδικὴν σημείωσιν, τὴν γεγονυῖαν κατὰ τὴν ιδ'. τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς γ'. Ἰνδικτιῶνος, καὶ ὑποτυποῦσαν πᾶσον καιρὸν ὀφείλουσιν ἀπολιμπάνεσθαι ἀπροκριματίστως οἱ τῆς (5) μεγάλης ἐκκλησίας ἱερεῖς τε καὶ διάκονοι. Λέγουσι δὲ τινες ἐκ ταύτης μὴ ἀναρεῖσθαι τοὺς περὶ τῶν ἀποδημιῶν κληρικῶν κανόνας, μηδὲ τὴν ἄνωθεν καταστρωθεῖσαν Ἰουστινιάνειον νεαράν.

Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τῶν ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ κατεγραμμένων δύο Ἰουστινιανείων νεαρῶν, ἕγουν τῆς πς'. καὶ τῆς ρκγ'. δύο ταῦτα ἐνομοθετήθησαν· ἐν μὲν τὸ μὴ ἐνδημεῖν εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ἀρχιερεῖς, ἢ μοναχοὺς, ἢ κληρικοὺς, ἄνευ γραμμάτων τοῦ πατριάρχου αὐτῶν, ἕτερον δὲ τὸ μὴ διατρέβειν

ἀρχιερεῖα ἐπὶ πολὺ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἀμφω βλέπομεν ἀθετούμενα, οὔτε γὰρ οἱ ἀρχιερεῖς διὰ γραμμάτων πατριαρχικῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐνδημοῦσιν, ἀλλ' οἰκειοθελῶς εἰς τὴν θύραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐρχόμενοι διδῶσιν εἰδήσιν τῷ πατριάρχῃ, καὶ οὕτω τῆς μεγαλοπόλεως ἀκινδύνως ἐπιβαίνουσι, καὶ ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἐν αὐτῇ διατρέβοντες οὐδαμῖαν κἀκώσιν ὑπομένουσι, ζητητέον ὅπως τοῦτο γίνεται. Οἶομαι οὖν ὡς ἡ μὲν πς'. νεαρά ἢ διοριζομένη καθαιρεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους, κληρικοὺς τε καὶ μοναχοὺς, παρὰ γνώμην τοῦ πατριάρχου αὐτῶν ἐνταῦθα ἐπιδημοῦντας, ἀνηρέθη διὰ τῆς ρκγ'. Ἰουστινιανέου νεαράς μεταγενεστέρως οὕσης, καὶ διοριζομένης μὴ χορηγεῖσθαι δαπάνης τοῖς τοιοῦτό τι ποιῶσιν ἐπισκόποις ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν, καὶ εἰς τοῦτο μόνον περικλειούσης τὴν τιμιωρίαν. Τὸ δὲ καθαιρεῖσθαι τοὺς ἐπέκεινα χρόνου κατὰ τὴν τοιαύτην ρκγ'. νεαράν, ἢ ἐπέκεινα ἑξαμήνου κατὰ τὸν ις'. κανόνα τῆς ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συστάσης α'. καὶ β'. συνόδου, διατρέβοντας ἐπισκόπους εἰς Κωνσταντινούπολιν χωρὶς εὐλόγου αἰτίας, ἀνηρέθη ἀπὸ (1) προστάξεως τοῦ ἀειδήμου βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ἀπολυθείσης κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον Ἰνδικτιῶνος ζ'. καὶ διοριζομένης ταῦτα ῥητῶς· Ταῦτα τοίνυν ἀναλογισαμένη ἡ βασιλεία μου πρὸς τὴν παροῦσαν ἐλθεῖν οἰκονομίαν ἠναγκάσθη καὶ ἄκουσα, καὶ θεσπίζει διὰ τοῦ παρόντος ταύτης προστάγματος μὴ πλείονα τοῦ παρὰ τε τῶν φιλευσεβῶν νόμων, καὶ τῶν θείων κανόνων ὑφαπλωθέντος καιροῦ τοῖς ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσιν ἐνδιατρέβειν δίχα τινὸς ἀπαραιτήτου ἐμποδισμοῦ ἐν τῇ μεγαλοπόλει, καὶ προφανοῦς εὐλόγου προφάσεως, ἢ μὴν καὶ ἄκοντες τῆς μεγαλοπόλεως ἐκβληθήσονται. Ἡ μὲντοι γε ἐν τῇ μεγαλοπόλει εἰσέλευσις αὐτῶν ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ τὴν ἐκτεταλαί κανονικῶς καὶ νομίμως κρατήσασαν συνήθειαν.

(1) X. Xp. — διὰ Ε. Ψ. Β.

(1) X. Tr. — οὐχ εἴρηται ἐν Ε. Ψ. Β. — (2) X. Tr. — οὐχ εἴρηται ἐν Ε. Ψ. Β.

(3) ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει ἀναγινώσκεται sine litteris, ἄνευ γραμμάτων.

(4) X. Tr. — ἑξάμηνον Ε. Ψ. Β. — (5) X. Tr. — οἱ μεγάλης Ε. Ψ. Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ χρῆναι τοὺς ἐπισκόπους τὰς αἰτίας τῆς ὀδοπορίας τῶν δι' αὐτῶν παριόντων ἐπισκόπων πολυπραγμονεῖν. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν κ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν ἀπιόντων πρὸς βασιλέα, ἢ τοὺς περὶ αὐτόν. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ι'α'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ζ'. ἢ θ'. κ'α'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρδ'. ρς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ὑποδοχῆς ξένων, καὶ περὶ εἰρηνικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν. Ἀποστόλων κανὼν ιβ'. λγ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ζ'. ἢ ι'α'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μ'α'. μβ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιγ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν θ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κς'. Συνόδου ς'. κανὼν ιζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ διαφορᾶς εἰρηνικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ι'α'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Τίσι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους βοηθεῖν καὶ περὶ ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων μὴ χορηγούντων τοῖς ἐνδεέσιν ἐκκλησιαστικοῖς. Ἀποστόλων κανὼν νθ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ζ'.

Κεῖμενον.

Οἱ πενόμενοι αἰρετικοὶ οὐ λαμβάνουσι τὰ λεγόμενα ἀξιωματικὰ ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, ἢ τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς βιβλίον α'. τίτ. ε'. διάτ. ἦ.

Σχόλιον.

Ἡ ἦ. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. κη'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη εἰς τὸ κεῖμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ συνόδων, καὶ τῶν εἰς αὐτὰς μὴ ἀπιόντων. Ἀποστόλων κανὼν λζ'. Συνόδου Νικαίας κανὼν ε'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιθ'. κ'α'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιη'. ογ'. ος'. ιε'. Συνόδου στ'. κανὼν ἦ. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν στ'.

Κεῖμενον.

Ἡ β'. καὶ ιζ'. διάταξις τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν βούλονται, ἀπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους τῷ Ἰουνίῳ, ἢ τῷ Σεπτεμβρίῳ γίνεσθαι συνόδους τῶν μητροπολιτῶν παρὰ τοῖς πατριάρχαις, καὶ τῶν ἐπισκόπων παρὰ τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἐξετάζεσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ, καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι, περὶ τε πίστεως, καὶ κανόνων, καὶ πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἄλλων, καὶ τὰ παρὰ τοὺς κανόνας ἀμαρτανόμενα διορθοῦσθαι. Οἱ δὲ ἄρχοντες, καὶ αἱ τάξεις αὐτῶν, μὴ ἐπιτιθέμενοι τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἐπισκόποις, ὑπερτιθεμένοις ποιεῖν τὰς συνόδους, ἢ μὴ μηνύοντες τῇ βασιλεῖα, ἐσχάτως τιμωροῦνται.

Σχόλιον.

Ἡ β'. καὶ ιζ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν εἰσι τῆς μὲν ρκγ'. νεαρᾶς κεφ. ιγ'. τῆς δὲ ρλδ'. κεφ. ζ'. κατεστρώθησαν δὲ ἀμφω ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α. κεφ. κ'. καὶ κἀ. ἃ καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ· ἐνταῦθα γὰρ οὐ κατεστρώθησαν ὡς μὴ ἐνεργοῦντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον, ἢ κληρικὸν ἐμαγκιπατεύειν. Συνόδου καρθαγένης κανῶν λέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἀρμόζοντας αὐτοῖς τόπους παρὰ αἰρετικῶν κατεχομένους. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ρκά.

Κεῖμενον.

Ἡ λζ'. νεαρά (1) φησι τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀφρικῆς ἀσφαλῶς ἔχειν τὰς κτήσεις αὐτῶν, καὶ ἐὰν Ἕλληνες ἢ αἰρετικοὶ ἔχωσιν τινὰς αὐτῶν ἢ οἴκους ἢ σκεύη, ἀφαιρεῖσθαι αὐτὰ, μὴ ἀντικειμένης αὐταῖς χρονίας παραγραφῆς.

Σχόλιον.

Ἡ λζ'. νεαρά ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· ταῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφάλαιον οὐκ ἐτέθη, καὶ μὴ ματαιοπονήσῃς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν τοὺς ἀναγνώστας τῶν δήμων προσκυθεῖν. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ις'.

(1) X. Tr. — ἡ λζ'. νεαρῶν 'E. I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ ἐπισκόπων μὴ ἐπιστρεφόντων τοὺς αἰρετικούς, καὶ περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, μὴ διδασκόντων τὸν λαόν· καὶ ὅτι ἐπίσκοπος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀπολογεῖται τῷ Θεῷ· καὶ πότε τοῦ λαοῦ ἀμαρτήσαντος, ὁ κληρὸς ἀφορίζεται. Ἀποστόλων κανῶν λστ'. λθ'. νή. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ρκγ'. (1) Συνόδου στ'. κανῶν ιθ'. ξδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν κοσμικόν τι πρᾶττόντων, δημόσιον, ἢ ἰδιωτικόν, ἢ μίσθωσιν, ἢ ἐπιτροπήν. Ἀποστόλων κανῶν στ'. πά. Συνόδου Χαλκηδόνης κανῶν γ'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ιστ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανῶν ι. Συνόδου α. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν ιά.

Κεῖμενον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος κωλύει τοὺς κληρικούς πάροδον ἔχειν εἰς τὰς δημοσίας πράξεις, ἢ τὰς ἀρμοζούσας ταῖς βουλαῖς. Καὶ ἡ μ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. ἀπαγορεύει τοῖς ἐκκλησιακδίοις ἐμφανίζειν τελευταίας βουλήσεις, ποινὴν ἐκ παραβασίας (2) δρίζουσα ν'. λιτρῶν. Καὶ ἡ νά. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι, καὶ ὑποδιάκονοι, καὶ μοναχοί, κἂν μὴ ἔχωσι χειροτονίαν, ἀλειτουργησίαν ἔχουσι πάσης ἐπιτροπῆς καὶ κουρατωρείας, σχολάζοντες μέντοι ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν, καὶ μὴ ἀμελοῦντες τῆς Θείας λειτουργίας.

Σχόλιον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ

(1) X. Tr. ρκγ'. ρκδ'. — (2) X. Tr. ἐκ παρὰ κανόνας.

ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ μ'. οὐδὲ ἡ νζ'. καὶ μάτην μὴ καπία.

Κεῖμενον.

Ἡ δὲ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐπίσκοπος ἢ μοναχὸς οὐ γίνεται κηδεμῶν· οἱ δὲ ἄλλοι κληρικοὶ τῶν ἰδίων συγγενῶν κηδεμονεύουσιν, εἰς αὐτῶν εἰσῶ δ'. μηνῶν παρὰ τῷ ἀρμοδίῳ δικαστῇ οἰκείᾳ προαιρέσει καταδέξωνται, καὶ οὐ προκριματίζονται περὶ ἄλλην κηδεμονίαν. Οὔτε δὲ δημοσίων ἐκλήπτορες, ἢ τελῶν, ἢ κτήσεων ἀλλοτριῶν, ἢ κουρατωρείας οἴκου, ἢ ἐντολεῖς δίκης, ἢ ἐγγυηταὶ ὑπὲρ τῶν τοιούτων αἰτιῶν, ἐπίσκοπος, ἢ οἰκονόμος, ἢ ἄλλος κληρικὸς γίνεται ὄνοματι ἰδίῳ, ἢ τῆς ἐκκλησίας, ἢ τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ. Τὰς δὲ παρακειμένας κτήσεις τοῖς αὐτῶν (1) εὐαγέσιν οἴκοις δύναται μισθοῦσθαι, καὶ ἐμφυτεύεσθαι, πάντων τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν ἐν συμβολαίῳ, ἢ ἐπὶ πράξεως (2) συναινούντων, καὶ φανερόντων συμφέρειν τὸ γινόμενον. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ σεπτοὶ οἴκοι τοῖς κληρικοῖς αὐτῶν μισθοῦσι, καὶ ἐμφυτεύουσι, χωρὶς τῶν δι' ἑτέρου νόμου κωλυθέντων προσώπων· καὶ αὐτοὶ παρὰ τῶν κληρικῶν ἐκλαμβάνουσιν. Ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστι, τὰ πράγματα αὐτοῦ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ προσκυροῦνται· εἰ δὲ οἰκονόμος, ἢ ἄλλος κληρικὸς, ποινὴν δίδωσι χρηματικὴν τὴν νομιζομένην τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ πιστεύσαντες αὐτοῖς τὰς διοικήσεις, ἢ λαβόντες αὐτοὺς ἐγγυητάς, οὐκ ἔχουσιν ἀγωγὴν κατ' αὐτῶν, ἢ πραγμάτων, ἢ ἐγγυητῶν, ἢ ἐκκλησιῶν, ἢ μοναστηρίων, ἀλλὰ καὶ τὴν συμβαίνουσαν τῷ δημοσίῳ βλάβην, οἴκοθεν ἀποθεραπεύουσι.

Ἐσχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανῶν.

(1) X. Tr. — αὐτοῖς 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — ἐπὶ πράξει 'E. 'I. B.

νεὸς ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ α'. κεφ. ιγ'. ιδ'. εἰ. ἔχουσι δὲ ταῦτα καθὼς συνωψίσθησαν. Ζῆτει ἀναγκαιῶς καὶ τὴν κατὰ τὴν η'. τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τῆς ς'. Ἰνδικτιῶνος γενομένην συνοδικὴν σημεῖωσιν παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Λουκᾶ, χάριν τῶν ἐνεργούντων κληρικῶν δημοσιακῶς δουλείας καὶ προσωπικῶς, καὶ καταστρωθεισῶν ἐν τῷ ις'. κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας δὲ τοῦ μακαρίτου κυρίου Ἰωάννου, κατὰ μῆνα Φεβρουάριον Ἰνδικτιῶνος η'. γέγονε σημεῖωμα συνοδικόν, διοριζόμενον μὴ συνηγορεῖν διακόνους, ἢ ἀπλῶς ἐκκλησιαστικούς, ἢ μοναχοὺς, ἢ καὶ ἀνάγνωθι καταστρωθὲν ἐν τῷ ις'. κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. Κατὰ δὲ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τῆς δ'. Ἰνδικτιῶνος, πατριαρχεῦντος τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγγιᾶλου, γέγονε σημεῖωμα συνοδικόν διαλαμβάνον παρομοίως (1) τῷ ἱερεῖ, καὶ τῷ διακόνῳ, καὶ τῷ ἀναγνώστῃ, καὶ πάντα ἱερωμένον ἀπέχεσθαι τῆς ἐνεργείας. (2) τῶν κοσμικῶν ὀφφικίων, καὶ τῶν δουλειῶν· οὐ δὲ σημεῖωματος ἢ δύναμις κατεστρώθη ἐν τῷ αὐτῷ κανόνι. Ἡ μὲν τοι ξη'. νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου παρακελεύεται μὴ ἀναδέχεσθαι ἐπιτροπὰς, ἢ κουρατωρείας ὀρφανῶν κληρικούς, ἢ μοναχοὺς· ἐπιτρόπους δὲ γίνεσθαι καὶ διοικητάς ἐπὶ τελευταίων βουλευμάτων παραχωρεῖ, καὶ μᾶλλον εἶπερ ψυχικαὶ διαδόσεις ὀφείλουσι παρὰ τούτων προβαίνειν (3). Καὶ σημείωσαι τοῦτο, οὐδὲ γὰρ εὐρήσεις ἀλλαχοῦ κειμένην τὴν τοιαύτην διάταξιν (4). Ἀλλὰ καὶ ἡ πς'. νεαρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως θεσπίζει μήτε ἐπίσκοπον, μήτε τινὰ κληρικὸν συνηγορίας, ἢ μισθώσεσιν, ἢ ἐγγύαις ἐνασχολεῖσθαι· τὸν δὲ τοιοῦτόν τι ποιῶντα, ἐπὶ χρόνον μὲν τινὰ ἀφορίζεσθαι, ἐπιμένοντα δὲ καθαιρεῖσθαι· καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Διάκονος δὲ τις κωλυθεὶς ποτε παρὰ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου (5) Λουκᾶ τοῦ συνηγορεῖν, χρωμένου τοῖς διαληφθεῖσι κανόσι, καὶ λοιπαῖς νομοθεσίαις, εἶπεν ἐπὶ βασιλικοῦ βήματος, παρόντος καὶ τοῦ πατριάρχου, μὴ ἔχειν χώραν τὰ τῶν τοιούτων κανόνων καὶ

(1) X. Tr. — παρ' ἐμοῦ 'E. 'I. B. — (2) ἀπέχειν ἐκ τῆς ἐνεργείας X. Tr. — (3) X. Tr. — προβαίνειν 'E. 'I. B. — (4) X. Tr. — διάταξιν 'E. 'I. B. — (5) X. Tr. καὶ 'E. — Κυρίλλου Λουκᾶ 'I. καὶ B.

νόμων εἰς τοὺς σήμερον συνηγοροῦντας, ἀλλ' εἰς τοὺς τότε ση-
νηγόρους τοὺς τεταγμένους εἰς πολιτικά δικαστήρια, καὶ λαμ-
βάνοντας βασιλικὰ σιτηρέσια, καὶ ὑπὸ πριμικηρίους ὄντας, καὶ
σφραγιζομένους ὑπὸ κοσμικῶν ἀρχόντων, ὅτε πάντως καλῶς
οἱ κληρικοί ἐκωλύοντο συνηγῶρων ὀφφίκια κοσμικὰ ἐνεργεῖν.
Ἐπεὶ δὲ οἱ σήμερον συνηγοροῦντες ὡς ἐλευθερίον τι σπούδασμα
τὸ συνηγορεῖν μετέρχονται, οὐδὲ οἱ ἱερωμένοι ἐμποδισθήσονται
συνηγορεῖν καὶ κατασκευάζων τὸν οἰκεῖον λόγον ἐδικαιολογή-
σατο μὴ τὴν πράξιν, ἀλλὰ τὸν τρόπον κολάζεσθαι (1) παρὰ
τῶν κενόνων. Οὐ μόνοι γὰρ κληρικοί, ἀλλὰ καὶ ἐπίσκοποι ὑπὲρ
φίλων ἀντιποιούμενοι συγγνωσθήσονται, καὶ ὑπὲρ ἐκκλησιαστι-
κῆς ὑποθέσεως συνηγοροῦντες οὐκ αἰσχυνοθήσονται, ὡς καὶ αὐτὰ
τὰ νόμιμα τοῦτο διατρανοῦσι. Τὸ δὲ συνηγορῆσαι κληρικόν, ὡς
οἱ κοσμικοὶ ὀφφικιάλιοι, καὶ δέξασθαι σφραγίδα λαϊκοῦ, μισεῖ-
ται καὶ κολάζεται. Ὅτι δὲ τὸ συνηγορεῖν ὀφφίκιον ἦν ποτε κο-
σμικόν, καὶ σιτηρέσια ἐλάμβανον δημοσιακὰ οἱ τεταγμένοι συ-
νήγοροι, καὶ ὑπὸ πριμικηρίων ἦσαν, δῆλόν ἐστι ἀπὸ πολλῶν
καὶ ἀνάγνωθι τὰ τελευταῖα κεφ. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἡ. βιβλίου
τῶν βασιλικῶν, καὶ τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ ἐπάρχου περὶ συνη-
γῶρων ἀνακατατόμενα· διαλαμβάνουσι γὰρ τοὺς συνηγόρους σύ-
στημα εἶναι, καὶ ὑπὸ τοῦ κατὰ καιροὺς ἐπάρχου σφραγίζεσθαι.
Ταῦτα εἰπὼν καὶ παραδεχθεὶς ἐξεχωρήθη καὶ παρὰ τοῦ πατρι-
άρχου συνηγορεῖν ὡς καὶ πρότερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν συνόντων γυναίξει συ-
νεισάκτοις. Συνόδου Νικαίας κανὼν γ'. Συνόδου ς'. κα-
νὼν ε'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιγ'. Βασιλείου ἐκ
τῆς πρὸς Γρηγόριον *ἐπίσκοπον* (2) ἐπιστολῆς.

Κεῖμενον.

Ἡ ιθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικός

(1) εὐδύγεσθαι X. Γρ. — (2) X. Γρ. — οὐκ εἴρηται ἐν 'E. 'I. B.

φησιν, ὅτι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ κληρικοί μόναις συνοικεῖταισαν
μητράσιν αὐτῶν, καὶ θυγατράσι, καὶ ἀδελφαῖς καὶ ταῖς
πρὸ τούτου γαμηθείσαις αὐτοῖς. Καὶ ἡ ἀ. διάτ. τοῦ ἀ.
τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· Μὴ ἐχέτωσαν αἱ διακόνισσαι συ-
νόνας αὐταῖς τινὰς ἐν τάξει δῆθεν ἀδελφῶν, ἢ συγγε-
νῶν, ἢ τῶν καλουμένων ἀγαπητῶν, ἀλλ' ἢ (1) καθ' ἑαυτὰς
οἰκεῖταισαν, ἢ τοῖς ἀληθέσιν αὐτῶν ἀδελφοῖς, ἢ θείοις, ἢ
γονεῦσιν, ἢ παισίν. Εἰ δὲ *τις* (2) λέγοιτο συνεῖναι ἐν
ἐσχηματισμένῃ ἀγαθῇ προσηγορία, πονηρᾷ δὲ ὑποψία, μὴ
χειροτονείσθω, καὶ χειροτονηθεῖσα τοῦ σχήματος ἐκπι-
πέτω, ὑπεύθυνος οὔσα σὺν αὐτῷ καὶ τούτῳ τῷ νόμῳ
καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς τοὺς φοροῦσας κολάζουσιν. Ἡ δὲ
β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· Μηδεὶς
κληρικὸς γυναῖκα μὴ ἔχων, ἐπίστακτον ἐχέτω ἐν τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ πλήν μητρὸς, καὶ ἀδελφῆς, καὶ θυγατρὸς,
καὶ τῶν ἄλλων ἀνυπόπτων· εἰ δὲ μὴ ταῦτα παραφυλάτ-
τοι, καὶ δις ὑπομνησθεῖς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τῶν συγ-
κληρικῶν μὴ ἐκβάλλῃ αὐτήν, ἢ κατηγορηθεῖς ἀποδειχθῆ
συναναστρεφόμενος ἀσέμνως αὐτῇ (3), καθαιρείσθω, καὶ
διδόσθω τῇ βουλῇ τῆς πόλεως ἧς ἦν κληρικὸς. Ἐπίσκο-
πος δὲ καθόλου γυναικὶ συνοικῶν, καθαιρεῖται. (Ὅτε δὲ
διακόνισσα συνοικεῖν δύναται τινὶ δυναμένῳ σχεῖν ὑπο-
ψίαν ἀσεμνον· ὑπομνησκομένη δὲ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου
ἐὰν αὐτὸν ἐκβαλεῖν ὑπερτίθηται, στερεῖται τῆς ὑπηρεσίας,
καὶ τῶν διαρίων, καὶ ἐμβάλλεται εἰς μοναστήριον ὄλην
τὴν ζωὴν αὐτῆς· καὶ τὰ πράγματα αὐτῆς (4), εἰ μὲν ἔχει
παῖδας, ἀναλόγως εἰς αὐτήν καὶ αὐτοὺς μερίζονται, καὶ
τὸ ἀρμόζον αὐτῇ μέρος τὸ μοναστήριον ὑπὲρ ἀποτρο-
φῆς αὐτῆς λαμβάνει· εἰ δὲ μὴ ἔχει παῖδας, ἢ ἐκκλησία ἐν
ἧ ἦν, καὶ τὸ μοναστήριον ἐξ ἴσης αὐτὰ μερίζονται.

(1) X. Γρ. — ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰς 'E. 'I. B. — (2) X. Γρ. — ἠλείπει ἐν
E. 'I. B. — (3) X. Γρ. — αὐτὸς 'E. 'I. B. — (4) X. Γρ. — αὐτεῦ 'E. 'I. B.

Σχόλιον.

Ἡ ιθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, ἀλλ' οὐδὲ ἡ α. διάτ. τοῦ α τίτ. τῶν νεαρῶν. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τίτ. α. κεφ. νδ'. νέ. νστ'. ἅτινα κεφάλαια οὕτως ἔχουσιν ὡς συνωψίσθησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Πῶς δεῖ ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, ἢ ἐγκρατευομένους, εἰσιέναι πρὸς γυναῖκας. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λη'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν κβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλει κληρικὸν συνεστιᾶσθαι τῷ δευτερογαμοῦντι, ἢ παρανόμως γαμοῦντι. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ζ'. Τιμοθέου κανὼν ι'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τοῦ μηδὲν τοὺς κληρικούς ποιεῖν ἄνευ τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν. Ἀποστόλων κανὼν λθ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν τοὺς κληρικούς ἐκ συμβολῆς συμπόσια. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νε'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τῆς ἐκ χρόνου τάξεως τῶν ἐπισκόπων, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ καθέζονται, καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιή. Συνόδου Λαοδικείας κ'. νστ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν πστ'. πθ'. Συνόδου στ'. κανὼν ζ'.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

ΠΕΡΙ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ καὶ ΔΙΚΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ,
ΚΑΙ ΚΛΗΡΙΚΩΝ, ΚΑΙ ΑΦΟΡΙΣΜΟΥ, ΚΑΙ ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ,
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ, ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ
Η ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ ΛΥΕΙ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΤΙΝΕΣ, καὶ παρὰ τίσι κατηγοροῦσιν ἐπισκόπων ἢ κλη-
ρικῶν. Ἀποστόλων κανὼν οδ'. Συνόδου τῆς ἐν Κων-
σταντινουπόλει κανὼν στ'. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν
θ'. κα'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ή. ιά. ιβ'. ιε'. λ'. ρκή.
ρχθ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. α'.

Κεῖμενον.

Γενικῶς περὶ τῶν κωλυομένων κατηγορεῖν οἰουδήποτε
προσώπου ἐπὶ δημοσίῳ ἐγκλήματι διαλαμβάνει βιβλίον θ'.
τοῦ κώδικος τίτ. α' καὶ βιβλίον μή. τῶν διατάξεων τίτ.
β'. Περὶ δὲ ἐγκληματικῶν, καὶ κανονικῶν, καὶ χρηματικῶν
ζητήσεων, εἴρηται ἐν τῷ κώδικι καὶ ταῖς νεαραῖς· φησὶ
γάρ βιβλίον α' τίτ. β'. διάτ. στ'. ὅτι τὰς ἀναφρομένας
κανονικὰς ἀμφισβητήσεις (1) ἐν ὄλω τῷ Ἰλλυρικῷ οὐ
δεῖ τέμνεσθαι παρὰ γνώμην τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κων-
σταντινουπόλεως, καὶ τῆς αὐτῆς συνόδου, ἣτις ἔχει τὰ
προνόμια τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. Καὶ τίτ. γ'. διάτ. κβ'.
ὅτι ὁ κατὰ συκοφαντίαν ἐπὶ παραστάσει παρὰ δικαστῆ
προσφόρῳ αἰτιώμενος ἐπίσκοπον λ'. δίδωσι λίτρας. Καὶ
διάτ. κέ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι οἱ κληρικοὶ Κωνσταντινου-

πόλεως τῶν ἐναγόντων μὴ βουλομένων αὐτοῖς ἐνάγειν
παρὰ τῷ πατριάρχῃ, παρὰ μόνοις τοῖς ἐπάρχοις δικά-
ζονται ἐνάγοντες καὶ ἐναγόμενοι χρηματικῶς καὶ ἐγκλη-
ματικῶς ὑπὲρ ἰδικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν. Καὶ οἱ μὲν
κληρικοὶ τὸν οἰκονόμον ἢ τὸν ἐκκλησιέκδικον διδῶσιν
ἐγγυητὴν καὶ οὐχ ἕτερον ἕως ν'. λιτρῶν, καὶ ἐὰν ὑπερ-
βαίνῃ τὸ πρᾶγμα ὁμολογίαν ἐνώμοτον ἐπὶ τῷ ὑπερβαί-
νοντι ποσῷ ποιῶσιν.

Σχόλιον.

Ὁ α'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι βιβλίον τῶν
βασιλικῶν ξ'. τίτ. λδ'. κεφ. κγ'. καὶ μετὰ τὸ αὐτὸ κεφ. εἰσὶν
ἕτερα κεφ. διδάσκοντα τίνες δύνανται κινεῖν ἐγκληματικὰ
δικαστήρια, καὶ τίνες οὐ δύνανται· θ' καὶ ἀνάγνωθι. Ὁ β'.
τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστι βιβλίον ξ'. τίτ.
λδ'. καὶ ζῆτει τὸ α'. τούτου κεφ. καὶ ἐφεξῆς διάφορα* κε-
φάλαια* (1) περὶ ἐγκληματικῶν κατηγοριῶν διδάσκοντα. Ἡ γ'.
διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι τῶν βα-
σιλικῶν βιβλίον ε'. τίτ. α'. κεφ. στ'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κεί-
μενον ἐγγραφή. Τὸ παρὸν δὲ κεφ. διαλαμβάνει παρὰ τίσιν
ὑποθέσεων ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ. Γίνωσκε δὲ ὅτι ἐστὶ νεαρὰ
τῶν εὐσεβῶν βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἰρακλείου διοριζο-
μένη, μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικόν, μήτε μοναχόν, χρη-
ματικῆς ἢ ἐγκληματικῆς χάριν αἰτίας παρὰ πολιτικῆς ἢ στρα-
τιωτικῆς ἐνάγεσθαι ἄρχοντι, ἀλλὰ παρὰ μόνοις τοῖς ἰδίῳις ἐπι-
σκόποις, ἢ μητροπολίταις, ἢ πατριάρχεις. Τὰ αὐτὰ διορίζε-
ται καὶ τὸ κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς δ'. Ἰνδικτιῶνος τοῦ
ϛφπθ'. ἔτους ἀπολυθὲν χρυσόβουλλον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυ-
ροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, προστιθέμενον ταῦτα ῥητῶς· Εἰ δὲ
μερισμὸς ἐν τοῖς διαμαχομένοις (2) ἐστὶ, καὶ ὁ μὲν τῆς κο-
σμικῆς φαίνεται καταστάσεως, ὁ δὲ τῷ θεῷ κλήρῳ ἐγκατείλε-
ται, ὁ ἐνόγιον τῆνικαῦτα τῷ φόρῳ τοῦ ἐναγομένου ἐξάπαν-

(1) Ζητήσεις X. Τρ.

(1) X. Τρ.—(2) ἐν τοῖς ἰδίῳις X. Τρ.

τος υποκείται, και ἕκαστος εἰς τὸ πρόσφορον δικαστήριον ἀπελεύσεται, εἰ μήπου πολλάκις τις τῶν ἀπάντων τὸ βασιλικὸν δικαστήριον ἐπιζητοῖη. Τότε γὰρ σχολαζόντων ἀπάντων ἡ βασιλικὴ μεγαλειότης διαγνώσεται τῆ δίκῃ, και τεμεῖ τὸ ἀμφίβολον. Ἀνάγνωθι και τὸν ἐ. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, και τὰ ἐν αὐτῷ. Ἡ κβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. β'. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, και ζήτηι τοῦτο καταστρωθὲν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ μ.α. κανόνος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου· ἡ δὲ κέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Σημείωσαι. Τοῦ τοιούτου δὲ χρυσοβούλλου ἡ περικοπὴ ἡ διοριζομένη προσδέχασθαι πάντας τοὺς ἐλκομένους εἰς οἰκονομητοῦν δικαστήριον, και ζητοῦντας τοῦ βασιλικοῦ βήματος τὴν ἀκρόασιν, ἐσχόλασεν ἀπὸ μεταγενεστέρως προσταξέως τοῦ αὐτοῦ βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἀπολυθείσης κατὰ μῆνα Μάιον, Ἰνδικτικῶνος γ'. και διοριζομένης (1) μετὰ τὸ προοίμιον ταῦτα ῥήτως· Διορίζεται οὖν πᾶσιν ὑμῖν τοῖς τῶν δικαστηρίων προσετώσιν ἡ βασιλεῖα μου, μηκέτι τὸ ἀπὸ τοῦδε προσέχειν οἰκδητίνι ἀντιγραφῇ κωλυούσῃ τινὰ τῶν δικαστῶν τὴν ἐπ' αὐτῷ καταπεμφθεῖσαν δίκην γυμνάζειν, και διὰ κινναβάρεως ὑποσημασμένη τυγχάνῃ, και τὴν κηρόβουλλον σφραγίδα φέρηται· ἀλλὰ μετὰ τὴν τοῦ λιβέλλου δόσιν, εἰ μὲν, ἐντὸς τῶν εἴκοσιν ἡμερῶν τῆς διασκέψεως, ὁ ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἐλκόμενος λύσιν τῆς βασιλείας ἡμῶν πορίσῃται, και ἕτερον δικαστὴν τῷ ἐφ' ὃν πρότερον παρεπέμφθη ἡ δίκη παραζευγνύουσιν συνιέναι τοὺς ὀρισθέντας κατὰ ταυτὸν δικαστῆς, και τὴν τομὴν (2) ἐπάγειν τοῖς ἀμφιβόλοις ἔννομον. Εἰ δ' ὁ τῶν εἴκοσιν ἡμερῶν παραδράμῃ χρόνος, μήτε συνδικαστὴν ἕτερον παραδέχασθαι, ὅτι και τῷ νόμῳ τοῦτο (3) δοκεῖ, μήτε μὴν προφάσει τοῦ ἐπὶ τὸ τῆς βασιλείας μου ἔθῃμα ὀρισθῆναι ἴσως ἐς ὕστερον τὴν δίκην γενέσθαι εἰσα-

γώγιμον ἐμποδίζεσθαι ὅλως εἰς τὴν διάγνωσιν, ἀλλὰ τέμνειν τὴν καταπεμφθεῖσαν τοῦτου ἀμφιβολίαν κατὰ τὴν τοῦ νόμου ἀκρίβειαν, μὴ ἀποκλειομένου πάντως τῷ δικαζομένῳ τοῦ τῆς ἐκκλήτου δικαστηρίου, εἴ γε βεβλάφθαι οἴεται. Και τοῦτο πάντες ὑμεῖς γινώσκοντες οἱ δικάζοντες σπεύδετε τὰς ἀνατεθειμένας ὑμῖν δίκας τηρεῖν, και (1) τέλος ταύταις ἐπάγειν ἔννομον. Οὐ βούλεται δὲ ἡ βασιλεῖα μου μετὰ τὸ παραπεμφθῆναι ὅλως τινὲ τῶν δικαστῶν ὑπόθεσιν κατὰ πρόσταξιν αὐτῆς, ἐξ οἰκδητίνος μεταγενεστέρως γραφῆς ἐπιτρεπούσης εἰς τὴν βασιλείαν μου εἰσχωθῆναι τὴν δίκην, τὴν διάγνωσιν ἐμποδίζεσθαι, ἀλλὰ προβαίνειν ταύτην ἕως τέλους ἀνυποστόλως παρά τῷ αὐτῷ δικαστῇ, ἢ τοῖς ὡς ἀνωτέρω εἴρηται συνδεδομένοις τούτῳ συνδικασταῖς, ἐντὸς δηλ. τῆς τῶν κ'. ἡμερῶν διασκέψεως· μετὰ δὲ τὴν τῆς δίκης περαιώσιν τῷ ἀδικηθῆναι ἴσως οἰομένῳ ἐπ' ἀδείας εἶναι και ἕτερον ἐπικαλέσασθαι κατ' ἐκκλητον δικαστήριον, ἢ τὴν τοῦ κράτους ἡμῶν ζητῆσαι ἀκρόασιν.

Κεῖμενον.

Και οἱ νόμοι γὰρ, και οἱ κανόνες κωλύουσι κληρικὸν ὀμνῦναι, ὁ δὲ οἰκονόμος ἐναγόμενος οὐ δίδωσιν ἐγγυητὴν, και αὐτὸς δὲ, και οἱ κληρικοὶ δύο νομίσματα ὑπὲρ ὑπομνήσεως και προβολῆς διδόασιν ἐντολέως, και τὰ λοιπὰ δαπανήματα φειδωλότερον (2) ποιούσι. Και ἡ λβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, και οἱ κληρικοὶ, και οἱ μοναχοὶ διάξιμοι οὐ γίνονται, ἀλλὰ παρά τοῖς ἄρχουσι τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἐνάγονται· ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ εὐρισκόμενοι παρά μόνοις τοῖς ἐπάρχοις (3) ἐνάγονται, ἐνθα και ἡ τιμὴ αὐτοῖς φυλάττεται, και συνηγόρους λαμβάνουσιν. Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ὑπὲρ ἰδίων πραγμάτων ἐναγόμενοι *μόνους τοὺς οἰκονόμους* (4), ἢ τοὺς ἐκκλησιαεκδίκους διδόασιν ἐγγυητάς. Παρὰ δὲ τοῖς

(1) και διαλαμβάνουσιν X. Τρ. — (2) X. Τρ. — τὴν τὸ μὲν ἐ. ἴ. Β. — (3) X. Τρ. — τούτῳ ἐ. ἴ. Β.

(1) X. Τρ. — ὡς τέλος ἐ. ἴ. Β. — (2) X. Τρ. — φειδωλοτέρως ἐ. ἴ. Β. — (3) X. Τρ. — ὑπάρχοις ἐ. ἴ. Β. — (4) X. Τρ. — οὐχ εὐρηται ἐν ἐ. ἴ. Β.

ἐπάρχους χρηματικῶς ἐναγόμενοι, ἢ ἀλλήλους ἐγγυῶνται, ἢ ἐνυποθήκους ποιῶσιν ὁμολογίας. Ὑπὲρ δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μόνος ὁ οἰκονόμος ἐνάγεται, ὃν χρὴ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου γίνεσθαι, καὶ δίδωσι τὸν ἐκκλησιέχδικον ἐγγυητήν. Καὶ ἐν μὲν τοῖς ἡττοσι δικαστηρίοις ὑπὲρ ὑπομνήσεως διδῶσιν οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοί τοῖς ἐκβιβασταῖς (1) οὐ πλέον τοῦ νομίματός. Εἰ δὲ δι' ἐκβίβαστοῦ τῶν ἐπαρχῶν ἀπὸ ψήφου αὐτῶν ὑπομνησθῶσιν ἐν ἐπαρχίᾳ (2), οὐ πλέον δύο νομισμάτων διδῶσιν ὑπὲρ σπορτούλων. Ἐν Βυζαντίῳ δὲ νομίματα γ' δίδωσιν ὁ ἐξωτικός κληρικός ὑπὲρ σπορτούλων, ἐφ' ὅσηδῆποτε ποσότητι (3) ἐναγόμενος. Ὁ ἐκβιβαστὴς οἷονδῆποτε κληρικὸν ὑβρίζων, ἢ σκύλλων, ἀποζώννυται καὶ ἐσχάτως τιμωρεῖται. Εἰ δὲ τινες φανῶσιν ἀδίκως αὐτοῖς ἐνάγοντες, διδῶσιν αὐτοῖς πάσας τὰς κατὰ πρόφασιν αὐτῶν ἐκ προσιμίου τῆς δίκης (4) προσγενομένας αὐτοῖς δαπάνας.

Σχόλιον.

Οὐχ εὕρισκω νόμον ἢ κανόνα κωλύοντα, ἢ ἐπιτρέποντα τοὺς κληρικούς ὁμνύειν, μήποτε οὖν ἡ παροῦσα νομοθεσία ἀπεῖδε πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐν εὐαγγελίοις εἰρημένον περὶ τοῦ μὴ ὁμνύειν τινὰ, καὶ ἀντὶ τῆς ἀγίας γραφῆς νόμου καὶ κανόνος ἐμνήσθη. Ἡ δὲ λβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ β'. σχόλιον τοῦ κζ'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτλου.

Κείμενον.

Ἡ δὲ ν'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι οἱ κληρικοί καλῶς ἐν συμβολαίῳ ἀπολέγουσι τῇ τοῦ φόρου παραγραφῇ. Γενικῶς γὰρ ἔξεστιν ἐκάστῳ τῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ καταφρονεῖν. Καὶ διάτ. β'. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ἐὰν πρὸ τελείας ψήφου κληρικός ἐκκαλέσῃται, τὴν

ὠρισμένην ἐκ τούτου ποινὴν κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ν'. τοῦ ἀργυρίου λιτρῶν, ὁ φίσκος οὐ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῖς πένησι διανέμεται. Ἡ δὲ ζ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου, ὅτι ἐπὶ μόνων χρηματικῶν μεταξὺ συναινούντων, οὐ μὴν καὶ ἀκόντων ἰσχυρῶς ἐπίσκοπος δικάζει. Καὶ διάτ. ἡ. ὅτι ἡ τῶν ἐπισκόπων ψήφος ἔρρωται μεταξὺ τῶν ἐπιλεξαμένων αὐτοῦς, καὶ ἔοικε ταῖς ψήφοις τῶν ἐπαρχῶν, ἀφ' ὧν (1) ἐκκαλεῖσθαι οὐκ ἔξεστι. Καὶ διάτ. ιγ'. ὅτι βουλόμενος ὁ ἐνάγων, οὐ μὴν καὶ ἄκων, ἐνάγει παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, τῷ οἰκονόμῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ κληρικοῖς, εἴτε πρὸς αὐτοῦς, εἴτε πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἔχει. Καὶ κθ'. διάτ. ὅτι μηδεὶς ἐκ πρώτης αἰτιάσθω κληρικὸν παρὰ τῷ πατριάρχῃ, ἀλλὰ παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ. Εἰ δὲ πρὸς αὐτὸν ὑπόπτως ἔχει, παρὰ τῷ μητροπολίτῃ, εἰ δὲ κάκεινος ὑπόπτός ἐστι, δεῖ συνδικάζειν αὐτῷ ἐκ προσώπου τῆς ὅλης συνόδου, τρεῖς τοὺς κατὰ τὴν τάξιν τῆς χειροτονίας πρωτεύοντας· καὶ εἰ μὴ (2) στερχθῇ τὰ κεκριμένα τὸν τῆς διοικήσεως πατριάρχῃ ἐπικαλεῖσθαι, καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου κεκριμένοις ἐμμένειν, ὡς ἂν εἰ ἐξ ἀρχῆς *αὐτός* (3) ἐδίκασεν· οὔτε γὰρ ἐκκαλοῦνται αἱ τῶν πατριαρχῶν ψήφοι· τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν τοῖς ἐπισκόποις ἐναγόντων. Ἐξεστι δὲ παρὰ τῷ πατριάρχῃ αἰτιάσθαι (4), ἐφ' ᾧ διὰ γραμμάτων αὐτοῦ τὴν ὑπόθεσιν ἐπισκόπῳ παραπεμφθῆναι, καὶ οὐ πλέον δ' κερατίων ὑπὲρ σπορτούλων λαμβάνει ὁ παρὰ πατριάρχου ἢ μητροπολίτου (5) πεμπόμενος κληρικός, ἢ ἐνθα ἐπίσκοπος ὁ πεμφθεὶς εἴη, οὐ πλέον τῶν ἐξ νομισμάτων, ἐφ' οἷαδῆποτε αἰτία ἢ ποσότητι. Ὁ δὲ πατριάρχης ἀκροᾶται τῆς ἐκκλήτου τῶν ἐξ ἐπιτροπῆς αὐτοῦ δικασάντων ἐπισκόπων, ἢ μητροπολιτῶν. Ὁ δὲ παρὰ

(1) X. Tr. — ἐφ' ὧν B. — (2) εἰμῆ B. ἐν περισελιδίῳ. — (3) X. Tr. — ἐλλείπει ἐν B. — (4) X. Tr. — αἰτούσθαι B. — (5) πατριάρχῃ ἢ μητροπολίτῃ X. Tr.

(1) X. Tr. — ἐφ' ὧν B. — (2) εἰμῆ B. ἐν περισελιδίῳ. — (3) X. Tr. — ἐλλείπει ἐν B. — (4) X. Tr. — αἰτούσθαι B. — (5) πατριάρχῃ ἢ μητροπολίτῃ X. Tr.

ταῦτα ποιῶν διπλοῦν δίδωσι τὸ ὑπὲρ εἰσπραχθέν· καὶ γίνεται παρὰ τοῦ πατριάρχου, ἢ τοῦ μητροπολίτου, ὑπὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον, ἐκβαλλόμενος (1) τῶν ἐκκλησιαστικῶν καταλόγων. Ταῦτα μὲν ἔνθα πρὸς ἐκκλησιαστικὴν ὁρᾶ τὸ πρᾶγμα κατὰστασιν. Εἰ δὲ πολιτικὴ εἶη ἢ ἀμφισβήτησις, οὐκ ἀναγκάζεται ὁ ἐνάγων, ἢ ὁ κατηγορῶν ταῦτα φυλάττειν, ἀλλ' ἄδειαν ἔχει παρὰ τοῖς ἄρχουσι κινεῖν. Ἡ δὲ δ' διατ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι εἴαν τις ἔχη δίκην χρηματικὴν πρὸς κληρικόν, ἐντυγχανέτω τῷ ἐπισκόπῳ ὑφ' ὃν τελεῖ ὁ ἐναγόμενος, καὶ ἀγράφως κρινέτω ἀζημίως· καὶ εἰ βούλονται τὰ μέρη, γίνεται ψῆφος ἔγγραφος (2). Εἰ δὲ κατὰ τινα πρόφασιν οὐ δύναται τεμεῖν τὴν ὑπόθεσιν ὁ ἐπίσκοπος, τότε παρὰ τοῖς ἄρχουσιν ἢ δίκη λέγεται, φυλαττομένων τοῖς κληρικοῖς τῶν προνομίων. Εἰ δὲ περὶ ἐγκλημάτων ζητεῖται, εἰ μὲν πολιτικῶν, οἱ ἄρχοντες δικάζουσιν ἐν Βυζαντίῳ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις, τῆς δίκης μετὰ προκάταρξιν μὴ ὑπερβαινούσης δύο μῆνας. Καὶ εἴαν φανῇ ποινῆς ἄξιος ὁ κληρικός, πρότερον γυμνοῦται διὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἱερατικῆς ἀξίας, καὶ οὕτως ὑπὸ τὰς χεῖρας γίνεται τοῦ νόμου. Εἰ δὲ τὸ ἁμάρτημα ἐκκλησιαστικόν ἐστίν, ὁ ἐπίσκοπος κρινέτω κατὰ τοὺς κανόνας, οἷς τισὶ καὶ οἱ νόμοι ἔπονται, καὶ μὴ ἐπικοινωνεῖτωσαν οἱ ἄρχοντες τῇ ζητήσει. Καὶ ἡ ιε. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου φησὶν, ὅτι ὁ ἔχων πρὸς τινα τῶν ἀσκητῶν, ἢ παρθένων ἱερωμένων, ἢ γυναικῶν οὐσῶν ἐν μοναστηρίῳ τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν προσίτω. Ὁ δὲ μετὰ σεμνότητος αὐτὸν ἢ αὐτὴν ἀγαγέτω διὰ τῶν ἡγουμένων, ἢ τῶν ἀποκρισιαρίων, ἢ ἐτέρων ἐπιεικῶν, καὶ σκοπεῖτω· ὁ ἄρχων δὲ πειρώμενος παρεμβαλεῖν ἑαυτὸν διαδέχεται (3), καὶ ζημιοῦται τῷ

φίσκῳ δέκα λίτρας, ἅμα τῇ αὐτοῦ τάξει. Οἱ δὲ ἐκβιβασταὶ ἐγκλείονται εἰς τὰ κάγκελλα (1), καὶ προσηκόντως σωφρονίζονται, καὶ διὰ τῶν ἐπισκόπων κωλύονται τοῦ λοιποῦ ἐκβιβάσειν.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διατ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. θ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. Τὸ δὲ ῥῆμα τὸ λέγον (2) ἐν τῷ κώδικι, γενικῶς γὰρ ἔξεστιν ἐκάστῳ τῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ καταφρονεῖν, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διατ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐστὶν ἐν τοῖς βασιλικοῖς· οὐδὲ ἡ ζ'. διατ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου, οὐδὲ ἡ η'. οὐδὲ ἡ ιγ'. οὐδὲ ἡ ιθ'. (3). Ἀνάγνωθι καὶ τὸ μδ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου μέρος ὃν τῆς ργ'. νεαρᾶς, καὶ λέγε κατὰ τοῦτο γίνεσθαι τοὺς ἐλευσμοὺς πρότερον παρὰ τοῖς ἐπισκόποις. Τῷ δὲ σ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου μὴ προσχῆς, διάταξις γὰρ ἐστὶ τοῦτο, καὶ ἀνρρέθη ὑπὸ τῆς ῥηθείσης μεταγενεστέρως νεαρᾶς· ἀλλὰ μηδὲ ἑτέρα Ἰουστινιανείῳ νεαρᾶ προσχῆς ἑτερόν τι λεγούση, ὅτι οὐδὲ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ ἐυρίσκηται. Ἀλλ' ὅσον μὲν εἰς τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς ἐπισκόποις, καὶ τοῖς μητροπολίταις λαλεῖσθαι τὰς ὑποθέσεις, καὶ οὕτως ἔρχεσθαι αὐτὰς εἰς τὸν πατριάρχην, πρόσχες τῷ ῥηθέντι μδ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου. Ὅσον δὲ εἰς τὸ μὴ ἔχειν μετουσίαν τινὰ τοὺς πολιτικοὺς, ἢ στρατιωτικοὺς ἄρχοντας κατὰ τῶν ἱερωμένων, πρόσχες τῇ νεαρᾶ τῶν βασιλέων Κωνσταντίνου, καὶ Ἡρακλείου, καὶ τῇ νεαρᾶ τοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὧν μνεῖαν ἐποιησάμεθα ἐν τῇ καταρχῇ τοῦ παρόντος τίτλου. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιε'. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, καὶ τὸν θ'. κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς λόντα πᾶσαν ἀμφιβολίαν. Τὸ πλάτος δὲ τῆς κθ'. διατ. ἥτις οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά, οὕτως ἔχει·

νητικὸν περιττὸν, διότι διαδέχεται ἐνταῦθα σημαίνει ἀντικαθίσταται δι' ἄλλου διαδόχου. Δ. Ἐκδ.

(1) εἰς τὸ κάγκελλον X. Τρ. — (2) X. Τρ. — τὸ λεγόμενον Ἐ. 'Ι. Β. —

(3) X. Τρ. — ἔλλείπει ἐν Ἐ. 'Ι. Β.

(1) X. Τρ. — ἐκβαλλόμενος B. — (2) B. ἐν περιελιδίῳ. — ἄγραφος X. Τρ. —

(3) Ὁδὲ διαδέχεται διορθ. B. ἐν περιελιδίῳ, ἡμεῖς νομίζομεν τοῦτον εἶναι ὅτι τῷ ἄρ-

Κατὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐπισκοπικῶν ἀποφάσεων οὐκ εἶναι χώραν ἐκκληΐτου τοῖς πρὸ ἡμῶν νενομοθέτηται. Ἢ μὲντοι δ' διατ. ἐστὶ νεαρὰ πγ'. τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά· καὶ ἡ ιε'. διατ. ἐστὶ νεαρὰ οθ'. καὶ οὐδὲ αὐτὴ ἐπεγνώσθη.

Κεῖμενον.

Γίνωσκε δὲ ὅτι ἡ β'. διατ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτλου τούτων πασῶν ἰσχυροτέρα οὔσα, ὡς καὶ μεταγενεστέρα, φησὶν, ὅτι ἐάν τις τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ κατηγορήσῃ ἐπὶ αἰτία δυναμένη κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνας ἐμποδίσαι τῇ χειροτονίᾳ, ἐπεχέσθω αὕτη (1), καὶ ὁ μέλλων χειροτονεῖν ἐξεταζέτω τὴν αἰτίαν παρόντος καὶ ἐπεξιόντος τοῦ κατηγοροῦ, ἢ ἀναβαλλομένου ἐπὶ τρεῖς μῆνας πληρῶσαι τὴν κατηγορίαν. Καὶ εἰ μὲν ἀνεύθυνος φανῇ, χειροτονεῖσθω, εἰ δὲ ὑπεύθυνος, ἐμποδιζέσθω. Ὁ δὲ κατήγορος μὴ ἀποδείξας ἢ ἀποφυγῶν, ἐκβάλλεται τῆς ἐπαρχίας ἐν ἣ κατοικεῖ. Τῆς δὲ χειροτονίας πρὸ ἐξετάσεως γενομένης, ὁ μὲν χειροτονηθεὶς ἐξωθεῖται, ὁ δὲ χειροτονήσας ἐπὶ ἐνιαυτὸν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας χωρίζεται, καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ προσκυροῦται. Τὰ αὐτὰ φησι καὶ ἡ ιζ'. διατ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐ μόνον περὶ χειροτονίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ ἡγουμένων. Διαλλάττει δὲ λέγουσα, ὅτι ὁ κατήγορος μὴ ἀποδείξας (2) ἀλλ' ἀποστάς, εἰ μὲν κληρικός ἐστίν, ἐξωθεῖται τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς σωφρονίζεται καὶ ὅτι γινομένης τῆς χειροτονίας πρὸ ζητήσεως, ὁ χειροτονήσας καὶ ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐξωθοῦνται.

Σχόλιον.

Ἢ β'. διατ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ργ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλι-

κά. Ἢ δὲ ιζ'. διατ. τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλζ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. η'. θέματι η'. καταστρωθέντι περὶ τὸ τέλος τοῦ η'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

Κεῖμενον.

Ἢ δὲ αὐτὴ θ'. διατ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ὁ ἔχων δίκην πρὸς κληρικόν, ἢ διακόνισσαν, ἢ μοναχόν, ἢ μονάστριαν, ἢ ἀσκήτριαν, τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν προσίτω, κακεῖνος κρινέτω καὶ ἐὰν ἐφησυχάσῃ μέρος ἐκάτερον, ὁ ἐκβιβασμὸς (1) διὰ τοῦ ἄρχοντος γινέσθω. Εἰ δὲ τις τῶν δικαζομένων εἴσω δέκα ἡμερῶν ἀντείπῃ, ὁ τῶν τόπων ἄρχων ἐξεταζέτω τὸ πρᾶγμα, καὶ ἢ βεβαιούτω τὴν ψῆφον, ἢ ἐκβιβαζέτω, μὴ δυναμένου τοῦ δεύτερον ἐπὶ τούτῳ ἠττηθέντος ἐκκαλεῖσθαι. Ἐναντίως δὲ τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ ἄρχοντος ψηφίζομένου, ἢ τοῦ ἄρχοντος ψηφὸς ὑπόκειται ἐκκληΐτῳ, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀναφέρεται καὶ ἐξετάζεται. Ἐὰν δὲ ἀπὸ κελεύσεως ἢ προστάξεως δικάσῃ ἐπίσκοπος, ἢ ἐκκλητὸς τὴν ψῆφον αὐτοῦ ἐπὶ τὸν παραπέμφαντα τὴν ὑπόθεσιν ἀναφέρει. Ἐὰν ἐγκλημα κινεῖται κατὰ τινος τῶν εἰρημένων, εἰ μὲν παρὰ ἐπισκόπῳ (2) καὶ εὖρη τὴν ἀλήθειαν, ἐκβαλέτω αὐτὸν τοῦ βαθμοῦ, καὶ τῆνικαῦτα ὁ πρόσφορος δικαστὴς αὐτὸν συνεχέτω, καὶ τὴν δίκην νομίμως ἐξετάζων ἐπιτιθέτω αὐτῇ πέρας. Εἰ δὲ πρῶτον παρὰ τῷ ἄρχοντι κινήθῃ, καὶ ἀποδειχθῇ, φανερούσθω τὰ ὑπομνήματα τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ εἰ ἐξ αὐτῶν εὖρη τὸ πλημμέλημα, χωρίζετω αὐτὸν τοῦ βαθμοῦ, καὶ ὁ δικαστὴς ἐπιφερέτω αὐτῷ νόμιμον ἐκδίκησιν. Εἰ δὲ γε νομίση ὁ ἐπίσκοπος μὴ δικαίως συστήναι τὰ πεπραγμένα, γινέσθω ὁ κατηγορηθεὶς ὑπὸ νόμιμον ἀσφάλειαν, μὴ ἐξωθούμενος τοῦ ἰδίου βαθμοῦ, ἕως ἂν ἡ

(1) X. Tr. — αὐτὴν E. I. B. — (2) X. Tr. — μὴ ὑποδείξας E. I. B.

(1) X. Tr. — ἐκβιβασμὸς E. I. B. — ἐκβιβαζέτω B. ἐν περιελιδίῳ. — (2) X. Tr. — ἐπισκόπου E. I. B.

βασίλεια τῆς ὑποθέσεως ἐν εἰδήσει διὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος γινομένη (1) κελεύσῃ τὸ φαινόμενον αὐτῇ. Ἐὰν ὁ ἐπίσκοπος ὑπερτίθῃται ἐπὶ τοῖς χρηματικοῖς δικάσαι (2), ἄδειαν ἔχει (3) ὁ ἐνάγων προσιέναι τῷ ἄρχοντι, ὁ δὲ αἰτιαθεὶς οὐ δίδωσιν ἐγγυητὴν, ἀλλ' ὁμολογίαν ποιεῖ ἐνυπόθηκον ἄνευ ὄρκου. Ἐπὶ τοῖς ἐγκληματικοῖς ὑπὸ τὴν νόμιμον ἀσφάλειαν τὸ κατηγορούμενον πρόσωπον γίνεται· ἐπὶ δὲ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὁ ἐπίσκοπος κατὰ τοὺς κανόνας σκοπεῖ, τοῦ ἄρχοντος μηδεμίαν ἔχοντος μετουσίαν. Ἐπίσκοποι πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες δίκην τῆς αὐτῆς συνόδου παρὰ τῷ μητροπολίτῃ αὐτῶν, καὶ ἑτέροις ἐπισκόποις τῆς αὐτῆς συνόδου δικάζονται, καὶ εἰ μὴ μέρος ἑκάτερον ἐμμένει, ὁ πατριάρχης αὐτῶν σκοπεῖ, οὐδενὸς τοῖς παρ' αὐτοῦ τυπουμένοις ἀντιλέγειν δυναμένου. Τὸ αὐτὸ ἐστὶ καὶ κληρικὸς κατὰ τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ προσέλθῃ. Προελεύσεως δὲ κατὰ μητροπολίτου γινομένης, ὁ πατριάρχης αὐτοῦ ὁμοίως σκοπεῖ. Ἐπίσκοπος δικαζόμενος οὔτε ἐγγύας δίδωσιν, οὔτε ὁμολογίας ποιεῖ. Οἱ οἰκονόμοι, καὶ πτωχοτρόφοι, καὶ νοσοκόμοι, καὶ οἱ τοιοῦτοι τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ ὑπόκεινται, καὶ τὸ φαινόμενον ἐποφείλῃ αὐτοὺς ἀπαιτοῦνται, μὴ δυναμένοι πρὸ τῆς ἀπαιτήσεως, εἰς ἄλλο δικαστήριον ἀναχωρεῖν· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπαίτησιν, ἐὰν νομίσωσι βεβλάφθαι, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστὶν ὁ κρίνας, ὁ μητροπολίτης ἐξετάζει· εἰ δὲ ὁ μητροπολίτης ἔκρινεν, ὁ πατριάρχης σκοπεῖ· εἰ δὲ πρὸ τῆς τῶν λογισμῶν ποιήσεως καὶ τῆς ἀπαιτήσεως τελευτήσῃ τις τῶν εἰρημένων, οἱ (4) κληρονόμοι αὐτοῦ ὑπόκεινται.

Σχόλιον.

Ἡ 6'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὡς εἴπομεν, οὕσα

(1) X. Tr. — γινομένης 'E. 'I. B. (2) δικαστηρίοις 'E. 'I. B. — (3) X. Tr. — ἰχέτω ἄδειαν 'E. B. (4) X. Tr. — ἔλλειπει τὸ, οἱ 'E. 'I. B.

νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. λζ'. λη'. λθ'. μέχρι τοῦ μ'. διαλαμβάνει ὅσα συνωψίσθησαν.

Κεῖμενον.

Ὅμοίως βιβλίον α'. τίτ. α'. διάτ. μά. ἧτις φησὶν ὅτι κατ' ἐνιαυτὸν ὁ οἰκονόμος τὸν λόγον τῆς αὐτοῦ διοικήσεως παρατίθεται τῷ ἐπισκόπῳ. Ἡ δὲ κδ'. διάτ. τοῦ 6'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου λέγει, ὅτι δεῖ τοὺς οἰκονόμους Κωνσταντινουπόλεως κατὰ μῆνα, ἢ τὸ μῆκιστον ὑπὲρ δύο, λόγους ποιεῖν (1) πρὸς τοὺς ἀρχαρίους, ἐπεὶ κινδυνεύουσιν.

Σχόλιον.

Ἡ μα'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ κδ'. διάτ. τοῦ 6'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Κεῖμενον.

Ἐξ ἐπαρχίας ἐν Κωνσταντινουπόλει εὑρισκόμενος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς τοῖς ἐνάγουσι παρὰ μόνοις τοῖς ἐπάρχοις τῶν πραιτωρίων, ἢ τῷ παρὰ τῆς βασιλείας ἀφορίζομένῳ ἀπολογεῖται, εἰ μὴ ἐπὶ χώρας ἤρχθῃ ἢ ὑπόθεσις, τότε γὰρ ἐκεῖ πληροῦται. Οἱ τῶν ἐκκλησιῶν εὐλαβεῖς ἀποκρισιάριοι οὐκ ἐνάγονται *ἢ ἀπαιτοῦνται* (2) ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων ἢ τῶν ἐκκλησιῶν χάριν δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ χρέους, εἰ μὴ ἐξ ἐντολῶν τῶν ἐπισκόπων ἢ τῶν οἰκονόμων ἐνάγουσιν· τότε γὰρ μόνον αὐτῶν τὰς ἐναγωγὰς ὑποδέχονται. Εἰ δὲ καὶ ἐνόχους αὐτοὺς καταστήσουσιν ἐν τῷ ποιεῖν τὰς ἀποκρίσεις, δέχονται τὰς παρὰ τούτων ἐναγωγὰς. Οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ διὰ πρεσβείαν ἢ χειροτονίαν ἀποδημοῦντες οὐκ ἐνάγονται, μέχρις ἂν ἐπιστρέψωσι, μὴ βλαπτομένων τῶν ἐχόντων

(1) X. Tr. — λογοποιεῖν 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — ἔλλειπει ἐν 'E. 'I. B.

αὐτοὺς ὑπευθύνους ἐκ τῆς αὐτῶν ἀπολείψεως περι-
 χρονίαν παραγραφὴν. Αἱ ὑπομνήσεις καὶ οἱ ἐκβιβασμοὶ
 μετὰ τιμῆς προσαγέσθωσαν τοῖς κληρικοῖς, καὶ μοναχοῖς,
 καὶ ἀσκητρίαις, καὶ ἀσκητρίοις ἐπὶ τοῖς χρηματικοῖς,
 ιδιωτικοῖς καὶ δημοσίοις. Καὶ μονάστρια μὲν ἢ ἀσκήτρια
 τοῦ μοναστηρίου μὴ ἀφελκέσθω, ἀλλὰ δι' ἐντολέως κρι-
 νέσθω· ὁ δὲ μοναχὸς τὰς ἰδίας ἢ τὰς τοῦ μοναστηρίου,
 εἴτε δι' ἑαυτοῦ, εἴτε δι' ἐντολέως θέλει. Εἰ δὲ παρὰ ταῦτα
 γένηται, ὁ δικαστὴς ἀποζώννυται, καὶ πέντε λίτρας τοῖς
 πριβάτοις δίδωσι, καὶ ὁ ἐκβιβασθεὶς βασανίζεται καὶ ἐξο-
 ρίζεται παρουσίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, ὅστις καὶ ἀναφέρει τῷ
 ἄρχοντι ὑπερτιθεμένου τὴν ἐκδίκησιν. Ὑπὲρ δὲ ὑπο-
 μνήσεως *χρηματικῆς* (1) ἢ ἐγκληματικῆς (2), τὰ τοιαῦ-
 τα πρόσωπα ἔντε Κωνσταντινουπόλει καὶ ὅπουδῆποτε
 οὐ (3) πλεόν τῶν τεσσάρων κερατίων διδώσιν. Εἰ δὲ
 κατὰ κέλευσιν βασιλικὴν, ἢ παρὰ ἄρχοντι, ἢ πατριάρχῃ
 σταλῆ τις εἰς ὑπόμνησιν αὐτῶν, οὐ πλεόν λήφεται ἐνός
 νομίσματος. Εἰ δὲ πολλὰ τοιαῦτα πρόσωπα ἐπὶ μιᾷ
 καὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ ὑπομνησθῶσιν, ἐνός μόνου προσώπου
 διδώσιν. Ἐπίσκοπος ὑπὲρ τῶν ἰδίων πραγμάτων ἐναγό-
 μενος δίδωσι σπόρτουλα, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ
 μὴ ὀχλείσθω, ἀλλ' ὁ οἰκονόμος, ἢ ὁ ἐπὶ τούτῳ προβαλ-
 λόμενος. Ὁ δὲ παρὰ ταῦτα σπόρτουλα λαβὼν τὸ διπλοῦν
 ἀναδίδωσι, καὶ ὑπόστρατος (4) μὲν ὢν ἀποζώννυται,
 κληρικὸς δὲ καθαιρεῖται. Ἐπίσκοπος οὔτε ἐπὶ χρηματικῇ
 οὔτε ἐγκληματικῇ δίκῃ, χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς,
 διάγεται, ἢ παρίσταται· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα προσάξας, ἢ ἐγ-
 γράφως ἢ ἀγράφως, καὶ ἀποζώννυται, καὶ εἴκοσι λίτρας
 ζημιοῦται τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ὁ ἐκβιβαστὴς

ἀποζώννυται, καὶ βασανιζόμενος ἐξορίζεται. Καὶ ἡ ἑπτα-
 καιδεκάτη διάταξις τοῦ πρώτου τίτλου τῶν νεαρῶν φησιν,
 ὅτι ἐπισκόπου κατηγορουμένου ὁ μητροπολίτης κρίνει·
 εἰ δὲ μητροπολίτης κατηγορεῖται, ὁ πατριάρχης αὐτοῦ
 σκοπεῖ· εἰ δὲ κληρικὸς, ἢ μοναχὸς, ὁ ἐπίσκοπος αὐτοῦ·
 καὶ ὁ πταίσας κανονικῶς σωφρονίζεται (1) τῷ κρίματι
 τοῦ ἐξετάζοντος. Ἡ δὲ περὶ τοκοτηρητῶν ρλδ'. νεαρὰ
 λέγει, ὅτι μονάστρια δι' οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἐκ τοῦ ἰδίου
 μοναστηρίου ἔλκεται.

Σχόλιον.

Ἀπὸ τοῦ παρόντος χωρίου ἀρχεται ἡ ρηγ'. νεαρὰ κειμένη ἐν
 βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. ρζ'. ρη'. ρθ'. υ'. γά-
 νθ'. καὶ νγ'. καὶ ἔχουσι τὰ συνοψισθέντα ὡς ἐν τῷ πλάτῃ
 περιέχονται καὶ ἀνάγνωθι ταῦτα. Τὸ δὲ ἐπίσκοπον χωρὶς
 κελεύσεως βασιλικῆς μὴ διάγεσθαι, ἢ παρίστασθαι, κεῖται ἐν
 βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. ιζ'. ἔχουσι ὡς συ-
 νωψίσθη. Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ
 Ἰουστινιάνειος ρλζ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν
 τίτ. α'. κεφ. κ'. περὶ τὰ μέσα οὕτως ἔχουσι ὡς εἰς τὸ κείμε-
 νον ἐγγράφῃ. Ἡ ρλδ'. νεαρὰ κεῖται ἐν βιβλίῳ στ'. τίτ. ιθ'. κεφ.
 θ'. θέματι ε'. λέγει δὲ τὸ ἡ. αὐτῆς κεφ. οὕτω ρητῶς· Μονά-
 στριαν μέντοι ἢ ἀσκήτριαν, δι' οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἀφέλκεσθαι
 συχωροῦμεν ἐκ τῶν οἰκείων μοναστηρίων ἢ ἀσκητηρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Πόσοι καὶ τίνες καταμαρτυροῦσιν ἐπισκόπων, ἢ κλη-
 ρικῶν. Ἀποστόλων κανὼν σέ. Συνόδου Χαλκηδόνης κα-
 νὼν κἀ. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν γθ'. ρκή. ρκθ'. ρλ'.
 καὶ ρλἀ.

(1) X. Tr. — ἐλλείπει ἐν 'E. T. B. — (2) ἐκκλησιαστικῆς X. Tr. —

(3) X. Tr. — ἐλλείπει ὁ οὐ ἐν 'I. B. — ὁ δὲ 'E. γράφει οὐ διδώσιν. —

(4) ὑπὸ στρατίαν X. Tr.

(1) εὐθύνεται X. Tr.

Κεῖμενον.

Ὅποιους δεῖ εἶναι τοὺς ἐν δίκῃ μαρτυροῦντας, διδάσκει ὁ ε. τίτλος τοῦ κβ'. βιβλίου, καὶ ὁ κ'. τίτλος τοῦ δ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ περὶ μαρτύρων 4. νεαρά. Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ κ'. τίτλου φησὶν, ὅτι εἰς μόνος οὐκ ἀκούεται, κὰν μέγας εἴη ἀξιωματικός. Αἰρετικός δὲ καθόλου οὐ καταμαρτυρεῖ ὀρθοδόξου, εἰ μὴ περὶ βουλευτικῆς καταστάσεως ὁ ὀρθόδοξος ἐνάγεται, ὡς βιβλίον α. τοῦ κώδικος τίτ. ε. διάτ. κά. καὶ ἐν τῇ περὶ βουλευτῶν καὶ ταξιωτῶν αἰρετικῶν μέ. νεαρά, ἥτις ἀνήνεκται ἐν τοῖς παρατίτλοις τοῦ γ'. τίτλου τῶν νεαρῶν.

Σχόλιον.

Ὁ ε. τίτλος τοῦ κβ'. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ τίτ. α'. τοῦ κα'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ λέγει τὸ α. αὐτοῦ (1) κεφ. Ἀξιόπιστους εἶναι δεῖ τοὺς μάρτυρας, καὶ παράγονται ἐπὶ χρηματικοῖς *καὶ ἐγκληματικοῖς* (2) οἱ μὴ κεκωλυμένοι ἀπὸ τοῦ νόμου ἢ ἐξκουσατευόμενοι. Ὁ κ'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. κά. τοῦ α. τίτ. τοῦ κά. βιβλίου οὕτως ἔχον· Ἀπόβλητος εἰς μαρτυρίαν γίνεται ὁ καταδικασθεὶς ἐπὶ τῷ ποιῆσαι (3) ταραχώδη φλυαρίαν. Ἡ περὶ μαρτύρων 4. νεαρά ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κά. κεφ. μς'. οὕτως ἔχουσα, περὶ τὴν ἀρχὴν θεσπίζομεν καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς μεγάλης ταύτης καὶ εὐδαίμονος πόλεως καὶ ἀνάγνωθι ταύτην σφόδρα οὔσαν ἀναγκαίαν, καὶ πολλὰ περὶ τῶν ὀφειλόντων μαρτυρεῖν διδάσκουσιν. Ἡ θ'. διάτ. τοῦ κ'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κά. τίτ. α'. κεφ. λγ'. Θέματι β'. οὕτως ἔχοντι· Δεῖ τοὺς μάρτυρας πρότερον ὁμνῦναι, πρὶν ἢ μαρτυρήσωσι. Δεῖ δὲ τοῖς τιμιωτέροις μᾶλλον πιστεύειν· ἐνὸς δὲ μαρτυρία οὐκ ἐστὶ δεκτὴ ἐν οἰαδήποτε δίκῃ, κὰν συγκλητικὸς εἴη. Ἡ κά. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ.

(1) X. Tr. — τὸ αὐτὸ α. κεφ. 'E. I. B. — (2) X. Tr. — ἐλλείπει ἐν 'E. I. B. — (3) X. Tr. — ἐπὶ τῷ ποιῆσαι 'E. I. B.

τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλ. κά. τῶν βασιλικῶν, τίτ. α'. κεφ. μέ. οὕτως ἔχον· Ἐὼν αἰρετικῶν οἱ μὲν Μανιχαῖοι, ἢ Βορβορίται, ἢ Ἕλληνες, ἢ Σαμαρεῖται, ἢ Μοντανισταί, ἢ Γασκοδρουγῖται, ἢ Ὀρίται, καὶ οἱ τὴν Ἰουδαϊκὴν ὀρησκείαν σέβοντες ἐν μηδενὶ μαρτυρεῖτωσαν. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐν δικαστηρίῳ μὲν ὀρθόδοξον ἔχοντι ἀντίδικον μὴ δεχέσθωσαν· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς πᾶσι συναλλάγμασιν, ἢ διαθήκαις, ἢ δικαστηρίοις, αἰρετικούς ἔχουσιν ἀντιδίκους, ἀδιαστίκτως μαρτυρεῖτωσαν τοῦ πλάτους χάριν τῶν ἀποδείξεων. Ἐὰ δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ διατάξει περιεχόμενα περὶ τῆς βουλευτικῆς τάξεως, καὶ καταστάσεως, οὐκ ἐτέθησαν ἐν τοῖς βασιλικαῖς, ἀλλ' οὐδὲ ἡ μέ. Ἰουστινιανέιος νεαρά ἢ ἐν τοῖς παρατίτλοις κειμένη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἐάν τις ἐπὶ πολλοῖς ἐγκλήμασι κληρικοῦ κατηγορήσας μὴ ἀποδείξῃ τὸ προτεθὲν πρῶτον κεφάλαιον. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρλ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῶν μὴ πειθαρχούντων τοῖς οἰκείοις ἐπισκόποις καὶ περὶ ἐπισκόπου δεχομένου τὸν ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου ἐκβληθέντα, ἢ ἀπὸ κοινωνίας γενόμενον. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ε. ς'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν θ'. κθ'. ξβ'. οθ'. ρκβ'. καὶ ρλῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ δικῶν ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν. Ἀποστόλων κανὼν οδ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιδ'. ἰε'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν θ'. ιζ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ'. ε. ιδ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ἰε'. κή. ρκ'. ρκά. καὶ ρκή.

Κεῖμενον.

Τὰ ἀρεῖλοντα ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ παραγραφῆναι συνήψαται παραγραφαῖς τοῦ προλαβόντος κεφαλαίου· ζητῶν οὖν περὶ χρηματικῶν ἢ ἐγκληματικῶν δικῶν, ἐκεῖνα (1) ἀνάγνωθι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ ἀναψηλαφήσεως ψήφων ἐπισκόπων. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν στ΄. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ΄. δ΄. ε΄. ιδ΄. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιδ΄. ιε΄. κή. οθ΄. ις΄. ρκβ΄. ρκέ.

Κεῖμενον.

Ἡ ἡ. διάταξις τοῦ δ΄. τίτλου τοῦ α. βιβλίου φησὶν, ὅτι αἱ τῶν ἐπισκόπων ψῆφοι ταῖς τῶν ἐπαρχῶν (2) εἰκασίαι, ἀφ’ ὧν ἐκκαλεῖσθαι οὐκ ἔξεστι. Καὶ ἡ κθ΄. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου, ὅτι εἴτε μόνος μητροπολίτης, εἴτε μετὰ τῆς συνόδου αὐτοῦ δικάσει ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς (3), καὶ εἰ μὴ στερχθῆ τὰ τετυπωμένα, ὁ τῆς διοικήσεως πατριάρχης σκοπεῖ, καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ κεκριμένοις ἐμμένουσιν, ὡσανεὶ αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐδίκασεν· οὔτε γὰρ ἐκκαλοῦνται αἱ τῶν πατριαρχῶν ψῆφοι. Τὸ αὐτὸ καὶ ἡ β΄. διάταξις τοῦ α. τίτλου τῶν νεαρῶν, ἢ τις φησὶν ὡς εἴ τις τῶν παρὰ ἐπισκόπων δικάζομένων, εἰσω ἰ. ἡμερῶν ἀντείποι, ὁ τῶν τόπων ἀρχῶν ἐξεταζέτω τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡ βεβαιούτω τὴν ψῆφον καὶ (4) ἐκβιβαζέτω, μὴ δυναμένου τοῦ δεύτερον ἐπὶ τούτῳ ἠττηθέντος ἐκκαλεῖσθαι. Ἐναντίως δὲ τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ ἀρχοντος ψηφίζομένου, ἢ τοῦ ἀρχοντος ψῆφος ὑπόκειται ἐκκλήτω, καὶ κατὰ τὸν νόμον

ἀναφέρεται, καὶ ἐξετάζεται. Ἐὰν δὲ ἀπὸ κελεύσεως ἢ προστάξεως δικάσῃ ἐπίσκοπος, ἢ ἐκκλητος τὴν ψῆφον αὐτοῦ ἐπὶ τὸν παραπέμφαντα τὴν ὑπόθεσιν ἀναπέμπτει.

Σχόλιον.

Ἡ ἡ. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α. βιβλίου οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ κθ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ κεφ. λγ΄. (1) τῆς ρκγ΄. νεαρᾶς, ὅπερ τεθὲν ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. μδ΄. φησὶ τὰ αὐτὰ σχεδὸν ὅσα εἰς τὸ κεῖμενον συνοψίσθησαν· πλὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ αὐτοῦ κεφ. φησὶν ἡ νεαρὰ ταῦτα· εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἶη τὸ πρᾶγμα, μηδεμίαν κοινωνίαν ἐχέτωσαν οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν, ἀλλ’ οἱ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῷ πράγματι πέρας ἐπιτιθέτωσαν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ μ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, μέρος ὃν τῆς ρκγ΄. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, καὶ λέγον ταῦτα· εἰ δὲ τινες ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς συνόδου ἀμφισβήτησιν τινα πρὸς ἀλλήλους ἔχοιεν, εἴτε ὑπὲρ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, εἴτε ὑπὲρ ἄλλων τινῶν πραγμάτων, πρότερον ὁ μητροπολίτης αὐτῶν μεθ’ ἐτέρων δύο ἐκ τῆς αὐτῆς συνόδου ἐπισκόπων τὸ πρᾶγμα κρινέτω· καὶ εἰ μὴ ἐμμένοιεν ἐκάτερον μέρος τοῖς κεκριμένοις, τηνικαῦτα ὁ μακαριώτατος πατριάρχης τῆς διοικήσεως ἐκείνης μεταξὺ αὐτῶν ἀκροάσθω, κάκεῖνα ὀριζέτω, ἅτινα τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς κανόσι καὶ τοῖς νόμοις συνάδει, οὐδενὸς μέρους κατὰ τῆς ψῆφου αὐτοῦ ἀντιλέγειν δυναμένου, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Ἐὰν ἐπίσκοπος ἔχων πρὸς συνεπίσκοπον (2) μὴ δικάσῃται, ἀλλὰ χειρὶ πράξῃ. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκ΄.

(1) ἐκεῖνα X. Γρ. — (2) X. Γρ. — ἐπαρχῶν E. H. B. — (3) X. Γρ. — ἐπισκόπῳ ἢ κληρικῷ E. H. B. — (4) X. Γρ. — καὶ ἐκβιβαζέτω E. H. B.

(1) X. Γρ. — λογ΄. E. H. — ὁ δὲ B. ἐν περισελιδίῳ λγ΄. — (2) ἐπίσκοπον X. Γρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Πάντε δύνανται ἐπίσκοπος κινεῖν ἐπισκόπων παρά ἄρχοντι πολιτικῷ. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν δ'. Συνόδου Σαρδικῆς ιδ'. ιθ'.

Κεῖμενον.

Ἡ κγ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος δέχεται τὴν μνήμην Φλαβιανοῦ, καὶ ἐκβάλλει Εὐτυχέα. Ἡ δὲ λή. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου φησὶν, ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους ἢ τοὺς κληρικοὺς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀγγαρείας διδόναι, ἢ ἐπηρεάζειν, ἢ ἀφορίζειν, ἢ ἀναθεματίζειν (1), ἢ μὴ βαπτίζειν, ἢ μῆ (2) διδόναι κοινωνίαν διὰ ταῦτα, κὰν ἔθος ἐκράτησεν. Ὁ δὲ παραβαίνων ἐκπίπτει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καὶ δίδωσι ι'. λίτρας. Ταῦτα δὲ κρατεῖ ἐν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ καὶ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς, καὶ τοῖς ἀνήκουσι τόποις μητροπολίταις ὑπὸ τοῦ πατριάρχου χειροτονουμένοις, ἢ τοῖς ἐξ ἐκείνων γινομένοις ἐπισκόποις. Καὶ ἡ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν φησὶν, ὅτι ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος χωρὶς κανονικῆς αἰτίας ἀφορίζων τινὰ τῆς κοινωνίας, λυομένου τοῦ χωρισμοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως, αὐτὸς ἀκοινωνήτος γίνεται ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἱερεὺς ὑφ' ὃν τελεῖ συνίδοι (3).

Σχόλιον.

Ἡ κγ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ

(1) X. Tr. — ἀλλάσσει ἐν 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. 'E. — ὁ μὴ οὐχ εἴρηται ἐν 'I. B. — (3) X. Tr. — συνεῖδεν 'E. 'I. B.

ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ λή. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ μὴ προσχῆς τούτοις. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ κεῖται ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. κα'. οὕτως ἔχουσα· Πᾶσι δὲ τοῖς ἐπισκόποις, ἢ πρεσβυτέροις ἀπαγορεύομεν μὴ ἀφορίζειν τινὰ τῆς ἀγίας κοινωνίας, πρὶν ἢ αἰτία δειχθῆ, δι' ἣν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες τοῦτο γενέσθαι κελεύουσιν. Εἰ δέ τις παρὰ *ταῦτα* (1) τῆς ἀγίας κοινωνίας τινὰ χωρίσει, ἐκεῖνος μὲν, ὡς ἀδίκως ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐχωρισθῆ, λυομένου τοῦ δεσμοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως, τῆς ἀγίας ἀξιούσθω κοινωνίας· ὁ δὲ ἀδίκως τινὰ τῆς ἀγίας κοινωνίας τοληρήσας χωρίσει, πᾶσι τρόποις ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ὑφ' ὃν τέτακται, χωρισθήσεται τῆς κοινωνίας, ἐφ' ὅσον χρόνον συνίδοι ἐκεῖνος, ἵνα, ὅπερ ἀδίκως ἐποίησε, δικαίως ὑπομείνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν ἀφοριζομένων, ἢ ἐκβαλλομένων τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῆς κοινωνίας. Ἀποστόλων κανὼν ιβ'. ιγ'. λβ'. νά. Συνόδου Νικαίας κανὼν ε'. ιβ'. ιγ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν στ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν λς'. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν δ'. ιστ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιγ'. ιδ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξέ. Συνόδου στ'. κανὼν κα'.

Κεῖμενον.

Ἡ ιδ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α'. βιβλίου λέγει, ὅτι ὁ κατὰ δοκιμασίαν ἐπισκόπων ἐκβλήθεις ἐπισκοπῆς, ἐάν τι ποιῆ ταραχῶδες, καὶ θέλη ἐπιβῆναι τῇ αὐτῇ (2) ἐπισκοπῇ, πόρρω τῆς πόλεως ρ'. μίλια ἐκβάλλεται, καὶ οὐκ ἔχει ἄδειαν προσιέναι βασιλεῖ, ἢ λαμβάνειν ἀντίγραφον, ἀλλ' εἰ καὶ λάβοι, οὐκ ἀπολαβεῖ καὶ ὁ βοηθῶν

(1) X. Tr. — παρὰ τῆς ἀγίας κτλ. 'E. 'I. B. — (2) τῇ αὐτοῦ X. Tr.

αὐτῷ ἀγανακτεῖται. Καὶ ἡ κγ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐκβάλλει Εὐτυχέα. Καὶ ἡ ε'. διάταξις τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐκβάλλει Πέτρον, Ἀνθιμον, Σεβήρον καὶ Ζωόραν, ἀπειλοῦσα τοῖς ἔχουσι συγγράμματα Σεβήρου καὶ μὴ καίουσιν αὐτὰ ποινὰς ἐτέρας καὶ χειρῶν ἀποκοπὰς. Ἡ δὲ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐπίσκοπος κανονικῶς τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσὼν, καὶ ἐπιβαίνων τῇ πόλει, ἀφ' ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλιμπάνων τὸν τόπον, ἐν ᾧ διάγειν ἐκελεύσθη, μοναστηρίῳ ἄλλης ἐπαρχίας ἐμβάλλεται.

Σχόλιον.

Ἡ ιδ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλίον γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. α'. καὶ λέγει τὰ αὐτά. Ἡ κγ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ε'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος μ.ά. (1)· τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφάλαιον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ κεῖται ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. κστ'. οὕτως ἔχοντι· εἴ τις δὲ ἐπίσκοπος κατὰ τοὺς ἱερῶς κανόνας τῆς ἱερωσύνης ἐκβληθεὶς τολημήσει ἐπιβῆναι τῆς πόλεως ἐξ ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλιπεῖν τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐκελεύσθη διάγειν, κελεύομεν τοῦτον μοναστηρίῳ ἐν ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ καθεστῶτι παραδίδοσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ἐκ ποίων αἰτιῶν ἀφορίζεται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς, ἢ λαϊκός. Καὶ ἐὰν ἐπίσκοπος κατηγορούμενος διὰ λυτέλλου παραιτεῖται τὴν ἐπισκοπὴν καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον γεγόμενον, ἐκβαλλόμενον εὐλόγως ἢ ἀλόγως εἰς πρεσβυτέρου κατὰγεσθαι βαθμόν. Ἀποστόλων κανῶν

(1) μβ'. B. In περισελιδίῳ.

ε'. η'. θ'. ι'. ια'. ιβ'. ιγ'. ιε'. ιστ'. κ'. κδ'. λ'. λστ'. μγ'. μέ. μη'. νδ'. νστ'. νζ'. νη'. νθ'. ξε'. ξζ'. ο'. οα'. οβ'. ογ'. ος'. πδ'. Συνόδου Χαλκηδόνας ἐκ τῆς πράξεως τῆς περὶ Φωτίου ἐπισκόπου Τύρου, καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Βηρυτοῦ. Συνόδου στ'. κανῶν κ'. καὶ τὰ ἐν αὐτῷ λύοντα τὴν ἐναντιοφάνειαν τῶν κανόνων. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν ιη'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανῶν α'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. α'. γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ὅτι ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἐπίσκοπος οὐ κοινωνεῖ τῷ παρ' αὐτοῦ ἀφορισθέντι, οὔτε οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι κοινωνοῦσι τῷ ἀφορίσαντι. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ρλγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Πόσοι ἐπίσκοποι καθαιροῦσιν ἐπίσκοπον. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως τῆς κατὰ τοὺς ἐπισκόπους Ἀραβίας. Τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου κανῶν ιβ'. καὶ κ'. περὶ ιβ'. καὶ σ'. καὶ γ'. ἐπισκόπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν καθαιρεῖται. Ἀποστόλων κανῶν γ'. ε'. στ'. ζ'. ια'. κ'. κγ'. κε'. κζ'. κθ'. λ'. λά. λέ. μβ'. μδ'. μέ. μς'. μζ'. μθ'. ν'. να'. νβ'. νγ'. νε'. νθ'. ξ'. ξβ'. ξγ'. ξδ'. ξε'. ξς'. ξη'. ξθ'. ο'. πα'. πγ'. πδ'. Συνόδου Νικαίας κανῶν β'. ι'. ιζ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν ι'. ιδ'. ιη'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανῶν α'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν α'. γ'. δ'. ε'. ιγ'. Συνόδου Ἐφέσου κανῶν β'. Συνόδου Χαλκηδόνας κανῶν β'. ιη'. κζ'. Συνόδου Σαρδικῆς

κανών κά. Συνόδου στ'. κανών γ'. δ'. ε'. θ'. ιά. πς'. ιζ'.
Βασιλείου κανών ό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀφορίζεται,
καὶ καθαιρεῖται, ἢ καθαιρεῖται καὶ (1) τῆς κοινωνίας ἢ τῆς
ἐκκλησίας ἐκκόπτεται. Ἀποστόλων κανών κέ. κθ'. λ'. ξε'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ἐκ ποίων αἰτιῶν κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀναθεματίζεται.
Συνόδου Γάγγρας κανών ιή. Συνόδου Χαλκηδόνης κανών
β'. ζ'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς Γρηγόριον πρεσβύτερον
ἐπιστολῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Ὅτι οὐ χρὴ (2) δις ἐκδικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀποστόλων
κανών κέ. Βασιλείου κγ'. λβ'. να'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν τελείως ἐκβάλλεται. Ἀποστό-
λων κανών κή. να'. ξβ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανών δ'.
Συνόδου Λαοδικείας κανών λς'. Συνόδου στ'. κανών κά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Πότε τις καθέδρας μὲν ἢ στάσεως ἱερατικῆς μετέχει,
οὐκ ἐνεργεῖ δὲ τι τῶν λοιπῶν. Συνόδου Ἀγκύρας κα-

(1) ἢ Χ. Τρ. — (2) Χ. Τρ. — οὐ δεῖ Ξ. Ψ. Β.

νών ά. β'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανών θ'. Συνόδου
στ'. κανών γ'. κς'. Βασιλείου κανών κζ'. σ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τοῦ μὴ πιστεῦεσθαι τὸν ἐπίσκοπον λέγοντα ἰδια-
ζόντως αὐτῷ τὸν κληρικὸν συνομολογήσαι τὸ ἀμάρτη-
μα. Συνόδου Καρθαγένης κανών ρλβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ ἐσθίοντος κρέα ἐν αἵματι,
ἢ θηριάλιον, ἢ θνησιμαῖον. Ἀποστόλων κανών ξγ'. Συ-
νόδου Ἀγκύρας, κανών γ'. Συνόδου στ'. κανών ξζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τοῦ τοὺς ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ
διακόνους, καὶ πάντας τοὺς τὰ ἱερά ψηλαφῶντας, ὀφεί-
λειν ἀπέχεσθαι τῶν οἰκείων γαμετῶν. Συνόδου Καρθα-
γένης κανών γ'. δ'. κέ. σ'. Συνόδου στ'. κανών ιβ'. ιγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ κληρικοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς. Ἀπο-
στόλων κανών πεντηκοστὸς ἑβδομος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ κληρικοῦ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάζοντος. Ἀποστόλων
κανών κγ'. Συνόδου Νικαίας κανών ά. Συνόδου ά. καὶ β'.
ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανών ἦ. Ἀνάγνωθε

άνωτέρω τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ κληρικῶν ἀποστατῶν, καὶ θουτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαιοιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ περὶ μαντειῶν, καὶ φαρμακειῶν, καὶ περιάπτων. Ἀποστόλων κανῶν ξβ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν α'. β'. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν λς'. Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανῶν ογ'.

Κεῖμενον.

Περὶ φαρμακῶν, καὶ μαθηματικῶν, καὶ τῶν ὁμοίων, διαλαμβάνει ὁ εἰς τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος διάτ. α'. ταῦτα. Μείζον ἐστὶ τὸ φαρμάκῳ ἢ ξίφει φονεῦσαι. Διάτ. β'. Τὴν γεωμετρίαν χρήσιμόν ἐστὶν εἶδέναι, ἢ δὲ μαθηματικὴ ἀπηγόρευται καὶ κατακρίνεται. Διάταξις γ'. Μηδεὶς οἰωνοσκόπος, ἢ ἱερεὺς, ἢ τῶν ὑπουργούντων τοιαύτη θρησκεία, εἰσίτω πρὸς τινὰ ἐφ' οἰαδήποτε αἰτία, κἂν αὐτοῦ φίλος ᾖ, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς καίεται, καὶ ὁ προτρεψάμενος αὐτὸν δεπορτατεύεται δημευόμενος, καὶ ὁ βουλόμενος κατηγορεῖ. Διάτ. δ'. Οἱ διὰ μαγείας τῇ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἢ τῇ σωφροσύνῃ ἐπιβουλεύοντες τιμωροῦνται, οὐ μὴν οἱ πρὸς θεραπείαν τῶν σωμάτων (1) ἢ τὴν εὐετηρίαν τῶν καρπῶν ποιοῦντες, οἷον βροχὴν, ἢ χάλαζαν ἐπέχοντες. Διάτ. ε'. Μηδεὶς ἐρωτάτω μάντιν, ἢ οὕτην, ἢ οἰωνοσκόπον, μήτε χρηματιζέτω Χαλδαῖος, ἢ μαθηματικὸς, ἢ τις παραπλήσιος· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν ἀποτέμνεται.

Σχόλιον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ εἰς τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος κει-

ται ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ζ'. τίτ. λθ'. κεφ. κἀ. οὕτως ἔχοντι ὡς συνωψίσθη. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κεφ. κβ'. *τὰ αὐτὰ διεξιόν*(1). Ἡ γ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου κεφ. κγ'. πλὴν οὐκ ἐγράφη ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὡς εἶχε λέξεως πρότερον, ἀλλ' οὕτω φησὶ, καὶ τὸ διὰ θουσιῶν μαντεύεσθαι, ἢ δὲ τοιαῦτος ξίφει τιμωρεῖσθαι· καὶ ὁ τοῦτον προτρεψάμενος, ἢ παρακλήσει, ἢ μισθῶ, ἐξορία καὶ δημεύσει ὑπόκειται· καὶ ὁ κατηγορῶν τούτου τοῦ ἐγκλήματος οὐκ ἔστι δηλάτωρ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπέθλου ἀξιούται. Βλέπε οὖν ὅτι *ἐπὶ* τὸ εὐκαταφρόνητον μετέπεσον τὰ παλαιότερα νόμιμα, καὶ οὐχ ὡς εἶχον δυνάμειος πρότερον κατεστρώθησαν ἐν τῇ ἀνακαθάρσει· ἀνηρέθη γὰρ καὶ τὸ καίεσθαι τοὺς αὐτοεργοὺς, καὶ τὸ δεπορτατεύεσθαι τοὺς προτρεψάμενους. Ὡσαύτως παρεῖθη καὶ τὸ τῶν οἰωνοσκόπων, καὶ τὸ μὴ εἰσιέναι τινὰ ἐκ τούτων πρὸς τινὰ, κἂν ἦ φίλος αὐτοῦ· ἐκωλύθη δὲ μόνον τὸ διὰ θουσιῶν μαντεύεσθαι. Σημείωσαι οὖν τοῦτο. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τῶν βασιλικῶν κεφ. κδ'. πλὴν οὐδὲ τοῦτο κατεστρώθη ὡς ἔκειτο ἐν τῷ πλάτει, ἀλλὰ παρεῖθη τὸ μὴ τιμωρεῖσθαι τοὺς πρὸς θεραπείαν τῶν σωμάτων, ἢ πρὸς εὐετηρίαν καρπῶν ποιοῦντας τι μαγικόν, καὶ ἐπέχοντας βροχὴν, ἢ χάλαζαν, καὶ κατεστρώθη τὸ κεφάλ. οὕτω· Ἡ διάτ. φησὶ τὸν ἐπιτηδευσάμενον γοητείαν ἔλκουσαν εἰς ἔρωτα τοὺς σώφρονας λογισμοὺς, ἢ κατὰ σωτηρίας ἀνθρώπων μηχανευσάμενον, δημεύσει καὶ ἐξορία τιμωρεῖσθαι· μὴ προσχῆς οὖν τοῖς ἐν τῷ κειμένῳ γεγραμμένοις ἀλλὰ τοῖς θεῶσιν ἐν τῷ βασιλικῷ· ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν νόμων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐντὸς κειμένων κανόνων ὠρίσται τιμωρεῖσθαι μὴ μόνον τοὺς διὰ τινὰ αἰτίαν μαγικὴν (2) τινὰ ποιοῦντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς προπερχομένους αὐτοῖς, κἂν δῆθεν ἀγαθοῦ τινος χάριν ποιῶσι ζήτησιν, ὡς ὅταν περὶ εὐφορίας καρπῶν ἐρωτῶσιν. Ὡσαύτως καὶ ἡ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου τοῦ κώδ. ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου τῶν βασιλικῶν κεφ.

(1) X. Tr. καὶ S. P. — τῶν ἀνθρώπων 'E. 'I. B.

(2) X. Tr. — οὐκ εὐρεται ἐν 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — μαγικά 'E. 'I. B.

κέ. οὕτω φάσκον· Μηδαίς ἐρωτάτω τινὰ μαντικὴν ἐπαγγελ-
λόμενον· οἱ δὲ Χαλδαῖοι καὶ οἱ μάγοι μηδὲ ἐν αὐταῖς ταῖς
μαντείαις ἑαυτοὺς παρεχέτωσαν, ἀλλὰ κεφαλικῶς τῇ διὰ σι-
δήρου τιμωρίᾳ ὑποκεισθώσαν.

Σημείωσαι ἀπὸ τῶν καταστρωθεισῶν διατάξεων ἐν τῇ ἐρ-
μηνείᾳ τοῦ παρόντος κεφ. ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν διγέστων, καὶ
ἀπὸ τῶν κωδικῶν τῶν πρὸ τῆς ἀνακαθάρσεως πολιτευομέ-
νων, τῇ κεφαλικῇ τιμωρίᾳ πριείχεται καὶ τὸ καίεσθαι, καὶ ἀπο-
τέμνεσθαι, καὶ φουρκίζεσθαι (1). Ἄλλ' ὁ ποιήσας τὴν ἀνα-
κάθαρσιν τῶν νόμων βασιλικῶν, καὶ συνθέμενος τὰ βασιλικά
οὐκ ἐδέξατο ταῦτα, ἀλλὰ τὰς ἀπὸ τῶν κωδικῶν διατάξεις
καταστρώσας ἐν τοῖς βασιλικοῖς τὰ τρία ταῦτα οὐ προσέ-
θετο. Μὴ γοῦν ἐναντιωθῆς τοῖς ἐν τῷ ἀ. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου
κειμένοις νόμοις, διγέστοις οὔσι, καὶ λέγουσι κεφαλικὴν εἶναι
τιμωρίαν καὶ τὸ καίεσθαι τινος, ἀποτέμνεσθαι, καὶ φουρκίζεσθαι.
Εἰ γὰρ αἱ διατάξεις αἱ μεταγενέστεραι αἱ ταῦτα διοριζόμεναι
οὐκ ἐδέχθησαν, πολλῶ πλεον τὰ δίγιστα. Πρόσεχε οὖν τοῖς
ἐν τῷ λθ'. κεφ. καταστρωμένοις νόμοις μεταγενεστέροις οὔσι,
καὶ μὴ τοῖς διγέστοις ὡς παλαιότεροις καὶ σχολάσαι.

[Σημείωσαι καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος κεφ. ὅτι ὡσπερ τὸ καίε-
σθαί τινος οὐκ ἐδέξατο ὁ βασιλικὸς (2), καθὼς εἶπομεν εἰς τὴν
τοῦ παρόντος κεφαλ. ἐρμηνείαν, οὕτως οὐδὲ τὸ ἀποτέμνεσθαι
ἦτοι τὸ ἀποκεφαλίζεσθαι τοὺς Χαλδαίους, καὶ τοὺς μάγους,
ἀλλ' ἀντὶ τούτου διὰ σιδήρου τιμωρία ἐτράπη. Ἀπλῶς οὖν
συναγαγὼν καὶ ἀπὸ ἄλλων πολλῶν, οὐ μὴν δὲ καὶ ἀπὸ τού-
των μὴ εἶναι τιμωρίαν κεφαλικὴν τὸν ἀποκεφαλισμὸν, τὸ καίε-
σθαι, τὸ φαρμακίζεσθαι, τὸ λιθοβολεῖσθαι, τὸ εἰς βυθὸν ῥίπτε-
σθαι, ἀλλ' ἀπανθρώπινον θάνατον· τιμωρίαν δὲ κεφαλικὴν εἶναι
τὸν περιορισμὸν, τὴν τύφλωσιν, τὴν ἐκτομὴν τῆς χειρὸς, καὶ τὰ
λοιπὰ ὅσα ἐπιστροφῆς (3) καιρὸν διδῶσι τῷ τιμωρουμένῳ,
καὶ τοῦ ἐπταισμένου ἀπάστασιν, διὰ τὸ ἐπὶ πολὺ τιμωρεῖσθαι,
εἶπέ ὅτι ὅσα νόμιμα εὕρισκονται ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὑπεναντία

τῇ παρούσῃ διδασκαλίᾳ δίγιστα εἶσι, καὶ οὐκ ὀφείλουσι κρα-
τεῖν· νενόμισται γὰρ προτιμωτέρας εἶναι τὰς διατάξεις τῶν
διγέστων, ἐνθα περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς νομοθετοῦσιν τι, καὶ
ὅτι τοῖς νόμοις καὶ πάσαις ταῖς νεαραῖς ἐπὶ τῷ φιλευθροπό-
τερον τοὺς νόμους ἐρμηνεύεσθαι, καὶ οὕτω τὰς ἀπαρτήσεις γίνε-
σθαι. Μὴ γοῦν θαυμάσῃς ὅτι ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος
ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Μηχαὴλ τοῦ
Ὁξείτου διέγνω, καὶ ἐπέτρεψε καυθῆναι τοὺς βωγομίλους. Εἰκὸς
γὰρ ἐστὶ μὴ τρακταῖσθῆναι τότε τοὺς νόμους, καὶ μᾶλλον ὅτι
τότε ἀμεταθέτως ἔχοντες τῆς οἰκείας αἰρέσεως οἱ βωγομίλοι,
ὡς μαρτύριον προήρπαζον τὴν καῦσιν. Ἐγὼ δὲ εἰδὼς μηδένα
κανόνα ἐπιτρέψαι ποτὲ τιμωρίαν, ὅτι μηδὲ οἶδεν ὁ ἐκκλη-
σιαστικὸς νόμος σωματικὰς ποινὰς, ἀλλ' ὁ πολιτικὸς, καὶ ἐτι
θαυμάζω πῶς τοιαύτην διάγνωσιν τότε ἡ σύνοδος ἐξέθετο· ἐκ-
κόπτειν γὰρ τοῦ σώματος τῶν Χριστιανῶν τοὺς αἰρετικούς
δεδιδάγμεθα, τιμωρεῖν δὲ αὐτοὺς οὐκ ἐμάθομεν, ἀλλ' ἀμεταθέ-
τους ὄντας παραδιδόναι τῷ πολιτικῷ νόμῳ, καὶ παρὰ τῶν ἀρ-
χόντων τὰς κατὰ τούτων ἀποφάσεις ἐκφέρεσθαι.

Κεῖμενον.

Διάταξις στ'. Οἱ τὰ στοιχεῖα ταρασσόντες, ἢ τοὺς ἐχ-
θροὺς αὐτῶν διὰ δαιμόνων φονεύοντες, θηρίοις ἀναιροῦν-
ται. Διάταξις ζ'. Πανταχοῦ μὲν τὰ ἁμαρτήματα μισαρά
ἐστίν, ἐν δὲ τῇ βασιλευούσῃ οἱ εὕρισκόμενοι γόητες, ἢ
μάντις, ἢ ἐν ἀφηγήσει ὀνείρων μαντευόμενοι, ἢ οἰωνοσκό-
ποι, βασανίζονται καὶ ξέονται ἀρνούμενοι, καὶ τοῖς ἐλέγ-
χουσιν ἀνθιστάμενοι, προνόμια ἔχειν μὴ δυνάμενοι. Διά-
ταξις η'. Ἴσον ἐστὶ τὰ ἀπηγορευμένα μαθεῖν καὶ διδάσκειν.
Διάτ. θ'. Ὁ εἰδὼς γόητά τινα, καὶ κατασχὼν αὐτὸν ἐπὶ
γοητεία, παραδιδότω. Εἰ δὲ ἡνίοχος, ἢ τις ἕτερος παρὰ
ταῦτα ποιήσῃ, ἢ λαθραίως αὐτὸν τιμωρήσεται, ἐσχάτως
τιμωρεῖται ὑπολαμβάνεται γὰρ ταῦτα πράξαι ὡς εἰς
ἐχθρὸν, ἢ ἵνα ἐκεῖνος μὴ δημοσιεύσῃ τοὺς συνίστορας.
Λέγει δὲ καὶ βιβλίον ἀ. τοῦ κώδικος τίτ. ζ'. διάτ. γ'.

(1) X. Tr. — φουρκίζεσθαι 'E. I. B. — (2) X. Tr. ἐν περισελιδίῳ — ὁ βασι-
λικὸς 'E. I. B. — (3) X. Tr. — εἰς τροφῆς 'E. I. B.

ὅτι οἱ γόητες καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πασχαλίας ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται. Καὶ διάτ. ι'. τοῦ αὐτοῦ τίτλου, ὅτι οἱ μαθηματικοὶ μὴ καίοντες τὰς βίβλους αὐτῶν, καὶ προσιόντες τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει *ἐπὶ* (1) τῶν ἐπισκόπων, πάσης ἀπωθοῦνται πόλεως· εἰ δὲ ἐν πόλει εὐρεθῶσιν, ἢ τὰ τῆς ἰδίας θρησκείας δημοσιεύοντες, δεπορτατεύονται.

Σχόλιον.

Ἡ ε'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι τοῦ λθ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κεφ. κς'. οὕτως ἔχον· οἱ εἰς βλάβην ἀνθρώπων δαίμονας ἐπικαλούμενοι ἕξει τιμωρεῖσθωσαν. Ἡ γ'. διάτ. ἐστὶ κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου κς'. λέγον οὕτως· οἱ ἀξιωματικοὶ οὐχ ὑπόκεινται βασάνοις, εἰμὴ ἐπὶ τῆς καθοσιώσεως· εἰ δὲ καὶ τινες εὐρεθῶσι γόητες, ἢ οἰανδῆποτε μετρίαν ἐπαγγελλόμενοι μαντεῖαν, μηδενὶ προνομίῳ ἀξιώματος κεχρησθῶσαν· πρέπει γὰρ τῷ γινόμενῳ παρ' αὐτῶν ἁμαρτήματι τὸ τιμωρεῖσθαι αὐτοὺς, ἐὰν ἐν τῷ κομιτάτῳ τοιοῦτον ἁμαρτήσωσιν. Ἴδε γοῦν ὡς καὶ ἐνταῦθα παρεῖθῃ τὸ τῶν οἰωνοσκόπων καὶ τῶν μαντευσόμενων δι' ὀνειρών, καὶ ἐκολάσθῃ πλατύτερον τὸ ὅπωςδῆποτε μαντεύεσθαι. Ἐσκότως παρεῖθῃ καὶ τὸ ξέσθαι τοὺς ἀργουμένους πάντως κατὰ τὴν καθόλου παράδοσιν τὴν ἀπαιτούσαν ἀποδεικνύειν τοὺς κατηγοροῦς. Ἡ ἡ. διάτ. ἐστὶ κεφ. κή. τοῦ αὐτοῦ λθ'. τίτ. οὕτως ἔχον ὡς συνωφίσθη. Ἡ θ'. διάτ. ἐστὶ κεφ. τελευταῖον τοῦ λθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ξ'. βιβλίου τὰ αὐτὰ διεξιόν. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ. κς'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου οὕτως ἔχον· τῇ πρώτῃ τῶν πασχαλίων ἡμέρᾳ, καὶ μὴ βασιλικῆς εἰδικῆς ἐπὶ τούτῳ καταλαβούσης κελεύσεως, πάντες οἱ ἐν φυλακαῖς ἀπολυέσθωσαν, εἰμὴ ἄρα ἱερόσυλός ἐστιν, ἢ μοιχός, ἢ παρθένων ἄρπαξ, ἢ τυμωρῦχος, ἢ φαρμακός, ἢ μονήταν πλαστήν ἐστὶ καταδεξάμενος, ἢ φονεὺς, ἢ πατροκτόνος, ἢ κατὰ βασιλέως, ἢ πόλεως μηχανησάμενος. Ἡ δὲ ι. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ

(1) Ε. Π. — μὴ καίοντες ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων τὰς βίβλους αὐτῶν, προσιόντες τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, πάσης κτλ. Χ. Τρ.

κώδικός ἐστι κεφ. ιζ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς συνωφίσθη. Σημείωσαι καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος κεφαλαίου ὅτι οὐδὲ τὸ θηρίοις ἀνααιρεῖσθαι τοὺς διὰ δαιμόνων φονεύοντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐδέξατο ἡ διάτ. ἢ καταστρωθεῖσα ἐν τοῖς βασιλικαῖς, ἀλλὰ καὶ τούτους ἕξει τιμωρεῖσθαι διωρίσατο. Πρόσχευ οὖν τῇ ὀπισθεν γεγραμμένη ἐρμηνείᾳ ἡμῶν.

Κεῖμενον.

Καὶ τίτ. ιά. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. β'. Μηδεὶς διὰ σπλαγγνοσκοπίας μαντευέσθω, πικρῶς γὰρ τιμωρεῖται ὁ τῶν ἐνεστώτων ἢ τῶν μελλόντων παρὰ τὸ κεκωλυμένον ἐκζητῶν τὴν ἀλήθειαν. Βιβλ. ε'. τίτ. ιζ'. διάταξις ὀγδόη· Ἐυλόγως ὁ ἀνὴρ εὐρίσκων τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν φαρμάκον, ῥεπουδίῳ λύει τὸν γάμον καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἢ γυνὴ τοῦ (1) ἀνδρὸς ὄντος φαρμακοῦ. Ὁμοίως καὶ ἡ περὶ ῥεπουδίων νεαρά, βιβλίον ζ'. τίτ. ξέ. διάτ. β'. Ὁ ἐπὶ γοητεία καταδικασθεὶς, εἰ μὲν ἀπὸ τεκμηρίων, καὶ μαρτύρων (2), καὶ ἰδίας ἐλεγχθῆ καταθέσεως, οὐ δύναται ἐκκαλεῖσθαι, εἰ δὲ ἀπὸ μαρτύρων, καὶ δικαιωμάτων, καὶ ἄλλων τεκμηρίων, οὐ μὴν καὶ ἐξ οἰκείας καταθέσεως, ἢ φόβῳ τῶν βασάνων κατέθετο, δύναται ἐκκαλεῖσθαι. Βιβλ. θ'. τίτ. μά. διάτ. γ'. Πρῶτοι βασανίζονται οἱ ἀλλότριοι δοῦλοι, καὶ ὅτε δόξουσι λέγειν πιθανὰ περὶ τοῦ ἐγκλήματος, τότε καὶ ὁ λεγόμενος φαρμάξαι βασανίζεται. Καὶ τίτ. μζ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. ις'. Οὐ δεῖ ψηφίζεσθαι περὶ γοητῶν, ἕως ἂν ἀποδειχθῇ τὸ ἐγκλημα διὰ καταθέσεως τοῦ κατηγορουμένου, καὶ βασάνων, καὶ συμφώνων καταθέσεων.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. ζ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν λέγον· Μηδεὶς ἤπαρ

(1) Χ. Τρ. Σ. Ρ. — τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς Ε. Γ. Β. — (2) Χ. Τρ. Σ. Ρ. — μαρτυρίων Ε. Γ. Β.

καὶ ἔγκατα καθορῶν ζητεῖτω τὰ μέλλοντα τὴν ἐκ τῆς σταυρώσεως τιμωρίαν ἀγωνιῶν. Ἡ ἡ. διάτ. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ὡς ἀρκούντων τῶν περιεχομένων ἐν τῇ περὶ ῥεπουδίων ριζ'. νεαρῶ, τῇ κειμένῃ ἐν βιβλ. κή. τῶν βασιλ. τίτ. ζ'. καὶ τῇ ριζ'. τῇ κειμένῃ ὁμοίως αὐταὶ γὰρ διδάσκουσι διαζεύγνυσθαι τοὺς ὁμοζύγους καὶ ἐκ τοῦ βουλευσασθαι θάτερον ἐξ αὐτῶν διὰ γοητείας, ἢ φαρμακείας κατὰ τῆς τοῦ ἐτέρου ζωῆς. Ἡ θ'. διάτ. τοῦ ξέ. τίτ. ζ'. βιβλ. ἐστὶ κεφ. ρλς'. τοῦ α. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν λέγον οὕτως· Οἱ φανερῶς ἐπὶ ἀμαρτήμασιν ἐλεγχθέντες καὶ καταθέμενοι οὐκ ἔτι δύνανται ἐκκαλέσασθαι· οὔτε δὲ χρὴ προπετῶς πιστεύειν τῇ φωνῇ τῶν κρινομένων. Καὶ σημείωσαι ὅτι κὰν τὸ πλάτος περὶ μόνων τῶν ἐπὶ γοητείας καταδικασθέντων διελάβανεν, ἀλλ' ὁ τὰ βασιλικά συνθέμενος περὶ πάντων τῶν ἐπὶ ἀμαρτήμασι κριθέντων τὸ νόμιμον ἐξέθετο. Σημείωσαι δὲ καὶ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ τέλει, περὶ τοῦ μὴ πιστεύεσθαι εὐχερῶς τοὺς καθ' ἑαυτῶν ὁμολογοῦντας. Ζήτει καὶ βιβλ. ξ'. τίτ. ν'. κεφ. α. θέμα ζ'. λέγον· Οὐ δεῖ πιστεύειν ταῖς καταθέσεσι τῶν κρινομένων, εἰ μὴ καὶ ἀπόδειξις διδάσκη τὸν δικαστήν· καὶ τοῦ θ'. βιβλ. τίτ. δ'. κεφ. α. καὶ τὰ ἐκεῖ παραγεγραμμένα. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ μ.α. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. κέ. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον· Ἐὰν γυνὴ (1) ἐγκαλῆται ὡς φαρμάκοις φονεύσασα (2) τὸν ἴδιον ἄνδρα, καὶ δοῦλοι κατ' αὐτῆς οὐ μόνον ἴδιοι, ἀλλὰ καὶ ἀλλότριοι ἐξετάζονται· πρῶτον δὲ οἱ ἀλλότριοι· καὶ ἐὰν δεῖγμα δειχθῇ ἀληθές, καὶ αὐτὴ ἢ γυνὴ βασανίζεται. Ἡ ις'. διάτ. τοῦ μζ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. νς'. τοῦ ν.α. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου λέγον· Μὴ προχείρως ὁ ἀρχῶν κεφαλικὴν τιμωρίαν ἐκφερέτω, εἰ μὴ πρῶτον ὁ ἐναγόμενος διὰ τῆς οικείας ὁμολογίας, ἢ διὰ τῆς τῶν μαρτύρων ἐρωτήσεως, ἢ τοι τῶν βασάνων οὕτως ἐλεγχθῇ, ὥστε σχεδὸν μὴδὲ ἑαυτῷ δύνασθαι ἐναντιοῦσθαι. Πλὴν καὶ τὸ παρὸν κεφ. πρὸς τὸ ζ'. θέμα τοῦ α. κεφ. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου ἐρμήνευσον.

(1) γυνὴ ἐγκληματικῶς ἀνακαλεῖται X. Tr. — (2) ὡς φαρμακεύσασα X. Tr.

Κεῖμενον.

Καὶ βιβλ. ι'. τίτ. ιέ. διάτ. α. ὅτι ἔξεστιν ἐκάστῳ ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ ζητεῖν θησαυρὸν ἄνευ θυσιῶν, ἢ τινος παρνόμου τέχνης, καὶ ἀπολαύει ὁ εὐρίσκων καὶ περὶ τῶν τοιούτων οὐκ ἔξεστι προσαγγέλλειν. Περὶ δὲ ἀποστατῶν φησὶν ὁ ζ'. τίτλος τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος διάτ. α. ὅτι ὁ ἀπὸ χριστιανῶν γινόμενος Ἰουδαῖος δημεύεται. Διάτ. θ'. Ὁ λέγων τὸν τελευτήσαντα μὴ δύνασθαι διαθέσθαι, διὰ τὸ ἀπὸ χριστιανῶν αὐτὸν Ἰουδαῖον ἢ Ἑλληνα γενέσθαι, εἰσω πενταετίας ἐνάγει. Διάταξις γ'. Ὅτι ὁ ἐξ ὀρθοδόξου γινόμενος αἰρετικὸς οὐ συναναστρέφεται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐ μαρτυρεῖ, ἢ διατίθεται, ἢ κληρονομεῖ, καὶ οὐκ ἔχει μετάνοιαν ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις ἀμαρτήμασιν. Ἡ δὲ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς διαλεγομένη λζ'. (1) νεαρὰ δίδωσι καιρὸν μετανοίας τοῖς ἐξ ὀρθοδόξων ὑπὸ αἰρετικῶν βαπτισθεῖσι. Διάταξις δ'. Ὅτι ὁ χριστιανὸς ἀποστάς, καὶ θύσας, ἢ ἐντειλάμενος ἐτέρῳ θῦσαι, παρὰ παντὸς κατηγορεῖται, μὴ ἀντιτιθέμενος χρονίαν παραγραφὴν· καὶ οὔτε δωρεῖται ἐξ ὅτου ἀποστῆ, οὔτε ἐν σχήματι πράσεως περιγράφει τὸν νόμον, οὔτε διατίθεται, ἀλλ' ἐξ ἀδιαθέτου πάντα τοῖς αὐτοῦ συγγενέσιν ἀρμόζει, οἷς καὶ μετὰ θάνατον ἐφεῖται κατηγορεῖν, εἰ καὶ μὴ γέγονε κατὰ (2) ζῶντος τοῦ μιαροῦ προκάταρξις· καὶ ἀνατρέπονται καὶ αἱ δωρεαὶ καὶ αἱ διαθήκαι αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ νόμου καλουμένοις ἀρμόζουσι. Διάτ. ε. Ὁ δοῦλον, ἢ εὐγενῆ χριστιανὸν, ἄκοντα ἢ διὰ συμβουλῆς μεταγαγὼν εἰς ἀθέμιτον θρησκείαν κεφαλικῶς τιμωρεῖται καὶ δημεύεται. Διάτ. στ'. Ὁρθόδοξος κληρικὸς, ἢ μοναχὸς, θρησκευὼν τὰ Ἐὐτυχοῦς ἢ Ἀπολιναρίου, ὑπόκειται τοῖς κατὰ αἰρετικῶν νόμοις, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξωθεῖται πολιτείας, κατὰ τὰ περὶ Μανιχαίων νομοθετηθέντα.

(1) ριζ'. Σ. P. — (2) ἢ κατὰ οὐχ εὔρηται ἐν X. Tr.

Σύγγραμμα.

Ἡ α. διάτ. τοῦ ιε. τίτ. τοῦ ι'. βιβλίου ἐστὶ κεφ. ιγ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ νς'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· Μήδεὶς ἐπι-
 δίδότω δεήσεις ἐφ' ἧς τε ἐπιτραπῆναι ἐν ἰδίοις τόποις ἢ ἐν
 ἀλλοτρίοις ἀναζητεῖν θησαυρὸν, μήτε ὡς εὐρών αὐτὸς θησαυρὸν,
 μήτε ὡς ἐτέρου τινὸς εὐρόντος ἐπιδιδότω (1) δεήσεις. Εἰ μὲν
 γὰρ ἐν ἰδίοις τόποις τις χωρὶς πάσης μυσαρᾶς θυσίας, ἢ ἄλλης
 τινὸς τέχνης νόμοις ἀπηγορευμένης εὐρῆ θησαυρὸν, τοὔτεσσι
 χρήματα ἀποτεθέντα παρά τινων ἠγνοημένα τῷ χρόνῳ, κεχρή-
 σθω τοῖς εὐρεθεῖσιν ἀδεῶς, καὶ μὴ τὴν τοῦ Θεοῦ φιλοτιμίαν εἰς
 τὴν κατ' αὐτοῦ συκοφαντίαν τρεπέτωσαν τινες. Ἐπειδὴ τοίνυν
 τοῦτο νόμῳ ἐπιτέτραπται, καὶ περιττόν ἐστὶ δεήσεις ἐπιδιδό-
 ναι περὶ τούτου, ὡς τοῦ βασιλέως τὰς πάντων δεήσεις προ-
 φθάνοντος. Ἐν ἀλλοτρίῳ δὲ τόπῳ μηδὲ ἀκοντος, μηδὲ βουλο-
 μένου τοῦ δεσπότου, ἢ ἀγνοοῦντος, τολμάτω τις ἀναζητεῖν
 θησαυρὸν, ἀλλὰ εἴτε δεήσιν ἐπιδεδωκῶς, εἴτε καὶ χωρὶς δεή-
 σεως ἐρευνήσας παρά τοῦτον τὸν νόμον εὐρῆ τις ἐν ἀλλοτρίῳ
 τόπῳ θησαυρὸν, διαφερέτω μὲν τῷ δεσπότῃ τοῦ τόπου τὰ
 εὐρεθέντα, ὁ δὲ εὐρών ὡς παραβάς τὸν νόμον σφοδρῶς τιμω-
 ρείσθω. Ἐὰν δὲ οὐδὲ ζητήσας, οὐδὲ δεήσεις ἐπιδεδωκῶς, ἀλλ'
 ἐν τῷ τυχόν ἀροτριῶν τὴν γῆν, ἢ ἄλλως πως γεωργῶν τὴν
 ἀλλοτρίαν γῆν, οὐ κατὰ σπουδὴν ἐρευνῶν εὐρῆ τις ἐν ἀλλο-
 τρίῳ τόπῳ θησαυρὸν, τὸ μὲν ἡμισυ τῶν εὐρεθέντων αὐτὸς κερ-
 δαινέτω, τὸ δὲ ἡμισυ δίδότω τῷ δεσπότῃ τοῦ τόπου. Ζήτηε
 καὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ιε. τίτ. α. κεφ. ξ'. Ἡ α. διάτ. τοῦ
 ζ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφάλαιον κγ'. τοῦ
 νδ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ῥητῶς
 ὡς ἐγράφη. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου ἐστὶ κεφαλ.
 κδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον
 ὡς συνωψίσθη. Ἡ γ'. διάτ. ἐστὶ κεφ. κέ. οὕτως ἔχον· Ὁ προ-
 δίδους τὸ ἅγιον βάπτισμα οὐ μαρτυρεῖ, οὔτε διατίθεται, οὔτε
 ἄλλον διαδέχεται, ἀποστάτης γὰρ νοεῖται· πρόσχες οὖν ὅτι τὸ
 κείμενον ἐν τῷ πλάτει περὶ τοῦ μὴ συναναστρέφεσθαι τοῖς ἀν-

(1) X. Tr. — δίδότω 'E. 'I. B. καὶ Σ. P.

θρώποις τοὺς τοιούτους, καὶ περὶ τοῦ μὴ ἔχειν αὐτοὺς καιρὸν
 μετανοίας, οὐ προσετέθη ἐν τοῖς βασιλικαῖς, ἀλλ' ἐδιώχθη ὡς
 ἀφιλόνητον (1). Εὐχαριστέον οὖν τῷ συνθεμένῳ τὰ βασιλικά,
 καὶ διὰ τοῦτο ἢ λζ'. Ἰουστινιάνειος νεαρὰ ἢ περὶ τῶν ἐκκλη-
 σιῶν Ἀφρικῆς οὐ κατεστρώθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δ'. διάτ. τοῦ
 διαληφθέντος ζ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ.
 κς'. τοῦ ῥηθέντος νδ'. τίτλου τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς
 συνωψίσθη. Ἡ ε. διάτ. ἐστὶ κεφ. κζ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βι-
 βλίου τὰ αὐτὰ διεξιόν· καὶ ἢ ς'. διάτ. ἐστὶ κεφ. κή. τοῦ
 τοιούτου τίτλου ὁμοίως παρακελευόμενον.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Βιβλίον πρῶτον τίτλ. θ'. διάτ. ιή. Ἰουδαῖος τὸν μὴ
 ὄντα τῆς αὐτοῦ θρησκείας ἐναντία διδασκαλία μεταγα-
 γών εἰς αὐτὴν δημεύεται καὶ κεφαλικῶς τιμωρεῖται.
 Διαλαμβάνει δὲ περὶ τῶν τοιούτων καὶ ἐν τοῖς διγέστοις·
 φησὶ γὰρ βιβλίον θ'. τίτ. β'. διάτ. ζ'. ὅτι ὁ φάρμακον
 ἀντι ἰατρείας δούλῳ δεδωκῶς ὑπόκειται εἰς τὴν αὐτοῦ
 τιμὴν, ὡς αἰτίαν θανάτου παρασχών. Ἴσθι δὲ ὅτι χώρα
 τῷ ἐγκλήματι, καὶ εἴ τις προπετῶς δοίη φάρμακον, ὡς
 διάτ. ἢ ὁμοίως καὶ περὶ ἰατραίνης διάτ. θ'. βιβλίον ι.
 τίτ. β'. διάταξις δ'. Οὐ διαιροῦνται μεταξὺ τῶν κληρο-
 νόμων τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὐρεθέντα κακὰ φάρμακα, ἢ
 μαγικά βιβλία, ἢ τὰ ὅμοια, ἀλλὰ κατὰ δοκιμασίαν τοῦ
 δικαστοῦ φθείρονται. Βιβλίον ιή. τίτ. α. διάταξις λέ. Τὰ
 κακὰ φάρμακα οὐ πιπράσκονται· εἰ μὲν τοι δεχόμενα
 μίξιν χρησιμεύουσιν, ὡς ἐπὶ τῆς ἀντιδότου πιπράσκον-
 ται. Βιβλίον μζ'. τίτ. ι. διάτ. ιέ. Οἱ παραφρονῆσαι τινα
 φαρμάκῳ ποιῶντες ἐνέχονται τῷ περὶ ὕβρεων νόμῳ.
 Εἰ δὲ καὶ ἀστρολόγος, ἢ ἐτέραν ἀπηγορευμένην μαντείαν
 μετιῶν, ἐρωτηθεὶς εἴπη κλέπτῃ τὸν μὴ ὄντα, ὑπόκειται
 ταῖς διατάξεσι. Βιβλίον μή. τίτ. ἢ. διάταξις β'. Τῷ περὶ

(1) X. Tr. — ὡς ἀφιλόνητον 'E. 'I. B.

μάγων, καὶ ἐπασιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ μάντεων, καὶ περιάπτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν τυπτόντων, ἢ φονευόντων. Ἀποστόλων κανὼν κζ'. ξέ. Συνόδου α. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν θ'. Βασιλείου κανὼν γέ.

Κεῖμενον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἀπαγορεύει μὲν τοῖς ἐπισκόποις πλήττειν χερσὶν οἰκείαις (1), οὐχ ὥρισε δὲ ποινήν· γενικῶς δὲ περὶ παντός τυπτοντος, ἢ ὑβρίζοντος, ὁ πολιτικός διορίζει νόμος, βιβλ. μζ'. τίτ. ι. καὶ βιβλ. θ'. τοῦ κώδικος τίτ. λέ. διδούς κατ' αὐτῶν τὴν περὶ ὑβρεως ἀγωγὴν, ἣτις καὶ χρηματικῶς κινεῖται, καὶ ἐγκληματικῶς, γραφῆς ἀποτιθεμένης, καὶ διορίζει ποία ἐστὶ τραχεῖα ὑβρις, ποία δὲ ἐλαφρά. Περὶ δὲ φονέων διαλαμβάνει ὁ ἡ. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου, καὶ ὁ ις'. τίτλος τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος. Γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ φόνος ἀπὸ τῆς διαθέσεως σκοπεῖται, εἰ σκοπὸν ἔσχε φονεῦσαι· ὅθεν ἐστὶν εὐρεῖν, ὅτι καὶ ὁ πλήξας μὲν, μὴ φονεύσας δὲ, ὡς φονεὺς τιμωρεῖται, καὶ ὁ φονεύσας οὐ τιμωρεῖται ὡς φονεὺς, εἰ μόνον ἠθέλησε πλήξαι. Ἡ δὲ τοιαύτη διάθεσις σκοπεῖται ἀπὸ τοῦ πλήξαντος ὀργάνου· καὶ ἐστὶ τοῦ μὲν ἐκουσίου φόνου, ἐπὶ μὲν ἐντίμου φονεύσαντος, δεπορτατίων καὶ τελεία δήμευσις, ἐπὶ δὲ τῶν εὐτελῶν, ξίφει καὶ θηρίοις παραδοθῆναι, ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ βλακείαν ἤγουν ἀμέλειαν φονεύοντος πενταετῆς ἐξορία· ἐπὶ δὲ τοῦ ἀκουσίου συγγνώμη δίδονται. Ζητῶν οὖν περὶ φόνου, ἀναγίνωσκε τοὺς

(1) ἰδίαις Χ. Τρ.

εἰρημένους τίτ. σὺν τοῖς αὐτῶν παρατίτλοις. Εἴρηται δὲ γενικῶς βιβλίῳ μή. τίτ. ιθ'. διάτ. ε. ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ἐγκλήμασι δεῖ ζητεῖν εἰ ἐκ προνοίας, ἢ κατὰ τύχην ἤμαρτε, καὶ οὕτως, ἢ πρὸς τὸν νόμον, ἢ πραιοτέραν τιμωρίαν ἐπιφέρειν. Καὶ διάτ. ιά. ὅτι ἢ ἀπὸ προνοίας τις ἁμαρτάνει, ὡς ὁ φατρίαν (1) συνιστῶν, ἢ ἐξ ὀρμῆς, ὡς ὁ θυμούμενος, ἢ κατὰ τύχην, ὡς ὁ ἐν θήρᾳ κατὰ θηρίου ρίψας καὶ φονεύσας ἄνθρωπον.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστιάνειος ρηγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. κέ. ὁ καὶ ἔχει οὕτως ὡς ἐδηλώθη. Ὁ ι. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. καὶ ὁ λέ. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ λζ'. ἐτέθησαν εἰς τὸν κἀ. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἀπ' αὐτῆς ἀρχῆς, καὶ ζῆτει διάφορα τούτου κεφ. Ὁ α. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τὸ ξ'. βιβλ. τίτ. λγ'. κεφ. α. *τῶν βασιλικῶν* (2) καὶ ἐφεξῆς. Ὁ ις'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος κεῖται εἰς βιβλ. ξ'. καὶ τίτ. λθ'. κεφ. ιγ'. καὶ ἐφεξῆς. Ἀνάγνωθι οὖν ἀπὸ τούτων τῶν βιβλίων καὶ τίτ. κεφ. διάφορα, καὶ τὸν ἡ. κανόνα τοῦ ἁγίου Βασιλείου, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ τεθεῖσαν περὶ φονέων νεαρῶν τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ. Τὸ ε. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτλ. τοῦ μή. βιβλ. ἐστὶ θέμα β'. τοῦ ε. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τὰ αὐτὰ λέγον ῥητῶς. Τὸ δὲ ιά. διάτ. ἐστὶ θέμα γ'. τοῦ ιά. κεφ. τοῦ αὐτοῦ νά. τίτ. τὰ αὐτὰ διεξὶδὼν ἀπαραλλάκτως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κυβευόντων, ἢ μεθυσομένων, ἢ θέαις παραβαλλόντων, τυμβωρυχούντων, κλεπτόντων, ἐπιπορκούντων, τοκιζόντων ἢ λαμβανόντων ἡμιολίας, ἢ ἕτερον αἰσχρὸν ἑαυτοῖς ἐπινοούντων κέρδος.

(1) Χ. Τρ. — φατρίαν 'E. 'I. B. — (2) Χ. Τρ. — οὐχ εἴρηται ἐν 'E. 'I. B.

Ἀποστόλων κανῶν κέ. μβ'. μγ'. μδ'. Συνόδου Νικαίας κανῶν ιζ'. Ἐν Λαοδικείᾳ κανῶν δ'. νδ'. Ἐν Καρθαγένῃ κανῶν έ. ις'. Συνόδου ς'. κανῶν ι. κγ'. κδ'. ν'. νά. Συνόδου Νικαίας τὸ δεύτερον κανῶν δ'. Βασιλείου κανῶν ιδ'. ιζ'. κθ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ λδ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος φησιν· Ἐπίσκοπος ἢ κληρικός κυβεύων, ἢ κοινωνῶν τοῖς κυβεύουσιν, ἢ παρακαθήμενος, ἢ θέατρον ἢ κυνήγιον θεωρῶν, ἀφορίζεται πάσης ἱερᾶς λειτουργίας, καὶ τῶν σιτηρεσίων (1) αὐτοῦ στερεῖται, καὶ ὀρίζεται αὐτῷ χρόνος εἰς μετάνοιαν· καὶ ἐὰν ἀξίως εἴσω τοῦ χρόνου μετανόησας φανῆ, ἱερατικῆς ἀξιοῦται φιλανθρωπίας· εἰ δὲ μετὰ τὸν χρόνον ἐπιμείνοι, τελείως ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου, καὶ γίνεται βουλευτῆς μετὰ τῆς αὐτοῦ περιουσίας τῆς πόλεως ἢς ἦν κληρικός, ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης οὐκ ἐχούσης βουλευτήριον, *γίνεται* (2) εἰς τὴν χηρῆσαν ἐκ τῶν πλησιαζουσῶν· εἰ δὲ μὴ ἔχει οὐσίαν, γίνεται ταξέωτης. Παραφυλάττουσι δὲ ταῦτα οἱ πατριάρχαι, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ ἐκκλησιέκδοικοι, καὶ οἱ ἐκάστης διοικήσεως ἑπαρχοὶ, καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ ἐκδικοὶ ταῦτα τοῖς ἱερεῦσι προσαγγέλλουσι. Δεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα μετ' ἀκριβείας ἐπὶ τῶν εὐαγγελίων ζητεῖσθαι, καὶ τοὺς συκοφάντας ἀγανακτεῖσθαι. Ποινὰς δὲ διαφόρους ὀρίζει κατὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν τάξεων, καὶ τῶν ἐκδίκων, εἰ ταῦτα μαθόντες μὴ προσαγγείλωσι (3) τοῖς προσφόροις ἱερεῦσι. Ἡ μὲν τοι β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπὶ τριετίαν εἶπεν αὐτοὺς τῆς λειτουργίας κωλύεσθαι, καὶ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, ἄδειαν παρασχούσα τοῖς ἱερεῦσι, μετανοίας ἐπιδεικνυμένης, ἐλαττοῦν τὸν χρόνον.

(1) σιτηρεσίων X. Tr. καὶ S. P. — (2) E. I. B. ἢ εἰς τὴν χηρῆσαν, ἀνευ εἰσῆς, γίνεται. — (3) X. Tr. καὶ S. P. — μὴ προσαγγέλλουσι E. I. B.

Σχόλιον.

Ἡ λδ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανέως ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. κβ'. διαλαμβάνοντι ὅσα εἰς τὸ κείμενον διελήφθησαν.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Οὐ μόνον ἐπιορκεῖν κωλύεται κληρικός, ἀλλὰ καὶ καθόλου ὀμνύειν (1). Εἴρηται γὰρ βιβλίῳ α. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. κέ. ὅτι οἱ κληρικοὶ δικαζόμενοι διδῶσιν ἐγγύας μέχρι ν'. λίτρων· εἰ δὲ τὸ πρᾶγμα ὑπερβαίνει, ὁμολογίαν ἐπὶ τῷ ὑπερβαίνοντι ποιῶσιν ἀνώμοτον· διότι καὶ "οἱ νόμοι" (2) καὶ οἱ κανόνες κωλύουσι κληρικὸν ὀμνύειν· εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἴρηται ἐν βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. ιβ'. διατάξει γ'. ὅτι δεῖ τοὺς προσφεύγοντας, προτρεπομένους καὶ ὄρκον ἐπὶ τῇ ἀσφαλείᾳ λαμβάνοντας ἀποτίθεσθαι ἅπερ ἐπιφέρονται ὄπλα. Καὶ ἡ ς'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ ιβ'. τίτ. φησὶν, ὅτι ἐὰν ἐστὶν ὑπόνοια περὶ κληρικοῦ, ὡς ἔχοντος πράγματα (3) τοῦ πρόσφυγος, κελεύσει τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ ὀμνύει.

Σχόλιον.

Ἡ κέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδ. ἐστὶ κεφ. ια. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, ὅπερ κατεστρώθη εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ β'. κεφ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ παρᾶντος συντάγματος, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο μηδὲν περὶ ὄρκου διαλαμβάνον. Ἡ ς'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. τοῦ κώδικος θέμα οὐσα τελευταῖον τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὐδέν τι περὶ ὄρκου διαλαμβάνει. Ζητητέον οὖν εἰ ὀφείλουσιν οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ ὄρκους

(1) X. Tr. — ὀμνύειν E. I. B. — (2) X. Tr. καὶ S. P. — ἐλλείπει ἐν E. I. B., γὰρ καὶ οἱ νόμοι. — (3) X. Tr. — πρᾶγμα E. I. B.

διδόναι σωματικούς, καὶ νομίζω ὅτι ἐπεὶ τὰ ἀπὸ τῶν κωδικῶν ἐκληφθέντα κεφάλαια καὶ τεθέντα εἰς τὰ βασιλικὰ, περὶ ὧν καὶ ὁ Φώτιος μνησθεὶς εἰς τὸ κείμενον ἐποίησεν, οὐ μέμνηται ὅλως ὄρκων, ἐκωλύθη τὸ ὁμνῆσαι ὅλως ἐπίσκοπον ἢ κληρικόν· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἀντὶ σωματικοῦ ὄρκου, ἐπενοήθη ἢ ἐγγραφῇ, καταθέσεως τὸν ἐπέχουσα, καὶ ἀναπληροῦσα ὅσα ὁ σωματικὸς ὄρκος ποιῆσαι ἔμελλεν. Οἱ γοῦν ἀναγνώσται κακῶς ἀναγκάζονται ὄρκους σωματικούς διδόναι, κληρικοὶ γὰρ εἰσιν.

Κεῖμενον.

Ἡ δὲ κώλυσις τοῦ λαμβάνειν κληρικὸν τόκους, ἐμοὶ φαίνεται πανταχοῦ περὶ τῶν ἀπὸ δανείου ἡγῶν συμφώνου λελέχθαι, οὐ μὴν περὶ τῶν σιωπηρῶς ἀρμοζόντων ἐξ ὑπερθέσεως ἐπὶ τῶν βοναφίδε ἀγωγῶν. Ἀμέλει καὶ ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπὶ ληγάτων εὐσεβῶν ἐξ ὑπερθέσεως εἶπεν ἀπαιτεῖσθαι καὶ τόκους, καὶ καρπούς. Περὶ δὲ κλοπῆς κληρικῶν ἰδικῶς ὁ νόμος οὐ διαλέγεται γενικῶς δὲ διαλαμβάνει περὶ κλοπῆς ὁ β'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ τίτ. β'. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων. Δύο δὲ εἰσιν εἶδη τῆς κλοπῆς, καὶ τὸ μὲν αὐτῆς λέγεται φανερά κλοπή, τὸ δὲ, ἀφανής. Φανερός κλέπτης ἐστὶν ὁ μετὰ τοῦ κλοπιμαίου πράγματος ἐξ οἴουδῆποτε προσώπου λαμβανόμενος πρὶν ἢ τὸ πρᾶγμα ἀπαγάγῃ, ἐνθα προέθετο ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, εἴτε ἐν δημοσίᾳ, εἴτε ἐν ἰδιωτικῷ τόπῳ· εἰ δὲ ἀπήγαγεν αὐτὸ ὅπου προέθετο, κἂν λοιπὸν συλληφθῇ μετ' αὐτοῦ, οὐκ ἔστι φανερός κλέπτης· ὁ δὲ μὴ τοιοῦτος, ἀφανής κλέπτης ἐστίν. Ἡ δὲ ποινὴ τοῦ μὲν φανεροῦ κλέπτου γίνεται εἰς τὸ τετραπλοῦν τοῦ τιμήματος τοῦ κλαπέντος, ἔστιν ὅτε καὶ τοῦ διαφέροντος· τοῦ δὲ ἀφανοῦς, εἰς τὸ διπλοῦν καὶ ἐφ' ἑκατέρου, ἔξωθεν τῆς τοιαύτης ποινῆς, δίδεται τὸ πρᾶγμα, ἢ ἡ διατίμησις αὐτοῦ.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστιανεῖος ρλά., κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ε'. τίτ. γ'. κεφ. θ'. καταστρωθέντι εἰς σχόλιον τοῦ α'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος περὶ τὰς ἀρχάς. Εὐχαρίστησον οὖν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ καλῶς ἐρμηνεύσαντι ἀπειτεῖν ὡς διαφέρον τόκους, τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς κληρικούς. Ὁ β'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. ς'. κεφ. ιή. καὶ ζήτηε διάφορα τούτου κεφάλαια περὶ κλοπῶν καὶ κλεπτῶν. Ὁ δὲ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς βιβλ. τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. ιβ'. κεφ. α. καὶ ἐφεξῆς. Ζήτηε κεφ. β'. γ'. δ'. ε. τὰ αὐτὰ λέγοντα ῥητῶς ὅσα καὶ εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Ζήτηε δὲ καὶ ἕτερον κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διδάσκοντα περὶ ἀφανοῦς κλοπῆς καὶ φανεράς, καὶ εἶπε ὅτι κἂν ἱερωμένων κλεπτῶν οὐ μέμνηται οἱ τοιοῦτοι τίτλοι, ἀλλ' ἐπεὶ ἀφ' ὧν νομίμων ἐνάγονται οἱ λαϊκοί, ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ κληρικοὶ ἐνάγονται, πρόνομιον δὲ οὐκ ἐδόθη τούτοις ἀπὸ κλοπῆς μὴ ἐνάγεσθαι, ἐξ ἀνάγκης τῷ κοινῷ νομίμῳ τὸ περὶ τῆς κλοπῆς καὶ αὐτοὶ συσφιγχθήσονται.

Κεῖμενον.

Ὁ δὲ ἀπὸ ἐμπρησμοῦ ἢ ναυαγίου λαμβάνων ἔξωθεν τοῦ πράγματος δίδωσιν εἰσω μὲν οὐτιλίου ἐνιαυτοῦ τὸ τετραπλοῦν τῷ κλαπέντι, καὶ τῷ φίσκῳ τὸ τετραπλοῦν· μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν τὸ ἀπλοῦν, ὡς βιβλίον ς'. τοῦ κώδικος τίτ. β'. διάτ. ιή. καὶ ἐν τῷ θ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου. Ὡσεπιτοπολὺ δὲ ἐγκληματικῶς οἱ κλέπται κατηγοροῦνται, γραφῆς ἡγουμένης, ὡς διάτ. ιγ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ ἀργεῖ ἢ τοῦ διπλοῦ ἢ τοῦ τετραπλοῦ ποινή· εἴρηται γὰρ διατ. νζ'. τοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐάν τις τὸν κλέπτην παραδῶ νυκτεπάρχῳ, ἢ τῷ ἀρχοντι, καὶ καταδικασθεὶς παράσχῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ τὴν διατίμησιν αὐτοῦ, ἀναιρεῖται (1) ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή, ὡς αὐτοῦ κινδυνεύ-

(1) X, Tr. καὶ S. P. — ἀγανακτεῖται 'Ε. Π. Β.

σαντος. Ὁ δὲ καταδικασθεὶς ἐπὶ κλοπῇ, ἢ φιλικῶς ἀπαλλαγεῖς ἐπὶ δόσει χρημάτων, ἀτιμος γίνεται, ὡς βιβλίον γ'. τίτ. β'. διγ. α'. δ'. καὶ ε'.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι θέμα λέ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· Ἐάν τις ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, ἢ ναυαγίου ἀφέληται τι, ἢ μειώσῃ, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ὠρισμένου εἰς τὸ τετραπλοῦν κατέχεται· μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἀπλοῦν πρὸς τῇ ἤδη ὠρισμένῃ ποινῇ· τὸ δὲ δίδοσθαι καὶ τῷ φίσκῳ, ἡγουν τῷ δημοσίῳ, τὸ τετραπλοῦν, καθὼς ἐν τῷ κώδικι περιείχετο, οὐ προσετέθη ἐν τοῖς βασιλικοῖς· λέγουσι γοῦν τινες διὰ τοῦτο μὴ ἀπαιτεῖσθαι παρὰ τοῦ δημοσίου τὸ τετραπλοῦν. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, ὅτι ἀπὸ τοῦ εἰπεῖν τὸν βασιλικὸν ἔνοχον εἶναι τὸν οὕτως ἡμαρτηκότα σὺν τῷ τετραπλῷ καὶ τῇ ὠρισμένῃ ποινῇ, παρίσταται δύνασθαι καὶ τὸν δημόσιον ἀπαιτεῖν τὸ τετραπλοῦν. Φησὶ δὲ καὶ τὸ λά. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ νγ'. βιβλίου ταῦτα· Ὁ ἀρπάζων, ἢ κατὰ δόλον κερδαίνων ἐκ ναυαγίου, εἰς ὅσον ὑπόκειται τῷ ζημιωθέντι, τοσοῦτον καὶ τῷ δημοσίῳ δίδωσιν. Ὁ δὲ θ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τίτ. κ'. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν διαλαμβάνοντα περὶ τῶν ἀφαιρουμένων ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, καὶ καταπτώσεως. Λέγει δὲ τὸ τέλος τοῦ α'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἀρμύζειν ἐπέκεινα τῆς χρηματικῆς ποινῆς, καὶ ἐγκληματικὴν ἐπεξέλευσιν· καὶ ἐστὶ τοῦτο ἰδικὸν εἰς τοὺς ἀρπάζοντας ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, καὶ καταπτώσεως, καὶ ναυαγίου· τιμωροῦνται γὰρ καὶ χρηματικῶς, καὶ ἐγκληματικῶς, ὅπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἡμαρτημάτων οὐκ ἐστὶ· καθά (1) φησὶ τὸ ζ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ὃ ἐστὶ θέμα β'. τοῦ νζ'. κεφ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Ἐάν γὰρ ὁ ὑβριστής, ἢ ὁ κλέπτης ἐγκληματικῶς ἐλκυσθεὶς τιμωρηθῇ, ποινὴν οὐ δίδωσι χρηματικὴν. Τὸ μέντοι ιγ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατάξεων

οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ὅταν ἐγκληματικῶς κινήθῃ ἢ ἀπὸ ἡμαρτήματος ἀγωγή, δίδονται καὶ αἱ ἐγγραφαί (1). Ὁ δὲ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν κ'. τίτ. β'. διδάσκων ἐκ ποίων τρόπων ἐπάγεται ἀτιμία. Καὶ ἀνάγνωθι θέμα γ'. τοῦ α'. κεφ. λέγον· Ἀτιμός ἐστὶ καὶ ὁ ἰδίῳ ὀνόματι κατακριθεὶς τῇ περὶ κλοπῆς ἀγωγῇ, ἢ τοι περὶ ἀρπαγῆς πραγμάτων, καὶ τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ, καὶ τῇ περὶ δόλου, ἢ συμφωνήσας ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀγωγῶν, καὶ χρήματα δοὺς μήπω προκτάρξεως γενομένης.

Κεῖμενον.

Περὶ τυμβωρύχων (2) γενικῶς διαλαμβάνει ὁ ιβ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου, ἐν ᾧ φησὶν ὅτι καὶ χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς ὑπόκεινται καὶ ἔσιν ἢ χρηματικὴ ποινὴ, πότε μὲν εἰς ρ'. νομίσματα, πότε δὲ εἰς διακόσια, πότε δὲ εἰς τὸ διαφέρον τῆς γενομένης ζημίας, καὶ ἀτιμος γίνεται ὁ καταδικαζόμενος. Οἱ δὲ τυμβωρυχοῦντες, εἰ μὲν μεθ' ὀπλων, κεφαλικῶς τιμωροῦνται· εἰ δὲ χωρὶς ὀπλων, μέχρι μετάλλων· οἱ δὲ τὰ λείψανα ἢ ὅσα μετακινουῦντες, εὐτελεῖς μὲν ὄντες, ἄκρως τιμωροῦνται· ἐντιμοὶ δὲ δεπορτατεύονται· οἱ δὲ ἄλλως περὶ μνημεῖον πλημμελοῦντες *ἐξορίζονται* (3) ἢ εἰς μέταλλα καταδικάζονται. Πῶς δὲ δυνατόν ἀκινδύως καὶ ἀζημίως μεταφέρειν λείψανα, καὶ φιλοκαλεῖν μνημεῖον, διδάσκει ὁ αὐτὸς τίτλος, καὶ ὁ ἕβδομος τοῦ ἐνδεκάτου βιβλίου τῶν διατάξεων. Ὑπόκεινται δὲ οἱ τυμβωρυχοῦντες καὶ τῷ περὶ ἱεροσυλίας νόμῳ, ὡς βιβλίον τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τίτ. ιγ'. καὶ διάτ. ε'. τοῦ ἐννεακαιδεκάτου τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ καὶ τὰς χρηματικὰς αὐξῆς ποινὰς, πότε μὲν στέρησιν κτήματος, ἢ ἀγροῦ, ἢ οἴκου ἐπάγων, εἴαν εἰς αὐτοὺς ὕλη ἀπενεχθῇ ἀπὸ μνημεῖου.

(1) X. Γρ. — καὶ ἐγγραφαί E. I. B.

(2) X. Γρ. — καὶ ἐγγραφαί E. I. B. — (3) X. Γρ. ἀπασα ἢ φράσις αὕτη ἐλλείπει ἐν E. I. B.

πόττε δὲ δέκα λιτρῶν ποινήν ἐπάγων, καὶ εἴκοσι τῷ ἄρχοντι μὴ ἐπεξιόντι. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ τοῦ πάσχα οἱ τυμβωρύχοι ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται, ὡς βιβλίον α'. τοῦ κώδικος τίτ. δ'. διάτ. γ'.

Σχόλιον.

Ὁ ιβ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ τίτ. κγ'. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν περὶ καταφθορᾶς μνηματος, ἦτοι τῶν ἐνταφίων λειψάνων διδάσκων. Φησὶ δὲ δὲ τὸ ὄγδοον κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Τὸ ἔγλημα τῆς τυμβωρυχίας ὑπὸ τὸν περὶ βίας δημόσιον ἀναφέρεται νόμον. Ἀρμόζει δὲ καὶ χρηματικῶς ἢ ποσότης δὲ τῆς ποινῆς οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ α'. κεφ. φησὶ· Τὸ τῆς τυμβωρυχίας ἔγλημα ἀτιμίαν ἐπιφέρει. Τὸ ζ'. Θέμα τοῦ δ'. κεφ. φησὶν. Οἱ τυμβωρυχοῦντες, καὶ γυμνοῦντες τὰ τῶν τελευτώντων σώματα, εἰ μὲν μετὰ ὄπλων, κεφαλικῶς τιμωροῦνται, εἰ δὲ χωρὶς ὄπλων, μέχρι μετὰλλου. Τὸ ι. κεφ. λέγει· Οἱ τὰ λείψανα, ἢ τὰ ὀστά μετακινουῦντες, καὶ ἐφεξῆς ὅσα τῷ κειμένῳ περιέχονται. Ὁ ζ'. τίτ. τοῦ ια'. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ τίτ. α'. τοῦ νθ'. βιβλ. τῶν βασιλ., διδάσκων περὶ μνημάτων καὶ δαπάνης τῶν κηδεῶν. Τὸ δ'. Θέμα τοῦ γ'. κεφ. τοῦ κγ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. φησὶν· Οὐ δεῖ τὰ λείψανα τῶν τελευτώντων ψηλαφῆσθαι, ἢ σκύλλεσθαι· τὰ δὲ προσκαίρως ἀποτεθέντα μεταφέρειν ἔξεστι. Τὸ ζ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶ· Χεῖρον οὐ δεῖ τὸ μνημεῖον γίνεσθαι, φιλοκαλεῖν μέντοι αὐτῷ ἔξεστι, μὴ ἐφαπτομένων τῶν λειψάνων. Τὸ η'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ νθ'. βιβλίου τῶν βασιλ. περὶ τὸ τέλος φησὶν· Ἐὰν δὲ ὁ τοῦ τόπου δεσπότης παρὰ κέλευσιν ἱερέως, ἢ κέλευσιν βασιλέως ἐκβάλλῃ τὸν ἐξ ἄλλου ταφέντα, ἢ τὰ τεθέντα ὀστέα, ἐνέχεται τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ. Καὶ κεφ. α'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. λέγει· Ἐξεστὶν ἐξ εὐλόγου αἰτίας προσιέναι τῷ ἄρχοντι, καὶ μεταφέρειν εἰς ἕτερον τόπον τὸ ἀποκειμένον λείψανον παρενοχλούμενον. Καὶ κεφ. ιδ'. φησὶ· Μηδεὶς ἀνθρώπινον σῶμα χωρὶς κελεύσεως βασιλέως εἰς ἕτερον τόπον μεταφάρεται· καὶ τὸ παρὸν οὐκ ἔστιν ἐναντίον τῇ α'. διατ., ἐκεῖνη γὰρ ἀπὸ εὐλόγου αἰτίας ἐπέτρεψε μεταφέρεισθαι τὰ λείψανα κατὰ διάγνωσιν

τῶν ἀρχόντων, αὕτη δὲ μηδαμοῦ μνημονεύσασα εὐλόγου αἰτίας, ὅτι χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς οὐκ ἔξεστιν αὐτὰ μεταφέρειν. Ὁ ιγ'. τίτ. τοῦ μη. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τίτ. μέ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὸ θ'. κεφ. Ὁ δὲ πεκουλάτους κινεῖται κατὰ τοῦ ὑφελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν, ἢ μνημείων, καὶ τὰ ἐξῆς. Τὸ δ'. κεφ. λέγει· Τῷ δεπεκουλάτῳ ὑπόκειται καὶ ὁ ἱερὰ ἢ ἐκ μνημείων χρήματα λαμβάνων, ἢ τὸ δωρηθὲν τῷ Θεῷ. Ἡ ε'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. ιβ'. τοῦ κγ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ ἀνάγνωθι τὸ ια'. ιβ'. ιγ'. καὶ ιδ'. κεφ. τὰ αὐτὰ λέγοντα ὅσα συνωψίσθησαν. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. κς'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, ὃ καὶ ἀνάγνωθι καταστρωθὲν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κέ. κεφ. τοῦ παρόντος θ'. τίτ. Τούτων οὕτως ἐχόντων σημείωσαι, ὅτι τῷ περὶ τυμβωρυχίας νόμῳ ἐνέχονται καὶ οἱ χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς, ἢ ἐπισκοπικῆς, ἢ διαγνώσεως ἀρχοντικῆς μετακινουῦντες λείψανα τεθνεώτων μετὰ τελείας ὀσίας ταφέντα. Πλὴν οἱ μὲν ἄρχοντες χωρὶς εὐλόγου αἰτίας οὐ δύνανται ἐπιτρέπειν τὴν τούτων μετάθεσιν· ὁ βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ ἐπίσκοποι δύνανται ταύτην ἀδιαστῆτως (1) ἐπιτρέπειν. Οἱ γοῦν λέγοντες ἀπροκριματίστως ταύτην γίνεσθαι παρὰ τοῦ βουλομένου, μὴ προκειμένης αἰτίας αἰσχροκερδοῦς, κακῶς λέγουσιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τις καθηγούμενος τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου χωρὶς τοιαύτης ἐπιτροπῆς λείψανα μεταθέμενος ἐξεβλήθη συνοδικῶς ἀπὸ τῆς ἡγουμενείας, καὶ καθήρεθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, ἢ τὸν οἶνον, ἢ τὰ κρέα. Ἀποστόλων κανῶν νά. νγ'. ξς'. Συνόδου Ἀγπ. κύρας κανῶν ιδ'. Συνόδου ς'. κανῶν ιγ'. λ'.

(1) ἀδιαστῆτως X. Tr.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ τῶν ἐπιτετραμμένων ἢ κεκωλυμένων γάμων καὶ περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τοὺς ἀναγνώστας ἐφήβους γενομένους, εἰ βούλωνται γαμεῖν, καὶ περὶ παλλακισμοῦ, καὶ πορνείας, καὶ μοιχείας. Ἀποστόλων κανῶν ιζ'. ιθ'. κέ. κς'. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν ι. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανῶν α'. θ'. ι. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν ιδ'. ιέ. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ις'. Συνόδου ς'. κανῶν γ'. δ'. στ'. ιβ'. ιγ'. μή. νή. Βασιλείου κανῶν γ'. στ'. ις'. ξθ'. ό. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνήστικου κανῶν δ'. ε'.

Κεῖμενον.

Βιβλίον α'. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. ε'. Ἐάν τις μόνος πειραθῆ λαβεῖν γαμετὴν παρθένον ἱεράν, κεφαλικῶς τιμωρεῖται. Καὶ διάτ. μδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐάν πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος γαμήσῃ, ὑπόκειται μὲν τοῖς κανόσιν, οἵτινες οὐχ ἦττον τῶν νόμων ἰσχύουσι, καὶ τῆς ἱερωσύνης ἐκπίπτει, καὶ οἱ παῖδες ὡς ἐξ ἀθεμίτων γάμων τεχθέντες, οὔτε φυσικοὶ, οὔτε νόθοι εἰσὶ, καὶ οὔτε κατὰ δωρεάν, ἢ διαδοχὴν, ἢ ἐσχηματισμένον δάνειον, ἢ ἑτέραν ἐνοχὴν λαμβάνουσί τι παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν, ἢ αἱ μητέρες αὐτῶν· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα λαμβάνει ἢ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησία. Λέγει δὲ καὶ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι ἐάν μοναχὸς κληρωθῆ, μὴ θαρρείτω πρὸς γάμον ἐλθεῖν, κὰν τοιοῦτου βαθμοῦ τετύχηκεν ἐν τῷ κλήρῳ, ἐν ᾧ τοῖς κληρικοῖς ἔξεστι γαμεῖν, τουτέστι ψάλτη, καὶ ἀναγνώστη· τοῖς γὰρ ἄλλοις ἀπασὶ καθάπαξ ὁ γάμος ἀπηγόρευται· εἰ δὲ γαμήσει, ἢ παλλακὴν σχῆ, ἢ ἀσελγῶς ζήσει, ἐκβαλλέσθω τοῦ κλήρου, καὶ ἰδιώτης ἔστω, πρὸς στρατείαν ἢ ἑτέραν ἐπιτήδευσιν ἐλθεῖν οὐ θαρρῶν. Καὶ ἡ πρώτη διάταξις τοῦ

αὐτοῦ τίτλου, ὅτι μηδεὶς δευτερογαμήσας χειρονείσθω πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, μήτε μὴν εἰ γυναικὶ συνοικεῖ τὸν οἰκεῖον ἄνδρα καταλιπούση, μήτε εἰ παλλακὴν ἔχει, ἀλλὰ σωφροσύνη συζῶν, καὶ ἡ γαμετῆ συνοικῶν, ἢ μιᾶς ἀνῆρ γενόμενος σώφρονος, καὶ ἐκ παρθενίας. Εἰ δέ τις πρεσβύτερος ὢν, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος, γαμετὴν, ἢ παλλακὴν εἰσάγοιτο φανερῶς, ἢ λαθραίως, ἢ ἐσχηματισμένως, εὐθέως τῆς ἱερᾶς ἐκπιπτέτω τάξεως, καὶ ἰδιώτης καὶ λαϊκὸς ἔστω. Ἀναγνώστης δὲ δευτερογαμῶν μὴ προκοπτέτω, μὴ μὴν καὶ τριτογαμείτω. Εἰ δὲ δευτερογαμήσας σπεύσει προκόψαι, γίνεται ἰδιώτης. Λέγει δὲ ὅτι χειροτονούμεναι διακόνισται νοουθετήσθωσαν, εἰδυῖται ὡς εἰ θαρρήσειεν κατατρεῖναι τὴν χειροτονίαν, προσομιλοῦσαι γάμῳ, ἢ ἄλλου βίου πορεία (1), θανάτῳ γενήσονται ἐνοχοὶ καὶ τοῖς αὐτῶν μοναστηρίοις, ἢ ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις αἰ αὐτῶν περιουσίαι προσκυρωθήσονται· οἱ δὲ γῆμαι ἢ φθεῖραι αὐτὰς τολμήσαντες, ὑπεύθυνοί εἰσι ξίφει, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν τὸ δημόσιον λήψεται.

Σχόλιον.

Ἡ ε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ μδ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν, μέρος οὐσα τῆς ε'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς οὐδὲ ἡ α'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν μέρος οὐσα τῆς ς'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς. Σημείωσαι περὶ τῶν ἐκπεσόντων τῆς ἱερωσύνης, καὶ γυναικὶ συνοικησάντων καὶ τούτων τεκνοποιησάντων, μὴ συγχωρουμένων εἰς κληρονόμον αὐτῶν κληθῆναι, μὴθ' ὅπως δύνασθαι τὰ τοιαῦτα παῖδία ἢ γνήσια τούτων κληθῆναι ἢ φυσικὰ, ἢ καθ' οἷονδ' ἕποτε τρόπον περιελθεῖν τινα τῶν πραγμάτων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς, ἢ τὰς μητέρας αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ προσόντα πάντα αὐτῷ λαμβάνειν τὰς κατ' αὐτοὺς ἐκκλησίας, ἢ τοὺς κλήρους· τοὺς δὲ τοιοῦτόν τι τολμῶντας, μετὰ

(1) X. Tr. καὶ S. T.—ἢ ἄλλου βίου πορεία 'E. 'I. B.

τὴν τῆς ἱερωσύνης γύμνωσιν, μὴ δυναμένους εἰς τι κοσμικὸν ἀξίωμα, ἢ στρατεῖαν ἀναχθῆναι, ἀλλὰ ἰδιωτεύοντας πάντα τὸν χρόνον. Ὅπως δὲ σήμερον οὐ φυλάττεται τοῦτο ἀγνοῶ.

Κεῖμενον.

Καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι εἰάν βουλευτῆς ἢ ταξεώτης, ἐπὶ ἰε. ἔτη μονάσας γένηται κληρικὸς, εἴτα γαμήση, ἀποδίδεται τῇ ἰδίᾳ τύχῃ· τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων κληρικῶν τῶν ἀπὸ μοναχῶν, κἂν μὴ γεγόνασιν βουλευταὶ ἢ ταξεῶται. Καὶ ὅτι ὁ χειροτονῶν ἀγαμον ἐρωτάτω αὐτὸν εἰ δύναται χωρὶς νομίμου γαμετῆς σεμνῶς βιοῦν. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς χειροτονίας ἐπιτρέπων διακόνῳ ἢ ὑποδιακόνῳ γαμήσαι μετὰ τὴν χειροτονίαν, τῆς ἐπισκοπῆς ἐκβάλλεται. Πρεσβύτερος δὲ, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος μετὰ τὴν χειροτονίαν γαμῶν, ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου, καὶ μετὰ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων δίδεται τῇ βουλῇ τῆς πόλεως, ἐν ἣ κληρικὸς ἦν. Δευτερογαμῶν δὲ ἀναγνώστης, ἢ χήραν, ἢ διεzeugμένην λαμβάνων, ἢ τοῖς νόμοις, ἢ τοῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην, εἰς ἄλλον μὴ προβαινέτω βαθμόν· ἀλλὰ καὶ προβάς ἀποκαθίσταται τῷ προτέρῳ. Λέγει δὲ ὅτι οἱ ἀρπάζοντες, ἢ ὑπονοθεύοντες, ἢ διαφθείροντες ἀσκήτριαν, ἢ μοναστριαν, ἢ διακόνισσαν, ἢ ἄλλο εὐλαβὲς ἔχουσαν σχῆμα, καὶ οἱ μετασχόντες, κεφαλικῶς τιμωροῦνται, καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ τῷ μοναστηρίῳ τῆς ὕβρισεύσεως περιποιῶνται διὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν τάξεων· αὕτη δὲ μετὰ τῶν αὐτῆς πραγμάτων μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται ἀσφαλῶς φυλαχθησομένη. Εἰ δὲ διακόνισσά ἐστιν νομίμως ἔχουσα παῖδας, τὸ νόμιμον μέρος λαμβάνουσιν· εἰ δὲ ἐπὶ ἐνιαυτὸν μετὰ τὸ γνωσθῆναι τὸ μῦθος μὴ ἐκδικήσῃ τὰ πράγματα οἱ εὐαγεῖς οἶκοι, ὁ φύσχος αὐτὰ λαμβάνει, τοῦ ἀμε-

λοῦντος ἐκδικηθῆναι ἀρχόντος ἀποζωννυμένου, καὶ ἐλίτρας τοῖς περιβάτοις προστιμωμένου.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ κεφ. κς'. τῆς ρκγ'. νεαρῆς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, ἥτοι κεφ. λγ'. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ διαλαμβάνον ὅσα συνωψίσθησαν. Λέγει δὲ καὶ τὸ κδ'. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρῆς, ἥτοι τὸ λά. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ., ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ λβ'. περὶ τοῦ ἐρωτάσθαι τοὺς μέλλοντας χειροτονεῖσθαι εἰ δύνανται σωφρονεῖν, καὶ περὶ γαμούντων ἱερωμένων, καὶ δευτερογαμούντων ἀναγνωστῶν, ὅσα παρὰ τοῦ πατριάρχου διελήφθησαν παραφραστικῶς (1). Περὶ δὲ τῶν ἀρπαζόντων, ἢ διαφθειρόντων, ἢ ὑπονοθεύοντων τὰς τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένας, διδάσκει ἡ αὐτὴ β'. διάταξις τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν οὕσα ξγ'. κεφ. τῆς ρκγ'. Ἰουστιν. νεαρῆς, ἥτοι κεφ. ιβ'. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τὰ αὐτὰ λέγον ὅσα συνωψίσθησαν, πλὴν τῆς ποινηῆς. Ὁ μὲν γὰρ βασιλικὸς φησὶ τὸν ἐκ τοῦ νόμου κίνδυνον ὑπομένειν τοὺς πλημμελήσαντας, καὶ τοὺς μετασχόντας τοῦ τοιοῦτου μύθους. Ὁ δὲ συνθέμενος τὸ νομοκάνονον λέγει κεφαλικῶς αὐτοὺς τιμωρεῖσθαι· σὺ δὲ μᾶλλον τῷ βασιλικῷ πρόσχεσ' καὶ εἰ θέλεις μαθεῖν ποῖαί εἰσιν αἱ νόμιμοι ποιναι, ἀνάγκη βιβλ. ξ'. τίτ. νή. κεφ. ἀ. οὕτως ἔχον· Οἱ ἀρπάσαντες γυναῖκα, ἢ μνηστευομένην, ἢ ἀμνήστευτον, ἢ χήραν, εἴτε εὐγενῆς ἐστίν, εἴτε δούλη, ἢ ἀπελευθέρη, καὶ μάλιστα εἰάν τῷ Θεῷ ὡσιν αἱ γυναῖκες καθιερωμέναι, νομίμως τιμωρεῖσθωσαν, τουτέστιν εἰ μὲν μεθ' ὄπλων, εἴτε ξιφῶν, ἢ ῥοπάλων τὴν ἀρπαγὴν ἐποιήσαντο, οἱ τοιοῦτοι ξίφει τιμωρεῖσθωσαν· οἱ δὲ συνυπουργοῦντες αὐτοῖς, ἢ συνειδότες, ἢ ἐκόντες ὑποδεξάμενοι, ἢ οἰανδ' ἢ ποτε σπουδὴν εἰσενεγκόντες τυπτόμενοι, καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπεῖσθωσαν, ἐπειδὴ οἱ προθέντες παρ' ἑαυτοῖς ἀρπάσαι ἔτοιμοι εἰσι καὶ φονεύειν τοὺς ἀνθισταμένους. Εἰ δὲ χωρὶς οἰανδ' ἢ ποτε ὄπλων τὴν ἀρπαγὴν ἐποιήσαντο, ὁ μὲν τὴν ἀρπαγὴν ποιήσας χειροκοπεῖσθω, οἱ δὲ

(1) Ἐ. — περιφραστικῶς Ἡ. Β. Χ. Ἦρ.

βοηθήσαντες τοῖς τοιούτοις ἐν τῇ ἀρπαγῇ, ἢ συνειδότες, ἢ ὑπη-
ρετήσαντες, ἢ ἐκόντες ὑποδεξάμενοι, ἢ οἰανδήποτε σπουδὴν εἰσ-
ενεγκόντες αὐτοῖς, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι ἐξορίζεσθωσαν.
Ζήτει καὶ τὴν λέ. νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φι-
λοσόφου τὰ αὐτὰ σχεδὸν νομοθετούσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναίκας ἀρπαζόντων. Ἀποστό-
λων κανὼν ξζ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ια'. κέ. Συνόδου
Χαλκηδόνος κανὼν κζ'. Συνόδου στ'. κανὼν ιβ'. Θεοφί-
λου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν β'.

Κεῖμενον.

Βιβλίον α'. τίτ. γ'. διάτ. ε'. Ἐάν τις ἀρπάσῃ, ἢ πειραθῇ
λαβεῖν γαμετὴν παρθένον ἱερὰν, κεφαλικῶς τιμωρεῖται.
Καὶ διάτ. νγ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Τοῖς γονεῦσι, καὶ τοῖς
ἀδελφοῖς, καὶ τοῖς κηδεμόσι τῶν παρθένων, καὶ διακονισ-
σῶν, καὶ τῶν ἀνεμμένων τῷ Θεῷ χηρῶν, ἔξεστι τοὺς
ἀρπαγας αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐν καιρῷ τῆς ἐφόδου βοηθοῦν-
τας αὐτοῖς ἐπ' αὐτοφώρῳ φονεῦειν· εἰ δὲ διαφύγωσιν,
ἀναζητοῦσιν αὐτοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν οἱ ὑπαρχοὶ
καὶ ὁ ἑπαρχος· ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις, πάντες οἱ ἄρχον-
τες πολιτικοὶ τε καὶ στρατιωτικοί, καὶ μετὰ σύστασιν
μὴ χρωμένους φόρου παραγραφῇ τιμωροῦνται ἐσχάτως·
καὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀρπαγος καὶ τοῦ ὡς εἴρηται
βοηθήσαντος αὐτῷ, λαμβάνει τὸ μοναστήριον, ἢ τὸ ἀσκη-
τήριον, ἐφ' ᾧ καὶ τὴν βιασθεῖσαν ἐξ αὐτῶν ἐκεῖ τρέφεσθαι.
Εἰ δὲ μόνον διακόνισσά ἐστιν ἢ βιασθεῖσα καὶ οὐκ ἀσκή-
τρια, εἴτε μονάστρια, τὴν μὲν δεσποτείαν ἢ κατ' αὐτὴν
ἐκκλησία λαμβάνει, αὐτὴ δὲ τὴν χρῆσιν· οἱ δὲ ἄλλως
αὐτοῖς βοηθήσαντες, ἢ ὑπουργήσαντες, ἢ συνειδότες, ἢ
ὑποδεξάμενοι, ἢ σπουδὴν οἰανδήποτε συγείσαγαγόντες, μό-

νη τῇ ἐσχάτῃ τιμωρίᾳ ὑπόκεινται. Χώρα δὲ τοῖς εἰρη-
μένοις, κἂν ἐκοῦσά τις τῶν εἰρημένων γυναικῶν ἀμαρ-
τηθῇ. Βιβλ. α'. τίτ. δ'. διάτ. γ'. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις
τοῦ πάσχα οἱ τῶν παρθένων ἀρπαγες ἐγκλείονται καὶ
δεσμοῦνται. Βιβλίον γ'. τίτ. κδ'. διάτ. α'. Ὁ μὴ ὦν ἰλ-
λούστριος, ἀλλὰ μόνον λαμπρότατος, ἀρπαγὴν ἐν ἐπαρ-
χίᾳ παρθένου πλημμελήσας, ἐκεῖ τοῖς νόμοις ὑποβάλλ-
εται, μὴ χρώμενος φόρου παραγραφῇ.

Σχόλιον.

Ἡ ε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη
εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ νγ'. καὶ μηδὲ σὺ προσχῆς ταύταις. Ἡ γ'.
διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. κς'. τοῦ
ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ κατεστρώθη εἰς τὴν
ἐρμηνείαν τοῦ κέ. κεφ. τοῦ παρόντος θ'. τίτ. θ' καὶ ἀνάγνωθι.
Ἡ α'. διάτ. τοῦ κδ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς
κεφάλ. ια'. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τοῦτο δὲ
τὸ κεφάλαιον παρελείφθη.

Κεῖμενον.

Τίτλος μά. διάτ. δ'. Ὁ λέγων παρὰ δούλου τὴν αὐ-
τοῦ γαμετὴν ἀρπαγῆναι, οὐ τοῦ δεσπότη ἀλλ' αὐτοῦ
κατηγορεῖν ὀφείλει. Βιβλίον ζ'. τίτ. ιγ'. διάτ. γ'. Ἐάν
δοῦλος καταμηνύσῃ ἀρπαγὴν παρθένου λαθοῦσαν, πά-
κτω ἢ ἀποπροσποιήσῃ ἐλευθεροῦται. Βιβλίον θ'. τίτ. θ'.
διάτ. ζ'. Ὁ ἀνὴρ οὐ δύναται κινεῖν ὡς ἀνὴρ περὶ τῆς
πρὸ τοῦ γάμου βιαίας τῆς παρθένου φθορᾶς, εἰ μὴ ᾗ
αὐτοῦ μνηστὴ· αὐτὴ δὲ κινεῖ συνόντων τῶν κουρατῶρων.
Τίτλου δεκάτου διάταξις πρώτη· Ἐάν τις φθείρῃ τὴν
παρ' αὐτοῦ ἐπιτροπευθεῖσαν δεπορτατεύεται, καὶ εἰς
δλόκληρον δημεύεται. Τίτλου ἑνδεκάτου διάταξις τρίτη·
Ἐάν ἀρπαγῇ (1) ἢ μνηστὴ τοῦ υἱοῦ μου, κινῶ τὸν περὶ

(1) X. Τρ. καὶ Σ. 'P. — ἀρπάσῃ 'E. 'I. B.

βίας νόμον. Βιβλίου ἐνάτου, τίτλου τρισκαιδεκάτου διά-
ταξις πρώτη και μόνη· Ἐάν τις ἀρπάσῃ οἰανδήτινα
γυναῖκα δούλην, ἢ ἐλευθέραν, κἄν ἦν αὐτῷ μεμνηστευ-
μένη, κεφαλικῶς καταδικαζόμενος (1) ἀποθνήσκει, και οἱ
ἐν τῇ ἀρπαγῇ βοηθήσαντες αὐτῷ. Και τοῖς πατράσι τῶν
ἀρπαγείων ἔξοστι, και τοῖς ἀδελφοῖς, και τοῖς κηδεμό-
σι, *και πάτρωσι* (2), και δεσπόταις, ἐν τῷ καιρῷ τῆς
ἐφόδου τούτους φονεύειν· εἰ δὲ διαφύγωσιν, ἀναζητοῦσιν
αὐτοὺς ἐν μὲν Βυζαντίῳ οἱ ὑπαρχοι και ὁ ἐπαρχος, ἐν δὲ
ταῖς ἐπαρχίαις πάντες οἱ ἄρχοντες, και στρατηλάται,
και δοῦκες, και μετὰ σύστασιν ἀναιροῦσι, μὴ δυναμένους
χρησασθαι φόρου παραγραφῇ, ἢ ἐκκληίῳ. Και εἰ μὲν δούλη
ἢ ἀπελευθέρα ἤρπάγη, ἀναιροῦνται οἱ ἀρπαγες, οὐ μὴν
και μείωσιν τῆς οὐσίας ὑφίστανται. Εἰ δὲ εὐγενῆς ἤρπά-
γη, πάντα τὰ πράγματα τοῦ ἀρπάσαντος, και τῶν βοη-
θησάντων αὐτῷ, προσκυροῦνται τῇ ἀρπαγείῳ. Οὔτε δὲ
συναινοῦντος τοῦ πατρὸς, δύναται γαμείσθαι τῷ ἀρπά-
σαντι αὐτήν. Τὴν αὐτὴν δὲ ποινὴν τοῦ θανάτου και τῶν
πραγμάτων ὑφίστανται οἱ πρὸς τὴν ἐφοδον αὐτῷ ἀκο-
λουθήσαντες· οἱ δὲ συνίστορες, και ὑπουργοί, και ὑποδο-
χεῖς, και οἱ ὀπωσοῦν αὐτοῖς συσπουδάσαντες (3), οἷας
ὄν εἶεν φύσεως, και τύχης, ἢ βαθμοῦ, ἢ ἀξίας, μόνην τὴν
κεφαλικὴν ὑφίστανται τιμωρίαν, εἰ και ἐχοῦσα ἢ γυνὴ
ἤρπάγη. Εἰ δὲ οἱ γονεῖς τῆς ἀρπαγείσης ἀνάσχωνται,
και παραχωρήσωσι, δεπορτατεύονται· οἱ δὲ ὑπουργή-
σαντες δούλοι και δούλαι καιόνται· και ἀργεῖ (4) πάντα
τὰ περὶ ἀρπαγῆς γυναικῶν ἀλλαχοῦ νενομοθετημένα, τῆς
παρούσης διατάξεως ἀρκούσης ἐπὶ αὐτῶν, και ἱερῶν, και
χρηρῶν.

(1) X. Tr. και Σ. P. — ἀποδικαζόμενος E. I. B. — (2) X. Tr. και Σ. P. —
οὐχ ἔφηται ἐν E. I. B. ἀλλ' ἐν τῇ Λατιν. μεταφράσει. — (3) X. Tr. — σπου-
δάσαντες E. I. B. — (4) X. T. Σ. P. — ἀργεῖ E. I. B.

Σχόλιον.

Ἡ δ'. διάτ. τοῦ μ.ά. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι
κεφ. μ.ς'. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. λέγουσα· Ἡ διάτ. ὁμοία τῇ
δευτέρᾳ ἐστὶ και τῇ γ'. και λέγει, ὅτι ὁ δεσπότης ἀγνοῶν τὸ
πταῖσμα τοῦ οἰκέτου νοξάλια (1) μόνον κατέχεται, εἰδῶς δὲ,
ιδίῳ ὀνόματι. Ὅλον δὲ τὸ τῆς διατ. νόμιμον τοιοῦτόν ἐστι, ὅτι
ἐὰν οἰκέτης ἀλλότριας ἀρπάσῃ, εἴσω μὲν ἐνιαυτοῦ τὸ τετραπλοῦν
ζητεῖ ἢ περὶ ἀρπαγῆς χρημάτων ἀγωγή, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτόν
τὸ ἀπλοῦν, ἢτοι ἐφ' ᾧ δοῦναι τὸν οἰκέτην εἰς νόξαν, ἢ κατέχε-
σθαι τὸν δεσπότην αὐτοῦ, και εἰς τὸ περιελθὼν εἰς αὐτόν. Εἰ δὲ
συνειδότος τοῦ δεσπότου ἤρπασεν, εἰς τὸ διαφέρον ἐνέχεται ὁ
δεσπότης πάντως, τουτέστιν εἰς τὸ τετραπλοῦν, ἢ εἰς τὸ ἀπλοῦν.
Εἰ δὲ τὴν σὴν γαμετὴν ἤρπασε, κατ' αὐτοῦ τοῦ οἰκέτου κίνησον
τὸ δημόσιον ἐγκλημα. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τοῦ
κώδικός ἐστι κεφ. γ'. τοῦ ιη'. τίτ. τοῦ μη'. βιβλ. τῶν βασιλ. οὕτως
ἔχον· Ἐὰν δούλος ἀρπαγὴν παρθένου καταμηνύσῃ, ἐλεύθερος γίνε-
ται, ἢ ἐὰν τὴν ἤδη συγχωρηθεῖσαν ἀπελέγξῃ. Ἡ ζ'. διάτ. τοῦ
θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά,
οὐδὲ ὁ ι'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, οὐδὲ ὁ ι.ά. Ἡ δὲ δ'. διάτ. τοῦ
ιγ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. α'. τοῦ νη'. τίτ.
τοῦ ξ'. βιβλ. Και αὐτὸ μὲν κατεστρώθη περὶ τὸ τέλος τοῦ κθ'.
κεφαλαίου τοῦ παρόντος θ'. τίτ. τὸ δὲ β'. θέμα τούτου λέγει
ταῦτα· Ἐὰν οὖν ἐν αὐτῇ τῇ ἀρπαγῇ εἰς ἐκ τούτων καταληφθῇ
ἢ παρὰ τῶν πατέρων τῶν γυναικῶν, ἢ παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ἢ
ἐπιτρόπων, ἢ κουρατῶρων, ἢ πατρῶνων, ἢ δεσποτῶν, ἐξελεγχθέν-
τες φονευσθῶσαν (2) αὐτοχειρὶ, μάλιστα ἐὰν και γεγαμημένας
γυναῖκας ἐπειράθησαν ἀρπάσαι. Τὸ αὐτὸ δὲ λέγομεν και εἰ μνη-
στήν τις ἰδίαν ἤρπασεν. Εἰ δὲ δυνηθῶσιν οἱ τοιοῦτοι διαφυγεῖν,
και οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, και οἱ ἐν πάσῃ χώρᾳ ἄρχοντες
και στρατηλάται ἐκδικεῖτωσαν τὸ γινόμενον, κατέχοντες αὐτοὺς
και τιμωρούμενοι, και μὴ συγχωροῦντες αὐτοῖς ἐκκαλέσασθαι.
Και εἰ μὲν δούλαι εἰσιν αἱ ἀρπαγεῖσαι, ἢ ἀπελευθεραὶ, οἱ ἀρπά-
σαντες ὑποκεισθῶσαν· εἰ δὲ και εὐγενεῖς ἦσαν, τὰ πράγματα

(1) X. Tr. — νοξάλια E. I. B. — (2) X. Tr. — φονευσθῶσαν E. I. B.

τῶν ἀρπασάντων καὶ τῶν βοηθούντων αὐτοῖς, τῆς δεσποτείας αὐτῶν γινέσθωσαν προνοία τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν γονέων εἰς προΐκα, ἢ ἐὰν μὴ βουλευθῶσι γαμήσαι, κατέχειν ταῦτα τὰ πράγματα. Μὴ ἐξέστω δὲ τῆ γυναικὶ αὐτὸν τὸν ἀρπάσαντα ἄνδρα λέγειν, μηδὲ τοὺς γονεῖς αὐτῆς τοῦτο αὐτῇ κελεύειν. Αἱ δὲ τιμωραὶ τῆς διατ. πᾶσαι ἔστωσαν κατ' αὐτῶν τῶν ἀρπασάντων καὶ βοηθησάντων αὐταῖς ἐν τῇ ἀρπαγῇ. Οἱ μέντοι συνειδότες καὶ ὑπηρετήσαντες, καὶ ὑποδεξάμενοι, ἢ οἰανδήτινα σπουδὴν αὐτοῖς συνενεγκόντες τῇ εἰρημένῃ τιμωρίᾳ ὑποκείσθωσαν, εἴτε βουλομένων τῶν γυναικῶν, εἴτε μὴ βουλομένων ἢ ἀρπαγῇ γέγονε. Καὶ οἱ γονεῖς δὲ τῆς γυναικὸς, κἂν ἀνεξικακήσωσι, περιοριζέσθωσαν. Εἰ δὲ καὶ δούλος εὔρεθῇ ἐν τῷ πράγματι, καιέσθω, πασῶν τῶν ἄλλων τιμωριῶν σχολαζουσῶν.

Κεῖμενον.

Καὶ βιβλίον μζ'. τίτ. β'. διάτ. λθ'. Ὁ δούλην ἄλλοτριαν πόρνην οὔσαν ἀρπάζων ἢ κρύπτων, οὔτε ὡς κλέπτῃς, οὔτε ὡς ἀνδραποδιστῆς ἐνέχεται· οὐ γὰρ κλοπῆς ἀλλ' ἠδονῆς χάριν τοῦτο ἐποίησε. Βιβλ. μῆ. τίτ. ε'. διάτ. κθ'. Ὁ ὠρισμένος εἰς κατηγορίαν τῆς μοιχείας χρόνος τῆς πενταετίας οὐκ ἔχει χώραν ἐπὶ τῆς κατὰ βίαν γινομένης φθορᾶς, ἀπροσδιορίστως γὰρ κινεῖται, ἐπειδὴ καὶ δημοσία βία πλημμελεῖται. Ὁμοίως διάτ. ε'. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐν ᾧ φησὶν, ὅτι ἡ ἀρπαγῇ μείζων ἐστὶ τῆς μοιχείας, καὶ ὁ ἀρπάσας γεγαμημένην ἢ μὴ γεγαμημένην ἐσχάτως τιμωρεῖται, καὶ ἐξωτικοῦ κατηγοροῦντος, ἐὰν ὁ τῆς κόρης πατήρ παρακληθεὶς συνεχώρησε. Λέγει δὲ καὶ διάτ. α'. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι οἱ φθείροντες διακόνισσαν ὑπεύθυνοί εἰσι ξίφει, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν λαμβάνει τὸ δημόσιον. Ἡ δὲ περὶ μανδάτου ἀρχόντων διαλεγομένη νεαρὰ ιζ'. ἀπαγορεύει ὄρους ἀσυλλίας φυλάττεσθαι τοῖς ἀρπαξί τῶν παρθένων. Καὶ ἡ β'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. φησιν, ὅτι οἱ ἀρπάζοντες, ἢ ὑπο-

νοθεύοντες, ἢ διαφθείροντες ἀσκήτριαν, ἢ διακόνισσαν, ἢ μονάστριαν, ἢ ἄλλην εὐλαβὲς ἔχουσαν σχῆμα, καὶ οἱ μετασχόντες, κεφαλικῶς τιμωροῦνται καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ τῷ μοναστηρίῳ τῆς ὑβρισθείσης περιποιοῦνται διὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν τάξεων· αὐτῇ δὲ μετὰ τῶν πραγμάτων αὐτῆς ἐμβάλλεται μοναστηρίῳ ἀσφαλῶς φυλαχθησομένη. Εἰ δὲ διακόνισσά ἐστιν ἔχουσα νομίμους παῖδας, τὸ νόμιμον μέρος λαμβάνουσιν. Εἰ δὲ ἐπὶ ἐνιαυτὸν μετὰ τὸ γνωσθῆναι τὸ μῦθος, μὴ ἐκδικήσωσι τὰ πράγματα οἱ εὐαγεῖς οἴκοι, ὁ φίσκος αὐτὰ λαμβάνει, τοῦ ἀμελοῦντος αὐτὰ ἐκδικηθῆναι ἄρχοντος ἀποζωννυμένου, καὶ πέντε λίτρας τοῖς πριβάτοις προστιμωμένου. Ἡ δὲ ρμγ'. νεαρὰ διαλεγομένη περὶ γυναικὸς ἀρπαγείσης, καὶ γαμηθείσης τῷ ἀρπάσαντι, φησὶ τὴν τοιαύτην *γυναῖκα* (1) μὴ δύνασθαι λαβεῖν τὰ πράγματα αὐτοῦ, μήτε ἐκ τοῦ νόμου, μήτε ἐκ διαθήκης αὐτοῦ, μήτε οἱ μετασχόντες τοῦ μύθους, ἀλλ' οἱ γονεῖς αὐτῆς λαμβάνουσιν αὐτὰ, εἰ μὴ τῷ γάμῳ ἰδικῶς συνήνεσαν· εἰ γὰρ συνήνεσαν, εἰ μὴ περίεσι, φισκοῦνται τὰ τοιαῦτα πράγματα.

Σχόλιον.

Τὸ λθ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβ. ἐστὶ κεφ. λθ'. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ τοιοῦτος, κἂν μὴ ἐνέχεται ὡς κλέπτῃς, ἢ ὡς ἀνδραποδιστῆς, ἀλλὰ χρηματικῶς τιμωρεῖται παρὰ τοῦ ἄρχοντος, καὶ σωφρονίζεται. καὶ ζῆτει θέμα παρατέλευτον τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ξ'. βιβλίου λέγον περὶ τὸ τέλος· Ὁ δὲ εἰς ἄλλοτριαν δούλην πορνεύων, τῶν μὲν εὐπόρων ὑπάρχων, παρεχέτω ὑπὲρ τοῦ πταισματος τῷ δεσπότῃ τῆς δούλης νομισματα λς'. εἰ δὲ εὐτελής εἴη, τυπτέσθω, καὶ καθόσον εὐπορεῖ, κατ' ἀναλογίαν τῶν λς'. νομισμάτων διδόντω. Τὸ κθ'. διάταγμα

(1) X. Tr. — οὐχ εἴρηται ἐν 'E. I. B.

τοῦ ε. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ κθ'. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς ἐγγραφή. Τὸ δὲ ε. διάτ. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα θ'. τοῦ ε. κεφ. τοῦ ιή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς ἐγγραφή. Ἡ α. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ κεφ. ιβ'. τῆς ς'. νεαρῶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλ. Ἡ περὶ μαγδάτων διαλεγομένη ιζ'. νεαρά ἐστὶ κεφ. κά. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλ. τῶν βασιλ. λέγον ταῦτα ῥητῶς· Οὔτε δὲ ἀνδροφόνους, οὔτε μοιχοῖς, οὔτε παρθένων ἄρπαξιν ἀμαρτάνουσι τὴν ἐκ τῶν ὄρων φυλάξεις ἀσφάλειαν, ἀλλὰ κἀκεῖθεν ἐξελεύσεις, καὶ τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπάξεις. Οὐ γὰρ τῶν τὰ τοιαῦτα ἀμαρτανόντων φείδεσθαι προσήκει, ἀλλὰ τῶν περιόντων ἵνα μὴ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν τολμηροτέρων πάσχοιεν. Ἄλλως τε ἢ ἐκ τῶν ἱερῶν ἀσφάλεια οὐ τοῖς ἀδικοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις δέδοται παρὰ τοῦ νόμου, καὶ οὐκ ἂν εἴη δυνατὸν ἐκάτερον ἀσφαλίζεσθαι τῆ παρὰ τῶν ἀσύλων τόπων ἀσφαλείᾳ, καὶ τὸν ἀδικοῦντα, καὶ τὸν ἀδικούμενον. Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλ. δ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφάλαιω ιβ'. ταῦτά φησιν, εἴτις ἄρπάζῃ, καὶ τὰ ἐξῆς ὡς (1) ἐγγραφή εἰς τὸ κείμενον. Ἡ ρμγ'. νεαρά κεῖται εἰς κεφ. θ'. τοῦ νή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτω διαλαμβάνον ὡς ἐδηλώθη. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν αὐτὸν νή. τίτ. ὅλον ὡραία τινα διδάσκοντα, καὶ διάφορα περὶ τῶν ἀρπαζόντων οἰασθήτινας γυναῖκας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Περὶ ἱερατικῶν συλλουομένων γυναιξί. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν λ'. Συνόδου στ'. κανῶν αζ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ περὶ ῥεπουδίων νεαρά ριζ'. δίδωσιν ἄδειαν τῶ ἀνδρὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς παρὰ γνώμην αὐτοῦ συλλουο-

(1) X. Tr. — οὐκ εὐρηται τὸ, ὡς ἐν 'E. 'I. B.

μένης ἀνδράσι στέλλειν αὐτῇ ῥεπούδιον, καὶ λύειν τὸν γάμον, καὶ κερδαίνειν τὴν αὐτῆς προῖκα.

Σχόλιον.

Ἡ ριζ'. νεαρά τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεῖται εἰς βιβλίον κή. τίτ. ζ'. καὶ λέγει τὸ δ'. θέμα τοῦ α. κεφ. ταῦτα ῥητῶς· Ἐάν ἀνδράσιν ἐξωτερικοῖς γυνὴ μὴ βουλομένου τοῦ ἀνδρός συμποσιάζῃ, ἢ συλλοῦηται, καὶ ἐστὶ μία τῶν λυουσῶν τὸν γάμον αἰτιῶν καὶ αὕτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν γινομένων λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευσόμενων. Ἀποστόλων κανῶν πγ'. Συνόδου Νικαίας κανῶν ιβ'. Συνόδου Χαλκηδόνης κανῶν ζ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Βιβλίον α. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. λζ'. Οἱ δοῦλοι γνώμην τῶν δεσποτῶν μονάζοντες ἐλευθεροῦνται· εἰ δὲ καταλιπόντες τὴν ἄσκησιν, ἐτέραν κατάστασιν μετέλθωσιν, ἀναδουλοῦνται. Καὶ διάτ. νβ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐάν τις ὢν κληρικὸς ἐνόπλιως στρατεύσῃται, ἢ καθαιρεθεὶς μετέλθῃ στρατείαν, ἀποστρατεύεται, καὶ βουλευτῆς παραχρῆμα γίνεται τῆς ἰδίας πόλεως, ἢ ἐτέρας μέχρι μιᾶς ἐπαρχίας, ἐάν ἡ πόλις αὐτοῦ πολλοὺς ἔχῃ βουλευτάς. Εἰ δὲ λανθάνοι, ἐπιλαμβάνονται οἱ βουλευταὶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, καὶ τὸ μὲν ἥμισυ ἐν προσόδῳ οὔσῃ, ἢ ὠνούμενῃ λαμβάνουσι, τὸ δὲ ἥμισυ τῆ τραπέζῃ τῶν ὑπάρχων εἰσχομίζεται. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ μοναχοῦ ὀπωσοῦν στρατευσόμενου, ἢ λαμβάνοντος ἀξίαν, ἢ τὸν ἐν δικαστηρίοις βίον μεταδιώκοντος.

Σχόλιον.

Ἡ λζ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Οὐδὲ ἡ ιβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. αὐδὲ

ἢ γγ'. Ζήτει δὲ βιβλ. τῶν βασιλικῶν δ'. τίτ. α'. κεφ. ια'. θέμα γγ'. οὕτω λέγον· Ἐὰν μοναχὸς καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, καὶ εἰς¹ κοσμικὸν βίον μετέλθῃ (1), τοῦτον τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς, εἴ τινα ἔχοι (2), πρῶτον γυμνωθέντα ἐκ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ τόπου, καὶ τοῦ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντος, εἰς μοναστήριον βάλ्लεσθαι, καὶ τὰ πράγματα, ὅσα μετὰ ταῦτα ἔχειν δειχθεῖν, τῷ μοναστηρίῳ ἐν ᾧ ἐμβάλλεται διαφέρειν· εἰ δὲ καὶ πάλιν καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, τότε αὐτὸν ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρχίας, ἐν ᾗ ἂν εὐρεθείη, κρατεῖτω, καὶ τῇ ὑποκειμένῃ αὐτῷ τάξει συναριθμεῖτω. Κεφ. γγ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. οὕτως ἔχον· Πῶς τις δὲ εἰς μοναχικὸν βίον ἐλθεῖν βουληθείη, κελεύομεν ἵνα, εἰ μὲν γνώριμὸς ἐστὶν ὅτι οὐδεμιᾶ τύχῃ ὑπόκειται, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου, ὅτε συνίδοι, τὸ σχῆμα αὐτῷ παράσχη· εἰ δὲ μὴ γνωρίζεται, εἰ οἰζδῆποτε ὑπόκειται τύχῃ, ἐντὸς τριῶν ἐνιαυτῶν μὴ λαμβάνειν αὐτὸν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ εἰρημένου χρόνου ἀποπειράσθω τῆς τούτου ἀναστροφῆς ὁ τοῦ μοναστηρίου ἡγούμενος. Καὶ εἰ ἐντὸς τριετίας ἀναφυῆ τις λέγων ἢ δοῦλον, ἢ κωλιωνὸν (3), ἢ ἐν γράμμῳ τούτον ἴδιον εἶναι, ἢ καὶ ὡς φεύγοντα τὴν γεωργίαν, ἢ ὡς τι κλέψαντα, ἢ διὰ τι πταίσμα εἰς τὸ μοναστήριον αὐτὸν εἰσεληλυθέναι, καὶ ταῦτα ἀποδειχθεῖν, τῷ ἰδίῳ δεσπότη τούτον ἀποκαθίστασθαι μετὰ τῶν πραγμάτων, ἅπερ δειχθεῖν εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγαγῶν, λόγον πρότερον, ὡς οὐδὲν ὑπομενεῖ, παρὰ τοῦ ἰδίου δεσπότη λαμβάνοντα. Εἰ δὲ ἐντὸς τριετίας μηδεὶς ἐναγάγῃ τινὲ τῶν εἰρημένων προσώπων, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου μετὰ τὴν παραδρομὴν τοῦ τριετοῦς χρόνου, εἰ τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἄξιον κρίνῃ, τότε δίδωτω αὐτῷ τὸ σχῆμα, καὶ μηδεὶς αὐτῷ ὄχλησιν μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς τύχης εἰσφερέτω, ἐνόσω μέντοι γε ἐν τῷ μοναστηρίῳ διάγει· τὰ δὲ πράγματα, ἅπερ εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγαγῶν φανείη, τῷ δεικνυμένῳ δεσπότη ἀποδιδόσθω. Εἰ δὲ τις τῶν εἰρημένων προσώπων καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, καὶ εἰς κοσμικὸν ἔλθῃ βίον, ἢ ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ ἐν ταῖς ἀγροῖς περιέρχεται, τῇ ἰδίᾳ τύχῃ παραδιδόσθω. Κεφ. ι'. τοῦ αὐτοῦ

τίτ. λέγον· Ἀπογορεύομεν δὲ τοῖς γονεῦσι τοὺς ἰδίους παῖδας μοναχικὸν βίον ἐπιλεγόμενους ἐκ τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων ἀφέλκειν.

Κεῖμενον.

Διάτ. νδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Οὐκ ἔξεστι τοῖς γονεῦσιν βουλομένους τοὺς παῖδας μονάσαι, ἢ κληρωθῆναι, κωλύειν, οὔτε διὰ τοῦτο μόνον ἀποκληρονόμους ποιεῖν· ἀλλ' εἰ μὲν τὰ καθ' ἑαυτοὺς διατυποῦσιν, ἀνάγκη ἔχουσι τρεῖς οὐγγίας ἔαν αὐτοῖς· εἰ δὲ μὴ διατυπώσωσι, χώρα τοῖς ἐξ ἀδιαθέτου. Εἰ δὲ τὰς ἐκκλησίας ἢ τὰ μοναστήρια καταλίπωσι, καὶ κοσμικοὶ γένωνται, πάντα τὰ δίκαια αὐτῶν τῷ μοναστηρίῳ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ διαφέρειν. Λέγει δὲ καὶ ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι εἴτε πρεσβύτερος, εἴτε διάκονος, εἴτε ὑποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἀπολιπεῖν βουληθῇ τὸ σχῆμα τοῦ κληρικοῦ, καὶ εἰς ἕτερον βίον μετελθεῖν, ἢ εἰς βουλευτήριον μετὰ τῆς οὐσίας, ἢ ἄπορος ὢν εἰς τάξεωτικὴν καταχθήσεται τύχην. Καὶ ἡ ιβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησί· Μηδεὶς τὸν οἰκεῖον κληρον ἐὼν γινέσθω κοσμικὸς, ἐπεὶ καὶ τῆς ὡς εἰκὸς προσούσης αὐτῷ ἀξίας ἢ στρατείας ἀποστερεῖται, καὶ τῇ βουλῇ τῆς ἰδίας πόλεως ἀποδίδεται. Καὶ ἔαν δοῦλος εἰδότος καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ δεσπότη κληρωθῇ, ἐλεύθερος καὶ εὐγενὴς γίνεται· ἀγνοῶν δὲ ὁ δεσπότης εἴσω ἐνὸς ἐνιαυτοῦ τὴν τύχην ἀποδεικνύς λαμβάνει αὐτόν· ὁ δὲ οὕτως ἐλευθερούμενος, ἔαν εἰς κοσμικὸν βίον μετέλθῃ, παραδίδεται τῷ δεσπότη αὐτοῦ εἰς δουλείαν· καὶ ὅτι ὁ διὰ τὸ μονάσαι ἐλευθερωθείς, ἔαν κοσμικὸς γένηται, ἢ ἐν πόλεσιν, ἢ ἐν ἀγροῖς περιέρχεται, ἀποδίδεται τῇ ἰδίᾳ τύχῃ. Καὶ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι δοῦλος κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ παρατήρησιν μονάσας, ἔαν πειραθῇ τὸ μοναστήριον καταλιπεῖν, καὶ βίου ἑτέρου σχῆμα μετελθεῖν, ἔξεστι τῷ ἰδίῳ δεσπότη

(1) X. Τρ.—ἐπίθῃ 'E. 'I. B.—(2) εἴτα καὶ ὧν ἔχει, X. Τρ.—(3) ἢ μισθωτῶν Βασιλ.

τὴν τύχην ἀποδεκνόντι, ἔλκειν αὐτὸν καὶ εἰς οἰκέτας ὑπάγειν. Λέγει δὲ καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι εἰ μὴ μοναχὸς γένηται λαϊκὸς, γυμνοῦται τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς, καὶ διὰ τοῦ ἐπισκόπου μεθ' ὧν ἐπεκτῆσατο εἰς μοναστήριον βάλλεται· εἰ δὲ πάλιν καταλίπη τὸ μοναστήριον, ὁ ἀρχὼν τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ συνελήφθη ἐνοῖ αὐτὸν τῇ ἐπιχωρίῳ τάξει.

Σχόλιον.

Ἡ γγ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ὡς καὶ ὀπίσθεν ἐγράψαμεν. Ζήτησι δὲ βιβλίον δ'. τίτ. α'. κεφ. θ'. οὕτως ἔχον· Οὐδεμίαν δὲ ἄδειαν διδάσκειν ἢ τοῖς γονεῦσι τοὺς παῖδας, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς γονεῖς, τὴν κοσμικὴν διαγωγὴν καταλιμπάνοντας, ὡς ἀχαρίστους ἀποκλείειν τῆς ἰδίας κληρονομίας, ὑπὲρ αἰτίας πρὸ τοῦ μοναχικοῦ βίου παρακολουθησάσης. Ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ε'. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ργγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. καὶ λέγει τὸ λδ'. κεφ. τούτου, ὅσα εἰς τὸ κείμενον περιέχονται. Ἀνάγνωθι τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. κεφ. λζ'. ὅπερ κατεστρώθη εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ λς'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ε'. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ργγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν δ'. τίτ. α'. κεφ. ια'. καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο καταστρωθὲν ῥητῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος λβ'. κεφ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ τῶν συνεπισταμένων ἁμαρτάνουσι κληρικοῖς, καὶ μὴ φανερούντων. Βασιλείου κανὼν σα'.

Κείμενον.

Περὶ τῶν ὑποδεχομένων ἢ κρυπτόντων ληστὰς, ἢ δυναμένων καὶ μὴ παραδιδόντων, ἢ ἑτέροις ἐγκλήμασιν ὑποκειμένων, διαλαμβάνει ὁ λθ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ ις'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατάξεων, πῆ μὲν αὐτοὺς ὑποβάλλοντες ταῖς κατ' ἐκείνων ἀρμοζούσαις τιμωρίαις, πῆ δὲ διαφόρους ἑτέρας ποινὰς ἐπάγοντες· καὶ πῶς ἀποσπῶνται οἱ ὑπεύθυνοι διάγοντες ἐν χωρίοις. Ὁ δὲ (1) συγγενῆ, ἢ ἀγχιστέα ληστὴν φυλάξας καὶ διασώσας, μέσως πῶς τιμωρεῖται, ὡς διάτ. β'. τοῦ εἰρημένου ις'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου.

Σχόλιον.

Ὁ λθ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. γ'. τοῦ κζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶν οὕτως· Ὁ ὑποδεξάμενός τινα ἐνεχόμενον ἐγκλήματι ἐν εἰδήσει, τὴν αὐτὴν ὑποστήσεται τιμωρίαν· ὁ δὲ ὑποδεξάμενος ληστὰς καὶ μὴ προσαγαγὼν αὐτοὺς δικαστηρίῳ δημειέσθω, ἢ τιμωρεῖσθω κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ προσώπου ὡς ἂν ὁ δικαστὴς συνίδῃ. Ὁ ις'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς κεφ. α'. τοῦ αὐτοῦ κζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. καὶ φησὶν· Οἱ ὑποδοχεῖς τῶν ληστῶν ὡς λησταὶ τιμωροῦνται, καὶ οἱ δυνάμενοι κρατῆσαι τοὺς ληστὰς καὶ ἀπολύσαντες χρήματα λαβόντες, ἢ μέρος τῶν ληστευθέντων. Ἡ β'. διάτ. τοῦ ις'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. β'. τοῦ ῥηθέντος κζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον ῥητῶς ὡς ἐγράφη. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ δ'. αὐτοῦ κεφ. διδάσκον πῶς ἀποσπῶνται οἱ ἐνεχόμενοι ἐγκλήμασι, καὶ διατρέποντες ἐν κτήμασι, καὶ ὅτι εἰ μὴ διδώσιν τούτους οἱ δεσπότες τοῦ κτήματος τῷ ἀρχόντι, στερεῖσκονται τῆς δεσποτείας αὐτοῦ, καὶ οἱ πρωτεύοντες καὶ οἱ φροντισταὶ τούτου ἐξορίζονται. Σὺ δὲ ζήτησι τὸν ὅλον κζ'. τίτλον τοῦ ξ'. βιβλίου. Ἀνάγνωθι καὶ βιβλίον α'. τίτ. β'. κεφ. κβ'. ν'. καὶ ιγ'. καὶ βιβλίον ξ'. τίτ. λθ'. κεφ. τελευ-

(1) X. Tr. καὶ S. P. — ὁ γὰρ 'E. 'I. B.

ταῖον διαλαμβάνουσι γὰρ ὅτι ἐπίσης τοῖς αἰρετικοῖς καὶ τοῖς γόησι κολάζονται οἱ αὐτοὺς ὑποδεχόμενοι καὶ συγκαλύπτοντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ΄.

Περὶ τοῦ καθαιρεῖσθαι τοὺς κληρικοὺς διδόντας ἐγγύας.
Ἀποστόλων κανὼν κ΄.

Κεῖμενον.

Ἡ κέ. καὶ λβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγουσι τοὺς κληρικοὺς δικαζομένους διδόναι ἐγγύας. Ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει τοὺς μὲν κληρικοὺς δικαζομένους μὴ διδόναι ἐγγυητάς, ἀλλ' ὁμολογίαν ἐνυπόθηκον ποιεῖν ἄνευ ὄρκου· τοὺς δὲ ἐπισκόπους δικαζομένους μήτε ἐγγύας διδόναι, μήτε ποιεῖν ὁμολογίαν.

Σχόλιον.

Ἡ κέ. καὶ λβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ργ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. καὶ φησι τὸ μδ΄. κεφ. καὶ μέ. τοῦ αὐτοῦ περὶ τὰ τέλη ὅσα συνωψίσθησαν παρὰ τοῦ Πατριάρχου. Τὰ μὲν τοὶ γραφέντα εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κ΄. κανόνος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀρκούσιν εἰς διευκρίτισιν τῆς εἰσαγομένης ἀμφιβολίας χάριν τῶν ἐγγυῶν τῶν ἐπισκόπων, καὶ τῶν κληρικῶν, καὶ ἀνάγνωθι ταῦτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ΄.

Περὶ κληρικῶν ἐσθιόντων ἐκ καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ.
Ἀποστόλων κανὼν νδ΄. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κδ΄.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μ΄. Συνόδου στ΄. κανὼν θ΄.

Κεῖμενον.

Ἡ ιδ΄. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι τὸν μοναχὸν ἀναστρεφόμενον ἐν καπηλείῳ δεῖ σωφρονίζεσθαι, ἐν μὲν ταῖς ἐπαρχίαις παρὰ τῶν ἐκδίκων, ἐν δὲ Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων, ἐξωθούμενον τῶν μοναστηρίων παρὰ τῶν ἡγουμένων. Πανταχοῦ δὲ κρατεῖ ὁ νόμος, καὶ προνοοῦσι τῆς φυλακῆς αὐτοῦ οἱ ὑπαρχοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες.

Σχόλιον.

Ἡ ιδ΄. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. ις΄. οὕτως ἔχοντι ὡς συνωψίσθη, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο. Ζήτει καὶ κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μβ΄. μγ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΣΤ΄.

Περὶ κληρικῶν ὑβρίζοντων βασιλέα, ἢ ἐπίσκοπον, ἢ ἄρχοντα, ἢ πρεσβύτερον. Ἀποστόλων κανὼν νέ. νς΄. πδ΄.

Κεῖμενον.

Ἰδικῶς μὲν περὶ κληρικῶν ὑβρίζοντων ὁ πολιτικὸς νόμος οὐ διαλαμβάνει· λέγει δὲ βιβλίον θ΄. τοῦ κώδικος τίτ. ζ΄. διάτ. α. καὶ μόνη, ὅτι ὁ τὸν βασιλέα ὑβρίζων οὐ τιμωρεῖται, οὔτε τι σκληρὸν ἢ τραχὺ ὑπομένει· ἢ γὰρ ἀπὸ κουφότητος εἶπε, καὶ περιφρονεῖται· ἢ ἐξ ἀνοίας, καὶ ἐλεεῖται· ἢ ὡς ἀδικούμενος, καὶ συγχωρεῖται ἀναφέρεται δὲ τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου κρίνει εἰ ὀφείλει συγχωρηθῆναι ἢ τιμωρηθῆναι. Εἴρηται γὰρ καὶ βιβλίῳ μή. τίτ. δ΄. διατ. ζ΄. ὅτι οὐ χρὴ τοὺς δικαστὰς ἀποκεχρηθῆναι τῇ βασιλικῇ τιμῇ, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς σκοπεῖν, καὶ εἰ δυνατόν ἦν τὸ πρόσωπον ποιῆσαι,

καὶ εἰ πρὸ τούτου ἐποίησε, καὶ εἰ ἐνεθυμήθη, καὶ εἰ ἐνηφεν· οὔτε γὰρ εὐχερῶς ὀφείλει τιμωρεῖσθαι ὁ φλύαρος, εἰ μὴ τοιοῦτό ἐστι τὸ ἀμάρτημα, ὅπερ νόμος ῥητῶς ἢ ἐξ ὁμοίου τιμωρεῖται· τραχύτερον δὲ κατὰ στρατιωτῶν κινεῖται. Γενικῶς δὲ περὶ τῶν ὑβριζόντων, ἢ τυπτόντων, ἢ ποιούντων φάμοσα (1) καὶ τῶν εὐρισκόντων αὐτὰ καὶ ἀναγινωσκόντων, καὶ μὴ διαβρῆγνόντων, διαλαμβάνει βιβλίον μζ'. τίτ. ι. καὶ βιβλίον θ'. τοῦ κώδικος τίτ. λέ. καὶ λς'. καὶ Ἰνστιτουτίων δ'. τίτ. δ'. ἐν οἷς εἴρηται ὅτι καὶ χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς κινεῖται, καὶ ὅτι ὁ περὶ ὑβρεως καταδικαζόμενος ἀτιμος γίνεται, κὰν ἀλλότριον δοῦλον ὑβρισεν, ἢ φιλικῶς ἐπὶ δόσει χρημάτων ἀπηλλάγη, ὡς βιβλίον γ'. τίτ. β'. διάτ. β'. καὶ γ'. καὶ ὅτι τραχεῖα ὑβρις ἐστὶν ἢ γινομένη ἀρχοντι, ἢ ὑπάτῳ, καὶ ἱερεῖ, καὶ ἀξιωματικῶ, καὶ ὅτι εἴσω ἐνιαυτοῦ μόνον κινεῖται. Κεφαλικῆ δὲ τιμωρία ὄριστα κατὰ τῶν ποιούντων φάμοσα, καὶ τῶν ἀναγινωσκόντων αὐτὰ, καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν λεγόντων τισίν, ὡς βιβλίον θ'. τίτ. λς'.

Σχόλιον.

Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλίον ξ'. τίτ. λς'. κεφ. ιγ'. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Τὸ ζ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτλου τοῦ μή. βιβλίου ἐστὶ θέμα β'. τοῦ ἡ. κεφ. τοῦ λς'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, διαλαμβάνον ῥητῶς ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Σημείωσαι οὖν καὶ ἀμφοτέρωθεν ἕνα ὄντα, καὶ χρήσιμα κατὰ πολὺ. Ὁ ι. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐτέθη εἰς τίτ. κά. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἐξ αὐτῆς ἀρχῆς· καὶ ζῆτει κεφ. διάφορα τούτου περὶ ὑβρεως, καὶ φαρμόσων διαλεγόμενα. Τὸ δὲ ἀ. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. λέγει ταῦτα ῥητῶς· Γενικῶς μὲν ὑβρις λέγεται τὸ παράνομον, ἰδικῶς δὲ ἡ περιφρόνησις, καὶ ἡ ζημία, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀκουιλίου, καὶ ἡ ἀδικία ὡς ἐπὶ τοῦ ἀδικῶς καὶ παρανόμως ψηφισαμένου.

(1) λατιν. famosos libellos (ὕβριστικά ἐγγράφα).

Ὁ λέ. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. μγ'. τοῦ κά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου λέγον· Ὁ κατὰ συκοφαντίαν κινήσας τὴν περὶ ὑβρεως ἀγωγὴν, ἢ ἐξορίζεται, ἢ τοῦ ἀξιώματος ἀποκινεῖται. Καὶ ὁ λς'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου κεῖται εἰς τίτ. ξγ'. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ φησι τὸ ἀ. κεφ. ταῦτα· Πᾶς ὁ εὐρισκὼν φλυαρίαν ἐσφραγισμένην, ἢ ἀσφράγιστον, καὶ μὴ παραχρῆμα καίων, ἀλλὰ (1) ἀναγινώσκων, ὑποκείσθω τιμωρία ἢ τινι ὑπέκειτο καὶ ὁ συντεθεικῶς τὴν φλυαρίαν. Καὶ κεφ. β'. Ὁ εὐρὼν φλυαρίαν μηδενὶ ἐτέρῳ λεγέτω τὴν δύναμιν αὐτῆς, ἀλλὰ διαβρῆξει αὐτὴν ἢ καύσει· ὁ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσας κεφαλικῆ τιμωρία ὑποβληθήσεται· πᾶς γὰρ θαρρῶν ὅπερ ἐντάττει ἐν τῇ φλυαρίᾳ κατηγορεῖτω, γινώσκων ὅτι ἐὰν ἀποδείξῃ τιμῆς ἀξιοῦται, μὴ ἀποδείξας δὲ τιμωρεῖται· ὁ δὲ τοιοῦτος χάρτης τὴν καθ' οὔ ἐτέθη ὑπόληψιν μὴ βλάβη. Ὁ δὲ δ'. τίτ. τῆς δ'. Ἰνστιτουτίωνος οὐκ ἐτέθη μὲν εἰς τὰ βασιλικά· φησὶ δὲ τὴν περὶ ὑβρεως ἀγωγὴν καὶ χρηματικῶς, καὶ ἐγκληματικῶς κινεῖσθαι. Τὸ β'. καὶ στ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀ. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κά. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· καὶ ζῆτει διάφορα κεφάλαια τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. Ἀνάγνωθι καὶ γ'. θέμα τοῦ ἀ. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου καταστρωθὲν εἰς τὸ κζ'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. περὶ τὰ μέσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ'.

Περὶ τῶν ποιούντων συνωμοσίας ἢ φατρίας. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν ιή. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν νγ. Συνόδου ς'. κανὼν λδ'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος τιμωρεῖται τὰς φατρίας (2) καὶ τὰς συνωμοσίας, ὡς βιβλίον μή. τίτ. δ'. διάτ. δ'. καὶ τίτ. ιθ'. διατ. ιά. καὶ ις'.

(1) Χ. Τρ. — καὶ ἄλλα ἀναγινώσκων Ε. 'Ι. Β. — (2) Χρ. Τρ. καὶ Σ. 'Ρ. — φατρίας Ε. 'Ι. Β.

Σχόλιοι.

Ὁ δ' τίτ. τοῦ μῆ. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τὸν λς'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· καὶ ζήτει κεφ. δ'. λέγει γὰρ τοῦτο, μετὰ τὸ εἰπεῖν τὰ πρὸ αὐτοῦ κεφ. τίνες ἐνέχονται τῷ περὶ καθοσιώσεως ἐγγλήματι, ταῦτα ῥητῶς· Καὶ ὁ συνωμοσίαν κατὰ τῆς πολιτείας παρασκευάσας γενέσθαι, καὶ ὁ ἐπιβουλεύσας ἐν στρατοπέδῳ, ἢ ταῖς πολεμίαις αὐτὰ προδοῦς, καὶ ὁ κατὰ δόλον ἐμποδίσας ὑπὸ Ῥωμαίους γενέσθαι τοὺς πολεμίους, ἢ παρασκευάσας αὐτοὺς βοηθηθῆναι πλήθει, ἢ ὄπλοις, ἢ ἵπποις, ἢ χρήμασιν, ἢ ἑτέρῳ οἰωδῆποτε τρόπῳ, ἢ τοὺς φίλους τῆς πολιτείας ἐχθροὺς ποιήσας, ἢ κωλύσας ἕτερον ἔθνος πειθαρχῆσαι τῇ πολιτείᾳ, ἢ παρασκευάσας τοῖς ἐχθροῖς δεχθῆναι ὀνήρους, ἢ χρήματα, ἢ ὑποζύγια. Τὸ ιά. καὶ ις'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλίου τῶν διατ. εἰσὶ θέμα γ'. τοῦ ιά. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ κεφ. ις'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου· καὶ ἄμφω γὰρ κολάζουσι τοὺς ποιούντας συνωμοσίας ἢ φαρτίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ'.

Ποῖα ἁμαρτήματα λύει ἡ χειροθεσία. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανῶν θ'. καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανῶν ιβ'. καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παρ' ἡμῶν γραφέντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

Περὶ μετανοίας, καὶ τίνες ἄδειαν ἔχουσι διδόναι τοῖς μετανοοῦσι καταλλαγὴν· καὶ ὅτι ἔξεστι τῷ ἱερεῖ μειοῦν καὶ αὔξειν τὰ ἐπιτίμια. Ἀποστόλων κανῶν νά. νβ'. Συνόδου Νικαίας κανῶν ιά. ιβ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν α. β'. γ'. δ'. ε. ς'. ζ'. η. θ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανῶν α. β'. ιά. ιβ'. Συνόδου Καρθαγέννης κανῶν ς'. ζ'. κζ'. μγ'. μέ. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν β'. Συνόδου ς'. κατ

νῶν ρβ'. Βασιλείου κανῶν ε. λδ'. οδ' οέ. οστ'. πβ'. πδ'. Γρηγορίου Νύσσης κανῶν γ'. δ'. ζ'. η.

Κεῖμενον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἀνεῖλε τὴν μετάνοιαν τῶν ὀρθοδόξων εἰς αἰρετικούς ἀποστάντων. Ἡ δὲ λζ'. νεαρὰ, ἢ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς διαλεγομένη, καὶ τοῖς τοιοῦτοις καιρὸν δέδωκε μετάνοίας. Ἡ δὲ λδ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἄδειαν τῷ ἐπισκόπῳ δέδωκε, θεωροῦντι μετάνοιαν τοῦ κυβεύσαντος κληρικοῦ, ἢ θέαις παρεμβαλόντος (1), μειοῦν τὸ ἐπιτίμιον, καὶ πρὸ συμπληρώσεως τοῦ ὀρισθέντος χρόνου ἀποκαθιστᾶν αὐτὸν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ· τοῦτο δὲ περὶ ἐπισκόπων ἰδικόν ἐστιν· οἱ γὰρ πολιτικῶς διακίζοντες ἄδειαν ἔχουσι, τὴν ἀρχὴν ψηφίζόμενοι, καὶ αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν, ὡς μὲν τοι ἐπὶ ἑκατέρου μὴ παρεξιέναι τὴν συμμετρίαν, ὡς βιβλίον μῆ. τίτ. ιθ'. διάτ. ιβ'. ιγ'. Εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἴρηται βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. ις'. διάτ. α. καὶ βιβλίῳ ν'. τίτ. α. διάτ. ιέ. ὅτι ἡ τοῦ φάκτου ζήτησις ἐπιτέτραπται τῷ δικαστῇ, οὐ μὴν ἡ τοῦ νόμου ἐπεξέλευσις· ὅμως μὲν τοι ὁ ψηφισάμενος οὐκέτι δύναται τὴν ψήφον ἀνατρέπειν. Εἴρηται γὰρ βιβλίῳ ζ'. τοῦ κώδικος τίτ. ν'. διάτ. α. ὅτι οὔτε τὴν ἰδίαν ψήφον, οὔτε τὴν τοῦ διαδεχθέντος (2) δύναται τις ἀνατρέφαι· καὶ βιβλίον θ'. τίτ. μζ'. διάτ. ιέ. ὅτι ὁ ἀρχὼν ἀνατρέπειν οὐ δύναται τὴν παρ' αὐτοῦ ὀρισθεῖσαν ποινὴν.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, κὰν ὁ τοιοῦτος τίτ. κεῖται ἐν βιβλίῳ

(1) παρεμβαλόντος κ. Τρ. — (2) διαδεχθέντος κ. Ρ.

ξ'. τίτ. νδ'. κεφ. κγ'. Ἡ δὲ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς δια-
 λεγομένη λζ'. νεκρὰ τοῦ Ιουστινιανοῦ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασι-
 λικά· δέδωκε δὲ τούτοις καιρὸν μετανοίας. Ἡ λδ'. διάτ. τοῦ
 δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.
 Ἡ ε'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεκρῶν ἐστὶ κεφ. κβ'. τοῦ α'. τίτ.
 τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη ἀπὸ
 τῆς ρκγ'. νεκρᾶς τοῦ Ιουστινιανοῦ ἐκκοπὴν, καὶ κεφ. θν αὐτῆς
 ιε'. Τὸ ιε'. διάτ. καὶ τὸ ιγ'. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν
 διατάξεων ἐστὶ κεφ. ιά. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον·
 Πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ ἁμαρτήματος δεῖ τὴν τιμωρίαν ἐκφέ-
 ρεσθαι, καὶ μήτε σκληρὸν, μήτε μὴν ἐλαφρὸν φαίνεσθαι τὸν δι-
 καστήν, πλὴν ἐν τοῖς ἐλαφροῖς ἐλαφρὸν εἶναι αὐτὸν δεῖ, καὶ ἐν
 τοῖς βαρυτέροις σφοδρὸν μετὰ καλοθελοῦς συμμετρίας· καὶ κεφ.
 ιδ'. ὁ ἐξτραβρδινεμ δικάζων ἐγκλήματι αὐξεῖν καὶ μειοῦν τὴν
 ποινὴν δύναται, ὥστε μέντοι ἐπὶ ἐκατέρου μὴ παρεξίεναι τὴν
 συμμετρίαν. Τὸ α'. διάτ. τοῦ ις'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν
 διατάξεων ἐστὶ κεφ. ι. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. λέγον περὶ τὸ
 τέλος, ὡς ἡ μὲν τῆς ὑποθέσεως ζήτησις ἐπιτέτραπται τῷ δι-
 καστῇ, οὐ μὴν ἡ τοῦ νόμου ἐπεξέλευσις. Ὁ δὲ α'. τίτ. τοῦ ν'.
 βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς βιβλ. νδ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'.
 κεφ. α'. Τὸ ιε'. διάτ. παρείθη. Ἡ α'. διάτ. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ζ'.
 βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. πς'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου
 τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Οὐτέ τὴν τοῦ προηγησαμένου
 ἀπόφασιν, οὔτε τὴν ἰδίαν δύνασθαι τινα ἀνακαλεῖσθαι εἰς ἀμ-
 φιβολίαν οὐ φέρεται· μηδὲ ἀπὸ τῆς τοιούτης ἀποφάσεως προ-
 τιθέσθαι ἐκκλητον φανεροῦ νομίμου ἐστίν. Ἡ ιε'. διάτ. τοῦ μζ'.
 τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. νέ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ
 ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· Τὴν τιμωρίαν οὐκ ἔξεσι
 τῷ ἄρχοντι ἀνακαλεῖσθαι. Ζήτησι καὶ τίτ. ν'. τοῦ αὐτοῦ ξ'.
 βιβλ. κεφ. α'. θέμα τελευταῖον, καὶ βιβλ. ζ'. τίτ. ε'. κεφ. κ'.
 καὶ βιβλ. θ'. τίτ. α'. κεφ. πδ'. καὶ ρκζ'. καὶ βιβλ. νς'. τίτ.
 ή. κεφ. κθ'.

Κεῖμενον.

Ἐν δὲ τῷ μέ. διατάγματι τοῦ α'. τίτ. τοῦ μβ'. βι-

βλίου φησὶν, ὅτι τὴν ψηφισθεῖσαν ποινὴν αὐξεῖν ἢ μειοῦν
 ὁ ἄρχων χωρὶς βασιλικῆς αὐθεντίας οὐ δύναται. Καὶ
 βιβλ. μή. τίτ. ιή. διάτ. α'. φησὶν, ὅτι εἴαν δοῦλος φοβού-
 μενος πρὸς τὸν δεσπότην ὑποστρέψαι εἴπη καθ' ἑαυτοῦ
 πλαστῶς, καὶ μετὰ καταδίκην ἐρωτωμένου περὶ τῶν συ-
 νιστόρων, φανῆ ἢ ἀλήθεια, ἐλευθεροῦται τῆς ποινῆς, καὶ
 διὰ τῆς τάξεως πιπράσκειται, ἐφ' ᾧ μὴ ὑποστρέψαι πρὸς
 τὸν δεσπότην, καὶ τὸ τίμημα (1) τῷ δεσπότηι δίδοται. Αὐτ-
 τὸς δὲ ὁ καταδικάσας ὡς αἰτιὸν τινα οὐ δύναται ἐλευ-
 θεροῦν ἀναίτιον εὐρισκόμενον. Οὔτε γάρ τις τὴν οἰκείαν
 ψήφον ἀνακαλεῖται, κἂν χρηματικὴ εἴη· δεῖ οὖν περὶ
 τούτου βασιλεῖ ἀναφέρειν ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων. Καὶ διάτ.
 θ'. καὶ κζ'. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ὁ βου-
 λευτῆς οὔτε εἰς μέταλλον, οὔτε εἰς ἔργον μετάλλου
 καταδικάζεται, οὔτε φουρκίζεται, οὔτε καίεται, ἀλλ' εἰ
 καί τι τοιοῦτο ψηφισθῆ, ἐλευθεροῦται οὐ διὰ τοῦ ἄρχον-
 τος, ἀλλὰ διὰ τοῦ βασιλέως διδασκομένου, καὶ τὴν τι-
 μωρίαν ἐναλλάσσοντος, ἢ ἐλευθεροῦντος· καὶ ὅτι οἱ ἄρ-
 χοντες οὐκ ἀνατρέπουσι τὰς ἰδίας ψήφους. Εἰ μέντοι τις
 καθ' ἑαυτοῦ ψευδάμενος, ἢ ἀπορία συστάσεων καταδικα-
 σθῆ, καὶ ὕστερον εὐρεθῶσι δικαιώματα βοηθοῦντα αὐτῷ,
 ὁ βασιλεὺς ἢ ἐλευθεροῖ αὐτὸν, ἢ μειοῖ τὴν ποινὴν.

Σχόλιον.

Τὸ μέ. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου ἐστὶ θέμα παρα-
 τέλευτον τοῦ μς'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τῶν βασι-
 λικῶν οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Ἐρωτᾷ δὲ τις, καὶ μὴν τὸ κα-
 ταστρωθὲν ὀπισθεν ιγ'. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. λέγει
 δύνασθαι τὸν δικαστὴν αὐξεῖν καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν· πῶς οὖν
 ἐνταῦθα λέγει τὸ ἐναντίον; Ὁ μὲν δικάζων ἐξτραορδιναρῖου
 ἐγκλημα δύναται αὐξεῖν καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν, ὁ δὲ διὰ τῶν

1) X. Tr. — τιμὴ ε. I. B.

ἐγκληματικῶς ἐνορδίνῳ ὑποθέσει ἀπὸ νόμου ἐχούσῃ ὀρισμένην ποινὴν οὐ δύναται τοῦτο ποιεῖν. Ἢ εἰπέ ὅτι πρὸ μὲν ἀποφάσεως δύναται αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν, καὶ ὀρισμένη ἀπὸ τοῦ νόμου ἐστὶ μετὰ δὲ τὴν ἀπόφασιν οὐ δύναται πέπαυται γὰρ τοῦ εἶναι δικαστῆς. Καὶ ζῆτει κεφ. ιδ'. τοῦ αὐτοῦ νόμ. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτω λύσον καὶ τὸ ἡ. θέμα τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ κα. βιβλίου, καὶ τὸ γ'. καὶ δ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου. Τὸ α. διάτ. τοῦ ιη. τίτ. τοῦ μη. βιβλίου ἐστὶ θέμα ιθ'. τοῦ α. κεφ. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τὰ αὐτὰ λέγον ὅσα συνωψίσθησαν. Τὸ θ'. διάτ. τοῦ ιθ. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. τῶν διατάξεων οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιδικά. Τὸ κζ'. κεφ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μη. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα β'. τοῦ κζ'. κεφ. τοῦ νόμ. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον. Ἐάν οἱ πολιτευόμενοι, ἢ οἱ τῆς πόλεως πρωτεύοντες ἀμαρτωσί τι κεφαλικὸν, ὡς ἀξίους αὐτοὺς εἶναι ἐξορίας ἢ περιορισμοῦ, ἢ κεφαλικῆς τιμωρίας, δεῖ τὸν ἀρχόντα δεδωμένους αὐτοὺς φιλάττειν, καὶ ἀναφέρειν τῷ βασιλεῖ πρὸς ζευγνύοντα τῇ ἀναφορᾷ καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς ψῆφον. Τὸ δὲ α. θέμα τοῦ αὐτοῦ κεφ. κζ'. φησὶν. Οἱ ἀρχόντες τὰς ἰδίας ἀποφάσεις ἀνατρέπειν οὐ δύναται, καὶ ἐφεξῆς ὅσα συνωψίσθησαν.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ταῦτα περὶ αὐτοτελῶν εἴρηται ψήφων. Τὰ γὰρ κατὰ μέρος διαλαλούμενα δύναται ὁ δικαστῆς καὶ τελείως ἀναιρεῖν, καὶ ἐναλλάσσειν, ὡς βιβλίον μβ'. τίτ. α. διάτ. ιδ'. καὶ βιβλίον δ'. τίτ. ἡ. διάτ. ιθ'. καὶ κ'. καὶ εἰκότως ὁ μὲν γὰρ διαλαλήσας μένει δικαστῆς, ὁ δὲ ψηφισάμενος πέπαυται ἐπ' αὐτῷ τῷ πράγματι εἶναι δικαστῆς, ὡς βιβλίον μβ'. διάτ. νέ.

Σχόλιον.

Τὸ ιδ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. ιδ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου ὅ φησιν. Ὁ κελεύσει, ἢ κωλύσει ὁ πραιτωρ, δύναται ἀνατρέπειν, οὐ μὴν ψῆφον οἰκείαν. Τὸ ιθ'.

διάτ. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν διατάξεων, καὶ τὸ κ'. εἰς τοῦ τίτ. β'. τοῦ βιβλ. ζ'. κεφ. ιθ'. οὕτως ἔχον. Ὁ αἰρετὸς δικαστῆς τὸ δοκοῦν αὐτῷ ψηφίζεται, καὶ οὐ πολυπραγμονεῖ τὴν ψῆφον ὁ πραιτωρ. Εἰ δὲ δόξει ἐν τοῖς αἰρετοῖς (1) δικαστηροῖς ὥστε τόδε ψηφίσασθαι, οὐκ ἐρῶται, οὐδὲ ἀναγκάζεται ψηφισασθαι. ψηφίζεται δὲ ὁ γνώμην ἐσχηκῶς διὰ τοῦ διαλαλουμένου πᾶσαν τὴν δίκην τεμεῖν. Εἰ δὲ ἐπὶ πολλοῖς προσελήφθη κεφαλαίως, οὐ δοκεῖ ψηφισθαι, εἰ μὴ πάσας τὰς φιλονεικίας περατώσει. Καὶ εἰ μὲν ψηφισεται δοῦναι τι ἢ ἀπολυθῆναι τὸν ἐναγόμενον, οὐ δύναται μετὰ ταῦτα ψηφισασθαι τάναντία. Τὰ δὲ διαλαλούμενα ἐπὶ παρασκευῇ τῆς δίκης ἀμείβειν δύναται οἶον διελάλησε καλένδαις παραφυλάξαι, καὶ ὕστερον διελάλησε ταῖς εἰδοῖς. Καὶ κεφ. κ'. Κὰν πλανηθῇ ἐν τῷ ψηφίζεσθαι οὐ διορθοῦται ψηφισάμενος γὰρ πέπαυται εἶναι δικαστῆς. Τὸ δὲ νέ. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου ἐστὶ κεφ. νέ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου οὕτως ἔχον. Ὁ ψηφισάμενος πέπαυται εἶναι δικαστῆς, καὶ οὐκέτι διορθοῦται τὴν ψῆφον.

(1) X. Γρ. Βασιλ. — δόξαιεν τοῖς αἰρετικοῖς 'E. 'I. B.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΔΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τοῦ χρῆναι τὸν οἰκονόμον ἐκ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας εἶναι. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κς'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ια'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν θ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ λβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγει τὸν οἰκονόμον χρῆναι παρὰ τοῦ ἐπισκόπου γίνεσθαι καὶ ἡ μά. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι κατὰ δοκιμασίαν γίνεται. Ἡ δὲ κε'. τοῦ β'. τίτ. ὅτι δεῖ τοὺς οἰκονόμους κατὰ μῆνα, ἢ τὸ μῆκιστον ὑπὲρ δύο, λογοποιεῖν πρὸς τοὺς ἀρχαρίους ἐπεὶ κινδυνεύουσι· καὶ ὅτι ἕκαστος μὲν οἰκονόμος ζητεῖ τὰ τῆς ὑφ' ἑαυτὸν διοικήσεως, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ πρόσταξιν ἄγραφον τοῦ πατριάρχου, τοῖς λογισμοῖς ὑπογράφουσι τὸ, Ἄνεγνων, καὶ τὸ χωρὶς τῆς τοιαύτης παρατηρήσεως λογιζόμενον οἰκοθεν οἱ οἰκονόμοι διδῶσι. Καὶ ἡ μβ'. τοῦ γ'. τίτ. ὅτι κατ' ἑνιαυτὸν ὁ οἰκονόμος παρατίθεται λόγον τῆς αὐτοῦ διοικήσεως τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ ἀποδίδωσιν εἴ τι φανῆ βλάβας, ἢ κερδάνας. Εἰ δὲ τελευτήσῃ πρὸ τῶν λογισμῶν, ὑπόκεινται τούτοις οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ· ὑπόκειται γὰρ καὶ ἀπὸ ραθυμίας, καὶ ἐὰν ἀπόροις ἐκδώσῃ. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἀπαγορεύει τοῖς οἰκονόμοις καὶ ὀρφαγοτρόφοις,

καὶ διοικηταῖς τῶν λοιπῶν εὐαγῶν οἰκῶν· ἐτι μῆν καὶ τοῖς πάντων χαρτουλαρίοις, καὶ τοῖς τούτων γονεῦσι, καὶ παισὶ, καὶ τοῖς κατὰ γένος, ἢ γάμον αὐτοῖς συναπτομένοις, ἐμφυτεύσεις, καὶ μισθώσεις, καὶ ὑποθήκας πραγμάτων τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, ἢ δι' ἑαυτῶν, ἢ διὰ παρενθέτων προσώπων λαμβάνειν· ἐπεὶ καὶ τὸ συνάλλαγμα ἀκυροῦται, καὶ πᾶσα ἡ περιουσία τῶν οἰκονόμων, καὶ χαρτουλαρίων, καὶ διοικητῶν, οἷς κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον συνάπτονται, εἰς τὸν εὐαγῆ οἶκον, ἐξ οὗ τὸ πρᾶγμα λαμβάνουσι, περιέρχεται μετὰ τῆν αὐτῶν τελευτήν.

Σχόλιον.

Ἡ λβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ μά. οὐδὲ ἡ μβ'. Ἀνάγνωθι δὲ τὴν γ'. Ἰουστινιανοῦ νεαρᾶν ἦτοι (1) κεφ. τελευταῖον τοῦ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· ὡσπερ δὲ τὴν περὶ τούτου δαπάνην ὠρίσκαμεν, οὕτω προσήκει τὸν κατὰ καιροὺς ἀγιώτατον πατριάρχην, καὶ τοὺς εὐλαβεστάτους οἰκονόμους περισκοπεῖν τοῦτο, καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας τὰς γινομένας ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πόρων περὶ εἰσεβεῖς δαπανᾶσθαι πράξεις καὶ θεῶ ἀρροσκούσας, καὶ εἰς ἐκείνους ταύτας χορηγεῖν, τοὺς ταῖς ἀληθείαις δεομένους, καὶ οὐκ ἔχοντας ἐτέρωθι τροφῆς ἀφορμῆν· ταῦτα γὰρ τὸν δεσπότην Θεὸν θεραπεύει ἀλλὰ μὴ προστασίαις, καὶ σπουδαῖς ἀνθρώπων τὰς ἐκκλησιαστικὰς δαπάνας εἰς ἀνθρώπους εὐποροῦντας ἐπιδιδόναι, καὶ ἐντεῦθεν τοὺς ἀπορουμένους μὴ τυχάνειν τῶν ἀναγκαίων. Ἰστῶσαν γὰρ οἱ Θεοφιλέστατοι οἰκονόμοι οἱ τε νῦν, οἱ τε κατὰ καιροὺς ἐσόμενοι, ὡς εἴ τι παρὰ ταῦτα πράξαιεν, ταῖς τε ἐκ Θεοῦ ποιναῖς ὑποκείσονται, καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν οὐσίας τὸ ἀζήμιον τῇ ἀγιωτάτῃ περιποιήσουσιν ἐκκλησίᾳ Ἡ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκ'. ἦτοι θέμα β'. τοῦ ζ'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη.

(1) X. Tr. — ζητεῖ 'E. 'I. B.

[Σημειώσαι τὴν παροῦσαν Ἰουστινιάνειον νεαρὰν διὰ τὰ γινόμενα τυπώματα παρὰ τῶν πατριαρχῶν χάριν ἀδελφάτων, καὶ λοιπῶν σιτηραίων πρὸς πρόσωπα πλουτοῦντα καὶ παραδυναστεύοντα· καὶ λέγε ταῦτα μὲν εἶναι ἀνίσχυρα, κατὰ τὴν ταύτης περίληψιν, τὰ δὲ πρὸς ἐνδεεῖς γινόμενα εἶναι βέβαια].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ἀποστόλων κανὼν λή. μ'. μα. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κδ'. κέ. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κεφ. στ'. ι.

Κεῖμενον.

Πολλὰ μὲν εἴρηται περὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐν τῷ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἐν διαφόροις διατάξεσι τῶν νεαρῶν καὶ ἀνάγνωθι τὸν β'. τίτ. τῶν αὐτῶν νεαρῶν, καὶ μάλιστα τὴν β'. καὶ τὴν γ'. αὐτοῦ διάτ. περιεχούσας πάντα τὰ περὶ ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων καὶ προνομίων.

Σχόλιον.

Ὁ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς βιβλίον ἐπὶ τῶν βασιλικῶν τίτ. α. ἀπὸ τοῦ α. κεφ. μέχρι τοῦ ια. ἡ δὲ β'. καὶ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν εἰσι νεαρὰ Ἰουστινιάνειοι ρκ'. καὶ ρλά. ὧν ἡ μὲν κεῖται ἐν βιβλίῳ ἐπὶ τῶν βασιλικῶν τίτ. β'. ἡ δὲ ἐν βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. γ'. καὶ ἀνάγνωθι τοὺς τοιοῦτους τίτλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ πραγμάτων, καὶ προσόδων τῶν ἀνεπισκόπων ἐκκλησιῶν. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιε'. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν κέ. Συνόδου στ'. κανὼν λέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ ἐκποιήσεως ἐκκλησιαστικῶν. Ἀποστόλων κανὼν λή. ογ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιε'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ'. κγ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιβ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ β'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν κτωμένων ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶ. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λβ'. Συνόδου α. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ζ'.

Κεῖμενον.

Ἡ λγ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος φησιν, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ, ὅπερ ἂν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὑπεξουσιότητος κτήσωνται, καὶ ὑπεξούσιοι ὄντες ἴδιον ἔχουσι, καὶ οὐ συνεισφέρουσιν αὐτὰ, ἀλλὰ ἄδειαν ἔχουσι καὶ ζῶντες ἐκποιεῖν, καὶ ἐπ' αὐτοῖς εἰς ἐξωτικούς διατίθεσθαι, ἢ κατιοῦσιν αὐτὰ παραπέμπειν. Καὶ ἡ μα. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι τὰ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν κτηθέντα ἐκποιεῖν ὁ ἐπίσκοπος οὐ δύναται, ἢ διατίθεσθαι ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ ἀπὸ γονέων, ἢ θείων, ἢ ἀδελφῶν, εἰς αὐτὸν (1) περιήλθον, ἀλλὰ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ διαφέρουσι, καὶ μετὰ τὴν αὐτῶν τελευταίαν λογισμοῦς τῶν τοιούτων πραγμάτων ὁ οἰκονόμος ἀπαιτεῖται. Ἐὰ δὲ πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς κτηθέντα καὶ ἐκποιῶσι, καὶ διατίθενται ἐπ' αὐτοῖς. Καὶ ἡ μθ'. ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι κοῦάσι καστρένσε ἔχουσι,

(1) X. Tr. — αὐτοῖς: 'E. 'I. II.

καὶ διατίθενται νομίμως ἐπ' αὐτῶ· καὶ οὐχ ὑπόκειται ἡ διαθήκη τῇ δεινοφικίῳ. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι τὰ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῖς κτηθέντα κινήτα, ἢ αὐτοκίνητα, εἰς ἰδίους συγγενεῖς ἢ ἄλλους οἰωδῆποτε τρόπῳ οὐ μεταφέρουσιν, ἀλλὰ δαπανάτωσαν αὐτὰ εἰς λύσιν αἰχμαλώτων, καὶ πτωχῶν ἀποτροφὴν, ἢ εἰς συμφέρον τῆς ἰδίας ἐκκλησίας· τὰ δὲ μετὰ τὴν αὐτῶν τελευτὴν ἐκ τούτων περιττεύοντα, ἢ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησία οἰκιοῦται. Ἄδειαν δὲ ἔχουσιν ἐκποιεῖν ἅ τινά προ τῆς ἐπισκοπῆς ἐσχηκότες ἀποδειχθῶσι, καὶ ὅσα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν εἰς αὐτοὺς περιέλθοι ἀπὸ συγγενῶν, οὓς ἐξ ἀδιαθέτου μέχρι τετάρτου βαθμοῦ διαδέχεσθαι δύνανται. Ταῦτα δὲ κρατεῖ καὶ ἐπὶ ὄρφανοτρόφων, καὶ πτωχοτρόφων, καὶ νοσοκόμων, καὶ γεροντοκόμων, καὶ ξενοδόχων, καὶ πάντων τῶν ἄλλων διοικητῶν τῶν σεβασμίων οἰκῶν, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τῆς διοικήσεως αὐτῶν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον περιελθοῦσιν. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἀπλούστερόν φησιν, ὅτι τὰ μετὰ τὴν χειροτονίαν κτηθέντα τοῖς ἐπισκόποις ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις διαφέρει, ἢ τις λέγει ὅτι πάντες οἱ κληρικοί, τοῦτέστι πρεσβύτεροι, διάκονοι, ἀναγνώσται, ψάλται, τὰ ὀπωσοῦν αὐτοῖς κτηθέντα πράγματα, κὰν ὑπεξούσιοι ᾧσιν, ἴδια ἔχουσι, καὶ δωροῦνται, καὶ διατίθενται ἐπ' αὐτοῖς, οὕτω μὲν τοι, ὥστε τοὺς αὐτῶν παῖδας, ἢ τούτων οὐχ ὑπόντων, τοὺς γονεῖς αὐτῶν κομιζέσθαι τὸ νόμιμον μέρος. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐὰν ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς οἰουδῆποτε βαθμοῦ, ἢ ἐκκλησίας διακόνισσα τελευτήτῃ ἀνευ διαθήκης, ἢ νομίμων διαδόχων, ἢ τούτων διαδοχὴ προσκυροῦται τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ἣ κεχειροτόνηται.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι

κεφ. ἡ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Καὶ ὁ πρεσβύτερος, καὶ ὁ διάκονος ὅσα κτήσεται καὶ ἐν ὑπεξουσιότητι ἐκποιεῖτω, καὶ διατιθέσθω ἐπ' αὐτοῖς, ὡς βούλεται, καὶ μὴ ἐκδικεῖσθωσαν παρὰ τῶν ἐχόντων αὐτὸν ὑπεξούσιον, ἢ συνεισφερέσθω τοῖς ἀδελφοῖς, ἢ τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ἀλλ' οἱ παῖδες αὐτῶν λαμβανέτωσαν αὐτὰ, κὰν μὴ διαθέμενοι τελευτήσωσι. Ἡ μ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· ὡσαύτως οὐδὲ ἡ μθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλ. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλ. ε. τίτ. γ'. ἧς δὴ νεαρὰς τὸ ι. κεφ. αὐτὰ ταῦτα διδάσκει ὅσα καὶ συνωψίσθησαν, προστιθέμενον μόνην σημασίαν τῶν ἀκινήτων. Λέγει γὰρ μήτε κινήτα, ἢ ἀκίνητα, ἢ αὐτοκίνητα, παρὰ τῶν ἐπισκόπων μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν κτηθέντα ἐκποιεῖσθαι· ὁ δὲ τίτ. ι. τῶν νεαρῶν, ὡς παρίσταται ἀπὸ τοῦ κειμένου, μόνων κινήτων καὶ αὐτοκινήτων μέμνηται. Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ργκ'. κειμένη ἐν βιβλ. γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. καὶ φησὶ τὸ μβ'. αὐτῆς κεφ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. καὶ λέγουσα περὶ τὸ ι. κεφ. κατὰ τὸ τέλος ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, καὶ ὅτι οὐκ ὤφειλεν ἀδιάθετος τελευτᾶν. Ἀποστόλων κανῶν μ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν κδ'. Συνόδου Χαλκηδόνης κανῶν κβ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανῶν ιβ'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν κβ'. π. ἀ. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ε. κεφ. τοῦ παρόντος τίτλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ τὰς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν οὔσας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας κατὰ (1) τὴν κρατήσασαν διοικεῖσθαι συνήθειαν. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β΄. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν κή. Συνόδου στ΄. κανὼν λ΄. λζ΄. λθ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τοῦ μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικὸν διδόναι διὰ δωρεᾶς ἢ διαθήκης (2) αἰρετικῶ, κἂν εἴη συγγενῆς αὐτῶ. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ΄. πά.

Κεῖμενον.

Οὐ μόνον ἀπὸ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κωλύονται λαμβάνειν οἱ αἰρετικοί, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐτέρων. Εἴρηται γὰρ βιβλ. ἀ. τίτ. ε. διάτ. ι. ὅτι οὔτε ὀρθόδοξος δύναται καθ' οἷονδῆποτε τρόπον μεταφέρειν εἰς αἰρετικὸν ἀκίνητον πρᾶγμα, ἔχον ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, ἐπεὶ φισκοῦται. Ἡ μὲν τοι γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐὰν ὀρθόδοξος ἔχων κτήσιν, ἐν ἧ ἁγία ἐστὶν ἐκκλησία, ἐκποίηση, ἢ καταλίπη, ἢ ἐμφυτεύση, ἢ μισθώση, ἢ καθ' οἷονδῆποτε διοίκησιν παράσχη Ἰουδαίῳ, ἢ Σαμαρείτῃ, ἢ Ἑλληνι, ἢ Μοντανιστῇ, ἢ Ἀρειανῶ, ἢ ἀπλῶς ἄλλῳ αἰρετικῶ, ἢ ἐκκλησία τῆς αὐτῆς κώμης τὴν αὐτοῦ δεσποτείαν ἐκδικεῖτω, Βιβλίον ἀ. τίτ. ε. διάτ. ιή. Ἐὰν αἰρετικὸς ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν στρατείας, ἢ ἀξίας, ἢ δημόσιον πρᾶξαι φρόντισμα, ἢ παιδεῦσαι, ἢ συνηγορῆσαι, προσποιήσῃται τὸν ὀρθόδοξον, καὶ φανῇ γαμετὴν ἢ παῖδας ἔχων αἰρετικούς, ἐκβάλλεται· εἰ δὲ καὶ λάθοι, οὐ δύναται τι τῶν

αὐτοῦ δωρεῖσθαι, ἢ ἄλλως ἐκποιεῖν αἰρετικῶ, ἀλλὰ ταῦτα καὶ τὴν αἰρετικῶ (1) καταφερομένην αὐτοῦ κληρονομίαν ἐκδικεῖ τὸ δημόσιον. Καθόλου γὰρ οἱ μετασχόντες στρατείας, ἢ ἀξίας, ἢ συνηγορίας, ἢ δημοσίας φιλοτιμίας, ἢ συγκροτήσεως, παρὰ μόνων ὀρθοδόξων κληρονομιοῦνται, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν εἰς αἰρετικούς ὀπωσοῦν ἐρχόμενα τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖ (2). Ἡ δὲ αὐτῆ διάτ. φησιν, ὅτι ἐὰν τῶν παίδων οἱ μὲν εἰσιν αἰρετικοί, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι, μόνοι κληρονομοῦσιν οἱ ὀρθόδοξοι. Εἰ δὲ πάντες εἰσιν αἰρετικοί, συγγενεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομοῦσιν· ἢ μὴ ὄντων, ὁ φίσκος διαδέχεται. Διάτ. ιθ'. Οἱ αἰρετικοί τοῦ αἰρετικοῦ παῖδες οὔτε δωρεὰν, οὔτε κλῆρον αὐτοῦ λαμβάνουσι. Διάτ. κβ'. Οὔτε ἀπὸ στρατιωτικῆς διαθήκης αἰρετικὸς κληρονομεῖ, ἢ ληγάτον λαμβάνει.

Σχόλιον.

Ἡ ι. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. καὶ φησὶ τὸ γ'. θέμα τοῦ ια. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Ἡ ιή. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ιθ'. οὐδὲ ἡ κβ'.

Κεῖμενον.

Ἡ δὲ τὰς αἰτίας ἐξερεδιτατιῶνων τάττουσα (3) ριέ. νεαρά φησιν, ὅτι ἐὰν γονεὺς ὀρθόδοξος ὧν αἰσθηται τοὺς ἰδίους παῖδας μὴ ὄντας ὀρθοδόξους, ἄδειαν ἔχει ποιεῖν αὐτοὺς ἀποκληρονόμους. Εἰ δὲ τούναντίον ὁ γονεὺς ἐστὶν αἰρετικὸς, μὴ ἔχῃ ἄδειαν ἄλλους γράφειν κληρονόμους εἰμὴ τοὺς ὀρθοδόξους αὐτοῦ παῖδας, ἢ, μὴ ὄντων τούτων, συγγενεῖς ὀρθοδόξους. Εἰ δὲ τινες τῶν παίδων εἰσιν

(1) Σ. 'P. — αἰρετικὴν 'E. 'I. B. — (2) ἐκδικεῖ Σ. 'P. — (3) X. 'Gr. — τάττους 'E. 'I. B.

(1) X. 'Gr. — μετὰ 'E. 'I. B. — (2) X. 'Gr. — διαθέσει 'E. 'I. B.

ὀρθόδοξοι, τινὲς δὲ οὐ, ἢ οὐσία εἰς τοὺς ὀρθόδοξους ἔρχεται, κὰν ὁ πατήρ ἄλλους ἔγραψε κληρονόμους· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα οἱ αἰρετικοὶ ἀδελφοὶ ὀρθόδοξοι γένωνται, δίδοται αὐτοῖς τὸ αἶρουν αὐτοῖς μέρος, οὐ μὴν καὶ οἱ προλαβόντες καρποὶ, οὔτε λόγους ἀπαιτοῦσι τῆς διοικήσεως· τέως δὲ τὰ πράγματα οἱ ὀρθόδοξοι ἐκποιεῖν οὐ δύνανται. Εἰ μὲν τοι μέχρι τελευτῆς ἐπιμείνωσι τῇ πλάνῃ, πλήρη τὴν δεσποτείαν κτῶνται οἱ ὀρθόδοξοι καὶ οἱ κληρονόμοι. Εἰ δὲ πάντες οἱ παῖδες αἰρετικοὶ εἰσιν, συγγενεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομοῦσιν· εἰ δὲ μὴ εἰσι, τότε, εἰ μὲν κληρικοὶ εἰσιν οἱ γονεῖς, ἢ ἐκκλησία τῆς πόλεως, ἐν ἧ τὴν οἴκησιν εἶχον, λαμβάνει τὰ πράγματα· εἰ δὲ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ δι' ἐνιαυτοῦ ἀμελήσουσιν ἐκδικῆσαι τὰ πράγματα, ὁ φύσκος αὐτὰ λαμβάνει· εἰ δὲ λαϊκοὶ εἰσιν, ὁ φύσκος αὐτὰ λαμβάνει, εἴτε διέθεντο, εἴτε μὴ. Τὰ αὐτὰ κρατεῖ ἐὰν ὁ παῖς, ὀρθόδοξος ὢν, αἰσθηται τοὺς γονεῖς αἰρετικούς, ὅταν αὐτὸς ὁ παῖς διατίθεται, ἢ κληρονομεῖται. Ἡ ἀ. περὶ Σαμαρειτῶν, β'. οὔσα τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν, συνεχώρησε τοὺς Σαμαρείτας λαμβάνειν δωρεὰς ἐκ διαθηκῶν, καὶ δίδόναι, καὶ παραπέμπειν Σαμαρείταις αὐτῶν παισὶ, καὶ γονεῦσι, καὶ συγγενέσιν. Ἡ μὲν τοι τελευταία περὶ Σαμαρειτῶν, τρίτη οὔσα τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι Σαμαρεῖται οὐ κληρονομοῦσιν ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, οὔτε ληγάτα ἢ δωρεὰς λαμβάνουσιν, ἀλλ' οὔτε διαδόχους ἔξουσιν ἐξ ἀδιαθέτου Σαμαρείτας, ἢ σχηματιζομένους μὲν τοὺς ὀρθόδοξους, οὐχ οὔτω δὲ φρονοῦντας· οὔτε δὲ διατίθεσθαι, ἢ ληγατεύειν, ἢ δωρεῖσθαι εἰ μὴ τοῖς ὀρθόδοξοις καὶ πίσει καὶ ἔργοις δύνανται. Τούτων δὲ μὴ ὄντων, αἰοῦσιν μετὰ θάνατον εἰς τὸν φύσκον ἔρχονται. Οἱ δὲ γήδια γεωργοῦντες Σαμαρεῖται δύνανται γράφειν κληρονόμους ἀνιόντας, καὶ κατιόντας αὐτῶν, καὶ ληγατεύειν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἐκ πλαγίου, κὰν ὄσι Σαμαρεῖται

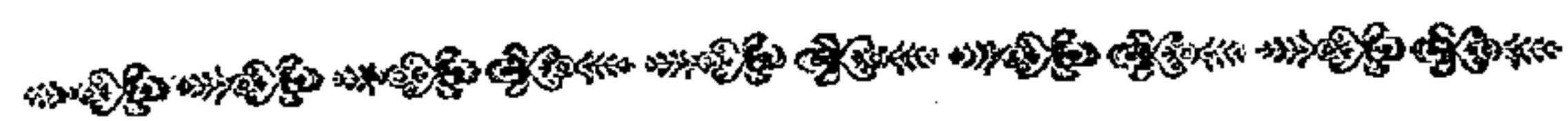
τούτων δὲ μὴ ὄντων, ὁ τοῦ χωρίου δεσπότης, ἐν ᾧ ἐγεώργει ὁ τελευτήσας, τὴν οὐσίαν λαμβάνει, τὸν τόπον ἐν τούτῳ τοῦ φύσκου ἐπέχων. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· Μηδεὶς αἰρετικὸς μηδὲ κατὰ μίσθωσιν, ἢ ἐμφύτευσιν, ἢ ἀγορασίαν, ἢ ἐτέρῳ τρόπῳ ἀκίνητα πράγματα λαμβανέτω ἀπὸ ἐκκλησίας, ἢ ἄλλου σεβασμίου τόπου· ἐπεὶ ὁ μὲν αἰρετικὸς τὰ παρ' αὐτοῦ δοθέντα ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αἰτίᾳ ἀπολλύτω, τὸ δὲ πρᾶγμα ἐπανατρεχέτω εἰς τὸν τόπον ἐξ οὗ ἐδόθη· ὁ δὲ δεδωκὼς διοικητῆς εἴργεται τοῦ λοιποῦ πάσης διοικήσεως, καὶ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται, καὶ ἐπὶ ἐνιαυτὸν τῆς ἀγίας κοινωνίας χωρίζεται. Ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις φησιν, ὅτι ἐὰν τις τῶν αἰρετικῶν, οἷς συναριθμοῦνται Νεστοριανοὶ, καὶ Εὐτυχιανισταὶ, καὶ Ἀκέφαλοι, τολμήσῃ καταγώγιον τῆς ἰδίας ὀρησκείας ποιήσασθαι, ἢ Ἰουδαῖοι νέαν συναγωγὴν ποιήσασθαι, ἐκδικεῖτω αὐτὰ ἢ ἐκκλησία· εἰ δὲ ἐνεφύτευσεν, ἢ ἐμίσθωσεν, ἢ ὅπως οὖν εἰς διοίκησιν δέδωκε τοιοῦτω προσώπῳ (1), εἰ μὲν εἰδὼς ὁ δεσπότης αἰρετικὸν αὐτὸν ἔπραξε τοῦτο, πάσας τὰς προσόδους τοῦ χρόνου τοῦ συναλλάγματος, ἢ ἐκκλησία τῆς πόλεως, ὑφ' ἣν ἢ κτήσις διάκειται, ἐκδικεῖ· ἀγνοοῦντι δὲ τῷ δεσπότη ὀδεμία προσγίνεται ζημία· ὁ δὲ αἰρετικὸς ἐφ' ἑκατέρῳ θέματι (2), καὶ τῆς κτήσεως ἀπελαύνεται, καὶ δημεύεται.

Σχόλιον.

Ἡ ριέ. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς κεφ. λή. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. Λέγει δὲ τὸ ιδ'. κεφ. αὐτῆς ταῦτα ῥητῶς· Εἴ τις ἐκ τῶν μνημονευθέντων γονέων ὀρθόδοξος ὑπάρχων αἰσθηται τὸν ἴδιον παῖδα ἢ παῖδας μὴ εἶναι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ ἐξῆς ὡς εἰς τὸ κείμενον συναψίσθησαν. Ἡ περὶ τῶν Σαμαρειτῶν ἀ. διάτ. β'. οὔσα τοῦ γ'.

(1) X. Γρ. — τοιοῦτοτρόπῳ 'E. 'I. B. — (2) X. Γρ. — ἀφ' ἑκατέρου θέματος 'E. 'I. B.

τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκθ'. οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ γ'. νεαρὰ οὔσα Ἰουστινιάνειος ρμδ'. Ζήτει δὲ τὸ νά. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο, καὶ τὰ ἐφεξῆς κεφ. μέχρι τοῦ τέλους τοῦ τίτ. διαλαμβάνοντα ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον, καὶ ἕτερα παλλὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα περὶ αἰρετικῶν. Ἀπὸ γὰρ τούτων, ὡς εἰκεν, ἀκέραια κάστρα τε καὶ χωρία βωγομικὰ παραχωροῦμεν πλανᾶσθαι, καὶ μετὰ τῆς ἰδίας ἀποθνήσκειν αἰρέσεως· ἕνα δὲ καὶ τυχόντα τοιοῦτον αἰρετικὸν εὐρίσκοντες ἐν τῇ βασιλευούσῃ διατρέποντα, μεγάλως αὐτὸν κολάζομεν. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. τὸ δὲ ιά. κεφ. τοῦ τοιούτου τίτ. λέγει ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο μέχρι τοῦ ιβ'. κεφ. τὰ γὰρ ὅλα θέματα τοῦ αὐτοῦ ιά. κεφ. περὶ τούτων διδάσκουσιν.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ποιήσεως μοναστηρίων, καὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι αὐτὰ ἰδιωτικά, καὶ περὶ πραγμάτων τῶν μοναζόντων. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν δ'. κδ'. Συνόδου ἕκτης κανὼν μθ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιγ'. Συνόδου α. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν α. καὶ στ'.

Κεῖμενον.

Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει, ὅτι ὁ βουλόμενος οἰκοδομῆσαι μοναστήριον, πρῶτον διαλεγέσθω τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ τόπου, ὅπως ἂν ἐκεῖσε γινόμενος εὐχὴν ποιήσοιτο, καὶ σταυρὸν πήξῃ, καὶ τότε τοῦ κτίσματος ἡ ἀρχὴ γίνεται. Καὶ ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ὁ θέλων κτίσαι μοναστήριον, μὴ ἄλλως ἀρχέσθω τοῦ οἰκοδομήματος, εἰ μὴ ὁ τῶν τόπων ἐπίσκοπος εὐχὴν ἐκεῖσε ποιήσῃ, καὶ τὸν τίμιον πήξῃ σταυρὸν· ὁ δὲ ἀρξάμενος νέον κτίζειν, ἢ παλαιὸν ἀνανεοῦν, ἀναγκάζεται πληρῶσαι. Ἀνάγνωθι καὶ τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ α. κεφ. τοῦ β'. τίτ. καὶ κεφ. ιδ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Ἡ δὲ α. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· Μηδεὶς μοναστήριον πωλείτω, ἢ ἀμειβέτω, ἢ δωρεῖσθω, ἐνθα θυσιαστήριον καθιδρύθη, καὶ ἱερὰ γέγονε λειτουργία, καὶ μοναχικὴ ἀσκησις· ἐπεὶ ποί γε τὸ γινόμενον ἄχυρον ἐσται, καὶ τῶν τιμημάτων ὁ λαβὼν ἐκπεσεῖται, καὶ ὁ πιπράσκων ζημιωθήσεται τῇ τε τοῦ πράγματος ἐκπτώ-

σει, καὶ τῆ τοῦ τιμῆματος ἀπωλεία, τῆ κατὰ τόπον ἀγιω-
 τάτη ἐκκλησία, καὶ τοῖς κατὰ τόπον εὐαγέσι μοναστη-
 ρίοις τούτων προσνεμομένων, ὥστε αὐτοὺς προνοεῖν τοῦ
 τοῦ κακῶς ἐκπονηθέν αὐθις ἐπαναγαγεῖν εἰς μοναχικὸν
 σχῆμα· μήτε ὑποθήκη ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐρρώσθω, ἀλλ'
 ἀκωρούσθω, καὶ τὸ μοναστήριον τῆ ἱερᾶ λειτουργίᾳ προ-
 κυρούσθω. Καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν,
 ὅτι ἐκποίησις μοναστηρίου μὴ γινέσθω ἐπὶ τῷ τὸ ἱερατικὸν
 σχῆμα εἰς ἰδιωτικὴν διαγωγὴν μετασχηματίζεσθαι, ἐπεὶ
 ἄδειαν ἔχουσιν οἱ ἐπίσκοποι τὸ τοιοῦτο μοναστήριον ἐκ-
 δικεῖν, καὶ εἰς τὸ πρότερον ἐπανάγειν σχῆμα. Βιβλ. α'.
 τίτ. γ'. διάτ. λή. φησιν, ὅτι οἱ τὰ ἴδια μοναστήρια κατα-
 λιμπάνοντες οὐ λαμβάνουσιν ἄπερ αὐτοῖς προσήγαγον
 κινήτᾳ, ὅσηςδῆποτε ποσότητος ὄντα, κἂν μὴ συνέστη
 πρᾶξις ὑπομνημάτων ἐπ' αὐτοῖς. Περὶ δὲ τῶν ἀκινήτων
 δεῖ τὰ νόμιμα φυλάττεσθαι, ἐπεὶ οὐκ ἀναιρεῖται τῷ δω-
 ρησαμένῳ ἢ ἐκνίκησις αὐτῶν. Καὶ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'.
 τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει, ὅτι εἴ τις μονάσας ἀναχωρήσαι
 βουλευθῆ, τὰ πράγματα ὅσα περ εἶχεν, ἠνίκα εἰσήει, τῆς
 δεσποτείας ἔσται τοῦ μοναστηρίου· καὶ ὅτι δεῖ τὸν θέ-
 λοντα μονάσαι διατυποῦν περὶ τῶν ἰδίων πραγμάτων·
 εἰσελθόντι γὰρ αὐτῷ συνακολουθοῦσι, κἂν μὴ τοῦτο ῥητῶς
 εἴπη. Εἰ μὲν τοι παῖδας ἔχων ἔτυχέ τινα πράγματα δω-
 ρησάμενος, ἢ δωρησαμένη αὐτοῖς, ἢ ὑπὲρ προικὸς, ἢ πρὸ
 γάμου δωρεᾶς, καὶ ποιεῖ ταῦτα τὸ νόμιμον μέρος τῆς
 αὐτοῦ περιουσίας, μὴ ἐχέτωσαν οἱ παῖδες πρὸς τὰ λοιπὰ
 μετουσίαν. Εἰ δὲ μηδὲν αὐτοῖς, ἢ ἔλαττον τοῦ νομίμου
 ἐδωρήσατο, καὶ μετὰ τὸ μονάσαι αὐτὸν ὀφείλεται τοῖς
 παισὶ τὸ νόμιμον. Εἰ δὲ ἀνὴρ ἢ γυνὴ μονάσῃ, τὸν ἀπὸ
 τελευταίας κάσον ὁ ἕτερος κερδαίνει. Καὶ ὅτι εἴαν μονα-
 χὸς εἰς στρατείαν ἔλθῃ, ἢ ἕτερον βίου σχῆμα, ἢ μὲν οὐσία
 μένει τῷ μοναστηρίῳ, αὐτὸς δὲ ταξεώτης ἐπιχώριος γί-
 νεται.

νεται. Εἰ δὲ καί τις εἰς ἕτερον μοναστήριον μετέλθῃ, ἢ
 οὐσία αὐτοῦ τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ διαφέρει· οἱ μὲν τοι
 ἡγούμενοι μὴ δεχέσθωσαν αὐτὸν, κωλυέτωσαν δὲ τοῦτο
 καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ ἀρχιμανδρίται. Λέγει δὲ καὶ διάτ.
 νβ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. ὅτι εἴαν τις βαρῆθῃ ἀποκα-
 ταστάσει, ἢ ὑποκαταστάσει ἐξ ἀπαιδίας, καὶ μὴ βουλευθῆ
 γαμῆσαι δι' ἄσκησιν, μένει ἔχων τὰ πράγματα, καὶ πε-
 ρίων αὐτὰ δαπανᾷ, ἢ καταλιμπάνει ὡς θέλει, εὐσεβῶς
 μὲν τοι. Εἰ δὲ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν παιδοποιίας αὐτῷ κα-
 ταλειφθῆ, ἔχει αὐτὰ καὶ μὴ παιδοποιῶν· τὸ αὐτὸ καὶ
 ἐπὶ παρθενευούσαις. Ἡ αὐτὴ διάταξις φησιν, ὅτι εἴαν τις
 τῶν συνοικούντων μονάσῃ, πέμπει βεπούδιον ὁ ἄλλος,
 καὶ χώρα τοῖς ἀπὸ τελευταίας συμφώνοις, καὶ τὸ ἐντεῦθεν
 κέρδος φυλάττεται τοῖς ὡς εἰκὸς οὔσιν ἐκ τῶν αὐτῶν
 γάμων παισίν, ἢ τὸ κερδάναν (1) πρόσωπον μὴ ἐλθὸν εἰς
 δεύτερον γάμον· καὶ τοῦ ἀνδρὸς μονάζοντος ἢ γυνὴ ἐτέ-
 ρῳ οὐ γαμεῖται ἐπὶ ἓνα ἐνιαυτόν· εἰ μὲν τοι τις τῶν
 μνηστήρων μονάσει, οἱ ἀρραβῶνες ἀπλοῖ ἀποδίδονται, καὶ
 οὐδὲν ζημιοῦται, ὡς ἡ νδ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ.

Σχόλιον.

Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιά-
 νειος ρκγ'. καὶ ἐτέθη τὸ λγ'. κεφ. αὐτῆς εἰς βιβλίον τῶν
 βασιλικῶν δ'. τίτ. α'. κεφ. α'. ἐκεῖνα διδάσκον ὅσα εἰς τὸ κεί-
 μενον ἐγράφησαν. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ
 νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλ. τῶν βασιλικῶν ε'.
 τίτ. γ'. λέγει δὲ τὸ δ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου ὅσα εἰς τὸ κεί-
 μενον συνωψίσθησαν. Ἡ α'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ
 κεφ. ι. τῆς Ἰουστινιανείου ζ'. νεαρᾶς, οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βα-
 σιλικὰ. Ἡ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰου-
 στινιάνειος ρκ'. κειμένη ἐν βιβλ. τῶν βασιλικῶν ε'. τίτ. β'.
 φησὶ δὲ τὸ ιε'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. κεφ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγρά-
 φηται.

(1) Σ. 'P.—κερδάναι Ἐ. 'I. B.

φησαν. ἢ λή. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἢ ιγ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν οὐσα Ἰουστινιάνειος ἐ. Οὐδὲ ἢ νδ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐδὲ ἢ νδ'.

Κεῖμενον.

Καὶ ἡ περὶ ρεπουδίων διαλαμβάνουσα ριζ'. νεαρὰ φησὶν, ὅτι ἐὰν παρὰ τὰς εἰρημένας αὐτῆ αἰτίας γυνὴ πέμψῃ ρεπούδιον, ἢ μὲν προῖξ τῷ ἀνδρὶ δίδεται, ἢ κατὰ δεσποτείαν, ἢ παίδων ὑπόντων, κατὰ χρῆσιν. Ἡ δὲ γυνὴ διὰ τοῦ δικάσαντος παραδίδεται τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως, ἐν ἧ οἰκεῖ, καὶ δι' αὐτοῦ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται πᾶσαν τὴν ζωὴν αὐτῆς. Καὶ εἰ μὲν ἔχει παῖδας, τὸ δίμοιρον μέρος (1) τῆς οὐσίας αὐτῆς λαμβάνουσι, τὸ δὲ τρίτον τὸ μοναστήριον· εἰ δὲ παῖδας οὐκ ἔχει, ἀλλὰ γονεῖς, τὸ δίμοιρον δίδεται τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τὸ τρίτον τοῖς γονεῦσιν, εἰ μὴ ὑπεξουσίαν αὐτῆν ἔχοντες τῷ ἀλόγῳ ρεπουδίῳ συνήνεσαν· τότε γὰρ πάντα τῷ μοναστηρίῳ προσκυροῦνται, ὡσπερ καὶ ὅτε μὴ παῖδας μήτε γονεῖς ἢ γυνὴ ἔχῃ.

Σχόλιον.

Ἡ ριζ'. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ θ'. κεφ. εἰς τὸν ζ'. τίτ. τοῦ κη. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· τοῦτο δὲ τὸ κεφ. παρελείφθη, καὶ οὐ κατεστρώθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἐτέθησαν δὲ ἀντὶ τούτου ἐν τῷ αὐτῷ ζ'. τίτ. χάριν τῶν εὐλόγως λυομένων συνοικεσίων, καὶ τῶν ἐπαγομένων ποινῶν κατὰ τῶν ἀνευλόγως λυόντων αὐτὰ, διάφορα κεφ. ἐκ τε τῆς ριά. (2) νεαρᾶς, τῆς κβ'. καὶ ἐτέρων, καὶ ζήτει τὸν ὅλον τοῦτον ζ'. τίτ. περὶ λύσεως γάμων διαλαμβάνοντα.

Κεῖμενον.

Καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησὶν ὅτι δούλου, ἢ ἐναπογράφου, κατὰ τὴν διάστιξιν αὐτῆς, μονάζοντος

τὰ πράγματα, ἅπερ εἰς τὸ μοναστήριον ἤγαγε, λαμβάνει ὁ δεσπότης· οὐ μένουσι δὲ ἅμα μοναχοὶ καὶ μονάστριαι, ἀλλ' οἱ ἄνδρες εἰς ἑτέρους μεθίστανται τόπους, καὶ διαρροῦνται εἰς αὐτοὺς τὰ πράγματα πρὸς τὸ ἀρμόζον αὐτοῖς δίκαιον· ὁ δὲ βεβαρημένος ληγάτῳ, ἢ ἀποκαταστάσει, *ἢ ὑποκαταστάσει* (1), ὑπὸ αἵρεσιν γάμου, ἢ ἀπαιδίας, ἢ ἐὰν οὕτω δωρηθῇ ἢ ἔλθῃ τι, καὶ γένηται μοναχὸς ἢ ἀσκήτρια, σβέννυται ἢ ἀποκατάστασις· κὰν γὰρ τῶν μοναστηρίων ἐξέλθωσιν, ὅμως τὰ τοιαῦτα πράγματα μετὰ τῶν ἄλλων αὐτῶν τοῖς μοναστηρίοις διαφέρει. Εἰ δὲ ἐπὶ ἀναρρύσει αἰχμαλώτων, ἢ ἀποτροφῇ πτωχῶν, ἢ τοιαύτη ἀποκατάστασις γένηται, ἐξ οὐδενὸς τῶν εἰρημένων τρόπων ἀποκλείεται. Τοῦ εἰσιόντος εἰς τὸ μοναστήριον, εἴπερ οὐκ ἔχει παῖδας, τὰ πράγματα τῷ μοναστηρίῳ διαφέρουσιν. Εἰ δὲ παῖδας ἔχει, καὶ οὐ διετύπωσε περὶ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων πρὶν εἰσελθῆ, ἀδειαν ἔχει καὶ μετὰ ταῦτα διατυποῦν, καὶ οὐ δύναται τὸ νόμιμον αὐτῶν μέρος μειοῦν. Καὶ ἑαυτῷ δὲ φυλάττει παιδὸς ἐνὸς ἀναλογίαν ὀφείλουσαν τῷ μοναστηρίῳ προσκυρωθῆναι. Εἰ δὲ τελευτήσῃ ἐν τῷ μοναστηρίῳ, πρὶν ποιῆσῃ τὴν διατύπωσιν, τὸ μὲν νόμιμον οἱ παῖδες λαμβάνουσι, τὰ δὲ λοιπὰ τὸ μοναστήριον. Οὐδεὶς τῶν μνηστῆρων προφάσει τῶν ὀρθωμένων ζημιοῦται μονάζων· καὶ ὁ γάμος ἐκ τοῦ λαβεῖν τὸν ἕνα τῶν συνοικούντων τὸ μοναχικὸν σχῆμα λύεται χωρὶς ρεπουδίου, καὶ ἀναλαμβάνει ἢ γυνὴ τὴν προῖκα καὶ τὰ ἄλλα αὐτῆς πράγματα· τῷ δὲ μὴ μονάσαντι, τὸ ἀπὸ τελευτῆς συμφωνηθὲν κέρδος ἀρμόζει· εἰ δὲ ἅμα οἱ δύο ἀποτάξωνται, οὐδεὶς αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐτέρου κερδαίνει εἰ μὴ ἐκὼν τις τῷ ἐτέρῳ δωρήσῃται.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανῶ-

(1) X. Τρ. καὶ Σ. P. — μέρος οὐκ εὑρίσκεται ἐν 'E. 'I. B. — (2) Γσ. ριζ'. — Διερθ. B.

(1) X. Τρ. — οὐκ εὑρίσκεται ἐν 'E. 'I. B.

νειος ργγ'. καὶ ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ νβ'. κεφ. αὐτῆς εἰς τίτ. α'. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. Καὶ ἀνάγνωθι τὸ γ'. κεφ. τοῦ τοιοῦτου τίτ. ἦτοι κεφ. νδ'. τῆς νεαρᾶς καταστρωθὲν εἰς τὸ σχόλιον τοῦ λβ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Περὶ δὲ τοῦ μὴ οἰκεῖν ἅμα τοὺς μοναχοὺς καὶ τὰς μοναστρίας, φησὶ τὸ β'. θέμα τοῦ δ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, θέμα ὃν τοῦ νέ. κεφ. τῆς ργγ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Περὶ δὲ τῶν βεβαρημένων ληγάτω, ἢ ἀποκαταστάσει, ὑπὸ αἵρεσιν γάμου ἢ ἀπαιδίας, συνώψισεν ὁ πατριάρχης περὶ τὰ τέλη τοῦ α'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος τὴν ργγ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶν, ἦτοι τὸ ε'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἐνταῦθα συνοψισθέντα μέρος ὄντα τοῦ αὐτοῦ κεφ.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ δὲ περὶ τοποτηρητῶν διαλεγομένη ρλδ'. νεαρὰ φησιν, ὅτι ἐὰν γυνὴ ἐπὶ μοιχείᾳ καταδικασθῆ, ταῖς προσήκουσαις ποιναῖς ὑποβαλλομένη μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται, καὶ ἄδειαν ἔχει ὁ ἀνὴρ εἰσω διετίας αὐτὴν ἀναλαβεῖν, μὴ βλαπτομένου τοῦ γάμου ἐκ τῶν ἐν μέσῳ· εἰ δὲ παρέλθῃ ὁ χρόνος, ἢ τελευτήσῃ μὴ ἀναλαβὼν αὐτὴν, τὸ σχῆμα λαμβάνει. Καὶ εἰ μὲν ἔχει παῖδας, λαμβάνουσι τὰς ὀκτώ οὐγγίας, καὶ τὸ μοναστήριον τὰς δ'. εἰ δὲ μόνους ἀνιόντας (1) ἔχει μὴ συνεργήσαντας τῷ ἀτοπήματι, λαμβάνουσι τὰς δ'. οὐγγίας, καὶ τὸ μοναστήριον τὰς ὀκτώ· εἰ δὲ συνήργησαν, ἢ μηδ' ὄλως εἰσὶν ἀνιόντες, ἢ κατιόντες, λαμβάνει πάντα τὸ μοναστήριον τῶν ἐν τοῖς προικῶσι συμφώνοις ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῷ ἀνδρὶ φυλαττομένων. Ἐὰν δὲ τις ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορηθῆ, καὶ κατὰ προδοσίαν τοῦ δικαστοῦ, ἢ ἑτέραν αἰτίαν, ἀποφύγῃ τὰς ποινὰς, καὶ μετὰ ταῦτα ζῶντος ἢ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρός αὐ-

(1) X, Tr. καὶ S, P. — κατιόντας 'E. 'I. B.

τῆς αἰσχρῶς αὐτῆ συναστρέφεται, ἢ πρὸς γάμον αὐτὴν λάβῃ, οὔτε ὁ γάμος ἔρρωται, ἀλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὡς μοιχὸς ὑπὸ παντὸς ἀρχοντος κολάζεται, ἢ δὲ γυνὴ σωφρονίζομένη καὶ χειρομένη ἐμβάλλεται μοναστηρίῳ ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς, καὶ τὰ πράγματα, ὡς εἴρηται, διαιροῦνται κινδύνῳ τοῦ κόμητος τῶν πριβάτων, καὶ τῶν κατὰ τόπον ἀρχόντων.

Σχόλιον.

Ἡ περὶ τοποτηρητῶν ρλδ'. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς θέμα β'. τοῦ α'. κεφ. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἀνάγνωθι ταύτην· ἐνταῦθα γὰρ οὐ κατεστρώθη, ὅτι συνωψίσθη ἔδδ' τε καὶ εἰς τὸ δ'. κεφ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Ἐσαύτως συνωψίσθη καὶ ἡ ριζ'. νεαρὰ, ἣν καὶ ἀνάγνωθι. Ἐὰ δὲ περὶ τοῦ κατηγορηθέντος ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ κατὰ προδοσίαν τοῦ δικαστοῦ ἀποφυγόντος τὰς ποινὰς οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν λβ'. νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἀναγκαιοτάτην οὔσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν ἐξ ἑτέρων μοναστηρίων γινομένων ἡγουμένων ἢ κληρικῶν. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν π'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν κά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ δούλων μοναζόντων, ἢ προφάσει εὐλαβείας καταφρονούντων, καὶ μὴ δουλευόντων τοῖς δεσπόταις. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν γ'. Συνόδου ε'. κανὼν πέ. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν δ'.

Κεῖμενον.

Ἡ λς'. διάτ. τοῦ γ'. τίτλ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος φησὶν, ὅτι οἱ ἐναπόγραφοι χωρὶς συναινέσεως τῶν δεσποτῶν μονάζοντες, οὕτως αὐτοῖς ὑπόκεινται ὡς μὴ τοῦτο γενόμενοι. Διάτ. λς'. Δοῦλοι γνώμη τῶν δεσποτῶν μονάσαντες ἐλευθεροῦνται· εἰ δὲ τὴν ἀσκησιν καταλιπόντες εἰς ἑτέραν μετέλθωσι κατάστασιν, ἀναδουλοῦνται. Ἡ δὲ ιγ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησὶν, ὅτι οἱ παραμένοντες ἐν μοναστηρίοις (1), εἴτε ἐλεύθεροι, εἴτε δοῦλοι, πρότερον τριετίαν προκαρτερεῖτωσαν (2), κουρᾶ τε καὶ ἐσθῆτι χρώμενοι τῶν λαϊκῶν, καὶ τὰς γραφὰς μανθάνοντες, καὶ τὴν τύχην αὐτῶν ὁμολογοῦντες, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ θέλειν μονάσαι, μὴ ποτε πονηρὰ ἐστί, καὶ νοουθετήσθωσαν· καὶ *ει* (3) προσκαρτερήσουσι τὴν τριετίαν, καὶ ἄξιοι φανῶσι τοῦ μονάσαι, τότε κειρέσθωσαν, καὶ τῆς δουλείας ἐλευθεροῦνται. Εἰ δὲ τις εἰσω τῆς τριετίας αὐτὸν δουλαγωγεῖ, λέγων αὐτὸν ὑφελόμενόν τινα προσδραμεῖν τῷ μοναστηρίῳ, μὴ προχείρως αὐτὸν ἀφελκέτω, ἀλλὰ δεικνύτω πρότερον ὅτι καὶ δοῦλος ἐστί, καὶ ἐπὶ κλοπῇ ἢ πταίσμασιν ἀτόποις (4) ἀπέδρα, καὶ τότε αὐτὸν λαμβανέτω, μεθ' ὧν ὡς εἰκὸς εἰς τὸ μοναστήριον εἰσῆγαγε· διδότην δὲ αὐτῷ πίστιν ὡς οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ κακὸν αὐτῷ δράση. Εἰ δὲ μὴ ταῦτα δειχθείη, κἀκεῖνος ἐκ τῆς ἀσκήσεως φανείη σεμνὸς, κὰν μήπω παρῆλθεν ἡ τριετία, μενέτω ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ μετὰ τὴν τριετίαν ἄξιος φαινόμενος προσκαρτερεῖτω τῇ ἀσκήσει, εἴτε δοῦλος ἦν (5), εἴτε ἐλεύθερος, ὑπ' οὐδενὸς τὸ λοιπὸν περὶ τούτου πολυπραγμονούμενος, κὰν προημαρτηκῶς εἴη. Τὰ μὲν τοι

ὡς εἰκὸς κλαπέντα, ὅπουδῆποτε ὄντα, τῷ πάλαι δεσπότη ἀποδίδονται. Καὶ ἡ β'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι τῷ βουλομένῳ σχῆμα μοναχικὸν λαβεῖν, εἰ μὲν γινώσκειται, ὡς οὐχ ὑπόκειται τύχῃ, ὁ ἡγούμενος ὅτε νομίσει διδότην αὐτῷ τὸ σχῆμα· εἰ δὲ ἀγνοεῖται, ἐπεχέτω· καὶ ἂν τις εἰσω τριετίας ἀποδείξῃ αὐτὸν δοῦλον, ἢ ἐναπόγραφον, ἢ κολωνόν, λαμβάνει αὐτὸν μεθ' ὧν ὡς εἰκὸς ὑφείλετο πραγμάτων διδοῦς αὐτῷ λόγον. Μηδενὸς δὲ εἰσω τριετίας ἐνάγοντος, εἴπερ ἄξιον αὐτὸν κρίνει, διδότην αὐτῷ τὸ σχῆμα, καὶ οὐχ ὀχλεῖται. Τὰ δὲ πράγματα, ἅπερ εἰς τὸ μοναστήριον ἤγαγε, λαμβάνει ὁ δεσπότης. Ἡ αὕτη διάταξις φησὶν, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τὸν ἀββᾶν, ἢ τὸν ἀρχιμανδρίτην ἐκάστου μοναστηρίου μὴ πάντως κατὰ βαθμὸν προβαλλέσθω, ἀλλ' ὃν οἱ μοναχοὶ πάντες, ἢ οἱ εὐυπόληπτοι ἐπιλέξονται, ἐπὶ τῶν εὐαγγελίων λέγοντες, ὡς οὐ διὰ φιλίαν, ἢ χάριν αὐτὸν ἐπελέξαντο, ἀλλὰ γινώσκοντες αὐτὸν ὀρθόδοξον, καὶ σώφρονα, καὶ διοικήσεως ἄξιον, καὶ δυνάμενον φυλάσσειν (1) τὴν ἐπιστήμην τῶν μοναχῶν, καὶ τὴν τοῦ μοναστηρίου κατάστασιν. Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων καὶ ἀσκητηρίων (2). Τὰ αὐτὰ φησὶ καὶ ιγ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. προστιθεῖσα ὅτι δεῖ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ ἀξίου ποιεῖσθαι ἀπὸ τοῦ πρώτου, καὶ οὕτω κατὰ βαθμὸν διὰ τῶν ἐξῆς. Οἱ γὰρ πρῶτοι ἄξιοι φαινόμενοι προτιμῶνται τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἡ μς'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου. Ἡ δὲ λθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διορίζει, ὅτι τοὺς μὲν ἡγούμενους ἐπιβλέπουσιν οἱ ἐπίσκοποι, τοὺς δὲ μοναχοὺς οἱ ἡγούμενοι, καὶ ὅτι δύο μοναστηρίων οὐ γίνεται *δ* (3) αὐτὸς ἡγούμενος.

Σχόλιον.

Ἡ λς'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ

(1) εἰς μονήρην βίον X. Τρ. — (2) X. Τρ. — προσκαρτερεῖτωσαν 'E. 'I. B. ὁ δὲ B. ἐν περισελιδίῳ προσκαρτερεῖσθωσαν. — (3) X. Τρ. — οὐχ εἴρηται ὁ, εἰ ἐν 'E. 'I. B. — (4) ἀτόπως X. Τρ. — (5) X. Τρ. — εἴτε δοῦλος ἢ 'E. 'I. B.

(1) φυλάξαι X. Τρ. — (2) X. Τρ. — ἀσκητρίων 'E. 'I. B. — (3) X. Τρ. Σ'Ρ.

ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ λζ' οὐδὲ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, νεαρὰ οὕσα Ἰουστινιάνειος εἰ. Περὶ δὲ δούλων κληρουμένων, μοναζόντων, ἢ καὶ εἰς ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα προβιβασμένων, ἀνάγνωθι τὸ λς'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ· πρὸς δὲ τὴν θ'. ι. καὶ ιά. τοῦ βασιλέως κυροῦ λέοντος τοῦ φιλοσόφου νεαράν· καὶ τούτων γὰρ μνηστὴν ἐποιησάμεθα εἰς τὸ ρηθὲν λς'. κεφ. Η β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. γ'. καὶ ἔχουσι τὰ τοῦ τοιοῦτου κεφ. ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Κατεστρώθη δὲ παρ' ἡμῶν τὸ τοιοῦτον κεφ. ἔξωθεν τοῦ λβ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ζήτηι τὰ περὶ τούτου ἐκεῖσε. Ἡ αὐτὴ δὲ ρκγ'. νεαρὰ διὰ τοῦ β'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν φησὶν ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Περὶ δὲ τὸ τέλος λέγει, ὅτι τὰυτὰ πάντα τὰ παρ' ἡμῶν διατυπωθέντα διὰ τὴν προβολὴν τῶν ἡγουμένων κρατεῖν παρακελευόμεθα καὶ ἐπὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων· πρὸς δὲ καὶ τοῦτο, τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου ὑφ' ὃν τὸ μοναστήριον τέτακται τὸν οὕτως ἐπιλεγόμενον πᾶσι τρόποις ἡγούμενον προβιβασμένου. Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος εἰ. οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' οὐδὲ ἡ μς'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐδὲ ἡ λθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Δ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε μοναχὸν ἐξιέναι τοῦ μοναστηρίου, καὶ (1) πράγματα πράττειν, καὶ ὅτι ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπόν εἰσι. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν γ'. δ'. ἢ. κγ'. Συνόδου ς'. κανὼν μά. μβ'. μς'. Συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανὼν β'. δ'.

(1) ἢ πράγματα Σ. 'Ρ.

Κείμενον.

Ἡ κθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος φησὶν, ὡς οἱ ἀποκρισιάριοι μόνοι δύνανται τῶν μοναστηρίων ἐξιέναι, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν εἰσιέναι· εἰ δὲ φανῶσι διὰ δογμάτων ἢ συμβουλῆς τοὺς ἀπλουστέρους ταράσσοντες, νομίμως σωφρονίζονται. Καὶ διάτ. λή. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι οἱ τὰ ἴδια μοναστήρια καταλιμπάνοντες οὐ λαμβάνουσιν ἄπερ αὐτοῖς προσήγαγον κινητὰ, ὅσηςδὴποτε ποσότητος ὄντα, κὰν μὴ συνέστη πράξις ὑπομνημάτων ἐπ' αὐτοῖς. Ἐπὶ δὲ ταῖς δωρεαῖς τῶν ἀκινήτων, δεῖ τὰ νόμιμα φυλάττεσθαι, ἐπεὶ οὐκ ἀναιρεῖται τῷ δωρησαμένῳ ἢ ἐκνίκησις. Λέγει δὲ καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι προνοία τοῦ ἐπισκόπου μήτε μοναχοί, μήτε μονάστρια ἐν ταῖς πόλεσι περιερχέσθωσαν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀποκρισιάριων τὰς ἀποκρίσεις αὐτῶν ποιείτωσαν ἐν τοῖς μοναστηρίοις μένοντες. Μεθυσταμένου δὲ μοναχοῦ εἰς μοναστήριον ἕτερον, ἄπερ ἔχει πράγματα ἐν τῷ ἐξιέναι τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ διαφέρει. Ἀνάγνωθι καὶ τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ α'. κεφ. τούτου τοῦ τίτ. καὶ ἐν τῷ λβ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

Σχόλιον.

Ἡ κθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ λή. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. καὶ φησὶ τὸ ξγ'. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, ἥτοι τὸ ιά. κεφ. τοῦ ρηθέντος τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου, ὅσα συνωψίσθησαν παρὰ τοῦ πατριάρχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ μὴ γαμεῖν μοναχοὺς, ἢ τισιν ὡς ἀδελφαῖς συνεῖναι, μήτε τὰς ἐπαγγελλομένας παρθενίαν ἑτέροις συνοικεῖν. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιθ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ις'. Συνόδου ς'. κανὼν μ'. μδ'. μζ'. Βασιλείου κανὼν ιθ'. κ'. ξ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ ή. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ἐν τῷ κθ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ μοναχῶν ποιούντων φατρία, καὶ συνωμοσίας. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιή. Συνόδου ς'. κανὼν λδ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λζ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τούτου τοῦ συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι ἀσκητὰς γυναῖξί. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν λ'. Συνόδου στ'. κανὼν οζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ φυλακῆς ἱερῶν παρθένων. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μδ'. Συνόδου στ'. κανὼν μς'. μζ'. μή. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιή. κ'. κβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ φθορᾶς ἱερῶν παρθένων. Συνόδου στ'. κανὼν δ'. Βασιλείου κανὼν ιή. κ'. ξ'. Ἀνάγνωθι τὰς παραγραφὰς τοῦ λ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ χρόνου τῆς ἡλικίας τῶν λαμβανουσῶν τὸ σχῆμα, καὶ ποῖα λέγεται παρθένος. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκβ'. ρκς'. Συνόδου στ'. κανὼν μ'. μά. μγ'. μέ. Βασιλείου κανὼν ιή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ μοναχῶν γινομένων κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευομένων. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιβ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ζ'. Κυρίλλου ἐκ, τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῆς κανὼν β'. Ἀνάγνωθι τὰς παραγραφὰς τοῦ λβ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῶν χρωμένων σχήματι μοναχικῷ, καὶ καταψηφιζομένων τῶν κοινῇ χρωμένων ἐσθῆτι. Συνόδου Γάγγρας κανὼν ιβ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Εἴρηται βιβλίῳ ά. τίτ. δ'. διατ. δ'. ὅτι οἱ μῆμοι, καὶ αἱ πόρον ἐκ τοῦ σώματος δημοσίᾳ ποιούμεναι, τῷ σχήματι τῶν ἱερῶν παρθένων μὴ κεχρήσθωσαν. Καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν φησι· Μηδεὶς λαϊκὸς, καὶ μάλιστα οἱ σκηνικοὶ, καὶ αἱ πόρνοι, κεχρήσθω, ἢ μιμείσθω τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἐπεὶ καὶ σωματικῶς τιμωρεῖται καὶ ἐξορίζεται.

Σχόλιον.

Ἡ δ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν

ἔστι νεαρά Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν. τὸ δὲ ξδ'. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, ἦτοι τὸ ιγ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. φησὶν εἰς πλάτος τὰ συνοψισθέντα εἰς τὸ παρὸν ιβ'. κεφ. προστιθέμενον διὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἀρχόντων κολάζεσθαι τοὺς τὸ ἅγιον σχῆμα ἐμπαίζοντας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ γυναικὸς φορούσης ἀνδρῶα (1). Συνόδου Γάγγρας κανὼν ιγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἀποκείρεσθαι δι' ἄσκησιν. Συνόδου Γάγγρας κανὼν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ τοῦ προφάσει ἀσκήσεως μὴ τεκνοτροφοῦντος, ἢ μὴ πατροτροφοῦντος. Συνόδου Γάγγρας κανὼν ιε'. ις'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ποῖα πολιτικὰ πράγματα ἢ κηδεμονίας οἱ μοναχοὶ δύνανται μετιέναι. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν γ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ γ'. κεφ. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

(1) X. Tr. καὶ S. P.—ἀνδρεῖα E. I. B.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ, καὶ ΙΟΥΔΑΙΩΝ, καὶ ΕΛΛΗΝΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Τί ἐστὶν αἵρεσις, καὶ τί σχίσμα, καὶ τί παρασυναγωγή. Βασιλείου κανὼν α'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τί ἐστὶν αἵρετικός. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν στ'.

Κείμενον.

Ἡ α. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος φησὶν ὡς ὁ μὴ δοξάζων τὴν ἁγίαν Τριάδα ἐν μιᾷ θεότητι ἰσοδύναμον, οὔτε χριστιανὸς λέγεται, ἀλλ' ἄφρων ἐστὶ καὶ αἵρετικός ἄτιμος, καὶ τιμωρεῖται. Καὶ τίτ. ε. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. β'. ὅτι αἵρετικός ἐστὶ, καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἵρετικῶν ὑπόκειται νόμοις ὁ μικρὸν γοῦν ἐκκλίνων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Καὶ διάτ. ιβ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι αἵρετικός ἐστὶν ὁ μὴ ὢν ὀρθόδοξος. Ἡ δὲ α. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν αἵρετικούς λέγει τοὺς μὴ ὄντας κοινῶς νικούς.

Σχόλιον.

Ἡ α. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. α. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον συνοψισθῆ. Ἡ β'. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ αὐτοῦ

ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ θέμα β'. τοῦ ἰη. κεφ. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ διαλαμβάνον. Ἡ εβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐτέθη εἰς κεφ. ν'. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν νεαρὰ οὕσα Ἰουστινιανέιος ρθ'. διαλαμβάνουσα, ὡς ἐν συνόψει εἰπεῖν, μηδεμίαν στρατείαν, ἢ τὴν οἰανοῦν δημοσιακὴν φροντίδα μετιέναι τοὺς αἰρετικούς· λέγει δὲ αἰρετικούς εἶναι πάντας τοὺς μὴ μεταλαμβάνοντας τῶν ἀγιασμάτων ἀπὸ τῶν ἱερέων κατὰ (1) τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅτι ταῖς αἰρετικαῖς γυναῖξιν οὐ δίδονται τὰ δοθέντα προνόμια ταῖς ὀρθοδόξοις χάριν τοῦ ἔχειν σιωπηρὰς ὑποθήκας κατὰ τῶν τῶν ἀνδρῶν (2) αὐτῶν πραγμάτων, νικῶν δὲ καὶ τοὺς προγεγεσένους ἐνυποθήκους δανεισὰς εἰς ἰκάνωσιν τῶν προικιμαίων πραγμάτων αὐτῶν, καὶ τῶν γαμικῶν κερδῶν.

Κεῖμενον.

Ἐν πλάτει δὲ τὰ περὶ τῶν αἰρετικῶν ἀνήνεκται ἐν τῷ ε. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλ. τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ κωλύονται ἔχειν προνόμια, ἢ διδάσκειν, ἢ ποιεῖν κληρικούς, ἢ λιτανεύειν δημοσίᾳ, ἢ ἐν οἴκῳ, ἐπεὶ τινὸς τοιοῦτου γενομένου ἢ τάξις τοῦ ἐπάρχου ρ'. λίτρας δίδωσιν, αἱ δὲ ἐπιχώριοι πεντήκοντα, καὶ ὅτι τὰ συνακτῆρια αὐτῶν ἢ ὀρθόδοξος ἐκκλησία λαμβάνει· καὶ ὅτι οἱ Μανιχαῖοι, καὶ οἱ Δονατισταὶ ἐσχάτως τιμωροῦνται, καὶ δημεύονται, καὶ οὔτε διατίθενται, ἢ ὀπωσοῦν συναλλάττουσι, καὶ οὔτε ὑπὸ παίδων μὴ ὄντων ὀρθοδόξων κληρονομοῦνται, καὶ μετὰ θάνατον κατηγοροῦνται, καὶ ἀκυροῦνται αἱ διαθήκαι αὐτῶν, καὶ ὅτι τῶν πόλεων ἐκβάλλονται, καὶ ὅτι ταῖς ἐκκλησιαῖς προσκυροῦνται οἱ οἴκοι ἐν οἷς οἱ αἰρετικοὶ γνώμη τῶν δεσποτῶν συνάγονται· καὶ ὅτι τῶν βουλευτικῶν ἢ ταξωτικῶν λειτουργιῶν οὐκ ἀπολύονται· καὶ ὅτι οὐ ποιοῦσι

μοναστήρια, οὔτε στρατεύονται. Καὶ πῶς τιμωροῦνται οἱ κατὰ τῶν ἁγίων συνόδων γράφοντες, ἢ ἔχοντες, ἢ ἀναγινώσκοντες αὐτά· καὶ ὅτι θάπτονται νομίμως· καὶ ὅτι οὐ γίνονται ἀξιωματικοί, ἢ συνήγοροι, ἢ ἐκδικοί, ἢ πατέρες (1) πόλεων, γίνονται δὲ κορταλῆνοι· καὶ πῶς ἀναγκάζονται τοὺς παῖδας ὀρθοδόξους ὄντας τρέφειν, καὶ γράφειν κληρονόμους, καὶ δίδοναι αὐτοῖς προῖκα, καὶ πρὸ γάμου (2) δωρεάς· καὶ ὅτι τῶν γονέων ἀμφισβητούντων ἐπικρατέστερός ἐστὶν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδοξίᾳ τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν· καὶ ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι παῖδες πλημμελοῦντες εἰς αἰρετικούς γονεῖς τιμωροῦνται· καὶ ὅτι οὔτε βαπτίζουσιν οἱ αἰρετικοί, οὔτε φροντίζουσιν ἢ διοικοῦσι χωρὶα δι' ἑαυτῶν ἢ παρενθέτων, οὔτε παιδεύουσιν, οὔτε κληρονομοῦσιν, οὔτε πραγματεύονται ἐντὸς ἱερῶν περιβόλων· καὶ ὅτι ἐν δικαστηρίῳ οὐ καταμαρτυροῦσιν ὀρθόδοξοι, εἰμὴ εἰς βουλευτήριον ὀρθόδοξος ἔλκοιτο· ὡς διάτ. β'. τοῦ ἡ. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὄλων μβ'., ἐν δὲ τελευταῖαις βουλήσεσι καὶ συμβολαίοις μαρτυροῦσιν. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ἡ. κεφ. τοῦ ι. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Περὶ δὲ Ἰουδαίων διαλαμβάνει ὁ θ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ καὶ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν λέγει μὴ μιτατεύεσθαι (3), μήτε αὐτοὺς ἐν τοῖς σαββάτοις, ἢ ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν σωματικῶς λειτουργεῖν· οὔτε ἐνάγονται, οὔτε παρὰ τῶν χριστιανῶν ἐπηρεάζονται, οὔτε γαμοῦσι χριστιανὰς, καὶ ὅτι αὐτοὶ τὰ ἴδια ἀγορανομοῦσι, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν γάμων οὐ φυλάττουσι τὸν νόμον αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐπὶ μόνοις χρηματικοῖς δικαστὰς ἰδίους αἰρεῖσθαι δύνανται, καὶ ὅτι τὸν στεφανητικὸν κανόνα οἱ ἔξαρχοι αὐτῶν ἰδιοκινδύ-

(1) X. Tr. — πρεσβύτεροι 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — προγάμους 'E. 'I. B. —

(3) ἐγ X. Tr. εἴρηται, μιτατεύεσθαι ἄνευ τοῦ μῆ. δηλοῖ δὲ ἡ λέξις καταλύω.

(1) X. Tr. — μετὰ 'E. 'I. B. — (2) ἀνδρῶν X. Tr.

ως εισάγουσι ταῖς λαργιτιόσι, καὶ ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς δεῖ τολμῶν κατὰ χριστιανῶν.

Σχόλιον.

Ὁ ἐ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τῆς β'. διατ. εἰς τὸν ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὸ κη. κεφ. αὐτοῦ μὴ διδάσκειν τοὺς αἰρετικούς, μηδὲ χειροτονίας ποιεῖν. Τὸ ιθ'. μὴ λιτανεύειν αἰρετικούς, καὶ ἐκδικεῖσθαι τοὺς παρὰ τούτων κατεχομένους τόπους παρὰ τῶν ἐκκλησιῶν. Τὸ κ'. μὴ ἔχειν τοὺς Μανιχαίους καὶ τοὺς Δονατιστάς τὰ προνόμια τῶν ὀρθοδόξων, ἀλλὰ καὶ ἐσχάτως τιμωρεῖσθαι. Τὸ κβ. ἐκβάλλεσθαι ἀπὸ τῶν πόλεων τοὺς αἰρετικούς, καὶ ἐκδικεῖσθαι παρὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τὰ καταλιμπανόμενα ὅπως δῆποτε ταῖς τολμηρῶς (1) ὑπ' αὐτῶν λεγομέναις ἐκκλησίαις. Ἡ περὶ τῶν βουλευτικῶν (2) λειτουργιῶν ζ'. διάτ. τοῦ ἐ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ δ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλ. ἡ διοριζομένη μὴ γίνεσθαι παρὰ τῶν αἰρετικῶν μοναστήρια, μηδὲ στρατεύεσθαι. Τὸ κγ'. κεφ. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν φησιν· Οἱ πολλαριστὰ μὴ ταῖς ἀγίαις τέτταρσι συνόδοις πειθόμενοι, κί ὄσαι κατὰ τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἢ λέγειν τι, ἢ διδάσκειν, ἢ συγγράμματα κεκτῆσθαι τολμῶσι, ταῖς εἰρημέναις τῆ παρούσῃ διατάξει τιμωρῆσαι ὑποβαλλέσθωσαν. Τὸ κδ'. κεφ. φησὶ· Ταῖς νενομισμέναις (3) αἰρετικοὶ παραδιδόσθωσαν ταφαῖς. Τὸ β'. θέμα τοῦ αὐτοῦ κεφ. λέγει· Μανιχαῖος ἐν Ῥωμαϊκῷ τόπῳ διάγων ὀφθεῖς ἀποτεμνέσθω, καὶ ὅτι οἱ αἰρετικοὶ οὐ γίνονται ἀξιωματικοί, καὶ ἐφεξῆς ὅσα συνωφίσθησαν εἰς τὸ κείμενον. Τὸ κε. κεφ. διορίζεται ταῦτα· Γονέων δὲ διαφόρου πίστεως ὄντων καὶ ὀρησκείας, ἐκείνου μᾶλλον ἢ γνώμη κρατεῖται τοῦ τὴν ὀρθόδοξον ἐπ' αὐτοῖς ἀναίρουμένου πίστιν, κὰν εἴη πατὴρ ὁ ἀντιλέγων· μὴ ἐντεῦθεν δὲ ἀγανακτῶν τῆς ἀναγκῆς αὐτοῦς στερεῖται τροφῆς, ἢ τῶν ἄλλων ἀναγκῶν δαπανημάτων· ἀλλὰ καὶ προῖκα διδοὺς, ἢ πρὸ γάμου

δωρεὰν ὀρθοδόξοις αὐτοῦς συνοικιζέτω προσώποις, μηδεμίαν ἐτέραν ὀργῆς κατ' αὐτῶν προβαλλόμενος πρόφασιν. Τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι τοὺς ὀρθοδόξους παῖδας πλημμελοῦντας κατὰ αἰρετικῶν γονέων οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ χάρις τῷ ταῦτα συθεμένῳ καὶ ὑπὲρ τούτου. Τὸ κη. κεφ. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν φησι· Πάντες γενικῶς οἱ αἰρετικοὶ μήτε παρασυνάξεις, ἢ παραβαπτίσματα ποιήσωσαν, μήτε τῆς προσκυνητῆς ἕως κοινωνίας τολμῶσιν ἀπτεσθαι, ἢ ταῖς τῶν ἔρων προνομίοις, ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἐργαστηρίοις, κεχρήσθωσαν, τὰς τῶν ἐναντιουμένων τῆς νόμοις ποινὰς ὑφορώμενοι, τοῦ χορηγοῦντος τὸν οἶκον ταῖς προειρημέναις τιμωρῆσαι ὑποκειμένου. Μοντανισταὶ ἐξαιρέτως μηδένα τῶν καλουμένων παρ' αὐτοῖς πατριαρχῶν, ἢ κοινωνῶν (1), ἢ ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων ἐντὸς ἐχέτωσαν Κωνσταντινουπόλεως, κωλυέσθωσαν δὲ ἐντὸς πραγματεύεσθαι τῶν ἔρων αὐτῆς, καὶ τὰ ἀσελγῆ συσσίτια, ἢ τὰ ἀσεβῆ συμπόσια ποιεῖν, ἢ ἀνδράποδα ἐμπορεύεσθαι διὰ τοὺς ὑποκειμένους ἐφ' ἐκάστῳ λογισμοῦς. Τὸ κθ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κατεστρώθη εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀ. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο διοριζόμενον μὴ μαρτυρεῖν κατὰ ὀρθοδόξων αἰρετικούς. Ἡ β'. διάτ. τοῦ κη. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος μβ'. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. αὐτῆς οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ θ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. λβ'. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ εἰσι τὰ συνοψισθέντα παρὰ τοῦ πατριάρχου τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου κεφ. λβ'. λγ'. λδ'. λε'. λς'. λζ'. λη'. λθ'. μ'. μβ'. μγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ βιβλίων αἰρετικῶν. Ἀποστόλων κανῶν ξ'. Συνόδου στ'. κανῶν ξη'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανῶν θ'.

(1) X. Τρ. — τολμηρῶς 'Ε. 'Ι. Β. — (2) βουλευτηρίων X. Τρ. — (3) νομίμοις X. Τρ.

(1) κρητικῶν X. Τρ.

Κεῖμενον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός φησι· Τὰ κατὰ χριστιανῶν Πορφυρίου καὶ ἄλλων συγγράμματα καιέσθωσαν, καὶ τὰ Νεστορίου, καὶ ὅσα μὴ συμφωνεῖ ταῖς ἐν Νικαίᾳ καὶ ἐν Ἐφέσῳ συνόδοις, καὶ Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρείας, ὧν οὐκ ἔξεστι παρεξιέναι τὴν πίστιν. Οἱ δὲ τὰ λεχθέντα βιβλία ἔχοντες καὶ ἀναγινώσκοντες ἐσχάτως τιμωροῦνται. Τίτ. δ'. διάτ. ι. Οἱ μαθηματικοὶ μὴ καίοντες ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων τὰς βίβλους αὐτῶν, καὶ τῇ ὀρθοδοξίᾳ προσιόντες, πάσης ἀπωθοῦνται πόλεως· εὐρισκόμενοι δὲ ἐν ταῖς πόλεσι δεπορτατεύονται. Τίτ. ε'. διάτ. στ'. Τὰ γραφέντα Νεστορίῳ κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου οὐκ ἔξεστιν ἔχειν, ἢ ἀναγινώσκειν, ἢ μεταγράφειν, ἀλλὰ καίονται καὶ ἐν τῷ ζητεῖν περὶ πίστεως, οὐ δεῖ αὐτῶν μεμνησθαι, οὔτε δὲ αὐτὰ ἐν οἳδήποτε ἰδίῳ τόπῳ δέχεσθαι· ὁ δὲ παραβαίνων τὸν νόμον δημεύεται. Οὐ λέγονται δὲ οἱ Νεστοριανοὶ χριστιανοί, ἀλλὰ Σιμωνιανοί, ὡσπερ οἱ Ἀρειανοί, Πορφυριανοί. Διάτ. η'. Οὐδενὶ ἔξεστι κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου γράφειν, ἢ ἀναγινώσκειν, ἢ ὑπαγορεύειν, ἢ ἔχειν συγγράμματα, ἐπεὶ διηνεκῶς δεπορτατεύεται· καὶ ὁ προσελθὼν ἐπὶ τῷ μαθεῖν, δέκα λίτρας δίδωσι τῷ φύσκῳ· καὶ ὁ διδάσκων τὰ κεκωλυμένα ἐσχάτως τιμωρεῖται. Πάντα δὲ τὰ συγγράμματα Εὐτυχοῦς καὶ Ἀπολλιναρίου καιέσθωσαν. Εἰ δὲ ταῦτα παρίδωσιν οἱ ἄρχοντες, ἢ αἱ τάξεις (1) αὐτῶν, ἢ οἱ ἐκδικοί, ἀπὸ δέκα λιτρῶν τῷ φύσκῳ προστιμῶνται. Διάτ. ις'. Ὁ ἔχων βιβλία μανιχαϊκά, καὶ μὴ φανερῶν αὐτὰ ἐπὶ τῷ καυθῆναι, τιμωρεῖται. Καὶ ἡ ε'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν κελεύει τοὺς ἔχοντας τὰ Σιεβήρου συγγράμματα καὶ μὴ καίοντας αὐτὰ, χειροτονεῖσθαι. Λέγει δὲ καὶ βιβλίον ι'.

(1) X, Tr. καὶ S. P. — ταξιδῶται 'H. J. B.

τίτ. ιβ'. διάτ. δ'. ὅτι οὐ διαιροῦνται μεταξὺ τῶν κληρονόμων τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὑρεθέντα μαγικά βιβλία, ἀλλὰ δοκιμασία τοῦ δικαστοῦ φθείρονται. Ἡ δὲ ε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπιτρέπει τοῖς Ἰουδαίοις ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ ἑλληνιστὶ καὶ ταῖς ἄλλαις διαλέκτοις πρὸς τοὺς τόπους τὰς γραφὰς ἀναγινώσκειν, κατὰ τὴν τῶν ἑβδομήκοντα, καὶ τὴν Ἀκύλα παράδοσιν· ὁ δὲ τὴν τοιαύτην κωλύων ἀνάγνωσιν δημεύεται καὶ ἐξορίζεται.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. γ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ διδάσκει ὅσα εἰς τὸ κεῖμενον συνωψίσθησαν. Ἡ ι. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. ιζ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἔχει οὕτως, ὡς ἐγράφη. Ἡ ε'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. κβ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τῶν βασιλικῶν ἔχον ὁμοίως. Ἡ η'. διάτ. ἐστὶ κεφ. κγ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. τῶν βασιλικῶν, καὶ κατεστρώθη εἰς τὸ β'. κεφ. ἀνάγνωθι οὖν τεῦτο, καὶ τὰ ἐπέκεινα αὐτοῦ γεγραμμένα παράτρεχε ὡς μὴ ἐνεργοῦντα, ἀλλὰ σχολάσαντα ἐκ τοῦ μὴ τεθῆναι εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ις'. διάτ. ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ κζ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. καὶ φησι· Πρὸς τούτοις πάντα τὰ Μανιχαίων καιέσθωσαν βιβλία, καὶ μηδεὶς αὐτὰ τὴν οἰανδήποτε προβαλλόμενος πρόφασιν ἔχεντω, ἀρμοδίαν καὶ αὐτὸς ποινὴν εὐλαβοῦμενος. Ἡ ε'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ β'. τίτ. τοῦ ι. βιβλίου τῶν διατ. κεῖται εἰς τίτ. γ'. τοῦ μβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· πλὴν τὸ πρὸ τῆς ἀνακαθάρσεως κείμενον, διάταξις δ'. τοῦ τοιοῦτου τίτ. φησὶν, ὅτι οὐ διαιροῦνται τὰ μαγικά βιβλία, καθὼς καὶ συνωψίσθη. Τὸ β'. θέμα τοῦ κδ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου κατεστρώθη εἰς τὸ κέ. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, ὃ καὶ ἀνάγνωθι. Ἡ ε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανέως ρμς'. κείμενη ἐν

κεφ. νέ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, ὃ καὶ ἀνάγνωθι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ καθαιρέσεως ξοάνων. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν νή. κδ'.

Κεῖμ. ενον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος κελεύει τὰ ἱερά κλείεσθαι, ἥτις οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ Νεστορίου, Μουσαίου, Εὐτυχιανοῦ, Πορφυρίου, Μαξίμου, καὶ Κελεστίνου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν καταστάτων αἰρετικῶν, ἢ ὀρθοδόξων ἐκβληθέντων. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανῶν δ'. Συνόδου Ἐφέσου κανῶν α'. β'. γ'. δ'. ε'. Συνόδου Σαρδικῆς κανῶν κ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν ἀναφορὰν γίνεσθαι παρόντος αἰρετικοῦ. Τιμοθέου κανῶν θ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ κληρικῶν αἰρετικῶν τῇ ὀρθοδόξῳ προσιόντων ἐκκλησία. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν νζ'. ξή. Βασιλείου κανῶν α'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανῶν α'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἰρετικοῖς, ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων βάπτισμα αὐτῶν ἢ θυσίαν. Ἀποστόλων κανῶν ι'. μέ. μς'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν β'. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν λγ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιε. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν λαμβανόντων εὐλογία ἐξ αἰρετικῶν, ἢ Ἰουδαίων, ἢ εὐχομένων ἐν ἐκκλησίαις, ἢ ἐν μοναστηρίοις αἰρετικῶν ἢ ἐθνικῶν, ἢ σαββατιζόντων, ἢ συνεορταζόντων τοῖς Ἰουδαίοις, ἢ προσφερόντων συναγωγαῖς ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν, καὶ περὶ Ἀγγελιτῶν. Ἀποστόλων κανῶν ξέ. δ. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν θ'. κθ'. λβ'. λέ. λζ'. λή. λθ'. μβ'. Συνόδου στ'. κανῶν ια'.

Κεῖμ. ενον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος φησιν ὅτι τὸ τῇ ὁμάδι τῶν Ἰουδαίων ληγατευόμενον οὐκ ἀπαιτεῖται. Λέγει δὲ καὶ βιβλ. λδ'. τίτ. ε'. διάτ. κ'. (1), ὅτι τὸ ληγατευόμενον θεμιτῶ σωματείῳ, ἢ συστήματι ἔρρωται. Τὸ ἐναντίον δὲ ἐπὶ ἀθεμίτου, πλὴν εἰ μὴ τοῖς ἐν τῷ αὐτῷ καθ' ἕκαστον ληγατευθῆ, τότε γὰρ ἔρρωται. Πολλὰ δὲ τοιαῦτα θέματα ἔχει ὁ μ.ή. τίτ. τοῦ στ'. βιβλίου τοῦ κώδικος. Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου φησὶν, ὅτι εἴαν τι δωρηθῆ ἢ καταλειφθῆ τόποις ἢ προσώποις ἐπὶ συστάσει τῆς τῶν Ἑλλήνων πλάνης, ἢ πόλις αὐτὸ λαμβάνει ἐν ᾗ τὰ πρόσωπα οἰκεῖ, ἢ ὑφ' ἣν οἱ τόποι

(1) ἢ. 'Ε. 'Γ. Β. — διορθοῖ δὲ κ'. Β. ἐν περισελιδίῳ.

διάκεινται καὶ δαπανῶνται καθ' ὁμοιότητα τῶν πολιτικῶν προσόδων.

Σχόλιον.

Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ ἡ. διάτ. τοῦ ἐ. τίτ. τοῦ λδ'. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. κ'. τοῦ ιη. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλ. λέγον ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Ὁ μή. τίτ. τοῦ ς'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. λδ'. τοῦ αὐτοῦ ιη. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλίου, καὶ ζήτηι τοῦτο, καὶ τὰ μετ' αὐτὸ κεφ. Ἡ θ'. διάτ. τοῦ ια. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. ιδ'. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ παρακελευόμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἐπισκόπου ἐν εἰδήσει λέγοντος κοινωνικὸν τὸν αἵρετικόν. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ μὴ ἀπιέναι πρὸς τοὺς τῶν αἵρετικῶν ψευδο-μάρτυρας. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν λδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι τοὺς αἵρετικοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν στ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ γάμων αἵρετικῶν πρὸς ὀρθοδόξους. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ι. λά. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν ιδ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κά. Συνόδου στ'. κανὼν οβ'.

Κείμενον.

Ὁ πολιτικὸς νόμος, εἰ καὶ τὰ μάλιστα τὸν γάμον ὀρίζομενος, φησὶ βιβλίῳ κγ'. τίτ. β'. διατ. ἀ. ὅτι γάμος ἐστὶν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνάφεια, καὶ συγχλήρωσις πάσης τῆς ζωῆς, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ὅρον ἔδει τοὺς γάμῳ συναπτομένους ὁμοθρήσκους εἶναι, ὅμως οἶδε καὶ δέχεται μεταξὺ ὀρθοδόξου καὶ αἵρετικοῦ γάμον φησὶ γὰρ βιβλ. ἀ. τοῦ κώδικος τίτ. ἐ. διατ. ιβ'. ὅτι ἀμφισβητούντων τῶν γονέων, ἐπικρατέστερός ἐστὶν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν καὶ διατ. ιη. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐὰν θάτερος τῶν συνοικούντων ὀρθόδοξος εἴη, καὶ ὁ ἄλλος αἵρετικὸς, δεῖ γίνεσθαι τοὺς παῖδας αὐτῶν ὀρθοδόξους καὶ βιβλίον ἐ. τίτ. ἀ. διάτ. ἐ. Ἐὰν ἡ μνηστὴ παραιτῆται τὸν γάμον, διὰ τὸ τῆς πίστεως διάφορον, εἰ μὲν προήδει τὴν αἰτίαν ἢ γυνὴ *ἡ* (1) οἱ γονεῖς αὐτῆς, ὑπόκεινται· εἰ δὲ ἠγνόουν, εἰ καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν τοὺς ἀβραβῶνας ἢ αἰτία συνέβη, τὸ ἀπλοῦν ἀναδίδοται. Τὸ αὐτὸ φησὶ καὶ ἐπὶ μνηστῆρος. Ἡ δὲ στ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου *τοῦ κώδικος* (2) φησιν, ὅτι χριστιανὸς λαμβάνων Ἰουδαίαν γαμετήν, ἢ χριστιανὴν Ἰουδαῖος, ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορεῖται.

Σχόλιον.

Ὁ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τίτ. δ'. τοῦ τοῦ κη. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶ τὸ ἀ. διάτ. περὶ γάμου ὁμοίως. Ἡ ιβ'. διάτ. τοῦ ἐ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλ. τοῦ κώδικος, ἦτοι τὸ κέ. κεφ. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν κατεστρώθη εἰς τὰ μέσα τοῦ σχολίου τοῦ β'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν οβ'. κανὼνα τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ ς'. συνόδου, καὶ μάθης ὅτι πιστὸς μετὰ ἀπίστου γυναι-

(1) X. Τρ. καὶ Σ. 'P. — δ, ἢ οὐκ εἴρηται ἐν Ε. Ι. Β. ἀλλ' ὑπάρχει ἐν τῇ διατ. 5 τοῦ Κώδ. 5. 1. — (2) X. Τρ.

κός οὐ συνάπτεται νόμῳ γάμου, κὰν τινες πλανηθέντες ἐκ τοῦ τέλους τοῦ αὐτοῦ κανόνος περὶ ἀπίστων πιστευσάντων μετὰ τὸν γάμον διδάσκοντος (1) ἕτερόν τι τολμηρῶς εἶπον. Ἐγὼ δὲ εἰδὼς τοὺς Ἰβηρας ὀρθοδόξους, καὶ τὰ ἡμέτερα πάντα δεξαμένους, καὶ ὁρῶν αὐτοὺς τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐγγαμίζοντας τὰς οικείας θυγατέρας, θαυμάζω καὶ ἀπορῶ πῶς παρὰ τῶν ἀρχιερέων αὐτῶν εἰδόντων καὶ ἀναγινωσκόντων τὰ τῶν θείων κανόνων θεσπίσματα τὰ τοιαῦτα οὐ κωλύονται. Εὐχομαι οὖν καὶ τοῦτο διορθωθῆναι δι' εὐχῆς καὶ ἀντιλήψεως τοῦ κρατίστου καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος. Ἡ ιή. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ε. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. β'. τοῦ β'. τίτ. τοῦ η. βιβλ. τῶν βασιλικῶν καὶ πρόσχες ὅτι τὸ ῥητὸν τὸ λέγον, ἰὰ τὸ τῆς θρησκείας διάφορον, οὐ προσετέθη εἰς τὰ βασιλικά· ἡσὶ γὰρ τὸ τοιοῦτον β'. κεφ. ταῦτα· Ἐὰν γυνὴ αὐτεξουσία σελείαν ἄγουσα τὴν ἡλικίαν ἀρραβῶνας δεξαμένη παραιτήσῃται τὸν γάμον, διπλοῦς ἀντιδιδότω (2) ἀρραβῶνας· εἰ δὲ καὶ ἐλάττων οὖσα συγγνώμην ἡλικίας ἤτησε, καὶ ἀρραβῶνας ἔλαβε, πάλιν τὸ διπλάσιον ἀναδιδότω· ἐὰν δὲ καὶ ἀφῆλιξ ἐστὶ, καὶ αὐτὴ συγγνώμην ἡλικίας οὐκ ἤτησεν, αὐτὸ (3) τὸ ἀπλοῦν, ὅπερ ἔλαβεν, ἀποκαταστήσει· εἰ δὲ καὶ πατὴρ κόρης, ἢ μήτηρ ἀρραβῶνας ἔλαβον ὑπὲρ θυγατρὸς, ἢ πάππος ὑπὲρ ἐγγόνης, τελείας ὄντες ἡλικίας, καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ διπλάσιον κατεχέσθωσαν, εἴ περ δυνάμενον προβῆναι τὸν γάμον παραιτοῦνται ποιῆσαι· εἰ δὲ καὶ ἀνυπόστατος μέλλει ὁ γάμος εἶναι, αὐτοὶ οἱ ἀρραβῶνες ἀναδιδόσθωσαν ἀπλοῖ· εἰ δὲ μὴ ἦν ἀνυπόστατος ὁ γάμος, δι' εὐλογον δὲ αἰτίαν παραιτοῦνται, εἰ μὲν ἤδεισαν κὰν πρὸ τῆς μνηστείας τὴν αἰτίαν, ἑαυτοῖς ἐγκαλείτωσαν διὰ τί τὸν τοιοῦτον ἐμνηστεύσαντο· εἰ δὲ ἠγνόουν, ἢ πολλάκις μετὰ τὴν μνηστείαν ἢ αἰτία συνέβη, τότε ἀπλοῦν ἀποδιδόσθω. Τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ μνηστῆρος λέγομεν τοῦ τὴν μνηστειαν παραιτησαμένου. Τὸ δὲ τετραπλασιάζεσθαι τοὺς ἀρραβῶνας ὅτε ἢ μνηστὴ παραιτεῖ-

(1) X. Gr. — διδάσκονται 'E. 'I. B. — (2) ἀναδίδομαι X. Gr. — (3) X. Gr. — τὸ ἀπλοῦν αὐτῶ 'E. 'I. B.

ται τὸν γάμον, νῦν οὐ κρατεῖ, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς αὐτὸ τοῦτο συμφωνήσῃ. Πᾶσα δὲ ἀσφάλεια παρὰ τὴν διάταξιν ταύτην γινομένη ἀνυπόστατος ἐστὶ. Ἡ δὲ ε'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. λγ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὰ αὐτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῶν ἐξ αἰρετικῶν εἰς ὀρθοδοξίαν ἐπιστρέφόντων, καὶ εἰ δυνατὸν τούτους κληροῦσθαι, καὶ τίνες αὐτῶν βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρίονται, καὶ ὅτι πρῶως δεῖ τοῖς αἰρετικοῖς κεχρησθαι διὰ τὸ ἐπιστρέψαι αὐτούς. Συνόδου Νικαίας κανὼν ἡ. ιθ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ζ'. ἢ. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μζ'. νζ'. ξς'. Συνόδου στ'. κανὼν ζέ. Βασιλείου κανὼν α. μζ'. Θεοφίλου ἐκ τῆς πρὸς Ἀφύγγιον ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς.

Ἡ κατὰ Κυπριανὸν σύνοδος πάντα αἰρετικὸν ἐρχόμενον εἰς ὀρθοδοξίαν ὀρίζει βαπτίζεσθαι, λέγουσα τὸ τῶν αἰρετικῶν μὴ εἶναι βάπτισμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ τοῦ μήτε ἐπισκόπους, μήτε κληρικοὺς δωρεῖσθαι, ἢ ἐν διαθήκῃ (1) διδόναι τι αἰρετικοῖς, κὰν ὧσιν αὐτῶν συγγενεῖς. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ'. πά. Ἀνάγνωθι τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ ἡ. κεφ. τοῦ ι. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

(1) Σ. 'P. — ἢ ἐν διαθήκῃ X. Gr. — ἢ ἐν διαθέσει 'E. 'I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΓ'.

Περὶ αἵρετικῶν μετανοούντων. Βασιλείου κανὼν ε'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λέ. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἀρμόζοντας αὐτοῖς τόπους, παρὰ αἵρετικῶν κατεχομένους. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκά. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ι. κεφ. τοῦ ή. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ ἐν Ἐφέσῳ πραχθέντα. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν στ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ γ'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'

ΠΕΡΙ ΛΑΙΚΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τοῦ ἀποκινεῖσθαι τὸν λαϊκὸν τῆς ἀγίας κοινωνίας ἐπὶ τρεῖς κυριακὰς ἐν πόλει διάγοντα, καὶ μὴ συνελθόντα τῇ ἐκκλησίᾳ. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιά. Συνόδου στ'. κανὼν π'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ λαϊκῶν δευτερογαμούντων, ἢ πολυγαμούντων, καὶ κεκωλυμένων γάμων, καὶ μίξεως. Ἀποστόλων κανὼν ιθ'. μή. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ις'. ιζ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν β'. γ'. δ'. ζ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ά. ι. λά. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ις'. Συνόδου στ'. κανὼν νγ'. νδ'. οβ'. ιή. Βασιλείου κανὼν δ'. ιή. κγ'. κδ'. μά. ν'. νγ'. ξζ'. ξή. οέ. ος'. οή. οθ'. π'. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Διόδωρον ἐπιστολῆς. Θεοφίλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς πρὸς Ἀγάθωνα ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ὁ πολιτικὸς νόμος οὐ κολάζει τὴν δευτερογαμίαν ἢ πολυγαμίαν, ἐκπτώσιν (1) δὲ κερδῶν ἐπάγει τοῖς γονεῦσι δευτερογαμοῦσιν, ὑπόντων αὐτοῖς παιδῶν ἐκ τοῦ προ-

(1) X. Tr. 'E. — ἐπτώσιν 'I. B.

τέρου συνοικεσίου, περί ὧν ἐν πλάτει διαλαμβάνει ὁ θ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ περὶ γάμων νεαρά· ἡ δὲ γυνὴ πρὸς τούτοις ἀναγκάζεται μείναι τὸν πένθιμον ἐνιαυτὸν διὰ τὴν σύγχυσιν τῆς γονῆς, ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἔστι. Γαμοῦσα τοίνυν πρὸ συμπληρώσεως ἐνιαυτοῦ μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἀτιμοῦται, καὶ οὐ δύναται πλέον τοῦ τρίτου τῆς οὐσίας αὐτῆς διδόναι τῷ δευτέρῳ ἀνδρὶ, ἢ ἐν διαθήκῃ καταλιπεῖν· καὶ αὕτη δὲ οὐδὲν ἔξει ἀπὸ κληρονομίας, ἢ ληγάτου, ἢ μόρτις καῦσα δωρεᾶς· ἀλλὰ ταῦτα λαμβάνουσιν οἱ κληρονόμοι τοῦ καταλιπόντος· καὶ εἴ τι κατέλιπεν αὐτῇ ὁ πρῶτος ἀνὴρ, λαμβάνουσι κατὰ βαθμὸν τὰ δέκα πρόσωπα, ἀνιόντες καὶ κατιόντες, καὶ ἐκ πλαγίου μέχρι β'. βαθμοῦ. Ἐξ ἀδιαθέτου δὲ κληρονομεῖ τῶν συγγενῶν αὐτῆς μέχρι τρίτου βαθμοῦ μόνου, καὶ πάσης ἀξίας στερεῖται, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς εἰς αὐτὴν ἐλθόντων προφάσει μνηστέρων, ἢ κατὰ βούλησιν τοῦ τελευτήσαντος· μὴδενὸς δὲ τῶν εἰρημένων δέκα προσώπων εὐρισκομένου χώρα τῷ φίσκῳ· οὔτε τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς ἀπολαύει· εἰ δὲ καὶ κληρονόμος ἐγράφη, εἰ καὶ μερικῆ, τὸ μέρος αὐτῆς παρὰ τοῖς συγκληρονόμοις μένει· εἰ δὲ μόνῃ ἐγράφη, εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου ὁ κληρὸς ἔρχεται. Ἡ δὲ ἀτιμία λύεται, δεήσεως παρ' αὐτῆς τῷ βασιλεῖ προσαγομένης, αὐτοῦ φιλοτιμουμένου τοῦτο. Παίδων δ' αὐτῇ ἐκ τοῦ προτέρου συνοικεσίου ὑπόντων, οὐκ ἄλλως τῆς τοιαύτης τεύξεται φιλοτιμίας, καὶ τῶν ἄλλων ποινῶν καὶ τῆς ἀτιμίας ἀπαλλαγῆσεται, εἰ μὴ τῆς οὐσης αὐτῇ οὐσίας ἐν τῷ δευτερογαμεῖν τοῖς παισὶ δωρήσεται τὸ ἥμισυ κατὰ χρῆσιν καὶ δεσποτείαν, ὡς βιβλίον ε. τοῦ κώδικος τίτ. θ'. διάτ. α. καὶ β'. καὶ ἐν τῇ περὶ γάμων νεαρά. Ἔστι δ' ὅτε ἀκινδύνως καὶ ἀζημίως ἐντὸς τοῦ πενθίμου χρόνου γαμεῖ, τούτεστιν ἀπὸ κελεύσεως βασιλικῆς· καὶ ὅτε ἐν τῷ πενθίμῳ

χρόνῳ τέκῃ, ὡς βιβλίον γ'. τῶν διατάξεων τίτ. β'. διάτ. ι. ιά. Περὶ δὲ ἀθεμίτων καὶ κεκωλυμένων γάμων διαλαμβάνει ὁ ε. καὶ ὁ στ'. καὶ ὁ ζ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ βιβλίον κγ'. τίτ. β'. διάτ. λή. νά. νέ. ξζ'.

Σχόλιον.

Ὁ θ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ περὶ γάμων νεαρά ἐστὶ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ νεαρά κβ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κή. τίτ. ιδ'. κεφ. α. παρακελευομένη ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν, καὶ ἀνάγνωθι τὸν ἄλλον τοιοῦτον ιδ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου ἀναγκαιότατον ὄντα, καὶ πολλὰ διδάσκοντα χρησιμώτατα χάριν δευτερογαμούντων ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν. Τὸ ι. καὶ ιά. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ τοῦ κά. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τίτ. β'. κεφ. ι. οὕτω λέγον· Κατὰ κέλευσιν βασιλέως δύναται ἡ γυνὴ ἐν τῷ πενθίμῳ χρόνῳ γαμεῖν· καὶ κεφ. ιά. θέμα β'. περὶ τὸ τέλος οὕτως ἔχον· Ἡ δὲ τεκοῦσα ἐν τῷ πενθίμῳ παραυτίκα δύναται γαμεῖν. Ὁ ε. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλίον κή. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε. κεφ. κγ'. οὕτως ἔχον· Οὐδένα ὅστις ὑπὸ τὴν πολιτείαν ἐστὶ τοῦ Ῥωμαίου ὀνόματος δύο γαμετὰς δύνασθαι ἔχειν φανερόν ἐστι· ὅποτε καὶ ἐν τῷ διατ. τοῦ πραιτωρὸς οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἀτιμῶνται, ὅπερ πράγμα ὁ ἀρμόδιος δικαστῆς ἀτιμώρητον εἶναι οὐκ ἀνέξεται. Ὁ ζ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τίτ. δ'. κεφ. μά. καὶ φησι τὸ μδ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. ὃν ζ'. ταῦτα· Ἐὰν ἡ ἐπιτροπευθεῖσα παρὰ τινος καὶ λόγους λάβῃ τῆς διοικήσεως, καὶ ὑπερβῇ τὸν κέ. ἐνιαυτὸν, καὶ παραδράμῃ ὁ ὠρισμένος ἐνιαυτὸς, δύναται αὐτὴν ὁ τοῦ ἐπιτροπεύσαντος υἱὸς ἀγαγέσθαι. Εἰ δὲ καὶ ὁ πατὴρ τῆς κόρης τελευτῶν τοῦτο ἤτησεν ὥστε συναφθῆναι τὴν κόρην τῷ τοῦ ἐπιτρόπου παιδί, καὶ οὕτως ὁ γάμος ἔρρωται. Ὁ ζ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικος κεῖται εἰς βιβλίον κή. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε. κεφ. κζ'. καὶ φησι τὸ τοιοῦτον κεφ. ταῦτα· Ἐὰν τις οἰανδῆποτε πρᾶττων ἀρχὴν

πειραθείη (1) γῆμαι ἄκουσαν κόρη, ἢ ἀκόντων τῶν γονέων τὴν αἰανδήποτε, δέκα λιτρῶν χρυσοῦ πρόστιμον ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἐγχειρίσεως διδόντω· καὶ ὀτεδήποτε παυόμενος τῆς ἀρχῆς μὴ ἐπιχειρεῖτω τοῖς τῆς ἀρχῆς προνομίοις· εἰ δὲ ἐπιχειρήσει χρήσασθαι, ἐπὶ διετίαν ἐκβαλλέσθω τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐν ᾗ τοῖς προνομίοις χρήσασθαι ἠβουλήθη. Ἐξεστὶ δὲ καὶ τῇ κόρη, καὶ τῷ ταύτης πατρὶ, διαμαρτύρασθαι περὶ τούτου, ὅτι ἐβουλήθη ποιήσασθαι τὸν γάμον ὁ ἄρχων· καὶ τῆς διαμαρτυρίας γενομένης, ἔξωθεν ἔσονται τῆς τοῦ ἄρχοντος δικαιοδοσίας ἐπὶ τε ἐγκλήμασι καὶ χρήμασι· καὶ εἰ μὲν ἄρχων ἐπαρχίας *ἐστίν, ὑπὸ τὸν ἄρχοντα στρατιωτικὸν γινέσθωσαν· εἰ δὲ* (2) ἄρχων στρατιωτικὸς ἐστίν, γινέσθωσαν ὑπὸ τὸν ἄρχοντα· εἰ δὲ ἐκάτεροι *ὑποπτοὶ εἰσιν* (3) ἔστωσαν ὑπὸ τὸν ἐπαρχὸν τῶν πραιτωρίων. Τὸ λή. διάτ. τὸ νά. καὶ νέ. καὶ τὸ ζζ'. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλ. τῶν διατάξεων εἰσι διάφορα κεφάλαια τοῦ δ'. καὶ ε. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἐτέθη γὰρ ὁ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλίου τῶν διατάξεων εἰς κεφ. ιθ'. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶ τὸ κβ'. κεφ. διάτ. ὃν λή. Ὁ ἐν ἐπαρχίᾳ χειρίζων ὄφικιον οὐ δύναται γαμεῖν τὴν ἐν αὐτῇ γεννηθεῖσαν, ἢ τὴν οἰκησὶν ἔχουσαν ἐκεῖ, μνηστεύεσθαι δὲ οὐ κωλύεται· καὶ ἐὰν ἢ γυνὴ μετὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ὄφικίου μὴ θελήσῃ γαμῆσαι, μόνους τοὺς ἀρραβῶνας ἀποδίδωσι. Τὴν δὲ προμνηστεύθεισαν δύναται λαβεῖν, καὶ οὐ γίνεται ἢ προἰξ ἐπτωμένη (4), ἢτοι ἐξητονημένη, ἀλλ' ἰσχυρά. Τὸ κέ. κεφ. ταῦτα· Ἐπὶ τῶν ἀθεμίτων γάμων οὔτε προἰξ εἶναι τὰ ἐπιδοθέντα δοκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο πᾶν ὅπερ ἐκ τῶν ἐπιδοθέντων λόγῳ προικὸς ἔλαβεν ὁ δῆθεν ἀνὴρ, ἀφαιρεῖται παρ' αὐτοῦ, καὶ τὰ μάλιχα καρποῦς ἔτυχεν εὐληφῶς. Τὸ γ'. θέμα τοῦ αὐτοῦ κέ. κεφ. ταῦτα· Ἐὰν ὁ ἐπίτροπος ἢ ὁ γενόμενος κουράτωρ υἱοθετήσῃται τὸν ἄνδρα τῆς ἐπιτροπευθείσης, ἢ κουρατωρευομένης, ἢ τὸν πατέρα αὐτῆς, ἢ θέσις ἀκυρὸς ἐστίν· οὐ μὴν ὁ γάμος λύεται, ὥσπερ λύεται ἡνίκα τις τὸν ἴδιον γαμβρὸν υἱοθετή-

(1) X. Tr. — παραθείη 'E. 'I. B. — (2) (3) Βασιλ. — τὰ ἐν τοῖς ἀστερίοις οὐ κεῖνται ἐν 'E. 'I. B. — (4) Βασιλ. — ἰσχυρήν 'E. 'I. B.

σῆται. Καὶ τὸ μβ'. κεφ. διάτ. ὃν β'. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος ταῦτα· ἔχων τις ἀτεξούσιον παῖδα, καὶ νύμφην αὐτῷ ἀγόμενος, μετὰ τὴν τοῦ γάμου σύστασιν ἤδη παίδων τεχθέντων ἀπὸ τῆς νύμφης, ὠνομάσθη κουράτωρ τῇ ἰδίᾳ νύμφῃ. Ὁ δὲ τούτου παῖς ὁ τῆς νύμφης ἀνὴρ εὐλαβηθεὶς μὴ ποτε ἀσύστατος ὁ γάμος γένηται προφάσει τῆς τοῦ πατρὸς κουρατωρείας, ἐδεήθη βασιλέως· καὶ ἀντιγράφει τὸν μὲν γάμον ἐρρώσθαι, πλὴν παύσασθαι τὸν πατέρα τῆς κουρατωρείας, καὶ ἄλλου κατασταθέντος (1) λογοθετηθῆναι ὑπ' αὐτοῦ τὸν πατέρα. Ἐπεὶ δὲ διάφορα κεφ. κατεστρώσαμεν ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος β'. κεφ. χάριν παρανόμων καὶ ἀθεμίτων γάμων, καὶ τινὰ μὲν ἐκ τούτων φασὶ μὴ λύεσθαι τὸν ἤδη νομίμως συστάντα γάμον ἐκ τοῦ γενομένου κακοῦ μετὰ ταῦτα, τινὰ δὲ λύουσι τὸν γάμον ἐρωτῶ περὶ τοῦ πολλάκις ἐρωτηθέντος συνοδικῶς, ἐὰν μετὰ τὸν καλῶς συστάντα γάμον συμφορῇ τις μετὰ τῆς οἰκείας πενθερᾶς, ἢ τινος προσώπου συγενοῦς (2) τῇ γαμετῇ αὐτοῦ, λυθήσεται ὁ γάμος, ἢ οὐ. *λύσεις* (3)· οὐδαμῶς, ἀλλ' ἐπιτιμηθήσονται οἱ τὴν αἰμομιξίαν ποιησάμενοι· φησὶ γὰρ ὁ νόμος ἐν βιβλίῳ β'. τίτ. γ'. κεφ. πέ. θέματα ι. τὰ ἐξ ἀρχῆς βέβαια ἐκ τῶν ἐπισυμβαινόντων οὐκ ἀκυροῦνται. Εἰ δὲ οὐκ ἔφθασε γενέσθαι τελεία ἱεροτελεστία, ἀλλὰ μόνη μνηστεία παρηκολούθησε, καὶ μετὰ ταῦτα συνεφάρη ὁ γαμβρὸς τῇ πενθερᾷ, ἢ ἑτέρῳ συγγενεῖ προσώπῳ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ, ἐμποδισθήσεται ὁ γάμος διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα, θέμα περιστᾶν εἰς τάξιν ἐξ ἧς τὴν ἀρχὴν οὐκ ἠδύνατο συστήναι ἀκυρὸν ἐστὶ, καὶ διὰ τὸ μὴ παραχωρηθῆναι ἐν εἰδήσει αἰμομιξίαν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐγράφησαν εἰς ἐρμηνείαν τῶν συνοψισθέντων παρὰ τοῦ πατριάρχου. Γίνωσκε δὲ ὅτι τὸ παρὸν β'. κεφ. πολλῆς ἐξηγήσεως δέεται· πολλὰ γὰρ καὶ διάφορα νόμιμα ἐξηνέχθησαν χάριν γάμων κεκωλυμένων. Καὶ ἐπεὶ τὰ περὶ τῶν δευτερογαμούντων ἐδηλώσαμεν ἀνωθεν, μάθε καὶ τὰ περὶ τῶν παλυγαμούντων καὶ κεκωλυμένων γάμων. Ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ νόμου τρεῖς γάμοι ἐπεγινώσκοντο· ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ

(1) X. Tr. — ἄλλον κατασταθέντα 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — συγγενικοῦ 'E. 'I. B. — (3) X. Tr.

βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου γέγονε σχίσμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν μέσον τῶν ἀρχιερέων· οἱ πλείους γὰρ οὐ παρεχώρουν τὴν τριγαμίαν, καὶ ἔφθασεν ἡ διαίρεσις μέχρι καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου· ἐξη- νέχθη τῆνικαῦτα τόμος ὁ λεγόμενος τῆς ἐνώσεως, διαλαμβάνων πότε ὁ τρίτος γάμος παραχωρεῖται, καὶ πότε οὐ. Καὶ ἀνάγνωθι τὸν τοιοῦτον τόμον καταστρωθέντα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ δ'. κανόνας τοῦ ἁγίου Βασιλείου. Ἐπέκεινα δὲ τοῦ γ'. γάμου μὴ εἴπῃς γίνεσθαι ποτε ἕτερον γάμον, ὅτι καὶ ὁ τρίτος γάμος παρὰ τοῖς παλαιοῖς νόμοις πολυγαμία ἐλέγετο. Περὶ δὲ κεκωλυμένων γάμων ἀνάγνωθι τὸ α'. καὶ β'. κεφάλαιον τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου· διαιροῦσι γὰρ τὴν συγγένειαν εἰς τρία, εἰς ἀνιόντας, κατιόντας, καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου· καὶ ἀνιόντες μὲν εἰσιν οἱ γονεῖς, οἱ πάπποι, καὶ ἐφεξῆς· κατιόντες οἱ παῖδες, οἱ ἔγγονοι, οἱ δισέγγονοι, καὶ ἐφεξῆς· ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ἀδελφοί, οἱ ἀνεψιοί, οἱ θεῖοι, οἱ πρῶτοι ἐξάδελφοι, καὶ ἐφεξῆς. Εἶτα λέγουσι καὶ ἕτεραν καταχρηστικῶς συγγένειαν τὴν ἐξ ἀγχιστείας, ἣτοι συμπενθερίας. Καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸν περὶ τούτου λόγον, καὶ διδάξαι τοὺς βαθμοὺς τῆς ἐκάστης συγγενείας, διορίζονται τῶν μὲν ἀνιόντων· καὶ κατιόντων τοὺς γάμους εἰς ἀπέραντον κωλύεσθαι, κὰν μὴ ἐξ ἐνόμων ᾧσι γάμων· τῶν δὲ ἐκ πλαγίου συγγενῶν ἀπολύουσι τὴν συνάφειαν ἀπὸ τοῦ ὀγδόου βαθμοῦ· *ὡσαύτως* (1) καὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας τοὺς γάμους ἐμποδίζουσι μέχρις ἑκταυ βαθμοῦ καὶ αὐτοῦ. Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου γέγονεν ἀμφιβολία χάριν τοῦ ζ'. βαθμοῦ τοῦ ἐξ αἵματος, (τινὲς μὲν γὰρ ἔλεγον μὴ δύνασθαι τὸν δεῦτερον ἐξάδελφον λαμβάνειν τὴν θυγατέρα τοῦ δισεξάδελφου αὐτοῦ εἰς γυναῖκα, διὰ τὸ ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τῶν νόμων τοὺς γάμους τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἡ. βαθμοῦ· ἕτεροι δὲ ἀντετίθεντο τὸν ἐκ συγγενείας γ'. βαθμὸν κωλυθῆναι μόνον, καὶ ὀφείλειν τὸν ζ'. εἶναι ἀκώλυτον, ὡς μηδὲ κωλυθέντα)· διέγνω ὁ ρηθεὶς *ἀγιώτατος* (2) πατριάρχης μετὰ τῆς τῆνικαῦτα παρευρεθείσης συνόδου ταῦτα ρητῶς· Ἐπεὶ οὖν ὁ μὲν Βασίλειος ζ'. βαθμοῦ τῆ Θεοκτίστη (3) καθέστηκεν,

(1) X. Tr. — (2) X. Tr. — (3) τῆ Θεοδότῃ X. Tr.

ὁ δὲ νόμος ἐπιτρέπει τοῖς ἡ. βαθμοῦ πρὸς ἀλλήλους αὔσει τὸν γάμον· ἀπαγορεύει δὲ τοῖς τοῦ γ'. τοῖς γε μὴν ζ'. οὐδαμοῦ *οὔτε ἐπιτρέπει οὔτε ἀπαρνέεται, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ὁμοίων ἀμφισβητήσεων κινήσεισιν* (1) ὠκονόμηται τὸν τοιοῦτον γάμον πρὸ μὲν τοῦ προῦθι, μὴ ἐπιτρέπεσθαι, μετὰ δὲ τὸ προῦθι μὴ διασπᾶσθαι μὲν, ἐπιτιμῶσι δὲ. *τοὺς οὕτω συναφθέντας* (2) καθυποβάλλεσθαι. Ἐκράτει οὖν τὸ τοιοῦτον συνοδικὸν θέσπισμα μέχρι τῆς ἐφημερίας τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Λουκᾶ. Τῆνικαῦτα δὲ, ἦτοι κατὰ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα τῆς ιδ'. Ἰνδικτιῶνος τοῦ γχος'. ἔτους, ἀνενεγκόντος συνοδικῶς τοῦ ἀποιοχομένου ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ ὑπερτίμου κυρίου Νικολάου τοῦ Ἀγιοθεοδώρητου μεγάλην ἐντεῦθεν ψυχικὴν βλάβην γίνεσθαι εἰς τινὰς τῶν ὑπὸ τὴν ἐνορίαν αὐτοῦ κρύφα γάμους (3) ζ'. βαθμοῦ πεποιηκότας διὰ τὸν φόβον τῶν ἐπιτιμῶν, διάγνωσις γέγονε συνοδικὴ ταῦτα διαλαμβάνουσα· διὰ γοῦν ταῦτα ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος τὴν γεγонуῖαν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου συνοδικὴν οἰκονομίαν ἐπὶ τῶν ρητῶς ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου μὴ κωλυθέντων ἐπὶ τῶν ἐξ αἵματος ζ'. βαθμοῦ γάμων, μῆτε καθαρῶς ἐπιτραπέντων κρατύναυσα, καὶ στηρίζουσα, καὶ οἶον μεθερμηνεύουσα, καὶ σαφηνίζουσα, ἅμα δὲ καὶ τὸ τῶν πολλῶν κακοῦργόν τε καὶ περιεργον περικόπτουσα, καὶ οἶον ἐκ ῥίζης αὐτῆς ἀνασπᾶσα, ἵνα μὴ καὶ ἔτι παρανομίας ἐξανατελήῃ βλαστήματα, καὶ τέκνα μωμητὰ πληθυνθῇ, καὶ υἱοὶ τῶν θείων νόμων αὐξηνθῶσιν ἀλλότριοι, τὸν ἐκ τοῦ τοιοῦτου βαθμοῦ γάμον οὐ μόνον ἐρωτώμενον προβαίνειν κωλύει, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἐρωτήσεως γεγεννημένον διασπᾶσθαι διακελεύεται, παντελῆ τοῦ τοιοῦτου γάμου ἀργίαν καταψηφίζομένη ἀπὸ τῆς σήμερον, τῶν φθασάντων γενέσθαι τοιοῦτων γάμων μένειν πάντων ὀφειλόντων ἀδιασπᾶστων. Τὸ γοῦν ἀπὸ τοῦδε οἱ τοιοῦτον γάμον συστήσαι τολμήσοντες, οὐ μόνον τοῦ οἰκείου σκοποῦ οὐδαμῶς ἀπολαύσουσιν, ἀλλὰ καὶ

(1) ἅπαντα ἡ φράσις αὕτη κεῖται ἐν X. Tr. — οὐχὶ δὲ ἐν E. I. B. — ἀναγινώσκεται δὲ ἡ ἔννοια αὐτῆς ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει τοῦ E. — (2) X. Tr. — οὐχὶ εὑρίσκεται ἐν E. I. B. μόνον δὲ ἐν τῇ λατινικῇ αὐτῶν μεταφράσει. — (3) X. Tr. — κρυφογάμους E. I. B.

μετὰ τῆς τοῦ τοιοῦτου συναλλάγματος διασπάσεως, καὶ ἀφορισμῶ καθυποβλήθησαν, ὡς τοῦ παρόντος συνοδικοῦ ὀρισμοῦ καταφρονηταί, καὶ ὡς συγγενικὰ συγγέοντες αἵματα, οἳ τε τοῖς οὕτω συναλλάσσουσι συναινέσοντες, αὐστηρίας κανονικῆς πειραθῆσονται, καὶ οἱ ἱερολογῆσαι τολμήσοντες καθαιρέσει ὑποβλήθησονται. Γέγονε δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ πρόσταγμα τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως ἀπολυθὲν κατὰ μῆνα Μάιον τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος καὶ διοριζόμενον ἐν μέρει ταῦτα. Τοιγάρτοι καὶ ἡ βασιλεῖα ἡμῶν τὴν συνοδικὴν ταύτην ἐπὶ τῷ ζητηθέντι ἀποκρισὶν ἢ τ' ἀληθῆς εἰπεῖν ὀρθότῃσιν, ὡς ἐπομένως τοῖς θελοῖς κανόσι καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἐκτεθεῖσαν νόμοις ἐπέκρινε, καὶ κρατεῖν εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ ἀμετατρέπτως ἔχειν εἰς τὸ διηνεκὲς διορίζεται, τῆς αὐτῆς κοινωνοῦσα γνώμης ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ προκειμένου ζητήματος τῷ τε ἁγιωτάτῳ μου δεσπότη καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, καὶ τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ. Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ ζ' γάμου οὕτω διευλυτώθησαν (1). Ἐπεὶ δὲ τοῦ γάμου τῶν ἀπὸ ἀγχιστείας ἕκτου βαθμοῦ συνημμένων κωλυομένου, ὡς εἵπομεν, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου *πατριάρχου* (2) κυροῦ Σισινίου, ἐλάβανον ὡς ἔοικε δύο πρῶτοι ἐξάδελφοὶ δύο ἀδελφὰς, ἐξετέθη τόμος παρὰ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου, διαλαμβάνων περὶ τὸ τέλος ταῦτα. Ἡ μετριότης ἡμῶν διορίσατο μηκέτι τοὺς τοιοῦτους γάμους χώραν ἐν τοῖς Χριστιανοῖς τοῦ λοιποῦ ἔχειν, μηδὲ παρὰ τινος μηδέποτε καταπραχθῆναι. Εἰσηγεῖται δὲ πᾶσι κοινῶς, καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἐξουσίᾳ πατρικῶς καὶ δεσποτικῶς διορίζεται ὥστε μηδένα τῶν ἀπάντων ἀπό γε τοῦ νῦν, κἂν τῶν ἐν δυναστείαις ἢ τις καὶ ἐξουσίαις, κἂν πλούτῳ κομᾷ, κἂν τῶν πολλῶν καὶ τοῦ δήμου, πρὸς τοιοῦτον γάμον ἐλθεῖν. Εἰ δὲ τις ἀπὸ τοῦ παρόντος, τὰ διορισμένα (3) ταῦτα θέμενος παρ' οὐδέν, πρὸς τοιοῦτον ἑαυτὸν ἐπιβρίψῃ γάμον, ἢ ἐπιδοῦ τέκνα, τῆς ἐκκλησίας οὗτος ἐκκήρυκτος ἔσται πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ, καὶ οὐ πρότερον δεχθήσεται εἰς μετάνοιαν πρὶν ἂν διασπάσῃ τὸν γάμον, κἂν φθάσῃ παῖδας ἀποτεκεῖν. Ὁ δὲ τῷ τοιοῦτῳ *γάμῳ* (4) εὐχὴν ἐπιδοῦς

(1) X. Γρ. — διευλυτητώθησαν 'E. 'I. B. ἀντὶ τοῦ διελύθησαν. — (2) X. Γρ. — (3) X. Γρ. — διορισμένα 'E. 'I. B. — (4) X. Γρ.

ἱερεὺς καθαιρέσει τελεία ὑποπεσεῖται. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, καὶ ἀμφισβασίας γενομένης περὶ τοῦ τοιοῦτου συναλλάγματος παρὰ τῷ βασιλικῷ θείῳ βήματι, ἀπελύθη θέσπισμα νεαρὸν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κατὰ μῆνα Ἰούνιον Ἰνδικτιῶνος ἢ ταῦτα περὶ τὸ τέλος διεξιόν. Ὡς ἂν οὖν καὶ ἀμφότερα καλῶς περιφυλαχθῶσι καὶ σεβασθῶσιν, ἢ τε μεγαλειότης τῶν βασιλικῶν τε καὶ ἀρχιερατικῶν διαταγμάτων, καὶ ἡ τῶν νόμων καὶ ἡ τῶν κανόνων ἀκρίβεια, μήτε παντελῶς δοτέον τῷ τόμῳ τούτῳ τὴν λύσιν, μήτε πάντῃ ἐπιτρεπτέον αὐτῷ καὶ αὐθις τὸ ἐνεργόν, ἀλλὰ τὴν μέσῃν βαδιστέον, ὅ φασι, καὶ βασιλικὴν, καὶ ἀμφω συντηρητέον, τό τε περὶ τὸν τομογράφον ἐκεῖνον ἀρχιερεῖα σέβας, καὶ τοὺς ἐπιμνησθέντας τοῦ τόμου αὐτοῦ βασιλεῖς, καὶ τὸ μηδένα τοῖς νόμοις ἀπαῖδον καὶ τοῖς κανόσι προτρέψασθαι, ὅπερ ὁ τοιοῦτος τόμος εἰσήνεγκε. Χρὴ γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ τοιοῦτου τόμου εἰσηνηγεμένον συνάλλαγμα, ἥδη μὲν συντελεσθὲν καὶ πρὸ ἐρωτήσεως μὴ διασπᾶσθαι· ἐπιτιμῶσι δὲ τοὺς οὕτως εἰς γάμον ἀρμοσθέντας βαρύνεσθαι, κατὰ τὴν κρίσιν καὶ δοκιμασίαν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, καὶ (1) συντηρεῖσθαι τούτοις τὸ συνοικέσιον. Φθάσαν (2) δὲ πεσεῖν εἰς ἐρώτησιν, μὴ ἐνδίδοσθαι χωρὶς τῶν ἀνηκόντων ἐπιτιμῶν καὶ ἐντολῶν, δι' ὅ σέβας ἀνωθεν εἴρηται, μηδὲ ἀδεῶς καὶ ἀνυποσκόλως, καὶ ἀναιτίως τοῖς ἐρωτήσασιν ἐπιτρέπεσθαι, ἀλλὰ μετὰ ἐντολῆς, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνάμνησιν τοῦ ρηθέντος τόμου παρὰ τῆς ἐκκλησίας λαμβάνειν αὐτοὺς, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαταττομένων (3)· καὶ εἰ μὲν τὸ θέσπισμα τιμᾶν προαιρούμενοι, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διειλημμένα φυλάττειν ἀπαρασάλευτα βούλοιντο, ἐπαινετέοι πάντως εἰσὶν· εἰ δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ κωλυμένον διαπράττεσθαι προαιροῖντο, ἐκχωρηθήσονται μὲν τοῦτο ποιεῖν, πλὴν ὅμως τοῖς προσήκουσιν ἐπιτιμῶσι καθυπαγόμενοι. Ταῦτα τοῦ τόμου τοῦ *ἁγιωτάτου* (4) πατριάρχου κυρίου Σισινίου, πρὸς δὲ καὶ τοῦ βασιλικοῦ προστάγματος διοριζομένων, μὴ εἴπῃς πάντα τὰ ἐξ ἀγχιστείας ἕκτου βαθμοῦ γαμικὰ συναλλάγματα ὑπὸ τῶν τούτων ἀλίσκεσθαι· πρό-

(1) X. Γρ. — ὡς 'E. 'I. B. — (2) φθάσαντες X. Γρ. — (3) X. Γρ. — διαπτομένων 'E. 'I. B. — (4) X. Γρ.

σταγμα γάρ ἐστι τοῦ αἰοδίου βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἐξευχθὲν ἐπὶ ὑπομνήσει τοῦ προέδρου ἐκείνου καὶ ἐταιριάρχου Βάρδα τοῦ Ξηροῦ κατὰ μῆνα Μάρτιον, ἰνδικτιῶνος ιε' καταπεμφθὲν εἰς τὸν τότε ἁγιώτατον πατριάρχην κύριον Νικόλαον, καὶ τὴν ἱερὰν καὶ θείαν σύνοδον, διοριζόμενον ἀκωλύτως συνάπτεσθαι θείαν καὶ ἀνεψιὰν μετὰ θείου καὶ ἀνεψιοῦ (1), καὶ ἔκτου βαθμοῦ συγγένειαν ἐξ ἀγχιστείας ἔχουσι καὶ ἀνάγνωθι τὸ τοιοῦτον πρόσταγμα καταστρωθὲν εἰς σημείωμα συνοδικὸν εὐρισκόμενον εἰς τὰ κωδίκια τοῦ διαληφθέντος πατριάρχου κυρίου Νικολάου. Ὅτι δὲ λόγος γέγονέ ποτε παρὰ τῷ βασιλικῷ βήματι περὶ τοῦ εἰ δύναται ὁ αὐτὸς καὶ εἰς δύο δευτέρας ἐξαδέλφας λαμβάνειν κατὰ λόγον γάμου, ὡς ἴδωμεν εἰς ζ'. βαθμὸν ἐξ ἀγχιστείας ἀναγομένου τοῦ συναλλάγματος, ἀπελύθη πρόσταγμα τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, μὴ γίνεσθαι ποτε τοῦτο διοριζόμενον, διὰ τὸ ἐνδὸς βαθμοῦ λογίζεσθαι τὸν ἄνδρα μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ καταντῆν τὸ συνάλλαγμα εἰς ἕκτον βαθμὸν ἐξ ἀγχιστείας. Ἐπεὶ δὲ τὸ τοιοῦτον πρόσταγμα οὐκ ἔφθασε καταστρωθῆναι εἰς τὰ πρόσφορα σέκρετα, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω τι γράψαι πλέον· ἢ δὲ ἐκκλησία κωλύει καὶ τὸν τοιοῦτον γάμον. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ἐξ ζ'. κανόνα τοῦ ἁγίου Βασιλείου, καὶ τὰ εἰς τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ γραφέντα. Ἐπὶ τούτοις γίνωσκε ὅτι πρὸ μὲν τῆς βασιλείας τοῦ αἰοδίου βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἄλλως ἐγίνοντο αἱ μνηστεῖαι· κατὰ δὲ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς ζ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ςφλβ'. ἔτους ἀπελύθη νεαρὰ νομοθεσία τοῦ αὐτοῦ βασιλέως οὕτως ἔχουσα· Ἡ μὲν παλαιὰ καὶ πρεσβυτέρα νομοθεσία πόρρω τὰ μνηστείας καὶ γάμου ὀρίσματα ἔθετο, καὶ μᾶλλον τούτων τὸ μέσον (2), ἢ περὶ τὰ Μυσῶν καὶ Φρυγῶν (3) ἢ παροιμῖα ἐγνώρισεν. Ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου συνοδικῇ διασκεψίᾳ συντελεσθεῖσα σημείωσις, ἣ καὶ ὁ ἐν βασιλευσιν αἰοδῖμος κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης διὰ χρυσοβούλλου γραφῆς τὸ κύρος εὐρίσκεται χαρισάμενος, τὰ διεστῶτα χωρὶς ἀλλήλων εἰς ἓν συνάπτουσα

(1) X. Τρ. — θεῖον καὶ ἀνεψιὸν θεία καὶ ἀνεψιᾶ 'E. 'I. B. — (2) A. — τὸ μέρος X. Τρ. 'E. 'I. B. — (3) X. Τρ. — τὰ Φρυγῶν καὶ Μυσῶν B.

φαίνεται· κἀντεῦθεν ὅπερ ἐπὶ τῶν γάμων ὁ συνοδικὸς ἐθέσπισ τόμος, τοῦτο ἐπὶ τῆς μνηστείας διαρρήδην αὐτὴ ἀποφαίνεται, δύο ἀδελφοὺς ἐξαδέλφας δύο μὴ ἐφείσα μνηστεύεσθαι. Καὶ ὁ μὲν πολὺς ἄνθρωπος ἀνεξετάστως τῷ πράγματι ἐπιβάλλων, καὶ βάπτειν ὅλως μὴ ἐξικνούμενος εἰς τὸν νοῦν τῆς συνοδικῆς διαγνώσεως, ἀσυλλογίστως ἐπλάζετο (1) ὅ,τι ποτὲ μνηστεία ἐστὶ, καὶ ὅπως ἔχει μᾶλλον τὸ ἀσφαλὲς διακριθεῖν (2) μὴ δυνάμενος, καὶ πού τάχα τὸ τῆς ἰδίας ἀνεπίσκεπτον διανοίας κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπεγράφετο ἀκριβείας. Ἡ δὲ τῆς ἡμετέρας βασιλείας εὐσέβεια ἐπιστατικώτερον ἐπιβαλοῦσα τῇ διασκεψίᾳ, καὶ τῇ ἐναντιοφανείᾳ καλῶς διαιτήσασα ἀρίστην τὴν συμφωνίαν διὰ τῆς παρούσης νομοθεσίας ἐξεύρηκεν. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος τὴν μνηστείαν ἐν μόνῃ τῇ τῶν συναλλαττόντων ὀρίζει βουλήσει, καὶ πλέον οὐδὲν συναινέσεως, καὶ συμβολαίου, καὶ μνήστρων περιεργάζεται· ἡμῖν δὲ χάριτι Θεοῦ πρὸς κοσμιώτερον πολλῶ καὶ ἱερωτέραν ἐπίδοσιν τὰ τοῦ βίου περιεληλύθασιν πράγματα, κἀντεῦθεν οὐχ ὁ γάμος μόνον ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μνηστεία ἱερὰν εὐλογίαν ἐπιτελουμένην ἔχει παρ' ἑαυτῆς, καὶ ὁ καιρὸς ὠρισμένος διὰ νεαρωτέρου θεσπίσματος τοῦ φιλοσοφωτάτου βασιλέως κυρίου Λέοντος, ἐπὶ τῇ πρώτῃ τῶν συμβάντων (3) συναρμογῇ ἐξετέθη· ἡγουν ἐπὶ μὲν ἀρρένων, ὁ πεντεκαιδέκατος τῆς ἡλικίας ἐνιαυτὸς, ἐπὶ δὲ θηλειῶν ὁ τριςκαιδέκατος, ὃν δῆπου χρόνον καὶ πρὸς γαμικὴν συναυλίαν τελείαν ἀποχρώντως ἔχειν ὁ παλαιὸς νόμος ἐπέσκηψε· δεῖν ἔγνω διὰ τοῦ παρόντος θεσπίσματος τὸ ἡμέτερον κράτος ἀσφαλῶς ἀποφῆνασθαι ἐκείνας εἶναι κυρίως μνηστείας καὶ *ἀτεχνῶς* (4) ἰσοδυναμούσας τῷ γάμῳ κατὰ τὴν τῆς συνοδικῆς ἀκριβείας διάσκεψιν, ὅσαι καὶ τὸν χρόνον, ὃν ἡ βασιλέως κυρίου Λέοντος θεσμοθεσία ὠρίσατο, ἀκέραιον ἔσχον καθ' ἑαυτὰς, καὶ τὴν ἱερὰν εὐλογίαν ἐπακολουθοῦσαν ἐγνώρισαν, καὶ ἐπ' ἐκείνων τὴν τοῦ συνοδικοῦ τόμου κρατεῖν ὀφείλουν παρατήρησιν. Εἰ γὰρ καὶ θάτερον ἴσως τῶν συμβαλλόντων μερῶν θανάτῳ ἢ περιστάσει τύχης

(1) X. Τρ. — ἐπλάζετο 'E. 'I. B. — (2) X. Τρ. — ἀκριθεῖν E. 'I. B. — (3) συμβαλλόντων A. — (4) X. Τρ. — οὐχ εἰρηται ἐν E. 'I. B.

ἑτέρα ἢ γνώμης μεταβολῇ ἀποδιστῆναι συμβαίη, καὶ πρὸς ἑτέραν (1) βίου συγκλήρωσιν μετατάξασθαι, οὐκ ὀλίγον ἐνταῦθα τὸ ἄτοπον ἐπισύρεται, τὰς προεισοδίους τῶν γάμων εὐχὰς ἐπὶ μνηστεία συντελεσθείσας, ὡς τι τῶν εἰκαίων καὶ συμπεφορημένων (2) λογίσασθαι, καὶ ἀδιαφόρως (3) ἐκλαβέσθαι τὸδε τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ Θεὸς μέσον (4) τῶν συναπτομένων προσώπων διὰ τῆς μνηστείας εἰσήγετο. Τούτῳ γὰρ καὶ ὁ προμνημονευθεὶς αἰδιδίμος βασιλεὺς εὐεπιβόλως ἀκολουθήσας τὸν τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς ὁμοθυμαδὸν κανόνα, ὅς τὴν μνηστευσάμενην, ἔτι τοῦ μνηστῆρος ἐν ἀνθρώποις ὄντος, πρὸς γαμικὴν ὁμιλίαν ἑτέρῳ συνέρχασθαι ἀπεκώλυσε, μοιχείαν τὸ πρᾶγμα διορισάμενης, σαφῶς πρὸς τὴν ἐμφαινομένην τοῦ παλαιγενεῦς ἐναντίωσιν νόμου καλῶς συνεβίβασεν· ὅτι καὶ ἡ μετὰ τὴν τοῖς μνηστῆρσι γινομένην εὐλογίαν διάσασις, τοῦτό ἐστι κατὰ τὴν ἐκεῖνου φωνὴν μνηστείας ἀληθοῦς λύσις. Εἰ δὲ μνηστείαί τινες κατὰ τὴν τοῖς πολλοῖς συνήθη ἀκολουθίαν ἤδη γεγονάσι, καὶ συμβόλαια μὲν ἐξετέθησαν, οὕτω δὲ ὁ τακτὸς ἐπέστη καιρὸς καθ' ὃν ἡ τοῖς χριστιανοῖς ὀφειλομένη εὐλογία εἴωθε γίνεσθαι, καὶ οὐδὲ αἱ συνήθειαι ἐπὶ τοῖς μνηστευσάμενοις εὐχαὶ διὰ τοῦ ἱερέως ἐξεφωνήθησαν, ταύτας μνηστείας μὲν ἀληθεῖς, ὅσον κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκριβολογίαν, μηδὲ εἶναι, μηδὲ ὀνομάζεσθαι, μήτε μὴν τὴν συνοδικὴν σημείωσιν κατὰ τούτων ἔχειν τὸ ἐνεργόν, ὡς ἀπλῶς δὲ ἀρεσκείας ἀνθρώπων δι' ἐπερωτήσεως κατησφαλισμένας, τὸ ἐνεργόν ἀποφέρεσθαι, καὶ τὴν παλαιὰν ἔχειν νομοθεσίαν ἐπὶ τούτων τὸ πάγιον. Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ καὶ ὁ πρεσβυγενὴς φυλαχθήσεται νόμος ἀκέραιος, ὡς ἐπὶ τῶν μνηστειῶν τὸ πρῶτον ἐξεφωνήθη, καὶ ἡ τῆς συνόδου διάγνωσις ἀθιγῆς καθόλου καὶ ἀνεπιχείρητος συντηρηθήσεται, νοουμένη καὶ ἐρμηνευομένη κατὰ τὴν ἐνταῦθα παρατήρησιν. Ἐπεὶ δὲ οὕτω ταῦτα, καὶ μνηστείαί μὲν ἀληθεῖς ἐτυπώθησαν, ὅσαι μετὰ τῆς ἱερᾶς εὐλογίας κατὰ τὸν ὠρισμένον καιρὸν συντελεσθεῖσαι γνωρίζονται· αἱ δὲ κατὰ τὴν πρεσβυτέραν νομοθεσίαν γινόμεναι,

(1) X. Tr. — πρὸς ἑτέρου E. I. B. — (2) X. Tr. — συμπεφορημένων E. I. B. — (3) X. Tr. — ἀδιαφόρως E. I. B. — (4) X. Tr. — μέσος E. I. B.

ὡς ἀνθρώπων ἀρέσκειαι (1) κατησφαλισμένα δι' ἐπερωτήσεων, τὸ ἐνεργόν ἔχειν ἀφείθησαν, καὶ μόνος ὁ παλαιγενὴς ἐπὶ τούτων ἀφείθη νόμος κρατεῖν, ὅς ὠρισμένα τὰ κεκωλυμένα ἐπὶ τὴν ἀποζυγεῖσαν μνηστῆν εἰσέρχασθαι πρόσωπα διετάξατο, δεῖ τι προσθεῖναι καὶ νῦν τῷ παρόντι θεσπίσματος (2), τῆς χριστιανοῖς πρεπούσης εὐκοσμίας ἐχόμενον. Ἐπεὶ γὰρ οὐ (3) κατὰ τὸν ἀκριβῆ καὶ προσήκοντα λόγον τὰ τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας νομοθεσίας ἐπράττετο, ἀλλ' ὁ μὲν πολὺς ὄχλος τῆς πρεσβυτέρας τῶν νόμων αὐθεντίας ἐχόμενος μετὰ τὸν ἑπταετῆ χρόνον τελεσιουργῶν τὰς μνηστείας ἀνυποστόλως ἐτύγγανε, καὶ ἀδεῶς ἐπὶ τὰς μνηστευομένας εἰσήρχοντο ἕκαστος, τῇ συνεχεῖ συνηθείᾳ καὶ τῷ ἐλευθέρῳ τῆς εἰς ὁμιλίαν συνόδου τὸ τοῦ ἔρωτος φλεγμαῖνον (4) προσανακαίοντες· ἡ δὲ ἱερωτέρα μερὶς τῆ νεαρωτέρας τοῦ βασιλέως ἀκολουθοῦσα διαταγῇ, διαστολὴν μὲν μνηστείας καὶ γάμου ἐτίθετο, τὰς ἐπὶ τοῖς μνήστροις εὐχὰς πρῶτον καὶ οὕτω τὰς ἐπὶ τῷ γάμῳ τοῖς συναπτομένοις ἐπάδουσα, ταῦτα δὲ ἐνωμένως ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν ἐτελεῖτο, καὶ μνηστεία καὶ γάμος ἐνὶ διαστήματι κατεπράττετο, ἀκαριαίου τινὸς ἐν τῷ μεταξὺ συνεπιπίπτοντος· διορθουμένη τοῦτο ὡς ἀβασανίστως γινόμενον ἢ ἡμετέρα εὐσέβεια θεσπίζει διὰ τοῦ παρόντος γενικοῦ διατάγματος, τὰ μὲν κατὰ τὸν ἑπταετῆ τῶν συμβαλλόντων χρόνον, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἄχρι τοῦ ιδ'. ἢ τοῦ ιβ'. τῆς ἡλικίας ἐνιαυτοῦ γινόμενα ὡς ἐν τύπῳ μνηστείας συμβόλαια, μὴ τάξιν ὄλως μνηστείας ἐνόμου καὶ ἀσφαλοῦς ἀποφέρεσθαι, ἀλλ' ὅς ἐπερωτήσεις μόνον ἠσφαλισμένας κρίνεσθαι τε καὶ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν φύσιν τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων, καὶ οὕτως αὐτὰ παρὰ πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡμᾶς πολιτεύεσθαι, τοῦ παλαιοῦ νόμου, ὡς ἐπὶ τῶν μνηστειῶν ἐξεφωνήθη τὸ ἐνεργόν εἰς τὰ κεκωλυμένα ἐπὶ τὴν ἀποζυγεῖσαν μνηστῆν εἰσέρχασθαι πρόσωπα, ἔχειν ὀφείλοντος τὸ τέλος, διὰ τὸ περιούσιον τῆς παρὰ χριστιανοῖς πρεπούσης ἐμπολιτεύεσθαι καταστάσεως· εἰ γὰρ καὶ μὴ μνηστεία ἐστὶ κατὰ τὸ ἀκριβὲς ἐντελής τὸ γινόμενον, ἀλλ' ὅτι σκοπὸν ἔχει μνηστείας δοκεῖ τὸ πραττόμενον, καὶ θεμέλιον γάμου ἐν-

(1) X. Tr. 'E. — ἀρίσκει I. B. — (2) X. Tr. — θέματι E. I. B. — (3) X. Tr. — οὐκ E. I. B. — (4) X. Tr. 'E. — φλεγμαῖνον I. B.

τεῦθεν* (1) προκαταβάλλεσθαι ἄρχεται, πολὺ ἂν εἴη εὐλογον τὰ κεκωλυμένα τῷ νόμῳ πρόσωπα, καὶ αὐτοὶ ἔχειν τὸ κώλυμα καὶ μηδένα θαρρεῖν νεανιεύεσθαι ἀναιδῶς ὡς εἰς γυναῖκα λαμβάνειν ἀποτολμᾶν, ἢν ὁ παλαιὸς νόμος μνηστῆν τινος γενομένην οὐκ ἀφῆκεν ἐτέρῳ λυομένων τῶν μνηστειῶν (2) κατὰ γάμον συνέρχεσθαι. Ἰκνουμένου μὲν τοι τοῦ χρόνου ὃν εἰς μνηστειῶν ἄμα καὶ γάμον ἀρμόδιον εἶναι γνωρίζομεν, ἡγουν τῆς μὲν θηλείας τὸν δωδεκαετῆ χρόνον διαδραμούσης (3), τοῦ ἄρβωνος δὲ τὸν τεσσαρασκαιδέκατον ὑπερβαίνοντος, τηνικαῦτα τὴν μνηστειῶν πρώτως μετὰ τῆς ἱερᾶς τῶν εὐχῶν ἐπιφθῆς ἐκτελεῖσθαι, καὶ τῶν συνήθων ταύτη παρατηρήσεων, ἡγουν τοῦ ἀρβωνος καὶ τοῦ φίλου (4) τοῖς μνηστῆσι φιλήματος, καὶ οὕτω βραχέος ἢ πλείονος καιροῦ διαλείποντος, καθὼς ἂν δόξη τοῖς συναλλάττουσιν, ἀπαραιτήτως καὶ τὸν ἔννομον γάμον προβαίνειν, καὶ μὴ κατὰ ταυτὸν συμβαίνειν ἐν ἡμέρᾳ ἢ καὶ ὥρᾳ πολλάκις μιᾶ (5) πραγμάτων διηρημένων ἐκ πλείονος ἀποτελέσμα· οὕτω γὰρ τῆς ἀκολουθίας προβαίνουσιν ἐν γάμοις, ὅτε (6) παλαιὸς νόμος φυλαχθήσεται, ὅς κεκωλυμένων προσώπων ἀπαριθμήσιν ἐποίησατο, μὴ ἐπιείσ ταῦτα εἰς τὴν ἀποζευχθεῖσαν μνηστῆν τοῦ ἐγγίζοντος προσώπου εἰσέρχεσθαι, καὶ τὸ νεαρὸν τοῦ φιλοσοφώτατου διάταγμα κοσμίως ἐν ἅπασι δόξει κρατοῦν καὶ πολιτευόμενον, καὶ τὰ συμβάλλοντα πρόσωπα τῶν ἀώρων καὶ ἀπρεπῶν κωλυόμενα συνελεύσεων ἀγενέουσιν ποιήσονται τὴν ἀναστροφὴν, ἐν εὐθέτῳ καιρῷ μεθ' ἱερᾶς ἐπικλήσεως εἰς ἀλληλα συνερχόμενα, ὁπηνίκα δέοι μνηστειῶν καὶ γάμον αὐτοῖς καταρτίζεσθαι. Καὶ εἴ τις παρὰ τὰ διηγορευμένα τῆ παρούσης τοῦ κράτους ἡμῶν διατάξει μνηστειῶν τολμήσειε διαπράξασθαι, καὶ μὴ ταύτη γενικῶς καὶ κατὰ πάντων ἐκφωνηθῆσιν, καὶ εἰς τὸ ἐφεξῆς ὀφειλούση κρατεῖν φανεῖν ἐπόμενος, ἀπ' αὐτῆς τῆς α. ἡμέρας τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος Ἰουλίου μηνὸς τῆς ἐνεστῶσης ζ'. ἐπιανεμήσεως τοῦ ςφλβ'. ἔτους, καὶ ἀρβωνος πρὸ τοῦ νενομισμένου καιροῦ, καὶ τῆς ἱερᾶς εὐλογίας

(1) X. Tr. — (2) μνηστειῶν X. Tr. — (3) A. — διατρεχούσης X. Tr. 'E. 'I. B. — (4) τοῦ φίλου X. Tr. — (5) X. Tr. — ἐν ἡμέρᾳ μιᾶ πολλάκις καὶ ὥρᾳ ἓ, 'I. B. — (6) X. Tr. — ὅτε ὁ 'E. 'I. B.

τολήσειε διαπράξασθαι, ἢ καὶ εἰς θεῶν ἀλλήλοις ἐφήσει τὰ συναλλάττοντα συνέρχεσθαι πρόσωπα, καὶ ἀδιαφορίαν ἔχειν ἐν ἑαυταῖς, ὁ μὲν συμβολαιογράφος, ὁ τὸ ἀρβωνικὸν συμβόλαιον ἐκτιθέμενος, τῆς ἰδίας στατιῶνος μετακινήσεται· οἱ δὲ τὴν μνηστειῶν πρὸ ὥρας κατεργαζόμενοι ἀνθρωπίνῳ καὶ θεῷ ἴσως ἐκυτοῦς ἐνοχοποιούντες μνηστειῶν. Ὁ μὲν γὰρ δημόσιος διὰ τοῦ σεκρέτου τῶν οικειῶν τὸ τοῖς συμβολαίοις ἐγκείμενον ἐξ ἐπερωτήσεως πρόστιμον ἀπ' ἐκάστου αὐτῶν εἰσπράξεται καθ' ὁλόκληρον, διὰ τὴν τοῦ παρόντος διατάγματος περιφρόνησιν. Πιστεύομεν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν κατὰ τούτων διαναστῆσεσθαι, ὅτι πορνείαν κατὰ προαίρεσιν ἄντικρυς ἐπὶ μέσον τῶν νέων εἰσαγαγεῖν οὐκ ἐνάγκησαν. Εἰ μὲν γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος κατήρηται, καὶ μνηστειῶν τελείαν οὐ δύνανται διαπράξασθαι (1), τὰ δὲ τῆς νεωτέρας νομοθεσίας εἰς ἔργον ἐξαγαγεῖν οἱ συναλλάσσοντες ἀπαναίονται, τί ἄλλο ποιῶσιν, ἢ ἀνθρώπους οὐδὲν ἀλλήλοις κατὰ νόμους προσήκοντας ἐκυτοῖς συγχωροῦσι παρὰ τὸν νόμον συμφεῖρεσθαι, ἔρωτας ἀσελγεῖς ταῖς τῶν νέων ψυχαῖς διὰ τῆς ἀνιέρου κατεργαζόμενοι συναναστροφῆς; Ὡσαύτως ἀπελύθη καὶ ἕτερα πρόσταξις τοῦ αὐτοῦ βασιλέως χάριν τῆς αὐτῆς νομοθεσίας οὕτω δυνάμει ἔχουσα· Ἰσμεν κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς ζ'. Ἰνδικτιῶνος τοῦ ςφλβ'. ἔτους νομοθετήσαντες περὶ γάμου τε καὶ μνηστειῶν ὅσα τῆ τε τοιαύτη νομοθεσία καὶ τῆ ἀναφραῖ περιείληπται, καὶ τούτων οὐδὲν παρακινήσθαι ἀνεχόμεθα, ἀλλὰ μένειν ἀπαρεγχείρητα βουλόμεθα καὶ ἀναλλοίωτα μέχρι παντός, καὶ τὴν τε σύστασιν τῆς μνηστειῶν καὶ τοῦ γάμου, ὡσπερ εἴρηται, γίνεσθαι, τὸν τε χρόνον τηρεῖσθαι ἀκαινοτόμητον, καὶ τῶν συναρμοζομένων τὸν μὲν τῶν ιδ'. ἔτων εἶναι μείζονα, τὴν δὲ τῶν ιβ'. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν τότε διατετύπεται, εἴτε λυόμενα προσίμων ἔσονται καταβολαῖς αἰ τοιούτοτρόπως συνιστάμεναι μνηστειῶν, εἴτε καὶ ἀδιάλυτοι μενοῦσι τὸ παράπαν· καὶ διὰ τοῦτο καὶ περὶ τούτου αὐτὸς ἠρώτησας, θεσπίζομεν τὰς τοιαύτας μνηστειῶν, αἱ κυρίως μνηστειῶν τυγχάνουσιν, ἀμετακινήτους μένειν καὶ ἀμεταπτώτους, καὶ τὸ ὅλον ἀλύτους,

(1) A. — καταπράξασθαι 'E. 'I. B. X. Tr.
(TOM. A'.)

ἄτε (1) Θεοῦ μέσον τῶν συναπτομένων εἰσαγομένου, καὶ τὴν τοιαύτην συναρμογὴν διὰ τῆς τῶν εὐχῶν ἱεροτελεσίας κρατύνοντος, καὶ μηδέποτε ταύτας προστίμων ἀναλύεσθαι δόσεις, ἄτε (2) οὐδὲ τοῖς συμβολαίοις τὸ λοιπὸν ἐγγραφήσονται, ὅτι μηδὲ παρ' αὐτῶν αἱ μνηστεῖαι κρατύνονται, ἀλλὰ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικλήσεως, αἵπερ καὶ ἄλυτοι (3) τὸ παράπαν μενοῦσι, μόναις λυόμεναι ταῖς αἰτίαις αἷς καὶ οἱ γάμοι, οἷς ἰσοδυνάμους εἶναι ταύτας νενομισθένται. Καὶ τὰ κεκωλυμένα δὲ συγγενικὰ (4) πρόσωπα πρὸς γάμον ἢ μνηστείαν κατὰ τὸ δόξαν ἔξει τὴν κώλυσιν, καὶ παρὰ τὰ διηγορευμένα τῆδε τῆ διατάξει ὑπ' οὐδενός τι διαπραχθήσεται, εἰ μήπω βασιλεὺς οἰκονομικῶς τι διὰ λόγῳ τὴν τε μνηστείαν καὶ τὴν ἐξ ἱερολογίας συναρμογὴν ἐντὸς τῶν ὀρισθέντων ἐτῶν ἐπιτρέψει. Βασιλεῦσι γὰρ ἔξεστιν ὑπερτέρως ἢ κατὰ νόμους οἰκονομεῖν, ὡσπερ ὁ σοφὸς τε εἶρηκε βασιλεὺς, καὶ τῶν νομοθεσιῶν αἱ πρεσβύτεραι. Καὶ αὐτοὶ δὲ τὸν χρόνον συντέμνοντες οὐχὶ καὶ τὴν φυσικὴν ἐφήσουσι σύνουδον, ἕως τῶν ἀρμοζομένων ὁ μὲν τὸν ιδ'. ἐνιαυτὸν, ἢ δὲ τὸν ιβ'. ὑπερβῆ, τῶν γονέων ἐπιμελῆ τιθεσθαι φυλακὴν ὀφειλόντων τοῦ μή τι πρὸ τοῦ ῥηθέντος πραχθῆναι χρόνου· ὡς τοῦ τε διαπραξαμένου τὴν ἄωρον μίξιν, καὶ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ τοῖς κατὰ τῶν φθορέων νόμοις ὑποκεισομένου. Καὶ ὅτε δὲ βασιλεὺς μνηστείας ἢ γάμου καινοτομοίη καιρὸν, εἰ θανάτῳ διασταῖεν οἱ ἀρμοζόμενοι πρὸ τοῦ ὀρισθέντος τῷ πράγματι χρόνου, ἔξει καὶ οὕτω τὴν κώλυσιν τὰ κωλύμενα πρόσωπα, καὶ οὐκ ἔσται τοῦτοις εὐάφορμον (5) πρὸς τὸ τολμᾶν τὰ ἀτόλμητα, τὸ πρὸ τοῦ δοκοῦντος ταῖς ἡμετέραις διατάξεσι χρόνου τὴν μνηστείαν ἢ τὸν γάμον τὴν λύσιν θανάτῳ δέξασθαι. Τὸ γὰρ ἐλλείπον τοῦ τελείου χρόνου τῆς μνηστείας ἢ τοῦ γάμου ἢ τοῦ βασιλέως ἀναπληροῦσα οἰκονομία ἀπαράβατον τηρήσει τοῖς κεκωλυμένοις τὴν κώλυσιν, καὶ οὐδαμῶς θήσουςι συνάλλαγμα κωλύμενον, ἀλλ' ὅσα ἐξ ἀκριβοῦς μνηστείας ἢ τελείου γάμου κωλύον-

(1) X. Tr. — ὅτε 'Ε. 'Ι. Β. — (2) X. Tr. — ὅτε Ε. 'Ι. Β. — (3) X. Tr. — καὶ Β. ἐν περισελιδίῳ. — ἄλυτοι Ε. 'Ι. Β. — (4) X. Tr. — γενικῶς 'Ε. 'Ι. Β. — (5) X. Tr. — ἐνάφορμον Ε. 'Ι. Β.

ται συναλλάγματα, ταῦτα καὶ ὑπὸ τῶν ἐντὸς τοῦ νενομισμένου χρόνου τὴν σύστασιν οἰκονομικῶς, καὶ τὴν λύσιν φυσικῶς δεξαμένων, εἰρχθήσεται.

[Σημείωσαι τὴν παρούσαν ἐρμηνείαν τοῦ ε'. κεφ. τοῦ ιγ'. τιτ. διδάσκουσιν πολλὰ χρήσιμα χάριν γάμων κεκωλυμένων καὶ ἐκκεχωρημένων. Ἔτι σημείωσαι τὴν δύναμιν τοῦ γραφέντος συναδικοῦ τόμου ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου, καὶ τεθέντος ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐρμηνείᾳ. Γίνωσκε ὅτι καὶ ὁ τοιοῦτος τόμος, καὶ ἡ τοῦτον ἐπικυροῦσα βασιλικὴ πρόσταξις μετ' ἐμβριθείας κωλύη τὸν ἐξ αἵματος ζ'. βαθμοῦ γάμον· ἀλλὰ κατὰ τὴν δ'. ἰνδικτιῶνα τοῦ ςχλδ'. ἔτους πρόσταξις γέγονε τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως κυρίου Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, πατριαρχεύοντος τοῦ Καματηροῦ κυρίου Βασιλείου, διοριζομένη μὴ προκριματίζεσθαι ἐκ τῶν ῥηθειῶν πράξεων τὸν μετὰ τὴν ποίησιν αὐτῶν συστάντα γάμον μέσον τῶν πανευτυχιστάτων Καισάρων ἡγούν τοῦ Καντακουζηνοῦ κυρίου Ἰωάννου, καὶ τῆς αὐταδέλφης τοῦ βασιλέως τῆς κυρίας Εἰρήνης καὶ εἰς ζ'. βαθμὸν ἐξ αἵματος ἀναγόμενον, ἀλλ' ὅσον τὸ εἰς αὐτοὺς καὶ μόνους ἀπρακτῆσαι τὰ παρὰ τῆς συνόδου καὶ τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουὴλ διορισθέντα χάριν τοῦ τοιοῦτου γάμου, καὶ ἐδέχθη παρὰ τῆς συνόδου. Ἔτι σημείωσαι ὅτι τὰ ἐν τῷ βασιλικῷ προστάγματι περιεχόμενα εἰς ἀναίρεσιν δῆθεν τοῦ τόμου τοῦ Σισινίου οὐκ ἐνηργήθησαν τέως ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν· εὐχομαι οὖν μηδὲ ἐνεργηθῆναι ποτε, ὡς εἰδὼς τὴν αἰτίαν δι' ἣν διωρίσθησαν θεληματικὴν οὖσαν, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ τελεσφορήσασαν ἀγαθὸν τι.]

[Ἔτι σημείωσαι ἀπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὅτι κακῶς ἐξεχωρήθη ὁ πλευρῆς κύρ Μιχαὴλ συζυγῆναι τῇ Σπανοπουλίνα (1) κυρᾷ Ἄννη, πρώτη οὖση ἐξαδέλφη τῆς προμνηστευθείσης αὐτῷ Μαρίας τῆς τοῦ Σεργίου. Καὶ γὰρ νόμῳ θανάτου πρὸ τοῦ γάμου διεζύγη τῆς τοιαύτης μνηστῆς, καὶ οὐδὲ συνεμίγη αὐτῇ, ἀλλ' οὐκ ὤφειλεν ἐξαδέλφην αὐτῆς πρώτην λαβεῖν οὐδὲ γὰρ ἡ συνάφεια,

(1) X. Tr. — τῇ σπανοπουλίνα Ε. Ι. Β.

ἀλλ' ἢ τῆς εὐχῆς τελετὴ ποιεῖ τὴν μνηστείαν ὡς γάμον λογίζεσθαι. Εἰ γοῦν λαϊκὸς τοιοῦτόν τι ποιεῖν κεκώλυται, πολλῶ μᾶλλον ἱερωμένος· ὁ τοιοῦτος γὰρ ἐκωλύθη διὰ σημειώματος συνοδικοῦ ἐπὶ τῆς ἐφημερίας τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγχιάλου συνάπτεσθαι νομίμως γυναικὶ συγγενεῖ οὔσῃ τῇ διὰ δεσμωτικῶν μόνον ἐγγράφων κατεγγυηθεῖσῃ τούτῳ, καὶ μὴ φθασάσῃ λαβεῖν μνηστείας εὐχὴν μετ' αὐτοῦ, ἢ ὡς θανούσῃ, ἢ ὡς ἐτέρῳ συναφθείσῃ ἐκ μεταμέλου ἀνδρὶ, εἰ μήπω ταύτην ἐξαετῆ οὔσαν ὁ θάνατος ἠρραβωνίσαστο. Ἔδοξε γὰρ τῇ συνόδῳ μετὰ ἐξαετοῦς γυναικὸς ἐπιθυμίαν φθορᾶς μὴ μεσολαβεῖν, τοῦτο δὲ ἐπὶ λαϊκῶν οὐ κρατήσῃ· μόνον γὰρ οἱ τοῦ βήματος μιᾶς γυναικὸς καὶ τῆς αὐτῆς παρθένου ἄνδρες ὀφείλουσιν ὀνομάζεσθαι, καὶ αὐτοὶ τῆς αὐτῆς εἶναι καταστάσεως. Ἔτι σημειῶσαι ὅτι τὰ μὲν τῇ νεαρᾷ περιεχόμενα χάριν τῆς μνηστείας δῆλὰ εἰσὶν ἐκ τῆς τοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου βασιλέως β'. προσταξέως. Γίνωσκε δὲ ὅτι τῷ σεκρέτῳ τοῦ χαρτοφυλακίου σημειῶμα κατέστρωται τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου κυρίου Νικολάου πατριάρχου, τάδε κατὰ ῥῆμα διαλαμβάνον· Πηνι Ἰουλίῳ, ἡμέρᾳ τετάρτῃ, Ἰνδικτιῶνος ιε'. προκαθημένου τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Νικολάου ἐν τῷ Θωμαίτῃ συνεδριαζόντων αὐτῷ *θεοφιλεστάτων* (1) μητροπολιτῶν τοῦ δεινός καὶ δεινός, ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης Κυζίκου (2) Συμεὼν συνεδριάζων τῇ ἡμῶν μετριότητι εἶπεν, ὡς κληρικὸς τῆς κατ' αὐτὸν μητροπόλεως Ἰωάννης Διαβατηνὸς ὀνομαζόμενος ἐμνηστεύσατο γυναῖκά τινα Μαρίαν τοῦ Θεοφίλου καλουμένου, ἡλικίας οὔσαν ἐπταετοῦς· μαθὼν δὲ τὴν μνηστείαν εἶναι παράνομον διὰ τὴν τῆς μνηστῆς ἀνηθότητα, τότε μὲν ἀπέστη ταύτης, μετὰ δὲ χρόνους ὀκτὼ νομίμως ταύτην πρὸς γάμον ἠγάγετο. Καὶ ταῦτα λέγων ἤθελε τὸ ποιητέον ἐπὶ τῷ κληρικῷ (3) μαθεῖν. Ἦκουσεν οὖν ἀπὸ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ τῆς συνεδριαζούσης ἀδελφότητος, ὡς οὐκ ἐπὶ μόνου τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος ἠρραβῶνας νεό-

μισται δίδοσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν συναλλαγμάτων, πλὴν οὐκ ἠναγκασμένως, ἀλλ' αὐθαιρέτως. Ὡσπερ τοίνυν ἐπὶ τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων οὐ λέγομεν ἄκυρον εἶναι τὸ γεγονός, μὴ δοθέντων ἠρραβῶνων, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος, κὰν ἠρραβῶν ἦτοι μνηστεία οὐ προῆ, βέβαιον ἔσται καὶ ἀδιάσπαστον. Τῆς γοῦν προβάσης μνηστείας, ὡς εἴρηται, μέσον τοῦ κληρικοῦ καὶ τῆς Μαρίας, οὔσης ἀνυποστάτου, ἔσειται ὁ κληρικὸς ἔχων ἀδιασειστώως τὴν διὰ μόνῃς γαμικῆς ἱερολογίας ἠρμοσθείσαν αὐτῷ σύζυγον, ὡς διείληπται· πρὸ γάμου δὲ δωρεὰ (1), δι' ἣν καὶ τὴν μνηστείαν νενομοθέτηται γίνεσθαι μέσον τῶν ὁμοζύγων, ἢ τῶν μερῶν αὐτῶν οὐ τρακτισθήσεται, ἀλλ' ὡσπερ εἰ μηδὲ προέβη μνηστεία, μηδὲ πρὸ γάμου παρηκολούθησε δωρεὰ, βέβαιος ὁ γάμος ἔσται καὶ ἀδιάρρηκτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν ὑπονοουσῶν ἀποθανεῖν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν *ἀπολιμπανομένους* (2), καὶ γαμουσῶν. Συνόδου στ'. κανῶν κγ'. Βασιλείου κανῶν λά. λς'. μς'.

Κείμενον.

Ἡ περὶ ρεπουδίου διαλεγομένη ριζ'. νεαρὰ φησιν, ὡς ἂν στρατιώτης, ἢ σχολάριος, ἢ φοιδεράτος, ἢ ἄλλας ἔνοπλος ἐν ἐξπεδίτῳ διάγῃ ὅσουςδῆποτε ἐνιαυτούς, περιμενέτω αὐτὸν ἢ αὐτοῦ γαμετῆ, κὰν μὴ γράμματα ἐδέξατο παρ' αὐτοῦ. Εἰ δὲ ἀκούσει αὐτὸν τελευτῆσαι, μὴ γαμείτω, εἰ μὴ πρότερον δι' ἑαυτῆς, ἢ τῶν γονέων αὐτῆς, ἢ ἐτέρου ἀξιοπίστου τοὺς πρόλας τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ τοὺς χαρτουλαρίους ἐν ᾧ στρατεύεται, καὶ τὸν τριβαῦνον

(1) X. Tr. — οὐχ εἴρηται, ἐν Ε. I. B. — ἀν καὶ ἀναγινώσκεται ὁ ὄρος λατινιστί.
— (2) X. Tr. — τοῦ Κυζίκου Ε. I. B. — (3) X. Tr. — ἐπὶ τῷ κληρικῷ ἐν Ε. I. B.

(1) X. Tr. — δωρεὰς 'E. I. B. — (2) X. Tr. — οὐχ εἴρηται ἐν 'E. I. B. ἀλλὰ λατινιστί.

έρωτήσοι εἰ τῆ ἀληθείᾳ ἐτελεύτησε, κάκεῖνοι τῶν ἀγίων εὐαγγελίων προκειμένων ἐν ὑπομνήματι κατάθωνται αὐτὸν τελευτῆσαι· καὶ τὴν πράξιν ἢ γυνὴ λαμβανέτω, καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν μενέτω ἐνιαυτὸν, καὶ τότε νομίμως γαμείτω. Εἰ δὲ παρὰ ταύτην τὴν διάστιξιν γαμήσοι, καὶ αὐτῆ, καὶ ὁ λαβὼν αὐτὴν ὡς μοιχοὶ τιμωροῦνται. *Εἰ δὲ οἱ καταθέμενοι δειχθῶσι ψευδόμενοι, ἀποστρατεύονται⁽¹⁾, καὶ δέκα λιτρῶν ποινὴν διδῶσιν ᾧ εἶπον ἀποθανεῖν, καὶ ἔχει ἄδειαν, εἰ βούλοιο, τὴν ἰδίαν ἀναλαβεῖν γαμετὴν. Εἰ δὲ σχολάριος ᾗν, παρὰ τῶν πρώτων τῆς σχολῆς, καὶ τοῦ ἀκτουαρίου ἢ λεχθεῖσα γινέσθω κατάθεσις· εἰ δὲ φοιδεράτος, παρὰ τοῦ ὀπτιόνος αὐτοῦ.

Σχόλιον.

Ἢ περὶ διαζυγίου ριζ'. νεαρά τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐστι κεφ. γ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλ. καὶ φησι περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ὑπονοουσῶν τελευτῆσαι τοὺς ἀποδημοῦντας στρατιώτας ἀνδρας (2) αὐτῶν, ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῶν διαζευγνυμένων. Ἀποστόλων κανὼν ε'. Συνόδου Γάγγρας κανὼν ιδ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρβ'. Συνόδου στ'. κανὼν πζ'. Βασιλείου κανὼν θ'. λέ. μή. οζ'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Περὶ διαζεύξεως γάμου ἐν πολλοῖς τόποις ὁ πολιτικὸς διαλέγεται νόμος, καὶ μάλιστα ἐν βιβλίῳ κδ'. τίτ. β'. καὶ βιβλ. ε'. τοῦ κώδικος τίτ. ιζ'. καὶ ἐν τῇ περὶ γάμων νεαρά. Τελειότερον δὲ ἡ ριζ'. νεαρά, ῥητῶς ἐκτίθε-

(1) X. Tr. — οὐκ εἴρηται ὅλη ἡ φράσις ἐν 'E. 'I. B. ἀλλ' ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει. — (2) X. Tr. — τοὺς ἀποδημοῦντας ἀνδρας στρατιώτας αὐτῶν 'E. 'I. B.

μένη τὰς αἰτίας, καθ' ἃς ὁ ἀνὴρ, ἢ ἡ γυνὴ δύναται ρεπουδίου * στελλομένου, εὐλόγως λῦσαι τὸν γάμον. Εἰσι δὲ αἰτίαι καθ' ἃς ὁ ἀνὴρ εὐλόγως σέλλει ρεπουδισον⁽¹⁾, καὶ τὴν προῖκα κερδαίνει, τὴν δεσποτείαν αὐτῆς φυλάττων τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισίν, εἴπερ εἰσίν· ἐὰν σύνοιδέ τινος ἐπιβουλεύοντας τῇ βασιλείᾳ, καὶ τῷ ἰδίῳ μὴ φανερώσῃ ἀνδρὶ· ἐὰν αὐτῆς περὶ μοιχείας κατηγορήσῃ, καὶ ἀποδείξῃ· ἐὰν ἐν οἰωδῆποτε τρόπῳ τῆ ζωῆ τοῦ ἀνδρός ἐπιβουλεύσῃ, ἢ τοῦτο ἑτέροις συγγινώσκουσα μὴ φανερώσῃ αὐτῷ· ἐὰν ἐξωτικοῖς ἀνδράσι συμποσιάζῃ, ἢ συλλούηται, μὴ βουλομένου τοῦ ἀνδρός· ἐὰν μὴ βουλομένου αὐτοῦ, ἔξω τοῦ οἴκου μείνῃ, μὴ παρὰ τοῖς γονεῦσιν αὐτῆς, εἰ μὴ αὐτὸς χωρὶς τῶν εἰρημένων αἰτιῶν αὐτὴν ἐξωθῇ. Ἢ δὲ γυνὴ στέλλει ρεπουδισον, καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεὰν κερδαίνει, τὴν δεσποτείαν φυλάττουσα τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισίν εἴπερ εἰσίν· ἐὰν τι κατὰ τῆς βασιλείας βουλεύσῃται, ἢ τοῦτο συνειδῶς ἑτέροις μὴ φανερώσῃ τῇ βασιλείᾳ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἑτέρου· ἐὰν ἐν οἰωδῆποτε τρόπῳ τῆ ζωῆ αὐτῆς ἐπιβουλεύσῃ, ἢ τοῦτο συνειδῶς ἑτέροις μὴ φανερώσῃ αὐτῇ, καὶ σπουδάσῃ κατὰ νόμους ἐκδικῆσαι· ἐὰν τῇ σωφροσύνῃ αὐτῆς εἰς τὸ μοιχευθῆναι σπουδάσῃ ἐπιβουλεύσαι· ἐὰν κατηγορήσας αὐτῆς ὁ ἀνὴρ περὶ μοιχείας, μὴ ἀποδείξῃ· ἐπὶ τούτου δὲ οὐ μόνον τὴν πρὸ γάμου δωρεὰν ὁ ἀνὴρ ζημιοῦται, ἀλλὰ καὶ ἕτερον τρίτον αὐτῆς ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ περιουσίας, καὶ τὰς τιμωρίας ὑφίσταται, ἃς ἐμελλεν ἢ γυνὴ καταδικαζομένη ὑφίστασθαι· ἐὰν ἑτέρα συνοικῇ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ, ἢ τῇ αὐτῇ πόλει, καὶ παρ' αὐτῆς, ἢ δι' ἑτέρου ὑπομνησθεῖς μὴ ἀπόσχαιτο καὶ ἐπὶ τούτῳ δὲ ἕτερον τρίτον μέρος τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς κερδαίνει, καὶ αὐτοῦ τὴν δεσποτείαν (I) φυλάτ-

(1) Σ. Ἰ. — οὐ κίενται ἐν X. Tr. 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — τὴν δωρεὰν 'E. 'I. B.

τουςα τοῖς ἐκ τοῦ γάμου παισίν· ἐὰν οὖν παρὰ ταύτας τὰς αἰτίας ὁ ἀνὴρ στείλη ρεπούδιον, ἀπόλλει τὴν δωρεάν, καὶ ἄλλο τρίτον μέρος αὐτῆς (1). Εἰ δὲ γυνὴ στείλη ἄλογον ρεπούδιον, ἀπόλλει τὴν προῖκα, καὶ πρὸς τούτοις μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται πᾶσαν τὴν ζωὴν αὐτῆς, καὶ τὰ πράγματα αὐτῆς διαιρεῖται καὶ οἱ μὲν παῖδες λαμβάνουσιν οὐγγίας ὀκτώ, τὸ δὲ μοναστήριον οὐγγίας δ'. εἰ δὲ οὐκ εἰσὶ παῖδες, ἀλλὰ γονεῖς μὴ συναινέσαντες τῷ ρεπούδιῳ, αὐτοὶ μὲν λαμβάνουσιν οὐγγίας δ'. τὸ δὲ μοναστήριον ἢ εἰ δὲ συνήνεσαν, ὅλην τὴν οὐσίαν τὸ μοναστήριον λαμβάνει. Δυνατὸν δὲ ταῦτα λέγειν καὶ ἐπὶ ἀνδρὸς ἀλόγως ρεπουδιατεύοντος ἐκ τῆς ριζ'. νεαρᾶς, λεγούσης ἴσας εἶναι τὰς ποινὰς τῶν ἀλόγων ρεπουδίων, καὶ τὸν ἀνδρα ὁμοίως ὑποχεῖσθαι τοῖς κατὰ γυναικὸς ὀρισθεῖσι.

Σχόλιον.

Ὁ β'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλ. τῶν διατάξεων κεῖται εἰς τὸν ιά. τίτ. τοῦ κή. βιβλ. τῶν βασιλικῶν καὶ ὁ ιζ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. ι. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν καὶ ἡ ριζ'. Ἰουστινιάνειος νεαρὰ ἐτέθη, ὡς πολλάκις εἴπομεν, εἰς βιβλίον κή. τίτ. ζ'. κεφ. α. οὕτως ἔχουσα ἐν μέρει, ὡς συνωψίσθη εἰς τὸ κείμενον. Ἡ δὲ περὶ γάμων κβ'. νεαρὰ ἐτέθη εἰς βιβλίον κή. τίτ. ιδ'. καὶ τίτ. δ'. Τὸ τῆς ρκζ'. νεαρᾶς κεφ. τὸ περὶ ρεπουδίου διαλεγόμενον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' ἐδέχθη μᾶλλον τὸ ιγ'. κεφ. τῆς ρλδ'. νεαρᾶς, καὶ ἔστι κεφ. δ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου, καὶ λέγει ἴσας εἶναι τὰς ποινὰς τῶν ἀλόγων ρεπουδίων καὶ ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἄζημιως δὲ λύεται γάμος, ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τριετίαν μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ γάμου μὴ δυνηθῇ τῇ γαμετῇ

συγγενέσθαι, καὶ διὰ τὸ μονάσαι, καὶ ἐὰν ὁ ἀνὴρ αἰχμάλωτος γένηται, καὶ ἄδηλον ἐπὶ πενταετίαν μείνη, εἰ ζῆ.

Σχόλιον.

Τὸ δ'. κεφ. τῆς κβ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς ἐν τῷ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου κείμενόν φησι· Ταῖς δὲ εἰρημέναις αἰτίαις συνειδομεν καὶ ταῦτα ὀνομαστὶ προσθεῖναι (1), ἐξ ὧν τοὺς γάμους ἔξεστι δίχα ποινῆς διαλύειν. Καὶ αὐτίκα ἐπιφέρει καὶ τὰς αἰτίας, τὴν τῆς ἀσκήσειος δηλαδή, τὴν ἐπὶ τριετίᾳ ἀσύναπτον ὁμοζώϊαν, καὶ τὴν τῆς αἰχμαλωσίας. Πλὴν ἀπὸ μὲν τῶν δύο αἰτιῶν χωρὶς ποινῆς καὶ δόσεως οἰασδῆτινος φησὶ λύεσθαι τὸ συνοικέσιον· ἀπὸ δὲ τοῦ μονάσαι ἕτερον τῶν ὁμοζύγων φησὶ ταῦτα· Τηνικαῦτα γὰρ κελεύομεν παρρησίαν εἶναι καὶ ἀνδρὶ, καὶ γυναικί, πρὸς τὰ καλλίω μεθισταμένοις, διαλύειν τὸ συνοικέσιον, καὶ ἀναχωρεῖν μετὰ τινος βραχείας ὑπολελειμμένης τῷ καταλελειμμένῳ παραμυθίας. Ὅπερ γὰρ ἂν συμφωνήσαιεν οἱ συμβάλλοντες ἀπὸ τελευτῆς γίνεσθαι κέρδος, τοῦτο ἔχειν δεῖ τὸν καταλελειμμένον παρὰ θατέρου, εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνὴ καθεστήκοι, διότι καὶ οὗτος τὸ γε ἐπὶ τῷ συνοικήσαντι δοκεῖ τελευτᾶν, ἑτέραν ἀνθ' ἑτέρας βίου πορείαν ἐλόμενος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ρκγ'. Ἰουστινιάνειος νεαρὰ, ἦται τὸ ἡ. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν παρακελεύεται τὸ ἐν τῷ κόσμῳ περιλειφθέντα ἐκ τῶν ὁμοζύγων λαμβάνειν ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ ἀποκαρέντος, εἴ τι ἐκ τῆς προτελευτῆς τούτου ἀπὸ συμφώνου ἔμελλε προσαρμόσαι αὐτῷ, ὅπερ καὶ βραχεῖαν παραμυθίαν ἐκάλεσεν ἡ κβ'. νεαρὰ, πάντως πρὸς τὴν ἐκ τῶν ἐτέρων αἰτιῶν διδομένην ποινὴν ἀποβλέψασα· τὸ γὰρ ἀπὸ συμφώνου οὐδὲ ποινὴ λογίζεται (2)· καὶ ταῦτα μὲν ἔχουσιν οὕτως. Ἐρωτῶ δὲ τῆς ριζ'. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου λεγούσης ἐξ ἀποκάρσεως τοῦ ἀνδρὸς μὴ δίδοσθαι ὑπόδολον τῇ γυναικί, καὶ τῆς κβ'. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ διοριζομένης τὰ γραφέντα ἀνωθεν, ἀπαιτηθήσεται τι παρὰ τῆς γυναικὸς χάριν ὑποδό-

(1) X. Tr. Σ. 'P. — οὐαίς 'E. 'I. B.

(2) X. Tr. — προφθεῖναι 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — λέγεται 'E. 'I. B.

λου ἐκ τοῦ ἀποκαρέντος ἀνδρός, ἢ οὐ; *Λύσις.* Τὸ παλαιὸν οὐκ ἀπὸ συμφώνου ἐδίδοτο τὸ ὑπόβολον, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νόμου· εἴ τι γὰρ ἡ γυνὴ ἐδίδοι χάριν προικὸς, τοσοῦτον καὶ ὁ ἀνὴρ ὑποβάλλειν ποσὸν εἰς τὴν κοινὴν περιουσίαν ἠναγκάζετο, ὅθεν καὶ ὠνομάσθη· τοῦτο δὲ ἀνηρέθη· καὶ σήμερον τοιοῦτον ὑπόβολον ὁ ἀνὴρ οὐ δίδωσιν, ἀλλ' ἀπὸ συμφώνου δίδωσι τι μέρος ὅσον συμφωνήσῃ ἐκ προτελευτῆς τῆ γυναικί· εἰ δὲ μὴ συμφωνήσῃ δοῦναι τι ὑπὲρ ὑποβόλου, οὐκ ἀναγκασθήσεται δοῦναι τι. Νομίζω οὖν ὅτι ἡ μὲν νεαρά τοῦ βασιλέως κυρίου Δέοντος τοῦ φιλοσόφου περὶ τοῦ ὑποβόλου φησὶ τοῦ ἐκ τοῦ παλαιοῦ νόμου ἐπιγνωσκομένου καὶ ἐξ ἀνάγκης διδομένου· ἡ δὲ νεαρά τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ περὶ τοῦ κέρδους τοῦ ἐκ προτελευτῆς κατὰ τὸ σύμφωνον διδομένου. Τὸ γοῦν ἐκ προτελευτῆς ἐνὸς τῶν ὁμοζύγων συμφωνηθὲν δίδεσθαι ποσὸν πρὸς τὸν ἐναπομείναντα ἀπαιτήσῃ μετὰ τὴν τοῦ ἐτέρου ἀπόκαρσιν ὁ εἰς τὸν βίον περιλειφθεὶς, οἷον ἂν καὶ ἐστὶ, καὶ ὅπως ἂν καλεῖται· καὶ συμβαίνει τοιοῦτοτρόπως, ἐὰν ἀποκαρῆ ἡ γυνὴ, ἀπαιτεῖν τὸν ἀνδρα τὸ ἐκ προτελευτῆς ἐκείνης συμφωνηθὲν δοθῆναι τῷ περιόντι ποσὸν, καὶ ὑπόβολον *καλεῖται* (1) καταχρηστικῶς.

Κεῖμενον.

Τὸ δὲ κατὰ συναίνεσιν πρὸς τὸ συμφωνούμενον λύειν τὸν γάμον, εἴρητο μὲν πρῶην, ἀνηρέθη δὲ ἐκ τῆς εἰρημένης ριζ' νεαρᾶς, αὐθις δὲ ἀνεκαινίσθη ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ βασιλέως. Καὶ τὴν ἀπροικὸν γαμετὴν ὁ ἀνὴρ ἐκβάλλων ἀλόγως (2) δίδωσιν αὐτῇ τὸ τέταρτον (3) τῆς περιουσίας αὐτοῦ τῆς καθαρᾶς· εἰ δὲ συμβῆ πλείονας εἶναι παῖδας τῶν τριῶν, οὐ τὸ τέταρτον ἀλλὰ παιδὸς ἐνὸς ἀναλογίαν λαμβάνει· οὐ δύναται δὲ τὸ διδόμενον αὐτῇ ὑπερβαίνειν τὰς ρ'. τοῦ χρυσοῦ λίτρας. Οὐχ ὑπόκειται δὲ τούτοις ἡ ἀπροικὸς γυνὴ, ἀλόγως τοῦ ἀνδρός ἀναχωροῦσα, ὡς ἡ αὐτὴ ριζ' νεαρά.

(1) X. Tr. — οὐχ εἴρηται ἐν Ε. Ι. Β. — (2) X. Tr. — ἀναλόγως Ε. Ι. Β. — (3) X. Tr. — τὸ δῆμιον Ε. Ι. Β.

Σχόλιον.

Ἡ θ'. διάταξις τοῦ ιζ'. τίτλου τοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικος διορίζεται κατὰ συναίνεσιν λύεσθαι τὸν γάμον, ἧτις οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ τῆς ριζ' νεαρᾶς κεφ., τὸ ἀναιροῦν τὰς κατὰ συναίνεσιν λύσεις τοῦ γάμου, ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' ἀντὶ τούτων ἐτέθη τὸ ιγ'. κεφ. τῆς ρλδ'. νεαρᾶς, ὅπερ ἐστὶ κεφ. δ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου *τῶν βασιλικῶν* (1) ἰσοδυναμοῦν τῇ ριζ' νεαρᾶς. Ἡ νομοθεσία τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρμ'. ἧτις οὐδὲ ὅλως ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Καὶ τὸ τὴν ἀπροικὸν γαμετὴν λαμβάνειν τὸ *τέταρτον* (2) τῆς ἀνδρῶς περιουσίας ἐκ τοῦ ἀλόγως ρεπουδιατεῦσαι αὐτὸν, μέρος ἐστὶ τῆς ριζ' νεαρᾶς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ· πλὴν οὐδὲ τοῦτο ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Κεῖμενον.

Τοσοῦτον δὲ ἀκώλυτός ἐστιν ἡ τῶν γάμων διάλυσις, ὅτι εἴρηται βιβλίῳ μέ. τίτ. α. διατ. ιθ'. ὡς ἐάν τις τῶν συνοικούντων ὁμολογήσῃ ποινὴν, ἐκ τοῦ παρ' αἰτίαν αὐτοῦ λυθῆναι τὸν γάμον, οὐκ ἔρρωται· ἀρκεῖ γὰρ ἡ τῷ νόμῳ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὠρισμένη ποινὴ, εἰ μὴ ἄρα καὶ ἡ ἐπερωτήσις τοσαύτην περιέχει. Καὶ διάτ. ρλδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι οὐ καλῶς ἐπερωτῶ τινὰ ποινὴν ἐκ τοῦ μὴ γαμηθῆναι μοι, οὔτε μὴν τὴν ἤδη γαμηθεῖσάν μοι ποινὴν ἐπερωτᾶν δύναμαι, ἐὰν λύσῃ τὸν γάμον· τὰ αὐτὰ καὶ περὶ γυναικὸς ἐπερωτώσεως τὸν ἀνδρα. Καὶ βιβλ. η. τοῦ κώδικος τίτ. λή. διατ. β'. ὅτι ἀνισχύρως τις πακτεύει μὴ ἐξεῖναι αὐτῷ λῦσαι τὸν γάμον, καὶ οὐκ ἔρρωται ἢ ἐπὶ τούτῳ ἐπερωτηθεῖσα ποινὴ.

Σχόλιον.

Τὸ ιθ'. διατ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μέ. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ

(1) X. Tr. — (2) X. Tr. — οὐχ εἴρηται ἐν Ε. Ι. Β.

κεφ. ιή. τοῦ α. τίτ. τοῦ μγ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον· ἔστι δὲ ἀνίσχυρος ἡ ἐπερωτωμένη ποινὴ, ἐκ τοῦ παρ' αἰτίας τινὸς τῶν συνοικούντων λυθῆναι τὸν γάμον, ἵνα μὴ ἰδιωτικοῖς πάκτοις ἀναιρῆται ἡ δημόσιος ποινὴ. Ζήτηι καὶ βιβλ. κθ'. τίτ. ε. κεφ. ε. καὶ τίτ. ς'. τοῦ μγ'. βιβλ. κεφ. ε'. καὶ θέμα γ'. τοῦ ιζ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μγ'. βιβλ. καὶ θέμα α. τοῦ ρλδ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. καὶ θέμα β'. τοῦ ρκά. κεφ. καὶ βιβλ. β'. τίτ. β'. κεφ. σμγ'. καὶ βιβλ. κη. τίτ. ζ'. κεφ. ζ'. ἢ θ'. Τὸ ρλδ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μέ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἔστι κεφ. ρλδ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ μγ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Παρεγράφητο δὲ ὁ Χούρνος ἐξώθεν σχολίον ἐρμηνεύον τάχα τὸ κεφάλαιον, καὶ διδάσκον, πότε τὰ χάριν μέλλοντος γάμου γινόμενα δεσμωτικὰ ἐγγραφα ὀφείλουσιν ἔχειν τὸ ἐνεργόν, καὶ πότε ἀπρακτεῖν· σὺ δὲ τῷ τοιοῦτῳ σχολίῳ μὴ προσχῆς, ἀλλὰ σημείωσαι ἐκ τοῦ τοιοῦτου κεφαλαίου, ὅτι τὰ περὶ γάμων δεσμωτικὰ ἐγγραφα, εἰ μὲν παρὰ μόνων τῶν μελλόντων συναφθῆναι γεγονάσιν, εἰσὶν ἀνίσχυρα, ὅσον εἰς τὸ ποινὴν ἐκ παραβασίας τούτων ἀπαιτηθῆναι· εἰ δὲ καὶ παρ' ἐτέρων τινῶν, ἔχουσι τὸ ἰσχυρόν, καὶ ἐκ τοῦ μὴ γενέσθαι τὸν γάμον ἐξ αἰτίας τινὸς τῶν μελλοσυζύγων ἀπαιτεῖται τὸ πρόστιμον ἐκ τοῦ ἐπερωτηθέντος παρασκευάζειν αὐτὸν ποιῆσαι τὸν γάμον. Ζήτηι καὶ τὸν Παλαιὸν τοῦ α. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ κη. βιβλ. καὶ κεφ. ιδ'. ιέ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. ἢ δὲ β'. διάτ. τοῦ λή. τίτ. τοῦ ἡ. βιβλ. τοῦ κώδ. ἔστι κεφ. β'. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ μγ'. βιβλ. οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη· καὶ τὰ μὲν τοῦ πολιτικοῦ νόμου ἐν τούτοις. Γίνωσκε δὲ ὅτι πολλάκις ἐζητήθη εἰ δύναται ὁ δεσμωτικὰ τοιαῦτα περὶ γάμου θέμενος μετὰ τινος γυναικὸς ἐγγραφα, ἢ καὶ γαμήλια ἐπὶ μνηστεία ἀσυστάτῳ, μετὰ τὸ ἀθετῆσαι τὰ δεσμωτικὰ ἐγγραφα, ἢ τὴν παράνομον μνηστείαν, λαβεῖν ἑτέραν γυναῖκα, καὶ εἰς πρεσβυτέρου τόπον ἀναχθῆναι. Σὺ γοῦν εἶπέ, ὡς εἰ μὲν τὸ πρόσωπον τὸ κατεγγυηθὲν τῷ θέλοντι ἱερωθῆναι, μετὰ τὴν ἀθέτησιν τῶν ἐγγράφων ὑπερέβη τὸν ἕκτον χρόνον, οὐ παραχωρηθήσεται ὁ τὰ ἐγγραφα ἐκθέμενος, ἢ καὶ τὴν παράνομον μνηστείαν, ἑτέρα

συναφθῆναι γυναικί, καὶ οὕτως ἱερωθῆναι, ὡς δίγαμος λογιζόμενος διὰ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ διὰ τὸ εἶναι δεκτικὴν ἔρωτος τὴν γυναῖκα. Εἰ δὲ ἦττον τῶν ἐξ χρόνων ἦν τὸ τοιοῦτον πρόσωπον, ὅτε ἡ ἀθέτησις τῶν συμφώνων ἐγένετο, ἐνδυνάμως καὶ ἑτέρα γυναικί ὁ τοιοῦτος συζευχθήσεται, καὶ ἕκτοτε ἱερωθήσεται. Κατασκεύασον δὲ ταῦτα καὶ ἀπὸ τῆς νεαρᾶς νομοθεσίας τοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ τῆς διοριζομένης, ἀλύτους εἶναι τὰς μνηστείας, ἐνόμους οὔσας, καὶ παρακελευομένης κὰν τύχη λυθῆναι μνηστείαν, ὡς μὴ κατὰ τοὺς νενομισμένους χρόνους γεγενήμενην, μὴ ἔχειν ἐπ' ἀδείας τὰ κεκωλυμένα συγγενικὰ πρόσωπα τῶν παρανόμως μνηστευθέντων πρὸς γάμου κοινωνίαν συνάπτεσθαι· καὶ ἀνάγνωθι τὴν τοιαύτην νεαράν καταστρωθεῖσαν εἰς τὸ β'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ.

[Σημείωσαι τὴν παροῦσαν ἐρμηνείαν χάριν τῶν ἐπὶ γάμου ποιήσει γινομένων ἐγγράφων παρὰ τινῶν, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ παραπομπὰς καὶ λέγε κατὰ ταύτας ἔχειν τὸ ἐνεργόν τὰ δεσμωτικὰ, καὶ μὴ ἔχειν.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ πορνείας, μοιχείας, καὶ φθορᾶς, καὶ ἀρβυνοκοιτίας. Ἀποστόλων κανὼν ξά. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ἡ. Συνόδου ς'. κανὼν πς'. πζ'. ιή. Βασιλείου κανὼν ζ'. ιή. κά. κβ'. κέ. κς'. λ'. λδ'. λς'. λθ'. μθ'. νή. νθ'. ξβ'. ος'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Περὶ φθορᾶς, καὶ μοιχείας, καὶ ἀρβυνοκοιτίας διαλαμβάνει ὁ νόμος, βιβλίῳ θ'. τοῦ κώδικος τίτ. θ'. καὶ βιβλ. μή. τίτ. ε. κεφαλικὴν τοῖς ταῦτα (1) πλημμελοῦσιν ἐπάγων τιμωρίαν· ἐνθα εἴρηται ὅτι τὸ μοιχικὸν οὐ μόνον

(1) X. Gr.—τοιαῦτα E. I. B.

ἐπὶ φθορᾷ νομίμου γαμετῆς κινεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀσυστάτου καὶ ἀθεμίτου γάμου, καὶ μνηστείας, καὶ παλλακισμοῦ.

Σχόλιον.

Ὁ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος κεῖται εἰς κεφ. μζ'. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ὁ ε'. τίτ. τοῦ μ.β. βιβλ. τῶν διατ. κεῖται εἰς γ'. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ξ'. βιβλ. καὶ ἀνάγνωθι διάφορα κεφ. τοῦ τοιούτου τίτ. διδάσκοντα τοιαῦτα πολλά, οἷα συνωψίσθησάν εἰς τὸ κείμενον. Τὸ μὲν τοι κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι τοὺς μοιχοὺς, ἢ τοὺς ἀρρενοκοίτας, ἢ τοὺς φθορεῖς, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλὰ φησὶ τὸ ογ'. κεφ. τοῦ ρηθέντος λζ'. τίτ. Οἱ μοιχοὶ τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπεῖσθωσαν· οἱ δὲ μέσοι καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῷ τοιούτῳ ἀσεβήματι γεγονότες, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι διηνεκῶς ἐξοριζέσθωσαν. Ἢ δὲ ρλδ'. νεαρά τοῦ βασιλ. Ἰουστινιανοῦ, ἦτοι τὸ ιε'. κεφ. αὐτῆς, ὕπερ ἐτέθη εἰς τὸν ζ'. τίτ. τοῦ κ.β. βιβλ. φησὶ περὶ τὰς ἀρχὰς ταῦτα· Εἰ περὶ μοιχείας ὁ ἀνὴρ νομίσει δύνασθαι τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν ἐλεγχθῆναι, προσήκει τὸν ἄνδρα πρότερον ἐγγράφεισθαι τὴν γυναῖκα, ἢ καὶ τὸν μοιχὸν, καὶ εἴπερ τὸ τῆς μοιχείας ἔγκλημα φανερώς ἀποδειχθεῖη τῆνικαῦτα διαζυγίου πεμπομένου, κελεύομεν ἐκείνας τὰς ποινὰς τοῖς ἀμαρτάνουσιν ἐπάγεσθαι, ὡς οἱ νόμοι διατυποῦσι· κακείνων τὰς νομίμους ὑπομενόντων ποινὰς, οἵτινες μέσοι ἢ ὑπουργοὶ τῷ τοιούτῳ ἀσεβεῖ ἔγκληματι γεγόνασιν. Ἐκ τῆς οὐσίας δὲ τοῦ μοιχοῦ, εἰ ἔχει γαμετὴν, τὴν προῖκα καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεάν αὐτῇ περισώζεσθαι, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου νόμου μοῖραν, εἰ προικῶα συμβόλαια μὴ παρηκολούθησαν· τὴν δὲ λοιπὴν αὐτοῦ περιουσίαν, εἰ μὲν εἰσιν ἀνιόντες ἢ κατιόντες ἕως γ'. βαθμοῦ, λαμβάνειν αὐτοὺς κατὰ τὰς τάξεις καὶ τοὺς βαθμούς· εἰ δὲ μὴ εἰσι τοιοῦτοί τινες, τῷ δημοσίῳ προσκυροῦσθαι ταύτας κελεύομεν. Τὴν δὲ μοιχευθεῖσαν γυναῖκα ταῖς προσηκούσαις ὑποβαλλομένην ποινὰς ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, καὶ ἐφεξῆς ὅσα ὁ πατριάρχης συνώψισεν. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν λβ'. νεαράν τοῦ βασιλέως κυ-

ρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ διοριζομένην τί ὀφείλει γίνεσθαι εἰς τοὺς μοιχοὺς, καὶ εἰς τὰς μοιχαλίδας. Περὶ ἀθεμίτων φησὶ τὸ ος'. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. ταῦτα· Οἱ αἰμορῖκται (1), εἴτε γονεῖς πρὸς τέκνα, εἴτε τέκνα πρὸς γονεῖς, ἢ ἀδελφοὶ πρὸς ἀδελφάς, ἕξει τιμωρεῖσθωσαν. Οἱ δὲ κατ' ἄλλην συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους συμφθειρόμενοι, τούτέστι πατὴρ εἰς γυναῖκα υἱοῦ, ἢ υἱὸς εἰς γυναῖκα πατρὸς ἡγούν μητριαν, ἢ πατρῶς εἰς προγονὴν, ἢ ἀδελφὸς εἰς γυναῖκα ἀδελφοῦ, ἢ θεῖος εἰς ἀνεψιάν, ἢ ἀνεψιὸς εἰς θεῖαν, ἢ εἰς δύο ἀδελφάς, ἢ εἰς μητέρα ξένην καὶ τὴν αὐτῆς θυγατέρα ἐν εἰδήσει μιγνύμενος, οἱ τοιοῦτοι τυπτόμενοι ῥινοκοπεῖσθωσαν αὐτοὶ τε καὶ αἱ αὐτοὶ συνεφθάρησαν. Ὡσαύτως καὶ τὸ οζ'. κεφ. λέγει· Οἱ πρὸς γάμον συναπτόμενοι, ἢ ἄλλως σαρκικῶς συμπλεκόμενοι ἐξάδελφοι, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τικτόμενοι παῖδες καὶ μόνον, ἢ πατὴρ καὶ υἱὸς πρὸς μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ δύο ἀδελφοὶ πρὸς δύο ἀδελφάς, ἢ δύο ἀδελφοὶ εἰς μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ ἀνεψιὸς εἰς γεγεννημένην τοῦ θεῖου γυναῖκα, εἴτε θεῖος πρὸς τὴν γεγεννημένην τοῦ ἀνεψιοῦ γυναῖκα, πρὸς τῷ χωρισμῷ καὶ τυπτέσθωσαν. Τὸ οη'. κεφ. φησὶν· Οἱ ταῖς μοναζούσαις, ἢ ταῖς διακονίσσαις, ἢ ταῖς ἀσκητριαῖς ἐνασελγαίνοντες, ὡς τὴν νύμφην Χριστοῦ ἐκκλησίαν ἐνυβρίζοντες, ῥινοκοπεῖσθωσαν αὐτοὶ τε καὶ αἱ οὗτοι συνεφθάρησαν. Τὸ οθ'. κεφ. φησὶν· Ὁ τῇ ἰδίᾳ συντέκνῳ ἢ ὀνόματι γάμου μιγνύμενος, ἢ καὶ ἄλλως λαθραῖως συμπλεκόμενος, ἅμα αὐτῇ ῥινοκοπεῖσθω, δηλονότι πρότερον αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων διίσταμένων. Εἰ μὲν τοι εἰς ὑπανδρον σύντεκνον διαπράττειτο τοῦτο, ἢ μὲν ποινὴ ὡσαύτως προβαινέτω, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τυπτέσθωσαν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ ς'. θέμα τοῦ ι. κεφ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κ.β. βιβλ. τῶν βασιλικῶν λέγον· Ὁ παρθένον ἢ χήραν ἀρπάσας, οὐ δύναται ταύτην γαμεῖν, οὐδὲ συναινοῦντος τοῦ ταύτης πατρὸς καὶ συγχωροῦντος τὸ ἔγκλημα. Ὁ μὲν τοι γε ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος τινα δεξάμενος οὐ δύναται αὐτὴν ὕστερον πρὸς γάμον ἀγαγέσθαι, ὡς δῆθεν θυγατέρα αὐτοῦ γενομένην, οὐδὲ τὴν ταύτης μητέρα ἢ θυγατέρα·

(1) X. Γρ. — κίρμιχτοι 'E. I. B.

ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ἐπειδὴ οὐδὲν ἄλλο οὕτω δύναται εἰσαγαγεῖν πατρικὴν διάθεσιν, καὶ δικαίαν γάμου κώλυσιν, ὡς ὁ τοιοῦτος δεσμός, δι' οὗ, Θεοῦ μεσάζοντος, αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται. Ἀνάγνωθι τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κεφ. γ'. θέμα β. καὶ γ'. καὶ κεφ. ια'. καὶ βιβλ. ζ'. τίτ. ή. κεφ. δ'. καὶ βιβλ. μέ. τίτ. β'. κεφ. ς'. θέμα γ'. καὶ κεφ. ι. θέμα β'. καὶ γ'. καὶ βιβλ. β'. τίτ. γ'. κεφ. ή. καὶ κεφ. ρηζ'.

Κεῖμενον.

Ἡ μὲν τοι πορνεία οὐκ ἐπαινεῖται μὲν παρὰ (1) τῷ πολιτικῷ νόμῳ, οὐκ ἀπαγόρευται δέ. Ἀμέλει εἴρηται βιβλίῳ ιβ'. τίτ. ε. διατ. δ'. ὅτι τὸ διδόμενον πόρνη οὐκ ἀποδίδεται· ἐπειδὴ γὰρ ἐστὶ πόρνη, οὐκ ἐστὶν αἰσχρὸν τὸ λαβεῖν αὐτήν, εἰ καὶ αἰσχρὸν ἐστὶ τὸ εἶναι αὐτήν πόρνην. Καὶ βιβλ. λθ'. τίτ. ε. διατ. στ'. ὅτι καὶ δι' ἄσεμνον αἰτίαν γίνεται καλῶς δωρεά, οἷον εἰς πόρνην, καὶ ἔβρωται. Καὶ βιβλ. μζ'. τίτ. β'. διατ. λθ'. ὅτι ὁ ἀρπάζων ἢ κρύπτων ἀλλοτρίαν δούλην πόρνην οὔσαν, οὔτε ὡς ἀνδραποδιστῆς, οὔτε ὡς κλέπτῃς ἐνέχεται· οὐ γὰρ κλοπῆς, ἀλλ' ἡδονῆς χάριν τοῦτο ἐποίησεν. Εἰ γὰρ καὶ θυρίδας τις κλάσει τῆς πόρνης, καὶ εἰσελθόντες ἕτεροι μὴ παρ' αὐτοῦ εἰσαχθέντες κλέψουσι τὰ πράγματα αὐτῆς, οὐκ ἐνέχεται ὡς κλέπτῃς.

Σχόλιον.

Τὸ δ'. διατ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλίου ἐστὶ θέμα β'. τοῦ ε. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τὰ αὐτὰ λέγον. Τὸ ς'. διατ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ λθ'. βιβλ. ἐστὶ κεφ. ε. τοῦ α. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. Τὸ λθ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου ἐστὶ κεφ. λθ'. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς ἐδηλώθη· καλῶς δὲ εἶπεν, ὅτι ὁ ἀρπάζων ἀλλοτρίαν

δούλην πόρνην οὔσαν οὐκ ἐνέχεται ὡς ἀνδραποδιστῆς, ἢ γουν οὐ μεταλλάσσεται, ὡς ἐν τῷ βασιλικῷ κεῖται· ὁ γὰρ ἀρπάζων δούλην μὴ οὔσαν πόρνην μεταλλάσσεται· καὶ ζήτει τὸν μή. ὄλον τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου.

Κεῖμενον.

Λέγει δὲ καὶ βιβλίον λή. τίτ. ή. ὅτι οἱ πορνογενεῖς οὐ μόνον τῆς μητρὸς, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ μητέρα συγγενῶν κληρονομοῦσι, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν κληρονομοῦνται. Ἡ δὲ ἰλλουστρία νομίμους ἔχουσα παῖδας, καὶ πορνογενεῖς, οὐδὲν δύναται παρασχεῖν τοῖς πορνογενέσιν οὔτε ζῶσα, οὔτε τελευτῶσα, ὡς βιβλίον στ'. τοῦ κώδικος τίτ. νζ'. διατ. ε. Ὁ δὲ ἀπὸ πορνείας οὔτε λέγεται ἔχειν πατέρα, ὡς βιβλίον α. τίτ. ε. διατ. κγ'. Ὁ μὲν τοι παλλακισμὸς νόμιμὸς ἐστὶ, κακείνας ἔχειν δυνάμεθα παλλακὰς ἄνευ ἐγκλήματος, πρὸς ἃς οὐ πλημμελεῖται ἀθέμιτον, οἷον τὴν παλλακὴν τοῦ ἰδίου πατρὸς, ἢ πάππου, ἢ τὴν θυγατέρα τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, ὡς βιβλίον κέ. τίτ. ζ'. καὶ βιβλίον κγ'. τίτ. β'. διατ. νέ. καὶ βιβλίον μή. τίτ. ε. διατ. ια'. Παλλακεύονται δὲ αἱ ἀπελεύθεραι καὶ εὐγενεῖς ἄσημοι· ὁ γὰρ εὐγενῆ καὶ σεμνὴν παλλακευόμενος χρῆζει περὶ τούτου ἐκμαρτυρίου, ἐπεὶ γαμετὴν αὐτὴν ἔχει, ἢ τοῦτο παραιτούμενος, ἀθέμιτον πρὸς αὐτὴν πλημμελεῖ, οὐ μὴν καὶ μοιχείαν, ἐπειδὴ τὸ τῆς παλλακῆς ὄνομα ἔγνωσται τοῖς νόμοις· ὅθεν εἴρηται βιβλ. στ'. τοῦ κώδικος τίτ. νζ'. διατ. ε. ὅτι ἡ ἐλευθέρα νομίμως ἐλευθέρῳ παλλακευθεῖσα τοὺς ἐκ τῆς τοιαύτης συναφείας τεχθέντας ἔξει κληρονόμους μετὰ τῶν νομίμων παιδῶν· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, πολλὰ περὶ τῶν ἀπὸ παλλακῶν τεκτομένων, ἢ γουν νόθων καὶ φυσικῶν, ὁ νόμος ἐν τῷ κώδικι καὶ ταῖς νεαραῖς διαλαμβάνει, διδάσκων τίνες εἰσὶ, καὶ πῶς δύνανται γίνεσθαι τῶν πατρὶ γνήσιοι, καὶ πότε, καὶ πόσον δύνανται λαβεῖν τῶν τοῦ πατρὸς πραγμάτων.

(1) οὐχ εἴρηται δ, παρὰ ἐν X. Τρ.

Σχόλιον.

Ὁ ἡ. τίτ. τοῦ λή. βιβλ. τῶν διγέστων ἐτέθη εἰς κεφ. ζ', τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μέ. βιβλ. τῶν βασιλ. καὶ φησι τὸ ζ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Ἄυτη ἡ διακατοχὴ (1) πάντας καλεῖ τοὺς συγγενεῖς, εἰ καὶ τῶ πολιτικῶ οὐ καλοῦνται· ὄθεν καὶ οἱ πορνογενεῖς ἀδελφοὶ καὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὴν μητέρα τὴν συγγενικὴν βοήθειαν ἔχουσι, καὶ ἡ μήτηρ πρὸς αὐτούς. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τῆς ἐλευθερωθείσης ἐγκύου δούλης. Καὶ τὸ θ'. κεφ. Ἡ τοῦ πορνογενοῦς κληρονομία οὐκ ἀνήκει τοῖς κατὰ πατέρα συγγενέσιν, οὐ γὰρ ἔχει πατέρα· τῇ μητρὶ δὲ αὐτοῦ καὶ τοῖς ὁμομητρίοις ἀδελφῆς δίδονται ἡ συγγενικὴ βοήθεια. Καὶ ταῦτα μὲν φασιν οἱ νόμοι διδάσκοντες διαφορὰν τῶν πορνικῶς συναπτομένων, καὶ λέγοντες τοὺς ἐκ πορνείας κληρονομεῖσθαι παρὰ τῶν μητρῶν συγγενῶν· πατέρα δὲ ἢ πατρός συγγενεῖς μὴ ἐπιγινώσκουσι αὐτούς, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ μιᾷ οὐγγίᾳ τὸν νόμον υἴὸν κληρονομεῖν τὸν πατέρα. Οἱ δὲ περὶ γάμων νόμοι καὶ οἱ κανόνες ἐπιγινώσκουσι καὶ τὴν πορνικὴν συγγένειαν, καὶ τοὺς πορνικῶς συναπτομένους συγγενεῖς, ὡς τοὺς ἐννόμους συγγενεῖς τῇ αἰμομιξίᾳ παραπεσόντας κολλάζουσι καὶ ἀνάγκωθε τοὺς εἰς τὸ ε. κεφ. κειμένους κανόνας, καὶ τὴν ριή. νεαρὰν τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ κειμένην ἐν τῷ τέλει τοῦ λ'. τίτ. τοῦ μέ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν. Ἡ ε. διάτ. τοῦ νζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. μβ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ μέ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον· Εἴ τις ἐνδοξὸς γυνὴ υἴὸν ἀπὸ τῶν νομίμων γάμων ἔτεκε, καὶ ἄλλον πορνογενῆ ἔσχεν, ὃ τινι πατὴρ ἀδελγός ἐστι, κατὰ ποῖον τρόπον τὰ πράγματα τὰ μητρῶα πρὸς αὐτούς ἔρχονται, εἴτε μόνον εἰς τοὺς νομίμους παῖδας, εἴτε καὶ εἰς τοὺς πορνογενεῖς, ἠμφιβάλλετο. Θεσπίζομεν τοίνυν, ἵνα μήτε ἐκ διαθήκης, μήτε ἐξ ἀδιαθέτου, μήτε ἀπὸ δωρεᾶς ἐν ζωῇ γενομένης, νομίμων παίδων ὑπόντων, τίποτε παντελῶς ἐκ τῶν ἐνδόξων μητέρων εἰς τοὺς πορνογενεῖς ἔλθῃ· ἐπειδὴ ἐν ταῖς γυναῖξι τοῖς εὐγενέσι καὶ ἐνδόξοις, αἷς τισιν ἢ τῆς σωφροσύνης

παραφυλακῆ ἐξαιρέτον τι χρέος ἐστὶ, καὶ ὀνομάζεσθαι τοὺς πορνογενεῖς πάνυ ἀδικον, πάνυ σφοδρόν, καὶ τῶν ἡμετέρων καιρῶν ἀνάξιον κρίνομεν, καὶ τοῦτον τὸν νόμον αὐτῇ τῇ σωφροσύνῃ, ἣν διὰ παντὸς ἐπιμελητέαν κρίνομεν, ἀξίως καθιεροῦμεν. Ἐάν δὲ παλλακὴ ἐλευθέρας τύχης ὑπάρχουσα, υἴὸν ἢ θυγατέρα ἀπὸ θεμιτῆς συνθεσίας πρὸς ἄνθρωπον ἐλεύθερον γενομένης ἔτεκε, τούτους καὶ μετὰ τῶν νομίμων παίδων εἰς τὰ μητρῶα ἐλθεῖν πράγματα, ἅτινα αὐτῇ νομίμῳ δικαίῳ καὶ ἐν ἰδίᾳ οὐσίᾳ κέκτηται, οὐδεὶς φθόνος ἐστὶ. Τὸ κγ'. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τῶν διάτ. ἐστὶ κεφ. ιθ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. λέγον· Ὁ μὲν ἐξ ἐννόμου γάμου τικτόμενος ἔπεται τῷ πατρὶ· ὁ δὲ πορνογέννητος, τῇ μητρὶ. Καὶ τὸ κδ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. Ὁ μὴ ἀπὸ νομίμου γάμου τικτόμενος τῇ μητρὶ ἔπεται, εἰ μὴ νόμος ἰδικὸς ἕτερόν τι ὀρίζει. Ὁ ζ'. τίτλος τοῦ κέ. βιβλ. τῶν διατάξεων οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ θ'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κή. τίτ. δ'. τὸ δὲ νέ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ ε. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων κεῖται ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. λζ'. τὸ δὲ ια. διάτ. οὐκ ἐξελέφθη. Φησὶ δὲ τὸ θ'. θέμα τοῦ α. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου· Ὁ γυναῖκα σεμνὴν καὶ εὐγενῆ παλλακευόμενος, καὶ μὴ ποιῶν ἐν ἐκμαρτυρίᾳ τοῦτο κατάδηλον, ἢ γαμετὴν αὐτὴν ἔχει, ἢ τοῦτο παραιτούμενος, ἀπέλγειαν πρὸς αὐτὴν πλημμελεῖ, οὐ μὴν καὶ μοιχείαν, δηλονότι ἐν ᾧ πόρον ἐκ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐποίησεν. Ἡ ε. διάτ. τοῦ νζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸ κείμενον, ἀνωθεν οὔσα ἐν κεφαλῇ μβ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ μέ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν. Τὸ θ'. κεφ. τῆς ιθ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, καὶ τὸ ιγ'. κεφ. τῆς ιθ. καὶ ἡ ιθ'. νεαρὰ, καὶ τὸ γ'. κεφ. τῆς σή. καὶ τὸ γ'. κεφ. τῆς πθ'. περὶ τῶν ἐκ νομίμων, καὶ τῶν ἐκ παλλακῶν, καὶ περὶ τῶν ἐκ νόμων γενομένων γνησίων παίδων διδάσκοντα, ἐτέθησαν εἰς τὸν α. καὶ θ'. τίτ. τοῦ λβ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἀνάγκωθε τούτους.

(1) X. Γρ. Βασιλ. D. — ἡ διαδοχὴ Ε.

Κείμενον.

Και δούλας δὲ ἰδίας δυνάμεθα παλλακεύεσθαι. Εἴρηται γὰρ βιβλίῳ στ'. τίτ. δ'. διατ. δ'. ὅτι ἡ τῷ δεσπότη μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ παλλακευθεῖσα, μὴ ἔχοντι γαμετήν νόμιμον, ἀρπάζεται μετὰ τῶν παίδων αὐτῆς εἰς εὐγένειαν, καὶ λαμβάνει τὸ πεκούλιον, ὅπερ εἶχεν ἐν τῷ τελευτῶν τὸν δεσπότην, πρὸς τὸ νόμιμον μέτρον· καὶ οὐκ ἔχουσι κατ' αὐτῆς πατρωνικὸν δίκαιον οἱ παῖδες, ἢ οἱ κληρονόμοι, ἢ οἱ συγγενεῖς τοῦ τελευτήσαντος. Καὶ βιβλίον ζ'. τοῦ αὐτοῦ κώδικος τίτ. ιε'. διατ. γ'. φησὶν, ὅτι ὁ δούλην παλλακὴν μέχρι τελευτῆς ἐσχηκῶς, δύναται περιῶν ὅπερ ἐθέλει ποιεῖν ἐπ' αὐτῇ, καὶ τοῖς ὡς εἰκὸς ἐξ αὐτῆς τεχθεῖσι, καὶ ἐν τελευταῖα βουλήσει καταλιμπάνειν ἄλλω, ἢ ῥητῶς τῷ κληρονόμῳ· εἰ δὲ τελευτήσῃ μὴδὲν εἰκῶν, ἀναρπάζονται εἰς ἐλευθερίαν καὶ οἱ ὡς εἰκὸς τεχθέντες ταύτης (1), ἐν ᾧ μὴ ἔσχεν ὁ τελευτήσας νόμιμον γαμετήν· ὁ γὰρ γεγαμημένος οὔτε ἐλευθέραν, οὔτε δούλην δύναται παλλακεύεσθαι· τὸ δὲ μοιχικὸν κινεῖται καὶ περὶ φθορᾶς παλλακῆς, ὡς βιβλίον μῆ. τίτ. ε'. διατ. ια'. ιγ'. Παλλακὴ δὲ ἐστὶν ἡ νομίμως τινὶ συζῶσα, χωρὶς γάμου· ἡ δὲ ἥττον τιμωτέρα παράκοιτις λέγεται, ὡς βιβλίον ν'. τίτ. ις'. διατ. ρμδ'.

Σχόλιον.

Τὸ δ'. διατ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι θέμα δ'. τοῦ κή. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μθ'. βιβλίου οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. Ἡ γ'. διατ. τοῦ ιε'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. γ'. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλ. λέγον οὕτως· Ἐάν τις δούλην ἔχη ἐν τῇ ἰδίᾳ συναφείᾳ μὴ ἔχων γαμετήν, καὶ μείνη μετ' αὐτῆς μέχρι τελευτῆς, εἴτε ἔχων

παῖδας ἐξ αὐτῆς, εἴτε μὴ, καὶ μὴδὲν εἴτη περὶ αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ διαθήκῃ, γίνεται ἐκείνη (1) ἐλευθέρα· ἀκούων δὲ ἀπὸ τοῦ παρόντος κανόνος, ὅτι γίνεται ἐκείνη ἐλευθέρα, μὴ νομίσῃς ὅτι οἱ παῖδες αὐτῆς δουλεῖα ὑπόκεινται, ἐλευθεροῦνται γὰρ καὶ αὐτοί, ὡς τὸ ἀνωτέρω (2) κεφ. τοῦ μθ'. βιβλ. φησὶ, καὶ οἱ τοῦ παρόντος κεφ. παράτιτλοι. Τὸ ιθ'. καὶ ιγ'. διατ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ ρμδ'. διάταγμα τοῦ ις'. τίτ. τοῦ ν'. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. ρμδ'. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Παλλακὴ ἐστὶν ἡ συζῶσά τινι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ νομίμου χωρὶς γάμου· ἡ δὲ ἥττον τιμωτέρα φίλη λέγεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἐάν γυνὴ λαϊκοῦ μοιχευθῇ. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ἡ. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λβ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ φθορᾶς, καὶ γάμου χήρας, καὶ τίς λέγεται χήρα. Βασιλείου κανὼν ιη'. κδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἀρπαζόντων, ἢ βιαζομένων, ἢ φθειρόντων παρθένους, καὶ περὶ συνιστόρων αὐτῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξζ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ια'. κέ. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν κζ'. Συνόδου στ'. κανὼν ιβ'. Βασιλείου κανὼν κβ'. λ'. λγ'. λή. νγ'. Ἀνά-

(1) X. Tr. — ταῦτα 'E. 'I. B.

(1) X. Tr. — ἐκείνη 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — τὸ ἀνωτέρω 'E. 'I. B.

γνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος (1) συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν παρὰ γνώμην τῶν οἰκείων γονέων ἢ δεσποτῶν γαμουσῶν. Βασιλείου κανῶν λή. μ.α. μ.β'.

Κεῖμενον.

Ἡ (2) ὑπεξουσία, ἢ ὁ ὑπεξούσιος οὐ δύνανται νομίμως γαμεῖν μὴ συναينوῦντος τοῦ ἔχοντος αὐτοὺς ὑπεξουσίου, ὡς βιβλίον ε. τοῦ κώδικος τίτ. δ'. καὶ βιβλ. κγ'. τίτ. β'. εἰμὴ γεγονυῖαν τὴν θυγατέρα κέ. ἐνιαυτῶν ὑπερέθετο ζεῦξαι τότε γὰρ ἑαυτὴν ἐλευθέρῳ ζεῦξαι δύναται, ὡς ἢ περὶ τῶν ἐπὶ κλήρῳ ἀχαριστιῶν (3) ριέ. νεαρά.

Σχόλιον.

Ὁ δὲ δ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφάλαιον κζ'. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὐ κεῖται δὲ τοιοῦτον κεφάλαιον ἐν ὅλῳ τῷ τίτ. οἷον ἐντὸς ἐγγραφῆς. Ὅτι δὲ οὐ δύναται ὑπεξούσιος, ἢ ὑπεξουσία νομίμως γαμεῖν, χωρὶς γνώμης τῶν ἔχόντων *αὐτοὺς* (4) ὑπεξουσίου, δῆλόν ἐστιν ἀπὸ κεφ. πολλῶν. Ὁ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλ. τῶν διατ. κεῖται ἐν κεφ. α. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλ. καὶ φησι τὸ β' κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Οὐ γίνεται γάμος, εἰμὴ συναινέσουσιν οἱ συναπτόμενοι, καὶ οἱ ἔχοντες αὐτοὺς ὑπεξουσίου. Ἡ ριέ. νεαρά κεῖται εἰς τὸν ἢ. τίτ. τοῦ λέ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὸ ιβ'. ταύτης κεφ. ταῦτα· Εἴ τιτι ἐκ τῶν εἰρημένων γονέων βουλομένῳ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ ἢ ἐγγόνῃ ἄνδρα δοῦναι, καὶ προῖκα κα-

τὰ τὴν δύναμιν τῆς ἰδίας περιουσίας ὑπὲρ αὐτῆς παρασχεῖν, ἐκείνη μὴ συναινέσῃ, ἀλλ' αἰσχρὸν βίον ἐπιλέξῃται· εἰδὲ καὶ μέχρι τοῦ κέ. (1) ἐνιαυτοῦ ἡλικίας ἢ θυγάτηρ γένηται, καὶ οἱ γονεῖς ὑπέρθωνται ταύτην ἀνδρὶ συνάψαι, καὶ ἴσως ἐκ τούτων συμβαλεῖ εἰς τὸ ἑαυτῆς σῶμα ἀμαρτῆσαι, τοῦτο εἰς ἀχαριστίαν τῇ θυγατρὶ λογίζεσθαι οὐ βουλόμεθα· ἐπειδὴ οὐ τῇ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τῇ τῶν γονέων αἰτίᾳ τοῦτο γινώσκεται πλημμελήσασα (2). Καὶ ταῦτα μὲν ἢ ἐν τοῖς βασιλικῶν καταστροφείσιν νεαρά. Σὺ δὲ πρόσχε, ὅτι τὸ δύνασθαι τὴν θυγατέρα μετὰ τὸν κέ. χρόνον ἑαυτὴν ἐλευθέρῳ συζεῦξαι νόμῳ γάμου παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς αὐτῆς οὐ προσελήφθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐνεργεῖ. Σημείωσαι (3) τὰ ἐν τῷ παρόντι θ'. κεφαλαίῳ γραφέντα περὶ ὑπεξουσίων θυγατέρων. Ἐπειδὴ δὲ τινες εἶπον ὅτι πορνεύσασα μὲν ἢ θυγάτηρ μετὰ τὸν κέ. ἐνιαυτὸν οὐκ ἀποκληρωθήσεται κατὰ τὸ ιβ'. κεφ. τοῦ ἢ. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, ὅπερ καὶ κατεστρώθη ἐνταῦθα· γαμηθεῖσα δὲ ἀποκληρωθήσεται διὰ τὸ μὴ καταστροφῆναι εἰς τὰ βασιλικά τὸ δύνασθαι τὴν θυγατέρα μετὰ τὸν κέ. χρόνον ἑαυτὴν συζεῦξαι ἀνδρὶ κατὰ νόμον γάμου παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς αὐτῆς, λέγω, ὅτι ἐπεὶ ἢ αὐτὴ Ἰουστινιάνειος νεαρά ἢ τὰς αἰτίας ἀπαριθμουμένη, δι' ἧς δύνανται οἱ γονεῖς παῖδας ἀποκληροῦν, διορίζεται ἀποκληροῦσθαι τὸν υἱὸν παρὰ τοῦ πατρὸς μετὰ μίμων ἢ κυνηγῶν συναναστρεφόμενον, ὀφείλομεν λέγειν καὶ τὴν πόρνην καὶ τὸν γάμον ποτὲ μὲν συγγνωστόν εἶναι, ποτὲ δὲ ἀσύγνωστον. Εἰ μὲν γὰρ ἢ θυγάτηρ κατὰ νόμον γάμου συζευχθῆ, εἴτε πρὸ τῆς τελείας ἡλικίας αὐτῆς, εἴτε μετὰ ταῦτα μετ' (4) ἀνδρὸς ἀνεπιψόγου, ὥστε μὴ τραχέως διὰ τοῦ γάμου ὑβρισθῆναι τὸν πατέρα, ὁ μὲν γάμος λυθήσεται ἐκ προσελεύσεως τοῦ πατρὸς, ὡς ἀνυπόστατος· ἢ δὲ θυγάτηρ οὐκ ἀποκληρωθήσεται, ὅπερ δὴ γενήσεται, καὶ ἐὰν ὁμοίως πορνεύσῃ· εἰ δὲ τραχεῖαν ὑβρίν ἐπαγάγῃ τῷ πατρὶ, εἴτε γαμουμένη, εἴτε πορνεύουσα, (5) ἀποκληρωθήσεται. Τὸ αὐτὸ δὲ γε-

(1) X. Τρ. 'E. — τούτου συντάγματος 'I. B. — (2) X. Τρ. 'E. — ἀνευ τοῦ, ἢ 'I. B. — (3) X. Τρ. 'E. — ἢ περὶ τῶν ἐν κλήρῳ ἀχαριστιῶν 'I. B. — (4) X. Τρ. — οὐχ εἴρηται ἢ μετὰ ἐν B. — (5) X. Τρ. — πορνεύουσα B.

(1) X. Τρ. 'E. — κ'. B. — (2) X. Τρ. 'E. — πλημμελήσασα B. — (3) ἀπασα ἢ παρούσα Σημείωσις οὐχ εἴρηται ἐν 'E. καὶ 'I. — (4) X. Τρ. — οὐχ εἴρηται ἢ μετὰ ἐν B. — (5) X. Τρ. — πορνεύουσα B.

νήσεται καὶ ἐπὶ υἱοῦ. Τὰ δὲ τῆς πορνείας μετὰ διακρίσεως συζητηθήσεται· ἄλλη γάρ ἐστὶν ἡ πολυχρόνιος, καὶ ἕτερα ἡ πρόσκαιρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῶν πορνεουσῶν, καὶ ἀναιρουσῶν τὰ τικτόμενα, ἢ ποιουσῶν φθόρια. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κβ'. Συνόδου στ'. κανὼν ια'. Βασιλείου κανὼν β'. ἢ νβ'.

Κεῖμενον.

Εἴρηται βιβλίῳ μζ'. τίτ. ια'. διατ. δ'. ὅτι ἡ ἐπίτηδες ἐκτρώσασα προσκαίρως ἐξορίζεται τὸ αὐτὸ καὶ βιβλίον μή. τίτ. ἢ. διάτ. ἢ. Ἐν δὲ τῇ λθ'. διατάξει τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. φησὶν, ὅτι ἡ ἐπὶ χρήμασιν ἐκτρώσασα κεφαλικῶς τιμωρεῖται· ἡ δὲ μετὰ διαζύγιον πρὸς μῖσος τοῦ ἀνδρὸς τοῦτο ποιήσασα προσκαίρως ἐξορίζεται. Καὶ διάτ. λή. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ὁ πόμα δεδωκὼς πρὸς ἀμβλωθρίδιον, εὐτελής μὲν ὢν μεταλλάσσεται, τίμιος δὲ ἐξορίζεται μετὰ μερικῆς δημεύσεως· ἐσχάτη δὲ τιμωρία ἐπάγεται, εἴαν τις ἀπέθανεν ἐκ τούτου· ταῦτα κἀν χωρὶς δόλου τὸ ἀμβλωθρίδιον (1) δέδωκε.

Σχόλιον.

Τὸ δ'. διάτ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. δ'. τοῦ κβ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Τὸ ἢ. διάτ. τοῦ ἢ. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ λθ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. λθ'. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλ. καὶ διορίζεται ὅσα ἐδηλώθησαν εἰς τὸ κείμενον. Τὸ δὲ λή. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. ἐστὶ θέμα ς'. τοῦ λή.

(1) X. Tr. — τὸ πόμα B₁ I₁ D.

κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. "τῶν βασιλικῶν" (1) τὰ παρὰ τοῦ πατριάρχου συνοψισθέντα διεξιόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, καὶ κρέα, καὶ οἶνον, Ἀποστόλων κανὼν νά. Συνόδου Γάγγρας κανὼν α'. β'. δ'. θ'. Βασιλείου κανὼν κή. πέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ λαϊκῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων. Ἀποστόλων κανὼν κβ'. κδ'. Συνόδου Νικαίας κανὼν α'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ λαϊκῶν ἐσθιόντων εἰδωλόθουτα, ἢ κρέα ἐν αἵματι, ἢ πνικτὰ, ἢ θηριάλωτα, ἢ θνησιμαῖα. Ἀποστόλων κανὼν ξγ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν γ'. Συνόδου Γάγγρας κανὼν β'. Συνόδου στ'. κανὼν ξζ'. Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς περὶ τῶν τὰ εἰδωλόθουτα φαγόντων κανὼν α'. Βασιλείου κανὼν πά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ λαϊκοῦ (2) ὑβρίζοντος βασιλέα. Ἀποστόλων κανὼν πδ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λς'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

(1) X. Tr. — οὐχ εὑρήται ἐν I. B. — (2) X. Tr. — περὶ λαοῦ R. I. B₂

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ ὀρθοδόξων λαμβανόντων εὐλογίας ἀπὸ αἰρετικῶν, ἢ Ἰουδαίων, ἢ συνεορταζόντων, ἢ συννηστευόντων Ἰουδαίοις· καὶ ὅτι οὐ δεῖ τῷ σαββάτῳ σχολάζειν, ἀλλὰ κατὰ τὸ δυνατόν τῇ κυριακῇ. Καὶ περὶ τῶν εὐχομένων ἐν μοναστηρίῳ, ἢ ἐκκλησίαις αἰρετικῶν. Ἀποστόλων κανῶν ξέ. δ. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν θ'. κθ'. λβ'. λδ'. λζ'. λή. λθ'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ξ'. λή. λθ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ ιέ. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ δ'. κεφ. τοῦ ζ'. τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων μὴ εἶναι τοὺς κληρικούς τῶν μοναστηρίων, καὶ πτωχείων, καὶ μαρτυρίων ὑπὸ τῆν ἐξουσίαν τῶν *ἐν ταῖς πόλεσιν* (1) ἐπισκόπων. Συνόδου Χαλκηδόνης κανῶν ή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ λαϊκῶν προστιθεμένων τοῖς ἀφοριζομένοις, ἢ ἀποσχίζουσι πρεσβυτέροις, καὶ χωρὶς τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν θυσιαστήρια πηγνυμένοις (2). Ἀποστόλων κανῶν λά. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ ἐπιόρκων, καὶ ἐν ποίοις δεῖ τοὺς ὁμνύοντας μὴ εὐορκεῖν. Βασιλείου κανῶν ι. ιζ'. κθ'. ξδ'. πβ'.

(1) X. Tr. — οὐ κεῖται ἐν 'E. 'I. B. — (2) Σ. 'P. — πηγνυόντων X. Tr. 'E. 'I. B.

Κεῖμενον.

Περὶ ἐπιόρκων εἴρηται βιβλ. ιβ'. τίτ. β'. καὶ βιβλίῳ δ'. τοῦ κώδικος τίτ. α'. Καὶ ὁ μὲν γενικὸς λόγος βούλεται μὴ ζητεῖσθαι *περὶ* (1) ἐπιορκίας. Εἰσι δέ τινες ἐξαιρέσεις· εἴρηται γὰρ βιβλ. ιβ'. τίτ. β'. διατ. λά. ὅτι ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις εἴωθεν ὁ δικαστὴς ἐπιφέρειν ὄρκον, καὶ οὕτω ψηφίζεσθαι· ἐὰν οὖν ὁ οὕτω καταδικασθεὶς εὐρηκέναι μετὰ ταῦτα δικαιώματα λέγη, καὶ μόνοις αὐτοῖς θέλη χρῆσασθαι, ἀνωθεν κινεῖ· εἰ δὲ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ἐπάγει τὸν ὄρκον, οὐκ ἀναψηλαφᾶται ἢ ὑπόθεσις.

Ἐσχόλιον.

Ὁ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλίου τῶν διατάξεων, διδάσκων περὶ ὄρκου ὁμοτέου, εἴτε προαιρετικοῦ, τοῦτέστιν ἐπακτοῦ, εἴτε ἀναγκαίου, εἴτε δικαστικοῦ, κεῖται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὸ δ'. θέμα τοῦ γ'. κεφ. Καὶ γυνὴ ὁμνύουσα ἐγκυμονεῖν πέμπεται εἰς νομὴν, καὶ οὐκ ἐνάγεται μετὰ τὸν ὄρκον, ὡς κατὰ συκοφαντίαν εἰς νομὴν πεμφθεῖσα, καὶ οὐχ ὑπομένει βίαν ἐπὶ τῇ νομῇ. Εἰ δὲ ὁ ἀντίδικος ὁμώσει μὴ ἐγκυμονεῖν αὐτήν, οὐ πέμπεται· πρόκριμα δὲ διὰ τῶν τοιούτων ὄρκων οὐ γίνεται τῇ ζητήσῃ τοῦ τοκετοῦ· ὁ γὰρ ἑτέρου ὄρκος ἄλλον οὐκ ὠφελεῖ, οὔτε βλάπτει. Καὶ ὁ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. μγ'. τοῦ αὐτοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν καὶ φησιν· Ἡ δίκη ὄρκου κατὰ συναίνεσιν ἑκατέρου μέρους, ἢ τοῦ ἀντιδικου ἐπιφέροντος, ἐπενεχθέντος καὶ παρασχεθέντος ἢ συγχωρηθέντος τμηθεῖσα, αὐδὲ τῷ προσχῆματι τῆς ἐπιορκίας ἀναζητεῖσθαι δύναται, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς τοῦτο νόμῳ ὑπεξαιρεῖται. Τὸ λά. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλ. τῶν διγέστων ἐστὶ κεφ. λά. τοῦ αὐτοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν καὶ φησιν ὅσα εἰς τὸ κεῖμενον συνωψίσθησαν.

(1) Σ. 'P. — ἢ περὶ οὐ κεῖται ἐν X. Tr. 'E. 'I. B.

Κεῖμενον.

Ἔστι δὲ εὐρεῖν βιβλίῳ δ'. τοῦ κώδικος τίτ. α'. διατ. ιγ'. καὶ ὄρκον ὁμοθέντα ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ ἀντιδίκου ἀναψηλαφώμενον· φησὶ γὰρ ὅτι ἐὰν ὁ ληγάτον ἀπαιτῶν, τῆς διαθήκης μὴ φαινομένης, ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ κληρονόμου ὁμότης κεχρεωστῆσθαι, καὶ λάβῃ, μετὰ ταῦτα δὲ εὐρεθῆ μὴ κεχρεωστημένος, *ἢ κεχρεωσθημένος μὲν* (1) μὴ ὀφείλων δὲ τὸ πᾶν λαβεῖν διὰ τὸν φαλκίδιον, ἀναδίδωσιν.

Σχόλιον.

Ἐμνήσθημεν *ὀπισθεν* (2) νόμου διδάσκοντος μὴ ἀναψηλαφᾶσθαι τὸν δοθέντα ὄρκον· ἔτι ἐμνήσθημεν καὶ ἑτέρου νόμου, ἦτοι τοῦ λά. διατ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. τοῦ διδάσκοντος ἀναψηλαφᾶσθαι (3) τὸν δοθέντα ὄρκον. Διορίζονται δὲ καὶ κανόνες τοῦ ἁγίου Βασιλείου διάφοροι κολάζεσθαι μεγάλως τοὺς ἐπιόρκους. Ζητητέον *γοῦν* (4) πότε ἀναψηλαφᾶται ὁ δοθείς ὄρκος, ὥστε καὶ χώραν ἔχειν τὰ κανονικὰ ἐπιτίμια κατὰ τῶν ἐπιορκούντων, καὶ πότε οὐ. Φαμὲν τοίνυν ὡς κυρίως ὄρκοι τέσσαρες εἰσιν, ὁ βουλευμτάριος, ἦτοι ὁ κατὰ θέλησιν τῶν μερῶν ἐξωθεν τοῦ δικαστηρίου διδόμενος· ὁ νεκεσσάριος, ὁ ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ ἐνάγοντος καὶ ἀποφάσεως τοῦ δικαστοῦ διδόμενος· ὁ ἰουδικάλιος, ὁ ἀπὸ κρίσεως δικαστικῆς καὶ μὴ θελώντων (5) τῶν δικαζομένων τὴν ἀμφιβολίαν τέμνων· καὶ ὁ ἰνλίτεμ, ἦτοι ὁ ἐνδικος, ὁ παριστῶν τὴν τοῦ ἐπιδίκου πράγματος ἀποτίμησιν εἰς ῥητὴν ποσότητα, ὅτε κατὰ δόλον ἢ ἀπειθειαν τοῦ ἐναγομένου τὸ τοιοῦτον πρᾶγμα μὴ δίδοται· ἔστι καὶ ὁ περὶ καλουμνίας, ἦτοι ὁ συκοφαντικός. Καὶ ὁ μὲν βουλευμτάριος οὐδέποτε ἀναψηλαφᾶται· ὁ δὲ νεκεσσάριος ἀναψηλαφᾶται ἐπὶ ἐνός καὶ μόνου θέματος, ἦτοι τοῦ τελευταίου κεφ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου. Καὶ γὰρ ὁ Κωβίδης καὶ ὁ Στέφανος

(1) Σ. 'P. — οὐ κεῖται ἐν X. Τρ. 'E. 'I. B. — (2) X. Τρ. — ἵπαι δὲ ἐμνήσθημεν νόμου 'E. 'I. B. — (3) X. Τρ. 'E. — οὐκ ἀναψηλαφᾶσθαι 'I. B. — (4) X. Τρ. — οὐχ εὐρηται ὁ γοῦν ἐν 'E. 'I. B. — (5) πολλοίς ἐ. 'I. B.

ἐρμηνεύοντες τὸ λά. κεφ. τοῦ πέμπτου τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. φασὶ μόνον τὸν βουλευμτάριον μὴ ἀναψηλαφᾶσθαι, τὸν δὲ νεκεσσάριον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναψηλαφᾶσθαι· ἀλλὰ σὺ τῆ τοιαύτῃ ἐρμηνείᾳ μὴ προσχῆς πρὸς τὰ δίγεστα γεγραμμένα· τὸ γὰρ μγ'. κεφ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. διάταγμα ὃν α'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ λέγον οὕτω· Δίκη ὄρκου κατὰ συναίνεσιν ἑκατέρου μέρους, ἢ τοῦ διαδίκου ἐπιφέροντος ἐπενεχθέντος, καὶ παρασχεθέντος, ἢ συγχωρηθέντος τμηθεῖσα, οὐδὲ τῷ προσχῆματι τῆς ἐπιορκίας ἀναζητεῖσθαι δύναται, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς τοῦτο τῷ νόμῳ ὑπεξαίρεται, ἀνεῖλε τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Κωβίδου καὶ τοῦ Στεφάνου πρὸς τὰ δίγεστα συγγραφείσαν. Οἱ μέντοι λοιποὶ ὄρκοι ἀναψηλαφῶνται, καινῶν εὐρισκομένων δικαιωμάτων, καθὼς τοῦτό φησι τὸ διαληφθὲν λά. κεφ. Τούτων γοῦν οὕτως ἐχόντων, μὴ εἴπῃς πάντα ὄρκον ἀναψηλαφᾶσθαι, ὥστε τοὺς ἴσως εὐρισκομένους ἐπιόρκους κολάζεσθαι διὰ κανονικῶν ἐπιτιμίων· ἀλλ' εἰπέ κατὰ τὴν τῶν νόμων περίληψιν ἐκείνους ὡς ἐπιόρκους τιμωρεῖσθαι δι' ἐπιτιμίων, τοὺς κατακεκριμένους (1) ἀπὸ ἀναψηλαφήσεως ὄρκου. Οὕτω συμβίβασον τοὺς κανόνας, ὅτι καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐπὶ μὲν τοῖς κατὰ συναίνεσιν διδομένοις ὄρκοις οὐ τρακταίξει τὰ τῆς ἐπιορκίας, ἀλλὰ διορίζεται ἔχειν τοὺς ὁμωμοκότας τὸ ὀεῖον τιμωρόν· ἐπὶ δὲ τοῖς λοιποῖς ζήτησιν ποιεῖται ἐπιορκίας, καὶ ἐπιτίμια δίδωσιν. Ἰπέξελέ μοι τοὺς παρά τινων γινομένους ὄρκους διὰ μικροψυχίαν, μήτε ἐξ ἐπαγωγῆς ἀντιδίκου, μήτε ἐξ ἀνάγκης δικαστικῆς, ὡς ὅταν τις ὁμότης μὴ φαγεῖν κρέα, ἢ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπελθεῖν, ἢ ἕτερόν τι ποιῆσαι ἀγαθόν, καὶ μὴ ποιῆσῃ τοῦτο. Ὡσαύτως καὶ ὅταν τις ἐξομώσῃται τόδε τι ποιῆσαι κακόν, καὶ ἀθετήσῃ αὐτό· τῆνικαῦτα γὰρ οὐ κολασθήσεται μὲν ὡς ἐπιόρκος, ἄλλως δὲ πως παρά τοῦ κατὰ χώραν ἐπισκόπου ἰατρευθήσεται. Ἢ ιγ'. διατ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἔστι τελευταῖον κεφ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἐδηλώθησαν τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ προλαβόν σχόλιον. (2).

(1) κατακρινομένους X. Τρ. — (2) ὀπισθεν X. Τρ.

Κεῖμενον.

Ἡ δὲ περὶ τῆς καθαρότητος τῶν ὀρκῶν τῶν δικῶν διαλαμβάνουσα ρκδ'. νεαρά δίδωσιν ἄδειαν ἐντὸς δ'. μηνῶν ἀναψηλαφᾶσθαι, ἤγουν ἐλέγχεσθαι τὸ ψεῦδος τοῦ ὁμόσαντος. Εἴρηται δὲ καὶ βιβλ. ιβ'. τίτ. β'. διατ. ιγ'. ὅτι ὁ ἐπὶ χρήμασι κατὰ τοῦ βασιλέως ὁμόσας, καὶ ἐπιορκήσας τυχόν, ὅτι οὐ χρεωστεῖ, ἢ ὅτι χρεωσειται, ἢ ὅτι (1) δίδωσιν εἰσω προθεσμίας, ροπαλίζεται. Ἐν δὲ τῷ β'. βιβλίῳ τοῦ κώδικος τίτ. δ'. διατ. μά. φησὶν, ὅτι ὁ τέλειος τὴν κατὰ τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ βασιλέως ἐνωμότως χωρὶς ἀνάγκης γενομένην παρ' αὐτοῦ διάλυσιν παραβαίνων, ἐν τῷ προσιέναι βασιλεῖ ἢ ἄρχουσιν, ἢ μὴ ποιεῖν τὰ δόξαντα, ἀτιμοῦται, καὶ τῆς ἀγωγῆς ἐκπίπτει, καὶ ὧν ἐμελλεν ἐκ τῆς διαλύσεως κερδαίνειν, καὶ δίδωσι τὴν ὀρισθεῖσαν ποινήν, καὶ πάντα λαμβάνουσιν οἱ ἐμμένοντες. Καὶ διατ. μβ'. ὅτι ἐὰν ἀπὸ πλαστῶν δικαιωμάτων πάκτον ἢ διάλυσιν γένηται, καὶ ὄρκον ἔχη προσκείμενον, ἀνατρέπεται, κὰν χρηματικῶς ἐζητήθῃ *τὸ* (2) πλαστὸν, εἰ μὴ καὶ ἐπ' αὐτῷ γέγονε διάλυσιν.

Σχόλιον.

Ἡ ρκδ'. Ἰουστινιάνειος νεαρά κεῖται ἐν βιβλίῳ ζ'. *τῶν βασιλικῶν* τίτ. δ'. κεφ. ς'. καταστρωθέντι εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ιε. κανόνος τῆς ἐν Καθαργεῖν συνόδου· καὶ ἀνάγνωθι καὶ τοῦτο περὶ Ἰουδικαλίου ὄρκου διαλαμβάνον, κἀντεῦθεν ἀναψηλαφωμένου. Τὸ ιγ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγγράφη. Ἡ μά. διατ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ β'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. νη. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ια. βιβλ. λέγον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγγράφησαν. Πλὴν καὶ τὸν τοιοῦτον ὄρκον Ἰουδικαλίον εἶπε (3)· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐξ

ἀθετήσεως αὐτοῦ σὺν τῇ ζημία καὶ ἀτιμία ἐπακολουθεῖ. Ἡ μβ'. διατ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. ἐστὶ κεφ. νθ'. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ια. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς ἐγγράφη.

Κεῖμενον.

Καὶ βιβλ. δ'. τοῦ κώδικος τίτ. α. διατ. β'. ὅτι εἰ καὶ κατὰ τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως κατὰ θερμότητά τις ὁμόσας ἐπιορκήσῃ, οὐ βασανίζεται, οὔτε καθοσιώσῃ ὑπόκειται. Καὶ βιβλ. θ'. τοῦ κώδικος τίτ. ή. διατ. β'. ὅτι ὁ διὰ παντὸς ὀργίζεσθαι τῷ οικείῳ δούλῳ ὁμόσας οὐχ ὑπόκειται καθοσιώσῃ παυσάμενος τῆς ὀργῆς. Λέγει δὲ καὶ βιβλ. β'. τίτ. ιδ'. διατ. ζ'. ὅτι παρὰ τὰ κοινὰ νόμιμα πακτεύειν *ἢ ληγατεύειν* (1) οὐκ ἔξεστι· καὶ ἐὰν τις ἐπὶ τούτοις ὁμόσῃ μὴ ἐνάγειν, οὐκ ἔρρωται. Ἡ δὲ περὶ τῶν σκηνηκῶν νά. νεαρά φησιν, ὅτι αἱ σκηνηκαί, κὰν ὁμόσωσιν ὡς οὐκ ἀποστήσονται τῆς πορνείας, ἀναχωροῦσι μὴ φοβούμεναι τὴν ἐκ τῆς ἐπιορκίας (2) ποινήν· καὶ κανονικῶς προστίθῃσιν, ὅτι ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς οὐ δεῖ τὸν ὄρκον φυλάττειν.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διατ. τοῦ α. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. μδ'. τοῦ ε. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. τῶν βασιλ. οὕτως ἔχον· Οὐδεὶς κατὰ Θεοῦ ὁμόσας κινδυνεύει· ἱκανὸς γὰρ ὁ ὄρκος ἔχει τιμωρὰν τὸ θεῖον, εἰ γέγονε κατὰ Θεοῦ. Εἰ δὲ κατὰ βασιλέως κατὰ τινα θερμότητα ὡμοσέ τις συγχωρεῖται. Ὅρα (3) οὖν ὅτι κὰν τὸ κεφ. διελάμβανε πρότερον τὸν κατὰ θερμότητα ὁμόσαντα κατὰ βασιλέως, ἦτοι εἰς ὄνομα βασιλέως, μὴ ὑποκεῖσθαι καθοσιώσει (4), ἀλλ' ὅ τὰ βασιλικά ἐκθέμενος τελείως συγχωρεῖσθαι τοῦτον εἶπε· τὸν δὲ γε μὴ διὰ θερμότητα ἐπιορκήσαντα λέγει ροπαλίζεσθαι κατὰ τὸ τελευταῖον θέμα τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ

(1) Σ. 'P. Βασιλ. — οὐ δίδωσι X. Τρ. Ε. 'I. II. — (2) X. Τρ. — πλαστὸν X. 'I. B. — (3) X. Τρ. — εἶπε 'E. 'I. B.

(1) X. Τρ. Σ. 'P. — (2) Σ. 'P. — τὴν ἐκ τῆς πορνείας X. Τρ. 'E. 'I. — (3) X. Τρ. — ὅρα οὖν Ε. 'I. B. — (4) τὸ X. Τρ. προσθέτει, μηδὲ βασανίζεσθαι, ἵσως ἀντὶ μηδὲ βασανίζεσθαι.

τίτ. και βιβλίου οὕτως ἔχον· Ὁ ἐπὶ χρήμασι κατὰ βασιλέως ὁμό-
σας και ἐπιορκήσας ὅτι οὐ χρεωσται, ἢ χρεωσεται, ἢ ὅτι δίδω-
σιν εἴσω προθεσμίας, ῥοπαλίζεται. Τα δὲ περὶ τοῦ ἔχειν τὸν ἐπιορ-
κὸν τιμωρὸν τὸ θεῖον γραφέντα εἰς τὸ ῥηθὲν μ.δ'. κεφ. ἐρμῆνευσον
κατὰ τὸ ὀπισθεν γραφὲν παρ' ἡμῶν μέγα σχόλιον, και εἰπέ, ὅτι ὁ
τοιούτος ὄρκος βουλευμτάριος ἦν ἢ νεκεσσάριος· ὁ γὰρ *ἀπὸ* (1)
μὴ τοιούτου ὄρκου ἐπιορκήσας μεγάλως κολάζεται και ζήτηι
τὸν πᾶ. κανὸνα τοῦ μεγάλου (2) Βασιλείου, και τὸ τελευ-
ταῖον κεφ. τοῦ λή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, και τὸ δ'. κεφ. τοῦ
λ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, και ἐρμῆνευσον καθὼς εἴπομεν και
εἰς τὸ ῥηθὲν σχόλιον, ἄλλως και ἄλλως κολάζεσθαι τοὺς διὰ
θερμότητα ἐπιορκήσαντας και τοὺς μὴ τοιούτους. Ἡ β'. διατ. τοῦ ἡ.
τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφάλ. ιέ. τοῦ λς'. τίτ. τοῦ
ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Εἰπέ οὖν και περὶ
τούτου ὅτι εἰ μὲν κατὰ θερμότητα ὤμοσεν οὐχ ὑπόκειται, εἰ
δὲ μὴ, ὑπόκειται, ὡς ἄνωθεν εἴρηται. Τὸ ζ'. διατ. τοῦ ιδ'.
τίτ. τοῦ β'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ θεμα ιγ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ
ιά. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐδη-
λώθη· εἰπέ τοίνυν ἀπὸ τοιούτου ὄρκου μηδένα κολάζεσθαι ὡς
ἐπιορκὸν, διὰ τὸ προφανῶς εἶναι τοῦτον παράνομον και ἀνυπό-
στατον, και ὡς μηδὲ γενόμενον λογίζεσθαι. Ἡ νά. νεαρά τοῦ
βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς τίτ. λή. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βα-
σιλικῶν, κωλύουσα πᾶσαν πορνοδοσκίαν· ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ
τίτ. ἐστὶ κεφ. οὕτως ἔχον· Ἡ ἐπὶ σκηνῆς οὔσα γυνή, και ὁμόση
και ἐγγύας δώση μὴ ἀναχωρεῖν τῆς πορνείας, ἀκινδύνως ἀφίσα-
ται, και εἰ ἀπαιτήσῃ τις τὰς τοιαύτας ἐγγύας, ὑπόκειται τῷ
τῆς ἐπιορκίας ἐγκλήματι, και προστιμοῦται ἑ. λιτρῶν χρυσοῦ.
Σημεῖωσαι οὖν τὸ κεφ. διδάσκον τὴν μὲν ἐπιορκήσασαν μὴ τι-
μωρεῖσθαι, τὸν δὲ τιμωροῦντα αὐτὴν διὰ τὴν ἐπιορκίαν, ὡς
ἐπιορκὸν τιμωρεῖσθαι· ὅπερ ἐστὶ καινόν. Ἔτι σημεῖωσαι ὅτι
ἐγκλημά ἐστὶν ἡ ἐπιορκία, και οἶομαι τὸ δεπεκουλάτους.

(1) X. Tr. — (2) X. Tr. — τοῦ ἁγίου Ἰ. Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τῶν ὁμνυόντων ὄρκους ἑλληγικούς. Συνόδου ἑκ-
της κανὼν ιδ'. Βασιλείου κανὼν πᾶ.

Κείμενον.

Ἐν τῷ ἐ. διατάγματι τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλίου
φησὶν, ὅτι καλῶς ἐπιφέρω σοι κατὰ τῆς σωτηρίας σου
ὁμόσαι· πᾶς γὰρ θεμιτὸς ὄρκος ἐξ ἐπαγωγῆς ὁμοθεῖς
φυλάττεται· και ὅν τις "ὁμόσει" (1) κατὰ τὴν ἰδίαν θρη-
σκείαν· ὁ δὲ κατ' ἀδοκίμου θρησκείας ὁμοθεῖς ὄρκος οὐ
φυλάττεται.

Σχόλιον.

Τὸ ἐ. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κε-
φάλαιον ἐ. ιά. και γ'. τοῦ ἐ. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν,
τὰ αὐτὰ λέγον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ ἀποστατῶν, και θυτῶν, και μάγων, και ἐπαισι-
δῶν, και ἀστρολόγων, και μαθηματικῶν, και μάντεων, και
περιάπτων. Ἀποστόλων κανὼν ξβ'. Συνόδου Νικαίας
κανὼν ιά. ιβ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν γ'. δ'. ἐ. στ'. ἡ.
θ'. ιβ'. κδ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν λς'. Συνόδου Καρ-
θαγένης κανὼν μέ. Συνόδου στ'. κανὼν ξά. ξέ. Πέτρου
Ἀλεξανδρείας κανὼν α. β'. γ'. δ'. ἐ. στ'. ζ'. ἡ. θ'. ι. ιά. ιβ'.
θγ'. ιδ'. Βασιλείου κανὼν ζ'. ἡ. μδ'. ξέ. ξς'. οβ'. ογ'. πᾶ.
πγ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν α. β'. Ἀνάγνωθι τὰ πα-
ραγραφέντα ἐν τῷ κέ. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος
συντάγματος.

(1) X. Tr. και Σ. P. — οὐχ εἴρηται τὸ, ὁμόσει ἐν 'H. 'I. B.
(TOM. A'.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ σκηνηκῶν, καὶ μίμων, καὶ τῶν ὁμοίων μετανοούντων. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν μέ. ξγ'. Συνόδου στ'. κανῶν νά.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ λγ'. διατ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ἡ κγ'. καὶ κθ'. (1) τοῦ δ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλ. καὶ ἡ λβ'. καὶ ἡ μς'. μεγάλας ποινὰς ἐπιφέρει τοῖς πορνοβοσκοῖς, καὶ τοῖς ἀναγκάζουσι δούλας ἢ ἐλευθέρους συνεῖναι μίμοις, ἢ θεάτροις προϊστασθαι, καὶ διδῶσιν ἄδειαν αὐταῖς ἀνχωρεῖν, καὶ μετὰ προικῶν (2) ζεύγυσθαι καὶ ἀξιωματικοῖς εἰ δυνήθεϊεν, καὶ τῆς ἀτιμίας ἀπαλλάττεσθαι. Περὶ δὲ σκηνηκῶν, καὶ θεωρῶν, καὶ πορνοβοσκῶν, ἰδικός ἐστι τίτ. ὁ μά. τοῦ ιά. βιβλίου τοῦ κώδικος. Σκηνη δὲ ἐστίν, ἐνθα τις ἴσταται, ἢ κινεῖται, σκηνηκὴν ἐπιδεικνύμενος τέχνην, εἴτε ἐν δημοσίῳ, ἢ ἰδιωτικῷ τόπῳ, ἢ ἀγρῷ, ἐνθα μὲν τοὶ οἱ ἄνθρωποι χύδην διὰ θέαν εἰσίσιν· ἀτιμοὶ δὲ εἰσι πάντες οἱ διὰ πόρον εἰς ἀγῶνα κατιόντες, καὶ οἱ διὰ φιλοτιμίαν ἐπὶ σκηνης προϊόντες. Ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς παιγνικὴν τέχνην, καὶ μὴ ἐπιδειξάμενος, οὐκ ἀτιμοῦται· καὶ ὁ ἑαυτὸν μισθώσας εἰς τὸ θηριομαχῆσαι, εἰ μὴ τὸ θηρίον τυχὸν λέων ἦν, ἢ ἄλλο τι, καὶ ἡμερογένην· οὐ μὴν ὁ ἄνευ μισθοῦ θηριομαχῆσας, εἰ μὴ λαοῦν ἐν τῷ κυνηγίῳ φιλοτιμίαν ἠνέσχετο. Ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν, κὰν μὴ θηριομαχῆσῃ, ἀτιμοῦται· οὐ μὴν ὁ μισθὸν λαμβάνων ἐπὶ τῷ καταπολεμῆσαι θηρίον ἔξωθεν κυνηγίου τὴν ἐπαρχίαν βλάπτον. Οὐκ ἐστὶ δὲ παιγνικὴ τέχνη, οὔτε ἀτιμοποιὸς ἢ τῶν ἀθλητῶν, καὶ τῶν λεγόντων ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις τὰ ἐνθύρια (3), καὶ τῶν ἐν ξυστῶ

(1) X. Tr. — ρκγ'. ρκθ'. E. I. B. — (2) X. Tr. — μετὰ προικῶν E. I. B. — (3) ἐξ ἐνθύρια X. Tr.

ἀγωνιζομένων, καὶ τῶν ἠνιόχων, καὶ τῶν ἄλλως ὑπουργούντων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀγῶσι, καὶ τῶν βαινόντων ὕδωρ τοῖς ἵπποις, καὶ τῶν βραβευτῶν. Προαγωγός ἐστίν ὁ πόρον αἰσχροὺν ἀπὸ δούλων ἢ ἐλευθέρων ποιούμενος, εἴτε πρωτοτύπως τοῦτο πραγματεύεται, εἴτε προσχῆματι πραγματείας ἑτέρας ἔχει τὰ τοιαῦτα πρόσωπα, ὡς κάπηλος, ἢ πανδοχεύς, ἢ βαλανεύς· καὶ ὁ γεγόμενος ἐν δουλείᾳ προαγωγός ἀτιμοῦται μετὰ τὸ ἐλευθερωθῆναι ταῦτα πάντα κεῖται ἐν βιβλ. γ'. τίτ. α'. διατ. α'. καὶ τίτ. β'. διατ. δ'. καὶ βιβλ. κγ'. τίτ. β'. διατ. μή. πορνοβοσκός δὲ ἐστὶ καὶ ὁ πορνευθεῖσαν τὴν ἰδίαν γαμετὴν μὴ ἀπολύσας, οὐ μὴν ὁ μόνον (1) ὑποπτεύσας, ὡς βιβλ. θ'. τοῦ κώδ. τίτ. θ'. διατ. β'.

Σχόλιον.

Ὁ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ δ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐξελήφθησαν ἐν βιβλ. τῶν βασιλικῶν κη. τίτ. α'. αἱ δὲ διατάξεις αὗται οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ μά. τίτ. τοῦ ιά. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ τίτ. λζ'. τοῦ νδ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἔχει τὸ α'. αὐτοῦ κεφ. οὕτως· Ἐπιτελεῖσθωσαν μὲν οἱ ἀγῶνες ἀκωλύτως τοῦ λοιποῦ· μηδεὶς δὲ ἀγωνιζέσθω ἄκων· ἐκόντας γὰρ βουλόμεθα δαπανᾶν ἀνάγνωθι καὶ κεφ. β'. καὶ γ'. Ὁ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλ. η'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. Ὁ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ βιβλ. κβ. τῶν βασιλικῶν τίτ. β'. Ὁ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλ. ἐτέθη εἰς βιβλ. κβ. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε'. τὸ δὲ μή. διατ. αὐτοῦ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. φησὶ δὲ τὸ τελευταῖον θέμα τοῦ β'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κβ. βιβλ. Σκηνη ἐστίν, ἐνθα τις ἴσταται, καὶ ἐφεξῆς ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφθησαν χάριν τῶν σκηνηκῶν. τὸ η'. θ'. καὶ ε. θέμα τοῦ α'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ η'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν φησὶ χάριν τῶν θηριομάχων ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνώψισθησαν. τὸ μὴ εἶναι ἀτιμοποιὸν τὴν τύχην τῶν ἀθλητῶν ἐστὶ κεφ. δ'. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κβ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ τὸ, προαγωγός ἐστίν ὁ πόρον τοιοῦτον, καὶ τὰ ἐξῆς, εἰσὶ

(1) Σ. P. — τὸ, ὁ μόνον οὐ κεῖται ἐν E. I. B.

θέματα β'. και γ'. τοῦ αὐτοῦ κεφ. οὕτω ῥητῶς ἔχοντα ὡς κατεστρώθησαν εἰς τὸ κείμενον. Ἐρωτήσῃ δέ τις διατί ὁ μὲν μισθώσας ἑαυτὸν εἰς παιγνικὴν τέχνην καὶ μὴ ἐπιδειξάμενος οὐκ ἀτιμοῦται, ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς τὸ θηριομαχεῖν, καὶ μὴ θηριομαχεῖν, ἀτιμοῦται. Ἐπὶ μὲν τῆς παιγνικῆς τέχνης τὸ ἔργον ἐπάγει τὴν ἀτιμίαν, οὐ μὴν ὁ σκοπός· καὶ τοῦτο δηλοῦται ἀπὸ τοῦ ἀτιμοῦσθαι καὶ τὸν μὴ ἐπὶ μισθῷ ἀλλὰ κατὰ φιλοτιμίαν ἐπιδειξάμενον παιγνικὴν τέχνην. Ἐπὶ δὲ τοῦ θηριομαχοῦντος οὐ τὸ ἔργον μισεῖται, ἀλλ' ὁ σκοπός· θηριομαχοῦσι γὰρ καὶ βασιλεῖς, καὶ στρατιῶται τὴν οἰκείαν γενναιότητα ἐπιδεικνύμενοι· καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν διὰ μισθὸν καὶ αἰσχροκέρδειαν προδοῦς τὴν οἰκείαν ζωὴν, καὶ μὴ θηριομαχεῖν, ἀτιμοῦται· ὁ δὲ λαβὼν χρήματα χάριν τοῦ ἐπιδείξασθαι παιγνικὴν τέχνην, εἰ μὴ ἐπιδείξῃται αὐτὴν οὐκ ἀτιμοῦται. Ὁ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς βιβλ. ξ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. λζ'. κεφ. μή. ἢ δὲ β'. διάτ. παρελείφθη· κεῖται δὲ ὅμοιον ἐν βιβλ. δ'. τοῦ κώδ. τίτ. ζ'. διατάξει ε'. τῶν δὲ βασιλικῶν βιβλίων κδ'. τίτ. β'. καὶ κεφ. ιδ'. οὕτως ἔχοντι κατὰ τὰς ἀρχάς· Ὁ εἰδὼς πορνεύσθαι τὴν αὐτοῦ γυναῖκα, καὶ σιωπῶν, πορνοβοσκίαν ποιεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ θεωρίων καὶ παιγνίων. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ιε'. ξ'. ξά. Συνόδου στ'. κανῶν νά. νβ'. ξβ'. ξέ. οά. ζς'. ρ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Πῶς τὰ θεωρία τελοῦνται, καὶ πῶς γίνεται ἡ δαπάνη αὐτῶν, καὶ ὅτι δύναται ὁ ἀρχὼν τὰ θεωρικὰ πρὸς καιρὸν ἀφορίζειν εἰς ἀνανέωσιν τειχῶν, εἴρηται βιβλ. ιά. τοῦ κώδικος τίτ. μά. μβ'. μέ. καὶ μς'. Ὁ δὲ μδ'. τίτ. ἀναιρεῖ τὴν θέαν τῶν μονοχάχων.

Σχόλιον.

Ὁ μά. τίτ. τοῦ ιά. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ τίτ. λζ'. τοῦ νδ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἐδηλώθη τὰ περὶ τούτου ὅπισθεν. Ὁ μὲν τίτ. μβ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. κεῖται εἰς τίτ. λή. τοῦ ῥηθέντος νδ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, πλὴν τὰ τούτου κεφ. εἰς τὰ βασιλικά οὐκ ἐτέθησαν. Οὐδὲ ὁ μδ'. τίτ. οὐδὲ ὁ μέ. οὐδὲ ὁ μς'. Τοῦ δὲ μά. τὰ μὲν ε'. κεφ. τὰ πρῶτα ἐτέθησαν, ὡς εἴρηται, εἰς τὸν λζ'. τίτ. τοῦ νδ'. βιβλ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐτέθησαν εἰς τὸν λή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, περὶ πορνοβοσκῶν διδάσκοντα, καὶ παρακλυόμενα ἐλευθεροῦσθαι διὰ τοῦ κατὰ χώραν ἐπισκόπου τοὺς ἀναγκαζομένους δούλους ποιῆσαι τι αἰσχρὸν· καὶ ἀνάγνωθι τὸν ὅλον τίτλον, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ Ἰουστινιάνειον νεκρὰν κολάζουσιν μέγαν τὸ τῆς πορνείας ἐπιτήδευμα, καὶ πάντα πορνοβοσκῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ κλεπτῶν, καὶ τυμβωρύχων, καὶ ληστῶν, καὶ ἱεροσύλων. Βασιλείου κανῶν ξά. ξς'. Γρηγορίου Νύσσης κανῶν ζ'. ἢ θ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ κζ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Περὶ δὲ ληστῶν εἴρηται βιβλ. μή. τίτ. ιθ'. διατ. κή. ὅτι οἱ τὰς ἐφόδους ποιῶντες διὰ τὸ πραιδεῦσαι, εἰκόσασιν τοῖς λησταῖς· καὶ ἐὰν τοῦτο ποιῶσι μετὰ σιδήρου, καὶ πολλάκις, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς, εἰς κεφαλὴν κολάζονται· οἱ δὲ λοιποὶ ἐξορίζονται, ἢ δεπορτατεύονται· οἱ δὲ περιβόητοι φουρκίζονται, ἢ θηριομαχοῦσιν ἐν οἷς ἐλήστευσαν τόποις. Παράδοξον δὲ φησὶν ἡ β'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, ὅτι τοῖς οὔσι τῆς φιλίας τῶν ληστῶν,

καὶ ἐκ βασιλικῆς φιλοτιμίας ἢ αὐθεντίας τοῦ φύσκου γι-
νομένοις δούλοις, ἀναιρεῖται ἡ ἐλευθερία.

Σχόλιον.

Τὸ κή. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ
θέμα ι. τοῦ κή. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τὰ αὐτὰ λέγον
ῶσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Ἡ β'. διάτ. τοῦ ιή. τίτ. τοῦ ζ'.
βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. γ'. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ.
τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνοψίσθη. Περὶ
δὲ τῶν ψηλαφόντων θήκας τελευτησάντων χάριν τοῦ ἀπο-
συλῆσαι (1) τὰ ἐν τούτοις, ἀνάγνωθι τὴν ης'. νεκρὰν τοῦ
βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ διοριζομένην τοὺς ἀπαξ
μὲν εἰς τοῦτο ἀλόντας συγγνώμης τυγχάνειν, τοὺς δὲ τολμῶντας
καὶ αὐθις τὸ κακὸν σωφρονίζεσθαι διὰ μαγκλαβίων καὶ κουρᾶς.
Οἴομαι δὲ τὰ τῆς τοιαύτης νεκρᾶς μὴ ἔχειν χώραν εἰς τοὺς
τυμβωρύχους· ἄλλο γάρ ἐστι τὸ μεταθεῖναι λείψανα τεθνεώ-
των, καὶ ἕτερον τὸ κλεπτικῆ διαθέσει ὑφελέσθαι τι ἐκ τῶν ἐν
αὐτοῖς ὄντων, κὰν καταχρηστικῶς καὶ τοῦτο τυμβωρυχία λέ-
γεται· καὶ ἀνάγνωθι τὸ κζ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος
συντάγματος περὶ τὸ τέλος διδάσκον περὶ τῆς κυρίως τυμβω-
ρυχίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τοῦ μὴ βαλλίζειν, ἢ ὀρχεῖσθαι ἐν γάμοις. Συ-
νόδου Λαοδικείας κανῶν νγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι γυναῖξιν ἀνδρας. Συνόδου
Λαοδικείας κανῶν λ'. Συνόδου στ'. κανῶν οζ'. Ἀνάγνωθι
τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ λά. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόν-
τος συντάγματος.

(1) X. Tr. — τοῦ ἀναποσυλῆσαι (E, I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ τοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς. Ἀποστόλων κα-
νῶν νζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ὅτι
μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἔξεστι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστη-
ρίῳ. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν ιθ'. μδ'. Συνόδου στ'.
κανῶν ξθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἀπὸ συμβολῆς συμπόσια. Συνό-
δου Λαοδικείας κανῶν νέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ κυβευόντων, ἢ μεθυσκομένων. Ἀποστόλων κα-
νῶν μγ'. Συνόδου στ'. κανῶν ν'.

Κείμενον.

Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ μγ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλ. τοῦ κώδικός φησιν
ὅτι ὁ ἠττηθεὶς εἰς κόττον οὐκ ἀπαιτεῖται, καὶ καταβαλὼν
ἀναλαμβάνει μετὰ διαδόχων ἀπὸ τοῦ νικήσαντος καὶ τῶν
κληρονόμων αὐτοῦ διηνεκῶς, καὶ πέραν τριακονταετίας·
εἰ δὲ μὴ θέλουσιν ἀναλαβεῖν, ὁ θέλων, καὶ μάλιστα ὁ
τῆς πόλεως, ἐν ᾗ τοῦτο γέγονε, πατήρ ἢ ἐκδικὸς ἀπαντεῖ,
καὶ δαπανᾷ εἰς ἔργα τῆς πόλεως. Καὶ ἡ γενομένη ἐπὶ
κόττῳ ἀσφάλεια ἀκυρὸς ἐστὶ, καὶ ἀποδίδεται. Εἰ δὲ καί
τις ἐν σχήματι κόττου ἠττηθῆ ἑβρμίοις ἢ ἑτέροις ὕλη, οὐκ

ἀπαιτεῖται, τῶν ἐπισκόπων ἄδειαν ἔχόντων ταῦτα ζητεῖν, βοηθούτων αὐτοῖς τῶν ἀρχόντων, καὶ πατέρων, καὶ ἐκδίκων. Μόνον δὲ παίζειν ἔξεστι μονόβολον *καὶ κοντομονόβολον* (1), καὶ κοντανόν κόντακα χωρὶς τῆς πόρπης, καὶ περιχυτὴν, καὶ ἵππικὴν (2) ἄνευ τέχνης καὶ ἐπινοίας. Καὶ οἱ μὲν σφόδρα πλούσιοι νομίσματος ἑνὸς ἐκάστην σύνθεσιν παίζουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ, πάνυ ἥττονος· τὸ δὲ πλέον ἀπαίτησιν οὐκ ἔχει, καὶ διδόμενον ἀποδίδονται. Προνοοῦσι τούτων οἱ ἄρχοντες, δέκα λιτρῶν ποινῆς ἐπιχειμένης τοῖς παραβαίνουσιν, ἢ συγχωροῦσι παραβαίνεσθαι. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι οὔτε τοῖς καλουμένοις ξυλίνοις ἵππικοῖς, οὔτε ἄλλη κυβεῖα παίζειν ἔξεστι, πλὴν τῶν ἐπιτραπέζων ἐν τῇ προλαβούσῃ διατάξει· καὶ οἱ τύποι, καθ' οὓς ἐν τοῖς τοιούτοις ἵππικοῖς παίζουσι, δημόσιοι γίνονται, καὶ τὰ διδόμενα ἀποδίδονται ἢ μὴ βουλομένων ἀναλαβεῖν τῶν δεδωκότων, ἀπαιτοῦνται διὰ τοῦ ἐπάρχου καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ προτιμροῦνται τοῖς ἔργοις τῶν πόλεων.

Σχόλιον.

Ἡ δ. διάτ. τοῦ μγ'. τίτ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. ε'. τοῦ ή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· Ἡ διατάξις κωλύει τὰ παίγνια, καὶ πέντε ἡνεξακουμένων, ὀρίζει καὶ τινα ἐπιτίμια κατὰ τῶν κωδευόντων, ἐπιτρέπουσα τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τοῖς ἐπισκόποις, ζητεῖν καὶ κωλύειν, καὶ πάντως τὰ ἐν αὐτοῖς γινόμενα συναλλάγματα ἀποτρέπειν. Δίδωσι δὲ ἀγωγὰς ἐκ τῶν ἐπιτετραμμένων *πέντε* (3) παιγνίων, καὶ ἀπαίτησιν τῶν ἐντεῦθεν χρεωσθηθέντων (4), δέκα λιτρῶν ἐπιτίμιον ὀρίζουσα κατὰ τῶν συγχωρούντων παράβηται

(1) X. Tr. — οὗχ εὐρηται ἐν E. I. B. ἀλλ' ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει· ἐν δὲ τῷ S. P. ἀναγινώσκεται, μονόβολον καὶ κοντομονόβολον, καὶ κοντανόν, καὶ κόντακα χωρὶς τῆς πόρπης, καὶ περιχυτὴν, καὶ ἵππικὴν κτλ. — (2) X. Tr. — ἵππικὴν E. I. B. — (3) X. Tr. — οὗχ εὐρηται ἐν E. I. B. — (4) X. Tr. — χρεωσθηθέντων E. I. B.

τὴν διατάξιν. Ἡ δὲ διάτ. β'. τοῦ μγ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. ς'. τοῦ ή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, λέγον οὕτω ρητῶς· Ἡ διάτ. κωλύει τὰ λεγόμενα ξυλικὰ ἵππικὰ ἀπαιτούσα κίνδυνον κατὰ (1) τῶν παιζόντων, καὶ δήμευσιν κατὰ τῶν οἰκων, ἐν οἷς τὰ τοιαῦτα γίνονται παίγνια. Δίδεται δὲ καὶ ἀνάδοσις τῷ ἡττηθέντι καὶ καταβαλόντι ἢ ἐὰν μὴ βούληται ἀναλαβεῖν, κελεύει ταῦτα εἰς ἔργα δημόσια τῆς πόλεως *ἐκείνης* (2) δαπανᾶσθαι. Ὡστε σημειώσαι ὅτι ἐν τῷ βασιλικῷ οὐκ ἐτέθη τὸ ὑπερβαίνειν τὴν τριακονταετίαν τὴν ἀπαίτησιν τῶν χάριν παιγνίου κωλυομένου δοθέντων. Ὡσαύτως οὐδὲ τὸ συνθηκίζειν τοὺς πλουσίους μέχρις ἑνὸς νομίσματος, καὶ ἄλλα πολλά. Καὶ ἐπεὶ ταῦτα οὕτως ἔχουσιν, ὀφείλεις εἰπεῖν ὅτι καὶ αἱ περὶ τοιούτων παιγνίων ἀγωγὰὶ τῇ τριακονταετίᾳ κλείονται, καθὼς καὶ πᾶσα προσωπικὴ ἀγωγή, καὶ ἐπὶ τῶν ἐ. δὲ παιγνίων τῶν ἐπιτετραμμένων, ἔξεστι συνθηκίζειν καθὼς τοῖς μέρεσι δόξει, καὶ οὐ μέχρι νομίσματος ἑνὸς κατὰ τὴν παλαιὰν νομοθεσίαν. Γίνωσκε δὲ ὅτι μονόβολον λέγεται ὁ δρόμος, κοντομονόβολον, τὸ πῆδημα, κοντανός κόνταξ χωρὶς τῆς πόρπης ὁ ἀκοντισμός ἄνευ περόνης, ἥτοι σιδήρου, ἀπὸ Κυίντου τινὸς οὕτω κληθεὶς, περιχυτὴ ἢ πάλη, καὶ ἵππικὴ τὸ ἵπποδρόμιον. Περὶ δὲ τοῦ ξυλίνου ἵππικοῦ ποτε γέγονεν ἀμφιβολία παρὰ τῷ βασιλικῷ βήματι, καὶ τινες μὲν εἶπον εἶναι τοῦτο τὸ συνήθως παρὰ τῶν παιδῶν γινόμενον παίγνιον ἔξωθεν τοῦ ἵππικοῦ, ἀπὸ ἵππων χρωμένων ἀνθρώποις εἰς διφρηλασίαν· τινὲς δὲ εἶπον τοῦτο εἶναι ξυλινόν τι κατασκευασμα διὰ κλιμάκων λοξοειδῶν ἀνυψούμενον, ἔχουσιν διὰ μέσου ὁπῶς διαφόρους· οἱ γὰρ συνθηκίζοντες ἐπὶ τῷ τοιούτῳ παίγνιῳ βῶλους τέτταρας ἑτεροβαφεῖς ἀνωθεν τῶν κλιμάκων τιθέμενοι πρὸς τὰ κάτωτερας ἀπολύουσι, καὶ ὁ πρῶτος ἀπὸ τῶν *βαλλομένων* (3) ἐξερχόμενος βῶλος διὰ τῶν ὀπῶν ἐκ τῆς τελευταίας ὀπῆς τὴν νικῶσαν δίδωσι τῷ ἔχοντι αὐτόν. Ἴσικεν οὖν κάμοι τοῦτο τὸ δεῦτερον παίγνιον παρὰ τοῦ νόμου ἀποτρέπεσθαι καὶ κολάζεσθαι, ὡς ἔχον αἰτίαν κῆττου. Περὶ δὲ τῶν κωδευόντων κληρικῶν ἀνάγνωθι καὶ τὴν πζ'. νεαράν τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου.

(1) X. Tr. Βασιλ. — ἀπὸ E. I. B. — (2) X. Tr. — (3) X. Tr.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ δαιμονιζομένων. Ἀποστόλων κανὼν οθ'. Συνόδου
ς'. κανὼν ξς'. ξζ'. Τιμοθέου κανὼν β'. γ'. ιδ'. ιέ.

Κεῖμενον.

Ἐῖρηται βιβλίῳ έ. τοῦ κώδικος τίτ. ό. διατάξει δ'.
ὅτι ἐὰν γυνή μαινῆται αὐτεξουσία οὔσα, μόνος δ' ἀνὴρ
δύναται πέμπειν ρεπούδιον. Ἐν δὲ τῷ κβ'. διατάγματι
τοῦ γ'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλίου φησὶν, ὅτι ἐὰν ὁ εἰς τῶν
συνοικούντων μανῆ, αὐτὸς μὲν οὐ δύναται στέλλειν διαί-
σιον· εἰ δὲ φορητὴ ἐστὶν ἡ μανία, εἴτε διηνεκῆς, εἴτε ἐκ
διαλειμμάτων, οὐκ ὀφείλει ὁ νήφων τῷ μαινομένῳ στέλ-
λειν διαζύγιον· εἰ δὲ στείλη, ὑποπίπτει τοῖς ἐπιτιμίοις τῆς
ἀλόγου διαζεύξεως· εἰ δὲ ἀνύποιστός ἐστὶν ἡ μανία, καὶ
οὐκ ἐστὶν ἐλπίς ἀνανήψεως, ἔξεστι διὰ τὸν ἐντεῦθεν
φόβον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ παιδοποιῆσαι ρεπουδίῳ λύειν
τὸν γάμον, μὴδ' ἐτέρου ζημιουμένου· εἰ μὲν τοι μὴ λύει
τὸν γάμον, ἀλλὰ περιφρονεῖ αὐτήν, ἀναγκάζεται διὰ τοῦ
ἄρχοντος τρέφειν αὐτήν, καὶ φροντίζειν τῆς ἰατρείας
αὐτῆς, καὶ μὴδὲν παραλείπειν τῶν ἀνδρῶν πρεπόντων, πρὸς
τὸ ποσὸν τῆς προίκας. Εἰ δὲ σκορπίζει τὴν προῖκα, με-
σγγυᾶται, ἐφ' ᾧ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν φανιλίαν αὐτῆς
ἀξίαν σχεῖν ἐντεῦθεν παραμυθίαν, φυλαττομένων τῶν ἐξ
ἄρχῆς συμφώνων. Ἀλλὰ ταῦτα σήμερον οὐ προβαίνει,
οὔτε διὰ μανίαν εὐλόγως λύεται γάμος, τῆς περὶ ρε-
πουδίων ριζ'. νεαρᾶς ῥητᾶς αἰτίας λεγούσης, καὶ ὑποβαλ-
λούσης τὸν παρ' αὐτὰς στέλλοντα ρεπούδιον τῇ ἐκπτώ-
σει τῶν γαμικῶν ἐπιδόσεων, καὶ ἄλλοις ἐπιτιμίοις.

Σχόλιον.

Διείδιον ἐστὶ φθόγγος μουσικὸς οὕτω λεγόμενος παρὰ φιλο-

σόφοις καὶ χωρίζων τὴν διὰ πασῶν ἁρμονίαν, ἐξ οὗ καὶ διάχεια
εῖρηται. Ἐὼν γοῦν ὁμοζύγων μιᾶς ἁρμονίας τόπον ὑπεχόντων
(ἔσονται γὰρ, φησὶν, εἰς σάρκα μίαν) ἐὰν ἐξ εὐλόγου αἰτίας ὑπὸ
δήποτε διάστασις καὶ χωρισμὸς γένηται μέσον αὐτῶν, λέγομεν
γίνεσθαι διέσιον, ὅπερ ἐπὶ τῶν μνηστήρων χώραν οὐκ ἔχει κυ-
ρίως ἀλλὰ διαζύγιον· μήπω γὰρ γενομένου γάμου καὶ συναφείας,
κἂν δοκῶσι συναφθῆναι οἱ μνηστῆρες, ἀλλὰ ταῖς σώμασι κεχω-
ρισμένοι εἰσὶν, ὡς τὰ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ὄντα ζῶα· πλὴν ἤρесе τοῖς
νομοθέταις ἀδιαφύρως καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοζύγων τὸ διαζύγιον λέ-
γεσθαι, ὑπερ ὠνόμασται παρὰ Λατίνοις ρεπούδιον· καὶ ἀνά-
γνωθι βιβλ. β'. τίτ. β'. κεφ. ρβ'. Ἡ δ'. διάτ. τοῦ ό. τίτ.
τοῦ έ. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. κἀ. τοῦ ι. τίτ. τοῦ λή.
βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ λέγον, ὅσα εἰς τὸ κείμενον
ἐγράφησαν. Ἐὸ κβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλίου τῶν
διατάξεων ἐστὶ θέμα θ'. τοῦ κβ'. κεφ. τοῦ ή. τίτ. τοῦ κή.
βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγρά-
φησαν. Πλὴν γίνωσκε ὅτι τὸ τοιοῦτον κεφ. ἀνηρέθη ὑπὸ τῆς
ριζ'. Ἰουστινιανέου νεαρᾶς τῆς κειμένης ἐν βιβλίῳ κή. τῶν βα-
σιλικῶν τίτ. ζ'. καὶ λεγούσης τὰς αἰτίας δι' ἃς ρεπούδιον πέμ-
πεται, τῆς δὲ μανίας ὅλως μὴ ἐπιμνησθείσης. Ἡ μὲν τοι ρ'. καὶ
ρά. νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ, διορίζον-
ται τὸν μὲν ἄνδρα καρτερεῖν ἐπὶ τριετία, καὶ ἐντὸς ταύτης μὴ
διαλύειν τὴν μετὰ τῆς μανείσης γυναικὸς αὐτοῦ συζυγίαν, τὴν δὲ
γυναῖκα μὴ διαζεύγνυσθαι τοῦ μανέντος ἀνδρὸς αὐτῆς, εἰμὴ πα-
ρέλθῃ πενταετία. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυροῦ
Νικηφόρου Βοτανειάτου περὶ μανέντων ὁμοζύγων διαλεγομένην
τὰ αὐτὰ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΑ'.

Περὶ λαϊκοῦ ἀφορισθέντος, καὶ δεχθέντος ἐξ ἐτέρου
παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίσαντος. Ἀποστόλων κανὼν ιδ'.
εγ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν στ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΒ'.

Περὶ τῶν ἐν κυριακῇ ἢ σαββάτῳ νηστευόντων. Ἀποστόλων κανὼν ξς'. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιή. Συνόδου ς'. κανὼν νέ. νς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΓ'.

Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις εὐκαταφρονήτους. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν έ. κ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΔ'.

Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν ς'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ ς'. κεφ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕ'.

Περὶ τῶν ἀκρωμένων τῶν γραφῶν, καὶ μέχρι τέλους μὴ προσκαρτερούντων, ἢ μὴ κοινωνούντων. Ἀποστόλων κανὼν θ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΣΤ'.

Περὶ τῶν ἰδία ἐκκλησιαζόντων. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ς'. Συνόδου ς'. κανὼν λά. νθ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΖ'.

Περὶ τοῦ ἐπιθυμήσαντος συγκαθευδῆσαι γυναικί, καὶ μὴ πράξαντος. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΗ'.

Περὶ μὴ νηστευόντων τὴν τεσσαρακοστὴν, καὶ τετράδα, καὶ παρασκευήν. Ἀποστόλων κανὼν ξθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

Περὶ τῶν ἀφαιρουμένων τῆς ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον. Ἀποστόλων κανὼν οβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ'.

Περὶ λαϊκῶν *δι' ἀδικίαν* (1) ἀκοινωνήτων γενομένων. Θεοφίλου ἐκ τῆς πρὸς Μηνᾶν ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΑ'.

Περὶ τοῦ μὴ διδάσκειν λαϊκοὺς. Συνόδου στ'. κανὼν ξδ'.

(1) X. Tr.

διὰ τοῦτο μεταλαμβάνοντες μὴ ἀποθάνωσι. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιγ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ε'.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝ ΠΑΝΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ πλεονεξίας. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν στ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἀλογευομένων. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ις'. εζ'. Βασιλείου κανὼν ξγ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ φονέων, καὶ ληστῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξέ. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κά. κβ'. κγ'. κέ. Βασιλείου κανὼν ζ'. ή. ιά. ιγ'. λγ'. μγ'. νβ'. νδ'. νέ. νς'. νζ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ τοὺς ἐπιτίμιον ἀκοινωνησίας ἔχοντας ὀφείλῃν κοινωνεῖν μέλλοντας τελευτᾶν, καὶ τί γίνεται ἐάν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ ὄνειρασθέντος, ἢ ἀπὸ κοίτης τῆς ἰδίας γαμετῆς ὄντος, καὶ θέλοντος κοινωνῆσαι· καὶ πόσας ἡμέρας δεῖ τῆς πρὸς ἀλλήλους μίξεως διὰ τοῦτο ἀπέχεσθαι. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κανὼν γ'. δ'. Τιμοθέου κανὼν ε'. εβ'. ιγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Πῶς γίνεται προσφορά ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος. Τιμοθέου κανὼν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ ἔχοντος γαμετὴν δαιμονιζομένην, καὶ διὰ τοῦτο θέλοντος ἄλλην λαβεῖν. Τιμοθέου κανὼν ιέ.

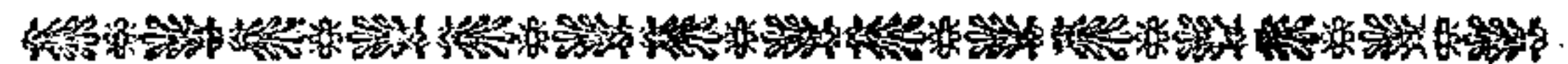
Σχόλιον.

Περὶ τοῦ παρόντος κεφαλαίου ἐγράψαμεν ἀρκούντως ἐν τῇ λ'. κεφ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ παρόντος ἀντάγματος, καὶ ἀνάγκη· θεὶ τὰς εἰς τὸ σχόλιον τοῦτο συνοψισθείσας νεαρὰς τοῦ βασιλέως κυραῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, καὶ κατ' ἐκείνας λέγε τὰ τῶν δαιμονίων γίνεσθαι διαζύγια.

Τ Ε Λ Ο Σ.

(1) περὶ κοινῶν πραγμάτων X. Τρ.

Π Ε Ρ Ι
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ
ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΠΡΟΣ ΑΝΘΙΜΟΝ

ΤΟΝ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΝ ΔΙΑΚΟΝΟΝ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Λόγος διηγηματικός περί τε τῶν ἁγίων συνόδων καὶ τῶν
κατὰ καιροῦς ἀνέκαθεν τῷ ἀποστολικῷ κηρύγματι
ἀναφυσιστῶν αἵρέσεων.

Α. ΣΟΦΩΝ ἀνδρῶν αἱ ἐρωτήσεις μελέτης δέονται καὶ νή-
ψεως οὐ τῆς τυχοῦσης, ἵνα ἐν κυρίῳ γένωνται αὐτῶν αἱ ἐπι-
λύσεις· εἰ γὰρ ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφίαν, σοφία λογισθή-
σεται(1), τί ἔρα ἢ τούτων ἔσαι ἐπερώτησις; Τί δὲ ἄλλο ἢ πε-
πυκνωμένη τις καὶ ἐνθεος ἀνερεύνησις, καὶ ὄντως ἔχουσα τὸ
ἀξιάγαστον, καὶ πανταχόθεν ἀπαστράπτουσα τοῖς νοήμασι,
πεποικιλμένη τε τῷ θείῳ κάλλει, καὶ τῇ ὠραιότητι τῶν γρα-
φικῶν νοημάτων φωτίζουσα καὶ τοὺς πόρρωθεν; ἐγὼ μὲν
ἐπὶ πολὺ ὄκνου καὶ νῦν ἐγχειρήσαι σου τὰ ἐπιτάγματα· τῇ
δὲ ἀνευδότηῳ ὀχλήσει ὑμῶν εἴξας ἐπαποκριθῆναι τούτοις ἐν
κυρίῳ προάγομαι.

Β. Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία ἡμῶν, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καταφυτευθεῖσα, καὶ τῷ θεῷ ἔλατι τὴν δυ-
σώδη τῆς δαιμονικῆς πλάνης ἀποθεμένη δυσσέβειαν, πεπυκα-
σμένη τε ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτοῦ ἐξαν-
θοῦσα ὁσημέραι, εἰς κάλλος ἀμήχανον ἐπεδίδου τε καὶ προέ-

(1) Παροιμ. ιζ'. 28.

κοπτεν ἄρτι δὲ ὁ πονηρὸς καὶ δόλιος δράκων ἐξ αὐτῆς ἐλασθεὶς, καὶ μὴ φέρων τὴν ἀποπλάνησιν, ἐπιφερόμενος τοὺς ἑαυτοῦ κύνας, πάλιν ἐπειροῶτο προστρίβασθαι αὐτῇ, καὶ τοῖς καλοῖς δόγμασιν αὐτῆς ἐπιφύεσθαι. Τῆς τε γὰρ τῶν Ἰουδαίων σκαιότητος τοῖς προφητικοῖς ἐλέγχοις κατατρωθείσης, ἔτι δὲ καὶ τῆς ἐλληνικῆς ἀπάτης ἐξελεγχθείσης, αὐτὴν ἡμῶν τὴν καλὴν ἄμιλλαν λυρήνασθαι ἑαυτῷ ἐπενόησε, καὶ τὰ τέκνα ταῦτα τὰ γνήσια τὸ γνήσιον ἀποθέμενα, καὶ τὸ νόθον εἰσδεξάμενα, κατὰ τῆς οἰκείας μητρὸς ἐξώπλιζεν.

γ'. Εὐθέως οὖν Σίμωνα τὸν μάγον κατ' αὐτῆς ἐξανέστησεν, ὅστις τῇ τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου Πέτρου γλώσση, μᾶλλον δὲ τοῦ ἐν αὐτῷ λαλοῦντος Θεοῦ, κατατιτρώσκειται, καὶ εἰς τέλειον ἀπωλείας βυθὸν ἀποπέμπεται· δοκῶν γὰρ εἶναι ὁ δειλαιὸς δύναμις Θεοῦ ἡμεγάλη, καὶ Θεὸς μέγας, οὐδὲ κνωδάλων καὶ ἐρπετῶν τὴν ἰσχὺν ἔχειν ἀπελέγχεται, τελείως αὐτοῦ ἐξαφανισθέντος, ὡσπερ οὐδὲ ἤρχθαι αὐτὸν δοκεῖν τοὺς πολλοὺς τῆς ἡμετέρας πίστεως. Κήρινθός τε μετὰ ταῦτα, ἔτι δὲ καὶ οἱ λεγόμενοι Νικολαῖται, Βασιλείδης, καὶ Καρποκράτης, καὶ οἱ τούτων ὁμόφρονες ἀνεφύοντο, τὴν ἐλληνικὴν εἰκαιομυθίαν μᾶλλον εἰσδεξάμενοι, καὶ ρυπαρίας βίωσιν μᾶλλον ὡς νομίμων τῷ βίῳ νομοθετήσαντες, καὶ καινοὺς τινὰς αἰῶνας, καὶ βυθὸν σκότους εἰσηγησάμενοι· ὅτινες αὐτίκα δὴ ὑπὸ τε αὐτῶν τῶν μακαρίων Ἀποστόλων, καὶ μάλιστα Ἰωάννου τοῦ τῆς βροντῆς υἱοῦ, καὶ τῶν τούτοις μαθητευθέντων τὴν καταστροφὴν ὑπομεμενήνεισαν.

δ'. Ἔτι δὲ Μανιχαῖοι καὶ Μοντανοὶ, καὶ οἱ τούτοις προσόμοιοι, ἀνέστησαν κατ' αὐτῆς, οὐ τοὺς τυχόντας αὐτῇ παρέχοντες ἀγῶνας· τοῦ μὲν Μανιχαίου πολλὴν ματαιοσύνην καὶ πλάνην καὶ ρυπαρίαν τοῖς ἑκυτοῦ δόγμασιν ἀναμίξαντος, καὶ τέλος τὴν μὲν ἑαυτοῦ παλαιὰν νομοθεσίαν, καὶ αὐτὴν τὴν κτίσιν κακοῦ τινος καὶ οὐκ ἀγαθοῦ εἶναι λέγοντος ἐπίταγμα· ἀγαθοῦ δὲ μᾶλλον τὴν νέαν ἢ τὴν μέλλουσαν, καὶ βίαν τινὰ ὑπομένειν ἐκείνην ἐκ τούτου· ὡς καὶ δύο φύσεις νομοθετεῖν ἐν τῷ κόσμῳ, τούτεστιν ἀγαθὴν τε καὶ πονηράν· καὶ μὴ ἐξ ἀγαθοῦ εἶναι τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν ἔργον, μήτε τὴν ἄλλην, ὡς εἴρηται,

κτίσιν ὑπὸ φθορὰν καὶ ἀλλοιώσιν οὔσαν· καὶ πλήρεις ἀσεβείας τοὺς ἑαυτοῦ λόγους ἐμπλήσαντος, καταδύσεις τινὰς ἐναγεῖς, καὶ νυκτερινὰς τελετάς, καὶ ἀποβλήτους μίξεις ἐπιτηδεύσαντος, τὰ τῶν Ἑλλήνων μάταια δόγματα κυρώσαντος, καὶ εἰμαρμένην εἰσάγοντος, καὶ μετενσωματώσεις νομοθετήσαντος, καὶ τὸν Χριστὸν ἐν σαρκὶ γεγονέναι μὴ βουληθέντος· κἀντεῦθεν τέλος ἐπάξιον τῆς τοιαύτης αὐτοῦ νομοθεσίας ἀπενεγκαμένου, ὑπότινος τῶν ἐθνικῶν βασιλέων, ζῶντος ἔτι τὴν δορὰν ἀποσπασθῆναι, ὡς φασιν, οὕτω τε τῷ θανάτῳ παραδοθῆναι. Μάλιστα δὲ Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων τὴν τούτου κατεγράψατο καὶ ἐστηλίτευσεν ἀσεβῆ διάνοιαν, αὐτὰ τὰ γράμματα τῆς μιαρᾶς αὐτοῦ καὶ ἀσέμνου διατάξεως κατὰ λεπτὸν προτάξας, καὶ εἶθ' οὕτω τὸν ἔλεγχον ἐπαγαγὼν τοῖς ἀθέοις αὐτοῦ καὶ παρανόμοις διδάγμασιν (1)· ὁ γὰρ ἀσεβῆς οὗτος ἐτόλμησε καὶ ἑαυτὸν Ἀπόστολον ὀνομάσαι, καὶ τέσσαρα συντάξαι βιβλία, ἃ καὶ ἐπεκάλεσε τὸ εὐαγγέλιον, τῶν θησαυρῶν βιβλίον, τῶν μυστηρίων, ἕτερον τῶν τελετῶν.

ε'. Τῶν δὲ Μοντανῶν διάφορος εἶναι λέγεται δόξα, καὶ οὐ μονομερῆς ἀλλὰ πολύτροπος· τὸ δὲ τέλειον αὐτῶν δόγμα ἐν τούτοις ἐστίν, ὅτι τε αὐτὸν τὸν Μοντανὸν λέγουσιν εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἕγιον, καὶ πάλιν τὸν αὐτὸν λόγον καὶ πνεῦμα· ἔτι δὲ καὶ ὁκτὼ οὐρανοὺς εἶναι νομοθετοῦσι, κολαστήριά τε φοβερὰ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἐξηγοῦνται, δράκοντάς τινὰς καὶ λέοντας ἐκ τῶν μυκτῆρων πῦρ ἀποπέμπειν μέλλοντας, καὶ κατακαίειν τοὺς ἀδίκους, καὶ ἑτέρους ἀποκρέμασθαι ἀπὸ τῶν σαρκῶν, καὶ ἄλλα τινὰ πλήρη ματαιοσύνης μυθολογοῦσιν· εἰς κρίσιν δὲ τοὺς ἐκ πορνείας ἢ μοιχείας γεννηθέντας ἀγεσθαι καὶ κολάζεσθαι, ὑπὸ κολαστήρια τὰ δεινότατα, ὅτι τε μόνον ἐκ τούτων γεγέννηνται, κἀν αὐτῶν ὁ βίος μὴ παράνομος πέφυκεν. Ἄλλ' οὐδὲ τοὺς ἁμαρτάνοντας ἔτι εἰς μετάνοιαν δέχονται, ἢ τοὺς διγαμοῦντας συναχθῆναι μετ' αὐτῶν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν ἀνέχονται, καὶ ἕτερα δὲ πάμπολλα παράμοια τούτων ἐπιτελεῖται αὐτοῖς. Ταῦτα δὲ οἱ τῆς ἐξαιρέτου

(1) Κυρίλλου Ἱεροσολ. κατήχ. στ'.

αὐτῶν τῷ δοκεῖν μοίρας ἐπείγονται διαπράττεσθαι τῶν λοιπῶν, καὶ ἕτερον πλεῖω τούτων δεδρακότων ἔργα ἀσεβείας, καὶ τῷ βίῳ ἐπιτραλῆ, καὶ κρημνῶν πλήρεις ἀτραποὺς ἐξηπλωκότων. Ἐλέγχεται δὲ καὶ τούτων ἡ σκοτώδης νομοθεσία καὶ ὑπὸ τῶν πάλαι γεγεννημένων διδασκάλων ἡμῶν· ἔτι δὲ καὶ παρά τινος ἱερέως τῆς Θράκης αὐτοψεὶ παραγεγονότος ἐν τῇ Ἀσίᾳ πρὸς Μοντανὸν, Γράτου τότε ἀνθυπατευόντος, καὶ τὸν λαλοῦντα δι' αὐτοῦ καὶ τῆς Μαξιμίλλης δαίμονα ἐλέγξαντος(1)· λοιπὸν δὲ καὶ ὑπὸ Βασιλείου τοῦ μεγάλου, καὶ Ἐπιφανίου τοῦ Κυπρίου μάλιστα κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων πραγματείαν ἐγγραφον ἐκθεμένου.

ς'. Ἐτι δὲ ἡμῶν ἐλυμήνατο τὴν ἐκκλησίαν καὶ Μαρκίων, καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσάτων, καὶ Οὐαλεντίνος, καὶ Μάρκελλος, οἳ μὲν δοκῆσαι καὶ οὐ κατὰ ἀλήθειαν τὴν τοῦ κυρίου σάρκωσιν λέγουσιν· ἔτι δὲ καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοῦ ἐκούσιον θάνατον, καὶ τὰ θαύματα αὐτοῦ γεγενῆσθαι, καὶ ἐκ στοιχείων καὶ ἀριθμῶν Θεὸν συγκείμενον, καὶ καινοὺς αἰῶνας καὶ μύθους εἰσηγησάμενος, καὶ δυάδα τινὰ καὶ τριακάδα τιμήσας τῶν ἀριθμῶν, καὶ ἰσαριθμούς αἰῶνας τούτοις ἀναπλάσας, ὥσπερ καὶ Σίμων ὁ τούτου διδάσκαλος· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν τότε ἡμῶν ἐξελέγχεται καὶ ἀποδιώκεται πατέρων. Οὐαλεντίνου δὲ ἡ ἄθεος τοῦ ἐνὸς Θεοῦ εἰς δύο κατατομὴ, εἰς ἀγαθὸν καὶ δημιουργὸν ληρωδοῦντος, ἀποδιώκεται· δηλονότι ὡς τοῦ δημιουργοῦ κατ' αὐτὸν μὴ ἀγαθοῦ τινος ὑπάρχοντος, καὶ ὁ βυθὸς, καὶ ἡ σιγὴ, καὶ οἱ μυθικοὶ αἰῶνες, τὰ βυθοῦ καὶ σιγῆς ὡς ἀληθῶς κατὰ τὸν εἰπόντα ἄξια.

ζ'. Παῦλος δὲ ὁ Σαμοσάτων, ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου ἔλεγε τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι τῆς θεϊκῆς ὑπάρξεως τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ προεῖναι πρὸ τοῦ κατὰ σάρκα τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων ἐπιφανῆναι. Αὐτίκα δὲ σύνοδος τοπικὴ κατ' αὐτοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ συνίσταται, προεδρεύοντος ἐν αὐτῇ τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ τῆς Νεοκαισαρέων γεγονότος πόλεως· τούτῳ δὲ συνῆν καὶ Λέων Ταρσοῦ, καὶ Μάξιμος Βόστρης, Ἱεροσολύμων Μάγνης τις

(1) Ἴδε καὶ Εὐσεβ., Ἐκκλ. Ἱστορ. βιβλ. Ε. 16 καὶ 18.

ἱερεὺς, καὶ τῆς ἡμετέρας Καππαδοκίας Φιρμιλιανὸς ὁ θαυμάσιος· σὺν τούτοις συνηριθμεῖτο καὶ Θεότεκνος ὁ Παλαιστίνης· καὶ Φωτεινὸς δὲ καὶ Μάρκελλος, τῆς αὐτῆς [ἦσαν] ἐν τούτῳ γεγονότες ἀθεῖας, ψιλὸν ἄνθρωπον καὶ αὐτοὶ τὸν κύριον ὀρισάμενοι, καὶ ἀπὸ Μαρίας ἀρχόμενον.

η'. Καὶ τούτων τοίνυν ἐλευθερωθεῖσα ἡμῶν ἡ ἐκκλησία, καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς ὕψος ἄρασα, καὶ τῆς πλάνης ἀπάσης κατεξαναστάσα, καὶ τὰ ἴδια τέκνα τὰ γνήσια ἐναγκαλιζομένη, καὶ εἰς ὕψος ἄφατον ἐκτείνασα ἑαυτὴν, Σαβέλλιος ὁ Λίβυς κατεξανίσταται αὐτῆς, ἀνάχυσίν τινα καὶ κατάποσιν ἐπιτηδεύσας νομοθετῆσαι, τὸν πατέρα καὶ Θεὸν λέγων σχηματίζεσθαι καὶ ἐκτείνεσθαι ποτὲ μὲν εἰς υἱὸν, ποτὲ δὲ εἰς πνεῦμα· καὶ οὕτως ἐξαπλούμενον πάλιν συστέλλεσθαι, καὶ ἓνα μόνον εἶναι οὕτω Θεὸν λέγεσθαι, μηδαμῶς ἐν ἰδίᾳ ὑποστάσει θεωρούμενον τοῦ τε λόγου αὐτοῦ καὶ υἱοῦ, ἔτι δὲ καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος. Κατὰ τούτου πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν γνησίων ἡμῶν θηρευτῶν τὰ ἑαυτῶν ἐξέτεινον λινα, ἔτι δὲ καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν θῆρα τοῦτον ἀγρεύσαντες, τῇ ἰδίᾳ μαχαίρᾳ τοῦ λόγου κατέθυσαν, οὐ πρὸς βρῶσιν ἐπιτήδειον, ἀλλὰ πρὸς ἀπορρίφην καὶ νέκρωσιν ἐτοιμότατον, πᾶσι τοῦ θηρὸς τὰ μέλη ἐμφανῆ καταστήσαντες, καὶ τὴν φαρέτραν αὐτοῦ τῆς ἀλαζονείας ἐκτινάξαντες, καὶ πατεῖσθαι ὑπὸ πάντων ποιήσαντες. Πολλὴν δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀπληστίαν ἐνδειξάμενος ὁ λεχθεὶς Διονύσιος, σπέρματα μᾶλλον τῆ ἀφουεῖ διαστάσει τῶν ὑποστάσεων παρασχῶν Ἀρείῳ τῷ δυσσεβεῖ, ὡς φησι Βασίλειος (1) ὁ ἀκρότατος καὶ μέγας πατὴρ ἡμῶν· κἂν ὅτι μάλιστα ὑπεραπολογεῖται αὐτοῦ Ἀθανάσιος ὁ αἰοιδιμος, τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ ἐξηγούμενος, καὶ μὴ γνώμης κακότητι, ἀπλῆς δὲ διανοίας τρόπῳ, τοῦτο ὑπομεμενηκέναι αὐτόν· φαίνεται δὲ ὁ Μάρκελλος καὶ εἰς τὸ τούτου πῶς ἐμπεσῶν δόγμα.

θ'. Εὐθέως οὖν μετὰ τοῦτον, ἢ καὶ πρὸ τούτου, Ωριγένης ὁ ματαιόπονος καὶ λῆρος ἀνέφυ, τὰ τῶν ἀμφοτέρων κυρῶν, καὶ ἀρειανίζων· καὶ προὔπαρξιν τῶν ψυχῶν καὶ μεταποίησιν, καὶ αἰώνων

(1) Ἐπιστ. πρὸς Μάξιμον.

τινῶν ἐναλλαγῆν, καὶ ἀναστάσεως τοῦ πεσόντος ζώου ἄρνησιν· σφαιροειδῆ δέ τινα σώματος ἔγερσιν, καὶ μὴ αὐτὴν τὴν πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἰδίῳ σχήματι ἀνίστασθαι μυθεύμενος, ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ τοῦ πονηθέντος κατ' αὐτοῦ λόγου Μεθοδίου τῷ μεγάλῳ. Καὶ ἕτερα δὲ μυρία ἀσεβείας πλήρη δόγματα καταφορτώσας εἰς μέσον κατέρριψε, καὶ τοῖς δι' αὐτοῦ τὴν παράδιον τρίβον ποιούμενοις δολερῶς, ἐπότισε καὶ ἀνέτρεψεν· ὁμοίως καὶ μᾶλλον τιτρώσεται ὑπὸ Πέτρου τοῦ μεγάλου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος Ἀλεξανδρείας, ἐτι δὲ καὶ Ἡρακλεῶ, καὶ Δημητρίου (1), καὶ ἐτέρων τινῶν· κἂν ὅτι μάλιστα ὁ πολυμαθὴς, ἢ οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν, Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου συνίσταται τούτῳ ὑπεραπολογούμενος αὐτοῦ, καὶ κυρῶν μᾶλλον τὴν τε ληρωδίαν αὐτοῦ καὶ τῆς ἄλλης τῆς τε ἀρειανικῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς εἰκαιομυθίας τὸ ἐκλυτον, ὡς ἐν πλάσματι ἀπολογίας ταῦτα συνιστῶν, ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ τοῦ πονηθέντος λόγου Ἀντιπάτρω τῷ Βοστρηνῷ σαφῶς ταῦτα διαγορεύοντι.

6. Ἄρειος οὖν πάλιν ὁ Ἀλεξανδρείας πρεσβύτερος ἐπεμάνη τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν, καὶ ἤρξατο μὲν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας, ἐξέτεινε δὲ τὴν αὐτοῦ ἀσεβείαν ὡς εἰπεῖν εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς, ὑπὸ πολλῶν κρατυνομένην καὶ περιεπομένην βασιλέων τε καὶ ἀρχόντων, καὶ σοφῶν, καὶ ἑλλογίμων, ἐξ ὧν ὑπῆρχε τότε καὶ ὁ ἐπιμνησθεὶς Εὐσέβιος, ὡς τὰ τούτων δηλοῦσι συγγράμματα. Ἀναθεματίζεται δὲ ὁ εἰρημένος Ἄρειος ὑπὸ τε τοῦ προλεχθέντος Πέτρου τοῦ θαυμασίου, μὴ προσηκχμένου τούτον μῆτε ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ τοῦ μαρτυρίου, πολλῶν γονυπετούντων αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ δεχθῆναι αὐτὸν καθικετευόντων, ὅτε καὶ τὸν κύριον ὁ μάρτυς ἔλεγεν ὀφθῆναι αὐτῷ, ἐβήγγημένους χιτῶνας ἀμπεχόμενον, καὶ πρὸς αὐτοῦ προσερωτηθέντα, τίς σὲ περιέσχισε κύριε; εἰπεῖν, Ἄρειός με περιέσχισεν· ἀλλὰ μὴ προσδέξῃ αὐτὸν, εἶναι γὰρ τοῦτον κατακεκριμένον ἔλεγε καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντας παρήγγειλεν ἀποστρέφασθαι τῆς πρὸς αὐτὸν κοινωνίας· αὐτὸς γὰρ ὁ Ἄρειος ἔφασκε κτίσμα εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ· καὶ εἶναι καιρὸν ὅτε οὐκ ἦν ὁ υἱός· καὶ προτερεύειν

(1) Εὐσεβ. ἑκκλ. ἱστορ. ΣΤ'. 8 καὶ ἱερων. κριφ. 54.

τούτου τὸν χρόνον καὶ τὴν θέλησιν· γενέσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς· καὶ διὰ τὸ κτίσαι ἡμᾶς μὴ δύνασθαι, ἔλεγε, τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς τὴν κτίσιν ὑπενεγκεῖν τὴν θεότητα· καὶ λοιπὸν ἐπιτηδεύηται μετ' αὐτὸν τι κτίσμα, τῆς τε ἀνθρωπίνης καὶ τῶν λοιπῶν κτισμάτων φύσεως, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ· ὥστε δύνασθαι κτιζομένην πελάζειν αὐτῷ τὴν κτίσιν, καὶ μὴ ἐξοπλοῦσθαι τῇ ἀκροτάτῃ τοῦ Θεοῦ καταφλεγομένην δυναστείᾳ, εἶπερ ἄρα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς εἰς τὸ εἶναι παρήγετο.

14. Τότε, ἢ καὶ μικρὸν πρὸ τούτου, καὶ τῷ μεγάλῳ ἡμῶν πατρὶ καὶ θαυματουργῷ Γρηγορίῳ ἐπιζητοῦντι περὶ τούτων, ἢ τοῦ δόγματος ἐξεκαλύφθη θαυμασίως διδασκαλία, ὅτε τὴν ἀγίαν παρθένον καὶ θεοτόκον Μαρίαν καὶ Ἰωάννην τὸν παρθένον καὶ Ἀπόστολον ἐθεάσατο, φανερῶς ὑποδεικνυόντων αὐτῷ τὴν τῶν ἐπιζητουμένων ἀκρίθειαν. Αὕτη ἐστὶν ἡ διδασκαλία ἢ παρὰ πᾶσιν ἀδομένη τοῖς πέρασι, καὶ τὴν ἀπαρχὴν ἐκ τῆς πατρικῆς θεότητος ποιούμενη, εἰς Θεὸς λέγων πατὴρ λόγου ζῶντος, σοφίας ὑφεστώσεως, καὶ δυνάμεως, καὶ χαρακτῆρος ἰδίου· ὁμόδοξόν τε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ διδάσκοντος· καὶ μὴδὲν εἶναι κτίσμα, ἢ δοῦλον, ἢ ἐπίσακτον ἐν τῇ τριάδι διαγορευόντος, ὡς πρότερον μὲν οὐκ ὄν, ὑστερον δὲ ἐπεισελθόν· ἄκτιστόν τε καὶ ἀθάνατον εἶναι ἀεὶ τὴν τριάδα τρανώς διδαχθέντος αὐτοῦ καὶ διδάξαντος. Τότε καὶ βασιλεὺς ὁ Ἀμασειᾶς ἐπίσκοπος, ὁ ὄντως βασιλεὺς τῷ φρονήματι τῆς πίστεως, καὶ τῷ λόγῳ τῆς διδασκαλίας, καὶ ὁμολογίας τοῦ μαρτυρίου, ἐν Νικομηδείᾳ τῇ πόλει ὑπὸ Λικιννίου ἀχθεὶς καὶ μαρτυρήσας, τοῖς ἐρωτήσασιν αὐτὸν περὶ τῆς τοιαύτης ἐρωτήσεως τὴν ἔννομον ἐποιήσατο ἀποκρισιν, ὁμοούσιον τὴν τριάδα διαγορευῶν, καὶ δαιμονικῆς πλάνης ἀνάμειστον τὴν ἀρειανικὴν λέγων φληναφίαν εἶναι, ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ τῆς ἐμφερομένης ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτοῦ διδασκαλίας.

16. Καὶ Ναυάτος πρὸ Ἀρείου καὶ ἐτέρων αἰρέσεων, πρεσβύτερος Ῥώμης γενόμενος, τὴν μετάνοιαν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκκήρυκτον ἐποιήσατο, καὶ μῆτε τοὺς ἐν τῷ διωγμῷ παραπεσόντας ἀνθρώπους μετανοοῦντας, μῆτε ἐν ἄλλῳ ἁμαρτήματι, ἢ ἢ πορνείᾳ, ἢ διγαμίᾳ, τῆς μεταλήψεως ἡξίου μεταδίδοσθαι, κἂν

ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα ἐπιδείξαιτο· ὅστις εὐθέως κατάκρι-
τος γίνεται, συμφρονησάντων καὶ τῶν τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόπων·
περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ μέγας ἡμῶν ποιμὴν ἐπεμνήσθη Γρηγόριος ἐν ἐνὶ
τῶν πανηγυρικῶν αὐτοῦ λόγων(1), τελείως τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ
βδελυζάμενος.

ιγ'. Τοῦ δὲ ἀρειανικοῦ καπνοῦ εἰς μεγάλην πυρὰν ἀναφθέντος,
καὶ πανταχόσε διαδραμόντος, καὶ τὴν οἰκουμένην δακρύων ἐμ-
πλήσαντος, Θεόθεν αἰθρίας ἡμῖν ἐκ τῶν διωγμῶν γεγενημένης,
καὶ τοῦ ἐπιφανοῦς βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τὸ βα-
σιλειον ἀναδησαμένου κράτος, κἀνταῦθα παραγεγονότος, ἀνδρὸς
ἐναρέτου καὶ πλήρη τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ κατέ-
χοντος, τῷ κόσμῳ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμῶν μάλιστα ἐπιφανέν-
τος, τὴν τῶν ἱερέων ὁμήγουριν συνήγαγε, καὶ σύνοδον ἐν Νικαίᾳ
συγκροτεῖσθαι προσέταξεν, ἥτις ἤδη ἐπὶ αὐτοῦ καὶ ἐγεγένητο,
παρόντος αὐτοῦ καὶ τοῖς ἱερεῦσι συνεδρεύοντος. Ἀλέξανδρος ὁ
μέγας πατριάρχης Ἀλεξανδρείας παρῆν ἐκεῖσε, Ἀθανάσιος ὁ τού-
του διάκονος, Ἰούλιος Ῥώμης(2), Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, Μακά-
ριος Ἱεροσολύμων, Ὀσιός τε ὁ Κορδούβης, Μέρμων Ἐφέσου,
Λεόντιος ὁ τῆς ἡμετέρας Καισαρείας τῶν Καππαδοκῶν, Παφ-
νούτιός τε ὁ Θαυμαστός ὄντως ἀνὴρ, καὶ Σπυρίδων ὁ Θαυμα-
τουργός, καὶ ἕτεροι πλείστοι, οἱ τὸν ἀριθμὸν τῶν τιῆ ἀνεπλή-
ρουν πατέρων· λέγεται δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, τότε διά-
κονος ὢν ἐκ τῆς ἡμετέρας ταύτης πόλεως, παρὰ Μητροφάνους
τοῦ μεγάλου, ὡς ἐν κλίνῃ τούτου διὰ τὸ γῆρας κατακειμένου,
ἐκεῖσε ἀποσταλῆναι, καὶ συνεδρεύειν αὐτοῖς. Πολλοὶ δὲ τῶν
ἐκεῖσε συνδεδραμηκότων ἐπισκόπων ὁμολογηταὶ τῆς πίστεως
ἐτύγχανον, ἐν τοῖς διωγμοῖς ἀκρωτηριασθέντες ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν
καὶ ἀνόμων βασιλέων, καὶ τῶν μὲν τὰ νεῦρα τῶν ποδῶν, τῶν
δὲ οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἑτέρων ἄλλα μέλη τοῦ σώματος ἀποτετριμη-
μένα ἐτύγχανον, ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν αὐτὸν πίστεως καὶ ὁμο-

(1) Ὁμιλία λθ'.

(2) Τοιοῦτον ὄνομα οὐχ εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν ἐν Νικαίᾳ τιῆ θεοφόρων πατέρων,
δοκίμην ὁ σοφὸς ἐκδότης τῆς Ῥωμαϊκῆς Σταχυολογίας Κ. Ἄγγελος Μάης εἰκάζει ὅτι
ἢ κατὰ μνημονικὸν λάθος ἀναφέρεται ὁ Ἰούλιος, ἢ ὑπῆρχε πρεσβύτερός τις ἢ διά-
κονος τούτου τοῦ ὀνόματος μετὰ τῶν τοποτηρητῶν τῆς Ῥώμης πεμφθεὶς παρὰ
τοῦ Πάπᾳ Σιλβέστρου.

λογίας καὶ δημοσίας ἐνστάσεως. Ἦσαν δὲ τότε ἐν αὐτῇ τῆς
ἀρειανικῆς ὑπέρμαχοι μανίας, Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας, καὶ
Ἰελεύσιος, καὶ Εὐσέβιος τὸ πρότερον ὁ τοῦ Παμφίλου λεγόμενος,
καὶ Θεόγνιος ὁ Νικαίας, καὶ ἕτεροι πλείστοι ῥήτορες τε καὶ σο-
φοί, τὴν αἵρεσιν εἰς τὸ ἀκρότατον συγχωροῦντες.

ιδ'. Πολλῆς δὲ τῶν δογμάτων ἐκεῖσε ἐξαπλώσεως καὶ ζητήσεως
γεγενημένης, καὶ ὑπὸ τῶν προλεχθέντων πατέρων καὶ ὁμολογη-
τῶν ἐμφρόνως καὶ εὐλαβῶς προτεινομένης, κυροῦται μᾶλλον τὸ
δόγμα τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ὁμοούσιον τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν ἐκφω-
νήσαντες, καὶ τοὺς λέγοντας προτερεύειν χρόνῳ τοῦ υἱοῦ, ἢ
ὅτι ἦν ποτε καιρὸς ὅτε οὐκ ἦν ὁ υἱὸς ἐπιφημιζοντας, ἀναθεμα-
τίσαντες σὺν τῷ Ἀρείῳ, οὕτω τὴν ἑαυτῶν σύνοδον ἔλυσαν,
συμφωνήσαντος αὐτοῖς καὶ Εὐσεβίου τοῦ λεγομένου Παμφίλου·
καὶ φέρεται αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν οἰκείαν γεγραμμένη πάλ-
ιν, καὶ ἑτέροις τισὶν, ἐν οἷς πρότερον ἀπαναχωρῶν, ἔγγραφον
καταλέλοιπε πίστιν, τρανῶς ὁμοούσιον κηρύττουσαν, καὶ οὐ
ξένην εἶναι τὴν λέξιν διαγορεύουσαν· καὶ τούτου ἕνεκεν, ἵνα
μὴ τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ ἐξακολουθοῦντες πίστει, ἀπωθοῦνται
τὸ ὁμοούσιον· ἔτι δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς πρὸς τοῦτο ὕστερον ἀντιρ-
ρήσεις αὐτοῦ πρὸς τινὰς τοὺς τὸν υἱὸν κτίσμα λέγοντας γε-
γονούται· κἀν ὅτι μάλιστα πάντα αὐτοῦ τὰ λοιπὰ συγγράμ-
ματα, ἐν οἷς δογμάτων ἐν αὐτοῖς γένηται μνήμη τὴν ἀρειαν-
ικὴν δηλοῦσιν αἵρεσιν· ταύτης γὰρ ὁ ἀνὴρ τῆς δόξης εἶναι
ἐν ἅπασιν αὐτοῦ τοῖς συγγράμμασι φαίνεται· ἢ μόνον ἐν
τοῖς κατὰ Μαρκέλλου τοῦ Γαλάτου ποσῶς τὴν τοιαύτην ὑπέ-
φυγεν ὑπόληψιν, πάντως τοῦτο τὸ σύνταγμα μετὰ τὴν σύ-
νοδον πεπονηκότος αὐτοῦ, ὡς οἱ τῷ πονήματι τούτῳ ἐντυχόντες
παραδεδώκασιν ἡμῖν· εἰς ἡμετέρας γὰρ χεῖρας οὐκ ἐλήλυθεν ἡ
τοιαύτη αὐτοῦ πραγματεία ὅλη. Ἔστι δὲ ὁ ἀνὴρ εὐστομία κα-
ταπεποικιλμένος, καὶ κάλλει ὑπαγορίας περιεστιλβωμένος, ἀρ-
χαίων τε πραγμάτων μνήμης ὡς ἀληθῶς ἀξίαν τὴν διαγόρευ-
σιν ποιούμενος· ὁμοίως ἐν τῇ τῶν ψαλμῶν ἐρμηνείᾳ πολὺ παρὰ
τὸ εἰκὸς εἰς τινὰ μέρη τὴν ἑαυτοῦ ἐξεκάλυψε φρόνησιν λογι-
κοῦς ἀστέρας καὶ ἑτέρά τινὰ προσειπόν· διὰ ταύτας γὰρ αὐ-
τοῦ τὰς λεχθείσας δόξας, καὶ οἱ τὴν βιβλιοθήκην ἡμῖν κατα-

σκευάσαντες, οὐδαμῶς τοῖς ὀρθοδόξων πονήμασι τὰ βιβλία αὐτοῦ συναπέθεντο, ἀλλὰ χωρὶς μετὰ τὸ πλήρωμα τούτων, εἰς τὴν ἀπαρχὴν τῶν αἰρετικῶν βιβλίων ἐν τῷ ἰδίῳ κιβωτίῳ ἐγκατέθεντο.

ιέ. Τοῦ δὲ ἐπιμνησθέντος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἡμῶν βασιλέως, εὐλαθείας τρόπῳ ἀναγκάζοντος Ἀθανάσιον τὸν μέγαν, ἤδη πατριάρχην Ἀλεξανδρείας γεγεννημένον, δέξασθαι Ἄρειον εἰς κοινωσίαν τῶν πρεσβυτέρων, ὡς ἄτε μετανοοῦντος αὐτοῦ, ὡς ἐνόμιζε, καὶ ἵνα μὴ καταλίπη σχίσμα τῆ ἐκκλησίας, τῆ δὲ ἀληθείᾳ ἐκείνου αὐτοῦ Ἀρείου μᾶλλον τὴν οἰκείαν ἀσέβειαν κρυπτῶς ἐπικυροῦντος, αὐτίκα τοῦ Ἀθανασίου τοῦτο μὴ καταδεξαμένου, διὰ τὸ κρυπτόμενον αὐτοῦ τῆς ἀθείας ὡς λέλεκται ἄθεον, ἐξορίζεται τοῦ οἰκείου θρόνου ὁ ἅγιος, μάλιστα καὶ διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ γενομένας συστάσεις ὑπὸ τῶν κρυπτῶς ἀρειανιζόντων, φοβηθέντος τοῦ βασιλέως μήπως ἐπιβουλεύσαντες ἀποκτείνωσι τὸν Ἀθανάσιον· καὶ τότε τοὺς κατ' αὐτοῦ συγγράφει λόγους, καὶ τῶν τὴν ὁμοίαν αὐτῷ νοσοῦντων ἀσέβειαν. Λέγεται γὰρ αὐτὸς ὁ Ἄρειος συντάξαι ἐν μικρῷ χάρτη τὴν οἰκείαν ἀσέβειαν, καὶ οὕτως ὑπὸ τὸν φελόνην ἐγκατακρύψαι, καὶ τῆ χειρὶ ἐπαγόμενον τοῦτον, προσελθεῖν τῷ βασιλεῖ· καὶ τῷ δοκεῖν αὐτῷ ὁμνύειν πιστεύειν οὕτως, ἐπιφερόμενος κρυπτῶς τὸν χάρτην, καὶ τῆ χειρὶ περιδεδραγμένον ἕτερον καὶ ἐπισείοντα· οὐ μετὰ πολὺ δὲ ἀποθνήσκει Κωνσταντίνος ὁ μέγας βασιλεὺς, βαπτισθεὶς ὑπὸ τινος Ἀρειανοῦ πρεσβυτέρου, ἐκείνου μὴ ἐπεγνωκῶτος τοιοῦτον εἶναι τὸν πρεσβύτερον· ἦν γὰρ ὁ ἅγιος ἐπιθυμίαν ἔχων μεγίστην εἰς αὐτὸν τὸν Ἰορδάνην κατελθεῖν ποταμὸν, κάκεισε τὸ σωτήριο δέξασθαι βάπτισμα, ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὅτε μεθ' ἡμῶν σαρκὶ ἐγένετο, τὸ τοιοῦτον ἐπλήρωσε μυστήριον· τότε δὲ τοῦ θανάτου κατεπείγοντος αὐτὸν, ἐκεῖσε ἐβαπτίσατο, καὶ μετ' αὐτῶν τῶν ἐμφωτίων, ὡς εἰπεῖν, τῷ τάφῳ τὸ σῶμα αὐτοῦ παρεπέμφθη.

ις'. Καὶ διαδέχεται τὴν τῆς ἀνατολῆς βασιλείαν Κωνσταντῖος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τῆ τοῦ εἰρημένου πρεσβυτέρου ὑπαχθεὶς ἀσεβεῖ αἰρέσει· ἦν γὰρ αὐτὸς ὁ πρεσβύτερος τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐγ-

χειρισθεὶς διαθήκην, ἐν ἣ ἐγγράπτο ἑτέρας μοίρας εἶναι τὸν Κωνσταντῖον βασιλέα, τῆς δὲ ἀνατολῆς ἄλλον τῶν υἱῶν αὐτοῦ· ὁ δὲ πρεσβύτερος τοῦτον μετέθηκεν εἰς τὴν ἀνατολήν, τὸ ἔγγυον ὑπ' αὐτοῦ λαβὼν, τῆς αἰρετικῆς αὐτοῦ ἕνεκεν βλασφημίας. Καὶ τότε πολὺς ὁ πόλεμος τῶν ἐπισκόπων τῶν ὀρθοδόξων ἐγεγόνει, καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν θρόνων ἐκδιωγμός· τῶν δὲ Ἀρειανῶν ἡ ἐπικράτησις πανταχοῦ διεφαίνετο· Μελετίου τοῦ μεγάλου, καὶ Εὐσταθίου, καὶ ἑτέρων τινῶν, καὶ αὐτοῦ Ἀθανασίου πάλιν τῆς ἐπισκοπῆς ἐκδιωχθέντων, ἐπειδὴ ἦν ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος κεκρατηκῶς τοῦ ἰδίου θρόνου, Κώνσταντος ἐν Ῥώμῃ βασιλεύοντος, καὶ ἐκ τῶν Γαλλίων πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν αὐτὸν ἀποσεύλαντος, τοῦτο καὶ τοῦ ἰδίου πατρὸς βουληθέντος, ὡς αὐτὸς φησι, διαπράξασθαι· ἐκείνου δὲ τελευτήσαντος, εἰς μνήμην αὐτοῦ, τοῦτον τὰς αὐτοῦ ἐντολάς ἀποπληρῶσαι τῆς συνόδου πικρῶς ἀναθεματιζομένης· καὶ κατ' αὐτοῦ Ἀθανασίου δικαστήρια συνιστάμενα, ὅτε καὶ κατεψεύσθη ὁ ἅγιος πάμπολλα, ὡς δηλοῦσιν αἱ περὶ αὐτοῦ συγγραφαί. Λέγεται δὲ καὶ Εὐσέβιον τὸν Παμφίλου συνασπιστὴν εἶναι τῶν κατ' αὐτοῦ κινήσαντων τὸν διωγμὸν, καὶ προτερεύειν ἐν τῇ καθέδρᾳ τῶν κατ' αὐτοῦ συλλόγων, ὡς οἱ παραθέμενοι ἐν τῷ λόγῳ τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τῷ πονηθέντι αὐτῷ εἰς αὐτὸν τὸν Ἀθανάσιον διαγορεύουσι, καὶ ἕτεροί τινες ἱστορικοί· ἐκεῖνος γὰρ, ὡς λέγει, τὸ ὄνομα ἐκουσίως ὑπερτίθεται φανερώσαι, αἰδούμενος τὸ τοῦ ἀνδρὸς πολυμαθῆς, καὶ μὴ ὀνομάσαι τοῦτον ὑπέρμαχον τῶν Ἀρειανῶν καὶ συνασπιστὴν ἐθέλων.

ιζ'. Τότε καὶ Μακεδόνιος ὁ ἀσεβὴς προσάτης ἦν τῆς ἀσεβείας, τοῦ μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου τὸ σῶμα ἐκβαλεῖν καὶ μεταθήσειν ἑτέρωσε βουληθεὶς, τοῦ δὲ ὀρθοδόξου λαοῦ οὐκ ἐνεγκόντος τὸ τοιοῦτον ἐγχείρημα, εἰς ἔργον τὴν λύπην ἐξέφερον, καὶ κωλύειν τοῦτον παρεβιάζοντο· ἐπιστάντος τε αὐτοῖς τοῦ ἀρειανικοῦ σμήνους, πλεῖστος μὲν ἐγεγόνει φόβος, καὶ αἰμάτων οὐ τῶν τυχόντων ἐκχυσίς· μόλις δὲ τὸ σῶμα διαφυγόνταίς εὐτρεπισθείσαις ἀναπετέθη θήκαις, μετὰ πολλῆς οἰμωγῆς καὶ δακρύων συνεχῶν.

ιη. Ἄρειον δὲ τὸν τῆς μαγίας ἐπώνυμον, τέως ἔτι τῷ βίῳ ἐν-

διατρέποντα, βασιλεύων Κωνσταντῖος ἐβιάζετο τοὺς τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν εἰσδέχεσθαι, καὶ κοινωνικὸν αὐτὸν προσλαμβάνεσθαι. Τοῦ δὲ μεγάλου ἡμῶν πατρὸς καὶ πατριάρχου Ἀλεξάνδρου πρὸς τῷ θυσιαστηρίῳ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος ἀνατείναντος, καὶ ἐστηλωμένου ὡσπερ ἐστῶτος, καὶ τῷ Θεῷ τὴν δέησιν προσάγοντος, ἐλεῆσαι τὸν αὐτοῦ λαὸν καὶ λυτρώσασθαι τῆς ἀρειανικῆς δολιότητος ἰκετεύοντες, ἐκείνου μετὰ πολλῆς προπομπῆς εἰσιόντος, καὶ ἐν τῷ φόρῳ ἤδη γεγεννημένου, πλήθους δὲ οὐ τοῦ τυχόντος παρεπομένου, καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ συναγωνισῶν, ἀπ' αὐτοῦ βασιλέως καὶ ἐτέρων πλείστων παραθάρρουντων τὸν δαίλιον καὶ ἐπιγελόντων ἡμῖν, Θεόθεν γίνεται ἢ τῶν καταπονουμένων ἐκδίκησις· πρὸς γὰρ τὴν λεγομένην φῶσσαν ἀπονεύσας ὁ ἄθλιος, ὥστε αὐτὸν τὰ περιττὰ τῆς γαστρὸς ἀποτινάξασθαι, τὴν κοιλίαν αὐτοῦ καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ συγκαταφέρει ὁ ἄνομος, καὶ τῶν τῆς γλώσσης ἀμαρυγμάτων τὸν μισθὸν κομίζεται τοῦτον, ἐπαξίως τῆς αὐτῆς δυσωδίας τὴν ζωὴν διαλύσας πρὸς τὸν θάνατον ἀπενεχθεὶς· οὕτως τῆς ἐκείσε κολάσεως, κἀνταῦθα τὰ ἐπίχειρα τῆς αὐτοῦ ζωῆς δεξάμενος. Τινὲς δὲ ἐπ' αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦτο ὑπομῖναι τὸν Ἄρειον ἀποδεδώκασιν, εἴτε δὲ ἐπ' ἐκείνου εἴτε ἐπὶ τούτου οὗτος ὁ ἀσεβὴς τὴν τοῦ Ἰούδα ῥῆξιν ὑποστάς, τοῦ παρόντος ἀπελαύνεται βίου· ἐγὼ δὲ ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦτο φημι γενέσθαι· τοῦτο ἡμῖν ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἐξηγεῖται τὸ θαῦμα⁽¹⁾, ὡς ἐν στήλῃ τινὶ περιβοήτῳ θριαμβεύων τὴν ἔννομον καὶ δικαίαν τοῦ ἀνδρὸς ἀπώλειαν· κἀν ὅτι περὶ πολλοῦ ἐποιήσαντο οἱ τότε Ἄρειῳ συντρέχοντες ἀποκρυβῆναι τῷ βασιλεῖ, διὰ τῶν εὐνούχων τοῦτο ἀποπεισαντες, ἰδίῳ θανάτῳ μᾶλλον καὶ κοινῷ τέλει παρελθεῖν αὐτόν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ προλεχθεὶς Κωνσταντῖος ἀποθνήσκει, καὶ ὁ Ἀθανάσιος εἰς τὸν ἴδιον ἐπανάγεται θρόνον.

ιθ'. Καὶ ὀλίγον ἡμῖν χρόνον ἐπιμανέντος τοῦ ἀσεβοῦς Ἰουλιανοῦ, ὑφ' οὗ καὶ πάλιν Ἀθανάσιος ἐξορίζεται, Ἰουλιανὸς εὐθέως ὁ μέγας ἐν τῇ Περσίδι βασιλεὺς ἀναγορεύεται, ἀνὴρ ὀρθόδοξος

καὶ πλήρης συνέσεως καὶ ὀρθοδόξου πίστεως· ἀλλ' ὡς τῆς ἡμετέρας ἀμαρτίας, ὡς τῆς ἐπιγενομένης ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀνομιῶν ἀξίας τιμωρίας· οὕτω γὰρ τῇ πόλει ταύτῃ τὸν ἄνδρα ἐπιστάντα, μετὰ τὸ ἀποκαταστήσαι, ἐπιζητήσαι τε καὶ ἐκμαθεῖν ὑπὸ Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου τὴν ὀρθὴν καὶ ἀλώβητον τῶν χριστιανῶν πίστιν, πρὶν ἢ τῇ πόλει ἡμῶν ταύτῃ ἐπιβῆναι τὸν ἄνδρα, ὡς λέλεκται, μεταίρει τοῦτον ὁ Θεὸς, καὶ πρὸς αὐτὰ που τὰ τέρματα τῆς Βιθυνίας γεγονότος αὐτοῦ. Οὐάλης δὲ εὐθέως τῶν τῆς δε ἀναγορεύεται βασιλεὺς, ἀνὴρ παράνομος καὶ ἐναγῆς, Ἄρειανὸς καὶ βλάσφημος, καὶ δύο τὰ μέγιστα νοσήσας ἀπληστίαν καὶ βλασφημίαν, κατὰ τὸ περὶ αὐτοῦ εἰρημένον· ὅστις ὡς νόμον ἔννομον τὴν παρανομίαν ἐκέκτητο, ἀκρασία δὲ τὴν πλεονεξίαν, ὡς κρᾶσιν μᾶλλον δὲ κρίσιν πεπηγμένην ἐν ἑαυτῷ κατεπήξατο· οἱ μεγάλοι οὖν ἡμῶν πατέρες Βασίλειός τε καὶ Γρηγόριος ἀνδρίζονται τότε καὶ ὁ προλεχθεὶς Εὐστάθιος, καὶ Μελέτιος, καὶ Εὐσέβιος ὁ Σαμοσάτων, ὡς ἔστι ταῦτο καταμαθεῖν παντὶ τῷ περὶ τούτων ἐθέλοντι ἀνερευεῖν.

κ'. Μάλιστα δὲ τῆς πόλεως ἡμῶν ταύτης ἐπινεμηθείσης τῆς ἀσεβοῦς αἰρέσεως, ἔτι δὲ καὶ τῆς Μακεδονίου κατὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος μιανῆς ὑλακῆς κατεσθιούσης αὐτήν, οὗς καὶ ἡμιαρείους τοὺς ἐξ αὐτοῦ οἱ πατέρες ὠνόμαζον· πρεσβυτέρων τε ἐμπρησμοὶ τότε γινόμενοι δημόσιοι, καὶ παρθένων καθυβριζομένων ἐμφανῶς, εἰ μὴ τὸ τῆς αἰρέσεως δέξωνται μίασμα, ἱερεῖς τε ἀπειπολούμενοι, καὶ τὰ ἅγια βεβηλούμενα, καὶ κατὰ θυσιαστηρίων αἰρετικῶν ἐξορχουμένων. Ταῦτα δὲ ἡμῶν ἤδη τὰ νοσήματα, καὶ προφανέντα καὶ προκηρυχθέντα ὑπὸ τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ περιβοήτου τὸ τέλος ἐλάμβανον· καὶ πέμπεται ἐνταῦθα Γρηγόριος ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν καὶ θεολόγος καὶ τῇ σφενδόνη τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας λιθοβολεὶ τοὺς ἄλλοφύλους· καὶ διαλύει τὰς πράξεις αὐτῶν, καὶ πάσας τὰς ἐκκλησίας ἀναλαμβάνει ὑπὸ τῶν Ἄρειανῶν, καὶ Πνευματομάχων, καὶ Ἀπολλιναρισῶν, τῶν ἄνου λεγόντων τὸν κυριακὸν ἄνθρωπον· κατασχεθέντος Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ πατριάρχου ἡμῶν, καὶ προαποκτανθέντος ὑπὲρ τῆς καλῆς ὁμολογίας, καὶ τῶν αὐτοῦ νοταρίων Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου.

(1) ὁμιλ. κἀ.

κά. Ἐπεφύη δὲ καὶ Εὐνόμιος ὁ Κυζίκου ἐπίσκοπος, ὅστις ἀνόμοιος τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν ἐδογματίζεε, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἀνόμοιον αὐτὸς καὶ οἱ τῆς αὐτοῦ αἵρέσεως ἐπεκλήθησαν· κατ' αὐτοῦ Βασιλείος ὁ μέγας ἡμῶν πατὴρ ὁ τῆς ἀληθείας κήρυξ ἐβόησε καὶ τὸν κύνα τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἀπήλασε· πάλιν δὲ κρυπτῶς συντάξαντος αὐτοῦ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, ὡς ἤδη ἐγγχειρισθέντων αὐτῷ τῶν ἐξ αὐτοῦ πρὸς τὰ τοῦ αὐτοῦ Εὐνομίου γεγονότα συγγράμματα, καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ Βασιλείου θάνατον ἐμφανίσαντος τὸ τοιοῦτον ἁμαθὲς ποίημα, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ τῆ πίστει καὶ τοῖς τρόποις Γρηγόριος ὁ Νύσσης τοῦτο ἐπεγνωκῶς, ὡς εἰς χεῖρας αὐτοῦ τῶν συγγραμμάτων ἐληλυθότων ἀγωνίζεται κατ' αὐτοῦ, καὶ τελείῳ ἀναθέματι τοῦτον παραδίδωσιν, ὡς ἔστιν ἰδεῖν σαφῶς τοῦτο ἐκ τῶν πονηθέντων αὐτῷ πρὸς τοῦτο λόγων.

κβ'. Τούτων δὲ τέως κατασιγασθέντων, τῆς τοῦ Μακεδονίου κατὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος λύσεως ἐπινεμομένης, τῆς πονηρᾶς βασιλείας ἐκ ποδῶν γεγεννημένης, καὶ Θεοδοσίου τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν βασιλέως τὸ βασιλεῖον ἀναδησαμένου κράτος, συγκροτεῖται τῶν ἱερῶν ἐπισκόπων ἐνταῦθα σύνοδος ρν'. τούτους ἀριθμῶν παρελήφαμεν, καὶ τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος θεότητα τρανῶς ἐκδιδάσκουσα, προσθέντες τῆ ἐκφωνήσει τῆς πρώτης συνόδου, πιστεύειν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, καὶ τὰ λοιπά. Κυρώσαντες δὲ τὴν πρώτην σύνοδον, καὶ τὰ αὐτῆς καλῶς ὀρίσαντες, καὶ εὐσχημοτέρως παραδεδωκότες τὸ σύμβολον ταύτης, ἐξεδήμουν τῆς Θεοφυλάκτου ἡμῶν πόλεως, ἀναθεματίσαντες Ἄρειον, Εὐνόμιον, Εὐδόξιον, καὶ τοὺς τούτων σύμφρονας· ἐν αὐτοῖς ὑπῆρχον οἱ προειρημένοι, Μελέτιος ὁ μέγας, Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Κελεστίνος ὁ Ῥώμης, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, καὶ οἱ συνελθόντες αὐτοῖς ὅσοι τὸν ἀριθμὸν συνεπέρανον τοῦτον· ἐνταῦθα δὲ τοῦ ἁγίου Μελετίου τελευτήσαντος, καὶ τῶν Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπων μικρὸν στασιαζόντων, ὡς τοῦ μεγάλου ἡμῶν πατρὸς Γρηγορίου παρὰ γνώμην αὐτῶν τὸ δοκεῖν τὸν ἐν-

ταῦθα θρόνον κατεσχηκότος αὐτοῦ, καίτοι γε αὐτοῦ τοὺς αἰρετικούς ἐκδιώξαντος, κάκειθεν, ὡς εἶπεν, ἀγκλαβόντος πάσας τὰς ἐκκλησίας, ὡς εἶδε τούτους θορυβοῦντας, τὸν συντακτῆριον αὐτοῖς προσφωνήσας λόγον, καὶ βασιλέα καθικετεύσας ἀπολυθῆναι αὐτὸν, ἐκδημῆ τῶν ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν ἰδίαν παραγίνε-ται χώραν, τὴν ἡσυχίαν ἀσπαζόμενος.

κγ'. Κάκεισε Ἀπολλινάριου τοῦ Σύρου σπέρματα καὶ μαθητὰς εὐρηκῶς ἐνίσταται κατ' αὐτῶν, καὶ γράφει τὰς δύο κατ' αὐτοῦ ἐπιστολάς πρὸς Κληδόνιον, καὶ κατακρίνει τοῦτον, καὶ ἀναθεματίζει, καὶ τελείως τῆς ὀρθοδόξων ἐξελαύνει ἐκκλησίας· αὐτὸς γὰρ ὁ Ἀπολλινάριος ἔλεγεν, ὡσπερ ἔφημεν, καὶ ἄνουν εἶναι τὸν ἄθροπον ὃν ἀνείληπεν ὁ Θεὸς λόγος, ἡγουν μὴ ἐνυπάρχειν ψυχὴν λογικὴν τε καὶ νοερὰν τῷ ἀνθρωπίνῳ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἀντὶ ψυχῆς, τὴν θεότητα λογίζεσθαι ἐνοικεῖν ἐν τῇ φύσει τῆς ἀνθρωπότητος, μᾶλλον δὲ ἀντὶ τοῦ νοῦς· τοῦτο γὰρ ὕστερον ἐκύρωσεν, ἀντὶ τῆς ψυχῆς· ἔλεγε δὲ καὶ τὴν σάρκα ἄνωθεν κεκομίσθαι αὐτὸν, καὶ ὡς διὰ σωλήνος διελθεῖν τῆς παρθένου, καὶ ἕτερά τινα προσετίθει φλυαρῶν ἄξια τῆς αὐτοῦ παροινίας· ὑπάρχων δὲ πολύλογος ὁ ἀνὴρ, καὶ μάλιστα μέτρων ἐπισήμη καὶ ῥυθμῶν (1) θέσει, μὴ κατὰ τάξιν μάλιστα ἐπιβάς αὐτῇ, ἀλλ' ὑπὲρ ὃ ἦν ἑαυτὸν λογισάμενος, τινὰς γραφικὰς βίβλους μεταποιήσας πρὸς τὸ ἔμμετρον, πολλοὺς ἐπειρᾶτο πρὸς τὴν οἰκείαν κατασύρειν παρανομίαν· τότε δὲ αὐτοῦ ἀπορρίφεντος, μικρὸν πῶς ἢ ἐκκλησία ἡμῶν ἀνανεύσασα, μετ' οὐ πολὺ αἱ αὐταὶ μᾶλλον δὲ καὶ χεῖρους, ἐπεχειροῦντο ταραχαί, ἔτι μὴ τῆς προτέρας τέως ἐπιλησθείσης αὐτῆς ἀνάγκης, καὶ τῶν προλεχθέντων πολέμων καὶ διωγμῶν.

κδ'. Ἐνταῦθα γὰρ ἐξ ἐτέρας τινὸς χώρας, ὡς φασὶ τινες τῆς Ἀντιοχείας, ἀγαγόντες Νεστόριόν τινα, ἄνδρα δυσσεβῆ καὶ κακότροπον, προχειρίζονται ἱερέα, τοῦ θρόνου τότε χηρευόντος· οὐ ποιμένα λογικῶν προβάτων, λύκον δὲ μᾶλλον κατεσθίοντα τὸ ποίμνιον, καὶ εἰς ἀπωλείας πυθμένα κατάγοντα· ἰουδαϊκὸν γὰρ φρόνημα ἀναδεξάμενος, οὐ τὸν λόγον σάρκα ἀτρέπτως γεγενῆσθαι ἔλεγεν, ἀλλ' εἰς τινα ἄνθρωπον ἐνοικῆσαι ὡς ἓνα τῶν προ-

(1) ἀριθμῶν Σ. 'Ρ. — ἀλλὰ καὶ ὁ Κ. Μάνης ἀποδοκιμάζει τὴν γραφὴν ταύτην,

φητών, καὶ ἰδιοποιεῖσθαι τοῦτον ἐξαιρέτω ἀγαπήσει· καὶ εἶναι ἄλλον μὲν υἱὸν λόγον, ἄλλον δὲ λέγεσθαι μὲν, μὴ εἶναι δὲ γνήσιον, θετὸν δὲ υἱὸν τὸν λεγόμενον Ἰησοῦν Χριστόν· ὡς ἐντεῦθεν δύο υἱοὺς καὶ μὴ ἓνα λέγεσθαι εἶναι· ἐξήγειρεν οὖν ὁ Θεὸς κατ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα Κυρίλλου, τοῦ γεγονότος πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· καὶ πρῶτον μὲν γράφει πρὸς αὐτὸν Νεστορίον ἐπιδιορθούμενος αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν αὐτὸν ἐμβιβάζων πίστιν, καὶ θεοτόκον τὴν παρθένον ὀνομάσαι παρακαλῶν· ὡς δὲ οὐκ ἐνεδίδου, ἕτερα πάλιν κατέπεμψε γράμματα μετὰ καὶ δώδεκα κεφαλαίων ἐχόντων καὶ ἀνάθεμα· ὥστε τὸν μὴ οὕτω φρονοῦντα ἀναθεματίζεσθαι.

κέ. Ἀντιλέγοντος δὲ αὐτοῦ καὶ πρὸς ταῦτα, σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ συγκροτεῖται, καὶ παραπέμπεται ἐκεῖσε Νεστορίος μετὰ τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως καὶ ἐτέρων πολλῶν περιεχόντων αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν σύνοδον διαβιβαζόντων. Θεοδοσίος ἦν ὁ νέος τὰς ἡλικίας τῆς βασιλείας ἐγκεχειρισμένος τότε· προέδρευε δὲ ἐν αὐτῇ τῇ λεγομένῃ τρίτῃ συνόδῳ Κύριλλος μὲν Ἀλεξανδρείας, Κελεστίνος ὁ Ῥώμης, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, καὶ Ἀκάκιος ὁ Μελιτινῆς· καὶ καθαιρεῖται μὲν Νεστορίος, κυροῦνται δὲ ἐν αὐτῇ καὶ αἱ προειρημέναί δύο σύνοδοι, τέλειόν τε τὸν αὐτὸν ἓνα υἱὸν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι ὁμολογοῦσιν, ἓνα καὶ οὐ δύο υἱούς· ὡς δηλοῦται σαφῶς ὁ παρ' αὐτῶν ἐκφωνηθεὶς τῆς εὐσεβείας θεόπνευστος ὄρος· καὶ οὕτως ἡ σύνοδος ταῦτα ἐκφωνήσασα ἀπέλυσεν ἕκαστον τῶν ἐπισκόπων μετασκηνώσαι εἰς τὸν ἴδιον τόπον.

κς'. Ἰωάννου δὲ τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Θεοδώρητου ἀνθισταμένων τῷ μακαρίῳ Κυρίλλῳ κατὰ πρόφασιν τοῦ δοκεῖν χωρὶς αὐτῶν ἐκφωνηθῆναι τὸν ὄρον ἐν τῇ συνόδῳ, καίτοι γε τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐκδεξαμένου αὐτούς, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐριστικῶς πρὸς αὐτὸν καὶ οὐκ ὀρθῶς διαχειμένων αὐτῶν, μετέβαινον καὶ αὐτοὶ ἀσυμφώνως πρὸς τὰς ἰδίας πόλεις, πολλὰ μεταξὺ θορυβήσαντες καὶ κινήσαντες· ὡς καὶ Θεοδώρητον ἐπισκοπὸν κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἕτερα δώδεκα συντάξαι κεφάλαια, καὶ πάλιν αὐτὸν Κύριλλον πρὸς ταῦτα ἀπολογήσασθαι, καὶ τὰ ἴδια δεόντως ἐρμηνεῦσαι καὶ ἐπιλύσαι κεφάλαια. Θεοδοσίου δὲ τοῦ βασιλέως ταῦτα ἐπεγνωκό-

τος, καὶ κινήθεις καὶ καθ' ἐτέρων μὲν, μάλιστα δὲ κατὰ Κυρίλλου τοῦ ἐν ἁγίοις, πέμπεται ἐνταῦθα Ἀκάκιος ὁ Μελιτινῆς, ἀνὴρ θεοσεβῆς καὶ εἰς ἄκρον ἐλλητικῶς εὐταξίας καὶ εὐλαβείας, καὶ τὰ τῆς συνόδου ἐμφανίζει τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸν τούτου καταστέλλει θυμὸν· καὶ τὰ τῆς ἐκφωνήσεως τὸ κῦρος λαμβάνουσι, καὶ Κύριλλος ὁ πατριάρχης εἰς τὴν ἰδίαν ἀπαίρει πόλιν.

κζ'. Οὕτω τούτων πραχθέντων, καὶ τέως μικρᾶς ἀνέσεως γενομένης, ἐπιφύεται Εὐτυχῆς τις λεγόμενος μοναχὸς καὶ ἀρχιμκνδρίτης, καὶ ἀποσπᾷ ὀπίσω αὐτοῦ οὐκ ὀλίγον τι μέρος λαοῦ, κυρῶν τὰ τοῦ Νεστορίου, καὶ ἕτερα ἕτι φλυαρῶν· Εὐσεβίος δὲ ὁ τοῦ Δορυλαίου ἐμφανίζει τὴν ἀσεβείαν αὐτοῦ ἐπὶ Φλαβιανοῦ τοῦ ἐν ἁγίοις τῶν ἐνταῦθα γεγονότος πατριάρχου, Κυρίλλου ἤδη ἐκποδῶν τοῦ παρόντος βίου γεγεννημένου· καὶ παραγίνεται μὲν Εὐτυχῆς ἐν δημοσίῳ σεκρέτῳ, τοῦ ἐν ἁγίοις Φλαβιανοῦ προκαθημένου, καὶ Βασιλείου τοῦ Σελευκείας, Εὐσεβίου κατ' αὐτοῦ ἀρ- ἐστῶτος, καὶ προφέροντος τὰ ἀκουσθέντα αὐτῷ περὶ αὐτοῦ· ἀρνεῖται τοίνυν ὁ Εὐτυχῆς, καὶ συνίστανται τὰ ἐνταῦθα πεπραγμένα· καὶ τέως ὑπέξεισιν αὐτὸς τοῦ δι' αὐτὸν συγκροτηθέντος εὐσεβοῦς συνεδρίου· μετ' ὀλίγον δὲ πάλιν διὰ βασιλικῆς ἰσχύσαντος χειρὸς, ἕτερα σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ ληστρική τις καὶ οὐχ ὀσία συνάγεται, ἐκεῖσε παραπεμφθέντος καὶ Φλαβιανοῦ τοῦ ἐν ἁγίοις, ὅστις μετ' ἑαυτοῦ τὰ ἐνταῦθα πεπραγμένα καὶ τὰ Εὐτυχοῦς ἐπὶ χειρὸς κατέχων ἐν τῇ συνόδῳ παρῆν· ἐδίδοτο δὲ ἡ πᾶσα ἐξουσία Διοσκόρῳ τῷ Ἀλεξανδρείας τότε πατριάρχῃ, καὶ αὐτῷ Εὐτυχεῖ. Καὶ φονεύεται μὲν Φλαβιανὸς ὁ ἅγιος ἐν αὐτῇ ἀνατρέ- πεται δὲ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη σύνοδος, καὶ ὄρος ἐγγραφὸς ἐξυφαίνετο, ὑπογραψάντων βίᾳ φρονικῇ τῶν ἐπισκόπων, καὶ αὐτοῦ Βασιλείου τοῦ Σελευκείας. Ἦν οὖν πάλιν κλόνος οὐχ ὀτυχῶν καὶ θορυλίου τοῦ Σελευκείας. Ἦν οὖν πάλιν κλόνος οὐχ ὀτυχῶν καὶ θορυβὸς μέγας κατὰ πάσης τῆς οἰκουμένης, τῶν τοῦ Νεστορίου δημοσιευομένων δογμάτων, καὶ ἀπερικαλύπτως περιφερομένων· ἤδη καὶ τοῦ μεγάλου Προτερίου ἱερέως ἐν ἀνατολῇ φονευθέντος, καὶ ἐτέρων πλείστων ἀσεβῶς τολμηθέντων. Ἐν Ῥώμῃ δὲ Δέων ὁ μέγας πρεσβυτέρων ἱερέως παντοίως ἠγωνίζετο γράφων πρὸς ἅπαντας, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἐν ἁγίοις Φλαβιανὸν ἔτι τότε περιόντα, ὅτε τὰ Εὐτυχοῦς ἐτολμάτο· ἠνύετο δὲ οὐδὲν, τῆς αἵρετικῆς ἐπικρατοῦσης ἀνάγκης.

κή. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Θεόφωεν Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς ἀνίσταται, ἀνὴρ ἐνθεος, καὶ εἰδὼς μελετῆσαι τὸ εὐτακτον, καὶ πρὸς τοῦτο ἐξ ἀταξίας συνελάσαι τὰ πράγματα· συνάγει τοίνυν ἐν Χαλκηδόνι, τῇ πλησίον ἡμῶν πόλει, τοὺς ἱερεῖς, χλ'. πατέρων συναθροίσας ὁμήγουριν· καὶ παρήσαν ἀπὸ Ῥώμης τινὲς ἐκ προσώπου τοῦ ἐν ἀγίοις Λέοντος, μετὰ γραμμάτων τὸν τόπον αὐτοῦ ἐκπληροῦντες· Ἀνατόλιος ἦν ὁ Κωνσταντινουπόλεως προεδρεύων, Ἰουβενάλιος Ἰεροσολύμων, Εὐσέβιος ὁ Δορυλαίου, Μάξιμος τε ὁ Ἀντιοχείας, καὶ Θεσσαλονίκης Ἀναστάσιος. Ἐπὶ πολὺ δὲ ἀναζητούμενων ἐν αὐτῇ διαφόρων κεφαλαίων, κατακρίνεται μὲν Διόσκορος ἐκεῖσε παρῶν, καὶ πρὸς ἐξορίαν ἐκπέμπεται· ἀναθεματίζεται δὲ καὶ Εὐτυχῆς, καὶ Νεστόριος πάλιν. Πολλὰ δὲ κατὰ Θεοδώρητου τινὲς τῶν τῆς ἐναντίας μοίρας κινήσαντες, μεταγνόντα τοῦτον ἡ σύνοδος προσεδέχετο· ἔλεγον γὰρ Νεστορίῳ μᾶλλον συναίρειν αὐτὸν, διὰ τὸ κατὰ ἀλήθειαν γεγραφέναι αὐτὸν τότε πρὸς αὐτὸν Νεστόριον· εἰ καὶ τὰ μάλιστα πάλιν φαίνεται ὁ αὐτὸς τὸν τόμον τοῦ ἀγίου Κυρίλλου προσδεξάμενος, καὶ τὰ δόγματα αὐτοῦ κυρῶν, καὶ Νεστόριον καταμεμφόμενος. Ὅμως καὶ αὐτὸν Θεοδώρητον καὶ Βασίλειον τὸν Σελευκείας συναρίθμιον αὐτῆς ἡ σύνοδος ἐποίησατο, ἐν αὐτῇ καὶ αὐτῶν ὑπογραψάντων, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χλ'. ὑπαρχόντων πατέρων, τῆς ληστρικῆς συνόδου παντελῶς ἀνατραπίσης, καὶ δημοσίως ἀναθεματισθείσης. Ἐκφωνεῖται δὲ ὅρος ἐν αὐτῇ, καὶ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν προλεχθέντων ὑπὸ τῶν τριῶν συνόδων, ἓνα καὶ αὐτοὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ὀρίζουσιν ἐν θεότητι τέλειον, καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειον, Θεὸν ἀληθινὸν καὶ ἄνθρωπον ἀληθινόν, ἐν δύο φύσεσι γνωριζόμενον, ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως· ἓνα τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν διδάσκουσιν υἱὸν, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα καὶ δύο υἱοὺς μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον· ταῦτά τε ἐκφωνήσαντες καὶ τυπώσαντες, καὶ τοῦ βασιλέως Μαρκιανοῦ πλεῖστα ἐπευξάμενοι καὶ ἀνευφημήσαντες, ἀπέτρεχεν ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν· πλὴν ὅτι κάκεισε

πολὺς ἐγεγόνει φόνος, ὡς λέγουσιν, ἐκ τοῦ ναυτικοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ ἱερέως αὐτῶν Διοσκόρου ἐκποδῶν γινομένου καὶ πρὸς τὴν ἐξορίαν ἀπαγομένου.

κθ'. Ἔτι δὲ τῶν ἱερέων ἐν τῇ συνόδῳ διατριβόντων, τινὲς τῶν ἀπὸ Παλαιστίνης μοναχῶν, ἔχοντες ἐξάρχοντα αὐτῶν τῆς ἀρχῆς Θεοδοσίον, ἤρξαντο διασπᾶν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας, καὶ μερίζειν τὸν ἄλυτον αὐτῆς χιτῶνα, καὶ τοὺς ἐν τῇ συνόδῳ ἐπισκόπους ἀναθεματίζειν, καὶ ἑτέρους ἀντ' αὐτῶν ἐπισκόπους χειροτονεῖν, φημίζοντες ὡς ἡ σύνοδος τὸ Νεστορίου δόγμα ἐκύρωσε, προφάσει τοῦ δοκεῖν τῆς διυκῆς φωνῆς τῶν φύσεων τοῦτο τερατευομένων αὐτῶν. Κατέδραμον οὖν πᾶσαν τὴν Παλαιστίνην, ἔτι δὲ καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ μοναστήρια· διέλαμπε δὲ ἐκεῖσε ὁ ἐπιφανῆς ἡμῶν πατὴρ Εὐθύμιος ὁ παμβόητος, ὃς μόνος μετὰ τῶν ἰδίων μοναχῶν ἀπέστη τῆς κακοδοξίας αὐτῶν· δεξάμενος δὲ καὶ τὸν ἐκφωνηθέντα ὅρον ἐν τῇ συνόδῳ συναῖχεν αὐτοὺς ἐξ αὐτοῦ, καὶ πείθειν ἐπεχείρει ὡς ἄρα ἡ σύνοδος δικαίαν καὶ ἐννομον ἐποίησατο τὴν ἀπόφασιν, καὶ πολλοὺς μᾶλλον μετήγαγεν, ἀνέπεισέ τε οὕτω φρονεῖν.

λ'. Ὡς δὲ τὸ κακὸν ἐπενέμετο κρατυνόμενον καὶ τῇ τῆς βασιλίδος Εὐδοκίας χειρὶ, ἐκεῖσε περὶ τοὺς ἀγίους τόπους διατριβούσης αὐτῆς, συνταξάμενος καὶ αὐτὸς, καὶ παραγγείλας τοὺς ἑαυτοῦ μοναχοὺς μὴ κοινωνῆσαι τῇ κακοδοξίᾳ Θεοδοσίου, ἀπεδήμησεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ γνωρίσαντος αὐτοῦ τῇ προλεχθείσῃ Εὐδοκίᾳ τὴν φανερωθεῖσαν αὐτῷ ἐκ Θεοῦ μετάστασιν αὐτῆς, ἐκείνης τε ἀνικωμένης διὰ τὰ συμβάντα αὐτῇ ἐν Ῥώμῃ δεινὰ, τῶν αὐτῆς συγγενῶν ἐκεῖσε αἰχμαλωτισθέντων, ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ διὰ τὴν τῆς αἰρέσεως κοινωνίαν κατὰ Θεοῦ συγχώρησιν ἐπενεχθῆναι αὐτῇ, μετέβη ἐκεῖνη τῆς τοιαύτης αἰρέσεως, καὶ μᾶλλον τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκοινωνήσε, καὶ τὰ Θεοδοσίου ἀνεθεμάτισε δόγματα, μίαν φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς δογματίζοντος αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον πᾶσαν ἐξοστρακίσαντος· πολλοὶ δὲ τῶν ἀποσχιστῶν συνεκοινωνήσαν αὐτῇ, καὶ τὰ τῆς ὀρθοδοξίας ἠσπάσαντο δόγματα.

λά. Ἰαράχου δὲ πάλιν καὶ ἀγῶνος οὐ τοῦ τυχόντος κατέχαντος τοῖς ὀρθοῖς ἡμῶν δόγμασι, Λέοντος τότε βασιλέως μετὰ Μαρ-

κιανόν ανακηρυχθέντος, εὐθέως ἐβούλετο σύνοδον συγκροτησάμενος περὶ τούτου. Γνωὺς δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν σύνοδον, μὴ θέλων τοὺς ἐπισκόπους διὰ τῆς ὁδοῦ κατατρίβεσθαι καὶ ἀνιάσθαι, ἀπέστειλε μᾶλλον κατ' ἐπαρχίας κελεύσεις, δηλώσας δι' αὐτῶν ὥστε πάντας τοὺς ἐπαρχιώτας ἐπισκόπους, ὅποιον ἔχουσι φρόνημα περὶ τῆς συνόδου σημαίνει αὐτῷ· τούτου δὲ οὕτω γεγονότος, πλείους ἢ χίλιοι ἐπίσκοποι καθυπέγραψαν, καὶ τὴν σύνοδον ἐπεκύρουν, καὶ πάλιν καὶ αὐτὴ ἡ λεγομένη τετάρτη ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος τὸ ἴδιον κράτος ἐλάβανεν.

λβ'. Αὐτοῦ δὲ τοῦ λεχθέντος Λέοντος τοῦ βίου ὑπεξεληθόντος, καὶ Ζήνωνος ἔτι μὴν καὶ Ἀναστασίου μετ' ὀλίγον ὕστερον βασιλευσάντων, παρήσταν τοῦ λέγειν οἱ δι' ἐναντίας κατὰ τῆς συνόδου ἐλάβανον, καὶ τὸ τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Θεοδοσιανῶν ἐπεκώμασε πλῆθος, μίαν φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς πρεσβεύοντων, καὶ τὴν τετάρτην ἀναθεματιζόντων σύνοδον· ἐπειρῶντο δὲ ἀνατρέπειν καὶ τὸν τόμον Λέοντος τοῦ μακαρίου γεγονότος πάπα Ῥώμης. Ἀλλ' Ἐυλόγιος ὁ ἐν ἁγίοις τὸν τότε τόμον ἐπεξηγήσατο, καὶ καλῶς ἔχει πάντα ἀπέδειξε, μηδὲν σχολιδὸν ἐν τοῖς γράμμασι τοῦ προλεχθέντος Λέοντος ἐντετυπωθῆναι διδάξας, μᾶλλον δὲ πλήρη εἶναι θεοσεβείας καὶ δογματῶν ὀρθῶν τὰ τούτου συγγράμματα ἀποδείξας· ὅμως ἡ τε σύνοδος ἐπὶ πολὺ ἀμνημόνευτος ἔμεινε, καὶ πᾶς ἑαυτῷ τὴν νομιζομένην καὶ δοκοῦσαν ἀρχὴν ἐπεσπᾶτο, καὶ ὡς εἰπεῖν ἕκαστον πρὸς τὴν οἰκείαν πίστιν καὶ γνώμην ἀποτρέχειν, καὶ πλῆθος πολὺ ὅτι ἀποσχιστῶν κἀντεῦθεν ἐδλάστησεν.

λγ'. Ἀναστάσιος δὲ ὁ Ἀντιοχείας μεγάλως ὑπὲρ τῆς συνόδου συνίσταται, καὶ δογματικούς κανόνας ἐγγράφως ἐξέθετο, αὐτὴν τε τὴν σύνοδον καλῶς ὀρίσαι πάντα ἀποδείξας, καὶ πλήρη θεοσεβείας ὑπάρχειν τὰ ταύτης δόγματα. Ὁ δὲ φιλόπονος τότε, μᾶλλον δὲ ματαιόπονος, ἀνὴρ Ἀλεξανδρείας γραμματικός, εὐγλωττία καταγοητευόμενος, καὶ τῆ λεγομένη ἑλληνικῆ σοφία αὐχῶν, ἀστρονομία τε καὶ τῆ τῶν ἀριθμῶν θέσει ἐπικομπάξων, κατὰ τῆς συνόδου ἠγωνίζετο· μικροῦ καὶ τῷ Ὀριγένει συμπνέων εἰς τοὺς περὶ ἀναστάσεως λόγους, ἔχων καὶ λόγον ἐπιβρόντα αὐτῷ κατὰ θεϊκὴν παραχώρησιν. Λεόντιος δὲ ὁ τῆς ἐρήμου μονα-

χὸς βιβλίον συνέθηκεν εὐαπόδεκτον, ὑπὲρ τῆς τοιαύτης συνόδου ἐνιστάμενος· πολλὰς δὲ μαρτυρίας ἐν αὐτῷ καταγράφας περὶ τῆς θεϊκῆς φωνῆς, ἔθεν καὶ ΛΕΟΝΤΙΑ τὸ βιβλίον ἐκ τούτου ἐκλήθη. Πολλὴ δὲ σύγχυσις καὶ στάσις διαφόρως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ἐγένετο ἕνεκεν τοῦ τὴν σύνοδον μνημονεύεσθαι, καὶ μὴ ἀνωμότως ταύτην παρέρχεσθαι· ὡς καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐπιτηρεῖν τοὺς λαοὺς, καὶ πρὸς τὴν κίγκλιδα τοῦ θυσιαστηρίου ἐστάναι αὐτοὺς καθωπλισμένους, καὶ παῖειν μέλλοντάς τινας, εἰ μὴ ποιήσονται τὴν τῆς συνόδου ἐκφώνησιν· ὡς καὶ τινὰς τῶν πατριαρχῶν ἀνδρισμένων ὑπὲρ τῆς συνόδου, καὶ ταύτην ἐν διπτύχοις κατατάξαντας, ὑπὸ βασιλικὴν ἀγανάκτησιν γενέσθαι, καὶ μήτε μετὰ θάνατον ἐν διπτύχοις κατατάττεσθαι.

λδ'. Ἰουστινιανοῦ δὲ τοῦ μεγάλου βασιλέως εἰς τὴν βασιλέως προαχθέντος ἀρχὴν, πάλιν εἰς τὰς ἑαυτῶν καταδύσεις καὶ τοὺς φωλεοὺς οἱ θηριώδεις οὗτοι συνήλαυον· καὶ σύνοδος ἐνταῦθα συνεκροτεῖτο τῶν ρξέ. ἁγίων πατέρων, ὄντος ἐν αὐτῇ Εὐτυχίου τοῦ τῆς πόλεως ἡμῶν προέδρου, Ἀπολλινάρου τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν τοῦ Βιγίλλου τοῦ πάπα Ῥώμης τόπον ἀναπληροῦντος, Ἠλία τε τοῦ Θεσσαλονίκης, καὶ ἑτέρων πλείστων· ἐν ἧ κυροῦται ἡ ἐν Χαλκηδόνι τετάρτη σύνοδος, τῶν αὐτῶν δογμάτων ἐκφωνηθέντων ἐν αὐτῇ, καὶ πρὸς ταῖς τριῖς καὶ αὐτὴν τετάρτην μνημονεύεσθαι Θεσπισάντων, καὶ τὸ σύμβολον ὁμοίως τῆς πίστεως ὑπαγορευσάντων· καθ' ἑκατέραν τε φύσιν θελητικὸν τε καὶ ἐνεργητικὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τῆς ἡμῶν ἕνεκεν σωτηρίας ὑπάρχειν ὀρίσαντες· ἀναθεματίζουσι δὲ τὰ δώδεκα κεφάλαια Θεοδώρητου, καὶ τὴν λεγομένην Ἰβὰ τινὸς ἐπιστολὴν πρὸς Μάριν γεγράφθαι τὸν Πέρσην, καὶ τὰ τοῦ Ὀριγένους ἑλληνικὰ συγγράμματα, ἔτι δὲ καὶ Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας· καὶ οὕτως εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἕκαστος πατρίδα μετέβαινον.

λε. Οὐ μετὰ πολὺ πάλιν Σευῆρος ἡμᾶς διετάραξεν ὁ ἀκέφαλος, μᾶλλον δὲ πολυκέφαλος δράκων, μίαν καὶ αὐτὸς φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς παρεξηγούμενος· καὶ οὐδὲ ἐν τούτῳ ἱστάμενος, ἀλλὰ καὶ βίβλους τῷ δοκεῖν κατασκευάζων, καὶ ἐρμηνείας γραφικὰς συντιθεῖς· ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς ὑπὸ Μηνᾶ

τοῦ γενομένου ἡμῶν πατριάρχου κατακρίνεται, καὶ τὰ τούτου δόγματα τελείῳ παραδίδονται ἀφανισμῷ· συνεπαμυνομένων τῷ προλεχθέντι ἡμῶν προέδρῳ Μηνᾷ, καὶ Ἀγαπητοῦ Ρώμης προέδρου, καὶ Πέτρου τοῦ Ἱεροσολύμων πατριάρχου, καὶ Ἐφραιμίου τοῦ μεγάλου Ἀντιοχείας ἀνδρός, ὅστις καὶ ἀγωνιστικὰ καταλέλοιπεν ἡμῖν πλήρη θεολογίας δόγματα, καὶ Σωτηρίου Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ Ἰπατίου Ἐφέσου. Τέως δὲ μικρὸν ἐκ τῆς πολλῆς ταραχῆς καὶ τοῦ περιέχοντος θορύβου ἐλευθερωθὲν, ἐν ἡσυχίᾳ τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας διατέλει, τῶν ὀρθοδόξων παρρησιαζομένων, καὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιγινωσκομένων, καὶ μὴ ὑπαρχόντων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τινα καταβίβασμόν καὶ ἐξουσίας ὑποταγὴν διαγόντων.

λς'. Ἄρτι δὲ Ἡρακλείου βασιλεύσαντος, καὶ Σεργίου ἐκείνου τῆς βασιλευομένης ἡμῶν πόλεως προεδρεύσαντος, τὸ τῶν δύο θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν ἐκινεῖτο ζήτημα, ἥδη καὶ τῶν τῆς ἀνατολῆς μερῶν εἰς τοῦτο κεκινημένων, Σωφρόνιος τε ὁ σοφώτατος ἐξ Ἱεροσολύμων πρὸς Σέργιον εἰσεληλυθὼς τὸν περὶ τούτων ἐποιεῖτο λόγον, ἐπανορθούμενος τὸν ἄνδρα, καὶ μὴ πάλιν εἰς ἀγῶνας τὴν ἐκκλησίαν ἐμπίπτειν ὑποτιθέμενος. Αὐτοῦ δὲ Σωφρονίου ἐκδημήσαντος, καὶ πατριάρχου Ἱεροσολύμων προσδεχθέντος, Ἡρακλείῳ τοῦ εἰρημένου Σεργίου συμφρονήσαντος, μίαν μὲν ἐνεργειαν καὶ ἐν θέλημα τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἐδογματίσκειν, δύο δὲ φύσεις καλῶς λέγεσθαι ὀρίζοντο· καὶ πάλιν μήτε μίαν, μήτε δύο λέγεσθαι ἐνεργείας ἢ θελήματα δογματίζουσι, καὶ γράμματα δημοσίως περὶ τούτου τιθέασιν, καὶ διασπῶσι τὰ τέκνα τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰς ἀνοδίας κατακρημνίζουσι. Συνεπελάβετο δὲ αὐτοῖς καὶ Ὀνώριος ὁ Ρώμης, καὶ Κύρος Ἀλεξανδρείας, μετὰ δὲ τοῦτο καὶ Πέτρος, καὶ Παῦλος, καὶ Πύρρος, οἱ τῶν ἐνταῦθα προεδρεύσαντες, καὶ ἕτεροι πλείστοι, Πολυχρόνιος τε καὶ Μακάριος ὁ Ἀντιοχείας, καὶ Στέφανος ὁ αὐτοῦ μαθητῆς, οἱ καὶ πρὸς τὴν σύνοδον εἰς ὕστερον ἀνετάξαντο.

λζ'. Ἢδη λοιπὸν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐν Σικελίᾳ Κωνσταντίνου, συστάσης ἐνταῦθα τῆς ἑκτῆς συνόδου τῶν ῥό, ἐν ἣ Ἐωργίος τις τῶν τῆδε προέδρευε, παραγεγόνασιν δὲ καὶ τινὲς ἀπὸ Ρώμης ἐπίσκοποι, ἐκ προσώπου τοῦ Ἀγάθωνος τοῦ

αὐτῶν πατριάρχου, συνεπιφερόμενοι καὶ πεπραγμένα τῆς συνόδου αὐτῶν, καὶ ὑπογραφῆς ῥκέ. ἢ καὶ πρὸς, ἐπισκόπων ἀμφοτέρων (1) τῆς δύσεως ὑπαρχόντων, κυρούντων τὰ θεῖα δόγματα Σωφρονίου πατριάρχου, καὶ Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, καὶ τῶν ἀμφ' αὐτόν· τουτέστι τοῦ λέγεσθαι ἐπὶ τοῦ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύο φύσεις, καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. Ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ παρῆν καὶ Στέφανος Ἡρακλείας, τοῦ Πόντου ἐπίσκοπος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος εἰ καὶ τὰ μάλιστα, πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, γραφὴν ἐκμελετήσας καὶ ἐπιστάμενος καὶ ἐπὶ στόματος φέρων· καὶ ἕτερός τις ἐπίσκοπος Ἰωάννης Ἀθηνῶν, ὀρθόδοξος εἰς τὸ ἄκρον, καὶ φιλοσοφία ἀμφοτέρωθεν κεκοσμημένος. Ἐκφωνεῖται τοίνυν ὁ ὅρος ἐν αὐτῇ, ἐν ἣ κυροῦνται αἱ προμνημονευθεῖσαι πέντε σύνοδοι, καὶ τὸ αὐτὸ σύμβολον ὑπαγορεύεται τῆς πίστεως· δύο τε φύσεις ἐπὶ τοῦ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καλῶς δογματίζουσι, καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις ἦτοι θελήματα, καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. Σέργιος τε καὶ Ὀνώριος, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ἀναθεματίζονται καὶ λαμβάνει πάλιν ἀνάπαυσιν [ἀπὸ] (2) τῶν συνεχῶν πόνων καὶ ἀσάτων κινήσεων ἢ ἀσειστός ἡμῶν καὶ ἀκαταμάχητος ἐκκλησία, ἥς πύλαι ἄδου, εἴτουν ἀπιστίας, τὴν πίστιν οὐ κατισχύσαι ποτὲ δυναθῶσιν, ὡς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπεφήνατο.

λή. Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐδοκίμασαν καὶ μετὰ τοῦτο τινες τὴν αὐτὴν ἕκτην ἀνατρέψαι σύνοδον, καὶ τόμους ἐξέθεντο, καὶ ὑπογραφῆς βιαίως ἐν αὐτῇ πεποιήκασιν, βασιλικῇ χειρὶ πάντων συνωθουμένων, καὶ πρὸς ἀνάρεσιν αὐτῆς παραπεμπομένων· ὅς ἦν φιλιππικὸς μᾶλλον δὲ Βαρδάνης, διώνυμος γὰρ ὁ κακῶνυμος ἐλέγετο ὁ κατ' αὐτῆς ἀναστάς βασιλεὺς. Καὶ τινος Ἰωάννου Κολωνείας γεγονότος πρεσβυτέρου, καὶ Νικολάου σοφιστοῦ, καὶ ἐτέρων, ὧν τὰ ὀνόματα ἐκὼν ὑπερβήσομαι, συντρεχόντων τῷ κράτει τῆς ἀσεβείας, καὶ λυμαινόμενων τὸ ὑγιὲς τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν δόγμα· ὑπὲρ ταύτης πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, πλείω δὲ πάντων Ζήνων ἐκεῖνος ὁ μακάριος καὶ ἀληθῶς ἐπίσκοπος ἔστη

(1) ἴσως ἀπάντων ἀντὶ ἀμφοτέρων. — (2) ἐν τῇ Σ. Ἰ. ἀναγιγνώσκεται τὰ ἀντὶ ἀπὸ.

γενναίως καὶ ἠγωνίσαστο, Σινώπης πρόεδρος κεχειροτονημένος, ὑπὲρ ἧς καὶ ἐν ἔξορίᾳ ἐπέμπετο, πολλῶν παραρρυέντων καὶ νικηθέντων τῇ ἀνευδότην ἐνστάσει, καὶ ταῖς πολυτρόποις ἀπειλαῖς, καὶ τῇ ἐπιγενομένη ἐνστάσει, τῷ Καϊάφα πάντοτε συνέδριον συγκροτούμενον ὁρᾶσθαι καθ' ἐκάστην αὐτῶν συνέλευσιν.

λθ'. Καὶ πάλιν ἡ κακὴ βασιλεία ἐκποδῶν ἐγένετο, καὶ τὸ χειρόγραφον ἠφαινόετο, πανταχόθεν τῆς αἰρετικῆς ἐκδιωχθείσης μανίας, ἡ ἀδικία ἐξηλαύνετο, καὶ ἡ ἐκκλησία ἡμῶν τὸν ἴδιον ἀπελάμβανε κόσμον, πανταχόθεν τῆς αἰρετικῆς δυσσεβείας ἐκβεβλημένης· ἐβόησαν γὰρ οἱ φύλακες τῆς ἐκκλησίας, οἱ διὰ παντός ὑπεράνω τῶν νοητῶν αὐτῆς ἐπαγρυπνοῦντες ἐπάλλεων, καὶ τοὺς πολεμίους ἀπώσαντο, καὶ ταύτην ἀσπάρακτον διετήρησαν· κατέστησε γὰρ ἐν αὐτῇ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὁ κύριος τοὺς ἐπισκόπους αὐτῆς καὶ κριτὰς, πόρρωθεν τὰς προφυλακτικὰς ποιουμένους ἐπαγρυπνήσεις, καὶ διὰ τῆς ἰδίας ἐπιστήμης καὶ πνευματικῆς ἐνστάσεως πᾶσαν τὴν παράταξιν τῶν ἐναντίων καταστρεφομένους· οὐδὲ γὰρ ἀποίμαντον ἢ ἀνεπίσκοπον ποτὲ καταλέλοιπεν ὁ ἀληθινὸς ἡμῶν ποιμὴν Χριστὸς, ὁ θεικῶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων αὐτοῦ. Καὶ γὰρ πολλάκις ἡμῶν δοκιμάζων τὴν πίστιν, καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐλπίδος στεφρότητα, εἰς πειρασμὸν καὶ ὀδύνας καὶ θλίψεις ἡμᾶς ἐμπεσεῖν παρεχώρησεν, ἵσως ἡμῶν τὴν ἀνεσιν οὐ καλῶς διοικησαμένων, ὥστε καὶ διὰ τούτων τὴν εἰς αὐτὸν στοργὴν ἡμῶν διαφαίνεσθαι καὶ πάλιν τὴν εἰρήνην ἐπαφῆκε τῆς ἀντιλήψεως, καὶ τὸ νέφος τῶν πειρασμῶν διεσκέδασεν.

μ'. Ἐπισημαντέον δὲ ὅτι τῷ παρόντι γραμματεῖν ἀνατάξασθαι δεῖν φήθημεν καὶ τὴν νυνὶ περιέχουσαν ἀκοσμίαν καὶ ἀταξίαν, καὶ ὅπως ἡ τοῦ Σατανᾶ ἀντίπαλος δύναμις πολυμόρφῳ καὶ πολυπλόκῳ σκαιοτήτι θωπευσαμένη, τῷ καθαρωτάτῳ συστήματι τῆς ἐκκλησίας ἐπέσκηψεν. Ἀνέφω γὰρ τις ἐπίσκοπος Νακωλείας οὕτω καλουμένης, πολίχνης τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας, ἀνὴρ οὐκ ἐλλόγιμος, ἀλογίᾳ δὲ μᾶλλον τὴν ἑαυτοῦ ἐκκαλύπτειν φρόνησιν φανταζόμενος, ὃς ψιλῇ τῇ τοῦ γράμματος θεωρίᾳ ἐν τῇ τῶν θεοπνεύστων γραφῶν ἀναγνώσει προσκεχρηνῶς καινουργεῖν παρὰ τὰ ἱεροπρεπῶς ἐκπεφρασμένα παρεδογματίζει, καὶ ταῖς

πατρικαῖς κατεξανίστασθαι παραδόσεσιν ἀνθρωπίζετο· αἰεὶ γὰρ φίλον τῷ μισανθρώπῳ δαίμονι πολυτρόποις ἀπάταις παρασφάλειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐκοσμίας ἀνασοβεῖν τὴν κατάστασιν· ὃ δὴ καὶ τὰ νῦν ἐπεδείξατο, καὶ τὸν κατ' ἀλλήλων ὁρᾶσθαι πόλεμον τὰς ἐκκλησίας ὑπέθετο, δι' ὧν ὀργάνων εἰς τοῦτο συνασπιζόντων ἐφεύρατο, τῷ μὲν ἱερατικῷ σχήματι τὴν δολερὰν συσκιαζόντων διάνοιαν, τοῖς δὲ φιλοχριστοῖς λαοῖς οἰκείαν ἐρευγομένων κατήχησιν· καὶ τούτων ἕναρχός τε καὶ ἠγῆτωρ ὁ τῆς λεχθείσης καθέστηκε πόλεως πρόεδρος, ὁπαδοί τε καὶ συναίρεται, καὶ σύνδρομοι, καὶ ἕτεροι τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου γεγονασιν, οὓς καὶ κατ' ὄψιν ἡ ὑμετέρα τιμότης ἐγνώρισε· καὶ γὰρ ὑπεπλάττονται τὰ ὀρθὰ βούλεσθαι φρονεῖν, καὶ δόκησιν ἑαυτοῖς τῆς εἰς τοῦτο βροπῆς, καθάπερ τι προσωπεῖον ἐν αὐτοῖς ἐναρμόσαντες, κακουργότατα πειρῶνται τοὺς τῶν ἀγίων χαρακτῆρας μεταφέρειν ἐπὶ τὰ εἰδωλα, εὐοείδειαν ἐπιζήμιον ἀνοσίως ἐπιτηδεύοντες, ὡς δῆθεν καὶ τὰς πρὸ ἡμῶν γενεὰς ἐν πλάνῃ βιῶναι ἀποκλαιόμενοι, καὶ ἐλεεῖσθαι μᾶλλον ἢ μακαρίζεσθαι μυθεούμενοι.

μά. Ἐφ' οἷς τάληθῆ πρὸς ἡμῶν τούτοις εἰρήσεται· εἰ, ὡς φατέ ὑμεῖς, εἰδώλων δίκην τὰ σεπτὰ τῶν ἀγίων ἀπειργετέ εἰκονίσματα, μικροῦ καὶ αὐτὰ τὰ καίρια τῆς πίστεως ἀνατρέπετε· εἴποιεν γὰρ οὐκ ἐθνικοὶ διαμπᾶξ, ἐπεὶ καὶ χριστιανῶν παῖδες, ὡς οὐδὲν ἀπὸ τοῦ νῦν βέβαιόν τι ἢ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν παράδοσις ἔξειν δυνήσεται, τὰ πρὶν ἀθετήσασα· ἀληθῶς γὰρ πᾶσι πιστοῖς καὶ ὀρθοδόξοις εὐδηλον πέφυκεν, ὡς ἡ προσκύνησις καὶ ἡ λατρεία ἡμῶν εἰς μόνην τὴν ἀκτιστον καὶ ἀπειροδύναμον ὑπεράρχιον τε καὶ ὑπεράγαθον ζωαρχικὴν καὶ ὑπερούσιον ἀγίαν Τριάδα, τὴν μίαν θεότητά τε καὶ δύναμιν, ἀδιστακτῶ καρδίᾳ καὶ στόματι ὁμολογεῖται· αἱ δὲ ἐν εἰκόσι τῶν ἀγίων μορφοποιῖαι, διὰ πόθον μόνον καὶ οὐ δι' ἕτερον τρόπον προήεσαν, καθὼς πάλαι ἐν τῇ σκηνῇ τὰ τῶν Χερουβὶμ ἀπεικάσματα, τύπον τῶν οὐρανίων δυνάμεων ἔχοντα· ὅθεν τῇ χρονίᾳ παρεκτάσει τὰ πλήθη χειραγωγούμενα, ἀνωθεν παῖς πατρὸς διαδεξάμενοι, εἰς μόνην ὑπόμνησιν καὶ ἀνδρείας ἐπίδειξιν τὰς τοιαύτας σκιαγραφίας ἀνέκαθεν παρεδέξαντο. Τοῦ δὲ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

κατὰ τὸν ἀνθρώπινον χαρακτῆρα ἀναστηλουμένου, ἤγουν κατὰ τὴν ὁρατὴν αὐτοῦ θεοφάνειαν, παρειλήφαμεν εἰς διηνεκῆ μνήμην τῆς ἐνσάρκου πολιτείας, τοῦ τε πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου, καὶ τῆς ἐντεῦθεν γενομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως, δι' αὐτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως ὕψος τοῦ Θεοῦ λόγου κατανοοῦντες.

μβ'. Οἱ δὲ ἐξ ἀλαζονείας ἀπογενονημένοι διχοστασίας τοῖς λαοῖς ἐπεγείρειν οὐ παύονται ὑπὸ γὰρ τῆς σφῶν συμμορίας συνελισσόμενοι, ἐκόντες πρὸς τὴν σύνεσιν τῆς ἀληθείας διαμαρτάνουσι, καὶ τῶν ἱερῶν ἀναθημάτων ἀδεῶς κατατολμῶσιν ἐφάπτεσθαι· διὸ καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς βασιλείας, καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ κρατούντων τὰ πράγματα, ἐκμανθῆς ἀγανάκτησις τοῖς εὐλαβῶς διάγειν προαιρουμένοις ἐπινενόηται· τοῦ γε χάριν, καὶ κίνδυνος οὐχ ὁ τυχῶν, ἀλλὰ καὶ λίαν ὀλέθριος, πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην ἐμπεριείληχε, πλείστων ἱερέων τε καὶ λαϊκῶν, περισσοτέρως δὲ τῶν τῷ μοναχικῷ ἀσκουμένων τάγματι θεοσεβειστάτων ἀνδρῶν, μεταναστῶν τῶν οἰκείων γεγενημένων, καὶ ἐν ἐξορίᾳ καὶ γυμνητεύσει, μετὰ καὶ τῶν τοῦ σώματος μελῶν ἀφαιρέσεως, εἰς διασπορὰν καὶ ἐρήμωσιν παραπεμφθέντων· οὐ γὰρ ἤρκεσθησαν οἱ τὰ νῦν τοῦ κηρύγματος τὸν λόγον ἐπιδεικτικῶς ὑποφαίνοντες, τῇ διὰ σανίδων μόνον ἐκποιήσει τὰ τῶν ἁγίων περιαιρεσθαι εἰκονίσματα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν γραφίδι ἐφάμιλλον τούτοις κόσμησιν τῶν σεπτοτάτων ναῶν ὀλικῶς ἐξορύττεσθαι· καὶ ἔμπαλιν τὰ τοῖς θεοῖς θυσιαστηρίοις τῶν σεβασμίων καὶ ἱερῶν τραπεζώσεων συμβολικὰ ἐπενδύματα, ἐν χρυσῷ καὶ πορφύρᾳ συμποικιλθέντα, χύδην ἀπομορξάμενοι, ἐν τοῖς ἑαυτῶν οἴκοις ἀνέθεσαν, ὅτι καὶ χαρακτῆρες ἁγίων εὐρηνται ἱστορούμενοι. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ πάσης ἀνοσιουργίας ἀνάμεστον δρᾶν οὐκ ἐνάρκησαν· τὰ γὰρ τῶν μακαρίων καὶ ἀοιδίμων μαρτύρων λείψανα, ὑπὸ τῶν τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων συγκομισθέντα, καὶ ἐν τιμίοις κιβωρίοις σορηδὸν ἐντεθέντα ἀπογυμνώσαντες, πυρὶ κατηνάλωσαν· τὸ ὅσον ἐπ' αὐτοῖς τοὺς διὰ πίστιν ἠθληκότας καταπατήσαι καὶ ἀτιμάσαι σπουδάσαντες· ἀλλ' οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ράβδον τῶν ἀμαρτωλῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων· μετὰ γὰρ τὸν σάλλον καὶ τὴν κρατοῦσαν νῦν ἀταξίαν, εὐ οἶδα ἢ

αἰθρία τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος ἐπιλάμψει φαινέστερον· καὶ τοῦ περικειμένου χειμῶνος τὸν λαὸν αὐτοῦ κλυδωνιζόμενον ἐξελεῖται ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης· οὐ γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον ῥιζωθήσεται ἡ κακία ὡς τῆς ἀγαθῆς ὑπερισχύσαι δυνάμεως.

μγ'. Ταῦτα ἡμῖν ἐπιτόμως πρὸς τὸ παρὸν εἰρήσθω, εἰ μὴ εἰς μῆκος τὸν λόγον ἐκτείνεσθαι λογιζομένων ὑμῶν εἶναι δίκαιον· ἄλλως τε μήτε βιβλίου τινὸς ἡμῖν νῦν πρὸς τοῦτο ὑπόντος, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς, ἀλλ' ὑπ' ἐτέρων χειρῶν κατεχομένων, καὶ μηδὲ πρὸς τὸ εὐπορίστως ἐντυχεῖν ταύταις ἡμῶν τυγχανόντων, ὡς ἴστε καὶ ὑμεῖς ταῦτα πλείον ἡμῶν ἐπιστάμενοι· ταῦτα δὲ ὡς ἐκ τῆς προτέρας ἀναγνώσεως καθὼς ἠδυνήθημεν ἐπιμνησθῆναι, ἐν ἀληθείᾳ τῇ ὑμετέρᾳ ἐσημήναμεν τιμιότητι· Ἰπομνηστέον δὲ δίκαιον ὑμᾶς καὶ τοῦτο, ὡς πολλοὶ καὶ ἕτεροι γεγονάσιν αἰρετικοὶ, καὶ κατ' ὄνομα πάντων πρέπιων αὐτοῖς πρόεισιν ἀναθεματισμός· ἡμῖν δὲ νῦν ἐπονήθη πρὸς τὰς ὑμετέρας ἐρωτήσεις, ἐν ἐπιδρομῇ τὰς συνόδους, καὶ τὰ δόγματα αὐτῶν, καὶ τὴν τῆς κινήσεως αὐτῶν καὶ συνελεύσεως αἰτίαν ἐξεῖπειν· εἰ καὶ μικρὸν ἄνωθεν τὸν λόγον ἠγάγομεν, καὶ ποίας ἕκαστος τῶν αὐτῶν ἐπισήμων πατέρων ἐξῆρχε συνόδου, καὶ τίνας τὸ τηνικαῦτα βασιλεύσαντος, καὶ τίς πρὸς ποίαν παρετάξατο αἰρετικὴν φάλαγγα.

μδ'. Αὗται δὲ μᾶλλον αἱ μνημονευθεῖσαι τῶν ἄλλων αἰρέσεων εἰσι κεφαλαὶ καὶ προέχουσαι τῶν λοιπῶν, ὡσπερ παρὰ φυάδων ὑποβλαστησασῶν αὐταῖς. Τινὲς δὲ αὐτῶν τὴν ἕκτην μὴ καταδεξάμενοι σύνοδον ἀνατρέπουσι καὶ τὴν πέμπτην· ἕτεροι δὲ τὰς δύο ἀποβαλλόμενοι τὴν τετάρτην προσδέχονται, καὶ εἰσι μαχόμενοι μετὰ τῶν Ἰακωβιτῶν· κάκεινοι τούτους ὡς ἀνοήτους κατακρίνουσιν, ὅτι γε τὴν τετάρτην δεχόμενοι σύνοδον τὰς ἄλλας δύο μὴ προσδέχεσθαι φιλονεικοῦσιν· εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ λεγόμενοι Μαρωνεῖται, μοναστήριον δὲ τούτων πρὸς αὐτὰ τὰ ὄρια τῆς Συρίας κατωκημένον ὑπάρχει· οἱ πλείστοι δὲ μᾶλλον αὐτῶν παντελῶς καὶ τὴν ἕκτην, ἔτι δὲ καὶ τὴν πέμπτην, καὶ τὴν τετάρτην ἀποβάλλονται· ὁ γὰρ τὴν τετάρτην δεχόμενος καὶ τὴν ἕκτην ἐδέξατο, εἶπερ λογισμοῦ καὶ νοῦς κεκριμένου ἐντὸς καθέστηκεν· ἢ γὰρ τῆς ἕκτης συνόδου ῥίζα καὶ, ὡς εἶπειν,

Θεμέλιος καὶ βάσις ἐστηριγμένη ἢ τετάρτη πέφυκε σύνοδος· ἐκείνης γὰρ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι τὸν ἕνα κύριον ὀρίζουσης, καλῶς αὐτῇ τὸ τέλειον τοῦ ἀνθρώπου ἀκούσασα, ἐν αὐτῷ εἶναι καὶ θέλημα καὶ ἐνέργειαν, καὶ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ ἔχειν αὐτὸν φυσικῶς ὠρίσατο· ὁμοίως καὶ Θεὸς τέλειος εἶναι κηρυττόμενος οὐκ ἀθέλητος οὐδὲ ἀνεέργητος ὑπάρχει Θεός.

μέ. Δι' ὧν δεικνύται κατ' ἀλήθειαν εἰς καὶ αὐτὸς ἐν θεότητι τέλειος, καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειος, υἱὸς μονογενῆς καὶ γνήσιος, καὶ μὴ ἄλλος, εἰ καὶ ἄλλως καὶ ἄλλως τὰ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς καταφαίνεται· ἐκ θεότητος γὰρ καὶ ἀνθρωπότητος εἰς πέφυκεν υἱός, οὐ συγχυθεὶς εἰς ἕν ἐκ τῶν δύο, ἀλλ' ἑκατέρας φύσεως κυρίως τὴν ἰδιότητα καὶ φυσικῶς καὶ ἀλωδῆτως ἐν ἑαυτῷ διαφυλάξας, ἀδιάστατον πάλιν καὶ ἀμέριστον κεκτημένος τὴν ἔνωσιν, ἐπειδὴ ἑνὸς καὶ τὰ αὐτοῦ πάθη καὶ τὰ θαύματα γινώσκωμεν· ἐνεργεῖ γάρ, φησιν, ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας τοῦτο ὅπερ ἴδιον ἔσχε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος, τῷ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος, ὡς λέοντι τῷ μεγάλῳ προέδρῳ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ· οὕτω μὲν καὶ δύο θελήσεις ἦγουν θελήματα ἐν αὐτῷ εἶναι πιστεύομεν· οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων ἢ νοημάτων, ἦγουν ἐναντιώσει τινὲ τούτων παρ' ἡμῶν λαμβανομένων, ἀλλὰ διὰ τὸ θελητικὸν καθ' ἑκατέραν φύσιν τὸν αὐτὸν τῆς ἡμετέρας ἕνεκεν σωτηρίας ὑπάρχειν· καὶ τῆς τελειότητος τῆς καθ' ἡμᾶς ἐν αὐτῷ λογικῆς φύσεως, διὰ τῆς θελητικῆς γνωρίζεσθαι δυνάμει· ἴδιον γὰρ τοῦτο τῆς νοερᾶς φύσεως πέφυκε κίνημα, οὕτως ἡμᾶς νοεῖν περὶ τούτων καὶ λέγειν ὅ τῆς ἀληθείας ἐξεδίδαξε λόγος, καὶ ὁ ταύτης ὑπέρμαχος μᾶλλον δὲ διδάσκαλος καὶ ἀποστολικὸς ὄντως ἀνὴρ.

μς'. Κάκεινο δὲ ἡμᾶς τῶν ἀναγκαίων γινώσκωμεν, ὡς καὶ ἕτεραι γεγονάσι τοπικαὶ σύνοδοι, καὶ κανόνας τούτων κατέχομεν, εἰ καὶ μὴ κυρίως τῷ ἀριθμῷ τῶν ἐξ συναριθμοῦνται συνόδων· ὡς περ ἢ ἐν Γάγγραις, ἐτι δὲ καὶ ἢ ἐν Σαρδικῇ, καὶ Λαοδικείᾳ, καὶ Ἀντιοχείᾳ, καὶ Νεοκαισαρείᾳ, καὶ Ἀγκύρᾳ, καὶ εἰς ἕτερα τοιαύτη γέγονε τοπικὴ σύνοδος· αἱ μὲν γὰρ καὶ τοπικῶν, ὡς λέλεκται, ζήτησεων ἕνεκα συνέστησαν, μήτε βασι-

λέων συνεδρευσάντων αὐταῖς, ἢ προστάξει αὐτῶν ἴσως συνεληλυθόντων τῶν ὄλων αὐτῶν, τινῶν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν Χριστιανῶν βασιλέων γεγενημένων· αἱ δὲ κυρίως οἰκουμενικαὶ σύνοδοι κρατούμεναι παρ' ἡμῶν αὐταὶ εἰσι· πρώτη ἢ ἐν Νικαίᾳ ἢ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέως συνελθοῦσα· δευτέρα, ἢ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ρν'. ἁγίων πατέρων τὸν ἀριθμὸν ἀποφερομένη· τρίτη, ἢ ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, σ'. καὶ αὕτη ἐτύγγανεν ἱερῶν ποιμένων σύνοδος· τετάρτη δὲ, ἢ ἐν Χαλκηδόνι ἐπὶ Μαρκαριανοῦ τοῦ τῆς θείας λήξεως βασιλέως ἡμῶν συναθροισθεῖσα, χλ'. πατέρες τὸν ταύτης συνεστήσαντο σύλλογον· πέμπτη δὲ, καὶ ἕκτη, αἱ ἐνταῦθα συνελθοῦσαι, ἢ μὲν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, ἢ δὲ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ ἐγγόνου ἐκ γένους Ἰρακλείου, ἐν ὑστάτοις καιροῖς συγκροτηθεῖσα.

μζ'. Ἄλυσις ὡς περ εἰπεῖν καὶ σειρά ἀδιάσπαστος ἀλλήλων ἐχομένη καὶ ἐκκρεμαμένη· τῆς μὲν πρώτης ὀρισάσης ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν υἱόν, παρεγγυησάσης δὲ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα πιστεύειν τὸ ἅγιον· τῆς δὲ δευτέρας ὁμοούσιον καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τρανῶς ὀρισάσης, ὡς ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τῷ υἱῷ προσκυνούμενον· τῆς τρίτης πάλιν αὐτὸν τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι τρανῶς ὀρισάσης, ἕνα καὶ οὐ δύο υἱούς· τῆς δὲ τετάρτης τὰ προλεχθέντα κυρούσης, καὶ τὸ τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι διαγορευσάσης ἔχειν αὐτὸν, καὶ δύο φύσεις ἐν αὐτῷ γνωρίζεσθαι ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως δοξαζούσης· ἢ πέμπτη τὰ αὐτὰ, ὡς εἰπεῖν, ἐκφωνήσασα, καὶ καθ' ἑκατέραν φύσιν θελητικὸν αὐτὸν καὶ ἐνεργητικὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τῆς ἡμῶν ἕνεκα σωτηρίας, εἶναι τε καὶ γνωρίζεσθαι· ἢ δὲ ἕκτη, καθὼς ἔφαμεν, τὰ τῶν ὄλων συνόδων ἐπεξέρχεται καὶ τὰ τῶν ἀμφοτέρων κυροῖ, καὶ τὸν ὅρον οὕτως ἐκτίθεται, καὶ αὐτῇ τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι ὁμοίως ὀρίζει, καὶ δύο θελήσεις, ἦτοι θελήματα, καὶ δύο τὰς ἐνεργείας ἐν αὐτῷ διδάσκει· ἐπόμενόν τε καὶ ὑπεῖκον τῷ θεϊκῷ θελήματι τὸ ἀνθρώπινον βέλημα ἐκφωνήσασα, καὶ μὴ ἀντιπίπτον ἢ ἀντιτασσόμενον· ἐκου-

αίως γὰρ αὐτὸν τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀναδέ-
ξασθαι σαρκὶ θάνατον ὑποτίθεται, καὶ θελήσει ἰδίᾳ ὑπὲρ πάντων
ἡμῶν, ἀποσολικῶς εἰπεῖν, γεύσασθαι τοῦ θανάτου.

μ.η. Γειτονοῦσι δὲ πῶς καὶ ἀγγέλιοι, ὡς εἰπεῖν, εἰσὶ τινες
τῶν αἱρετικῶν, ἡγουν ἐν τισὶ τῶν δογμάτων αὐτῶν βλασφη-
μοῦσι πρὸς ἀλλήλους οὕτως· Ἄνομος τῷ Ἀρείῳ· Ναυάται τοῖς
Σαββατιανοῖς· ἀμφότεροι δὲ εἰς τὸν περὶ μετανοίας λόγον τοῖς
Μοντανοῖς· Ἰακωβίται δὲ καὶ Σευηρίται, οἱ λεγόμενοι Ἀκέφαλοι,
καὶ Θεοδοσιανοὶ καὶ Γαϊανῖται πλησιάζουσι πῶς ἀλλήλοις, ἀμ-
φότεροι κατὰ τῆς τετάρτης ἱστάμενοι συνόδου· οἱ τε Σάμαρεῖται
τοῖς λεγομένοις Ἀθιγγάνοις ἐν τῇ τοῦ μ.η προσάπτεσθαι τισὶ
βλασφημίᾳ συνέρχονται, καὶ Παυλιανῖται τοῖς λεγομένοις Μα-
νιχαίοις καὶ Ἀρειανοῖς, καὶ ἄλλοι ἄλλοις, ὡς ἔστιν ἐξευρεῖν τῷ
περὶ τούτων σοφῶς ἐπισκῆπτοντι. Μάρκελλός τε καὶ Φωτεινός,
καὶ Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας, καὶ Οὐαλεντίνος, τῆς Ἰσης ἐν τισὶ
τυγχάνουσιν ἀνοίας, κοινωνοῦντές πῶς καὶ αὐτοὶ Νεστορίῳ τῷ
ἀσεβεστάτῳ, ἠνίκα μάλιστα καὶ φιλὸν ἀνθρώπον τινες αὐτῶν
τὸν κύριον διωρίσαντο, καὶ ἐκ Μαρίας ἀρχόμενον· οἱ δὲ κατὰ
τῆς ἕκτης ἱστάμενοι Ἀπολλιναρίῳ συμφωνοῦσι τῷ δυσσεβεῖ· πάν-
τες αὐτοὶ ἀποτρέπαιοι καὶ μιαιοὶ, καὶ τῆς ἀνω βασιλείας ἐξό-
ριστοι.

μ.θ'. ἔχεις παρ' ἡμῶν τῶν ἐπιζητηθέντων, ὧ φιλόθεόν τέ-
κνον, τὴν ἐπίλυσιν, οὐ παρ' ἡμῶν δὲ, ἀλλὰ παρὰ τῆς θείας χά-
ριτας τυπωθείσης, εἴπερ ἄρα καὶ μή τι ἐν αὐτοῖς ὡς ἄνθρωποι
ἐσφάλμεθα ἡμεῖς· τοῦτο γὰρ ἴσως ἀνθρώπινον, περὶ ὀνομάτων,
ἢ καιρῶν, ἢ τόπων ἐξ ἀγνοίας διαφέρεισθαι· πλὴν ὅτι αὐτῆς καὶ
ἡμεῖς δοῦλοι καθεστήκαμεν τῆς μακαρίας καὶ μόνης ἀληθινῆς
τριάδος, τῆς μοναδικῶς μὲν ἐν θεότητι κηρυττομένης, κατὰ τὸν
θεολόγον Γρηγόριον εἰπόντα· ὅταν μὲν πρὸς τὴν θεότητα βλέ-
ψωμεν, καὶ τὴν πρώτην αἰτίαν καὶ μοναρχίαν, ἐν ἡμῖν τὸ φαντα-
ζόμενον· ὅταν δὲ πρὸς τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης, καὶ τὰ ἐκ τῆς πρώ-
της αἰτίας ἀχρόνως ἐκεῖθεν ὄντα καὶ ὁμοδόξως, τρία τὰ προσ-
κυνοῦμενα.

ν'. Αὐτὴν οὖν καὶ ἡμεῖς ἀδιαλείπτως προσκυνοῦντες τὴν μίαν
θεότητα, καὶ κυριότητα, καὶ βασιλείαν, ὡς ἔστιν ἡμῖν δυνατόν,

εὐχόμεθα μὴ ξενωθῆναι τῆς δόξης αὐτῆς καὶ θεωρίας, καὶ μετὰ
τὴν ἐνθὲνδε ἀποδημίαν, ἔταν ὅλην αὐτὴν οἱ δίκαιοι ἀπολάβωσι,
κατ' αὐτὸν αὖθις εἰπεῖν τὸν μέγαν Γρηγόριον· εἰς τοῦτο γὰρ
ἐμοί, φησι, φέρει τὸ μέτριον ἐνταῦθα φέγγος τῆς ἀληθείας, λαμ-
πρότητα Θεοῦ καὶ ἰδεῖν καὶ παθεῖν ἀξίαν τοῦ καὶ συνδήσαντος
καὶ λύσαντος, καὶ αὖθις συνδήσαντος ὑψηλότερον· ἰσοδυναμοῦν-
τα τούτοις καὶ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ τοῦ ἀγίου Βασιλείου φθεγγό-
μενον, ὅταν λέγῃ· εἰ δὲ μετασταίημεν, δέξαι κάκεισε ἡμᾶς
ταῖς αὐτοῦ σκηναῖς, ὡς ἂν, ἀλλήλοις συζῶντες καὶ συμπνέοντες,
τὴν ἀγίαν καὶ μακαρίαν τριάδα καθαρώτερόν τε καὶ τελεώτερον,
ἧς νῦν μετρίως δεδέγμεθα τὰς ἐμφάσεις, ὀρῶμεν· κἀνταῦθα σταίημεν
τῆς ἐφέσεως, καὶ ταύτην λάβοιμεν ὧν τε πεπολεμήκαμεν καὶ
πεπολεμήμεθα τὴν ἀντίδοσιν· τὰ ὅμοια τούτοις φάσκων καὶ ἐν
τῷ εἰς Καισάριον ἐπιταφίῳ, ἔτι δὲ καὶ τῷ εἰς τὰ φῶτα λόγῳ,
οὕτω λέγων· ἵνα φῶτα τέλεια τῷ μεγάλῳ φωτὶ παραστάντες,
καὶ τὴν ἐκεῖσε μυηθῆτε φωταγωγίαν, ἐλλαμπόμενοι τῇ τριάδι
καθαρώτερον καὶ τρανώτερον, ἧς νῦν μετρίως ὑποδέδεχθε τὴν
μίαν αὐγὴν ἐκ μιᾶς τῆς θεότητος. Σὺ δὲ ὧ μακαρία καὶ μόνη
τριάς καὶ μονὰς, καὶ τὸν βίον ἡμῖν διεξάγοις πρὸς τὸ λυσιτε-
λέστατον, καὶ πόρρω ποιήσαις ἀφ' ἡμῶν πᾶσαν τὴν τῶν ἐναντίων
προσβολὴν, καὶ σώσαις τοὺς [σοὺς] (1), εἴπερ ἄρα σοὶ οἱ σὲ κυρίως
ὁμολογοῦντες καὶ μὴ τῇ αἱρετικῇ ἀπάτῃ καὶ πλάνῃ συμμολυν-
θέντες, ἀλλὰ παρθένον σοὶ παραστήσαντες ἐν τούτῳ τὴν ἑαυτῶν
ψυχὴν, τῇ πλάνῃ τῶν ἐναντίων μὴ συμφυαρείσαν.

(1) καὶ σώσεις τοὺς, εἴπερ ἄρα σοί. Σ. 'Ρ. ἐσφαλμένως.

ΑΔΕΣΠΟΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΞ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ.

Α'.

ΧΡΗ γινώσκειν ὅτι σ'. εἰσὶν αἱ ἅγαι καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι· καὶ ἡ μὲν α'. γέγονεν ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ τοῦ ἐν ἁγίοις ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ Σιλβέστρου πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀλεξάνδρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ὑπῆρχον δὲ οἱ ἅγιοι πατέρες τριακόσιοι δέκα ὀκτώ· συνῆλθον δὲ κατὰ Ἄρειου τοῦ ματαιόφρονος, πρεσβυτέρου γενομένου μὲν τῆς ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, βλασφημοῦντος δὲ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· κτίσμα γὰρ αὐτὸν ἔλεγεν ὁ δυσσεβῆς, καὶ οὐχ ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ· ὅθεν τοῦτον ὡς ἐχθρὸν τῆς ἀληθείας ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀναθεματίσαντες ἀπέβαλοντο· τὴν δὲ ὀρθόδοξον πίστιν ἐκράτυναν, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κηρύξαντες, κτίστην δὲ τῶν ἀπάντων καὶ οὐ κτίσμα, ἀλλὰ Θεὸν ἀληθινὸν, καθὼς καὶ τὸ σύμβολον περιέχει τῆς πίστεως, ὅπερ αὐτῇ τῇ ἐμπνεύσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὑπηγόρευσαν.

Β'.

Ἀπέχει ἡ σύνοδος β'. ἀπὸ τῆς α'. ἔτη γ'.

Ἡ δὲ δευτέρα ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν ἁγίων ρν'. πατέρων γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, καὶ Δαμάσου πάπα Ῥώμης, καὶ Νεκταρίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, κατὰ Μακεδονίου τοῦ δυσσεβοῦς, τοῦ ληστρικῶς μὲν τὸν πατριαρχικὸν ὀρόνον ἀρπάσαντος, βλασφημοῦντος δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἔλεγε γὰρ αὐτὸ μὴ εἶναι Θεὸν, ἀλλὰ τῆς θεότητος τοῦ Πατρὸς ἀλλότριον· ὅθεν τοῦτον μὲν ὡς ἐχθρὸν τῆς εὐσεβείας

ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀναθεματίσαντες κατέκριναν· Θεὸν δὲ ἀληθινὸν καὶ κύριον καὶ ζωοποιὸν τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐτρέψαν, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ὑπάρχειν αὐτὸ κηρύξαντες, καὶ τῆς αὐτῆς θεότητος καὶ δυνάμεως, καθὼς τὸ σύμβολον περιέχει τῆς πίστεως, ὅπερ αὐτοὶ τρανώτερον τῆ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐξεφώνησαν χάριτι. Ἔτι δὲ καὶ Ἀπολλιναρίου τοῦ Λαοδικείας τὴν βλασφημίαν σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς ὁμοίᾳ φρονοῦσιν ἀναθεματίσαντες, ὡς ἄψυχον τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν σάρκα λέγοντος, ἔμψυχον εἶναι ταύτην ἐβεβκίωσαντο, ψυχὴν ἔχουσαν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ὁμοούσιον.

Γ'.

Ἀπέχει ἡ γ'. σύνοδος ἀπὸ τῆς β'. ἔτη κθ'. μῆνας γ'.

Ἡ δὲ τρίτη ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Ἐφέσῳ, ἡ πρότερον ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως τοῦ μικροῦ συναθροισθεῖσα σ'. ἁγίων πατέρων ὑπάρχουσα, κατὰ Νεστορίου τοῦ ἀνθρωπολάτρου καὶ ἀσεβοῦς, πατριάρχου μὲν γενομένου Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Χριστὸν δὲ διαιροῦντος καὶ κατατέμνοντος. Υἱὸν μὲν γὰρ ἄνθρωπον εἶναι ἔλεγε, καὶ οὐ Θεὸν σεσαρκωμένον· ὅθεν οὐδὲ θεοτόκον, ἀλλὰ χριστοτόκον τὴν ἁγίαν παρθένον Μαρίαν τὴν τεκοῦσαν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν ὠνόμαζε. Τούτου χάριν σὺν Κελεστίνῳ τῷ πάπα Ῥώμης, καὶ τῷ προμάχῳ τῆς εὐσεβείας Κυρίλλῳ τῷ πάπα Ἀλεξανδρείας, ἡ ἅγια αὕτη σύνοδος ἐμμένοντα τῇ τοιαύτῃ βλασφημίᾳ καθείλεν ὡς Ἰουδαιοφρόνα τὸν ἀνθρωπολάτριν Νεστόριον, Κυρίως δὲ καὶ ἀληθῶς θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν ἀπέδειξε, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ἀσπόρως σαρκωθέντα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸν ἀληθινὸν ἀνεκήρυξεν. Ἡ γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐφέσῳ γενομένη σύνοδος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ὡς ληστρικὴ ὑπάρχουσα, καὶ τὰ τοῦ κακόφρονος δὲ Διοσκόρου, καὶ τοῦ ματαιόφρονος Εὐτυχοῦς φωραθεῖσα κρατεῖν, τελείως ἐκ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐκβέβλητο.

Δ'.

Ἡ δὲ δ'. ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Καλικη-

δόνι ἐπὶ Μαρκιανοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως, καὶ Λέοντος πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀνατολίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ χλ'. πατέρων ὑπάρχουσα, κατὰ Διοσκόρου γενομένου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐτυχοῦς. Οὗτοι γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνανθρώπησιν παρεποιοῦντο σχεδὸν παντελῶς, ἐν φαντασίᾳ αὐτὸν λέγοντες φορέσαι τὴν σάρκα· ὅθεν καὶ ἐν μιᾷ φύσει αὐτὸν ἐμυθολογοῦν, τῇ θεότητι τὰ πάθη προσνέμοντες. Διὰ τοῦτο οὖν ταύτη μὲν ἐμμένοντας τῇ πλάνῃ ἀνεθεμάτισαν ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτῶν· θεῖον δὲ ὄρον ἐξεφώνησαν, τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Θεὸν κηρύξαντες· τὴν δὲ τοῦ ἁγίου Λέοντος ἐπιστολὴν, τὴν πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανὸν, ὡς στήλην ὀρθοδοξίας ἀπεδείξαντο. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι οἱ λεγόμενοι Θεοδοσιανοὶ οἱ ἀπὸ Θεοδοσίου τινὸς, καὶ Ἰακωβίται οἱ ἀπὸ Ἰακώβου τινὸς, καὶ οἱ Σευηριανοὶ οἱ ἀπὸ Σευήρου, τὰ ὅμοια τῶν γεγραμμένων Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς τῶν βεβήλων αἰρετικῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ βέβηλοι τυγχάνοντες, φρονοῦσι· διὸ καὶ ἀνθίστανται μετὰ ἐτέρων αἱρέσεων τῇ τοιαύτῃ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ τετάρτῃ συνόδῳ, ἑαυτοὺς ἀπαλλοτριοῦντες τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας.

Ε'.

Ἀπέχει ἡ πέμπτη ἀπὸ τῆς τετάρτης ἔτη ξή.

Ἡ δὲ ε'. ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ πάλαι βασιλέως, καὶ Βιγίλιου πάπα Ῥώμης, καὶ Εὐτυχίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ὑπῆρχον δὲ ρξέ. ἅγιοι πατέρες, ἧτις ἁγία σύνοδος ἐπεκύρωσε μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, καὶ ὡς ὀρθόδοξα αὐτῆς πάντα τὰ σωτήρια ἐκράτησε δόγματα, τὰς αὐτὰς αἱρέσεις ἀναθεμάτισα. Ἀπεβάλετο δὲ καὶ ἀνεθεμάτισεν ἡ ἁγία σύνοδος ἐν πρωτοτύπῳ μὲν Ὀριγένην τὸν παράφρονα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ ἀσεβῆ δόγματα καὶ συγγράμματα, Εὐάγριόν τε καὶ Δίδυμον, ὡς συμμύστας τούτου καὶ σύμφρονας, καὶ Ἕλλητικοὺς ἐμφορουμένους δόγμασι. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὰ τὰ σώματα, ἃ νῦν περικείμεθα, ἀνοήτως εἶπον μὴ ἀναστήσεσθαι ὑπὸ

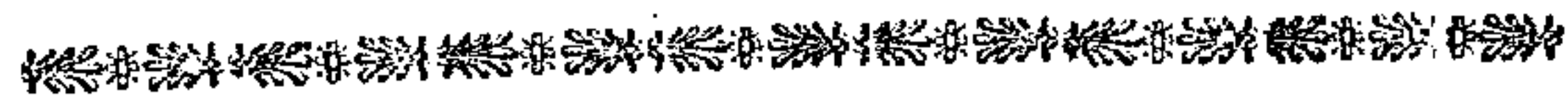
Θεοῦ, μήτε εἶναι, καὶ ἐν σαρκὶ μὴ πλασθῆναι τὸν Ἀδὰμ, καὶ τέλος εἶναι τῆς κολάσεως, καὶ δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον κατάστασιν. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἀλλὰ καὶ ἄλλα τινὰ παρά τισιν ἐν τῷ κρυπτῷ κατεχόμενα τελείως οὐκ ἐθριαμβεύθησαν ἐπὶ συνόδῳ, εἰ καὶ τινες τῶν ἁγίων πατέρων εἶχον αὐτά· καὶ γὰρ προγενέστεροι τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου οἱ τρεῖς ὑπῆρχον αὐτοὶ αἰρετικοί. Ὅπηνίκα δὲ πολὺν λαὸν τὰ τοιαῦτα πονηρὰ ἐξήπάτησαν βλαστήματα, τηνικαῦτα καὶ αὐτὴ ἡ ἁγία σύνοδος συναθροισθεῖσα τούτους τε καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῖς, καὶ τὰς αὐτῶν βλασφημίας ἀνεθεμάτισεν· ἔτι δὲ καὶ τὸν Μοψουεστίας Θεόδωρον, τὸν Νεστορίου διδάσκαλον, σὺν τοῖς αὐτοῦ βλασφημοῖς συντάγμασιν, ὡς μυσαρὸν ἐκρίπτει ζιζάνιον, καὶ τοῦ Θεοδώρητου τὰ κακῶς γεγονότα κατὰ τοῦ τῆς εὐσεβείας προμάχου Κυρίλλου, καὶ δυσσεβῶς ἐκτεθέντα συγγράμματα, καὶ ὅσα κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἁγίας α'. συνόδου καὶ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν κατηγόρει πίστεως Νεστορίῳ τῷ δυσσεβεῖ χαριζόμενος.

ΣΤ'.

Ἀπέχει ἡ ἕκτη ἀπὸ τῆς πέμπτης ἔτη ρξγ'.

Ἡ δὲ σ'. ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Κωνσταντίνου βασιλέως πατρὸς Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐπὶ Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης, καὶ Γεωργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ὑπῆρχον δὲ ρβ. ἅγιοι πατέρες. Συνηθροίσθησαν δὲ κατὰ τῶν καινοτομησάντων αἱρέσιν ἐν τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, λέγω δὴ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαράν ἐπισκόπου, Ὀνωρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου, καὶ Πύρρου, Πέτρου, καὶ Παύλου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπων· ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀνακαινισάντων τὴν αἱρέσιν τούτων τῶν προγεγραμμένων αἰρετικῶν ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, τοῦ τε Μακαρίου, τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας προέδρου, καὶ Στεφάνου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ κατὰ τῶν ἐκείνων. Οὗτοι γὰρ οἱ προλεχθέντες αἰρετικοὶ Θεόδωρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ματαιόφρονες δυσσεβεῖς ἀπετόλμησαν εἰπεῖν ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἔχειν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν, σύνθεσμον τῆς ὀρθοδοξίας διαλύσαι θελήσαντες. Τού-

του χάριν ἡ ἀγία αὐτὴ καὶ οἰκουμένη ἕκτη σύνοδος τοὺς προγεγραμμένους αἰρετικούς ὡς θεομάχους ἀνεθεμάτισε, καὶ πάντα αὐτῶν τὰ βλάσφημα δόγματα, καὶ πάντας τοὺς τὰ αὐτὰ τούτοις φρονούντας, καὶ φρονεῖν μέλλοντας, καὶ ἀμετανοήτους διακρίνοντας· σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Πολυχρόνιον, τὸν νηπιόφρονα γέροντα, τὸν νεκροὺς ἐγείρειν ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ τῆς αἵρέσεως μεγαλοῤῥημονήσαντα, ἀδείας τε τυχόντα, καὶ ἐν τῷ μὴ ἐγείραι μεζόνως τὴν βλασφημίαν τῆς τοιαύτης αἵρέσεως θριαμβεύσαντα. Τῆς ὀρθοδοξίας δὲ τὰ δόγματα τρανώτερον ἢ τοιαύτη ἀγία σύνοδος ἐμφανίσασα, δύο θελήματα φυσικὰ ἤγουν θελήσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐβεβαίωσεν ἔχειν μετὰ τὴν σάρκωσιν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ τὸ μηδεμίαν φύσιν τῶν ἐπὶ Χριστοῦ, τουτέστι τῶν δύο, ἀνεθέλητον ὑπάρχειν καὶ ἀνενέργητον· οἱ γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν φύσεων ἀναιροῦντες ιδιώματα, ἐνεργείας τε καὶ θελήματα, καὶ τὰς φύσεις συναναιροῦσιν, ὧν περ εἰσὶν ιδιώματα.

ΦΩΤΙΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
 ΕΚ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛΟΝ
 ΤΟΝ ΑΡΧΟΝΤΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ,
 ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ.

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Η ΠΡΩΤΗ καὶ οἰκουμένη ἀγία σύνοδος ἐν τῇ κατὰ Βιθυνίαν Νικαίᾳ συνεκροτήθη, ὅκτω δὲ καὶ δέκα καὶ τριακοσίων θείων ἀρχιερέων ὁμήγυρις τὴν τῆς ἀληθείας κρίσιν ἐνεχειρίζοντο. Ἐν ἧσαν προέχοντες Ἀλέξανδρος τε, ὁ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερατικὸν θρόνον λαχὼν διευθύνειν, ἀνὴρ βαθεῖα μὲν πολιᾶ, παραπλησίῳ δὲ φρονήματι σεμνυνόμενος, βίου δὲ λαμπρότητι καὶ δσιότητι γνώμης καὶ πίστεως ἀκριβεῖα τὴν εἰς τὸ θεῖον παρρησίαν πολλὴν οικειούμενος· καὶ δὴ καὶ Σιλβέστρος, καὶ Ἰούλιος, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐπίσημοί τε καὶ διαβόητοι πρόεδροι· αὐτῶν μὲν οὐδέτερος παραγεγονώς, Βίτωνα δὲ καὶ Βικέντιον, ἐκάτερος ἀνθ' ἑαυτοῦ, κατὰ τὸν οικεῖον τῆς ἀρχιερατείας χρόνον, τῇ κοινῇ παρῆλαι συνελεύσει προβαλλόμενοι, ἀνθρώπους ἀρετὴν τιμῶντας, καὶ εἰς τὸ τοῦ πρεσβυτερίου ἀξίωμα παραγγέλλοντας· οἷς καὶ ὁ Κορδαύβης ἐπίσκοπος συνετέτακτο, ὅς κατὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς διωγμοὺς τὴν κλήσιν ἐπαληθεύουσαν ἔδειξεν· ὅσιος γὰρ ὀνομαζόμενος ἀβέβηλον αὐτοῦ τὴν ὁμολογίαν τῆς εἰδωλολατρίας διετήρησεν. Ὁ μὲντοι Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος, αὐτὸς τε παρῆν, ἱεροῖς ἐνδιαπρέπων κατορθώμασιν· ἤγε δὲ συναγωνιστὴν ἑαυτῷ καὶ Ἀθανάσιον, ὅς τότε μὲν τοῦ τάγματος τῶν διακόνων ἤγειτο, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου κατέστη διάδοχος· καὶ δὴ καὶ ὁ κλεινὸς Εὐστάθιος συμ-

παρῆν, τῆς Ἀντιοχείων ἐκκλησίας τὸ ἐγκαλλώπισμα, πίστεως μὲν ἐναστράπτων καθαρότητι, λόγων δὲ καὶ νοημάτων σωφροσύνη θαυμαζόμενος· μεθ' ὧν καὶ ὁ Ἱερουσολύμων Μακάριος, πολλαῖς ιδέαις ἀρετῶν ἐνευθηνούμενος· ἄλλοι τε πλεῖστοι ἀποστολικοὶς χαρίσμασι καὶ μαρτυρικοῖς παθήμασι διαλάμποντες, ὧν Πανοῦτιος, καὶ Σπυρίδων, Ἰάκωβός τε, καὶ Μάξιμος, ἀγαθοῦ καὶ θαυμασίου συστήματος ἀγαθοὶ καὶ θαυμάσιοι πρωτοστάται ἐγνωρίζοντο· ἐφ' οἷς ἅπασιν καὶ ὁ μέγας καὶ ἀξιάγαθος Κωνσταντῖνος, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἰθύνων τὰ σκῆπτρα, διέπρεπε, τὴν τε σύνοδον ἀθροίζων, καὶ λαμπροτέραν τῇ παρουσίᾳ ἀπεργαζόμενος. Ἀλλ' ἐκ τοσούτων μὲν καὶ τοιούτων ὁ ἱερός ἐκεῖνος συνίστατο σύλλογος, Ἄρειόν τινα νεωτεραποιδὸν δυσσεβείας δίκας εἰσπραττόμενοι, καὶ τὸ ἀποστολικὸν καὶ θεῖον κρατύνοντες κήρυγμα. Ἦν δὲ οὗτος ὁ δαίμων ἐλκων μὲν τὸ γένος ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου· εἰς κλῆρον δὲ καταλεγείς τῆς ἐκείσε ἐκκλησίας, καὶ εἰς πρεσβυτέρου βαθμὸν ἀνελθὼν, πρότερον μὲν κατὰ τοῦ ἰδίου ποιμένος ὑπερήφανον ἀνέλαβε φρόνημα, ἐκεῖθεν δὲ κατὰ τοῦ κοινοῦ ποιμένος καὶ δεσπότητος παρέτεινε τὴν ἀπόνοιαν· τὸν γὰρ Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, ὃ τολμηρᾶς ἐκείνης καὶ γλώττης καὶ διανοίας, εἰς κτίσμα καὶ ποίημα κατεβίβαζεν, οὐδὲ τοῦτο συνιδεῖν ἐθέλων, κοινὸν ὑπάρχον πᾶσι καὶ αὐτοδίδακτον ὁμολόγημα, ὡς ἅπας υἱὸς τῆς αὐτῆς ἐστὶ τῷ γεγεννηκότι καὶ οὐσίας καὶ φύσεως· καὶ ὁ τὸν υἱὸν τῶν τῶν ἐν κτίσμασι, καὶ τὸν πατέρα κτίσμα προσανηγόρευεν, ὡς περὶ ὁ τὸν πατέρα δημιουργικῆς οὐσίας καὶ αἰδίου φύσεως ὁμολογῶν, τῆς αὐτῆς εἶναι καὶ τὸν υἱὸν συνομολογήσειε. Ποῦ δ' ἂν εἴη τὸ γνήσιον τῆς υἰότητος, ἄλλης μὲν οὐσίας τοῦ πατρὸς, ἑτέρας δὲ τοῦ υἱοῦ χρηματίζοντος; Πῶς δ' οὐ τῆς ἑλληνικῆς πλάνης ἀνακύψει τὸ πολυθεον, εἰς ἐλάττω καὶ μείζω οὐσίαν τεμνομένης τῆς θεότητος, καὶ τῆς μὲν εἰς πρῶτον καὶ δημιουργὸν καὶ πρεσβύτερον Θεὸν ἀφοριζομένης, τῆς δὲ εἰς δεύτερον Θεὸν διακρινομένης καὶ ὑπουργὸν καὶ νεώτερον; ταῦτα γὰρ τῆς τοῦ Ἀρείου πονηρᾶς σπορᾶς τὰ γεννήματα. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν, ὡς χεῖλη βλάσφημα κατὰ τοῦ πεποιηκότος ὑπλισάμενον, τῆς ἱερωσύνης ὁ ἱερός ἀπεγύμνωσεν ὄμιλος· τὴν δὲ δυσσεβεστάτην καὶ θεομάχον

αὐτοῦ αἵρεσιν τῷ ἀναθέματι καθυπέβαλεν· ὁμοούσιον δὲ, καὶ ὁμοφυῆ, καὶ συναΐδιον τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ τῷ γεγεννηκότι Πατρὶ, καὶ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας καὶ κυριότητος, ὡς οἱ θεοὶ χρησμοὶ, καὶ τῶν εὐσεβούντων τὰ κοινὰ δόγματα, ἱερολογήσαντες διετράνωσαν, καλῶς εἰδότες, ὅτι, ὡς περὶ τὸ εἰς ἓν συγκλείειν πρόσωπον τὴν τριαδικὴν μοναρχίαν καὶ κυριότητα Ἰουδαϊκὸν ἐστὶ καὶ μισόχριστον, οὕτω καὶ τὸ κατατέμνειν εἰς ἀνίσους φύσεις τὴν ὑπερούσιον καὶ ὑπερφυῆ καὶ ἐνιαίαν θεότητα ἑλληνικὸν ὑπάρχει καὶ πολυθεον. Ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος τῶν μὲν ἱερῶν φροντισμάτων τὴν βασιλίδα πόλιν ἱερὴν ἐδείκνυ φροντιστήριον· εἰς πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν ἄνδρας ἱεροῦς συνηγείρετο, ἐξάρχους ἔχουσα Τιμόθεόν τε τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν ἀξιόθαύμαστον τῆς Ἀντιοχείας Μελέτιον, Κυριλλόν τε τῶν Ἱεροσολύμων, τοὺς ἱεραρχικοὺς θρόνους ἰθύνοντας· καὶ δὴ καὶ Νεκτάριον, ὃς ἄρτι τῆς τῶν κατηχουμένων ἀγέλης ἀφορισθεὶς, καὶ τῷ θεῷ λουτρῷ τὸν τοῦ βίου ῥύπον ἀποπλυνάμενος, καθαρὸς ἤδη, τὸ καθαρῶτατον τῆς ἱεραρχίας ἀξίωμα περιβάλλεται, ψήφῳ μὲν κοινῇ τῆς συνόδου, χειροθεσίᾳ δὲ τῶν προκρίτων· καὶ ἅμα τε τῆς βασιλευούσης ἐπίσκοπος, καὶ τῆς συνόδου ἐχρημάτιζεν ἐξάρχος· μεθ' ὧν Γρηγόριος, ὅτε τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Νύσσης ἐπίσκοπος, καὶ ὁ τῆς θεολογίας ἐξ ἔργων ἐπώνυμος· οἷς, οὐ πολὺς χρόνος, καὶ Δάμασος, ὁ τῆς Ῥώμης, τὰ αὐτὰ κρατύνων ἐγνωρίζετο, σύμφωνος τοῖς προλαβοῦσι καθιστάμενος. Οὗτος δὴ οὖν ὁ ἱεροφάντης χορδὸς Μακεδόνιόν τινα, τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἄρπαγμα πάλαι ποιησάμενον, ὅτι τὸ πανάγιον καὶ ζωαρχικὸν ἐδυσφήμει Πνεῦμα, εὐθύνας ἐδικαίου δοῦναι· ὡς γὰρ Ἄρειος κατὰ τοῦ Υἱοῦ, οὕτω καὶ αὐτὸς κατὰ τοῦ παναγίου παραταττόμενος Πνεύματος, εἰς δούλους καὶ ὑπηρέτας τὴν δεσποτικὴν καὶ ὑπερκειμένην αὐτοῦ συνέταττε κυριότητα. Καὶ τοι ῥᾶον ἦν τῷ ἀθλίῳ, εἴπερ ἐβούλετο, συνορᾶν, ὅτι, καθάπερ οἱ τὸν Υἱὸν εἰς κτίσμα τῶν τῶν ὕβριν οὐδὲν ἤττον τῷ Πατρὶ

προσάπτουσιν, οὕτω καὶ οἱ τὸ πανάγιον αὐτοῦ Πνεῦμα τοῖς ποιήμασιν ἐναριθμοῦντες τὴν ἴσην καὶ ὁμοίαν βλασφημίαν ἀφιάσι κατ' αὐτοῦ. Εἰ γὰρ τὸ Πνεῦμα κτίσμα, κάκεινος, οὐ τὸ Πνεῦμα, μετὰ τῶν κτισμάτων. Εἰ δὲ καὶ ἀκοαῖς ἀφόρητος ἢ τῆς ἀθεότητος ταύτης ὑπερβολή, πῶς οὐ συνῆκεν ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος φυγεῖν, δι' οὗ πρὸς τούτους ἀνάγκη πεσεῖν τοὺς Θεομάχους λογισμούς; Ἄθετεῖς τὸ Πνεῦμα εἶναι Θεόν; πῶς ἐρευνᾶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδὲν κρύφιον ἀπ' αὐτοῦ; πῶς ἐστὶν ἄλλος παράκλητος; πῶς συντάσσεται Πατρὶ καὶ Υἱῷ; Πορευθέντες, γὰρ φησὶν αὐτὸς ὁ Υἱὸς, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἰ ἐν τῶν τριῶν κτίσμα, ἐν οἷς φωτιζόμεθα, οὐδὲ τὰ λοιπὰ καθαρῶσαι τῆς ὕβρεως· ἀλλ' εἰ κτίσμα, πῶς κτίζει; πῶς ἀγιάζει; πῶς ζωοποιεῖ; πῶς διαιρεῖ χαρίσματα; πῶς δὲ Θεός; ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἐκεῖνος ὁ φρενοβλαβῆς ἐπὶ νοῦν θέμενος, τῆς μοναρχικῆς αὐτὸ καὶ μιᾶς ἀδιαιρέτου θεότητος διασπᾶν ἐτόλμα καὶ ἀπεθρασύνετο· διὸ καὶ τῆς ἀσεβείας ἐπάξια εἴληφε τὰ ἐπίχειρα, αὐτὸς τε ἀφαιρέσει τῆς ἱερωσύνης ζημιωθείς, καὶ πάντες ὅσοι τῆς αὐτοῦ Θεομαχίας τὸ ἀνίατον παρεζήλωσαν· καὶ ὡς ἐκεῖνος τὸ πανάγιον Πνεῦμα τῆς τριαδικῆς μιᾶς θεότητος τε καὶ κυριότητος ἁλλοτριοῦν ἐφρυάττετο, οὕτως αὐτὸν ἡ ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος καὶ τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς τῶν πιστῶν μερίδος καὶ συναυλίας οἷα δεύτερον ἡλλοτρίωσεν Ἄρειον. Τὸ δὲ πανάγιον καὶ ζωαρχικὸν Πνεῦμα, ἅτε δὴ ὁμοφυές τε καὶ ὁμοούσιον, ἰσοσθενές τε καὶ παντοδύναμον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ συμπροσκυνεῖσθαι καὶ συνδοξολογεῖσθαι, κατὰ τὰς πατρικὰς τε καὶ θεολογικὰς φωνὰς, ἀνεκήρυξαν, ἐκθερίσαντες τέλειον καὶ εἴ τι τῆς Ἀρειανῆς σπορᾶς ζιζάνιον ὑπεφύετο. Τηνικαῦτα δὲ τὰς τῆς βασιλείας ἡνίας ὁ μέγας ὡς ἀληθῶς καὶ μεγάλης εὐφημίας ἄξιος περιεζώννυτο Θεοδόσιος, πρόμαχος καὶ αὐτὸς τῆς εὐσεβείας γνωρίζομενος. Ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν καὶ αὕτη ἡ ἅγια σύνοδος.

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος ἐν μὲν τῇ κατὰ

τὴν Ἀσίαν Ἐφέσῳ συνεκροτήθη, εἰς διακοσίους δὲ ἐπληθύνετο. Ἐν οἷς ἡγεμόνες ἐγνωρίζοντο Κύριλλός τε ὁ ἐν πατράσι περιώ-
 νυμος, ὃς δι' ἀρετὴν καὶ σοφίαν πλοῦτον τῆς Ἀλεξάνδρου μεγα-
 λοιπόλεως ἰθύνειον τὸν θρόνον, καὶ τοῦ Ῥώμης Κελεστίνου τὴν
 καθέδραν ἀνεπλήρου καὶ τὸ πρόσωπον μεθ' ὧν καὶ Μέλων, ὁ
 τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας ἐμπειπιστευμένος τοὺς οἰκίας, καὶ δὴ
 καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων Ἰουθενάλιος· οἵτινες σὺν παντὶ τῷ τῆς
 συνόδου πληρώματι τὸν δυσσεβῆ Νεστόριον, ὧν ἠσέβει, δίκας
 εἰσεπράττοντο· ὃς ἐκ τῆς Ἀντιόχου, τῆς πρὸς τῷ Ὀρόντῃ, ὀρμώ-
 μενος, τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον οὐκ εὐαγῶς ἐνεκεχεί-
 ρισο· ἀλλ' ὄγε ταλαίπωρος οὗτος, ἐκ τῶν Διοδώρου καὶ Θεο-
 δώρου θολερῶν τῆς ἀσεβείας ἐκροφήσας ναμάτων, καὶ εἰς φρε-
 νῶν μέθην ἐμπεσὼν, ἀπηγεῖς καὶ ἐκτόπους φωνὰς, ἐπὶ λύμῃ
 τοῦ ποιμνίου, πολλῶν ἀκοαῖς ἐναπηρεύετο· Χριστὸν γὰρ, τὸν ἕνα
 Θεοῦ Υἱὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, ὃς δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμε-
 τέραν σωτηρίαν σαρκὸς ἡμῖν παραπλησίως κοινωνήσας καὶ
 αἵματος, καὶ εἰς ἑαυτὸν τὸ ἡμέτερον ὑποστησάμενος φύραμα,
 εἰς ἐκ δύο ἐχρημάτισε τῶν ἐναντίων, Θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπάρχων
 καὶ ἄνθρωπος, εἰς Χριστὸς, εἰς Υἱὸς, ὁ αὐτὸς ἄνω ἐκ Πατρὸς
 ἀμήτωρ, καὶ κάτω ἐκ μητρὸς ἀπάτωρ, ὁ αὐτὸς καὶ οὐκ ἄλλος,
 ἐν πρόσωπον, μία ὑπόστασις· τοῦτον δὴ τὸν ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰη-
 σοῦν Χριστὸν εἰς δύο τέμνειν καὶ διαιρεῖν ὑποστάσεις ὁ τρισάθλιος
 ἐκεῖνος οὐ πεφρικῶς, τὸν μὲν ψιλὸν ἄνθρωπον, καὶ χωρὶς τοῦ
 προσλαβόντος Λόγου, κατ' ἰδίαν ὑπόστασιν ἐπλαττε· τὴν δὲ
 Θεὸν ἀνά μέρος καὶ γυμνὸν τοῦ προσλήμματος· ὥσπερ δεδο-
 κῶς ὁ ἀνόητος, μὴ τι Θεὸς πάθει, τὸ οἰκεῖον πλάσμα δι' ἀφα-
 τον φιλανθρωπίαν εἰς θεραπείαν καὶ ἀνάπλασιν ὑποδύομενος·
 οὐδὲ τοῦτο συνιδῶν, ὡς οἷς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τῆς τοῦ Λό-
 γου ἐδίχαζεν ὑποστάσεως, ἀνίατον αὐτὴν καὶ ἀθεράπευτον ἀνε-
 κήρυττε, καὶ τῆς ἰδίας ἔξαρτος σωτηρίας ἐγένετο. Ἀλλὰ γὰρ
 τοὺς λογισμοὺς ὅπως ἐκ τούτων διαστραφεῖς, οὐδὲ τὴν αὐτοῦ
 κατὰ σάρκα μητέρα, τὴν παναγίαν παρθένον, τὴν κυρίως καὶ
 ἀληθῶς τὸν Θεὸν Λόγον σεσαρκωμένον τεκοῦσαν, οὐδὲ τὴν αὐτὴν
 καλεῖν θεοτόκον ἠνέσχετο· ἀλλ' ὥσπερ τὸν υἱὸν ἀπεστέρει τῆς
 θεότητος, οὕτως ἡλλοτρίου καὶ τὴν γεννησαμένην τῆς θεοτό-

κου κλήσεως. Διὸ τοῦτον, ἀξίως τῆς τηλικαύτης ἀπονοίας καὶ τῆς βλασφημίου γλώττης, τῶν μακαρίων πατέρων ὁ σύλλογος πάσης τε ἱερωσύνης ἐγύμνωσε, καὶ σὺν τῷ οἰκείῳ καὶ ἑδευρωτάτῳ φρονήματι τῷ αἰωνίῳ παρέπεμψεν ἀναθέματι· τὸν δὲ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὑποστάσει πατροπαράδοτως καὶ ὁσιοπρεπῶς προσκυνεῖσθαι καὶ κηρύττεσθαι· δογματίσαντες, ἀκολούθως καὶ τὴν πανάχραντον αὐτοῦ καὶ ἀειπάρθενον μητέρα κυρίως καὶ ἀληθῶς καλεῖσθαι καὶ ἀνευφημεῖσθαι θεοτόκον παραδεδώκασιν· ἡ γὰρ τὸν Θεὸν Λόγον σαρκὶ γεννηθῆναι καταδεξάμενον τέτοκε, θεοτόκος ἐνδίκως δοξολογεῖσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι ἐξωσιῶται. Ἄλλ' ἐπὶ τούτοις μὲν καὶ αὕτη τὸ τέλος ἐσχίκεν, ἠνίκα τὸν νέον Θεοδόσιον ἡ Ῥωμαϊκὴ πολιτεία γαληνοῖς ἐώρα ὀφθαλμοῖς τὴν πατρίαν καὶ βασιλείον ἀρχὴν ἐκ τριγωνίας διανύοντα.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμένη τετάρτη σύνοδος τὸν ἐν βασιλευσιν εὐσεβέστατον Μαρκιανὸν συμπρόντα καὶ συμπνέοντα ἔχουσα, τῶν ἀληθινῶν μὲν δογμάτων ἀκροατήριον ἀφιέρου τὴν Χαλκηδὸνα, πόλιν Βιθυνίας οὖσαν ἐπίσημον, ἐν τριάκοντα δὲ καὶ ἑξακοσίοις τὸν ἀριθμὸν ἐξετείνετο· ἧς λογάδες ἐχρημάτιζον Ἀνατόλιος τε ὁ τῆς βασιλίδος πόλεως τοὺς ἱερατικοὺς θεσμοὺς ἐγκεχειρισμένος, καὶ δὴ Πασχασίνος τε καὶ Λουκίνσιος, ἐπισκοπικῶς διαπρέποντες ἀξιώματι, σὺν Βονιφατίῳ πρεσβυτέρῳ, τὸν τόπον ἐπέχοντες Λέοντος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, οὗ κλέος μέγα, καὶ πολὺς ὁ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλος· μεθ' ὧν Μαξιμὸς τε ὁ Ἀντιοχείας, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος· οἵτινες Εὐτυχῆ τε τὸν δυστυχῆ καὶ τὸν προασπιστὴν αὐτοῦ καὶ ἀλαζόνα Διόσκορον, τὸν ποτὲ Ἀλεξανδρείας, δυσσεβημάτων εἰσπράξεις ἀπήτησαν· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι τὴν ἐκ διαμέτρου Νεστορίῳ πλάνην οἰκειωσάμενοι εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκείνῳ ἐξέπεσαν ἀθλιότητα· τὸν γὰρ ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ θεότητος τε καὶ ἀνθρωπότητος γνωριζόμενον, καὶ ἐν ταύταις ταῖς δυοῖν προσκυνούμενον φύσεσιν, εἰς μίαν τολμηρῶς καὶ ἀφρόνως ἀνεκίρων καὶ συνέχεον φύσιν, ἐξ ὧν τῆς τε πατρικῆς οὐσίας ἑτερόφυλον, καὶ τοῖς ἀν-

θρώποις ἑτεροφυᾶ οὐ συνέσαν οἱ δειλαῖοι συμπεραίνοντες. Εἰ γὰρ μία ἡ τοῦ Χριστοῦ φύσις, ἡ θεία πάντως, ἡ ἀνθρωπίνη ἔσεται· ἀλλ' εἰ μὲν μόνη θεία, ποῦ τὸ ἀνθρώπινον; εἰ δὲ ἀνθρωπίνη, πῶς οὐκ ἔξαρνοι τῆς θεότητος; εἰ δ' ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα (τοῦτο γὰρ ὑπολείπεται, καὶ πρὸς τοῦτο μᾶλλον αὐτῶν νεύει τὸ φρόνημα) πῶς οὐκ ἑτεροφυῆς αὐτοῖς ὁ Χριστὸς καὶ τοῦ Πατρὸς καὶ ἡμῶν ἀναπλασθήσεται; οὐ τί ἂν δυσσεβέστερον ἢ ἀφρονέστερον, ἀνθρώπον γενέσθαι φάσκειν τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον καὶ Θεὸν, ἐπὶ τε φθορᾷ τῆς οἰκείας θεότητος, καὶ ἐπὶ ἀναιρέσει τῆς προσληφθείσης ἀνθρωπότητος; τοῦτο γὰρ ἔπετχι πάντως τοῖς μηδετέρας φύσεως, ἀλλ' ἑτέρας παρὰ ταύτας τὸν Χριστὸν εἰπεῖν ἐκτολήσασιν. Διὸ καὶ τῆς τοσαύτης δυσσεβείας οἱ τῶν χριστομάχων τούτων δογμάτων εἰσηγηταὶ ἀξίαν τὴν δίκην δεδωκότες, ἀφηρέθησάν τε τῆς ἱερωσύνης, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς ἐκκλησίας γεγονάσιν ἀνάθεμα, συναπελαθείσης αὐτοῖς καὶ τῆς χριστομάχου αἵρέσεως· τὸ δὲ ὀρθὸν καὶ ἀπαράτρωτον τῆς ὀρθοδοξίας φρόνημα ἔτι μᾶλλον ταῖς γραφικαῖς τε καὶ πατρικαῖς μαρτυρίαις ἀνεκλήρυχθη καὶ διέλαμψεν· ἕνα τὸν Χριστὸν, ἦτοι μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, καὶ δύο τὰς φύσεις, θεότητά τε καὶ ἀνθρωπότητα, ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐνθεωρουμένας, τῶν τρισμακαρίων ἀρχιερέων περιφανῶς θεολογησάντων, καὶ παραδεδωκότων ἀδιστάκτως ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν εἰς πάντα τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα. Δῆλον δὲ κἀντεῦθεν, ὡς δι' ὧν μὲν χωλοῖς αἱ βάσεις ὠρθοῦντο, καὶ τυφλοῖς τὸ πάθος εἰς ὀμμάτων βλάστην ὑπεφύετο, νεκροὶ τε τῶν πυλῶν ἀνεσπῶντο τοῦ ἄδου, καὶ πρὸς τὸ ζῆν μετετάττοντο, αἳ τε ἄλλαι θεοσημεῖαι, ἃς οὐ ῥάδιον ἀριθμεῖν, ἐπετελοῦντο καὶ ἐπεδείκνυντο, τῆς θείας φύσεως ἐναργῶς παρεδηλοῦτο τὸ ἀξίωμα· δι' ὧν δὲ κόπους καὶ πόνους, καὶ πειναν, καὶ δίψαν, καὶ τὰ τούτοις ὑφίστατο συγγενῆ καὶ παραπλήσια, τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας ἐτρανοῦτο τὸ ἰδίωμα· ὧν τὰ μὲν θεοπρεπῶς ὁ αὐτὸς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ἐπιτελέσας καὶ διαπραξάμενος, μίαν μὲν αὐτοῦ καὶ ἐνιαίαν τὴν ὑπόστασιν, δύο δὲ καὶ διαφερούσας τὰς φύσεις ἐν ἀσυγχύτῳ ἐνώσει σαφῶς τε καὶ ἀναντιρρήτῳ λόγῳ παρέστησε καὶ ἐπιστάσατο. Ἄλλ' ἐν τούτοις καὶ τὰ τῆς τετάρτης συνόδου.

ΠΕΜΠΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος, τέμενος μὲν αὐτῇ ἱερὸν ἢ Κωνσταντίνου μεγαλόπολις ἀφιέρωτο· πέντε δὲ καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν θεοφόρων πατέρων παρουσία καὶ συνδρομῇ ἐκρατύνετο. Ὡν ἡγούντο καὶ προέλαμπον Μηνᾶς μὲν τὴν ἀρχὴν, εἶτα δὲ καὶ Εὐτύχιος, τῆς αὐτῆς βασιλίδος ἐκ διαδοχῆς τοὺς ἀρχιερατικοὺς πηδαλιουχῆσαντες οἰακας· καὶ Βιγίλιος ὁ τῆς Ῥώμης τὴν ἱεράν λαχὼν ἐφορείαν, παρῶν μὲν τῇ πόλει, οὐ παρῶν δὲ τῇ συνόδῳ· ὅς εἰ καὶ μὴ πρόθυμος εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς ἱεράς ὁμηγύρευς κατέστη, ἀλλ' οὐδὲν ἔλαττον ὅμως τὴν κοινὴν τῶν πατέρων πίστιν ἐπεκύρου λιβέλλῳ. Σὺν οἷς Ἀπολλινάριός τε ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ Δόμνος ὁ Ἀντιοχείας, τῷ ἀρχιερατικῷ ἀξιώματι κεκοσμημένοι· καὶ δὴ καὶ Δίδυμος, καὶ Εὐάγριος, Εὐστοχίου τοῦ ἱεροσολύμων ἀρχιερέως τὸν τόπον ἀναπληροῦντες· τηνικαῦτα δὲ καὶ Ἰουστινιανὸς ὁ κράτιστος ἐν βασιλευσὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς τὰς φροντίδας ἐνεχειρίζετο, καὶ τῷ ἐκκλησιαστικῷ συνεφώνει φρονήματι. Ἀὕτη τοιγαροῦν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος Νεστορίου πάλιν τὰ μισρὰ παραφυόμενα δόγματα εἰς τὸ παντελὲς ἐξεθέρισεν, ἅμια αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ σπορεῖ τῶν ζιζανίων, μεθ' ὧν Θεόδωρον καὶ Διόδωρον, ὧν ὁ μὲν Ταρσοῦ πόλεως, ὁ δὲ Μοψουεστίας ἐπεσκόπησεν· οἱ Νεστορίου πρότερον τὴν τοιαύτην ὠδίνοντες ἀρεσιν, καὶ ἔγγραφον ἀπολελοίπασιν, τῆς νόθου διανοίας τὰ νόθα καὶ ἐκφυλα κυήματα. Ἔτι δὲ κατεδίκασε καὶ ἀνεθεμάτισεν Ὠριγένην, Δίδυμον, Εὐάγριον, παλαιὰ τῶν πιστῶν ἀρρώσθημα, ἄνδρας τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ παρενεγενεγκεῖν φιλονεικήσαντας. Πρὸυπάρχειν τε γὰρ οὗτοι τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων ἐληρώδουν, καὶ πολλὰ σώματα τὴν αὐτὴν μετενδύεσθαι· δόγμα μισρὸν καὶ κατάπτυστον, καὶ μόνων ὡς ἀληθῶς ἐκείνων τῶν ψυχῶν ἄξιον. Καὶ τέλος δὲ τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως ἐψηφίζοντο, ἄλλη τοῦτο παράκλησις πρὸς ἁμαρτίαν πᾶσαν καὶ ἀπώλειαν· καὶ τοῖς πονηροῖς δαίμασι τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα ἐχαρίζοντο, ἐπαναδραμεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν ἄνωθεν δόξαν, ἐξ ἧς ἐξέπεσον, ἀναπλάττοντες. Ἔτι δὲ οὐδὲ τὰ

σώματα ταῖς ψυχαῖς ἐβούλοντο συνανίστασθαι, γυμνάς δὲ αὐτὰς σωμάτων ἀνιστῶσιν· οὐ οἶδ' ὅ,τι καὶ καλοῦντες ἀνάστασιν, εἶπερ τοῦ πεπτοικότος καὶ θανόντος ἢ ἀνάστασις, οὐχὶ δὲ τοῦ αἰεὶ ἐστῶτος καὶ ἐν ἀφθαρσίᾳ διαμένοντος, οἷόν περ ἐστὶν ἡ ψυχὴ· οὐδὲ τοῦτο δυσωπηθέντες οἱ ἄθλιοι, ἠλίκον οἷον ἀδίκημα, δι' ὧν ληροῦσι, τοῦ δικαίου κριτοῦ κατηγοροῦσι· πῶς γὰρ οὐκ ἐσχάτην αὐτοῦ ἀδικίαν καταμαρτυροῦσι, τὰ μὲν συναθλήσαντα σώματα ταῖς ψυχαῖς ἐν τοῖς κατ' ἀρετὴν πόνοις, τῶν κοινῶν ἐπάθλων ἀποστερεῖν αὐτὸν βλασφημοῦντες· τὰ δ' αὖ πάλιν συνεξαμαρτόντα τῆς κοινῆς αἰτίας καὶ πράξεως ἀνεπιτίμητα καταλιμπάνειν, μόνας δὲ τὰς ψυχὰς, χωρὶς τῶν διαπραξαμένων σωμάτων, ἢ διπλῆν εἰσπράττειν τιμωρίαν, ἢ διπλῆς ἀξιοῦν μισθοποδοσίας. Οὐ μόνον δὲ ταύτας τὰς δυσφημίας ὁ ἱερός οὗτος τῶν πατέρων χορὸς ἀπεκήρυξεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς γε τούτοις, οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν χρόνῳ, καθεῖλε καὶ ἀνεθεμάτισεν Ἄνθιμόν τε τὸν Τραπεζοῦντιον, τὸ Εὐτυχοῦς ὑποθάλλοντα φρόνημα, καὶ Σευῆρον, Πέτρον τε τὸν Ἀπαμείας, καὶ Ζωόραν, καὶ πᾶσαν τὴν πονηρὰν ἐκείνην καὶ πολυκέφαλον διασπορὰν καὶ συμμορίαν Ἀγαπητοῦ μὲν μάλιστα, τοῦ Ῥώμης, τῆς εὐαγοῦς προκατάρξαντος πράξεως, συμψήφων δὲ καὶ συνεργῶν ἀναφανέντων τῶν περιωνύμων ἀρχιερέων· ὧν ὁ μὲν Εὐφραΐμιος, ὁ κλεινὸς τῆς Ἀντιόχου καὶ οὗτος, τῶν ἱεροσολύμων δὲ Πέτρος ὁ ἱερός ἐπεσκόπευε. Τούτους οὖν ἅπαντας τὸ θεῖον τῶν ἀρχιερέων συνάθροισμα ἐκκηρύξαντές τε καὶ ἀποβαλλόμενοι, τὰ ἀπλανῆ καὶ θεῖα τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐκραταίωσάν τε καὶ ἐπεκύρωσαν δόγματα. Καὶ τὰ μὲν τῆς οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου ἐν τούτοις.

ΕΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος ἐν τῇ βασιλίδι μὲν τῶν πόλεων καὶ αὐτῇ τῶν μυστικῶν τῆς ἀληθείας θεαμάτων τὸ ἱερὸν ἐπήγνυτο θέατρον· ἐβδομήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν θεοφόροις ἀνδράσι τὸν ἀγῶνα ὑποδυομένη, λαμπρῶς νικῶσαν ἀπεδείκνυε τὴν εὐσέβειαν. Ταύτης ἀρχηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων προνομεύειν ἐκρίνοντο ἄξιοι, Γεώργιός τε, ὃ τῆς βασιλίδος πόλεως ὁ ἀρχιερατικὸς θεσμὸς ὑπῆρχεν ἐγκεχειρισμένος, καὶ Θεόδωρος, καὶ Γεώρ-

γιος, ἐν πρεσβυτέρων ἀξιώματι κατειλεγμένοι, ἅμα διακόνῳ Ἰωάννῃ, οὗ ἀντί Ἀγάθωνος, τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης, εἰς τὴν τῶν ἐξάρχων τάξιν ἠριθμοῦντο, καὶ τοῦ τῆς Ἀλεξάνδρου μεγαλοπόλεως Ὁρόνου Πέτρος μοναχὸς τὸν τρόπον ἀνεπλήρου μεθ' ὧν καὶ Γεώργιος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀρχιερατικῆς τῶν Ἱεροσολύμων παρήγγελλε καθέδρας· οὗτοι δὲ, σὺν τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς καὶ ἀγίοις πατράσι, Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον, Κωνσταντινουπόλεως κατάρξαντας, καὶ Ὀνώριον τὸν Ῥώμης, Κυρόν τε τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαράν, τὴν ἀλληλόπλοκον τοῦ ψεύδους σειρὰν διαρρήξαντας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Μακάριον τὸν Ἀντιοχείας ἅμα Στεφάνῳ τῆς αἰρέσεως μαθητῆ, σὺν γέροντί τινι ἀθλίῳ τοῦνομα Πολυχρονίῳ ἐπιπλακέντας αὐτοῖς, καὶ τῆς ἐκείνων δυσσεβείας ὑπερμαχεῖν μελετήσαντας, ὑπὸ δικαίαν καταδίκην ἐποιήσαντο, ὅτι μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἐκ δύο πεφυκότος φύσεων, δυσσεβεῖ καὶ ἀλόγῳ φρονήματι ἐτόλμησαν ἀποφήνασθαι μηδὲ τοῦτο λογιζομένους ἀναλαβόντες οἱ ἀσύνετοι, ῥάδιον ἢν καὶ πρόχειρον εἰς κατάληψιν, ὡς οὐκ ἔστι τῆς αὐτῆς ἐνεργείας χωλὸν κατ' ἐξουσίαν ὀρθῶσαι, καὶ κόπους ὁδοιπορίας μετέρχεσθαι οὐδὲ τυφλοὺς ὀμματῶσαι, καὶ γῆν σιάλω δακτύλων ἔργοις φυράσαι, καὶ πηλὸν ποιῆσαι, καὶ ἐπιδαλεῖν τοῖς ὀμμασιν· οὐδὲ νεκρὸν ἀναστῆσαι, καὶ δακρῦειν ἐπὶ τελευτήσαντι· οὐ μὴν οὐδὲ τῆς αὐτῆς ἔστι θελήσεως παραιτεῖσθαι τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, καὶ δόξαν αὐτὸ καλεῖν πάλιν, καὶ βούλεσθαι τὸ ἀθέλητον· ἀλλὰ πῶς οὐχὶ συνήσθηοντο διὰ τούτων, καὶ τῶν φύσεων τὴν διαφορὰν ἐξαρνούμενοι; πᾶσα γὰρ φύσις πηγὴ ἐνεργείας, καὶ ταῖς διαφόροις ἐνεργείαις αἱ φυσικαὶ θελήσεις συνδιασχίζονται· καὶ εἰ κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς πλάνην ἢ ἐνέργειαν καὶ ἢ θέλησιν μία, καὶ ἡ φύσις πάντως, ἐξ ἧς ταῦτα, μία· εἰ δὲ δύο αἱ φύσεις, (οὕτω γὰρ εἰς τοῦτο μανίας ἐξώκειλαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχοντες τὴν διασπορὰν τῶν καταρξάντων καὶ ἀπώλειαν) πῶς οὐχὶ ἑκατέρω πηγάσει τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν καὶ τὴν θέλησιν; ἀλλὰ καὶ οὗτοι μὲν τῆς ἰδίας αὐτῶν καὶ δυσφήμου δόξης οὐδὲν προτιμήσαντες, σὺν αὐτῇ ἐκείνῃ, τῷ αἰωνίῳ κατεδικάσθησαν ἀναθέματι. Δύο δὲ θελήσεις φυσικὰς, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τῶν Θεοφόρων

πατέρων ἱερολογήσας ὁ σύλλογος, ταῖς ἀπανταχοῦ ἐκκλησίαις τὸ δικλοῦν ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν, ὡσπερ τῶν φύσεων, οὕτω καὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ θελήσεων, ὀρθοδόξως παρεδεδόκασι. Κωνσταντίνος δὲ τῆνικαῦτα, ὁ ἀπόγονος Ἰρακλείου, τὸν προγονικὸν τῆς βασιλείας κληρὸν ἐχρημάτιζεν ἀναδεδεγμένος, τὰ τε ἄλλα συμπράττων τῇ συνόδῳ, καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς ἐκκλησίας φρόνημα πρεσβεύων. Ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν καὶ ἡ ἕκτη.

ΕΒΔΟΜΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

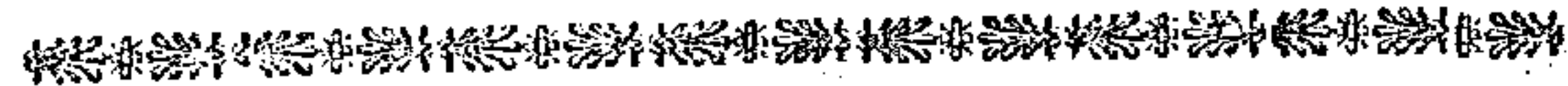
Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμένη ἐβδόμη σύνοδος, Νίκαιαν μὲν, τῶν Βιθυνῶν μητροπόλιν οὔσαν, καὶ τῶν ὀρθοδόξων δογματῶν δικαστήριον πάλαι γεγονυῖαν, καὶ αὐτῇ τῆς εὐσεβείας κριτήριον ἔδειξεν, ἐπὶ μὲν καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων ἱερῶν ἀνδρῶν τῷ πλήθει πλατυνομένη· ταξιάρχους δὲ καὶ πρωτοστάτας τῆς ἱερῆς αὐτῶν καὶ μεγάλης φάλαγγος προβαλλομένη. Ταξιάσιόν τε τὸν ἐν ἀρχιερεῦσι Θεοῦ περιθόητον (θεὸς οὗτος καὶ πανάριστος ἀνὴρ, καὶ τῆς βασιλίδος πόλεως τοὺς ἱεραρχικοὺς οἴκτας, εἴπερ τις ἄλλος, περιάγειν ἄξιος) καὶ δὲ καὶ Πέτρον τὸν εὐλαβέστατον πρωτοπρεσβύτερον τῆς κατὰ Ῥώμην ἁγίας ἐκκλησίας· καὶ Πέτρον ἄλλον, πρεσβύτερον καὶ αὐτὸν, καὶ τῆς ἐκείσε μονῆς ἡγούμενον τοῦ ἀγίου Σάββα, οὗ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας διεκκληροῦντο τὸν τρόπον, Ἀδριανοῦ τότε τὸ ἀρχιερατικὸν κοσμοῦντος ἀξίωμα· ἅμα δὲ τούτοις Ἰωάννην καὶ Θωμᾶν, ἄνδρας μοναδικῆ πολιτείας περιωνύμους, καὶ ἱερατικῆ τιμῆ διαλάμποντας, καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀπάσης διοικήσεως τῶν ἀποστολικῶν καὶ μεγάλων Ὁρόνων τοποτηρητάς, καὶ τὸ τῶν ἀρχιερέων προνόμιον ἔχοντας· λέγω δὲ Ἀπολλιναρίου τε, καὶ Θεοδωρήτου, καὶ Ἠλίας, ὃν ὁ μὲν Ἀλεξανδρείας, ὁ δὲ Ἀντιοχείας, καὶ ὁ λοιπὸς δὲ Ἱεροσολύμων, ἱεροπρεπῶς τε καὶ πανσόφως προειστήκεισαν. Τότε Κωνσταντίνος καὶ Εἰρήνη, ὀρθοδόξως προειστήκεισαν. Τότε Κωνσταντίνος καὶ Εἰρήνη, ὀρθοδόξως στεφάνῳ κοσμοῦμενοι, καὶ τὴν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς πορφυρίδα ἐστολίζοντο. Αὕτη τοιγαροῦν ἡ ἱερὰ καὶ μεγάλη σύνοδος ἀρτιφανῆ τε καὶ βάρβαρον αἵρεσιν, ὑπὸ δυσσεβῶν τε καὶ ἀνιέρων ἀνδρῶν παρεισαχθεῖσαν, Θεοκρίτῳ καὶ κοινῷ ψηφίσματι κατεδίκασε, καὶ τοὺς εἰσηγητάς καὶ

προμάχους αὐτῆς τῷ αὐτῷ συνυποβαλοῦσα κρίματι. Οὗτοι γὰρ οἱ δαίλαιοι Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν βλασφημεῖν οὐχ ὁμολογοῦντες τοῖς ῥήμασι, διὰ τῶν ἔργων πᾶσαν ἐπενόουν ἕβριν, καὶ βλασφημίαν, καὶ ἀσέβειαν· καὶ αὐτὸν ἐκείνον δυσφημεῖν ἀμέσως καὶ χωρὶς τινος παραπετάσματος οὐ θαρρήσαντες, διὰ τῆς σεπτῆς εἰκόνας τὸ πᾶν αὐτῶν τῆς χριστομάχου γνώμης ἐξεπλήρουν θέλημα· εἰδῶλον γὰρ (ὡ τολμηρᾶς καὶ ἀθέου γλώσσης καὶ δικνοίας ἀπήχημα) τὴν προσκυνητὴν εἰκόνα Χριστοῦ, δι' ἧς εἰδώλων πλάνη διώκεται, προσηγόρευσαν καθυβρίζοντες, καὶ πάσαις αὐτὴν ἀτιμίαις περιβάλλοντες ἀνὰ τὰς ἀγοράς καὶ τὰς λεωφόρους ποσὶ κατεπάτου, περιέσυρον, πυρὶ παρεδίδοσαν, θέαμα χριστιανοῖς ἐλευνὸν, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς χριστομαχίας μόνης ἄξιον. Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν εἰκόνων καὶ εἰκονισμάτων, ποσὶ ταχεινοῖς ἐκχέαι αἷμα (1), χερσὶ τε παλαμναῖαις, καὶ βεβήλοις χείλεσιν ἐνησέλγαινον, καὶ κόρον οὐδένα τῆς τηλικαύτης μανίας καὶ παραπληξίας οὐδαμῶς ἐλάμβανον οἱ ἀλάστορες· ἀλλὰ τῶν Ἑλληνικῶν βδελυγμάτων οὐδὲν ἕλαττον, εἰ καὶ μὴ μᾶλλον, τὰ χριστιανῶν ἱερὰ σύμβολά τε καὶ ἐκτυπώματα διὰ μίσους ἄγοντες ἐβδελύσσοντο· δι' ὧν αὐτοῖς καὶ ὁ ἄσπονδος πόλεμος κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ ἁγίων συνεκροτεῖτο καὶ ἐκρατύνετο. Δῆλον γὰρ ἅπασιν ὡς ἡ τιμὴ τῶν εἰκονισμάτων τιμὴ γίνεται τῶν εἰκονιζομένων, ὡσπερ καὶ ἡ ἀτιμία εἰς αὐτὰ διαβαίνει τὰ εἰκονιζόμενα. Ἀλλ' οὗτοι, τὰ νέα τῶν χριστομάχων Ἰουδαίων γεννήματα, δι' ὧν μὲν τὴν σεπτὴν εἰκόνα Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ ἁγίων ἐνύβριζον, τὸ προγονικὸν ἀνεπλήρουν ὑστέρημα, εἰς τὰ τῶν Ἰουδαίων τολμήματα ἐκφερόμενοι, καὶ νικᾶν φιλονεικοῦντες τῇ ὑπερβολῇ τῆς προθυμίας τοὺς γεννήτορας· δι' ὧν δὲ, χριστιανῶν ἐν μέσῳ, οὐκ ἔσχον τολμήσαι τὸν Χριστὸν καὶ χείλεσιν ἀπαρνήσασθαι, καὶ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ καὶ πατρῷου ζήλου ἠλέγχοντο διαπίπτοντες, καὶ νόθον καὶ ταύτην αὐτῶν δεικνύοντες τὴν μίμησιν, καὶ μηδαμοῦ στάσιν ἔχοντες, ἀλλ'

ὡσπερ τῷ κακῷ καρωθέντες τῆς αἱρέσεως, ὧδε κάκεισε διερίπτουντο καὶ παρεφέροντο. Χριστιανούς μὲν γὰρ ἑαυτοὺς ὀνομάζοντες κατὰ Χριστοῦ ἐφρυάττοντο, καὶ τὴν Ἰουδαίων κλήσιν οὐ προσιέμενοι τὸ χριστομάχον αὐτῶν παρεζήλουν διὰ τῆς εἰκονομαχίας καὶ ὑπερέβελτον. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς εἰδωλολατρίας ἐκκλίνοντες ἔνομα, οὐδὲν εἰδωλολατρῶν ἀνεκτότερη εἰς τε χριστιανούς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ τῶν χριστιανῶν θεῖα καὶ ἄχραντα μυστήρια ἐπεδείξαντο. Διὰ τούτους μὲν, ὅσοι μὴ τῆς μοιχαλίδος ταύτης καὶ πολυσπόρου καὶ συμπεφυρμένης δόξης φυγεῖν ἠθέλησαν τὴν δυσγένειαν, ὡς νόθα γένη καὶ ἐκφυλα τῆς τῶν πιστῶν εὐγενείας, ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη διακρίνασα σύνοδος, δεσμοῖς ἀλύτοις τοῦ ἀναθέματος καθυπέβαλε· τὴν δὲ εἰκόνα Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, κατὰ τὰς ἀνέκαθεν ἀποσταλτικὰς τε καὶ πατρικὰς παραδύσεις, καὶ τὰς τῶν ἱερῶν λογίων ἐκφαντορίας, ἐπὶ τιμῇ καὶ σεβασμιότητι τοῦ εἰκονιζομένου, προσκυνεῖσθαι καὶ τιμᾶσθαι ψήφοις ἀπάσαις ἐπεκύρωσέ τε καὶ ἐπεσφραγίσατο· τῆς προσκυνήσεως καὶ τιμῆς δηλονότι προσαγομένης, καθ' ὃν τρόπον καὶ τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς τύποις καὶ συμβόλοις τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης λατρίας προσερχόμεθα. Οὐ γὰρ ἐν αὐτοῖς ἱστῶμεν καὶ συμπερικλείομεν τὴν τιμὴν καὶ προσκύνησιν, οὐδὲ εἰς ἑτερόφυλα καὶ διάφορα τέλη σχιζόμεθα, ἀλλὰ διὰ τῆς φαινομένης διαφόρου καὶ μεριστῆς αὐτῶν θεραπείας καὶ προσκυνήσεως, ἱεροπρεπῶς τε καὶ ἀδαιρέτως εἰς τὴν ἀμέριστον ἐκείνην ἐνοειδῆ τε καὶ ἐνοποιὸν θεότητα ἀναγόμεθα. Οὕτω τὸν τίμιον σταυρὸν προσκυνοῦμεν, ἐν ᾧ τὸ δεσποτικὸν ἐξετανώσθη σῶμα, καὶ τὸ τοῦ κόσμου καθάρσιον ἀνέβλυσεν αἷμα· καὶ ἡ τοῦ ξύλου φύσις ταῖς ἐκείθεν ῥοαῖς ἀρδευθεῖσα τὴν ἀγήρω ζωὴν ἐβλάστησεν ἀντὶ τοῦ θανάτου. Οὕτω τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ προσκυνοῦμεν, δι' οὗ δαιμόνων ἐλαύνεται στίφη, καὶ πάθη θεραπεύεται ποικίλα· τῆς ἁπαξ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ χάριτος καὶ δυνάμεως ἐνεργηθείσης, καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν τύπων μετὰ τῆς ὁμοίας ἐνεργείας συμπροϊούσης. Τούτων τοιγαροῦν ἕκαστον, τὴν τε Χριστοῦ εἰκόνα, φημί, καὶ αὐτὸν τὸν σταυρὸν, καὶ δὴ καὶ τοῦ σταυροῦ τὸν τύπον, παραπλησίως τῇ σεβασμιότητι καὶ προσκυνήσει ἐξοσιοῦντες,

(1) Ἐκδ. Ριχάρδου Μοντακουτίου ἐν Λονδίῳ, 1651. — ποσὶ ταχεινοῖς ἐκχέαι αἷμα χερσὶ τε κτλ. B.

οὐκ ἐν αὐτοῖς περιγράφομεν καὶ περιορίζομεν τὴν τιμὴν καὶ τὸ σέβας, ἀλλ' εἰς τὸν δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντα πλούτῳ φιλανθρωπίας ἀφάτῳ, καὶ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἐπονείδιστον θάνατον ἐκουσίως ὑπενεγκόντα, ταύτην ἀναφέρομεν καὶ ἀνιεροῦμεν. Οὕτω δὴ καὶ ναοὺς ἀγίων, καὶ τάφους, καὶ λείψανα, πιστοῖς βρύοντα ἰάσσει, πιστῶς προκυναῦμεν, τὸν αὐτὰ δοξάσαντα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν μεγαλύνοντες καὶ ἀνευφημοῦντες· καὶ δὴ καὶ εἴ τι τούτοις κατὰ τὰς μυστικὰς καὶ ἀγίας ἡμῶν τελετὰς ἐστὶ παραπλήσιον, διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς ἐνεργουμένης δωρεᾶς τε καὶ χάριτος, τὸ ἀρχικόν τε καὶ πρωτουργόν αἴτιον ἐπιγινώσκομέν τε καὶ δοξολογοῦμεν. Διὸ καὶ τῶν μακαρίων ἐκείνων καὶ ἱερῶν ἀνδρῶν ἢ Θεοφόρος καὶ ἀγία πανήγυρις, οὐ μόνον τὴν εἰκόνα Χριστοῦ, καθάπερ ἔφημεν, ἀλλὰ γε δὴ καὶ τῆς παναχράντου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ πάντων τῶν ἀγίων τὰς ἱεράς εἰκόνας, κατ' ἀναλογίαν τῆς τῶν πρωτοτύπων ὑπεροχῆς καὶ σεβασμιότητος, τιμᾶσθαι καὶ προσκυνεῖσθαι, κοινῶν θεοπισμάτων ὄροις ἐπεσφράγισέ τε καὶ ἐπεκύρωσε· καὶ γὰρ καὶ δι' αὐτῶν εἰς ἐνοπιὸν τινα καὶ συναγωγὸν ἀναγόμεθα θεωρίαν, καὶ τῆς πρὸς τὸ ἀκρότατον τῶν ὄρεκτων δι' αὐτῆς ἀξιούμεθα θείας καὶ ὑπερφουῆς συναφείας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν σοφῶς τε καὶ θεαρέστως τελεσαμένη διώρισε· πᾶσαν δὲ αἰρετικὴν νόσον καὶ πᾶσαν ἀκοσμίαν τῆς λογικῆς ἀγέλης ἀπελάσασα, τὸν οἰκεῖον κόσμον καὶ τὸ κάλλος τὴν ἐκκλησίαν ἐπαναλαβοῦσαν ἀπέδειξε· καὶ οἷα δὴ νύμφην, οὐκ ἐν κροσσωτοῖς χρυσαῖς, ἀλλ' ἐν νοεροῖς ἐξωραϊσθεῖσαν εἰκονίσμασιν, ἐκ δεξιῶν τοῦ νυμφίου Χριστοῦ παραστήσασα, ἰλαροῖς καὶ χαίρονσιν ὀρθολογῶς καθορᾶσθαι καὶ ἐναγλαΐζεσθαι παντὶ τῶ τῶν πιστῶν πληρώματι παρεσκεύασεν.

ΝΕΙΛΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΡΟΔΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ

ΣΥΝΟΔΩΝ.

Ο ΠΟΙΜΗΝ ὁ καλὸς, ὁ γινώσκων τοὺς ἰδίους, καὶ γινωσκόμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων, πορευθέντες, εἶπε, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ἐκ τοῦ ἀγίου Πέτρου.

Ποιμένες ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον ἐκουσίως, καὶ μὴ βιαστῶς, μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλ' ὡς τύποι γενόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ, φανέντος τοῦ ἀρχιποιμένου, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον στέφανον, ὃν ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν (1).

Ἐκ τοῦ ἀγίου Παύλου.

Ἐγὼ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν (2)· εἰ τις οὖν εὐαγγελίζεται ὑμᾶς παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω (3). Προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ εἰς ὃ ὑμᾶς *τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον* κατέστησεν ἐπισκόπους (4).

ΠΡΩΤΗ.

Ἡ ἀγία καὶ οἰκουμένη πρώτη σύνοδος, ἡ ἐν Νικαίᾳ συναθροισθεῖσα ὑπὸ τριακοσίων δεκαοκτὼ Θεοφόρων πατέρων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ ἱσαποστόλου Κωνσταντίνου κατὰ τοῦ ἀφρονος Ἀρείου πρεσβυτέρου τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας. Ἐγούντο

(1) ἁ. Πέτρ. Ε', 2. — (2) ἁ. Κορ. ΙΑ', 23. — (3) Γαλ. Α', 8. — (4) Πράξ. Κ', 28.

δὲ τῆς συνόδου Σίλβεστρος Ῥώμης, Ἀλέξανδρος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, καὶ Μακάριος Ἱεροσολύμων. Γέγονε δὲ κατὰ τὸ ρωιέ. ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τῶν ἀπὸ Χριστοῦ κατὰ τὸ τιή. Ἀπὸ τῆς πρώτης συνόδου ἕως τῆς δευτέρας ἔτη νδ'. Ἡμεῖς, ὡς παρελάβομεν, καὶ πιστεύομεν, ὅτι οὐ κτίσμα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἀλλ' ὁ ὢν ἐπὶ πάντα Θεὸς εὐλογητός, κατὰ τὴν τοῦ Παύλου φωνήν, καὶ ὁμοούσιος τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐτοῦ· καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι κατὰ τὴν αὐτοῦ Θεότητα, καὶ τὸν μὴ οὕτω φρονοῦντα ἀναθεματίζομεν.

ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει, γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν πενήκοντα ἐπισκόπων κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Σαβελίου τοῦ Λίβου, καὶ Ἀπολλιναρίου Λαοδικείας. Ἦγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Δάμασος Ῥώμης, Νεκτάριος Κωνσταντινουπόλεως, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Γρηγόριος Νύσσης, καὶ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου· ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ρωοβ'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ τοβ'. ἀπὸ τῆς δευτέρας ἕως τῆς τρίτης ἔτη μά. Ἡμεῖς παρελάβομεν καὶ πιστεύομεν, ὅτι τὸ πανάγιον Πνεῦμα Θεὸς ἐστὶν ἀληθινός, ὡς ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ἐπεὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς οὕτως εἶπε, βαπτίζεσθαι καὶ πιστεῦειν εἰς ὄνομα Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, ὅπερ οὐκ ἂν εἶπεν, εἰ κτίσμα ἦν· τῷ οὖν μὴ οὕτω φρονοῦντι ἀνάθεμα.

ΤΡΙΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος, ἡ ἐν Ἐφέσῳ, γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ διακοσίων ἁγίων πατέρων κατὰ Νεστορίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ἦγοῦντο δὲ αὐτῆς Κελεστίνος Ῥώμης, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, Μέμνων Ἐφέσου· ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ρθιγ'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ υἱγ'. ἀπὸ δὲ τῆς τρίτης ἕως τῆς τετάρτης, ἔτη τριάκοντα. Ἡμεῖς παρελάβο-

μεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ἐστὶν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος· οὕτω γὰρ ὁ Πέτρος εἶπεν, ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ Κυρίου περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπηνέθη παρὰ τῆς αὐτοκληθείας καὶ ἐμαρτυρήθη, ὡς αὐτὴ ἡ γνώσις ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἀπεκαλύφθη· τῷ οὖν μὴ οὕτω φρονοῦντι ἀνάθεμα.

ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος, ἡ ἐν Χαλκηδόνι, γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων πατέρων κατὰ Διοσκόρου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, καὶ Εὐτυχοῦς, ἀρχιμανδρίτου Κωνσταντινουπόλεως. Ἦγοῦντο δὲ αὐτῆς Λέων Ῥώμης, Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, Μάξιμος Ἀντιοχείας. Ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ρθμγ'. ἀπὸ τετάρτης ἕως τῆς πέμπτης ἔτη ρβ'. Ἡμεῖς παρελάβομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι αἱ δύο φύσεις, αἱ συνελθοῦσαι ἐν μιᾷ ὑποστάσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀσυγχύτως, οὕτω καὶ μεμενήκασιν καθ' ἑαυτὰς, ἑκατέρας ἐχούσης τὰς ἰδίας ἐνεργείας· ἐδήλωσε γὰρ τοῦτο ὁ Κύριος νῦν μὲν λέγων, ὅτι νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάραιται, Πάτερ σῶσον με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· νῦν δὲ λέγων, ὅτι οὐδεὶς αἶρει τὴν ψυχὴν μου ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι καὶ πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ὡς τὸ μὲν ταράττεσθαι τῆς κτιστῆς εἶναι φύσεως, τὸ δὲ ἐξουσίαν ἔχειν ἰδιαζόντως τῆς ἐνούσης αὐτῇ Θεότητος. Τοὺς λέγοντας οὖν ὅτι εἰς μίαν φύσιν ἀμφότεραι γέγονασιν, καὶ μίαν ἐπὶ τοῦ Κυρίου πρεσβεύοντας φύσιν, τῷ ἀναθέματι ἀναπέμπομεν.

ΠΕΜΠΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν ἐξήκοντα ἁγίων πατέρων κατὰ Ἰβριγένους τοῦ παρράφρονος. Ἦγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Βιγίλιος πάπας Ῥώμης, Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπολλινάριος Ἀλεξανδρείας, Δόμνος Ἀντιοχείας, καὶ Δαμιανὸς Ἱεροσολύμων. Ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ριμε'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη φριε'. ἀπὸ πέμπτης ἕως τῆς ἕκτης ἔτη ἑκατὸν δύο.

ΕΚΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγονάτου, συναθροισθεῖσα ὑπὸ ἑκατῶν ἑβδομήκοντα ἁγίων πατέρων, ἧς ἡγοῦντο Ἀγάθων Ῥώμης, Γεώργιος Κωνσταντινουπόλεως, Πέτρος μοναχὸς, τοποτηρητὴς τῆς Ἀλεξανδρείας, Θεοφάνης Ἀντιοχείας, κατὰ Ὀνωρίου πάπα Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τε, καὶ Πύρρου, καὶ Παύλου, καὶ Πέτρου, ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως. Ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη 700'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ψιθ'. ἀπὸ ἕκτης ἕως ἑβδόμης ἔτη ἑκατῶν ἑννέα.

ΕΒΔΟΜΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἑβδόμη σύνοδος, ἡ ἐν Νικαίᾳ τὸ δευτέρον, γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῆς μητρὸς αὐτοῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ τριακοσίων ἑξήκοντα τριῶν ἁγίων πατέρων κατὰ τῶν εἰκονομάχων. Ἠγοῦντο δ' αὐτῆς Ἀδριανὸς πάπας Ῥώμης, Γαράσιος Κωνσταντινουπόλεως, Πολιτιανὸς Ἀλεξανδρείας, Θεοδώρητος Ἀντιοχείας, Ἠλίας Ἱεροσολύμων. Ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη . . . (1) ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη 787'. ἀπὸ ἑβδόμης ἕως ὀγδόης ἔτη ἑκατῶν εἴκοσι.

ΟΓΔΩΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη ὀγδὴ σύνοδος τῶν τριακοσίων ὀγδοήκοντα ἁγίων πατέρων γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα (2), καθ' ἣν σύνοδον γέγονεν εἰρήνη μεταξὺ

(1) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν οὐκ ἀναγινώσκεται οὔτε ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Νεμοκάνου τοῦ Φωτίου ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Ἰουστέλλου τοῦ ἔτους 1615 ἐν Παρισίοις, οὔτε ἐν τῇ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου ὑπὸ Οὐλέλλμου Βαέλλου καὶ Εἰρήκου Ἰουστέλλου τοῦ ἔτους 1661. Ἐν δὲ τῇ περισελίδῳ τῆς τελευταίας ἐκδόσεως παρατηρεῖ ὁ ἐκδότης ὅτι κατὰ τὸν τρόπον τοῦ ὑπολογίζεσθαι τοῦ συγγραφέως τῆς παρούσης περὶ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων πραγματικῆς σημειωτέος ἐστὶν ἐν ταῦθα ὁ ἀριθμὸς 787. ἀλλ' ὅτι αὐτὸς τε ὁ ἀριθμὸς καὶ οἱ ἀνωτέρω σημειωθέντες στεροῦνται ἀκριβείας.

(2) Κατὰ τὸ ἀπὸ Χριστοῦ 879 ἔτος, καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ 889 ὡς ἐσφαλμένως σημειῖται ἐν τῇ περισελίδῳ τῆς βιβλιοθ. τοῦ Ἰουστέλλου καὶ Βαέλλου. Τῷ ὄντι δ

τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχείων, φανερώς ὁμολογησάντων τῶν δυτικῶν, ὅτι οὕτως ἀναγινώσκωμεν καὶ πιστεύομεν, ὡς καὶ ὑμεῖς, χωρὶς προσθήκης τινὸς τὸ σύμβολον τὸ ἅγιον, ὡς οὕτως ἔχον ὄντως σύμβολον εἶναι τῆς ἀληθοῦς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τοὺς προστιθέντας, ἢ ἐλλείποντας ἀναθεματίζομεν ὄντος τῆνικαῦτα Ἰωάννου πάπα Ῥώμης, Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοποτηρητῶν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας, Παύλου καὶ Εὐγενίου ἐπισκόπων, καὶ Πέτρου πρεσβυτέρου καὶ καρδινάλιου, καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχῶν διὰ τοποτηρητῶν. Ἦν συνελθόντων ὑπὲρ τῆς κοινῆς ὁμολογίας τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ μὲν τοποτηρηταὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν, πρέπον ἐστὶ μὴ ἕτερον καινοεργηθῆναι, ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἀρχαῖον ὄρον, καὶ ἀνά πάσαν τὴν οἰκουμένην κρατούμενον τε καὶ δοξαζόμενον ἀναγνωσθῆναι τε καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι καὶ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου ἀναγνωσθέντος ἄνευ προσθήκης, ὡς ἔχει, ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησεν. Ἡμεῖς κατὰ τὴν τοῦ σωτῆρος διδασκαλίαν, καὶ τὴν τῶν Ἀποστόλων παράδοσιν, ἔτι δὲ καὶ τοὺς κανονικοὺς τύπους τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἑπτὰ συνόδων, τὸν ἀνωθεν ἐκ πατέρων καὶ μέχρις ἡμῶν κατεληλυθότα τῆς ἀκραφνεστάτης τῶν Χριστιανῶν πίστεως ὄρον, καὶ ἐπινοίαν, καὶ γλώττην, στέργομέν τε καὶ πάσι περιαγγέλλομεν διαπρυσίως, οὐδὲν ἀφαιροῦντες, οὐδὲν προστιθέντες κατὰ διάνοιαν, ἢ λέξιν, οὐδὲν ἀμείβοντες, οὐδὲν κισθηλεύοντες. Καὶ μετὰ τοῦτο οἷτε τοποτηρηταὶ Ῥώμης καὶ ἡ σύνοδος ἅπασα ἐξεβόησαν, ἕτερον ἐκθέσθαι σύμβολον, καὶ ὄρον ἀνακινήσαι, ἢ προσθήκη, ἢ ὑφαίρεσιν ποιῆσαι ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι ἱερῷ καὶ ἁγίῳ συμβόλῳ, ἀνάθεμα ἔστω. Ταῦτα καὶ ἐν ταῖς Ῥωμαϊκαῖς κανόσι τοῖς ἐκ τῆς πράξεως τῆς συνόδου ταύτης εὕρισκεται ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς Ἰωάννου πάπα Ῥώμης πρὸς Φώτιον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἡ σὴ ἀδελφότης ἐπίσταται, ὡς ὅτε πρὸς ἡμᾶς παρεγένετο ὁ μικρὸν ἐμπροσθεν ἀποσταλὴς παρ' αὐτῆς περὶ τοῦ ἁγίου συμβόλου καὶ ἡμᾶς ἐδοκίμασεν, εὖρεν ἀπαρά-

Νεῖλος ἱστορεῖ ἐνταῦθα τὴν ἐν τῷ κατ' τῆς ἁγίας Σοφίας σύνοδον ἧτις, συγκαλεμένη ἐκ 383 Πατέρων, ἐπεκύρωσε μὲν τὴν Ζ'. Οἰκουμενικὴν σύνοδον, ἀνεκήρυξε δὲ τὸν πατριάρχην Φώτιον ὡς ἔννομον καὶ κανονικὸν Πατριάρχην, τὴν δὲ κατ' αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ ἔτος 869 συνελθεῖσαν σύνοδον ἀπεκήρυξε.

πρωτον, καθὼς ἀρχῆθεν παρεδόθη ἡμῖν, διατηροῦντας, καὶ μήτε προστιθέντας τι, ἢ ἀφαιροῦντας, ἀκριβῶς εἰδόντας, ὡς τὰ τοιαῦτα τολμῶσι βαρεῖα καταδίκη ἀναμένουσα ἀπόκειται. Καὶ πάλιν οὖν παραδηλοῦμεν τῇ αἰδεσιμότητί σου, ἵνα περὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, δι' ἃ συνέδη τὰ σκάνδαλα μέσον τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, ἔχη πληροφορίαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι οὐ μόνον λέγομεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρῶτον θαρρήσαντας τῇ ἑαυτῶν ἀπονοίᾳ τοῦτο ποιῆσαι, παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν, καὶ μεταποιητὰς τῆς θεολογίας τοῦ Δεσπότης Χριστοῦ, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων, οἳ συνοδικῶς παρέλαβον τὸ ἅγιον σύμβολον, καὶ μετὰ τοῦ Ἰούδα αὐτοὺς τάττομεν, ὅτι καὶ ταυτὸν ἐκείνῳ τετολμήκασιν, οὐ παραδόντες εἰς θάνατον τὸ κυριακὸν σῶμα, ἀλλὰ τοὺς πιστοὺς, οἳ τινὲς εἰσι μέρη τοῦ σώματος αὐτοῦ, διασχίσαντές τε, καὶ διατέμνοντες ἀλλήλων.

ENNAΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη ἐννάτη σύνοδος γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μακαρίτου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως, κυρίου Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, καὶ Ἰωάννου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, κατὰ Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδύνου. Ἰδογμάτισαν γὰρ οὗτοι νῦν μὲν οὐδεμίαν διάκρισιν εἶναι ἐπὶ τῆς θείας φύσεως, οὐσίας, καὶ ἐνεργείας, ἀλλὰ ταυτὸν εἶναι καὶ ἀδιάφορον· νῦν δὲ διάκρισιν μὲν εἶναι ἔλεγον· πλὴν τὴν μὲν οὐσίαν ἀκτιστον, τὰς δὲ αὐτῆς οὐσιώδεις ἐνεργείας καὶ φυσικὰς συγχωροῦντες ἑτέρας εἶναι, πλὴν οὐκ ἀκτίστους, ἀλλὰ κτιστάς· καὶ ἔτι τὸ ἐν τῷ Θαβωρίῳ ἐκλάμψαν θεῖον ἐκεῖνο φῶς φάσμα ἀπλῶς καὶ κτίσμα, γινόμενον καὶ ἀπογινόμενον, ἀλλ' οὔτε θείας φύσεως φυσικὴν αἴγλην, καὶ θεότητα, καὶ φῶς ἀπρόσιτον, καὶ καῖον λεγόμενον. Κατὰ τούτων οὖν οὕτω λεγόντων συνήχθη ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη ἐλέγξασα τούτους ἀνοηταίνοντας καὶ ψευδομένους κατὰ πᾶν εἶδος λόγου, καὶ ἀσεβοῦντας μᾶλλον τῶν ἄλλων αἰρετικῶν. Παρῆσαν δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ Ἰσιδώρος Κωνσταντινουπόλεως, Λάζαρος Ἱεροσολύμων, ὁ Ἀλεξάνδρειας, καὶ ὁ Ἀντιοχείας διὰ τοποτηρητῶν, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Φιλόθεος ὁ Κόκκινος, καὶ ἕτεροι μοναχοὶ πολλοὶ ἐνάρετοι καὶ λογάδες, οἳ καὶ αὐτοὺς ἀνεθεμάτισαν. Παρέλαβον, ὅτι Θεόν,

ἐνεργοῦντα δηλοῖ, θεότητος δὲ ἐνεργείαν· οὐδὲν δὲ τῶν τριῶν ἐνεργεία· παρέλαβον ὅτι τὸ μηδεμίαν δύναμιν ἢ ἐνεργείαν ἔχον οὔτε ἔστιν, οὔτε τι ἐστίν· οὐδέ ἔστιν αὐτοῦ θέσις, ἢ ἀφαίρεσις· τὸ δὲ ἔχον ἕτερόν ἐστι πάντως οὐ ἔχει.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΑΘΗΝΩΝ.

	Σώμ.
Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Κύριος Νεόφυτος, πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.	» 1
Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυκλάδων Κύριος Δανιήλ, μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.	» 1
Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου, Κύριος Ἰωνᾶς, μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.	» 1
Ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Καλαβρύτων, Κύριος Βαρθολομαῖος, μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.	» 1
Ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Λιγίνης, Κύριος Σαμουήλ.	» 1
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, Κύριος Μισαήλ Ἀποστολίδης, Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου	» 1
Ὁ Κύριος Θεοφάνης Σιατιστεὺς, 6'. γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.	» 1
Ὁ Πανος. Κύριος Ἀμφιλόχιος Σαρδέλης.	» 1
Ὁ Πανος. Κύριος Προκόπιος Παπα Νικολάου	» 1
Οἱ Κύριοι Ἀνδρέας Κορομηλάς.	» 1
Κωνσταντῖνος Ἀξελός	» 1

ΧΑΛΚΙΔΟΣ.

Ὁ Πανοσιώτατος ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, Κύριος Καλλίνικος Καμπάνης, Ἐπισκοπικὸς Ἐπίτροπος Εὐβοίας.	» 1
Ὁ Πανος. Κ. Γρηγόριος Ἱερομόναχος Κριμίνης, ἡγούμενος τῆς ἐν τῷ δήμῳ Χαλκιδέων Ἱερᾶς Μονῆς Μακρυμάλης.	» 1

Ὁ Πανος. Κ. Γρηγόριος, ἱερομόναχος Μαραθέγιας, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βάθειας.	Σώμ.	1
» » Θεοδόσιος μοναχός, ἡγούμενος τῆς ἐν τῷ δήμῳ Λιλαντίων Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου.	»	1
» » Ἰωακείμ. Σταματίου, ἡγούμενος τῆς ἐν τῷ δήμῳ Αἰγαίων Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Γέροντος.	»	1
» » Ἀθανάσιος Ρουσσας, ἡγούμενος τῆς ἐν τῷ δήμῳ Αἰγαίων Ἱερᾶς Μονῆς Γαλατάκη.	»	1
» » Ἀρσένιος Κωνσταντίνου ἡγούμενος τῆς κατὰ τὸ Ξηροχώριον Ἱερᾶς Μονῆς Ἡλία.	»	1
» » Ἰάκωβος Βρυσίδας, ἡγούμενος τῆς κατὰ τὴν Καρυστίαν Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Σωτήρος.	»	1
» » Παρθένιος Ρούπακας, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μάντζαραις.	»	1

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Κύριος Ἄνθιμος, μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τοὺς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ὑπαγομένους σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς.	»	100
Ὁ Παναγιώτατος πρῶτον Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Κύριος Κωνστάντιος.	»	2
Ὁ Παναγιώτατος πρῶτον Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Κύριος Ἄνθιμος ὁ ἀπὸ Ἐφέσου.	»	2
Ὁ Παναγιώτατος πρῶτον Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Κύριος Γρηγόριος.	»	1
Ὁ Παναγιώτατος πρῶτον Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Κύριος Γερμανός.	»	1
Ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, Κύριος		

Κύριλλος	Σώμ.	10
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Καισαρείας, Κύριος Παΐσιος.	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Διδυμοτοίχου, Κύριος Μελέτιος.	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Δέρκιων, Κύριος Νεόφυτος.	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Νικομηδείας, Κύριος Διονύσιος.	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Βιδίνης, Κύριος Παΐσιος.	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Σεβρῶν, Κύριος Ἰάκωβος.	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος ἅγιος Δρύσης, Κύριος Γρηγόριος.	»	4
Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Σωζοαγαθουπόλεως, Κύριος Προκόπιος.	»	4
Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Πελαγωνίας, Κ. Γεράσιμος.	»	4
Ὁ Πανος. Ἀρχιμανδρίτης, Κύριος Ἄνθιμος Μαζαράκης, Διευθυντῆς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἑλληνικῆς Σχολῆς.	»	4
Ὁ ὑψηλότατος Πρίγκιψ, Κύριος Βογορίδης.	»	4
Ὁ ἔκλαμπρότατος μέγας Λογοθέτης, Κ. Ἀριστάρχης.	»	5
Ὁ εὐγενέστατος Κύριος Ἰωάννης Φωτιάδης, Μέγας Ποστέλνικος.	»	4
Οἱ ΚΚ. Θεόδωρος Μπαλτατζῆς.	»	4
Στέφανος Καραθεοδωρῆς.	»	4
Γ. Ζαρίφης.	»	4
Ζαχαρίας Ζαχάρωφ.	»	4
Μελέτιος Μουσοῦρος.	»	4
Εὐσράτιος Κλεόβουλος.	»	4
Λάμπρος Τρωϊανός.	»	4
Ἡλίας Ν. Ἀνεύππας.	»	4
Νικόλαος Κούρτελης.	»	4
Παντιάς Τζιτζίνιας.	»	4
Δημήτριος Ταπεινός.	»	4

ΒΑΡΝΗΣ.

Ὁ Πανιερώτ. ἅγιος Μητροπολίτης, Κ. Πορφύριος. Σώμ. 1

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ.

Ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, Κύριος Κ. Βάρβος Δημ. Στέρβενς.	»	14
Ὁ Σεβασμιώτατος ἅγιος Μητροπολίτης Οὐγγρο-Βλαχίας, Κύριος Νήφων	»	10
Ἡ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας Ἐπιτροπή.	»	12
Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Ἐπίσκοπος Λιθῦνης, Κύριος Καλλίστρατος	»	4
Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Ἐπίσκοπος Αγαθονικείας, Κύριος Γρηγόριος	»	4
Ὁ Πανοσιώτατος ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Ἰωβ, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βακαρεστίου.	»	10
Ὁ Πανοσιώτατος ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Μελέτιος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοτροτζανίου	»	1
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Ἀβέρκιος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.	»	1
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ράδου-Βόδα.	»	2
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Ἀγάπιος Σουτσος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σαρανταρίου.	»	1
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Χρῦσανθος Πενέτης, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Χορεζίου.	»	10
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Μακάριος Σιναΐτης, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μαρτσινένι.	»	2
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Διονύσιος Π. Ἀγνανίτης.	»	1
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Λεόντιος Κωτάκης, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σταυρουπόλεως.	»	1
Ὁ Πανασ. Κύριος Ἰωαννίκιος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βάλιας	»	1

Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Νικηφόρος. Σώμ. 1	1
Ὁ Ἐξοχώτατος ἄρχων Ποστέλνικος, Κύριος Ἰωάννης Μάνος, Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν	» 5
Ὁ Ἐξοχώτ. Κύριος Κόμης Σκαρλάτος Ρωσσέτος.	» 15
Ὁ Πανευγενέστατος Κύριος Σ. Καλλιᾶδης, Μέγας Ποστέλνικος	» 4
Ὁ Εὐγενέστατος ἄρχων Κλοτζιάρης, Κύριος Ἀθανάσιος Ξενοκράτης.	» 2
Ὁ Σοφολογιώτατος Κύριος Κ. Γ. Σταυρίδης, Καθηγητής	» 1
Ὁ Εὐγενέστατος Κύριος Γεώργιος Στεφάνου Τσινός.	» 1

ΙΑΣΙΟΥ.

Ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας, Κύριος Κύριος Γρηγόριος ὁ Γκίκας.	» 100
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Ἀθανάσιος, Ἐξάρχος τοῦ Παναγίου Τάφου	» 2
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, Κύριος Ἱερόθεος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παπαουτζίου	» 1
Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Διονύσιος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τζατζαουτζίας.	» 1
Ὁ Πανοσιολογιώτατος ἅγιος Δευτερεύων τοῦ Μακαριωτάτου Ἱεροσολύμων Κ. Ἱερόθεος	» 1
Ὁ παρὰ τῷ Σ. Ἐξάρχῳ τοῦ Παναγίου Τάφου πανοσιολογιώτατος Ἱεροδιάκονος, Κ. Κύριλλος	» 1
Ὁ Εὐγενέστ. Κ. Ἰωάννης Κυριακός	» 1

ΓΑΛΑΖΙΟΥ.

Ὁ Πανασ. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, Κ. Πολύκαρπος.	» 1
Ὁ Κ. Γ. Ζήσης.	» 1
Ὁ Κ. Ν. Ι. Σικιάρης	» 1
Ὁ Κ. Π. Ξένος.	» 1
Ὁ Κ. Ν. Κουκούλης.	» 1

Ὁ Κ. Α. Βοσκόφ.	Σώμ.	4
Ὁ Κ. Ν. Ἐλευθεριάδης.	»	4
Ὁ Κ. Κ. Σακουμάνος.	»	4

ΚΕΡΚΥΡΑΣ.

Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Μητροπολίτης Κερκύρας, Κύριος Ἀθανάσιος.	»	4
Ὁ Πανοσιώτ. Κύριος Φώτιος Κάντας.	»	4
Ὁ Πανοσ. Κ. Γρηγόριος Βάλμης.	»	4
Ὁ Πανοσιολογιώτατος ἀρχιδιάκων Κύριος Ἀρσένιος Παντῆς.	»	4
Ὁ Ἐκλαμπρότατος Κύριος Γ. Κανδιάνος Ρώμας, Πρόεδρος τῆς Γερουσίας.	»	4
Ὁ Ἐκλαμπρότ. Κύριος Π. Βράϊλας Ἀρμένης, Πρόε- δρος τῆς Ἰονείου Βουλῆς.	»	4
Οἱ Εὐγενέστ. ΚΚ. Κωνσ. Μεταξᾶς, Γερουσιαστῆς.	»	4
Ἀλέξ. Δαμασκηνός	»	4
Δ. Φραγγόπουλος	»	4
Σπυρίδων Βαλαορίτης	»	4
Βίκτωρ Ζαβός	»	4
Α. Α. Δούσμανης, Γραμματεὺς τῆς Γε- ρουσίας.	»	4
Περικλῆς Φλαμπουριάδης.	»	4
Α. Κουρκουμέλης, Βουλευτῆς.	»	4
Ἄνας. Τυπάλδος Ξυδιάς, μέλος τοῦ ἀνω- τάτου Δικαστηρίου.	»	4
Γεώργιος Μαρκορᾶς.	»	4
Νικόλαος Χαριτάτος.	»	4
Π. Λαζαράτης	»	4
Ἰάκωβ Ρίγκης, Ἐφορος τῆς Δημοσίας Παι- δείας.	»	4
Α. Ἰόσς, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου.	»	4
Σπυρίδων Ἀλ. Κατσαίτης	»	4
Στυλιανός Πασγάλης.	»	4

Οἱ ΚΚ. Α. Τρύφωνας.	Σώμ.	4
Ἀνδρέας Μαυρομμάτης, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου.	»	4
Χριστόφορος Φιλιπτάς	»	4
Ἄ. Ἀναγνώστης Πιέρης	»	4
Π. Λάμπρος	»	4

* Τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τοῖς μὴ ἐπιστραφεῖσιν εἰσέτι καταλόγοις
ΚΚ. Συνδρομητῶν θέλουσιν ἐκδοθῆ ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ.

φονέων νόμῳ κατέχεται ὁ διὰ τὸ φονεῦσαι ἄνθρωπον ποιῶν φάρμακον, ἢ πιπράσκων, ἢ ἔχων. Εἰσι δὲ φάρμακα καὶ τὴν (1) ὑγείαν ἐμποιοῦντα, καὶ τὰ λεγόμενα φίλτρα· εἰ δὲ καὶ τις μὴ κακῶ λογισμῶ παράσχη γυναικὶ συληπτικὸν, καὶ τελευτήσῃ ἢ λαβοῦσα, ἐξορίζεται. Καὶ ὁ πημεντάριος προπετῶς διδούς τινι κώνειον, ἢ σαλαμάνδραν, ἢ ἀκόνιτον, ἢ πιτυοκάμπην, ἢ βούβρωστιν, ἢ μανδραγόραν, ἢ κανθαρίδας.

Σχόλιον.

Ἢ ἰή. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. μβ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη, ἄνευ τοῦ κεφαλικῶς τιμῶρεῖσθαι τὸν Ἰουδαῖον· τοῦτο γὰρ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ ζ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ θέμα ζ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. λέγον· Ὁ μὴ φονεύσας, ἀλλ' αἰτίαν θανάτου δεδωκώς τῇ ἱμφακτοῦμ, οὐ τῷ ἀκουίλιφ ὑπόκειται, ὡς ὁ δεδωκώς φάρμακον ἀντὶ ἰατρείας, ἢ ξίφος τῷ μαινομένῳ. Τὸ η'. διάτ. ἐστὶν η'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλ. ὡσαύτως καὶ τὸ θ'. Τὸ δ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ι. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ θέμα β'. τοῦ δ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλ. οὕτως ἔχον· Ἐξηρημένων τῶν χρεῶν, τὰ λοιπὰ πράγματα κατὰγονται εἰς τὸ διαιροῦν τῇ φαμίλιᾳ τὸν κλῆρον δικαστήριον, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα, καὶ τὰ μαγικὰ βιβλία, καὶ τὰ ὅμοια, ἀλλ' ὄφφικιόν ἐστι τοῦ δικαστοῦ παραχρῆμα τὰ τοιαῦτα φθείρειν. Οὐ διαιρεῖται δὲ τὰ ἀπὸ ἱεροσυλίας κτηθέντα, ἢ τὰ ἀπὸ δήμου κλαπέντα, ἢ βίας κτηθέντα, ἢ ἐφόδου. Πρόσχευς ποίνυν ὅτι ἐν μὲν τοῖς διγέστοις γέγραπται μὴ διαιρεῖσθαι τὰ μαγικὰ βιβλία, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα· ὁ δὲ βασιλικὸς λέγει διαιρεῖσθαι ταῦτα, καὶ ἐστὶ κατὰ πολὺ ἀκριβέστερον τὸ τοῦ βασιλικοῦ· καὶ ταῦτα γὰρ ὡς ὑπὸ δεσπότης γινόμενα, καλῶς διαιροῦνται. Ἐτέρου δὲ λόγου ἐστὶ τὸ καλεσθαι αὐτὰ ὄφφικίφ τοῦ δικαστοῦ, διὰ τὸ μὴ τινὰς ἐκ τούτων βλαβῆναι. Τὸ λε'. διάτ.

(1) φάρμακα ὑγείαν ἐμποιοῦντα S. P.

τοῦ α'. τίτ. τοῦ ιή. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ θέμα γ'. τοῦ λε'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ιθ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν ὁμοίως ἔχον. Τὸ ιε'. διάτ. τοῦ ι. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. ιε'. τοῦ κά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ λέγον, ἄνευ τοῦ ὑπόκεισθαι ταῖς διατάξεσι τὸν διάστρολογίας, ἢ ἐτέρας μαντείας εἰπόντα κλέπτῃν τὸν μὴ ὄντα· τοῦτο γὰρ οὐκ ἐτέθη εἰς τὸ αὐτὸ κεφ. ἀλλὰ εἰς θέμα η'. τοῦ αὐτοῦ κεφ. Τὸ β'. διάτ. τοῦ η'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. γ'. τοῦ λθ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγον, ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν· ὁ δὲ βασιλικὸς προστίθησι τὴν μετὰ δημεύσεως ἐξορίαν κατὰ τῶν ποιούντων τὰ φίλτρα. Τὰ δὲ γραφέντα περὶ τοῦ πημενταρίου ἀνετάχθησαν εἰς τὸ γ'. θέμα τοῦ αὐτοῦ γ'. κεφ. λέγοντος· Καὶ ὁ πημαντάριος προπετῶς διδούς τινι κώνειον, ἢ σαλαμάνδραν, ἢ ἀκόνιτον, ἢ πιτυοκάμπην, ἢ βούβρωστιν, ἢ μανδραγόραν, ἢ κανθαρίδας.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν.

Διάτ. ιγ'. ὁ ποιῶν θυσίας ἀπηγορευμένας τῷ περὶ φονέων νόμῳ ὑπόκειται. Βιβλίον μή. τίτ. ιθ'. διάτ. κή. Οἱ φαρμακοὶ ἀξιωματικοὶ ὄντες δεπορτατεύονται, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς κεφαλὴν τιμωροῦνται. Διάτ. λή. Ὁ δεδωκώς πόμα πρὸς φίλτρον, ἢ ἀμβλωθρίδιον χωρὶς δόλου, εὐτελῆς μὲν ὢν μεταλλάσσεται, τίμιος δὲ ἐξορίζεται μετὰ μερικῆς δημεύσεως· ἐσχάτη δὲ τιμωρία ὑπάγεται, ἐάν τις ἐκ τούτου τελευτήσῃ.

Σχόλιον.

Τὸ ιγ'. διάτ. ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. κεφ. θ'. τὰ αὐτὰ λέγον. Τὸ κή. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Καὶ τὸ λή. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ μή. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα ς'. τοῦ λή. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς ἐγγραφή. Ἀνάγνωθι καὶ τοὺς κείμενους κανόνας ἐν τῷ κ'. κεφ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος τοῦ διδάσκοντος περὶ ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ